DIRECTORIVM ECCLESIASTICAE DISCIPLINAE,

Coloniensi præsertim Ecclesiæ accommodatum.

VARIOS ECCLESIASTICORVM HOMINUM status, & functiones, cùm priuatas tum publicas, eiusdem Ecclesiæ statutis, sacrisq. Canonibus, & temporum nostrorum necessitatibus conuenienter explicans.

Ad Serenissm. & Reuerendissm. Principem, Ferdinandum Archiepiscopatus Coloniensis Coadiutorem, BAVARIAE DVCEM, &c.

AVCTORE, REVERENDISS. IN CHRISTO PATRE, AC DOMINO, D. OCTAVIO FRANGIPANO, MIRTHO, EPISCOPO TRICARICENSI, *Apostolicæ Sedis per Germaniam inferiorem, & Belgarum Prouincias, Nuntio.*

Leuit. cap. 20.

Sanctificamini & estote sancti, quia ego sum Dominus Deus vester.

COLONIAE AGRIPPINAE,
In Officina Birckmannica, sumptibus Arnoldi Mylij.
ANNO CIↃ. IↃ. XCVII.
Cum gratia & priuilegio Sacræ Cæsar. Maiestat.

SERENISSIMO AC REVERENDISSIMO.

PRINCIPI FERDINANDO, ARCHIEPISCOPATVS COLONIENSIS, ET PRAEPOSITVRAE BERGTESGADENSIS COADIVTORI ET ADMINISTRATORI, PRAEPOSITO ARGENTINENSI, COMITI PALATINO RHENI, VTRIVSQVE BAVARIAE DVCI, &c. OCTAVIVS FRANGIPANVS MIRTHVS, APOSTOLICAE SEDIS PER GERMANIAM INFERIOREM NVNTIVS, ET EPISCOPVS TRICARICENSIS, SALVTEM IN DOMINO.

CVM multa inuitarent me & hortarentur, Sereniſsime & Reuerendiſsime Princeps, vt in hoc longo ac diuturno locorum interuallo, quod multæ & graues Legationis meæ functiones inter nos poſuerunt, litterarum commercio præſentem me facerem Sereniſsimæ & Reuerendiſsimæ C. V. ac priſtinæ conſuetudinis ſuauitatem, quæ Coloniæ feliciter orta & aucta eſt, ac Ingolſtadij magis confirmata, innouarem: tum præcipuè impulit me ac permouit, quæ conſecuta eſt officiorum & ſtudiorum ſimilitudo, eademque rerum agendarum prouincia. quæ eſt, attendere gregi Do-

minico, regere Ecclesiam Dei, dilectumq́; Christi populum, quem ab æterno elegit, ac sanguine suo redemit, omni præsidio ac tutela contra mala omnia defendere ac communire. De quo vt cuiq; membro, pro dignitate ac munere suo, cõuenit benè mereri: ita Principes viros inprimis decet, nullum diem aut noctem prætermittere, quin de veræ religionis, fidei, ac priscæ pietatis honore (vnde ceu à capite, ac fonte quodam cætera omnia bona pendent ac profluunt) vel collapso instaurando, vel languente excitando aut incolumi confirmando promouendo & exaltando, sanctam ac intentam cogitationem suscipiant. Quod vt à nobilißima ac Serenißima Domo vestra religiosè semper actũ fuit, ac in primis à sanctißimis parentibus vestris, sine vlla intermißione deuotißimè præstatur; ita virtus ista ac pia hæc sollicitudo, ingenita esse Serenis. ac Reuerend. C. V. & cum ea ab infantia creuisse videtur. Ideoq́; secundum Deum rem magnam ac Reipub. Christianæ, præcipuéque Ecclesiæ Coloniensi valdè desideratam eos fecisse sentio, qui ad hoc munus Serenis. & Reuerend. C. V. cooptauerunt eiq́;

tam

tam præclaram explicandæ industriæ, indolis vt pietatis suæ occasionem dederunt, & Seren. C. V. Deo gratissimum in odorem suauitatis obtulisse iudico sacrificium, cum ad onera & labores hosce manus suas extēdere ac humeros submittere non recusauit. Spem enim non dubiam ac pæne iam exploratam omnes conceperunt, Deum Opt. Maximum per Serenis. ac Reueren. C. V. tanquam gratum sibi & aptum instrumentum, quo vti posit pro sapientia cordis ac animæ suæ, salutem populi operaturum esse & Coloniensem Ecclesiam, varijs afflictam & ferè suppressam cladibus, Præfectura ista vestra, piaq́ue ac asidua sollicitudine, sic præparandam, vt idonea & digna esse posit, quæ Dei misericordiam participet, & pristinæ suæ sāctitati & integritati restituatur. Quod quánam potisimùm præstari ratione posit, alij aliter sentient. Mihi verò visum semper fuit, non tantùm istam Coloniensem, sed neque aliam quamlibet collapsam Ecclesiam faciliori aut meliori in integrum restitui posse modo, quàm quo primùm condita & ædificata est: nimirum vt prima ac potisima cura de pietate

sit, & Domino nostro Iesu Christo auctori & capiti suo ita coniungatur & coadunetur, vt omnem pietatis ac beatitudinis influxum ab eo participare queat; hoc autem fieri arbitror non posse, nisi in primis ab his qui Christo proximi esse debẽt, hoc est à Clero, & ab illis præcipuè qui in Clero ceu Duces & Principes cæteris praeminent, omne vitium & quidquid Deo displicet, ac corpori Christi non congruit, planè remoueatur: vt à quibus in reliqua sancti huius corporis membra plurimum deformitatis & mali iam diu redundauit, quorumq; causa diu multũq; afflicta multis modis fuit tota Christi Ecclesia; in his pristinus ille Ecclesiasticæ disciplinæ vigor resuscitatus & renascens, indidem virtute harmoniæ ac mutuæ coniunctionis longè lateq; ad cætera membra viuaciter defluat, omnemq; in illa virtutem suã efficaciter exerat. Cum enim hi qui in populo Dei eminent, potenti Spiritus sancti virtute animati ac vegetati, ab omni infirmitate sua conualuerint ac salutari virtutum omnium vnguento perfusi, Zelo amoris Dei accensi fuerint: fieri non potest, quin eorũ virtus vicina membra corripiat, foueat et vegetet, eodemq; amore ac pietatẽ, quo ipsi ac-

censi sunt accendat atq; inflãmet. Nimirum vt quemadmodũ vnguentum illud, quod descendit in barbam Aaron, mox peruasit extremã vestimenti eius oram: sic Christi bonus odor, veráq; pietas, vbi primos quosq; Christiani populi rectores, eorúmq; cooperatores inuaserit, veraq; sanctitatis gustu & fructu immutauerit; mutãtur mox alij omnes horum auctoritate exemplo, doctrina, & vita meritò. Cuius quidem rei auspicandæ, et in actũ aliquem ducendæ, vt multa passim ac vndiq; suppetũt adiumẽta & præsidia; sic continuandæ & ad optatum consummationis & perfectionis finem perducendæ, par vtinam esset facilitas & expedita ratio. Equidem vt & hic non celem iudicium meum, facit amor ac studium meũ quod erga nobilissimam istam Ecclesiam & antiqua pietate, ac religionis sanctimonia olim florentissimam superioris verò temporis perturbationibus, & perniciosa tumultu haud mediocriter depressam ac humiliatam, erigendam tuendámq; suscepi. Psal. 132.

Quod porrò ipso opere testari clarius paratus eram, nisi suauiter ac ordine cuncta disponens Dei prouidentia, aliò curas cogitationesq; meas

meas transtulisset. Ad inueterata igitur quæuis mala perrumpenda & eradicanda, omnemque nequitiam ex hominum pectoribus profligandam, nihil ex munere meo duxi esse valentius, quàm ex maiorum instituto, ac Sacrosancti Concilij Tridentini decreto, ac S. D. N. Clementis optima Ecclesiam iuuandi voluntate, cogere Cleri catũ; in assiduum vsum reuocare synodos; inspicere omnium, & maximè hominum Ecclesiasticorum mores; disciplinam reuocare neglectam, lapsam atq; iacentem erigere, astringere solutam; ornatum atque decorem Domus Dei tueri, omniq; spe, studio, atq; labore adniti, vt quæ sapienter, sanctè & vtiliter canonum Conciliorumq; decretis, ac Patrum statutis & definitionibus sancita, præscripta & mandata sunt, non tam oratione aut librorum folijs comprehendãtur, quàm acri, efficaci & perenni rerum gerendarum studio verè appareant, & assiduo opere exhibeantur. Quæ mihi, cùm in Ciuitate Coloniensi degebam, non in votis dumtaxat erant, ac intimo summoq; cordis desiderio; sed quoq; in destinata actione, definitóq; cõsilio, ipsoq; operis procinctu. Flagitabat enim à me hoc officium in primis Christi amor, ac mei

mune-

muneris & Legationis propria quadam ratio; tum ipsa temporis necessitas postulabat: sed & Ecclesiæ istius amplitudo & excellens dignitas, eiusdemq; afflictio hanc curã multum augebat. Porrò stimulos quoq; addebat mihi, tam diuturna mea in eadem Ciuitate commoratio ac longa consuetudo cum amplissimo Senatu, quem vt & subiectum ei populum, ad omnem honestatis & Catholicæ religionis cultũ, valde procliuem sensi. Sed hæc cùm ecce in animo diu suscepta, & iam inter manus prope explicata, omittere ilico coactus fui, eoq; mea transferre consilia ac cogitationes, quò S.D.N. volũtas & imperium inuitabat. Non tamen quæ grauiter & studiosè conquisita in hunc finem à me remedia erant, & quæ annorum aliquot vsus et obseruatio pepererat, planè neglecta abiectaúe interim fuerunt; sed diu in Aduersarijs habita in tempus fructib. suis oportunum seruabantur; non tam vt simul effunderentur, quàm vt pro re natâ vsui forent. Nunc vero diuersorum amicorum rogatu, qui ea in alijs quoq; Legationis nostræ prouincijs, ad communem vtilitatem extare desiderabant, ne interciderent, aut diutius sine

fructu iacerent in vnum corpus collecta sunt, et vt ederentur, ac in nomine Seren. ac Reuer. C. V. coram omnibus apparerent, me passus sum exorari. Non enim in hac auocatione nostra à diœcesi Coloniensi, de ijs in lucem edendis diuulgandisque sollicitudo aliqua meo sedit animo, cùm in hoc genere tam multa passim suppetant, vt nihil ferè desiderari præterea à quoquam possit: sed cùm illa ab his, qui eadem diuersis in locis viderant & euoluerant, magnopere efflagitarentur; eorum tandem precibus & iudicio, magis quàm meo acquieui, & hoc voluntatis, iudicij ac sollicitudinis meæ in Clerum ac populum, totamque Ecclesiam Coloniensem testimonium publicari eò facilius ac lubentius permisi quod Serenissima & Reueren. C.V. quæ ijsdem curis, ac sollicitudinibus nunc tenetur, & pro indole, auctoritate nouisque ornamentis suis, maiori spe suffulta, maiora promittit, nec ingrata hæc fore intellexeram, nec inutilia arbitrabar. Si enim in remedia promptius ac felicius eæ præceptiones proueniunt, gratioresque sunt, quæ non communem quandam artis rationem sequentes quid fecisse vel omisisse iuuerit, vniuersè dumtaxat pronuntiant; sed omnia cõuenienter ho-

ter hominum generibus, temporum ac locorum conditionibus, & morborum statui sigillatim præscribunt: confido hanc à me conceptam methodum, ac salubrium decretorũ seriem in Ecclesia Coloniensi, ceu ægroto quodam corpore regenda & curanda, non parum emolumenti & fructus esse allaturam: eoque illam Serenis. Reuer. C. V. fore gratiorem quod ab ipsa rerum tractatione ac vsu nata, non vniuersè tantùm agat, sed & singulis membris sigillatim accommodetur. Quod meum factum ac studium Serenis. ac Reuerend. C. V. æqui boniqúe consulat, ac sereno accipiat animo; & hisce decretis, institutis, ac consilijs, pro sua auctoritate, iudicio, circunspectione ac voluntate vtatur, & quantum ex re erit & commodo Coloniensis Ecclesiæ, eadem pro delectu ac optione sua, in actum ducat; quodq; in Domino hortor & obtestor, oblatam vrgeat rei benè gerendæ occasionem; inchoatis à me operibus insistat: & quod eram facturus, nisi ab his auocatus & abstractus, curas aliò vertere debuissem; hoc desideratum à me, et expetitum à bonis omnibus, planeqúe necessarium officium suscipiat, tueatur, atq; perficiat,

reque ipsa experiatur tantum hinc ornamenti atque præsidij accessurum huic prouinciæ (in qua regenda et sustinenda plurimum potest labor & animi magnitudo, industria, atque auctoritas Serenis. ac Reuerend. C. V.) quantum ad eam non solùm subleuandam, sed etiam ex præteritis malis recreandam, postulare vel ipsa queat: indeq; & facilior, cum tempore, eius tutela erit Serenis. & Reuerend. C. V. commendatam accipienti, quam potuit esse mihi commendanti relictam: licet vtrinque ea possit esse bonæ voluntatis cooperatio, vt fructus sit vtriq; par atque communis, adiuuante Domino nostro Iesu Christo, quem precor vt Seren. & Reuerend. C. V. diutissimè incolumem seruet, & in omnibus benè prosperari faciat. Herbipoli XXVI. *Ianuarij anno*

1596.

OCTAVIVS FRANGIPANVS MIRTHVS APOSTOLICAE SEDIS PER GERMANIAM INFERIOREM NVNTIVS, ET EPISCOPVS TRICARICENSIS CHRISTIANO LECTORI.

QVOD à nobis postulabat Christi amor ac nostræ legationis exigebat ratio, vigilanti studio in hanc curam semper incubuimus, vt omnes Christi fideles, qui nostræ commissi erant fidei, professioni suæ consentaneè & conuenienter viuerent, & essent sicut, magnus Veritatis prædicator D. Apostolus Paulus monet, sine querela in medio nationis prauæ & peruersæ, nemini dantes vllam offensionem, ob quam à Catholicę religionis æmulis quadantenus vituperari possit Christi Ecclesia, vel in odium, inuidiam aut contemptum apud imperitam plebē traduci; quasi ex professione doctrinæ esset, quod peruersorum tribui debet malitiæ, & hos fructus Catholica produceret religio, quos in medio tritici dum dormiunt homines, superseminat inimicus homo. Omnib. quidē, quātum Deo auctore potuimus, hoc voluimus pręstare Beneficiū, sed in primis nostro iudicio, ex Legationis nostræ prouincijs Amplissimę Coloniensi Ecclesiæ fuit impendendum. Cum enim ista præuenta à Deo sit in benedictionibus multis, & singulari prærogatiua, à diebus æternitatis electa, vt forma esset fidei, & sanctitatis Ecclesijs quamplurimis, quas & tanquam fœcundissima mater Christo páreret, doctrinaq; sua lactaret, ac in protectionis suæ sinu foueret, & ceu caput, atque peruigil excubitor, quidquid eis vel declinandum, vel amplexandum esset, non solùm sollicitè ijsdem semper prospiceret, sed & virtute sua, ad illa declinanda vel amplexanda, ceu viua corporis sui membra, pro arbitrio suo illas moueret.

Ioan 21. *2 Cor. 6.* *Phil. 2.* *Sap. 2.* *Matth. 13.*

ueret, dirigeret, omnemq; religionis & pietatis virtutem illis subministraret: Plurimi interest, vt metropolitanæ istius Ecclesiæ, tam nobilis, tam insignis, sanctissimorum Episcoporum doctrina & vita in omni pietate religiosissimè excultæ, & plurimorum vtriusq; sexus Christi martyrum sanguine consecratæ & confirmatæ, ac pretiosis eorundem corporibus & reliquijs circumdatæ atq; coronatæ, incorrupta sit in fide, ac sanctitate religionis integritas; & omnes virtutes in hoc capite ita vigeant, vt earum vigore cætera eius membra, omnesq; ei subiectæ & comprouinciales Ecclesiæ ab omni infirmitate conualescant, & ad omnem pietatem animentur; atque fragrantia illius, bono Christi odore vnguenta ad extremam vsq; vestimenti oram ita defluant, vt ad se trahant omnes etiam infimæ conditionis, Christi fideles, aliosq; aut animorum aut morum dissensione longè positos.

Psalm. 132.

Ad hæc præstanda magnum nobis in prouincialibus Coloniensis Ecclesiæ Concilijs, diœcesanisque Constitutionibus præsidium fuit; in quibus ad conseruandam fidei integritatem ad Cleri & populi disciplinam, ad omnem denique Vitæ Christianæ rationem rectè, instituendam, multa præclarè admodum constituta sunt; quæ & ignorantes salutari doctrina erudiunt, infirmos auctoritate magna iuuant, iacentes erigunt, dubitantes confirmant, peruersos coërtione iusta, ne nocere possint, continent, atq; optimos quosque pro vniuscuiusque vocatione, & capacitate, ad plenum incrementum, summámq; prouehunt vitæ Christianæ perfectionẽ.

His itaque ad reformandam diœcesim & prouinciam Coloniensem, eiq; adiunctas Ecclesias, inhærendum nobis esse, hæc in morem & consuetudinem reducenda putauimus.

Qua in re Deum ac naturam imitantes, Ecclesiam istam ceu corpus, quod ad suscipiendam animam suis organis debito modo debet esse præparatum, in sua membra di-

bra distinximus, eisque singulis suas qualitates quasi organa quædā tribuimus, quibus ad recipiendā formam suam disponerentur, vnaq; quænam sint singulorum functiones, definiuimus ac declarauimus. Non quod noui aliquid moliti simus, aliumúe in Ecclesia constituerimus ordinem præter eum qui fuit ab initio: sed ea quæ partim quorundam aliquando Prçlatorum negligentia, partim hæreticorum persecutione, aliorumque malorum hominum peruersitate, ac temporum perturbatione perturbata ac confusa sunt; salubri dispositione sicuti primitus instituta fuerunt, composuimus, & quç in obliuionem & desuetudinem abiuisse videbantur, in vsum reuocare, & ab ignorantiæ vindicare imperitia studuimus.

Cùm igitur Prælati maiores & minores eorumq; Coadiutores & ministri præcipua Ecclesiæ membra sint, eaque illis in Ecclesia Christi competant officia, quæ capiti ac cordi in corpore humano: ad curādam mystici huius corporis incolumitatem, vitæq; rectitudinem, & cōstantiam, vocationi eius congruentem; de Prælatis eorumq; adiutoribus & coopitulatoribus, de Canonicis, Sacerdotibus, Clericis, alijsq; Ecclesiæ ministris rectè creandis & efformādis præcipua nobis cura fuit. Quia enim integritas præsidentium, salus est subditorum, & ab illis totius Ecclesiæ vita, prouectio, puritas ac sanctitas, ceu à corde & capite dependet, omnesq; alij inferiores, ad imaginem & similitudinem cælestis hierarchiæ per eos moueri ac prouehi debent, omniumq; spiritualium donorum communicationem accipere: quæcunque de illis in prouincialibus Concilijs diœcesanisq; Constitutionibus sparsim inuenimus digesta; ea, quam cōuenire putauimus, breuitate in vnum collegimus, et in certa capita distribuimus, omnibusq; ad vniuscuiusq; eruditionem & reformationem ob oculos posuimus. Quæ verò his pro temporum ratione deesse videbantur, vel in his relaxan-

laxanda aut constringēda vel declaranda: illa & iure cō-
muni, & auctoritate Apostolica nobis concessa, & qua
tum fungebamur in hac parte, adiecimus, taxauimus,
constrinximus & declarauimus; hoc ordine.
Primùm agimus de fidei professione, tanquam fundamento & introductoria, prorsusq; necessaria reformationis Ecclesiasticę præparatione ac dispositione: Mox de Prælatorū electione sollicitè curamus, vt legitima, sancta & in corrupta sit. Corrupta enim ea, omnes disciplinę Ecclesiasticę nerui soluuntur, totumq; eius robur, ac omnis decor, ordo, pax, & tranquillitas perit, fitq; ad omnia vitiorū genera dissoluta ac intoleranda licentia. Tū speciatim Abbatibus, Prioribus, alijsq; Religiosorū Præfectis, ac quibuscunq; vtriusq; sexus Religiosis, qui inter Christianos illustriori quadam sanctitate alijs omnibus prælucere debent, vitæ & obseruantiæ regularis præcepta proponimus, modumq; ac rationem eadem seruandi tradimus. Deinde Præpositis, Archidiaconis, Archipresbyteris (Decanis nimirum collegiatarum & ruralium Ecclesiarum) Clericis, Canonicis, Presbyteris, Pastoribus, Cōcionatoribus, Custodibus, alijsq; Ecclesię ministris officia, ac munia quęq; sua pręscribimus, & illis per occasionem quædam inserimus, quæ ad Vniuersitatis Coloniensis insignis istius Diœcesis membri prouectionem seruiunt. ac pleraq; quò percepta præceptionis æquitate lubentiori paratiorique animo acceptentur, firmiùs ac religiosiùs custodiantur, custodita magis placeant, fructumque faciant vberiorem; idoneis aptisque rationibus cōfirmauimus. Quo factum, vt quæ alioqui, sacrorum canonum more breuiori compendio tradi poterant, prolixa forsitan aliquibus videbuntur. Hoc tamen magis sapient magisque afficient, gratioraque, vt speramus, omnibus erunt, quo pluribus ac firmioribus rationibus constabunt, & non insipida, sed illuminationis & intellectus suauitate, quantum ex nobis est, imbu-

ta tra-

ta tradantur, cum explicatione multarum difficultatum in quibus etiam docti hęrere poterant. Neq; enim tam pœnarum timore inuitos cogendos duximus (quamuis etiam id ad compescendos contumaces & refractarios, suis locis minimè neglexims) quàm recti amore & virtutis æquitatisque pulchritudine ingenuos quosque ad obsequiū sacrorum Canonum benignè studuimus adducere.

Vide expositionem D. Amb in cap. 14 Lucæ de cura hydropici, quæ legitur lectione 7 Domin. 16 post Pentecost. in Breuiar. Rom. Cap. Cōmessationes dist. 44.

Quoniam verò plurima in his concurrebant, quæ aut omnibus aut pluribus erant communia, illa vt magis obuiam sint his, quorum interest, seiunctim in certa capita contraximus.

Hinc post priora illa, de diuinis officijs, de Residētia, de Sacramētorum administratione, de dierū festorum cultu, de Ieiunijs, de Sanctorū reliquijs & sacris imaginibus, de repręsentationibus, de indulgētijs, de sepultura ecclesiastica, de superstitione, de blasphemijs, & periurijs, de vsuris, de Beneficijs ecclesiasticis, de recta bonorum Ecclesiasticorum conseruatione & administratione, de pijs testamētis & de scholis disseruimus, ac sacrorum Canonum Prouincialiumq; & Diœcesanorum statutorum decreta ita recensuimus, vt tamen, ne quid præter missum à nobis habeatur, ad eadem perscrutanda Ecclesiasticæ disciplinæ amatores frequenter remittamus. Adiecimus postremò, quæ ad restituendam & defendendam immunitatem & libertatem Ecclesiasticam facto opus esse iudicauimus.

Sed hîc reclamabit fortasse aliquis, & nimis diuturnum harum constitutionum arguet silentium: quippe, cum tot annis hæserimus Coloniæ, eas tamen non nisi nunc tandem post nostrum à Ciuitate Coloniensi discessum, extare voluerimus; ideoq; verendum etiam nobis esse, vt ne non minus sera, atq; intempestiua sit, harū Constitutionum in lucem emissio, quàm olim Tyberio Principi visa est Iliensium consolatio, qua cum de mor-

te filij pridem defuncti consolabantur. Quam ille faceta & acri responsione delusit dicens: se quoque condolere quod Hectorem fortissimum militem amisissent. Verũ enimuero eorum hoc officium ad subleuandum Principis mœrorem, qui non modò mitigatus, sed penitus sublatus tum erat, non fuit nisi risu prosequendum: nostrum vero ab hoc vitio vindicat, magna harũ cõstitutionum grauitas, multitudo, magnaque ac longa operositas. Quæ cum sine longo vsu, diligenti indagine; diuturnaque obseruatione, ac multa meditatione perfici non potuerunt, certa temporis præscriptione non debuerunt coarctari; præsertim in immensa illa negotiorum atque difficultatum mole, quæ ita vnam ex alia, ceu ansam ex ansa perpetuò traxit, cùm in ciuitate Coloniensi ageremus, adeoque nos ac plerosque ex Prælatis Ecclesię Coloniensis tenuit semper occupatos & pressit, vt tantùm non oppressi fuerimus. Tacemus hîc arduam illam controuersiam in Brabantia ortam, ad quam componendam in Belgium nos transportare & diu ibidem hærere coacti sumus. Tacemus quoque diuturnas angustias, magnasque ac continuas trepidationes, quæ ex hostili occupatione, & postmodum ex obsidione ciuitatis Bõnensis totã Diœcesim Coloniensem inuaserũt, aliasq; hostiles ac perpetuas perturbationes, pluraq; impedimẽta quæ ab incœptis huiusmodi actionibus, cum in Diœcesana synodo à nobis habita, tum in hebdomadarijs Decanorum congregationibus varijsque alijs huc spectantibus officijs, nõ semel nos auulserũt. In quibus & obuenit nostra, ad comitia imperialia profectio, quibus vixdum finitis, nouum beatissimi omnium populorum Pastoris mandatum, nos ad Augustam Treuirorum, Moguntinam, Herbipolensem, Bambergensem aliasque Germaniæ Ecclesias mox ablegauit, cui sine dilatione parendum fuit, ac præsentia nostra Coloniensi Ecclesiæ ad tempus iterum subtrahenda. Sed vt fortè nihil

hil istorũ & quæ præterea pro diuturnioris silentij nostri defensione adferri hîc possent, satis sit ad persuadendum omnibus, ęquam ac iustam esse dilationis huius nostræ causam: certè verecundiam nostram potius periclitari maluimus, quàm vt nostro in Ecclesiam Coloniensem amori, & illorum qui nos rogauerunt iudicio & desiderio non satisfaceremus.

Mirabitur alius huius operis inscriptionem, quæretque cur illud Directorium, dici voluerimus, cùm passim toto opere non tam vocabulis vtamur, suggestionis cõsilij aut suasionis; quàm verbis quæ legis, decreti atque statuti formam atque vim præ se ferunt, additis etiam pœnis in transgressores, & præuaricatores: Huic respondemus opus hoc nostrum, non alia mente conceptum & conditum à nobis esse, quando amplissima Sedis Apostolicæ autoritate, hac quoque in parte, in Ciuitate & Diœcesi Coloniensi fungebamur; quàm vt ea qua nunc prodit aut simili forma, facta legitima publicatione, vim legis, decreti atque statuti omnibus modis obtineret. At verò cum impedita huiusmodi publicatione, per nostram è Diœcesi Coloniensi & superiori Germania in Prouincias Belgicas ablegationem, nihilominus ad edendum & publicandum illud vehementer etiam atque etiam vrgeremur: sub nomine Directorij, seruata prima forma sua in lucem nunc prodit, quòd in illa quoque non pauca esse videbantur, quæ directorij indicis, consilij ac promptuarij possent esse loco, ad restituendum disciplinę Ecclesiasticæ vigorem, cuius nerui in his quæ Legis ac decreti vim habent, præcipuè consistunt.

Quare etsi hæc quæ proferimus conuenientiùs edita & publicata fuissent, quando in Ciuitate Coloniensi agebamus: etsi legitimè publicata maius auctoritatis pondus attulissent, magisque eos quos tangunt obstrinxissent: etsi denique liquidò nobis constet neque

Sereniſſimo atque Reuerendiſſimo prudentiſſimoque Præſuli Colonienſi conſilium, neque Eccleſiæ Colonienſi deeſſe præceptiones: conſenſimus tamen opus hoc noſtrum, quod in ſummis cogitationum diſtractionibus turbulentiſque Reipubl. negotijs conceptum fuit & natum, quale, quale eſt, Sereniſſimæ ac Reuerend. Suę Celſitudini, veluti perpetui noſtri in ſe amoris & obſeruantiæ pignus offerre & Eccleſiæ Colonienſi tanquam ſalutare pharmacum propinare, ac paternę noſtrę erga eam beneuolentiæ extare teſtimonium: inſuper Sereniſſ. ac Reuerend. Suæ Celſitudini commendare, vt nominis ſui fulgore decoratum, illiuſq; auctoritatis protectione præmunitum, auſpicatiùs lucem videat, & fidei charitatis ac beneuolentiæ aura ab omnibus excipiatur, ab his maximè quorum hîc res agitur. Vt quamuis eo nō polleat vigore, qui ex Synodali ſeu aliàs legitima & obligatoria publicatione acceſſiſſet; fructum tamē & vtilitatem qui nihilominus haberi hinc poterit, ſicut paterno ac ſincero à nobis animo communicatur, ita optima voluntate accipere, ſeu potius arripere omnes velint: vt nō tam noſtrum ſtudium commendetur, quàm ſedula ſubiectorum pietas, in ſeruandis & exequendis mandatis, quæ olim eis à vigilantiſſimis Præſulibus ſuis tradita fuerunt.

Quæ licet in Synodis diœceſanis ac Concilijs prouincialibus ſatis publicata & confirmata fuerunt; non idcirco fruſtra à nobis repetita, & in hunc ordinem digeſta cēſenda ſunt: ſed eo ſtudioſiùs ac religioſiùs amplectenda, ipſoque opere magis probanda; quod non leuibus aut futilibus rationibus, pleraque à nobis quoque videantur probata eſſe & innouanda fuiſſe.

Et ſi quę recta ac ſalutaria cōſilia, Deo auctore, à nobis prętereà ſuggeſta ſunt, quę ad illa perfectiùs obſeruanda, idonea videbantur: non ea ob hoc improbabit, aut quaſi vilia & deſpicabilia habebit æquus rerum æſtimator,

mator, quod serò in ista absentia & ablegatione nostra tradita & communicata sunt: sed quantum libero sincero incorruptoq; iudicio, recta, salubria, vtilia, Deoque probata habebuntur; à Deo potius, quàm à nobis tradita esse existimabit, eiusque occulta prouidentia, non sine causa & vtilitate quoque sua, huc vsque fuisse à publica editione suspensa.

Si verò quædam dura nimis, nimisq; grauia alicui in his videbuntur; cùm nihil præter æquitatem constitutũ sit, nihil sine iustis rationibus aut auctoritate Ecclesiastica prolatum & congruenter rebus aptatum: non tam hisce constitutionibus duritia ista, quam contrariæ consuetudini adscribenda venit: cui se inclinare seu demittere, quid aliud fuerit, quàm repagula aperire, & plũmbea Lesbiæ ædificationis vti regula, quæ ad quamuis lapidis figuram flectitur, & regula non est. Non igitur ad peruersas & incuruas hominum consuetudines, eneruanda lex est, & sal ille infatuandus; sed ad rectas optimasque leges, regendæ corrigendæque sunt, vitiosæ prauæ liberæque hominum consuetudines, quantumuis vetustæ & inueteratæ illæ fuerint. Quo facto; ea quæ antea dura, difficilia, & nequaquam fieri posse credebantur, leuia, facilia, ac delectabilia inuenientur. Ea enim peccati natura est, vt ad virtutis mentionem horrere faciat peccatorẽ, pietatis quoque semitam ei angustam facit, & à summo bono, sanctisque legibus quę eò ducunt, illius animũ prorsus auertit; ita vt si accedat mandatum, fiat ei supra modum peccãs peccatum. Quod si verò ille peccatum odisse incipiat & iustitiæ rectique amore imbui: quo magis crescit ille amor, quo latiora ipsi fiunt omnia quæ angusta, suauiora quæ dura, faciliora quę difficilia, adeoq; fieri non posse videbantur.

D. Prosper de vita contemp. libr. 2. ca. 10.

Rom. 7.

Porro si fortè aliqua in hoc opere occurrent, quæ primo actu primóue conamine in executionis vsum duci non poterunt; ideoque neque à nobis in prima synodali

promulgatione præſcribenda fuiſſent, ea omnia & ſingula Seren. & Reuerend. Celſ. ſuæ iudicio, cui ea dedicauimus, ſubiecta eſſe voluimus: non tamen propterea in hac editione, quæ Directorij nomen præ ſe fert, prætermittenda illa fuerunt. Quoniam quod nūc fieri aut perfici non poterit, ex hac ſuggeſtione noſtra, aliàs fortè Deo donante, vſui erit & facilè prꝑſtabitur. Quomodo videmus quædam in pueritia aut iuuentute ſine fructu audita, in virili aut ſenili demum ętate nonnunquā fructum ſuum facere. Et cum hîc ſegetes, illic proueniant feliciùs vuę; ita & in his poterit accidere, vt quæ iſto loco nō accipientur, alio & accipiantur & fructum ſuū faciāt.

Sed ne æquo hîc ſimus prolixiores, & feſtinum lectorē diutius retineamus; omnes & ſingulos in quorum bonum hæc Eccleſiaſticæ reformationis decreta, condita, & digeſta fuerunt, per aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti obteſtamur, vt nominis ſui memores, hoc eſſe curent, quod dicuntur, & SS. Patrum definitionibus ac Epiſcoporum Superiorumque ſuorum ſanctionibus, Decretis & ſtatutis, imò verius Dei mandatis, hilari alacriq; voluntate ſeſe conforment. Ea frequenter legant, perpetuò ruminent, omnique deuotione & pietate, in omni vitæ actione probēt, exprimāt & ſequantur. Nemo nomen inane gerat, nemo vita aut moribus, à profeſſione ſua ſanctiſq; legibus & Eccleſiæ præceptis diſcordet. Ac Prælati quidē, quocunq; vocentur nomine, attendentes ſibi & vniuerſo gregi in quo SpiritusSanct. poſuit eos regere Eccleſiā Dei, quā acquiſiuit ſanguine ſuo pro ſuo captu ac ordine, omni gratia ſpirituali repleri ſtudeant, & in Deitatis conſortium tā arctè tranſire, vt omnes ſibi ſubiectos pro vniuſcuiuſq; vocatione, ac merito, magna virtute in anteriora ſemper promouere poſsint, & gratiā aliquam qua creſcant in augmentum Dei, in virum perfectum, in menſuram ętatis plenitudinis Chriſti, per nexus & cōiunctiones, ceu caput toti corpori ſuo ſubminiſtrare. Curentque vigilantiſſimo ſtudio, vt ne vel per Superio-

Act. 20. Dionyſ. Areop. de Eccl. hier. c. 1. Ephes. 4. Col. 2.

periorum, maiorumq; suorum absentiam, vel per temporum interualla, contra statuta Canonum, aut Ecclesiasticam disciplinam, quidquam præsumatur: Sic corruptelas omnes ex domo Dei eijciant, vt corruptelarum causas omnes prorsus exscindant, nullumq; relinquant locum repullulationi: Sic legem Domini diligant, vt peccata toto corde odisse inueniantur. Alioqui si ad oculum tantùm seruiant, prout multi hactenus, & aliquid tentare voluisse dumtaxat videri velint, dum aut initio feruent, postmodum verò frigescunt, aut minores aliquot vilesque personas castigant, Agag autem pinguissimo malorumque omnium ducibus ac capitibus, & his vnde temporalem aliquam sibi sperant vtilitatem, parcunt: vt homines decipere possint, Deum sanè, cui placere, vnicè studere debuissent, decipere non poterunt, & malè parcendo alijs, seipsos & omnes sibi subiectos perdũt, ac in maiorẽ secum trahunt damnationem, grauissimoq; peccatorum iugo subijciunt. Seruus enim qui cognouit Voluntatem Domini sui & non facit, vapulabit multis, atq; spiritus nequã eo reuersus vnde eiectus erat, assumptis secũ alijs fortioribus se, fortiùs se contra hostẽ suũ munit, & posteriora facit prioribus longè deteriora. 1.Reg 15. Luc.10.et 11. 2.Pet.2.

Quare magno constantiq; animo, non tantum contra hos, qui resistendi aut nullam aut exiguam habent facultatem, sed contra ipsos peccatorum duces, ac præcipua vitiorum capita exurgant, non solùm initio, aut anno dumtaxat vno atque altero, perinde ac si quæ tradita eis sunt mandata, obligandi & obstringendi vigorem diutius non haberent; sed omnibus vitę suę diebus. Et, vt hos, qui tenebras magis diligunt quam lucem, frequenter noua peccandi incessit audacia; ita eis quotidie, ad agendum reformationis negotium nouus accedat animus; atque vt ne ibi incidant deficiendi periculum, vbi perficiẽdi accipere debuissẽt progressum; etiamsi multa præstiterint, semper tamẽ se tantum incepisse sibi persuadant, ac grandem

grandem perueniendi ad optatum finem restare viam. Semper enim in hoc opere laborandum est; sine intermissione sentina hæc exinanienda; nunquam non in extirpandis, & exscindendis corruptelarum radicibus virili opere persistendum, ac perpetuò in omni cultura agri Dominici perseuerandum. Nam si ab extirpatione corruptelarum & scandalorum aliqua remissio, aut si disciplinæ Ecclesiasticæ aliqua fiat relaxatio; mox repullulascunt corruptelæ omnes: si autem demetantur tantùm; altiùs radices agunt: & vt capilli, vngues, herbæ, arboresque resectæ vberius proueniunt; sic ex corruptelarum corruptionibus, si non prorsus exscindantur, nouæ maioresque corruptelæ exoriuntur: vt velut hydram secare sit aut crabrones, rabidosq; canes lacessere, peccandiq; libidinem magis excitare, si leuiter, si remissè aut segniter, si ad formam tantum aut vmbram, reformationis aliquod simulacrum statuatur; nec vera agri Dominici cultura censeri poterit qua vitijs corruptelis ac scandalis libertas aliqua permittitur.

Accendantur igitur animo Prælati, omnesq; quibus exequendi decreta reformationis Ecclesiasticæ aliqua iurisdictionis auctoritas est, maxima deuotionis pietate exurgant, videant cuius partes gerant, videant quid Deo, quid Ecclesię sub periculo animarũ suarum subiectorũq; suorum debeant; videant quanta facilitate, & quã paruo negotio, rẽ maximã Deoq; gratissimã atq; Ecclesiæ prorsus necessariã, maximo cum beatitudinis suæ incremento præstare possint, si velint. Ad obediendum, acquiescendum, obtemperandum plerique subiecti & natura & voluntate faciles sunt, qui sola præcessione ducis sui, solo Pastoris sui exemplo, sola capitis sui incolumitate, vigore ac viuacitate ad optima & perfectissima quæque virtutum poterunt adduci. Certò affirmare audemus plures esse inter subditos quibus dulce ac desiderabile reformationis nomen est, multoq; magis ipsa reformatio

matio desiderata, etiam si ea, vt totius corporis sanitatẽ operetur, aliquid amaritudinis in ventre faciat, quam qui hanc lucem oderunt, eamq; vt non arguantur opera sua, aut nunquam exoriri velint, aut exortam mox euanescere. Qui etsi multiplicati essent supra numerum, & audacia, præsumptione humanisque viribus longè præualerent: nulla tamen expauescendi aut timendi vel tergiuersandi in hoc opere iusta causa est; fortior enim illis omnibus est Dei Virtus, quæ in infirmitate perficitur, & qua in infirmitate sua Christi fideles omnes, adeoque Christianorum duces ac capita, ad expugnandum regnum diaboli induti & confirmati esse debent. Non enim proprijs vniuscuiusque viribus hoc bellum conficiendum est, sed fortitudine & virtute Christi, qui confirmans ministros suos dixit; *Ego vobiscum sum vsq. ad consummationem sæculi.* & iterum: *in mũdo pressuram habebitis; sed confidite, ego vici mundum.* Plura in hanc sententiã, ad excitandos, animandos atq; reformandos cũ oẽs in vniuersum Christianos, tũ in primis Prælatos aliosq; subiectorum duces passim toto hoc opere adducimus. Quæ vt legisse, pio lectori multum proderit, ita præstitisse factori, ingens remunerationis præmium, contemptori vero ac neglectori durissimum adducet iudicium.

Allusio ad ca. 3. Ezech. & Apoc. 10.

Math. 28.

Iohan. 16.

Quod superest toto corde ad Deum Opt. Max. conuersi, summam ac infinitam eius bonitatem suppliciter rogamus, vt respiciat in faciem Christi dilectissimi filij sui, eiusq; dilectissimæ sponsæ, vnicæ columbæ, suæ Ecclesiæ, & quod nos rigando, plantando, docendo, monendo, corripiendo, castigando, leges sanciendo, præstare non potuimus; ipse pro charitate, misericordia, & clemẽtia sua, incrementum dando præstare dignetur, omnibusque Prælatis, Ecclesiæque suæ, heu nimium à pristinæ pulchritudinis suæ maiestate & integritate deiectæ, cultoribus, illam inspiret mentem animiq; voluntatem fortitudinem & constantiam, quam beatissimis istius

Coloniēſis Prouinciæ Apoſtolis D. Materno, Seuerino, Euergiſlo. Cuniberto, alijſq; ſanctiſſimis eiuſdē Eccleſiæ Epiſcopis primitus inſpirauit, illorūq; corda in eos qui nūc regunt conuertat, & vel in locum, nomen & officiū Epiſcopi vocati, vel in conſortium Epiſcopalis ſollicitudinis aduocati ſunt; vt ſicut eandem cum ſanctiſſimis illis Viris regendi ac paſcendi auctoritatem, eandemq; regendam & excolendam prouinciam acceperunt; ita idem cum ipſis cor ac in executione regiminis & præfecturæ ſuæ eandem cùm ipſis animam habeant, eademq́; ratione, qua illi, forma facti gregi ex animo, in multa patientia & longanimitate, in fide, ſpe, & charitate, fidem, ſpem, charitatem, Chriſtianamque religionem regionibus his inuexerunt, dum incultæ & barbaræ eſſent, aut iam inuectam in eum modum excoluerunt, vt ſiue internus pietatis ſenſus, ſiue externus eius cultus ſpectaretur, nulli cederent; fidem, religionem ac pietatem, vbi deficere incepit, reſtituant, vbi integra perſeuerauit, excolant illuſtrioremq́ue faciant, fideiq́; religionis ac pietatis cauſas ſemper tueantur, rebuſq́ue quibuſcunque alijs nunquam non anteponant & hæreticorum auſibus, aliorumq́ue impiorum ac peruerſorum inſaniæ & malitiæ indefatigabiliter obſiſtant. Per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, cui ſoli honor & gloria.

INDEX TITVLORVM SEV PRAECIPVORVM CAPITVM HVIVS LIBRI.

CONSTITVTIONES AC DECRETA Pontificia, & statuta quædam Archiepiscoporum Coloniensium huic libro passim ad verbum inserta.

DIRECTORIVM ECCLESIASTICAE DISCIPLINAE, ECCLESIAE PRAESERTIM COLONIENSI ACCOMMOdatum.

DE FIDEI PROFESSIONE.

CVm fides humanæ ſalutis initium, & fundamentum, ac omnis iuſtificationis radix ſit, ſine qua impoſsibile eſt placere Deo, & ad filiorum eius conſortium peruenire, quam qui non habet, fruſtrà accedit ad Deum, fruſtra loquitur, fruſtra Deum inuocat: indecorum eſſe videtur, ſi huius tam illuſtris Ciuitatis & Diœceſis Colonienſis Eccleſiarum reformationi, Clericorum correctioni, ac diſciplinæ conſtituendæ ſtudioſè incumbentes, ab ipſius fidei confeſſione, quam SS. Patrum decreta præcipiunt in omnibus eſſe præmittendam, non cenſeremus potiſſimè exordiendum. 1. *Rom 3. Hebr 11. Concil. Trid. ſeſſ. 6 ca. 8.*

2. Statuendum ergo primum duximus, vt omnes qui de Beneficijs Eccleſiaſticis quibuſcunque, quouis modo, in hac Ciuitate & Diœceſi prouiſi, publicam orthodoxæ fidei profeſſionem, iuxta formam à fœl. rec. Pio IIII. Pontifice Max. præſcriptam, non fecerint, eam intra ſex hebdomadas à die notitiæ harum conſtitutionum facere teneantur. Nec vllus, poſthac, Beneficium aliquod Eccleſiaſticum, quocunque nomine, adire permittatur, etiam ſi aliàs fidei profeſſionem fecerit, niſi facta aut repetita eadem fidei profeſſione, in hunc qui ſequitur modum: *Concil. Trid. ſeſſ. 24. Cap. 12. de Refor.*

Ego N. firma fide credo & profiteor, omnia & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet: Credo in vnum Deum patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium, & inuisibiliū; & in vnū Dominum Iesum Christum filiū Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula: Deum de Deo, lumē de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstātialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines & propter nostram salutē descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria virgine; & homo factus est; crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit tertia die secundùm scripturas; & ascēdit in cælum, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni nō erit finis: & in Spiritum sanctum Dominum & viuificantem, qui ex Patre Filioq; procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas: & vnam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionē peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam vēturi sæculi, Amen. Apostolicas et Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ obseruationes & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quē tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu & interpretatione sacrarū scripturarum, admitto, nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimē consensū Patrū accipiā, & interpretabor. Profiteor quoq; septē esse verè & propriè Sacramēta nouæ legis à Iesu Christo, Domino nostro, instituta, atq; ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismū, Cōfirmationem, Eucharistiā, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem & Matrimonium: illaq; gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari nō posse. Receptos quoq; & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorū omniū Sacramentorū solēni administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta

sancta Tridentina synodo definita, & declarata fuerũt, amplector & recipio Profiteor pariter in Missa offerri Deo verũ, proprium, & propitiatorium sacrificiũ, pro viuis & defunctis, atq; in sanctissimo Eucharistiæ sacramẽto esse, verè, realiter & substãtialiter corpus, & sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri, Iesu Christi, fieriq́; conuersionem totius substãtiæ panis, in corpus; & totius substantiæ vini, in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie totum atq; integrum Christum, verumq́; sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasq́; ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes, venerãdos atq; inuocandos esse, eosq́; orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, nec nõ aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atq; eis debitum honorem atq; venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem, à Christo in Ecclesia relictam fuisse; illarumq́; vsum Christiano populo maximè salutarem esse, affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco: Romanoq́; Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus & Oecumenicis Cõcilijs, ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita & declarata, indubitanter recipio atq; profiteor: simulq́; contraria omnia atq; hæreses quascunq; ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. Hãc veram Catholicam fidem, extra quã nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo eandem integram & inuiolatam, vsq; ad extremum vitæ spiritum, cõstantissimè (Deo adiuuante) retinere & confiteri, atq; à meis subditis, vel illis, quorũ cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spõdeo voueo ac iuro; Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

IN PRINCIPIO ERAT VERBVM, ET VERBVM ERAT APVD DEVM.

3. Et prouisi quidẽ de Dignitatibus, Canonicatibus, Vicarijs vel officijs, siue sint sacerdotes siue laici, qui officia vel vicarias obtinent; in Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, Ciuitatis vel diœcesis Coloniensis, propositam fidẽ in manibus Decani vel Capituli Ecclesię, cuius est canonicatus, officium, vel vicaria, præsente Capitulo, vel eius potiore parte; Decani verò in manibus Capituli, antequã fiat prouisio, vel alteri eius nomine legitimè subrogato, tradatur possessio Dignitatis, Canonicatus, Vicariæ vel officij; ex canonum præcepto profiteantur: alioqui possessio denegetur.

4. Pastores coram eo, à quo Pastoratus accipiunt inuestituram, & institutionẽ; Officiati verò Ecclesiastici & sæculares coram Pastoribus, ante adeptam possessionẽ, officijq; administrationem; promouendi verò ad maiores Ordines, Episcopo, à quo ordinabuntur, hanc fidei professionem faciant.

5. Hoc ipsum cautum sit de omnibus & singulis, tam laicis quàm Clericis, sæcularibus, aut quorumcũq; Ordinum Regularibus, etiam in Monasterijs, suorum ordinum publicè vel priuatim Theologiam, ius Canonicũ, casus conscientiæ, censuras Ecclesiasticas, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias litterarias artes quascunque profitentibus aut legentibus: nec non de ludimagistris omnibus, ac confessarijs, sacerdotibus & cõcionatoribus qui pro religionis & disciplinæ Ecclesiasticæ augmento, ex dictæ Pontificię formulæ pręscripta ratione, fidem profiteantur, antequam functionis munus aggrediantur: ita vt omnes in eorum manibus hanc fidẽ pręstent, à quibus onus suscipiũt: etiam Religiosi seu Regulares, nisi intra septa Monasterij sui huic muneri præficiantur; tunc enim in manibus Superiorum suorum can-

eandem fidem confiteri sufficiat. Hac autem fidei professione non præstita, functionis munus interdicatur ab ijs quibus erat præstanda, quoad eam professionem emiserint.

6. Nec vllus in posterum eligatur in Rectorem Collegij, nisi perspecta prius religione fideq; Catholica eligendi, ac præstita in manibus Prioris, aut prouisorum Collegij, aut illius vel illorum locum tenentis huiusmodi fidei professione. Nec in Theologiæ, Iuris, Medicinæ, vel quacunq; alia facultate ad aliquem gradum assumatur, qui in eius aut eorum manibus, à quo vel à quibus ad gradum admittēdus est, hāc fidei professionem non fecerit: neq; in matriculam Vniuersitatis quisquā inscribatur, aut studiosorum priuilegijs frui possit, quin coram Rectore Vniuersitatis eandem fidei professionem pronūciauerit, & Bursarum vel portionum, quas vocāt, seu fundationum, aut Eleëmosynarum, quę in subsidium & sustentationem studiosorum sunt, nemo capax sit, aut fructum ex ijs percipere possit, quin iuxta præscriptam formulam coram Rectore Collegij, sub cuius directione in studijs promouendus erit, Catholicam fidem eo, quo dictum est, modo professus fuerit..

7. Sed cùm scriptum sit, qualis Rector ciuitatis, tales & habitantes in ea, magnopere optādum est, vt fideles, pij, ac sapiētes sint Rectores, omnesq; ministri qui in administrāda iustitia, tam in sæculari quā ecclesiastico huius Ecclesiæ & Diœcesis foro, publico munere funguntur. Quare Serenis. & Reuerend. Dom. Electorem obsecramus, aliosq; fideles Catholicos, & pios huius Diœcesis Principes, ac Dominos temporales hortamur, vt populis, qui ab omnipotēti Deo, Dominorū omnium Domino & Principū Principe, ipsis regendi ac gubernandi traditi sunt, tales præficiant Rectores, Gubernatores & ministros, qui præter officij nomen quod præ se ferunt, veram pietatem & iustitiam colant; populosq; authoritate

& exemplo ad omnem iustitiæ & religionis Catholicæ viam dirigant.

8. Atque vt omnes qui præficiuntur ad hanc fidei professionem, initio præfecturæ administrationis & officij, etiam solemni iuramento obstringantur, Deoq; debitus cultus & honor exhibeatur; præcipiant, Serenissimus & Reuerendissimus Dominus Elector, alijq; Domini pręfati, vt quocunq; nomine Rector, ad Regimen populorũ assumendus, ac alij quicunq; publicæ functionis muneri præficiendi in ciuitate & Diœcesi, non priùs præfecturæ, administrationis & officij possessionem adipiscãtur, valeantq; exercere, quàm in Metropolitana Ecclesia coram Decano & Capitulo, si præfectura, administratio & officium fuerit in ciuitate Coloniẽsi; vel si alibi, in collegiata vel parochiali Ecclesia, aut Abbatia seu Monasterio, vel in domo Ciuica aut Iustitiæ loco corã sacerdote supremam dignitatem in digniori Ecclesia obtinente, Orthodoxæ fidei professionem iuxta pręscriptam formam faciant, iurentq; ad Sancta Dei Euangelia, quòd in populo regẽdo ac iustitia administranda Deum & veritatem cunctis rebus semper præponent.

9. Amplissimum Ciuitatis Coloniensis Senatum, & oppidorum huius Diœcesis Magistratum hortamur, ac per viscera misericordię Christi Domini obtestamur, vt pro fidei Catholicæ officio tuendo, proque pietatis suæ studio, eandem fidei professionem, iuxta præscriptã formam fieri velint ab assumẽdis ad gerendos magistratus, aut alia officia publica, nec nõ à Typographis, Bibliopolis, & qui libros quolibet modo distrahunt; à recipiendis quoq; in cõfraternitates & tribus aut curias ciuiũ in hac Ciuitate, in oppidis & pagis. Nec quenquã ad præfecturã aliquam, munus vel officium, aut quamcunque ciuium societatem, tribum seu cõfraternitatem admitti patiantur, nisi perhibito de anteactę vitę Catholicę testimonio, cùm exploratum sit, nihil ad prouinciarum regnorũq;

interi-

interitum maiores vires habere quàm de Catholicæ fidei præsidio decedere. Quod cùm Metropolitana Coloniensis ciuitas, multis licet, varijs ac magnis hæresũ pulsata tempestatibus, singulari Dei protectione, tanta semper virtute atq; constantia tenuerit, vt eius laus hoc nomine in diuino officio singulis annis in Ecclesijs glorioso præconio celebretur, dũ in prosa canitur: † *Postquam fidem suscepisti ciuitas prænobilis, Recidiua non fuisti, sed in fide stabilis.* Eidẽ nunc & in posterum, contra præsentes & futuras, occultas & manifestas hæreticorum machinationes, multò magis aduigilandum est, vt in hac fide, vsq; ad finẽ perseueret. Et quod in magno *sigillo profitetur, se Romanæ Ecclesiæ fidelẽ filiam, in tentationibus, quę ad probationem suam fiunt & fiẽt, maximè commõstret, vt reliquæ omnes huius Diœcesis & prouinciç ciuitates, quib⁹ ceu mater & caput, alijsque multis nominibus prçeminet, gaudeãt si eius exemplo, quę pro incolumitate fidei à nobis, seu potius à Romana Sede præscripta sũt, deuotè & religiosè obseruauerint, & doleant si à fidelitate & obseruantia, quam Metropolis sua hactenus seruauit, & Deo donante seruatura est, recesserint.

† *In prosa cuius initium est*: Gaude felix Agrippina sanctaque Colonia: *quæ canitur in festis Patronorum.*

* *Sigillum ciuitatis Coloniensis, quod magnum vulgò vocatur, est enim quinq; digitorum latitudinis, custoditur in ciuitatis Archiuo. Id nunquam imprimitur, sed ciuitatis cum alio contractibus, mutuisque obligationibus, veluti venditionum, emptionum, censuum, Reipublicæ litteris & huiusmodi alijs, atque fœderibus, ex duabus Canabinis chordulis pergamenicisue, appẽditur. Cuius sigilli effigies vera sic habet: S. Petrus, quali toga Christus pingitur indutus, infulatus, barba, capillis crispis, totus & integer, à sũmo ad calcẽ conspicuus, grauis, propemodumq; rectus insidet throno insignis solij, supra turrim maioris portæ meniorum extructi, nempe expressa lunari quà Rhenum spectat forma. Gestus hi sunt, rectà extra vrbem intuetur, dextra exertis ex toga brachij, duas claues simul iunctas ac rectas tenet medias, sinistram libro clauso supra sinistrum genu superimponit, supra cuius caput, in suprema solij recta linea scriptum*: S. Petrus. *Circum verò sigillum, litteris maiusculis magnis huiusmodi inscriptio est*: ✠ SANCTA COLONIA, GRATIA DEI, ROMANAE ECCLESIAE FIDELIS FILIA. *Contrasigilli imago, est idẽ Petrus vmbilicotenus, eodem quo dictum habitu, & vultu. Dextrum brachium nudũ ad pectus admouet, ac manu sinistra librũ clausum sustinet. Circumscriptum est*: ✠ S. Petrus: Contra sigillũ ciuitatis Coloniensis.

10. Vt ne prætextu aut causa deficientis Germanici exempla-

emplaris fidei professio ab his qui Latinam linguam nō intelligunt, vel non exigatur, vel exacta non præstetur: curauimus eam in linguam Germanicā fideliter verti, & vt omnibus in promptu esset hîc proponi.

Ein offentliche bekändtnuß des Catholischen Glaubens.

IM namē der allerheiligstē Dreyfältigkeit/ des Vatters/ vñ des Suns/ vñ des heiligē Geists. Jch N. glaub vnnd bekenne mit bestendigem hertzen/ alle vnnd jede stuck so in dē Christlichen Glauben/ den die heilige Römische Kirch auff dise weiß gebrauchet/ verfast seindt. Nemlich: Jch glaube in einen Gott Vatter den Almechtigen/ Schöpffer deß Himmels vnnd der Erden/ aller sichtbaren vnnd vnsichtbaren dingen/ vnnd in einen Herrenn Jesum Christum/ den eingebornen Sun Gottes/ auß dem Vatter geboren vonn Ewigkeit/ GOTT vonn Gott/ Liecht vonn Liecht/ ein wahrer Gott vom wahrem Gott/ geboren vnnd nicht erschaffen/ gleicher Substantz vnnd Wesens mitt dem Vatter/ durch jhn seindt alle ding geschaffen wellicher vmb vnns Menschen vnnd vnsers Heyls willen/ vom Himmel herunder gestigen/ vnnd durch den heyligen Geist auß Maria der Junckfrawen Fleisch an sich genommen hatt/ vnndt ist Mensch worden. Er ist auch fur vnns vnder Pontio Pilato gecreutziget/ hat gelidten vñ ist begraben worden/ vñ am dritten tag/ laut dˀ heiliger schrifft/ widerūb aufferstanden vō dē Todtē. Er ist auffgefahren in den Hīmel/ sitzet zur Gerechten Gottes deß Vatters/ vñ wirdt widerumb kom̄en mitt Herlichkeit zu richten die Lebendigen vnnd die Todten welches Reichs kein endt wirdt seyn. Jch glaub auch in den heyligen Geist/ denn Lebendigmachenden Herren/ der von dem Vatter vnnd Sun hergehet/ wellicher sampt dem Vatter vnnd Sun zugleich angebettet vnnd geehret wirdt/ der da geredt hat

redt hat durch die Propheten. Ich glaube auch ein einige/ heylige/allgemeine vnnd Apostolische Kirchen. Ich bekenne einen Tauff zu vergebung der Sünden/ vnnd warte auff die Aufferstehung der Abgestorbnen/ vnnd auff einn ewiges zukünfftiges Leben. Amen.

Alle Apostolische/Geistliche satzungen sampt allen anderen ordnungen vnnd gebräuchen der Catholischen Kirchen/ nimme ich an/vnnd halt sie vestigklich.

Die H. Schrifft verstehe ich/ vnnd laß sie zů/in vnd nach dem verstandt welchen vnser heylige Můtter die Christliche Kirch/ bißher gehabt / vnnd noch helt: Seytemal jhr zůgehört/den wahren verstandt vnd außlegung der H. Schrifft von dem falschen zů vnderscheiden.

Ich wil auch gemelte H. Schrifft allezeit / nach der einhelligen außlegung der heyligen Vätter/ verstehn/ annemmen/vnd nicht anderst.

Ich glaub vnnd bekenn / das warlich vnnd eigentlich siben Sacrament des newen Testaments / von Christo Jesu vnserem Herren selbst eingesetz / vnd dem Menschlichen Geschlecht sehr nutzlich/wiewol nicht alle einem jeden Menschen zur Seligkeit notwendig seindt/Als nemblich der Tauff/ Firmung/das Sacrament deß Altars die Bůß/ letzte Oelung/die Priesterweyhe/ vnd die Ehe / vnd das dise Sacrament dem Menschen wirckliche Gnad mittheilen. Auß welchen allen der Tauff / Firmung / vnnd Priesterliche Weyhung/ohne Gottslästerung/vnnd grosse Sünd / nicht mögen widerholt / vnnd zum anderen mal gebraucht werden. Ich nimme auch an / vnd laß zů alle gewonliche vnd bewerte Bräuch / so in der Christlichen Catholischen Kirchen bey der öffentlichen / herrlichen Darreichung/ hochgemelter diser Sacramenten gebraucht werden.

Dessengleichen glaub ich / alles samptlich vnnd sonderlich/waß von der Erbsund vnnd Rechtfertigung des Sunders im heiligen algemeinen Concilio zu Triend erklärt vnd beschlossen worden ist.

Jch bekenn auch vnnd Glaub / das in dem hochheiligen Ampt der Meß / Gott dem Herrn ein wahres / aigentliches / vnd versöhnlichs Opffer / für die Lebendigen vnd die Todten auffgeopffert werde. Das auch in dem allerheiligsten Sacrament des Altars / warhafftig / leiblich vnd wesentlich zůgegen sey der Leib vnd dz Blůt mit der Seel vnd Gotthait vnsers Herren Jesu Christi: Vnd dz die gantze substantz des Brots in den Leib / vnnd die substantz des Weins in das Blut Christi verwandlet werde / Welche wandlung die Christliche Catholische Kirch Transubstantiation / das ist / Ein verwandlung einer Substantz in die ander / nennet. Jch glaub auch vnnd bekenn / daß vnder einerley gestalt / der gantze vnzertheilte Christus volkommentlich / vnnd das wahre Sacrament seines Fronleichnams genossen vnnd empfangen werde. Jch glaub auch vestigklich das ein Fegfewer sey / vnd daß die Christglaubigen Seelen daselbsten / durch dz fürbitt d' gläubigen Lebendige Menschen / trost vñ hulff empfahen. Item / das man auch die lieben Heilige / so mit Christo regiern / ehren vnd anruffen soll / vnd das sie auch Gott fur vns bitten / Darzu auch dz jhre Heylthumb in ehren sollen gehalten werden.

Jch halt bestendigklich darfur / das man die Gebildtnussen Christi / der můtter Gottes / vnd anderer lieben Heiligen haben vnd auffhalten / auch denselbigen gebůrende Ehr vnd Reuerentz erzeigen sol.

Jch glaub auch für gewiß / das Christus der Herr den gewalt deß Ablaß / der Kirchen gegeben hab / auch das desselbigen Ablaß gebrauch / der Christenheit gar heylsam sey. Jch beken auch die heilige allgemeine / vñ Apostolische / Römische Kirchen / fur ein Můtter vñ Meisterin aller andern Kirchē. Jch versprich auch / vnd gelob mit dem Schwůr wahre gehorsam dem Römischen Bischoff / als des heiligen Petri obersten Apostels Nachkömbling / vnnd deß Herren Jesu Christi Statthaltern. Dergleichen alle andere stuck / so von

den

den heiligen Canonen vnnd allgemeinen Concilien / fürnemblich aber von dem heiligem Trientischen Concilio / auffgesetzet / verordnet / vnd beschlossen worden / dieselbige bekenn vnd nimb ich vngezweifentlich an. Hergegen vber alle Irrthumben / Lehr / Stuck vnd Ketzereyen / so von gemelter Catholischer Kirchen bißher verdampt / verworffen vnd verflucht seyn / oð nachmals verdampt / verworffen vnd verflucht sollen werden / die verdamme / verwürffe / vnnd verflüche ich ebenmäßig.

Disen wahren Catholischen Glauben / ausserhalb welliches niemand selig kan werden / den ich dar in gegenwertigkeit freywillig beken vnd wahrhafftig halte / denselbigen will ich auch (mit hülff Gottes) biß an mein letztes Endt / gantz vnwidersprechenlich / vnuerwirt / vnnd vnuerletzt halten / vnnd bekennen. Ich will auch / souil mir müglich / allen Fleiß furwenden / daß diser recht vnnd warhafftig Glaub / von meinen Vnderthanen / vnnd allen denen / so mir vnder mein sorg befohlen / solle gehalten / gelehrt / vnd geprediget werden. Das verheisse / gelob vnd schwer ich N. So helff mir Gott vnnd die heiligen Gottes Euangelia.

11. In fidei autem professione facienda illud præcipuè obseruetur, vt publicè ac palàm ab omnibus fiat, adhibitaque præmissa verborum forma, nec non per publicam personam ad hoc constitutam, aut rogatam in peculiari libro, cum ipsius profitentis subscriptione, ad perpetuā rei memoriam annotetur.

DE PRÆLATIS.

FActa fidei professione, in hoc omni cura inuigilandum insudandumq; est, vt fidem quam lingua loqui- *Ephes.4.*

tur, etiam moribus vita fateatur, & super fidei fundamentum, qui Christus est, supercrescat ædificium, ad laudem nominis eius. Ad cuius consummationem, in opus ministerij dati sunt Ecclesiæ Prælati, & ministri qui eis subseruiunt. Illorũ itaq; integritas præcipuè procuranda est. Nam cùm hoc sint in Christi Ecclesia, quod cor & caput in corpore humano, totius familiæ Domini status nutabit, si quod requiritur in corpore, in capite non inueniatur, illorum verò bonitas subiectorum salubris regula est, inquit D. Gregorius.

D. Leo epist. 87.

Greg. li. 5. ep. 56. ca. 156.

1. Vacante itaque dignitate in Cathedralibus Ecclesijs, Collegijs & Monasterijs, mox omnium subditorum corda ad Dominum Deum nostrum conuertantur, & ieiunijs, orationibus, eleëmosynis, illum sibi faciant propitium, atque contrito & humiliato corde instanter eum obsecrent, vt eis rectorem prouideat fidelem, secũdum cor suum ac animam suam, omniumque corda & voces sic moderetur, vt non alius eligatur, quàm quem ipse elegerit. Sæpe enim fit (quemadmodum D. Hieronymus ait) vt principes populi, & iudices Ecclesiæ dentur, non per arbitrium Dei, sed secundùm cor populi, prout merita populi deposcunt, qui iusto Dei iudicio ipsis sint in offensionem, & ruinam: nempè, vt quos habere debuerat duces recti itineris, seductores habeat erroris, & quos elegerat rerum temporalium dispensatores & defensores, eorundem experiatur dissipatores.

Act. 13. 3. & 14. 22.

1 Reg. 2. Ca. 8. qu. 1. c. audacter.

2. Instante electionis die, omnes penes quos erit electio, peccata sua Sacerdotibus suis confiteantur, & per absolutionis beneficium Deo reconcilientur; ipsoq; electionis die, vel die præcedente; quotquot sunt sacerdotes, sacrificium Missæ singulari deuotione Deo offerant, alijq; in inferioribus Ordinibus constituti, corpori Christi Sacramentaliter communicent, quò Deo arctissimè iuncti, eius voluntatem & inspirationes plenius cognoscant & alacrius exequantur: Demum peractis omnibus,

quæ

quæ pia maiorum consuetudine, vel publicè vel priuatim ad promerendam sancti Spiritus gratiam fieri solēt, competenti loco, & tempore, maturo & deliberato consilio, sollicitoq; animo conueniant.

3. Mox vbi ad electionis locum omnes conuenerint, antequam ad electionem procedatur, singuli electores iureiurando (quemadmodum huiusmodi iuramenti mentionem facere videtur prouinciale Concilium sub Hermanno quinto, Anno 1536. habito, parte 1. capite 8.) testentur, se seposito omni affectu carnis, & sanguinis, priuati amoris, vel odij, gratiæ, fauoris, vel inuidiæ, non habita vlla ratione priuati commodi, vel incommodi, neq; aut ipsius eligendi, aut virorum potētum, vel quorumlibet aliorū precibus, muneribus, epulis, beneficijs, pollicitationibus, pactione, vel qualibet arte inductos, aut conspiratione deuinctos, sine personarum acceptione, eum ad vacantem dignitatem esse electuros, quem secundùm Deum, & conscientiæ suæ testimonium iudicauerint ad obeundum vacantis dignitatis munus, præ omnibus maximè idoneum, & si quæ sint alia, quæ secūdùm laudabilem antiquitus obseruatam consuetudinē vtiliter præmitti, vel iureiurando confirmari solent, eadem præmittantur.

4. Vt verò electores id quod iuramento exigitur valeant præstare, secum seriò perpendant, qualem vacans dignitas poscat eligendum, & quid illi curarum, quid oneris incumbat, diligenter perspiciant. Si autem vnà cū cura rerum temporalium, cura ei quoq; habenda sit animarum; talem quærat intenta & sollicita cogitatio, qui ad vtrumq; munus exequendum singulari sit præditus industria. Et si in numero eligendorum, neminem vtroque hoc dono inueniant ornatum, eum potius eligant, qui spiritum Dei habeat, ad promouendum honorem & cultum Dei, pascendasque & regendas animas, quàm qui huius egenus, ad curanda temporalia insigni prudentia

viget. Conſolentur autem ſe, quando ita accidit, ac terrę affixos animos erigant, fideli & omni acceptione digno D. Pauli ſermone: *Pietas ad omnia vtilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ*: Teſte enim eo, qui veritas eſt: quærentibus primùm regnum Dei & iuſtitiam eius, cætera omnia adijcientur. Contra verò ne terrenis commodis nimium inhiantes, poſtpoſitis rebus diuinis & animarum ſalute, omni induſtria ac præcipua intentione, temporalia lucra curanda iudicent; hac ſe cogitatione cohibeant, quod iſthæc iudicij & voluntatis peruerſitas, hac ſæpe animaduerſione à Deo puniatur, vt perdat prudẽtes in aſtutia ſua, & vnà cum ſpiritualibus, quæ parui faciebant, auferat temporalia, quæ faciebant maximi.

1. Tim. 4. Matth. 6. Vide D. Grega. 1. 2. 3. et 4. lib. 4. com. in li. 1. Reg. copiosè de hac re differentē, & quæ mala ex carnali electione, qua potentes ſecundũ ſeculũ humilibus et ſpiritualibus præferũtur, ſubſecutura ſint, latiſſimè explicantem.

5. Porrò collectis omnibus animi viribus, electores ea omnia examinent, quę D. Paulus in Epiſcopo, & ſub hoc nomine in quouis presbytero requirit, ideoq; in quouis Prælato, ac in illo maximè, qui in partem ſollicitudinis Epiſcopalis vocatus eſt, conſpicua eſſe debent: nimirum vt ſit irreprehenſibilis, bonum teſtimonium habens ab eis qui foris ſunt, non ſuperbus, non iracundus, non litigioſus, non percuſſor, non vinolentus, non turpis lucri cupidus; ſed prudens, moribus ornatus, modeſtus, potens in verbo & opere, ſobrius, hoſpitalis, domui ſuę benè prę poſitus. Si quis enim regere ſeipſum nequeat, ſi cupiditatibus & prauis affectibus ſuis non valeat dominari, ſi quę docet ipſe non faciat; huius ſine virtute erunt inſtructiones, correptiones auctoritatis pondere carebunt, & nec ſalire poterit alios, ipſe infatuatus, nec facilè alijs perſuadere poterit, quod ſibi primũ nõ perſuaſerit. Si porrò domui ſuæ præeſſe neſcit, ſi domeſticos emendare non poſſit, ſi præ timore aut pudoris verecundia conticeſcat inter priuatos parietes; qua fronte audebit palàm coram omnibus loqui in Eccleſia? qua fiducia peruerſis ſuccenſebit

1. Tim. 3. Tit. 1.

sebit clericis,& sacerdotes redarguet refractarios? Qui enim in rebus facilibus argumentum non dedit virtutis, in arduis & difficillimis virtutem quomodo pręstabit? & qui in minimis infidelis est, in maioribus qua ratione se fidelem fore persuadebit?

6. Hac ratione si eligendus fuerit Decanus, cogitandum erit, Decano curam incumbere animarum, eum Pastorē esse omnium Canonicorum, & inferioris cleri sui Collegij, qui pro his omnibus & singulis in die Iudicij reddere cogetur rationem; eundem esse Collegij sui caput, cui familiæ Ecclesiasticæ regimen est commissum, vt honorem Dei tueatur, disciplinam in Clero conseruet, vitia castiget, excessus corrigat, & in conseruandis rebus spiritualibus, & tēporalibus, industria & authoritate sua aduigilet.

7. Itaq; ex omni Canonicorū multitudine, & frequentia talis ad hanc dignitatem erit quærendus, qui (vt in Concilio Prouinciali sub Hermanno V. parte 1. capit. 7. præscriptum est) par sit oneri, qui Deo gratū valeat impendere famulatum, & nō præesse, sed prodesse possit & velit: cuius ætas per omnes Ecclesiasticas disciplinas cucurrit, & pristina conuersatione sua, omnium virtutum dedit argumenta: Qui templum diligentissimè visitauit: Qui habet voluntatem & zelum in lege Dei, atque animarum lucra ex intimo amore quærit: Qui honores & temporarias mercedes despicit, suaque Canonica portione contentus viuit, & plures præbendas nec possidet, nec possidere cupit: Qui non gloriatur in vestitu, ac crebra, longa, sumptuosaque conuiuia abominatur: Qui calumnijs non mouetur, opprobrijs non fatigatur, aliorū inuidia non accenditur, persecutionibus & iniurijs non frangitur: Qui virtutes super omnia mundi lucra amat, vitia & peccata odio habet; de quo sperare possint, quod spiritu discretionis instructus, nulli delin-

D. Greg. li. 7. Epist. 110.

delinquenti iniquo affectu parcet, sed pro cōditione personarum charitatis affectu quosuis peccantes, vel in virga, vel in spiritu lenitatis corripiet, corriget, & castigabit. In summa qui sit talis, vt ei tutò & cum fiducia audeāt animarum suarum curam committere, à quo ea omnia quæ in subditis essent reprehensibilia, quàm longissimè absint, & in quo dona quæque optima & perfecta tam luculenter emineant, vt cæteri eius comparatione meritò grex dici queant.

8. Ita in quibusuis electionibus primò perspiciendum erit, quid vacās dignitas proprij habeat oneris, & qualem illud postulet eligēdum. Deinde ea quoque omnia sunt consideranda, quæ omni dignitati sunt communia, iisq; perspectis demum erit eligendus, qui ad præstāda onera, spiritu Dei, vitæq; merito inuenietur præparatus, & cæteris omnibus excellenti prudentia, eruditione atque industria præstantior. Quod ne facilè fallat, nō citius quisque sententiam suam in corde suo certò statuat aut confirmet, quàm testimonio cōscientiæ suæ sibi persuasum sit, hunc & non alium ad vacantem dignitatem à Deo esse electum.

9. Facta electione aut collatione, illi, qui Romani Pontificis vel Ordinarij nomine cōfirmationis munus impēdent, electionis formam, & electi merita (sicut Cōcilium prouinciale sub Hermāno Quinto, parte 1. capit. 10. faciendū censuit) diligenter excutiant, deinde exigant legitimam attestationem qualitatum, quas singulæ dignitates ex fundatione, primaq; sua institutione, secundum statuta cuiusque Ecclesiæ & Diœcesis exigunt, eiq; exponāt ea omnia, ad quę ex officio tenebitur; & sicut in Cōcilio Prouinciali sub Adolpho tertio, Anno 1549. pa. 432. & 433. decretum est, ipsius ad illa, & ad seruādam formulam reformationis (cuius ibidem meminit Cōciliū) qua parte eum contingit, requirant cōsensum. Pręcipuè verò si dignitas curam animarū annexam habeat, disertis ver-

tis verbis ex illo quærant, an cum gratia Dei paratus sit pro animabus, quarum ei cura committenda est, spondere, & de singulis in die iudicij Deo rationem reddere. Denique antequam præstet iuramenta in confirmatione acceptæ dignitatis præstari solita, iuret, se nullis muneribus, illicita pactione, arteue, aut ambitiosa prece, per se aut per alium illam dignitatem obtinuisse, neq; illius consequendi causa peccasse in Pij Quinti Pontificis Maximi Constitutionem de Confidentijs, cuius initium est. *Intollerabilis multorum peruersitas*, & cæt. Datam Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1569. Kalendis Iunij, Pontificatus verò sui Anno i i i j. aut alias contra Canonicas sanctiones egisse. Eandemq; dignitatem se non esse resignaturum aut permutaturum, nisi secundùm eiusdem Pij Quinti Constitutionem, quæ incipit: *Quanta Ecclesiæ incommoda*. Datam Romæ ad S. Petrum, Anno 1568. Kalendis Aprilis, Pontificatus eius Anno III.

10. His peractis, edat professionem fidei iuxta Constitutionem Pij Quarti Pontificis Maximi: Deinde iuret Episcopo suo obedientiam, & se hæc nostra, aliaque Archiepiscoporum Coloniensium statuta, & Prouincialium Conciliorum, ac synodorum decreta, (quæ omnia ad proprios vsus, sub pœna excommunicationis à VVilhelmo in statutis Anni 1330. in Autumno æditis, cap. 4. pag. 105. latę, eum habere volumus) quatenus eum tangunt, seruaturum. Postremò reliqua præstet iuramenta, quæ iuxta cuiusque Ecclesiæ laudabilem consuetudinem in collatione aut confirmatione præstari solent.

11. Si quod iusiurandũ exigi alicubi soleat, quod electi iurisdictionem vel autoritatẽ, in aliquo coarctet; vel quod alioquin cõtra æquitatem vel sacros Canones inductum videri possit: illud sub pœna excommunicationis latę sententiæ in desuetudinem mitti volumus: aut si de eo quæstio vel dubitatio esse possit, æqua ne an iniqua de causa in consuetudinem venerit, non citius illud exigere liceat,

aut exactum & præstitum obligandi vim habeat, quàm à Romana Sede, aut à nobis quandiu hic fuerimus, quæstionis aut dubitationis decisio obtenta fuerit.

13. Ne autem hæc quæ de instituenda electione præscripta sunt, quemquam electorum aut eligendorum lateant, aut ne quis vana persuasione, seu inconsiderata temeritate, se de eorum ignorantia à periurij culpa excusatum iri putet, aut aliàs non bene, aut seriùs eadem intellexisse queri possit, si duntaxat immediatè, ante ipsum electionis actum præter expectationem proponerentur; cautelam quam in his & huiusmodi Concilium Prouinciale sub Hermanno V. parte 2. cap. 34. desiderare videtur adhibentes; Præcipimus, vt omnia & singula, quæ de instituenda electione præscripta sunt, ab initio vsque ad finem, tribus diuersis diebus ante electionem coram omnibus quorum intererit, capitulariter congregatis, clara, articulata, & intelligibili voce prælegantur. Primum scilicet, statim à vacante dignitate, quàm primùm id commodum fuerit, ita vt antequam de electione cogitare electores incipiant, sciant quid in ea cauendum, quid obseruandum sit. Deinde rursum medio tempore inter diem primum vacationis, & electionis. Ac postremò pridie vel ipso die electionis. Vtque hæc à singulis magis memoriæ figantur, prælegentur semper à tribus iunioribus Capitularibus, incipiendo prima die ab vltimo, secunda à penultimo, & tertia ab antepenultimo. Sic poterit cum tempore fieri, vt nemo sit Capitularis, quin eadem semel aut sæpius legerit. Prælegantur similiter ea omnia, quæ in hisce constitutionibus nostris sub titulo prælati, cuius facienda erit electio digesta sunt, vt electores cognoscant, qualem virum ad illa omnia præstanda & exequenda vacans dignitas desideret.

14. Sicut ante electionem communis & priuata facta fuit ab electoribus oratio, vt dignus & idoneus eligi posset Prælatus: Ita electo nunc Prælato, nec publica, nec priuata

uata debet pro eo cessare oratio, vt vnà cum accessione honoris, & authoritatis, det illi Deus secundũ diuitias gloriæ suæ virtutem corroborari per Spiritum suum in interiori homine, augeatque in eo & locupletet sedium suarum assistricem sapientiam, qua sibi subiectos iustè iudicare, prudenter regere, & sine defatigatione in via mandatorũ Dei dirigere possit, & munus suum eiusmodi initijs auspicari, vt illud felicissimè perficiat, beatissimeque consummet. Quod eò instantius faciendum est, quia sæpè ex merito subditorum mutantur corda regentium, & qui videbantur esse boni, accepto mox regimine permutantur. *Ephes. 3.* *D. Greg. 24. Moral. c. 20.*

15. Ipse autem electus non persuadeat sibi, se iam ad metam laborum suorum peruenisse, vt requiescat à laboribus suis, & dignitate prælationis ad libertatem abutatur carnis: quemadmodum illi facere videntur, qui non vt prosint, sed tantũ vt præsint, vehementissima animi contentione prælaturas & dignitates admodum inordinatè ambiunt, quibus rectè dici posset: *Nescitis quid petatis*. Sed etiamsi ocia rectè posuerit, & tempus ac studia sua vtilissimè collocauerit, hactenus se tamen potius in foro ociosum fuisse arbitretur, ac nunc primùm à patrefamilias cõductum, vt vineam eius custodiat, colat, & in ea fideliter ac prudenter, vsque ad vesperum vitæ suæ operetur. Hactenus se ex grege fuisse sciat, ac suæ tantùm salutis habuisse curam: Nunc verò se gregis Dominici factum esse Pastorem, vt perinde ac suijpsius, curam illius habeat; & peruigilet pro singulis animabus sibi commissis, vt eas pascat atque defendat, & omnino tantis viuat, quantis præest. Si vna ouis sua culpa perierit, de manu sua eam requirendam sciat, & quicquid damni rebus sibi commissis sua culpa acciderit, vel quicquid vtilitatis sua negligentia non accesserit, ad id omne præstandũ, & ad reddendũ de eo patrifamilias rationẽ se obligatũ esse cognoscat. Quare nõ tantũ solliciti sint Prælati, ne subditi sui cadãt aut deficiãt vel retro gradiantur, sed magis vt proficiant, atq; donorum à Deo

acceptorum faciant vsuram, & disciplinam ac pietatem, ad quam conseruandam & augendam præcipuè constituti sunt, eadem ratione resuscitent, restituant, augeant, atq; conseruēt, quæ primitus à maioribus nostris inducta fuit: nempe vt suo exemplo doceant, subditos suos maiores reuereri, sacris Canonibus obedire, iurata & promissa inuiolabiliter seruare, terrena despicere, carnis concupiscētias domare, iniquitatem odisse, & quod solum sufficit, Deum super omnia amare. Nulla enim alia peccati causa est, nullaque deformitatis in clero Domini alia est origo, quàm quod Deus non satis ametur. Ad radicem itaque ponenda securis est, & peccati causa exscindenda, omnisque intercipienda deformitatis origo est.

16. Ad hæc nihil potentius, nihilque ad concipiendū spiritum amoris Domini expeditius, quàm vera peccatorum agnitio, humilisque & perfecta eorundem confessio, & post eam interna animæ refectio, per sacræ lectionis studium, meditationis, orationis, & Sacramentorum vsum & frequentationem. Ad quæ Prælati subditos suos, non tantùm frequenti exhortatione adhortabuntur, verùm etiam, vt dent voci suæ vocem virtutis, & subditos suos non modò leuiter tangant, sed efficaciter commoueant, & potenter trahant, suo exēplo eos manu ducent, & quocunque illos sequi velint præcedent; ita vt reipsa ostendant, hoc quod persuasum subditis suis volunt, sibi ipsis persuasum esse, se ita sentire, se hoc ardentissimè concupiscere, toto corde amare, & opere quantum possunt, adimplere. Alioquin etiam si potentes sint in sermone, nihil aliud erunt quàm velut æs sonans, aut cymbalum tinniens, magisque dicendo & non faciendo, disciplinæ Ecclesiasticæ vigorem eneruabunt, quàm charitatem ædificabunt, & verba eorum quamuis grandia, erunt verborū iacula, grandiloquentiæ duntaxat strepitu aures ferientia, sed nullo acumine auditorum corda penetrantia.

17. Quare satagant Prælati, non solùm vt diebus Domi nicis.

ricis & festis, ad quod singulos sacerdotes sibi subiectos inducere & perducere debent; sed præterea semel atque iterum in septimana Missę sacrificium offerant. Non tantum vt pro se intercedant, & imperfectum suum hoc subsidio perficiant, defectusque suos suppleant; neque exempli duntaxat causa, & vt subditos suos præcedant potius, quàm eodem cum eis ordine incedant, vel ne quod turpius eos à longè sequantur: verùm etiam vt illos pascant. Pascant illos verbo & exemplo, pascant viuificis Sacramentis; pascant etiam sanctarum orationum fructu & sacrificijs, nec pascant modò, sed & defendant, atque in quacunq; necessitate se pro eis ante Deum mediatores, & pro peccatis eorum intercessores constituant, & contra eos, si rebelles fuerint, hisce Deo potentibus armis, in spiritu mansuetudinis, & humilitatis exurgant, ad destructionē munitionum, ad destruendum consilia, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & captiuandum omnem intellectum ad obediendum Christo, & subiugandam omnem inobedientiam. 2. Cor. 10.

18. Quoniam verò ignorantia, graues nonnunquam incidit lapsus, & plerumque in Diaboli ruit foueas incauta simplicitas; tanto Prælatis maior quàm subditis curæ debet esse sacræ lectionis, quanto præ illis externis occupationibus magis deprimuntur, & non tantùm quo se erigant, sed & quo singulos subditos suos pro singulorū qualitate doceant, & contradicentes potenter reuincant abundare semper debent. Sacræ igitur scripturæ, sacrorumque Canonum iugi meditatione, cum sibi scientiæ thesaurum in suo pectore recondant, vnde semper ad omnia quæ occurrunt, in promptu rationes habeant, quas depromant. Vtque hac ratione non solùm rationale iudicij in pectore suo habeant, sed in ipso quoque Patriarcharum nomina descripta existant, meminisse semper debebunt sanctorum prædecessorum suorum, vt sicut locum eorū occupant, ita illorum zelum, feruorem, sollicitudinem & D. Leo epist. 13. ad Pulch. August.

pietatem intuentes, ad ea imitanda vitam & mores suos componant.

19. Ne autem defectu scientiæ, ætatis, aut sacri Ordinis disciplina deficiat, nemo deinceps ad dignitates quascunque admittatur, nisi qui in Clericali ordine versatus, experientia & doctrina ad suum munus necessaria commendetur, & eo ordine aut sit initiatus quem illa dignitas requirit, aut in tali ętate, vt intra tempus Canonicum initiari valeat; intra quod si non initietur, pœnas à VVilhelmo cap. 8. latas eo ipso incurrat.

Conrad. c. 9. pag. 12.

Pag. 159. & 160. initium cap. est. Ex iniunctæ nobis.

20. Vt Prælati, sicut alijs Ecclesiæ ministris, honoris & authoritatis dignitate antecellunt, ita modesta vestium grauitate & religione, iuxta caput nonum statutorum Conradi pag. 12. alijs omnibus antecellant; elaborent, vt virtutum indumentis sic splendeant, vt nec per irreligiosum vestitum, nec per immoderatum vestium cultum, honoris & ordinis sui sanctitatem dehonestent.

21. Et vt in reliquis omnibus mediocritatis virtutem moderatissimè teneant, persuadeant sibi scriptum esse, quod à D. Bernardo Fulconi Lingonensi Archidiacono scriptum est. Dignum est vt qui altario deseruit, de altario viuat. Conceditur ergo tibi, vt si bene deseruis, de altario viuas, non vt de altario luxurieris, vt de altario superbias, vt inde compares tibi frena aurea, sellas depictas, calcaria deargentata, varia griseaque pellicea, à collo & manibus ornatu purpureo diuersificata. Denique quicquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum, de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.

Epist. 2.

22. Corona & Ecclesiastica capillorum & barbæ tonsura, quæ sacræ militiæ, cuius se Duces profitentur, incentiua symbola & insignia sunt, tanto in Prælatis sit manifestior, quanto quæ eisdem significantur, in sacri exercitus Duce, quàm in gregario milite debent clariora esse. Quare ipsis legenda, relegenda, obseruanda, & exequenda proponi-

ponimus, quæcunque in Concilijs Prouincialibus & Synodalibus, ac diuersis alijs Constitutionibus ab Archiepiscopis Colonienſibus, de Corona & tonſura Clericali frequentiſſimè repetita ac innouata fuerũt; præcipuè quæ à Friderico capite quinto ſtatutorum eius, quod incipit. *Pag.189.* *Præterea, Constitutionem felicis* &c. repetita & innouata sũt. Quæ & nos repetimus, ac ſub iiſdem pœnis innouanda ſancimus: cenſentes eum ſententiam interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ incidiſſe, & à fructibus beneficiorum ſuorum ipſo facto ſuſpenſum eſſe, qui ſine iuſta cauſa capillos, vel barbam vltra conſuetum Clericis modum nutrit, vel eãdem ac Clericalem coronam, pro ratione ordinis ac ſtatus ſui, tertia qualibet ſeptimana radi non curat, & ſi in ea ſuſpenſione quidquam ex beneficiorum fructibus receperit, tam illum qui id miniſtrauerit, quàm qui receperit excommunicationis ſententiam, & Capitulum Eccleſiæ, ſi collegiata fuerit, ſuſpenſionis (ſi in culpa extiterit, vel negligẽtiam aut adminiſtrationem huiuſmodi factam, ratam, & gratam habuerit) & ipſam Eccleſiam interdicti ſententiam ipſo facto incurriſſe. *VValram. c. 4. pag. 111. d.*

23. Vt conſtet quàm latam quiſque pro qualitate gradus, ordinis, ac ſtatus ſui, debeat geſtare coronam: Sacerdotis corona amplitudine ſua hoſtiæ magnæ, quæ ad Miſſæ ſacrificium ſeruit, par ſit: Clerici verò atque item minoribus Ordinibus initiati, ad paruulæ hoſtiæ, quæ laicis communicantibus exhiberi ſolet, quantitatem æquet: Diaconi autem paulo minor ſit ſacerdotali, & ſicut Subdiaconi Clericali, ita Paſtoris vel curam animarum habentis ſacerdotali, & Prælati Paſtorali paulo maior ſit.

24. Cùm Prælati nec in ſpiritualibus, nec in temporalibus rebus miniſterium ipſis concreditum vlla ratione adimplere, nec omnibus & ſingulis inuigilare, prodeſſe atq; aſſiſtere valeant, ſi à loco reſidentiæ ſuæ, quod mercena-

rij fa-

rij facere solent abfuerint, quod in Concilio Prouinciali, sub Adolpho tertio, Anno 1549. 6. Aprilis habito, pag. 435. de Decanis salubriter constitutum est, vt apud Ecclesias suas personaliter resideant, & officio suo per se ipsos strenuè fungantur, sub pœna priuationis fructuum Decanalium, pro rata temporis, quo absque causa rationabili moniti non resederint; hoc ad omnes Prælatos extendimus, & Abbates, Abbatissas, Prępositos, Archidiaconos, Archipresbyteros, seu Decanos rurales, aut Christianitatũ, Scholasticos, Choriepiscopos, Cantores, Pęnitentiarios, & Thesaurarios, & alios quoscunque beneficiorum, quibus aut cura animarum annexa est, aut onus simile incũbit, possessores (qui vel Canonum iure, vel consuetudine Ecclesijs personale residentiæ munus debent) ad personalem residentiam in Ecclesijs suarum dignitatum, aut beneficiorum simili pœna obligari, & pro rata temporis absentiæ huiusmodi fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta illos sibi retinere posse decernimus, sed teneri aut ipsis cessantibus per superiorem Ecclesiasticum, illos fabricę Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacunque conuentione, vel compositione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus, in totum aut pro parte eis remitterentur; non obstantibus quibuscunque priuilegijs, cuicunque Collegio aut fabricæ concessis, saluis nihilominus Constitutionibus Friderici, quarum prior incipit: *Ad audientiam nostram*, pag. 198. Altera, *Pastoralis officij*, pag. 204. in quibus excommunicat omnes & singulos, Monasteriorum & Ecclesiarum Prælatos, vtriusq; sexus, animarum curam habentes, nec non & Ecclesiarũ Parochialium, Ciuitatis & Diœcesis Coloniensis Rectores, si vel ad reuertendum infra mensem ad Monasteria & Ecclesias suas, vel ad continuè residendum in eisdem, vel ad officia, curas & disciplinas, & onera ipsis, vigore suarum Prælaturarum incumbentia, authore Domino feliciter

Scholasticos & Cantores ad residentiam teneri, definit Conrad. c. 9 p. 13 Idem patet ex ca. 10. statutorum Conradi, quod etiam Choriepiscopos hac de causa non patitur esse Episcoporũ aut Regum Sacellanos, pag. 13. c. d.

citer gubernandum negligentes, culpabiles & rebelles fuerint.

25. Si qui autem ex prædictis sese indulgentia, aut dispensatione perpetua, aut temporali tutos, & à personali residentia exemptos putent, effectu & fructu indulgentię & dispensationis careant, quamdiu indulgentiæ, aut dispensationis litteræ, ab Episcopo, vel eius in hac parte Vicario non fuerint approbatæ. Quæ cùm approbandæ erũt, curabit Episcopus aut eius Vicarius, vt dignitas aut beneficium, idoneum interim habeat Vicarium, cui congruã fructuum portionem assignabit.

Conci. Prou. sub Adol. 3. Medio tertio, cap. Cupientes ex animo. pa. 437 a. b. & cap. Ordinarij. De Officio ordinarij in sexto.

26. Omnes qui plures dignitates, vel Ecclesias, quibus animarum cura imminet, seu personatũ aut dignitatem, cum alio beneficio, cui similis cura est annexa, vel aliâs incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinent; intra mensem à publicatione horum decretorũ, nobis aut Ordinario suo exhibeant dispensationes, quarum authoritate Ecclesias, personatus seu dignitates, & beneficia canonicè tenere se asserunt. Quod si fortè iusto impedimento cessante, nullam dispensationem contigerit exhiberi; Ecclesias, beneficia, personatus seu dignitates, sine dispensatione aliqua, eo ipso illicitè detineri, constabit, & per eos ad quos eorum collatio pertinet, liberè, personis idoneis conferri poterunt, iuxta Constitutionem Gregorij X. in generali Lugdunensi Concilio æditam, quæ incipit. *Ordinarij*. quam decretis sessionis septimæ Oecumenici Concilij Tridentini innouatam Synodus Diœcesana, sub Adolpho tertio, Anno 1551. feria secunda post Dominicam *Inuocauit*, publicauit, ac firmiter & inuiolabiliter obseruari præcepit. Si autem de dispensationis exhibitæ sufficientia dubitetur, super hoc erit secundùm eandem Constitutionem ad Sedem Apostolicam recurrendum, cuius est æstimare quem modum sui beneficij esse velit.

Cap. Ordinarij in 6. Tit. de officio Ordinarij. Conc. Trid. seß. 7. cap. 5. Synod. Diœces. ann. 1551. p. 521. b. c. d. Conci. Prou. sub Henrico anni 1310. c. 28. §. 2. pag. 84. c.

27. Hæc quæ de residentia Prælatorum & pluribus dignitatibus, vel Ecclesijs vni non committendis, constitui-

mus, locum etiam habere volumus in Abbatissis Collegiorum nobilium Virginum Canonissarum. Quas vt optimè monet Concil. Prouinciale, quod sub Adolpho III. habitum est *Mediotertio*. Cap. *Idem statuimus*, tanto magis oportet Ecclesijs suis adesse, & perpetuò residere, quanto virgines illæ maiori custodia dignæ sunt. Cæteraque quæ eodem capite, eiusdem Concilij, & alibi in statutis Ecclesiæ Coloniensis, atque nostris hisce decretis, eas quomodolibet tangere possunt, & ad Collegiorum quibus præsunt reformationem facere, perinde ac si ipsis peculiariter præscripta essent, vel quæ olim præscripta, recens à nobis essent innouata, & ad verbum in his decretis recensita, in vsum per eas duci cupimus, ac religiosissimè obseruari.

Pag. 436. b.

28. Cùm verò Prælatos aliosq; qui beneficium Ecclesiasticum curam animarum habens obtinent, Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, aut euidens Ecclesiæ vtilitas, abesse postulauerint, decernimus has causas legitimæ absentiæ, si spatium trium mensium excesserit, ab Ordinario vel eius Vicario, in scriptis esse approbandas, & Vicarium idoneum (*a* nisi talem aut nostra, aut Prouincialia vel Synodalia decreta, vel peculiaria & approbata Ecclesiarum statuta designent) ab Ordinario vel eius Vicario approbandum, cum debita mercedis, aut fructuum portionis assignatione, ipsius Ordinarij aut Vicarij *b* arbitrio esse sufficiendum, & extra prædictas causas absentiæ, spatium siue continuum siue interruptum, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere, & haberi rationem vt id æqua ex causa fiat, & absque vllo diuini honoris, gregis commissi, ac Ecclesiarum detrimento: caueaturq; vt diebus solemnibus, *c* Natiuitatis, & Resurrectionis Dominicæ, Pentecostes, Corporis Christi, Dedicationis & Patronorum Ecclesiæ, Dominici item Aduentus, & Quadragesimæ tempore, ab Ecclesia

Conci. Prou. sub Herman. Quinto parte 4. cap. 6.

a Cõci. Prou. sub Adolp 3. de officiorũ perfunctione Medio tertio cap. vide mus. Decanis. pag. 435.

b Adolph. 3. in mandato quod incipit. Quanquã diuinis legibus, publicato in Synodo Anno 1550. Feria quinta post Remigij habita pag. 513. a. & ca. 5. sess. 7. Conc. Trid. in Synodo Diœces. Anno 1551. Feria 2. post Domin. Inuocauit. publicat. pag. 521. c. d. in statut. Adol. 3. c. Vide ca. Si quis in Clero 7. q. 1. c. cum ex eo. §. Porrò de electione, in sexto.

clesia sua absint, saluis nihilominus Ecclesiarum constitutionibus,& consuetudinibus,quæ huiusmodi personis absentiæ tempus arctius præscribunt.

29. Cùm inferiorum culpæ ad nullos magis referendæ sint,quàm ad desides negligentesq; superiores, qui in omnibus peccantibus peccant,quando eos quos sciũt peccasse aut peccare non increpant,& multam sæpe nutriunt pestilentiam,dum austeriorem dissimulant adhibere medicinam;vigilanter satagere debent Prelati,ne aut verecundia,aut vano timore,vel iniqua cõmiseratione aut beneuolentia delinquentibus parcant:sed solum Deum præ oculis habentes, confidenter & cũ iudicio excessus omnes, & sine præcipitatione,& sine dilatione corrigant. Præterquam enim quod difficilius emendantur mala, quæ per longas inualuerunt moras,etiam multum roboris præfecti perdunt,ideo quod virtutis opera non exequuntur. Omni enim habenti dabitur & abundabit, ab eo autem qui non habet,& quod habet auferetur.

Dist.87.Inferiorum culpe. *Leo epist.3.* *Prosp.r lib.3.de vita cõtempl ca 23.* *Matth.13.* *Luc.19.*

30. Neq; etiam propter perturbationem temporũ quidquam à vigore disciplinæ remittendum esse censeant,qui eam,quasi salutare aliquod gubernaculum,ad regendam in tempestatibus nauim Ecclesiasticæ salutis,ne in scopulos illidat, seruandam acceperunt.Nihil enim vt grauiter &eleganter ad D.Cyprian.scribit Clerus Romanus:aut in pace tam aptum,aut in bellis persecutionum tam necessarium,quàm debitam seueritatem diuini vigoris tenere,q̃ qui remiserit,erret semper necesse est,& huc atq; illuc varijs negotiorum fluctibus dissipetur.Eoq; magis illud nũc quàm pacis tempore est necessarium,quod mare tribulationum contra nauem Ecclesiæ quotidie magis magisq; intumescat,diuersæq; aduersitatum & persecutionum tẽpestates,validos atque minaces aduersus eam fluctus multiplicent, quibus cælestis censura, Ecclesiæ Prælatos cogere videtur, vt tanquam nauis Ecclesiæ pro parte sibi commissa gubernatores,omnes vectores, quos ad portũ salu-

Epist.31.siue lib.7. epi.2.

 tis per-

tis peruehendos receperunt, de sopore excitent, & diligenti indagine vt vulneris medelam inueniāt, cladis causam cognoscant. Cognoscant non sorte, sed diuina lege, & sacrorum Canonum authoritate ac definitione: quorum si aliquos deprehenderint transgressores, sopore graui in iniquitate sua depressos, qui ceu fugitiui à Domino serui, eo quod eius voluntatem conuincuntur nolle facere, tēpestatis huius causa existunt; contra eos non differant propter temporum perturbationem disciplinæ Ecclesiasticæ neruos intendere; sed vt stet mare à feruore suo, omnisq; cōtra Ecclesiam mota tempestas quiescat, ac se & nauem totam saluent, eos cum Iona Propheta in mari amaritudinis pœnitentiæ mittant, & remedijs seuerioribus aut corrigant, aut si incorrigibiles sint, à se abscindant.

Adolph. 3. in formula inquisitionis apud plebem faciendæ 6. 37. p. 500. c. Herman. 5. part. 7. c. 38. 1. Corinth. 5. 1. Tim. 5. Vide etiam Synod. Diœcesanā anno 1551. feria 2. post Domin. Inuocauit habitam, ca. 10. pag. 521.

31. Quando ab aliquo publicè, & in multorum conspectu, crimen aliquod admissum fuerit, vnde alios scandalo offensos fuisse non sit dubitandum; huic condigna secundùm Canones, atque adeò Christi, eiusque discipuli D. Pauli institutum, factum, & præceptum, pro modo culpæ, pœnitentia publicè iniungatur; vt quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, timore similis pœnæ, à lapsu contineat. Et si lapsi fuerint, suæ emendationis testimonio ad rectam vitam reuocet: sine cuius disciplinæ restitutione, vt rectè hoc ipsum argumentum tractans, sentit Synodus Diœcesana Anno 1550. 26. Februarij sub Adolpho 3. habita pag. 466. d. Ecclesia perpetua scabie laborabit, nec scandalorum erit modus, & pij inuoluent se peccatis alienis.

32. Cùm res mali exempli sit, crimen pecunia redimere, & nihil grauius Prælatos coram Deo accuset, quàm si peccata ob pecunias & munera relinquant impunita: ab omnibus Prælatis, & ijs qui corrigendi & puniendi iurisdictionem habent, strictè seruari volumus, quod in Concilio Prouinciali sub Hermanno 5. parte 13. cap. 8. & in Cōcilio Prouinciali sub Adolpho tertio, capit. quod incipit:

Magno

Magno populi.pag.435.b.ſancitum & mandatum eſt. Ne vitiorum correctiones, pecuniæ, muneris, vel neceſſitudinis cuiuſcunque gratia diſſimulent, nec pœnitentiæ loco, pecuniam emungant. Quod ſi interdum Canonica ſanctione pecuniaria pœna aut decreta, aut decernenda ſit, ea in pios tantùm vſus conuertatur, ne magis auaritiæ quàm correctionis cauſa videatur fuiſſe exacta.

33. Ne laici habeant quod querantur, aut exprobrent, vel cur ad Magiſtratum ſæcularem recurrant, ſi quando Clericos in ius vocauerint, vel contra eos cauſam dixerint; Prælati ſeu Ordinarij Clericorum (vt cap.13.pag.24. ſub pœna excommunicationis mandat Engelbertus) cū requiſiti fuerint, ſecundùm conſuetudinem Capitulorū, ſi fuerint in Eccleſia collegiata, aliàs verò ſecundùm Ius ſcriptum expeditiſſimè ius dicant, ac reliqua omnia ſeruent, quæ idem Engelbertus, alijque Colonienſis Eccleſię Archiepiſcopi, Iudici Eccleſiaſtico ſeruanda præſcripſerunt.

34. Quandoquidem non rarò contingit, quod Eccleſiaſticorum crimina, quæ omnibus nota & manifeſta ſunt, ſolos illos lateant, qui ea corrigere & caſtigare deberent; non abſque ratione Synodus anno 1335. poſtridie Dominicæ *Inuocauit* ſub VValramo habita cap.9. excommunicat eos, qui ſcientes & conſcij, quoſdam per Simoniam Beneficia obtinuiſſe, eoſdem non reuelant. Nec minus prudenter in ſtatutis Curiæ Colonienſis à Theodorico præſcriptum eſt, vt vnuſquiſque de membris Aulæ ſuæ, ſub pœna tranſgreſſionis iuramenti, referret exceſſus, quos nouiſſet committi, tam in Clero quàm in populo: illos ſcilicet, quos Ordinarius corrigere debet. Quam ſollicitudinem omnibus Prælatis conſectandam proponimus, vt ne, quæ omnium iudicio ab ipſis punienda & corrigenda ſunt, ipſi ſoli ignorent. Vnde, quod peccata impunita manent, intolerabilis naſcitur peccatorum licentia, quæ Magiſtratui ſæculari occaſionem dat, vt contra iura &

Pag.116.

In ſtatutis Curiæ ſuæ articulo 65.

priuilegia Cleri, in Clericos & sacerdotes criminosos manus suas inijciat, eosque ad suos carceres pertrahat.

35. Vt Ecclesiasticæ disciplinæ, correctionis & reformationis officium, Prælati quilibet circa suos subditos sine impedimento valeant exercere, & executionem eius nulla consuetudo, vel approbationis beneficium possit impedire: Constitutiones Engelberti, cap. 15. pag. 24. & 25. & VVilhelmi cap. 30. pag. 152. innouantes; volumus vt in terminis suæ iurisdictioni subiectis, sua iurisdictione, tam in correctione quàm in iudicio, ac animaduersione, & alijs quæ ad hoc videbuntur expedire, liberè vtantur, nec in his alter ab altero impediatur, quinimò iuuetur. Et si aliquæ sententiæ in suum subditum fuerint prolatæ, illæ ab alijs Prælatis inuiolabiliter, vsque ad satisfactionem condignam obseruentur, & executioni, si opus fuerit, demandentur.

36. Ne ob iurisdictionis defectum, Prælatis interdum ad exercēdam disciplinam, moresq; corrigendos aliquod obijciatur impedimentum; nostram, id est Apostolicam potestatem & authoritatem illis omnibus & singulis ita concedimus atque tribuimus, vt circa morum correctionem, vitæque honestatem, ea ipsa quæ nos ipsi possemus in delinquentes sibi subiectos, ipsi præstare valeant. Quod si verò subditorum aliquis, siue Regularis ille fuerit, siue Sæcularis, Canonicus, Vicarius, Cappellanus, vel quiuis alius Clericus aut Laicus pertinaciter rebellis fuerit, vel si quædam occurrant quæ ex suo officio quàm maximè correcta esse vellent, quæ tamen potentia aut malitia quorūdam præualente perficere nequeant; eos omnes & singulos in virtute sanctæ obedientiæ monemus, & sub pœna excōmunicationis latæ sententiæ, quam in eos, & in quēlibet eorum, in his scriptis ferimus, præcipimus, vt iuxta statūtum VValrami, cuius initium est. *Quoniam diuersi generis hominum* &c. quod nobis hic sequendum proposuimus, nomina rebellium, statim vbi ipsis de huiusmodi

Cap. 18. pag. 126. 127.

rebel-

rebellione apparuerit, nobis, aut in nostra absentia, Ordinario vel eius subdelegato fideliter referāt, vt contra eosdem, prout eorum proteruitas exegerit, per alia iuris remedia acrius procedere valeamus.

37. Ne verò sine causa metum aliquem iustum prætendant, ob quem à b executione mandatorum Ecclesiasticorum abstineant: sub eadem pœna præcipimus, vt eundem metum infra 15. dies nobis aut Ordinario probare teneantur; & nihilominus processum per edictum publicum continuent: quemadmodum in Constitutione D. Adolphi tertij Coloniensis Ecclesiæ Episcopi, cuius initium est: *Quanquam diuinis legibus*. Data ipso die sancti Michaëlis, Anno 1550. præscriptum & mandatum est. Pag. 513. c.

38. Damnamus ergo & reprobamus, quemadmodum VVilhelmus Archiepiscopus Coloniensis, in suorum statutorum cap. 29. pag. verò 181. damnauit & reprobauit malam illam consuetudinem, imò damnabilem abusum perniciosamque corruptelam, sacris Canonibus inimicam, & diuinæ Maiestati inuisam; scilicet, quod Decani & alij iurisdictionem habentes, Canonicos & alias personas Ecclesiasticas, Ecclesiarum suarum diuina officia & ministeria non facientes, aut ijsdem non interessentes, aut alias excedentes, per censuras & pœnas ipsarum Ecclesiarum disciplinares consuetudines corrigere non possunt, subtrahendo scilicet eis aliquid, etiam modicum vel magnum de fructibus præbendarum suarum; inhibentes singulis Prælatis, Canonicis & Ecclesiasticis personis, sub ijsdem censuris & pœnis, quibus idem Archiepiscopus, in dicto capite statutorum suorum inhibuit (quod quidem caput innouamus) ne huius mali corruptelam seruent, aut secundùm eam iudicare præsumant.

39. Neque vllus Clericus tutus censeatur, quo minus à suis Prælatis, iuxta Canonicas sanctiones, visitari, puniri,

niri,& corrigi possit, quibuscunque priuilegijs, exemptionibus, consuetudinibus, & huiusmodi minimè in hoc suffragantibus.

40. Si Prælati vel alij iurisdictionem exercentes, aut in iurisdictionis officio, consilio, suffragio, vel alio modo cooperantes, excessus Clericorum, vel Ecclesiasticarum personarum scientes dissimulauerint illos, vti in Concilio habito sub Conrado Cardinali Portuensi cap.2. Decanos & eorum confratres excommunicationis vinculo hac de causa subiectos legimus; eodem excommunicatio nis vinculo, subiacere declaramus. A quo, qui pecunia aut munere fuerint corrupti, absolui non possint, nisi hoc quod donatum erat, aut pretium eius, & tantundem præterea, in pios vsus, pro arbitrio Ordinarij erogauerint.

Pag.3.

41. A qua quidem pœna, nemo se immunem arbitretur, quod alteri munus suum commiserit. Videre enim debet cui illud cōmittat, & curare, vt rectè eo perfungatur. Propter quod in Concilio Prouinciali, anno 1549. sub Adolpho tertio peracto, pag.434.& 435. prouidè sancitum est; vt Episcopi, Archidiaconi, & omnes qui functionem munerum suorum non per se, sed per ministros & Commissarios, seu Collectores solent obire, vices suas non committant hominibus leuibus, vitiosis, aut coniugatis, sed tantùm Ecclesiasticis, grauibus, & probatæ opinionis viris; & mandatum, ne quis Prælatus cuiuscunque sit dignitatis, suam iurisdictionem & munera vlli Commissario seu Collectori, licet Ecclesiastico plus offerenti, pro pecunia, aut pro certo annuo censu, committat, aut vendat; sub pœna excommunicationis, quam emens seu pecunia paciscens ipso facto incurrat: vendens verò præter pœnas Canonicas, amittat etiam actionem pecuniam pactam exigendi, eò quod contractus huiusmodi illicitus, & à iure damnatus, nullus sit & haberi debeat. Quę quidem omnia & singula confirmantes, omnes & singulos Prælatos diuini iudicij obtestatione hortamur & monemus, vt nō

consti

constituant aliquos operis sui Vicarios, ministros, nisi vrgens & necessaria id causa cogat, pro qua velint & parati sint, in die Iudicij Deo, & in die Visitationis aut Synodi, & aliàs quandocunque requirentur, Episcopo suo reddere rationem. Nec tum alios constituant, quàm quibus sine animæ suæ periculo, curam sibi commissam credere possint, sollicitè cauendo, ne occasionem dent, vt dici de eis possit, quod patientius ferant Christi iacturam, quàm suam, inueniantque facilè quibus animas credant, & non inueniant, quibus committant curam negotiorum suorum, aut facultatum suarum, quibus à cura animarum auocantur.

42. Quin potius, propter eminentem amorem Christi, & animarum quibus præsunt salutem, omnia detrimentum faciant, & propria lucra contemnant, nec tantùm substantiam suam, sed quod facere tenetur pastor bonus, pro ouibus suis, si id necesse fuerit, etiam animas suas ponant. Quod Prælatis eò magis incumbit, quia non gregis tantùm, sed pastorum quoque pastores sunt, eorumque forma & viua lex esse debent, omniaque, quæ ab ipsis exigere iubentur, exemplo suo illos coguntur docere, eosque tanquam stellæ, & luminaria firmamenti, illuminare. Si autem ipsi, qui aliorum lux esse debebāt, tenebræ fuerint, aut tenebras magis, quàm lucem dilexerint, quæ erit illuminandis, intuentibus ac obedientibus spes salutis?

43. Quæ autem hîc in substituēdo Vicario Prælatis concessa videtur libertas, quolibet anno ad spatium duntaxat trium mensium, siue continuum, siue interruptum permissa esse intelligatur, vltra quod si Vicarium habere cogantur, is non nisi consensu, approbatione & examinatione Episcopi constituatur; quemadmodum paulo antè cùm de absentia Prælatorum, & aliorum quibus cura animarum commissa est, agebatur, præscriptum fuit.

44. Vt Prælati, & qui ad puniendos corrigendosque excessus iurisdictionis autoritate præditi sunt, sine difficul-

tate atque malorum hominum odio (quantum fieri potest) munus suum exequantur: iniungimus Prælatis, qui in ciuitate Coloniensi huiusmodi iurisdictionem exercent; vt in proximam Synodum certos Canones communibus votis concipiant, sacris Canonibus ac temporis huius peruersitati conformes, quibus singulis excessibus, eis maximè, qui in hac Diœcesi frequentius committi solēt, certa, conueniens & satisfactoria pœna imponatur. Quos in Synodo examinandos offerent, vt admissi & approbati ab omnibus publicentur, atque ab omnibus & singulis in vsum ducantur. Hac enim ratione futurum arbitramur, vt & Prælati communi omnium iudicio & consensu confirmati, iurisdictionem suam in puniendis corrigendisque excessibus sine timore & hæsitatione in actum ducant; & corrigendi aut puniendi, non tam in Correctorem suum ceu phrenetici insurgant; quàm sibi ipsis, adeoque peccatis & excessibus suis piè irascantur.

De his Synod. Diœces. sub Adolp. 3. Anno 1550. 26. Febr. habita, pagin. 464. d & 465. a. d.

45. Reliqua quæ ad Prælati officium spectant, & quam debeant gerere curam, ac sollicitudinem, circa diuinum officium, circa disciplinam Ecclesiasticam, circa Pastores, Rectores, & ministros Ecclesiarum, ipsasque Ecclesias, res Ecclesiasticas & Ecclesiastica beneficia; quid item debeant scholis & pædagogijs; quid in inquisitione & suppressione librorum hæreticorum; quid denique Apostatis, Hæreticis, schismaticis, maleficis, homicidis, infanticidis, incestis, alijsque palam criminosis, & si quid aliud eos quoquo modo tangat, partim ex hisce nostris Constitutionibus, suis locis & titulis, partim ex Prouincialibus & Synodalibus statutis, alijsque Archiepiscoporum Coloniensium Constitutionibus studiosè inquirant, & cognoscant, cognita magna animi virtute ac constantia obseruent, & vt ab alijs obseruentur aduigilent. Quod nisi fecerint, non tantū frustra erunt quæcunq; vel ab his, vel à nobis, qui hac in parte legatione pro Christo fungi-

fungimur, pro Ecclesiastica reformatione decreta ac præscripta sunt, sed & ipsi omnium se reos, totiusque fructus, qui hinc nasci poterat, facient esse debitores, tot mortib', teste D. Gregorio digni, quot vel non obsistendo, vel non reclamando, aut tacendo perire permiserint, vel ad quot perditionis exempla transmiserint.

Hom. 11. lib. 1. super Ezechiel. et Past. part. 3. admonitione 5.

46. Ad ea autem præstanda iactent in Deum omnem spem suam, ille sit virtus & fortitudo eorum. Per illum incipiant, per illum progrediantur, per illũ consumment. Vindicent sibi animi vigorem, & constantiam, qua ad ignominiam, ad contumeliam, ad ferendum & superandum pondus diei & æstus, variasque persecutiones, præparent animas suas; vt ne peregrinentur in feruore, qui ad tentationem ipsis fieri poterit: sed considerantes quod aduersitas, quæ bonis conatibus obijcitur, probatio virtutis sit, in infirmitate sua cum Apostolo potentes fiant, & exaltentur in humilitate sua, ac quo magis aduersitate premantur, eò vt decet Christi milites, adeoque Christianorum Duces, ad perseuerandum & consummandum acrius instigentur. Ascendant ex aduerso, ponant sese murum pro Domo Dei, stentque in prælio in die Domini, contra spem in spem credant, nec vnquam diffidentia hæsitent. Potens enim est Deus supra quàm capiunt & intelligunt, ipsis minimè expectantibus, reuoluere lapidem alioquin inuolubilem, omniaque remouere impedimenta, quæ eis difficultatem pariebant.

DE ABBATIBVS, PRIORIBVS, ALIISQVE RELIGIOSORVM

Præfectis, ac quibuscunque vtriusq; sexus religiosis.

ABBATES, Priores, & alij Religiosorum Præfecti, quocunque nomine vocentur, cùm successores sint atq; Vicarij sanctorum Patrum, quorum regulam profiten- 1.

tur;ad eorum curam & sollicitudinem pertinet, vt singuli, quibus præsunt, reddât Domino Deo suo, vota sua, quæ distinxerunt labijs suis, vt proficiant de die in diem, in obseruatione regulæ, secundùm quam ad securitatem salutis suæ, Superiorum suorum præsidio, ducatu & auxilio, vitam & mores suos conuertere vouerunt.

2. Qua in re, cùm multorum Præfectorum negligentia multa desiderentur, eorumque incuria & somnolentia vinea Domini, quam colendam & custodiendam susceperunt, non solùm magna ex parte inculta, sed etiam deserta, ac maceria destituta iaceat; ita vt pateat omnibus qui prætergrediuntur viam, & bestiæ agri demoliantur eam: vt eos pro legationis nostræ qua fungimur officio excitemus, & ad præstandam, quam debent culturam & custodiam in vineam hanc educamus, non aliud præsentius occurrit consilium, quàm vt eis ea omnia, in quibus eorum desideratur officium, ante oculos poneremus; & qua illud ratione præstare queant explicaremus. Quod vt faciant, singulos religiosos in virtute obedientiæ, quam vel in confirmatione suæ electionis, vel in consecratione sacerdotalis ordinis Romano Pontifici & Episcopo suo promiserunt, requirimus, vt hæc quæ illis ex diffinitionibus Conciliorum Romanorumque Pontificum decretis, atque Synodalibus Constitutionibus, ad eorum vtilitatem & salutem, atque Ordinis reformationem præscribimus, tanquam obedientiæ filij, prompto animo accipiant, ac tota voluntate exequi & perficere contendant.

3. In primis, ne sub nomine Prælatorum aut Præfectorum inducantur alij, quàm qui non suam, sed Domini sui vtilitatem quærunt, omniaque quæ ad Præfecti officium pertinent, fideliter præstare poterunt: quæcunque in præcedentibus in electione facienda præscripta sunt, ab omnibus religiosis, in electionibus suorum Prælatorum, quatenus eos concernunt, obseruari volumus.

4. Si qui tamen iuramentum ex religiosa consuetudine præ-

ne præſtare nõ conſueuerunt, vt quorum, EST & NON, iuramenti loco ſemper habitum fuit, ijs hac in parte ſcrupulum inijcere nolumus, neque huic priuilegio quidquã detrahere, ſed quod iureiurando confirmare debuiſſent, conſcientiæ ſuæ teſtimonio, coram Domino ac ijs qui vota excipient, & electionem confirmabunt, diſertis & ſimplicibus verbis teſtabuntur.

5. Vt verò quiſque liberè ſuffragium ſuum in electione proferat, & quæ ex publicis ſuffragijs aut votis inimicitię oriri ſolent caueantur, omniaque rectè ac ſine vlla fraude fiant: præcipimus vt religioſorum Superiores, & officiales quicunque communibus votis eligi ſolent, votis ſecretis eligantur: ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in poſterum liceat, Prouinciales aut Abbates, Priores aut alios quoſcunque Titulares, ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces & ſuffragia abſentium ſupplere.

6. Si autem contra decreti huius conſtitutionem actũ fuerit, irrita ſit electio, & is qui ſe ad hunc effectum promoueri permiſerit, deinceps ad omnia officia, in ordine obtinenda, inhabilis exiſtat.

7. Eligatur autem Superior aut Præfectus, qui ætate maturitatis, experientia diſciplinæ, vitæ merito, doctrina ſapientiæ, inter omnes excellat, etiamſi vltimus fuerit in ordine congregationis: Cuius præcedens vita perſuadeat ex omnibus, neminem eſſe magis aptum, aut idoneum, qui vitam, morum diſciplinam, fidem, ſpem, & charitatẽ, zelum atque ſollicitudinem ſancti N. Patris ſui, cuius vitam ac regulam ſectantur, conformius exprimere, & feruenti pietate, prudentique feruore propius conſectari poſſit. Qui cùm ſit ſapiens, ſibi tamen non videtur ſapiens, ſed eſt humilis in oculis ſuis. Qui habeat diſcretionem ſpirituum, vt cuiuſque vires ac talenta ponderare atque experiri nouerit; qui ſit fidelis, vt det vnicuique tritici mẽſuram, ſecundùm cuiuſque capacitatem; qui nec aliquos

nimium grauet, nec alios in bonis operibus sinat esse remissos; qui alium quidem blandimentis foueat, & suasionibus trahat; alium verò increpationibus seueriorique disciplina cogat, neminem verò aut indulgentia perdat, aut nimia seueritate sinat vel tristitia absorberi, vel ad iracundiam prouocari; sed vt est in regula Diui Benedicti, secundùm cuiusque qualitatem vel intelligentiam ita se conformet, & aptet, vt non solùm detrimenta gregis sibi commissi non patiatur, sed in augmentatione boni gregis gaudeat.

8. Præposita vel Præfecta sanctimonialium siue Abbatissa vocetur, siue Priorissa, vel quolibet alio nomine, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni preest, videatur: ex ijs quę in eodem monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, superiore consentiente eligatur. Vt in electione huiusmodi non violetur clausura, is qui electioni præest, siue Episcopus, siue alius Superior, ante cancellorum fenestellam vota singulorum audiat vel excipiat.

9. Abbates & Abbatissæ intra mensem à die creationis suæ se benedici curent, alioquin ab administrationis officio & dignitatibus, ad quas assumpti sunt, secundùm caput decimum statutorum Henrici in Synodo Anno 1330.
Pag.102. celebrata se nouerint esse suspensos.

Adolph. in statut. anni 1549. pag. 436. s.

10. Abbates, Priores, & quicunque alij quorumlibet monasteriorum Præfecti, non nisi intra monasteriorum septa cum fratribus habitent. Quod si euidēs monasteriorum necessitas, aut vtilitas eos à monasterijs suis aliquando abesse cogat, non diutius absint, quàm Ordinis eorum Institutor, si sub eo viuerent, illos abesse pateretur.

11. Diui-

11. Diuinis officijs si non possint semper, frequenter tamen intersint, & curæ rerum temporalium ita intendant, vt internorum curam, externorum occupatione non minuant, semper memores, quod fratribus magis disciplinæ, exempli & animarum, quàm rerum temporalium causa prælati sint.

12. Frequenter tanquā boni & solliciti patresfamilias, per monasterium obambulent, cubicula subditorum visitent, omnia opera eorum inspiciant, ac singula diligenter perlustrent; si qua re necessaria viderint eos egere, eam administrent; si aliquo superfluo abundare, illud tollant. Nec patiantur, vt aliqua fenestra pateat, per quam fur intrare posset, ad thesaurum monasticæ paupertatis, obedientiæ & castitatis &c. auferendum. Meminerintq; à D. Benedicto præscriptum, lectos ab Abbate frequenter scrutandos, propter opus peculiare ne inueniatur. Ideoque subditis suis nec cistam aut arculam, vel aliquid aliud habere patiantur, quod sera clauditur, cuius clauis in sera non relinquatur. *Cap. 55. regulæ.*

DE RECIPIENDIS ET INSTRVENDIS NOuitijs, eorumq́; inuestitione & professione.

13. In recipiendis nouitijs, seruetur constitutio Sixti Quinti, super modo & forma recipiendi eos, qui sub religionis iugo altissimo famulari desiderant, quæ incipit. *Cum de omnibus Ecclesiasticis Ordinibus*. Data 1587. 6. Calend. Decemb. Pontif. anno 3. quam vnà cum declaratione eius, cuius initium est, *Ad Romanum spectat Pontificem*, data 1588. 12. Calend. Nouemb. Pontific. anno 4. vnà cum earum pœnis, in his scriptis publicamus, & authoritatis robur, apud omnes obtinere volumus. Salua relaxatione Gregorij XIV. quam pro instituto Clericorum regularium fecit.

14. Sub pœna anathematis dantibus & recipientibus, præci-

Cap. Querelam, ext. de symonia.

præcipimus ne ante professionem, excepto victu & vestitu, nouitij vel nouitiæ, illius temporis quo in probatione est, quocunque prætextu à parentibus, vel propinquis aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eius tribuatur, cùm vt caueatur detestabilis symoniæ species, tum, ne nouitius hac occasione discedere nequeat, quod totam vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè si discesserit, id recuperare possit Quin nec pro ipso victu aut vestitu nouitij aliqd ex pacto detur. Cũ enim nouitiatus res sit spiritualis, cui annexum est ius ad victum & vestitum, à symonia abesse non potest, de his pacisci, vel pro iure nouitiatus acquirendo ad victum & vestitum contribuere. Si quis autem iure nouitiatus acquisito sumptus liberaliter refundere velit, licitè id facere potest, modò nullum intercedat pactum, conuentio, spes, aut mutuus intellectus.

Conci. Colon. Prouinc. sub Henrico Anno 1310. celebratum, cap. 28. pagi. 84. et in Synodo sub eodem celebrata 1327. Dominica Inuoca. pag. 96. a. b. In sexto, titulo de statu Regulariũ, cap. Peric. etc. Hermannus 5. parte 10. ca. 12. pa. 397. in Conc. anno 1536. celebrato.

15. Vt omnis in hac parte tollatur peccandi occasio, nõ plures in posterum in monasterijs virorum aut virginũ ad professionem recipiantur, quàm qui vel ex reditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis eleẽmosynis commodè possint sustentari.

16. Sacra monasticæ religionis militia, magnam in milite suo requirit animi alacritatem, humilitatem, fortitudinem, patientiam, longanimitatem, & constantiam, quæ à primis huius agminis ducibus, in postulatione admissionis, per repulsam, duram responsionem & difficilem admissionem explorari: post admissionem verò iniurijs, contemptu, varijsque modis alijs, primo aspectu rectę rationi contrarijs, & sensibus odiosis probari solebat. Sciebant enim eum qui verè sapiens esse cupit, stultum debere fieri vt sit sapiens.

17. Itaque in receptione ad religiosum suum ordinem, caueant Præfecti vt sint faciles, neminemque recipiant, nisi de quo constet, eum non humana aliqua ratione, sed tantùm deuotionis & pietatis feruore, vitam religiosam spontę

ſponte & ex animo elegiſſe, Deumque & animæ ſuæ ſalutem purè quærere. Si quis autem hoc dicit, & aliud intendit, ſciat ſcriptum eſſe: *Vir duplex animo inconſtans eſt in omnibus vijs ſuis.* Iacob. 1.

18. Præterquam ſancta ac religioſa conuerſatione vitæque auſteritate, neminem inuitent, neminem trahant, & ad ingrediendum ſuum potius quàm alium Ordinem inducant, etiam ſi perſonis egeant, & nullus ſeſe offerat, qui ſe eis coniungere velit. Verus enim religionis amator & Chriſti miles, cuius magnus ad ardua eſt animus, non effœminatè & molliter, ſed viriliter excipiendus eſt, qui recuſat ſi inuitas, fugit ſi trahas, vltro ſe offert ſi non voces, rogat ſi difficultatem facias, nec modeſta recuſatione frangitur, ſed magis inardeſcit & incitatur.

19. Cautum eſſe voluit Concilium Colonienſe ſub Hermanno Quinto, Anno 1536. celebrato parte 10. cap. 3. ne liberi à parentibus inuiti in monaſterium detrudantur, quod ſtudioſius cauentes, ſtatuimus: Vt ſi puella quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, maior duodecim annis ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa vel alia profeſſionem emittat, quàm explorauerit Epiſcopus, vel eo abſente vel impedito eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agat. Et ſi voluntas eius pia ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas, iuxta monaſterij illius & Ordinis regulam; nec non monaſterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat. Cuius profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, teneatur Præfecta monaſterij, cum ante menſem certiorē facere. Quod ſi præfecta certiorem Epiſcopum nō fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur ab officio ſuſpenſa ſit.

20. Anathemati itē ſubijcimus omnes & ſingulas perſonas, cuiuſcunque qualitatis vel conditionis fuerint, tā Clericos quàm Laicos, Sæculares vel Regulares, atq; etiā qualibet dignitate fungētes, ſi quomodocunq; coëgerint

aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in casibus à iure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere: quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel authoritatem interposuerint. Simili quoque modo Anathemati subijcimus eos, qui sanctam virginum vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi vel voti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaque omnia & singula, quę ante professionem vel in ipsa professione fieri oportet seruentur, non solùm in monasterijs subiectis Episcopo, sed in alijs quibuscunque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pęnitentes, aut Conuertitiæ appellantur, in quibus constitutiones earum seruentur.

Conc. Tolet. 3. can. 10. c. Puella 20. q. 2. c. vlt. 32. qu. 2. Conc. Tolet. 4. cap. 54. in fine.

C. Puellæ 20. q. 1. cap. cùm virum. de Regul.

21. Quicunque Regularis prætendat, se per vim & metum ingressum esse religionem; aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse; aut quid simile; velitque habitum dimittere, quacunque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantùm, à die professionis, & tũ non aliter nisi quas prætenderit causas, deduxerit coram Superiore suo & Ordinario. Quod si antea habitum spontè dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcunque causam admittatur; sed ad monasterium redire cogatur, & tanquam Apostata puniatur: Interim verò nullo priuilegio suæ religionis iuuetur.

Conci. Arel. 1. cap. vlt. Conci. Arel. 2. c. 25.

22. Nullus ad monasteria admittatur, nisi qui disciplinæ monasticæ capax fuerit, & ad functiones religiosi status idoneus. Nec propter parentum, aut cognatorum potentiam recipiantur, qui alioqui propter naturalem hebetudinem, aut propter distorta membra, vel aliud quod cunque vitium humiliori loco nati, recipiendi non fuis-

ſent,ſed tanquam inhabiles reiecti.

23. In nouitiorum receptione,dura & difficilia quæque illis prædicantur, vt non diſſoluantur animo, ſed magis roborentur,& ad tentationem præparent animam ſuam. Atque deinceps probationis tempore,ne imprudentes vo ueant, aut eis minus conſtet, ad quid ſe per profeſſionem ſint obligaturi,regulæ & ſtatutorum eis fiat lectio. Inſtruanturq; quo animo hoc vitæ genus ineundum ſit, non vt lautè comedant, non vt otioſi vitam traducant, & ſi quæ ſint alia,quæ carnalis homo ſectatur & magni facit; ſed vt abnegata propria voluntate iudicium ſuum,ei cui nolūt, ſubmittere diſcant,& contemptis rebus omnibus,delecta tionibus,amore ac ſpe huius ſæculi, toti à Deo pendeant, eique arctiſſimè & amantiſſimè coniungantur. Et iſta non dicantur tantùm,ſed continuis exercitijs in animum pro bandorum inducantur. Ac primum quidem ſtudium ſit in mortificandis membris quæ ſunt ſuper terram,& extir patione prauarum animi cupiditatum, in domādis ac regendis animi commotionibus,in obedientia ad nutū pręſtanda,in ferendis ęquanimiter aduerſis,ac tentationibus cum longanimitate & patientia ſuperandis. Deinde verò cognitione & amore rerum cœleſtium accendantur, et inflammentur,vt cognoſcant, & ſapiant, quàm ſuaue ſit iugū Domini, vt ſic inſtructi, non ex conſuetudine,ſed ex animo,& toto corde amplexentur & perficiant,quæ iuxta regulam quam elegerunt eis facienda præſcribuntur. Nā alioqui ſi ſine hoc fundamento in ceremonijs duntaxat inſtituantur, cùm illæ voluntatem non immutent, nec ſæculi amorem ex animo extirpent,profeſſionis ſuæ citò illos pœnitet;ac primùm quidem eos tædium,deinde religioſæ vitæ odium inuadit,quo tandem ſuperati,aut cū graui religionis ſcandalo monaſteria deſerunt,aut in monaſterijs perſeuerantes, irrequieto ſemper ſpiritu,omnia inuertunt,& perturbant. Quod ſi verò ad præfecturā monaſteriorum hos aliquando eligi contingat,vt præficiantur

Abbates vel Priores, Abbatissæ vel Priorissæ &c. omnium vitiorum licentiam in Monasteria inducunt, nihilque est quod illis præsidentibus cuique non liceat, modò placeat.

Concil. Carthag. 4. c. 11. & dist. 23. c. sanctimonialis. sexta Synod. in Trullo celeb. c. 54.

24. Cùm non deceat quod virgines quæ mundum relinquere decreuerunt, eo ipso die quo hoc incepturæ sunt mundum sectentur magis quàm antea vnquam fecerant; prout faciunt qui vestibus pretiosis, etiam mutuo acceptis & monilibus, ad vanam ostentationem exornatæ, die Inuestitionis aut professionis à parentibus & propinquis, cum pompa ad monasterium deducuntur; & quia periculum est, ne huiusmodi pompa virgini tristitiam de sancto proposito pariat, & pœnitentiæ lachrymas excutiat: statuimus vt huiusmodi virgines valedicto parentibus, propinquis & mundo, se in silentio ad monasteria conferant, & mundo mundum relinquant.

25. Ne inuestito quædam apostasiæ adhæreat suspicio; vel illum atque cęnobium, siue congregationē, cui adiungi cupiebat, aliqua infamiæ, vel imprudentiæ nota commaculet, si illum intra probationis annum inceptum vitæ genus deserere, vel à societate, quæ eum probauerit, dimitti contigerit: volumus vt die Inuestitionis (quemadmodum ferè vbique fieri nunc solet) nullum fiat conuiuium. Quod si parentes inuestiti, vel qui parentum eius loco sunt, sine refectione prandij excludi hoc die ex cœnobio, sine offensione magna non poterunt; communi & quotidiano cibo reficiantur. & vt sancta sint omnia, & primis religionis principijs conformia, nihil ab eis esculenti aut poculenti, pecuniæ, vel cuiuscunque muneris, hoc nomine recipiatur.

26. Magister Nouitiorum vir sit in religione expertus, & perfectus, qui nouerit probare spiritus, vtrum ex Deo sint, & vniuscuiusque mores, affectus atque animi motus diligenter exquirere, ijsque accommodatum adhibere remedium.

27. Si probationis tempore emerserit aliquod in Nouitio vitium, ob quod ad religionem inueniatur esse inhabilis, vel si ad officia humilitatis, obediētiæ, aliaque Ordinis essentialia semper recalcitret, aut non satis se accommodet; mox vbi probabilibus argumentis, hunc animæ morbum incurabilem esse constiterit, si vltro non decesserit, ex monasterio eijciatur. Ideo enim nouitio probationis tempus constituitur, vt seipsum probet & probetur, & hinc eijciendi, inde abeundi libertas sit: quam nec parentum, nec amicorum potentum voluntas, preces, aut minæ, nec alia quæuis causa coarctare debet. Salua enim diu religionis non poterit esse integritas, vbi reijciendi ineptos aut minus idoneos libertas non viguerit.

28. Si verò Nouitius ad professionem inueniatur habilis & profiteri cupiat: finito probationis anno, statim aut profiteatur aut dimittatur.

Cap. cùm causam in fine de elect.

29. Abeuntibus autem ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant, quod vt rectè fiat, vestimenta quibus exuuntur tempore vestitionis, in hunc casum, in vestiario reponantur conseruanda.

30. In quacunque religione tam virorum quàm mulierum, professio non fiat, ante expletum decimum sextum ætatis annum; nec ad professionem admittatur, qui minore tempore, quàm per annum post susceptum habitū, in probatione steterit. Professio autem ante facta sit nulla, nullamque ad quoscunque effectus inducat obligationem.

31. Nulla quoque renūciatio aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ valeat, nisi cum consensu Episcopi, siue eius Vicarij, fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliter sentiatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiam si cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita & nullius effectus.

Cap. Consuluidus 17. qu. 2. cap. ad Apostolicam de regulis &c. Cap. non solū eodem titulo in 6. cap. ad nost. ca. cùm virum, &c. Postulasti, eodem tit. et cap 1. eodem tit. in 6.

32. Quoniam raro admodum, fine terminantur bono, quæ malo inchoantur principio, & contra, vt prouerbium est, dimidium facti, qui bene cœpit habet: doceantur, & diligenter moneantur renunciaturi & renunciaturæ suis possessionibus, siue suo iuri ad eas, fundamentum structuræ, quam moliuntur, non aliud ponere, quàm quod S. Francisco diuina reuelatione manifestatum est: & firmiore sermone, à Christo Domino, cùm ambularet in terris, prædicatum, cùm dixit: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus.* Quæ quidem verba vt sapienter, à summa sapientia prolata sunt; ita sapienter quoque perscrutanda, ac viriliter ipso opere perficienda sunt, ab omnibus qui ad perfectionem vitæ spiritualis aspirant: nisi in ipso limine, grauissimè offendere velint, & indignos se facere, qui pauperum religiosorum & patrimonio Christi sustententur. Vendi vult Christus quæ habentur. Vendita verò non quibusuis, sed pauperibus dari. Qua in re vt non erretur, & in paruo negotio iniquitas magna committatur, hæc obseruanda erunt.

1. quæst. 1. c. Principatus.
D. Bonauen. cap. 7. vitæ S. Francisci.
Matth. 19.
D. Augu. de opere Monachorum, cap. 16. 21. 25.
D. Basil. lib. regularū fusius disputatarum, interrogat. 9.
D. Hierony. epi. 8. ad Demetriadem.
Chrysost. hō. 64. in Matt.

33. Quicunque disponere voluerit de his quæ habet, eáque pauperibus distribuere; nihil cuiquam donet, nisi sentiat donandi affectum seu voluntatem, ex puro Dei † amore prouenire: nimirum vt amor Dei, purus ac sincerus, planeq; ab omni inordinato affectu circuncisus, caussa sit & radix, cur huic potius donetur quàm illi, aut his potius, quàm alijs.

Vide etiam regulam D. Hieron. per Oliuetū collectam, ex veris eius scriptis.

34. Et vt rudiores manu ducantur, ac gradibus quibusdam ad hanc voluntatis rectitudinem perueniant; doceantur sentire in se, morituri hominis affectus, qui mox iusto Dei iudicio, omnes actiones, cogitationes, & secretissima quæque cordis sui consilia, ponderanda ac iudicanda sentit & expauescit. Moneanturque non aliud nunc faciendum esse, quàm quod in tali arti-

Aug. epi. 89. ad Hilar. Saluianum Massiliens. in ope. inscript. Timotheus ad Ecclesiā Catho. lib. 3. & Reg. SS. Patrum Serapionis, Macharij ac duorum Paphnutiorum adiunctam Cassiano anno 1578. Antuerpiæ impresso.

†D. Hieron. epist. 8. tom. 1. quæ est ad Demetriadem.

culo

culo constituti, vel in die illo iudicij, faciendum iudicarent.

35. Considerent porrò, quid SS. Antonium, Basilium, Benedictum, Hieronymum, Augustinum, Gregorium, Franciscum facturos crederent, si in simili deliberatione versarentur. Illudque quod sacræ religionis hosce Patres facturos rectè sentiunt, sequantur.

36. Qui maturo magis ingenio & iudicio sunt; & qui alijs rectè consulere possent, si aliorum causa ageretur: perpendant quid alijs, perfectionem vitæ spiritualis, toto animo consectantibus, in simili negotio faciendum in Domino censerent, & hoc ipsum sibi quoque faciendũ nunc esse, seposito omni inordinato affectu, sciant.

37. Verùm cùm vehemens admodum sit naturalis & carnalis consanguineorum aliorumque propinquorum amor, ac facilè prætextus aliquis verisimilis suboriatur, qui persuadeat propinquis potius quàm alijs donanda esse, quæ habentur: consultissimum erit, vt hoc casu quando quis propinquis suis, tanquam pauperibus, bona sua aut eorum partem relinquendam censet, in consilium adhibeat virum vnum aut alterum spiritualem, cuius aut quorum iudicio, suum submittere iudicium sine scrupulo possit, illudque sequi, quod ille aut illi faciendum in Domino iudicabunt. Quod si in illa congregatione, cui se adiungere cupit, non sit, qui in huiusmodi dijudicandis sensus exercitatos aut spiritum Dei habeat, aliunde petatur. *D. Franciscus in regula cap. 2.*

38. Caueant religiosi tam viri quàm feminæ, ne quidquam de bonis temporalibus ingredientium concupiscant; nec verbo aut signo vllo indicent, pergratum fore sibi, si de illis, suæ potius congregationi, quàm alicui alteri benefaciant.

39. Quod si necessitas planè cogat, & charitas suadeat, vt indigentiam suam renunciaturo aperiant; possintq; hoc sine scandalo facere; faciant modestissimè & summa

cum

cum moderatione: ita vt diſponenti, niſi manifeſtiſſimè erraret, pleniſſimam diſponendi libertatem relinquant. Nullo verò modo indicent, ſi parum aut nihil ſuæ congregationi dederit, ob hoc minus eum charum ſocietati ſuæ futurum.

40. Cùm diſponens monaſterio aut congregationi, quam ingreditur aliquid de bonis ſuis reliquerit; vel cùm monaſterium aut congregatio, nullo facto teſtamento, profeſſo ſucceſſerit, & parentes profeſſi, aut cohæredes monaſterio ſeu congregationi concedere hoc nolunt: Videãt monaſterij aut cõgregationis Superiores, an poſſint, & an expediat, implorato Iudicis officio, iniquos ad æquitatem compellere, an verò præſtet iniuriam hanc ſolùm diuinæ prouidentiæ, & diſpoſitioni commendare. Si Iudicis officio vtendum cenſeant, moderatiſſimè hoc agant, per alios potius quàm per ſe, curentque vt pars aduerſa intelligat, viros religioſos, hac actione, non tã quærere quæ ſua ſunt, quàm iniquitatis medelam & iniquorum ſalutem; eo quòd ſine peccato eſſe non poſſint, quandiu aliena inuito Domino retinent. Sin autem iudicauerint tempus redimendum, & à litibus ac à foro iudiciali abſtinendum; vel quia religioſis, in huiuſmodi ius non redditur; vel quia abſque ſcandalo, foro iudiciali religioſi vti non poſſint; æquanimiter ferant hanc iniuriam: ne dum eis ſacrilegi temporalia ſubtrahunt, eadem repetendo ipſi tempus & patientiam, quæ æternam habet remunerationem, ac bonam famam perdant. Admoneãt nihilominus eos, qui iniquitatem hanc faciunt, & teſtificent, quod ſacrilegij ſcelere ſeipſos obſtringant: vt ſatisfaciant præcepto Domini, qui dixit: *Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum*, &c.

D. Baſil. lib. regularum fuſius diſputatarum interrog. 9.

Matth. 18.

41. In hoc renunciationis negotio, non obſcurè ſe prodere ſolet renunciantis affectus, quem ſtudioſè obſeruare debent renunciantium directores. Nam ſi is qui ſacram profiteri cupit religionem, ea quæ habet in opulentos effundere

fundere voluerit, & hac acceſſione carnales ditare propinquos, ad faſtum mundi, luxumque tuendum: prodit ille ſanè, ſe de domo ac cognatione ſua magis corpore egredi quàm animo: quem ſi ſanioribus inſtructus conſilijs, mutare noluerit; indignus cenſeri poſſit, qui ad ſacram religionem admittatur; eò quod ædificare velit ſine fundamento, & conſilium Chriſti, ac doctrinam ſanctorum Patrum contemnere videatur.

42. Inſtante iam profeſſionis die, maiori cura Nouitius ſe Deo commendet, animamque ſuam orationibus, ieiunijs, alijſque corporis caſtigationibus, ad diuinæ gratiæ & miſericordiæ ſuſceptionem deuotius præparet; & ſi id initio receptionis ad Nouitiatum (cùm oportuiſſet) factum non fuerit, profuerit tum generalem totius anteactæ vitæ inſtituere confeſſionem, quò primus religionis fructus, plena & integra peccatorum omnium condonatio, plenius percipiatur.

43. Ad profeſſionem Puellæ niſi confirmatæ, Viri niſi confirmati & tonſurati non admittantur. Studioſè enim curandum eſt, & ne qui omnipotenti Deo peculiariter conſecrati ſunt, ſine hiſce militiæ Chriſtianæ Sacramentis & ſymbolis illi militent; & vt ne ſpōſa Chriſti, ob hæc ſuſcipienda in publicum veniat, potiuſque illam accedat Epiſcopus, quàm vt illa extra monaſterij ſui ſecreta vel hoc nomine prodeat. Quin verò quæ vltra profeſſionis ſuæ ætatem, Epiſcopum cùm poterat, ſacræ confirmationis gratia conuenire neglexit, iam eum, cùm ei integrum fuerit, monaſterium ſuum viſitaturum patienter expectet.

44. Cùm aliquando contingat vt probi & ingenui quidam adoleſcentes aut virgunculæ in parentum vel conſanguineorum gratiam, quibus hoc gratum fore aduertunt, monaſticam vitam amplexentur; id minimè facturi, ſi rectum animi & iudicij ſui teſtimonium liberè ſequerentur; ideoque non rarò poſt factam religionis profeſſio

nem eos facti sui ex animo pœniteat: magnoperè curandum erit, vt ne hi de quibus huiusmodi poterit esse suspicio, tempore nouiciatus, & probationis suæ, cum parentibus aut amicis, in quorum gratiam se monasticæ vitæ daturi erant, colloquantur, aut ab ijsdem munuscula, & xenia accipiant, quibus inescentur & capiantur, quò fieret vt non tam iudicio diuinam vocationis suæ inspiratione sequerentur; quàm cœca temeritate, sine vllo vocationis suæ examine, amicis carnalibus morem gerere studerent.

45. Vt autem vocationem suam certò cognoscant, & recto iudicio, de certo ac salutari vitæ statu, statuere possint: initio statim probationis suæ, certis regulis, præceptis, & exercitijs iuuandi ac instruendi sunt. In quo cùm à multis hactenus peccatum sit, non à religiosis solùm, sed etiam à sæcularibus, qui repentino consilio ad illum vitæ statum se applicuerunt, ad quem vehementiori animi concitatione ac violento quodam impetu sese ferri sentiebant; non mirum si multi experiantur, quod * hæreditas, ad quam tantopere festinabant in initio, in nouissimo benedictione careat.

Hic seruiet liber Adriani Adriani ex societate Iesu, qui de diuinis inspirationibus inscribitur. Climacus gradu 26. Adamus Sasbout in Homilia in festo Regum.

46. Reuocetur in vsum laudabilis illa, olim studiosissimè obseruata consuetudo, vt nouitij nunquam alicui, ne parentibus quidem loquantur, nisi præsente eorum magistro. Nec professi idem faciant, nisi præsente aliquo fratre quem vereantur. Hoc ipsum si ipsi quoque præfecti obseruarent, quando cum fœminis colloquuntur, & monialium præfectæ, quando cum viris, aut adolescentibus; multas euaderent detractiones, & turpes humanæ infirmitatis suspiciones; à quibus se alioqui difficulter tutari possunt.

Hieron. Platus, de bono status religiosi, lib. 3. c. 36. vbi hac de re absolutè agit.

**Prou. 20.*

47. Die professionum, primitiarum, si instituendum fuerit conuiuium, non inuitentur alij, quàm qui vel sanguine, vel alio necessitudinis vinculo, coniuncti sunt, quique sine aperta ingratitudinis nota, non inuitari non possunt, & excludantur omnes illi, qui duntaxat ob spem oblatio-

lationis, aut munuſculi offerendi inuitari ſolent, ſintque frugalia omnia, ac ita reficiantur corpora, vt detrimẽtum inde non ſentiat anima. Procul hinc arceantur omnes exquiſitæ, & ad oſtentationem vel lautitiam præparatæ dapes. Abſint aurea, & argentea vaſa & pocula. Nulla admittatur inſtrumentalis aut vocalis muſica, nullæ ducantur choreæ, neque vlli in orbem coniunctis manibus ducti circuitus; ſed ſpiritualis ſit lætitia, & in Deo diuiniſque colloquijs recreatio. Ipſe autem profeſſus, profeſſa vel Sacerdos, hunc diem ita colat, eaque deuotione tranſigat, vt ſit illi fœliciſſimum principium beatiſſimæ conſummationis, & religioſum totius vitæ ſuæ ſpecimen; vt ſi ſe verum religioſum eſſe aut ſacerdotem profiteatur; id tunc eiuſmodi argumẽtis declaret, quibus ſe quotidie profeſſionis ſuæ facturum eſſe fructus vberiores ſperare omnes cogat. Quare ſi ſe fugam inire ſæculi, ſi voluptates carnis, regnum mundi & omnem ornatum eius contemnere; ſi paupertatem Chriſti ſectari; ſi neceſſarijs dũtaxat contentum viuere; ſolique Deo placere, ſeruire & ſacrificare ſe profiteatur; id omnino eiuſmodi initijs tunc faciat, quę eum perpetuò id facturum eſſe polliceantur; & tantùm ſe ab hominum conſuetudine oſtendat eſſe ſegregatum, quantum ſtatus & miniſterium eius, non tam humanæ conſuetudini, quàm angelicæ puritati debet eſſe coniunctior.

48. Idcirco quæ tempore probationis ſeu nouitiatus, magna cura & ſollicitudine comparata ſunt, quando religioſi, ceu in ſimulacro pugnæ didicerunt, quod in vero certamine præſtare debent, ea toto vitæ ſuæ decurſu, tanta maiori ſollicitudine, diligentia & perfectione obſeruent, quanto decet exercitatum militem tyrone, in ipſa pugna, quàm in pugnæ ſimulachro eſſe cautiorem.

DE HIS QVAE AD SVBSTANTIAM *monastica religionis pertinent.*

49. In primis quæ ad regularis vitæ substantiam pertinent, & quæ bases sunt, ac regularis disciplinæ fundamenta, quę Superiores nec in visitatione, nec in Capitulis tam generalibus, quàm prouincialibus relaxare possunt; omni cura ac diligentia obseruentur. Cuiusmodi sunt obedientiæ, paupertatis & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius regulæ & Ordinis peculiaria vota & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam victum & vestitum conseruanda pertinentia.

50. Quæ autem sint cuiusis Ordini propria ac peculiaria vota, singuli ex prima Ordinis sui institutione, regula ac statutis cognoscant; ac primæ suæ origini sese conforment.

DE OBEDIENTIA.

51. Magnum ad omne virtutum genus auxilium, ac facillimum tutissimumque compendium est obedientia, viro omni virtutum genere perfecto præstita. Hoc nobile talentum ad vsuram Domini sui, quisque religiosus Superiori suo, tanquam numulario credidit, paratus ad imperium voluntatem & arbitrium eius facere, atque perficere ex animo, iuxta prę scriptionem regulę quā elegit, quod aliàs minimè facturus fuisset; ad quod si paratus non sit, non puri auri, vel non iusti ponderis, sed adulterinam ac pondere sanctuarij leuiorem pecuniam obtulit, volens videri esse quod non est, cuius pars erit cum hypocritis, in stagno ignis & sulphuris.

52. Hanc infiniti ac inæstimabilis valoris pecuniam, cuius vsura vsuram parit, nequaquam ad suam damnationem, & donantis damnum ac iniuriam, in sudario componant, ac in terram fodiant, qui eam ad vsuram faciendam acceperunt; sed ponant ad mensam, & quotidie in ea negocientur, vt qui eam obtulerunt, vnius huius virtutis precio,

precio, hîc centuplum accipiant, omniumque virtutum perfectionem acquirant; & post hanc vitam, vitam possideant æternam.

53. Maximè verò nouitij probationis suæ tempore, hac in virtute ita exerceantur, vt eis reliquo vitæ decursu in omnibus, & frenum & calcar sit, nulloq; vel adincitãdum, vel ad cohibendum aut dirigendum eos alio opus sit instrumento.

DE CASTITATE.

55. Castitas facultatem præbet Dominũ obseruandi, & animum à carnis voluptatibus continet, vt sese liber Deo effundat. Huius itaque virtutis religioso diligentissima habenda est cura: ea autem habebitur, si occasiones omnes quæ ad castitatis ducunt naufragium cautè vitentur, & contra studiosè obseruentur quę ad eius tutelam faciunt. Quò spectant pleraque monasticæ religionis instituta: vt sunt iugis sobrietas, crebra ieiunia, vigiliæ quotidianæ, stratum durum, asperitas cultus, religiosum silentium, sacra lectio, sancta meditatio, orationis frequentia, corporalis exercitatio, corporisq; defatigatio, fuga ocij, prohibitio ab aspectu, colloquijs, consuetudinibus, familiaritatibus, commoditate & facultate: quæ quidem facultas, non tantùm solemni castitatis voto, conceptis verbis, in religionis professione, & à quibusdam quoque ex sacri Ordinis susceptione, ex Canonicis institutis, repulsa & repudiata est; sed regulari insuper disciplina, iugiter repellitur & excluditur.

56. Quod si quis non obstantibus his omnibus nec peccati turpitudine, nec voti religione, neque religionis reuerentia non potuerit cohiberi, quin præstitam Deo fidem faciat irritam, ac sibi quidem fœdam ac perpetuam sacrilegij notam inurat, Ordini verò suo turpẽ incontinentiæ labẽ aspergat; hunc ad vindictam criminis, & aliorum terrorem, tãto seuerius ab Ordinum Superioribus volumus

puniri,quanto tot modis adiutus,difficilius quod fecerit, perpetrare potuerit.

57. Quare pęnas ab Archiepiscopis huius Diœcesis, cõtra hoc sacrilegij crimen olim decretas,innouantes, religiosos huius criminis conuictos,cum Conrado Archiepiscopo in statuto Anni 1260. cap.4. pag.16. grauioris culpæ pęna, secundùm statuta ac regulam quam profitentur censemus esse puniendos.

58. Sanctimonialis autem,maximè quæ monasterium exierit, iuxta caput sextum Concilij, habiti Anno 1225. sub Conrado Cardinali Portuensi,legato Apostolico pa. 6.& cap.17.statutorum Henrici, Anno 1307.æditorum,pa. 73.præter pœnam carceris, vbi per abstinentiam cibi & potus,aliasque corporis castigationes,pro discretione Abbatissæ,Priorissæ,Magistræ,&c.punienda est; vlterius ad officium aliquod in monasterio non admittatur, sed in signũ iniquitatis suæ,sine velo incedat, ac vltima tam in claustro maneat,quàm in choro;nec non omni voce,in Capitulo,in tractatib' ac electionibus quibuscunq;, sit penitus destituta; donec ad laudabilẽ suam cõuersationẽ, ac testimoniũ,&intercessionẽ totius monasterij sui,à suo Episcopo ad præmissa, vel ex parte vel ex toto restitui mereatur.

59. Quicunque verò pudicitiam sanctimonialium,cuiuscunque Ordinis,ausu sacrilego sollicitare ausus fuerit; ab officio si Clericus fuerit, si Laic' à perceptione corporis Domini,eodem decreto dicti Concilij sub Conrado Cardinali Portuensi celebrati, nouerit se esse suspensum.

60. Si quis autem sanctimoniales aut violauerit, aut extra monasterium eduxerit,aut cum multorum scandalo diu publicè detinuerit,aut sic detentas precibus vel minis,atque violentia, monasterijs vnde eductæ erant restituerit, ipso facto sentẽtia excõmunicationis ab Henrico lata,c.7.statut.Anni 1307.p.73. sese tam diu innodatum agnoscat, donec Deo de peccatis,Ordinario & Monasterio, de iniuria ac vituperio,ad plenum satisfecerit,ac veniam

&ab-

& absolutionis beneficiũ ab eodẽ Ordinario obtinuerit.

DE RELIGIOSA PAVPERTATE.

61. Quemadmodum castitas à carnali voluptate possessorem suum liberat, & ab impuri amoris visco absoluit: Ita religiosa paupertas, quæ propter Christum suscipitur, si voluntaria fuerit, à rebus terrenis omnem effectum atque amorem abscindit, & à spinosæ sollicitudinis cogitatione, quæ isthinc oriri solet, animum prorsus liberum ac quietum facit. Vt autem voluntaria sit, non sufficit quod quis sponte & non coactus paupertatis votum emiserit, & quamdiu ei omnia quæ sunt necessaria subministrantur, sine murmure viuit; sed & voluntaria debet esse ipsa penuria, voluntariæ quoque quæ ex penuria sequuntur, molestiæ & incommoda. Paupertatis enim amator (vt ait quidam) ideo ad paupertatem sua sponte descendit, ne eum imparatum fortuna deprehendat, telaque fortunæ ante præoccupat, quàm in ea cadat. D.Thomas 2. 2. qu. 96. art. 3. et par. 3. qu. 40. art. 3. ac ibidem Caietanus.

62. In hac itaque virtute sic exercendus est religiosus, vt possit dicere cum Apostolo: *Ego didici in quibus sum sufficiens esse: scio enim humiliari, scio & abundare (vbique & in omnibus institutus sum) & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat*; vt si quando necessitas illa veniat, vt nec habeat quod manducet, nec quo operiatur, & si quid aliud, quod ad vitæ humanæ sustentationem necessarium est, desideret; non frangatur animo, & non tantùm ad iniquitatem manus non extendat suas; sed nec cogitatione quidem peregrinum à sancto proposito, quidquam patiatur; ac fide, spe, & charitate, eò magis in Deum conualescat, quo ab omni humana ope, & consolatione magis derelictus apparet. Phil. 4.

63. Ab omnibus igitur rebus ablactandus est religiosi viri animus, & non tantum superfluum quicquam cui inhæreat, aut quod ei adhæreat, ei non est permittendũ; sed & solis necessarijs ita sustentandus est, vt in eorum vsu liber & non seruus sit; hoc est vt per gustum & amorẽ cœlo-

stium

ſtium bonorum, ita ei terrena omnia deſipiant, vt graue ei ſit ac moleſtum etiam neceſſarijs vti, & ingemiſcat ſe huic neceſſitati, vt cum remiſſione animi ſatisfaciat neceſsitati corporis, per peccatum eſſe ſubiectum, malitque etiam neceſſarijs non vti, ſi naturæ conditio pateretur; & non tantùm patienti, ſed & hilari ac conſtanti animo, eisdem etiam prorſus carere paratus ſit, ſi hanc neceſsitatem, ad probandum militem ſuum incompræhenſibilis Dei prouidentia induxerit.

64. Quare longè à religioſæ paupertatis ſcopo illi aberrant religioſi, qui voluntariam paupertatem, in nuda paupertatis profeſsione conſtituunt, ex qua plus maledictionis, quàm benedictionis eos manet.

65. Procul & illi à voluntaria paupertate abſunt, qui vt in lectulo ægritudinis ſuæ non egeant, & penuriam aliaque paupertatis incommoda non ſentiant, pecuniam corradunt atque ſeponunt, vel redditus vitales aut perpetuos habeant, vnde tempore ægritudinis & neceſsitatis ſuæ conſolationem habeant, & ſe à moleſtijs paupertatis tueantur atque defendant. Quorum temeritas eò ſubinde proſerpit, vt de bonis & pecunijs quas relinquunt, teſtamento diſponant, ac amicos legato honorent. Vbi grauiter accuſandi veniunt quidam religioſorum Prælati, aut ſuperiores, quorum facilitate & permiſſu iſta perpetrantur, imò quorum immiſericordia huic irreligioſæ ſollicitudini, & nefarijs auſibus occaſionem dedit, & ianuam aperuit; vt qui famulos Dei, qui omnia propter Chriſtum dereliquerunt, dum ægrotabant ita dereliquiſſe viſi ſunt, ac ſi eorum cura tum ad eos non pertineret. Qua in re magnam amoris ac charitatis ſuæ penuriam manifeſtauerunt, quæ tunc maximè viſcera ſua aperire ſolet, & oſtendere, etiam ſi res ſit anguſta domi, quàm ipſa vt iuuet fratrem ſuum non anguſtietur.

67. Quæ vt in poſterum caueantur: Monemus Prælatos ac ſuperiores omnes, vt fratrum ſuorum neceſsitatibus

bus sollicitè succurrant; & in ægritudine eorum hoc eis præstent, quod sibi præstari vellent; ne incidant in terribilem illam Apostoli sententiam: *Si quis suorum & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.* *1.Tim.5.*

68. Religiosi verò qui testamentum condiderunt, tanquam rei criminis proprietatis, Ecclesiastica careant sepultura, & bona de quibus testati sunt, secundùm ordinationem Theodorici, pag.263.*f.*62. Arbitrio Episcopi subiaceant.

69. Proprietarij similiter censeantur, & contra vitam communem agere omnes religiosi, qui in proprios ac peculiares vsus, reditum aliquem sibi autemunt aut emptum retinent.

DE VITA COMMVNI.

70. Quod verò ad communem vitam, victum atque vestitum attinet, magnam passim deformitatem, diuersæ consuetudines dictis votis contrariæ, in monasteria induxerunt, quæ proprietati, totius religionis perniciosæ pesti, occasionem & fomenta subministrant; paupertatis thesaurum expoliant; spem in Deum minuunt; anxiam sollicitudinem & affectum ad res temporales inducunt; institutionem Patrum eneruant; atque fraternam charitatem animorumque vnionem tollunt. Quamobrem Prælatis omnibus vtriusque sexus seuerè præcipimus, vt omnibus & singulis subditis suis, victum non in pecunia, vel priuatim in cubiculis, nisi Carthusianis, & si qui fortè sunt, qui ex suo instituto solitarij reficiuntur; sed communiter in communi refectorio administrent, nullique permittant, vt quicquam esculenti aut poculenti ad cubiculum suum deferat, aut portio vini quæ in refectorio propinanda fuisset, pecunia redimatur, vel extra refectorium bibenda seruetur. *Conra. in sta. tut. an. 1260 c.15. p.16.d. Sifrid. in generali Synodo cap. 3. pag. 37. a.*

71. Ipsi quoque Prælati & Præfecti, nisi per occupatio-

nes legitimas, aut hoſpitum multitudinem penitus impe diãtur, in communi refectorio corpore reficiantur. Cùm autem propter aduentantes hoſpites ſeparatim comedere cogentur, vt hoſpites ædificentur, & cognoſcant monaſteria ſcholas eſſe, in quibus mortificationi carnis ſtudetur, non voluntati, eoſdem ſtudeant in menſa ſua habere cibos, quos habet conuentus.

72. Veſtitum ſinguli ex communi veſtiario accipiant, minimè verò pro eo ſingulis religioſis pecunia aſſignetur; aut in hunc finem, vt ſeipſos veſtiant, vel ex celebratione miſſarum, vel aliàs labore, induſtria, aut amicorum liberalitate, pecuniam comparare, aut ſicut paulo antè dictum eſt, penſiones vitales, redditus perpetuos recipere, aut bonorum aliquorum vſum fructum habere permittantur. Præterquam enim quod hæc ad peculiaritatem pertinent, cum qua, teſte D. Gregorio, nec concordia, nec charitas in congregatione poteſt permanere; faciunt etiã ad ſtudium vanum, inutile, & pernitioſum veſtibus placendi hominibus; ita vt in vno eodemque monaſterio alius alio precioſius, & ſæpe alia veſtium forma veſtiatur; ſic vt quiuis è ſæculo quamuis honoratus, vt ait D. Bernardus, non illa horreat veſtimenta, ſi ſuo modo præparata fuerint. Qua in re quidam ſuperiores qui hæc corrigere deberent, dum magis ſtudent veſtibus populo placere quàm moribus, peſſimo exemplo grauiſſimè delinquunt.

Epiſt. 21. li. 10. indict. 5. c. 22.

In Apologia ad Vuilhelmum Abbatem, paulo antè finem.

73. Quæ vt corrigantur, pari ratione, omnium monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus mandamus; vt quò ſunt gradu altiore præ ſubditis conſtituti; eò humilitate in veſtibus & moribus ſint magis cõſpicui; ſubditoſq; ſuos etiam hîc præcedant, ac viam monſtrent, qua eos ſequi volunt. Sit itaque omnium habitus vniformis, non illorum tantùm qui vnius monaſterij ſunt, verùm etiam omnium qui ſunt vnius Ordinis, præcipuè in eadem prouincia habitantium; vt ſicuti habitus eſt vnus, menſa vna, regula vna, vnuſque viuendi modus; ita intelligant,

cor

cor omnibus debere esse vnum, animam vnam, conspiratione vnam ad regnum Dei consequendum. Materia verò vestis ac forma talis omnino sit, qua admoneantur mundo esse crucifixi & ipsis mundus.

74. Similiter in alijs omnibus necessarijs ex communi ærario, non ex peculiaribus cuiusque depositis, pro monasterij facultatibus, non in pecunia, sed in specie rerum, cuique quod opus habet, benignè ac paterna sollicitudine Præfecti subministrent: Neque vllo modo præbeant ansam vt aliqua ratione contra votam Deo paupertatem ac vitam communem aliquid agatur, & spes magis in humana cuiuslibet industria, quàm in Deo & paupertatis merito collocetur.

75. Ideoque curam in hoc omnem ponant, ne quod hactenus passim in multis monasterijs factum est, aliquis sibi aliquid operetur; sed vt præscribit in Regula sua D. Augustinus, omnia opera sua in vnum faciant, maiori studio & alacritate, quàm si sibi singula facerent propria. Ac proinde omnis pecunia vel res, quam monachus vel monialis, siue labore, siue industria, siue amicorum liberalitate, seu denique qualiber alia occasione acquirere potest; Superiori mox tradatur, in commune ærarium, vel commune vestiarium, vel aliàs in communes vsus reponenda, & ad nutum Superioris tanquam res, non quidem vni peculiaris, sed omnibus ex æquo communis, administranda; ne cōtingat in monasterijs illa peruersitas, vt qui diuites & liberales habet in sæculo consanguineos, etiam superfluis quibusque abundet, & alius frater necessarijs destituatur.

76. Quare si quis suis filijs, aut aliqua necessitudine ad se pertinentibus, aliquam contulerit vestem, aut aliquid aliud inter necessaria deputandum, quod sit preciosius aut notabilius, quàm vt in communes vsus redigi posset, ne hinc murmura oriantur, aut alius ab alijs, in aliquibus deformis existat: illud vēdatur, ita vt si vestis, vel pannus,

vel quæcunque res alia esse communis non poterat, eius pretium commune fiat. Exemplo D. Augustini, qui oblatum sibi preciosum Birrum putauit esse vendendum, dicens: *Forsitan (eo vti) decet Episcopum, quamuis non deceat Augustinum.*

De communi vita Clericorum serm. 2.

77. Porrò cùm non possit quisquam proprietatis deponere affectum, quamdiu ea habere permittitur, quæ ab eo cum proprietatis affectu possidentur, auferantur ea omnia quæ cum tali affectu possideri deprehenduntur. Sunt alij qui habent cochlearia, auriscalpia, dentiscalpia, aliaque instrumenta argentea; alij qui cultros habent elegantius elaboratos, alij qui libros, nonnulli qui sudariola acu picta, vestes pretiosas, & si quæ sint alia, quæ non sine murmure resignare vellent; quæ cùm non fuissent religiosis permissa à primis Ordinum initiatoribus, & quia etiã erga res minimas potest esse inordinatissimus affectus, qui sit peccatum mortale; nec nunc religiosis à Superioribus permittẽda sunt: qui ad hoc à Deo constituti sunt, vt subditos suos in votis & sancto proposito iuuent, non solùm vitæ exemplo, instructione, consolatione & correptione, ad quod etiã quiuis Christianus pro donationis suæ mensura, ex charitatis tenetur officio; sed etiam auctoritatis imperio & coactione. Qua in re si qui negligentes fuerint, ij non modò innocentes non sunt, sed & in seipsos & in subditos suos, quibus exemplo Heli parcunt, crudeles existunt. Si qui igitur sint qui virtutis non ducuntur amore, & tanquam liberi sub gratia constituti, voluntariæ paupertatis exercitium ex animo non amplectantur; eos Præfecti formidine pœnæ in officio cõtineant; vt vexatio det intellectũ, & timor paulatim charitatem inducat. In quẽ finem innouandos duximus hos decretales.

1. Reg. 2. & 3. cap.

78. *Qui peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro iniuncta administratione permissum, à communione remoueatur altaris, & qui in extremis cum peculio inuentus fuerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam. Quod etiam de vni-*

Li. 3. decret. tit. de statu monach. cap. Monachi.

de vniuersis religiosis pracipimus obseruari. Abbas autem qui ista diligenter non cauerit, officij sui iacturam se nouerit incursurum.

79. *Prohibemus districtè, in virtute obedientiæ, ne quis monachorum proprium aliquo modo possideat; sed si quis aliquid habeat proprij, totum in cōtinenti resignet. Si verò post hoc proprietatem aliquam deprehensus fuerit habere, regulari monitione præmissa* (vel carcere, quod addimus, puniatur, vel) *de monasterio expellatur, nec recipiatur vlterius*, nisi pęniteat secūdùm monasticam disciplinā. *Quod si proprietas apud quemquam inuenta fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis, extra monasterium in sterquilinio subterretur, secundùm quod B. Gregorius in Dialogo narrat se fecisse.* *Ibid. cap. vlt. ad monast.*

80. *Statuimus quod Abbates* (addimus Priores, & quicunque religiosorum Superiores) *excommunicationis sententiā semel in anno, sabbatho proximo, ante Dominicam Lætare, solenniter in Capitulo publicent. Et si post aliquis inuentus fuerit habere proprium, secundùm regulam puniatur.* *Conrad. Archiep. in statut. an. 1260. c. 12. pag. 16.*

81. *Sub pœna excommunicationis latæ sententiæ præcipimus, vt* (religiosi) *propria non habeant nec pecuniam, nisi cui hoc committitur ratione officij, vel administrationis sibi commissæ per Abbatem.* *Sifrid. in statut. ca. 3. pa. 72. & Cardinal. Cusanus in Constitut. data ann. 1452. p. 146.*

DE CLAVSVRA.

82. Clausura à Patribus, & primis monasticæ religionis authoribus inuenta & vsurpata est, vt religiosi etiam in Ciuitatibus, & populorum frequentia, solitudinis & deserti commoda haberent, vt dum nec ipsi ad homines sæculares prodeunt, nec hos sese frequentare permittunt, atque ipsi in cœnobio statis horis & locis silentium seruāt, libera & quieta mentis vnione, sine animi distractionibus Deo iungantur, ac sine vllo impedimento contemplationibus vacent.

83. Cæterùm & in egrediendo, vel ad inuisendum ami-

cos, vel ad videndum ſpectacula, aut diſcurrendum per plateas, & in admittendis ad interiora clauſtri quibuſuis extraneis, & in inutilibus, frequentioribuſque confabulationibus, cum fratribus, tanta libertate à multis religioſis peccatum eſſe comperimus, quaſi clauſura aut ſilentium nulla ratione ad eos pertinerent, & quæ ſuper his in diuerſis Concilijs ſtatuta ſunt, eos non obligarent.

84. Obtinuit apud quoſdam conſuetudo, vt religioſi viciſſim ex ordine ſingulis annis animi duntaxat gratia, aliquò proficiſcantur, vt tantiſper dum extra monaſterium ſunt, animum à rigore diſciplinæ relaxent. Cuius profectionis ſpe, quidam ſibi veſtes ſæculares, gladium, & arma alia comparârunt, ac comparant, eademque cum proprietatis affectu ſeruant, vt inſtructi ceu milites aut mercatores iter aggrediantur. Quæ quidem paupertatis voto, & internæ paci ac tranquillitati non tantùm officiunt, ſed prorſus contraria ſunt, & animi vigorem, qui multo tempore, magnoque ſtudio ac labore comparatus erat, breuis hora perdit; nec fieri poteſt, vt vitæ ſpiritualis aliquis in ijs ſuccreſcat profectus, quibus iſta permittuntur. Neque enim poteſt in eis robur aliquod ſpiritus inualeſcere, quamdiu tanto ſtudio, ſollicitudine & deſiderio proſequuntur ea, quæ ſuæ vocationi officiunt, & contraria ſunt, & affectus à rebus infimis non abſoluitur: ſed contra in ijs magna deprehenditur animorum diſſolutio, vt nec arrideat eis nec lubeat, quod in monaſterio proficere cupientibus, toto corde amplexandum erat. Videre eſt eos in diſciplina morum diſſolutos, in conuerſatione vanos & mundanos, in cæremonijs negligentes, in orationibus frigidos, in ſacris meditationibus prorſus rudes & ignaros, ac in tranſgreſſione votorum ſacrilegos.

85. Præterea honeſta videtur nonnullis religioſis egrediendi cauſa, & foris prãdendi, imò ad multa miliaria proficiſcendi; ſi aliquis conſanguineorum, affinium, vel amicorum, Martinalia, Regalia, Bacchanalia, nuptias, aut diẽ dedi-

dedicationis templi, vel Baptizati infantis, iucundo in vini potationibus conuiuio celebret. Atque vt ne desit affinitatis necessitudo, qua alijs deuinciãtur; paruulos in Baptismo suscipiunt, & ad sacramentum Confirmationis, aut per se aut per alios Episcopo sistunt. Adhæc quo latius sese diffundat necessitudinis vinculum, adoptant sibi virgines, vel in monasterijs vel extra monasteria degentes, in sorores spirituales, vicissimque ab eis adoptantur in fratres. Denique alij aliena negotia suscipiunt curanda, rebusque se immiscent, quibus ne miscerentur, religiosi esse voluerunt. Sic videlicet non deest ipsis crebra exeundi occasio, vel quia cogunt eos amicorum, quæ receperunt curanda negotia, vel quia ab amicis inuitati sunt, vel quia ad alendum fouendumque amorem, amicos inuisere, eisque vinum propinare, humanitatis ratio postulat.

86. In quibusdam quoque virginum monasterijs hanc egrediendi monasteria licentiam sibi virgines quædam vsurpant, vt vicissim quotannis, aut tertio quolibet anno monasterium suum exeuntes, in habitu sæculari apud parentes & propinquos, per quatuordecim aut plures dies conuersentur. Quas parentes & propinqui, vt gratas sibi esse significent, vicissim & per ordinem conuiuio excipiunt. Illæ verò vt ad monasterium redeuntes pristinum habitum rursum induant, distractionem tamen animi & vanitatem sçculi, quam hauserunt, non tam facilè, quàm sæculares vestes deponunt. Quod ipsum etiam nonnullæ earum vehementer dolent & ingemiscunt, hancque egrediendi libertatem sibi præcisam & ademptam iri desiderantes, ea tamen pro inueterata consuetudine vti seu abuti coguntur, ne ab alijs sororibus, quæ aliter sapiunt, tanquam superstitiosæ & honestæ libertatis derogatrices odio habeantur, & patiantur persecutionem. Contra hos itaque abusus innouamus Patrum decreta.

87. Concilium prouinciale sub Hermanno Quinto; Anno 1536. celebratum cap. 15. parte 10. pag. 397. voluit, vt libertas

bertas illa peregrinandi, ſeu exeundi prætextu inuiſendi parentes, aut amicos, aut moderaretur, aut penitus tolleretur. Quæ cùm moderata non ſit, ſed pòtius innouata & aucta, cumque tutius ſit, longeque facilius ea ſublata in monaſterio cum animi tranquillitate, in iugi ſecuræ mẽtis conuiuio Deo ſeruire, ac vocationi ſuæ ſatisfacere, quàm ea permiſſa non excedere: Nos eam tollimus, & hac Conſtitutione noſtra interdicimus. Volumuſque vt poſt hac religioſi, cuiuſcunque Ordinis ſint, huiuſmodi peregrinationes non faciant, neque ad nuptias aliaq; prædicta aut ſimilia conuiuia accedant.

Conc. Amiſiodoren. c. 24. Conc. prouin. ſub. Adol. 3. cap. Quamuis, in cenſuris & decretis p. 449. d.

89. Statuimus præterea cum Sifrido & Nicolao Cuſano, vt nullus monachus, etiam ſi ſit monaſterij officialis vel monialis Exitrix, clauſtrum ſuum exeat, niſi ex cauſa iuſta & vrgente, ac non niſi cum ſpeciali Prælati ſui vel Prælatæ licentia, quam concedi nolumus, niſi monaſterij vtilitas, vel cauſa ſufficiens, quæ ſine incommodo negligi non poteſt, requirat. Sed nec ante *Primam*, nec poſt *Completorium* quiſquam monaſterium exire permittatur, niſi cauſæ neceſſitas dilationem non patiatur.

90. Quando aliqui ex religioſis extra prouinciam proficiſci coguntur, vel in eadem prouincia ad ignotos diuerti contingat, ſeruetur Conſtitutio Sixti Quinti ſuperius publicata, & à nemine recipiantur, niſi litteras obediẽtiæ, aut expreſſam licentiam Superioris ſui in ſcriptis exhibeant.

91. Quam Conſtitutionem etiam à quibuſcunque ſanctimonialibus volumus obſeruari: quę præter litteras Superioris ſui monaſterij, aut ſi illa obierit vel ab Ordine defecerit, ſui Generalis aut Prouincialis, vel Viſitatoris, etiam Ordinarij, cui monaſterium vnde exierunt ſubeſt, permiſſionem in ſcriptis habere teneantur. Cùm vt Superiores vel hac occaſione, eam quam ouibus ſuis debent curam ac ſollicitudinem impendant, nec eas ſinant, quocunque eis libet errare, tum vt ne Apoſtatæ & inobedientes la-

tes latere possint, & à disciplina patris aut matris suæ se subducere.

92. Porrò ne propter affinitatem spiritualem vel propter necessitudinem ex adoptione fictitia coalescentem, aliqua ex parte monasticæ quieti & solitudini, aliquid distractionis adferatur; iuxta Constitutionem Concilij Prouincialis, anno 1549. sub Adolpho 3. celebratum, pag. 449. sub pœna grauioris culpæ à Superioribus in contrauenientes infligenda, vtriusque sexus religiosis, tam Superioribus & Prelatis quàm subditis prohibemus, ne paruulos in Baptismo per se aut per alios suscipiant, vel baptizatos ad Confirmationem Episcopo sistant, vel aliàs, adoptione quauis, necessitudinis aliquod vinculum ineant. Si quod autem huiusmodi vinculum initum fuerit, illud per obedientiæ vinculum, quam hisce Constitutionibus debent, non tam solui quàm rescindi volumus.

Conc. Antisiodoren. c. 25.

93. Contra eos verò qui aliorum negotia curanda suscipiunt, seque vbi non est necessitas, curis immiscent alienis; iam olim à Friderico & VVilhelmo, grauissima pœna prolata fuit, quam nos pro modo culpę moderandam vel augendam Superiorum iudicio relinquimus; sic tamen vt conniuentia vel indulgentia non peccent, nec ipsi in ijs quæ corrigere deberent culpabiles inueniantur, si Dei omnipotentis ac nostram indignationem euadere velint, & vltionem effugere.

Frideric. in st. t. anni 1371. postridie Remigij editis, ca. 6. pag. 190. VVilhel. in statut. anni 1357. vlt. Septemb. edito cap. 25. pag. 174. a. b.

94. Ne quis Regularis ratione obsequij, quo se prætextu prædicationis, vel lectionis, aut cuiusuis pij operis subiecit, aut subijcere posset alicui Prælato, Principi, Vniuersitati, aut Communitati, vel alteri cuicunque personæ, seu loco, exeundi vel manendi extra monasterium, aliquam habere occasionem possit: Prohibemus, ne quis se huiusmodi obsequio subijciat, sine sui Superioris licētia; neque ei aliquod priuilegium, aut facultas ab alijs super ijs obtenta suffragetur. Quod si contra fecerit, tāquam inobediens arbitrio Superioris puniatur.

c Quanto de offi Ordinar. Clem. ne in agro. § quia verò de statu Monach.

95. De Monialibus verò in ſtatutis Henrici Anni 1310. cap.28.pag.84.præſcriptum eſt, vt moniales in ſuis monaſterijs ſub perpetua clauſura maneant, & publicata Conſtitut. Bonifacij Octaui de ſtatu regularium cap. *Periculoſo & deteſtabili*, qua præſcribitur vt nulli monialium tacitè vel expreſsè profeſſæ, cuiuſcunque religionis ſint vel ordinis, in quibuſlibet mundi partibus exiſtentibus, ſit vel eſſe valeat, quacunque ratione vel cauſa, monaſteria ipſa egrediendi facultas; niſi fortè tali & tanto morbo euidenter aliquam laborare conſtaret, quod nō poſſet cum alijs, abſque graui periculo vel ſcandalo commorari: nulliq́ue perſonæ ingreſſus vel acceſſus pateat ad eaſdem, niſi rationabilis & manifeſta cauſa exiſtat, & ad illius, ad quem pertinet, ſpeciali licentia.

96. Idē Henricus in ſtatutis, quæ anno 1327. poſtridie Remigij ædita ſunt, pa.98.b. eadem innouans & confirmans, inhibuit ne moniales, extra monaſterium vagantes, ad diuina admittantur; niſi ex rationabili & manifeſta cauſa, & de illius, ad quem pertinuit, licentia ſpeciali exirent, & de hoc diuina celebrantibus, & eas hoſpitio excipientibus, prius ſufficiens fides fiat. Aliàs ſcienter eis præſentibus diuina celebrare præſumentem, ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, & eas ſic diuagantes, hoſpitio recipientem excommunicationis ſententiam incurrere declarat.

97. Quibus inhærentes pro maiori monialium cuſtodia iuxta Conſtitutionem Pij Quinti Anno 1569. 9. Calen. Februarij, Pontificatus eius anno quinto æditam, cuius initium eſt, *Decori & honeſtati:* Ordinamus & ſancimus, nulli monialium de cætero, etiam infirmitatis prætextu, ſeu aliorum monaſteriorum, etiam eis ſubiectorum, aut domorum, parentum, aliorumue conſanguineorum viſitandorum, aliaue occaſione, niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ, quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura

Mona-

Monasteriorum imcumbet, etiam per Episcopum seu alium loci Ordinariū, etiamsi monasteria ab Episcoporū & Ordinariorū iurisdictione exempta esse reperiātur, cognita & expressè in scriptis approbata sit, à Monasterijs suis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare licere. Aliter autem quàm vt præfertur egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, nec non comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas aut sæculares, vel Ecclesiasticas, consanguineas vel extraneas, excommunicationis latæ sententiæ vinculo, statim eo ipso absque alia declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos, eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs & administrationibus, per eas, & eos tunc obtentis, priuamus, & illas & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinēda inhabiles decernimus, & reliqua quæ in eadem Constitutione sequuntur inuiolabilem apud omnes authoritatem obtinere volumus.

98. Cæterùm cùm viris religiosis non desint occasiones, quibus vel propter Monasterij vtilitatem, vel aliam necessitatem, non rarò Monasterium egredi coguntur: cauendum quoque erit, ne ea occasione aliò digrediantur, quàm quò eos necessitas ire coegerit, neque aliter sese in plateis gerant, quàm vitam monasticam decet.

99. Itaque siue egrediendum fuerit ad diuina mysteria, siue ad prædicandum verbum Dei, siue ad audiendas confessiones: præscribatur illis hora ante quam domum redijsse debeant, & Superiori suo à reditu se præsentasse. Habeatur præterea à religiosorum Superiore delectus, vt non alios ad huiusmodi functiones emittat, quàm qui ea, quæ præscripta sunt religiosè sunt obseruaturi.

100. Si eos foris prandere monasterij vtilitas aut aliqua necessitas aliquando coëgerit, quod etiā in exequijs paren *P.a.17.c.16.* *ibid.cap.17.*

tum, fratrum & sororum eis à Conrado permissum esse legimus, nunquam tamen tam diu mensæ assideant, vt decantandis vespertinis precibus interesse omittant. Si qui non obtenta facultate hoc neglexerint, his postmodum nunquam foris prandendi detur facultas, aut saltem non primis duobus aut tribus proximè subsequentibus annis, vt hac animaduersione discant, vocationis ac honoris sui habere rationem, & conuiuia cùm adlubescunt incidere.

101. Cùm in ista egrediendi & foris prandendi libertate, quę hactenus religiosis multis irreligiosè vsurpata fuit, frequēter conuiuatoribus, causa eos inuitādi, religiosorū liberalitas fuerit; vt quorum aliqui nunquam ferè ad prādium amicorum comparerent, quin liberaliter conuiuatoribus vinum propinarent, vel alia aliqua dona offerrent; ideoq; conuiuatores potius religiosorum dona quā eorum præsentiam quærerent, nec tam in religiosorum gratiam, licet id prætenderent, quàm in suum commodū, alijs inuitatis religiosos adiungerent: seuerè prohibemus, ne religiosi cùm foris prandere cogentur, vinum propinari conuiuatoribus curent, vel dicam, symbolum, chirographum, aut aliquid aliud dent, per quod illud procurari possit. Sed professionis suæ semper ac vbique memores, sicut ad altare Dei, seu ad mensam Christi aliquod tēporale munus eos offerre, nec eorum paupertatem decet, nec statuta Synodalia permittunt: Ita ad mensam hominis, aliquid ab eis offerri, multo minus sanctitatem suam decere cognoscant. Illa siquidem non propinatione vini alijsque muneribus, quæ paupertas religiosa ac sanctus amor non habet, sed vitæ continentia commendari solet.

Conrad. cap. 27. pa. 17. d.

102. Ne Religiosi prætextu curandi aliquid necessarij, obtenta à Superioribus egrediendi facultate, aliò diuertant, quò eundi à Superioribus, si eis indicassent, licētiam non obtinuissent; vtque similes palliatæ egrediendi rationes deinceps locum non habeant: non cuique cœnobitæ

procu-

procurare sibi, quæ necessaria ei sunt, permittatur. Sed vt sit, quod dicitur, verè cœnobitica vita; vnus omnium curā gerat, ac omnibus necessaria, prout statui paupertatis quam professi sunt, conuenit, Superioris arbitrio ex communi ærario prouideat; ita vt nullus nec voluntatem nec desiderium quidem habeat aliquid sibi emendi aut procurandi, nisi Superior intellecta egentis necessitate, id faciēdum iusserit.

103. Et ad honestatem ac decorem religiosæ vitæ, & ad solatium atque continentiam religiosorum pertinet, vt nunquam frater sine fratre ambulet, vt alter alteri sit religiosæ vitæ custos, arbiter, & testis. Hoc quamdiu iuxta primam cuiusque Ordinis institutionem sollicitè obseruatum fuit, religiosorum Ordines, non solùm sine nota dedecoris & infamiæ irreprehensibiles perstiterunt, sed magna & religionis claritate, & sanctissimæ existimationis testimonio fuerunt illustres. Mox verò vbi remissa fuit hęc obseruatio, omnis Ordinum decor & gloria obfuscari cœpit atque euanescere. Videre nunc est religiosos sæpius solos, quàm comitante aliquo fratre incedere, ire quò lubet, loqui sine arbitro, facere quæ religiosum non decent, & si subinde aliquem per plateas habeant comitem, is nō frater est, aut eiusdem Ordinis professus, sed frequenter homo sæcularis, videlicet conuictor aut famulus, vel alius qui eis conuictus causa, vel alia aliqua ratione deuinctus & obligatus est, quem tempore prandij dum foris prādent, vel aliquid secretius agere cupiunt, à se ablegant, & certa hora redire iubent. In quo etiam Prælati quidam, qui suo exemplo subditis suis prælucere deberent, patrios honores nihili habentes, & mundanas glorias optimas arbitrantes, grauiter delinquunt.

104. Volumus igitur ne Religiosi, nec Prælati quidem aliquò eant, quocunque ire necesse fuerit, nisi comite aliquo ex fratribus professis, quem donec domum reuertantur, nusquam à conspectu suo dimittant, etiāsi foris pran-

dendum sit,atq; vnus tantùm fuerit inuitatus. Ita vt frater fratri semper adsit, tanquam arbiter & testis omnium actionum atq; sermonum. Nam si D. Gregorio credimus, Religiosus qui sine teste ambulat, rectè non viuit,& dignus non est,qui alijs præsit, alijsq́ue regulam teneat,qui etiam sibi tenere nescit. Quo nomine Constantium quendam,quod semel solus visus fuisset ambulare, in Abbatẽ iudicauit non esse promouendum.

Lib.10.Epistolarum ca. 22. indict. 5. epist.21.

105. Socius autem fratri exituro non ipsius, sed Prælati iudicio adiungatur, ac talis sit qui vel fratrem custodire, vel ab eo custodiri possit.

106. Cùm nunc ob suspectam multorum fidem, proditiones,& diuersa itineris pericula, homini religioso procul proficisci tutum non sit,nisi veste seculari religiosum se esse tegat: In arbitrio Prælatorum sit,quando religioso, propter ineundum iter habitus mutandus erit,isq; vel ex communi vestiario donetur, vel aliâs sumptibus monasterij, aut ex eleëmosyna prouideatur, non autem (vt peculiaritas vitetur) fratres eum sibi comparare,aut cogantur,aut permittantur. Eritq; talis,qui religiosam paupertatem, & modestiam deceat, minimè verò qui aliquam vanitatem,superbiam,aut diuitiarũ iactantiã præ se ferat.

107. Si qui verò ex religiosis (cuiuscunq; Ordinis sint) vestes seculares, aut gladium, vel aliquid simile, in vsus peculiares sibi comparauerit; eadem statim à cognitione huius Decreti in cõmune vestiarium ad cõmmunes vsus disponi volumus; aut si vsui futura non sint, vendi aut commutari, vt pecunia vel alia quæcunq; res commutatione accepta, eorum loco communibus vsibus seruire possit. Si quis rebellis hoc facere noluerit proprietatis iudicio condemnetur.

108. Cessante hac causa, & persecutionis metu, omnes vtriusq; sexus religiosi, proprium ac distinctum Ordinis sui habitum, iuxta præscriptionem statutorum, ac regulæ quam profitentur, semper & vbiq; palam deferant. Qui

temerè

temerè contra facere præsumpserint, etiamsi Abbas, Prior, vel alio nomine vocandus religiosorum Prælatus fuerit, illos excommunicationis sententiam à Sifrido cap. 3. pag. 37. à VVilhelmo in statutis Anni 1360. c. 6. pag. 180. d. & à Friderico in statutis anni 1371 cap. 6. pag. 190. nec non ab Adolpho 3. in statutis Anni 1549. 6. April. datis, pa. 445. in eos qui alium induunt habitum; quàm suæ religioni conuenientem, prolatam volumus incurrere.

109. De monialibus autem quæ ab Hæreticis ex monasterijs suis eiectæ, ex adiunctis Prouincijs in hac Diœcesi exules atq; extorres degunt; donec aliud de eis statuerimus: ordinamus, vt si cætera non possint, saltem capitis sui integumentum, iuxta morem Ordinis ac Regulæ suæ componant. Cùm vt hoc signo à sæcularibus virginibus manifestius dignoscantur, & professionem suam sese nō erubescere declarent, propter quod nec occultè quidem religiosis, habitum suæ religionis deferendi licentiam dari iura permittunt; tum vt hac ratione professionis ac votorum suorum quotidie admonitæ, recogitent, cui quid debeant, nihilq; faciant, quod istum habitum, istamq; professionem dedeceat. Reliqua verò corporis indumenta, si non sint omni ex parte constitutionibus Ordinis sui conformia, talia tamen sint in materia & forma, quibus fidem faciant, se non tantùm verbis, quod hypocrisis & sacrilegium esset; sed toto corde regnum mundi & omnem ornatum eius contempsisse; paupertatem verò, humilitatem, modestiam ac fugam sæculi, in omnibus amare. Magnū est quod vouerunt, & propter quod gratis persecutionem ab iniquis patiuntur: at non in pace tantùm, sed & maximè sæuiente persecutione votum adimplendum est. Hoc satagant ex animo, vt non tantùm lampades, sed & oleum in lampadibus suis habere à sponso inueniantur, cùm media nocte clamorem audituræ sunt: *Ecce sponsus venit, exite obuiam ei.*

Conci. Trid. c. 19. sess. 25.

NON

NON FACILE ADMITTENDOS ESSE *quosuis, ad Religiosos inuisendos.*

110. Sicut ad Clausuram & solitudinem pertinet, vt religiosi non nisi necessitate coacti exeant: Ita ad eandem quoque spectat, ne à quibusuis quolibet tempore inuisantur. Qua in re vel inexcusabili ignorantia, vel supina negligentia à multis peccatum est. Reperire est alibi, monasteriorum portas, quibusuis accedentibus semper patere, aut si clausæ sint, pulsantibus mox integrum fieri, vt sine vlla aut cognitione aut consensu Prælati, religiosorum cellas accedant, longè liberius quàm in sæcularium domibus, aut Principum aulis, cuiuis quosuis accedendi est facultas.

111. Sic in quibusdam virorum monasterijs, siue per cõmunem monasterij portam, siue per templum, etiam vsque ad fratrum cellas mulieribus patet accessus: Sic alibi quoque non virginibus tantùm & mulieribus, verùm etiam viris, adeoque petulantibus adolescentibus, non ante cancellos tantùm, sed & in monasterij penetralibus cum sponsis Christi, virginibus velatis sedere, confabulari, compotare, ridere, iocari, permittitur. Et quasi vinum & adolescentia non satis magna forent voluptatis incentiua, adhibetur etiam lira & cithara, vt non videantur virgines illæ mundum reliquisse, sed mutasse duntaxat, & votum castitatis aliaque vota fecisse, ad irritandam bonitatem diuinam, & prouocandam iram Dei super nos ad maiorem damnationem suam, Ecclesiæque deformationem.

112. Contra quæ supersunt argumenta, tam arctam olim hîc clausuræ habitam fuisse rationem; vt virgines moniales ne virorum quidem conspectibus patere possent. Nam præterquam quod in templo (vbi tamẽ minus periculi est) loco eleuato, & arctissimè concluso, ab omnium hominum aspectu separatæ diuinum peragunt officium:

ficium:etiam plerisq; locis supersunt collocutionis cubicula; vbi cancellis virgines sanctimoniales ab extraneis separantur, quando ibidem conueniuntur; neq; hoc tantùm;sed alicubi quoque videre est cancellos velo obductos, quod tamen frequenter sine causa remouent, quando est qui cum eis colloqui cupit.

113. Nec in virorum monasterijs vestigia desunt, quæ maiorum diligentiam & sollicitudinem in cauendo mulierum ingressum in eorum monasteria, euidenter arguunt. Siquidem illorum aliqua etiam num cancellos suos habent,& interstitia, quibus olim à mulieribus, dum illæ eos conuenire cupiebant,separabantur. Quare cùm nunc nec religiosi in virtutibus perfectiores, & constantiores sint, quàm fuerint Patres eorum, nec à sæcularium conuersatione, minus nunc eis sit periculi, quàm religiosis viris olim fuerit,& cæt. Eadem quæ à maioribus pro seruanda integritate monasticæ puritatis, prudenti deliberatoq; consilio sancita fuerunt & vsurpata, in vsum reuocare cupientes: præcipimus vt in vtriusq; sexus monasterijs, vbi huiusmodi sepimenta & cancelli, aut collapsi aut destructi sunt, rursum construantur, & vbi nunquam fuerunt, intra duorum mensium spatium, de nouo erigantur.

114. Ad hæc cùm in statutis Adolphi III. in formula inquirendi in monasterijs monialium, pagin.45. requiratur, vt virginibus monialibus ne conspectus quidem virorum permittatur: Mandamus, vt quemadmodum etiamnum quædam virginum monasteria, velum antè cancellos habent, vbi ad colloquendum cum extraneis conueniunt: Ita in omnibus virginum monasterijs, velum antè cancellos ita componatur, vt cùm ad colloquendum cum extraneis prodeunt, nunquam refigatur. Quandoquidem ne illos viderent, non solum illud affixum, sed se quoque velari voluerunt.

115. Parentes tamen, fratres & sorores, fratrũ quoq; vxores

res ac filios, vt aliquãdo videant; si tamen soli cõpareant, ac nullos alios qui cum ipsis videantur, permittimus. Eosq; vt monet D. Hieronymus sic videant, vt per eos alios non videant, quorum vultus cordi hæreant, & tacitum viuat sub pectore vulnus.

Epistola ad Rusticum.

116. Vt hæc obseruentur & perficiantur, singulis Archidiaconis negotium damus, vt confecto hoc temporis interuallo, singula monasteria vtriusque sexus, in sua regione constituta, in propria persona sua obeant, atque perlustrent, an huic constitutioni & voluntati nostræ fuerit satisfactum, nobisque seu Ordinario aut coram verbis, aut absentes scriptis referant, sicubi quid desit, aut neglectum sit.

117. Sed ne occlusa firmiter porta, fenestra aliqua aperta maneat, per quam viris aut fœminis in monasteria monialium, ac fœminis in monasteria virorum, sine legitima causa & facultate pateat intrandi via; obseruari hic volumus Constitutionem Gregorij XIII. cuius initium est, *Vbi gratiæ & indulta, datam* Anno 1575. Idibus Iunij Pontificatus eius Anno 4. vnà cũ eius declaratione quæ incipit: *Dubijs quæ emergunt, data* anno 1581. die 23. Decemb. Pontificatus Anno 10. quibus reuocat omnem licentiã ingrediendi monasteria monialium & virorum, ac sub grauissimis pœnis prohibet, ne habentes licentiam ab Episcopis vel Superioribus in casibus necessarijs ingrediantur monasteria monialium, nisi vrgentibus duntaxat necessitatibus, & à paucis ijsq; senioribus, ac religiosis personis comitati, prout latius in ipsa Constitutione, eiusq; declaratione, hisce decretis nostris subiunctis videre est.

118. Si quæ sint virginum monasteria, quorum templum aut sacellum, ita cõstitutum est, vt Sacerdos celebraturus illud ingredi non possit, nisi ingrediendo aut trãseundo monasterij clausuram; ineatur ratio, qua vel per circuitum, vel alio modo sacerdoti in templum alia via

aperia-

aperiatur ingressus. Quod si omnino fieri non possit, nullus ibidem ad celebrandum admittatur, nisi qui aut ab Ordinario aut Vicario in spiritualibus ad hoc obtinuerit facultatem. Quod si quis non obtenta hac facultate celebrare in eiusmodi loco præsumpserit, suspensionis à diuinis, & Præfecta quæ eum admiserit, excommunicationis pœnam ipso facto incurrat.

119. Sacerdos qui celebrauerit in virginum monasterijs Missę sacrificium, nequaquam ibidem sumat ientaculum, quod quibusdam statim à peracto sacrificio ex humanitate quadam seu potius amore non sancto, ac periculosa familiaritate, citra famem ac sitim, à monialibus alicubi offerri intelleximus. Quod si sacerdos pauper sit, nec habet domi quod manducet, ideoque in eo Christum pascere cupiant: vel iubeant eum redire ad prandium, & ante cancellos vbi solent tractari hospites, religiosè eum reficiant; vel potius pecuniaria eleemosyna eius indigentiæ liberaliter subueniant, aut esculenta & poculenta ad hospitium eius perferri curent.

120. Tempore supplicationum seu processionum, quæ per ambitum monasterij quibusdam locis subinde institui solent, diligenter claudantur illa ambitus ostia quà itur ad monasterij interiora: vt ne illi, qui curiositatis magis quàm deuotionis, aut pietatis causa aduenerunt, hac diuertant, ac ad penetralia monasterij curiosi peruadant.

121. Quando Sacerdos aut Confessarius ad charitatis officia ægrotantibus monialibus impendenda, monasterium monialium ingredi cogetur: Item quando medicus, chirurgus, vel alij viri ad necessariam operam in huiusmodi monasterijs præstandam, erunt admittendi, à Præfecta monasterij, & vna ex antiquioribus vel duabus, facie oretenus velatis, introducantur

 &e-

&educantur; reliquis omnibus virginibus quoad eius fieri potest semotis..

112. In singulis monasterijs ad monasterij portam certus constituatur ianitor, vir moribus & ætate maturus, fidelis, mansuetus, & longanimis, cui incumbat illam semper clausam obseruare, & si quis fuerit, qui aliquem cœnobitarum voluerit conuenire, id ad monasterij Præfectum deferre. In huius arbitrio erit, an admittendus sit ad colloquium Cœnobitę, quem conuentum cupiebat, an non; neque illud permittet, nisi causa vrgens & rationabilis existat..

113. Si permiserit, non tamen permittetur extraneus cœnobitam quem volebat per monasterium quærere; sed quæret illum ianitor, & vnà arbitrum ac testem ex fratribus, quem Superior ad hoc vocandum decreuerit, qui simul ad collocutionis locum conuenient. In quem vsũ certus in virorum monasterijs decernatur locus, qui sit in propatulo, & vbi frequens cœnobitarum est transitus, sitque amplus; vt si diuersi à diuersis eodem tempore conueniendi sint, id commodè & cum honestate fieri eodem loco possit. Dura videbuntur hæc multis; sed ea facere nolẽtibus. Cæterùm si faciant, quæ difficilia non facientibus sunt, statim (vt testis est D. Prosper) facilia fiunt. Non ergo operis impossibilitas facit hæc dura, sed nouitas. Non quod noua præscribimus, sed quia olim præscripta, & exactissimè obseruata in dissuetudinem venerunt. Neque hìc dicatur nobis, si iste in admittendis extraneis obseruetur in monasterijs rigor, rarissimos aut nullos fore, qui monasticam professionem amplecti velint; sed certo sibi persuadeant cuiuslibet Ordinis Religiosi, quia in his & alijs se primæ suæ origini & seueritati non satis conformant; raros nunc esse qui id faciant, & si qui sint non magnos illos in religione facturos esse fructus (etiam si magni sint) quamdiu magis ad disciplinæ monasticæ remissionem, quàm illius intentionem se conuertunt. Quinimò,

Lib. 2. de vita contemp. ca. 10.

mò certiſſimè intelligant,quod fugiendo mundum, mũdum ad ſe alliciant,omnibuſque admirationi fiant. Conuerſando autem cum mundo,mundani fiant,ſeque mundo ſubmittendo vileſcant, ac nimis deſpicabiles appareant.

114. Ne tempore prandij aut cœnæ ianitor aliquem intromittat, aut emittat, quem non debuiſſet; aut aliquid aliud vel infideliter, vel inconuenienter agat: tantiſper portarum claues apud Prælatum vel Superiorem deponantur, idque ſemper fiat, quando ſimilis poſſet eſſe occaſio.

115. Si quando vel literæ, vel aliquid aliud ianitori ab extraneis tradatur, cœnobitæ alicui tradendum, id ad cœnobitam non perferat, nec contra, aliquid à cœnobitis foras efferendum, aut alicui extraneo tradendum accipiat, niſi præuio examine & conſenſu Prælati aut Superioris.

In conc. prouinc ſub Hermãno 5. p. 10. c. 18 Adolp. in for. inquirend. p. 495. c.

116. Vt vitetur frequens extraneorum ad cœnobia acceſſus, Cœnobiarchæ erit viſitantem diligenter examinare, cauſamque aduentus cognoſcere, & ſi ipſis ſatisfacere poſſit, iiſdem paucis & amicè ſatisfacere.

117. Quod ſi qui fratres aliquid operis pro extraneis perficiendum ſuſcepturi ſint, non ipſi de precio cum eis conueniant, ſed Superior, aut quem ille idoneum huic rei præficiet. Quod non tantùm ad vitandum frequentem extraneorum ad monaſteria acceſſum ſeruiet, ſed & ad prohibendas furtiuas religioſorum occupationes, ac ad auaritiæ & proprietatis excludendã peccata.

118. Non facilè permittat Cœnobiarcha, vt fratres ſui ſe viſitantibus, vinum aut cereuiſiam propinent; cùm vt excludantur, qui eo ſolùm nomine vt bibant prætextum conueniendi cœnobitas quærunt, tum vt cœnobitæ ſatisfaciant vocationi ſuæ. Quia eis præſcriptum eſt, vt doment carnem ſuam, abſtinentia cibi & potus, quantum valetudo permittit, & vt extra horam prandij nihil alimentorum ſumant, niſi cùm ægrotant

129. Quod quidem primis monasticæ religionis magistris ita curæ fuit, vt subditos suos non tantùm intra metas sobrietatis & temperantiæ continere, sed & per abstinentiæ à cibo & potu semitas deducere voluerint. Ideoq; eis præter Ecclesiæ ieiunia, cuius Christiano præcepta, certa regulæ suæ ieiunia obseruanda præscripserunt. Quæ quidem ab omnibus, iuxta cuiusuis Ordinis regulam ac statuta obseruari præscribimus.

130. Si quibus aliquando cereuisia aut vinum propinādum erit, id ex mente & voluntate Conrādi, non à quibusuis fratribus, sed tantùm ab Hospitario fiat. Cap. 13 p 16.

131. Diebus Dominicis & Festis, item diebus ieiuniorū, tam illis quibus ex statuto Ordinis, quàm ex Ecclesię præcepto ieiunandum est, & quando propter excessus suos pœnitentiam agunt, nemo ad colloquendum cum religiosis, admittatur, vt vel tum saltem in quiete Deo toti vacare queant, & si in pœnitentia sint, ea hoc modo magis mordeat & efficacior fiat.

132. Eo item tempore, quo solent religiosi suas habere recreationes, nullus extraneus eis misceatur, ne aut ab eis scandalizentur, aut eos scandalizent.

133. Religiosi qui in loco vbi degunt, multos habent amicos, à quibus frequenter & importunè inuisuntur, aut quos frequentius inuisere coguntur, ad aliud eiusdem Ordinis Monasterium ablegentur, vbi similis non poterit esse occasio.

134. Quod vt in posterum quantum fieri potest præcaueatur, cæteris paribus, potius assumendi erunt ad Ordinem, qui in loco vbi Monasterium situm est, nullos aut quàm paucissimos habent amicos, quàm qui multos & potentes ibidem amicos habent. Aliter nunc sapiunt multorum monasteriorum Præfecti, qui monasterij sui profectum in temporalibus hac ratione quærentes, non minus temporalia quàm spiritualia perdiderunt. Quod si tamen tales aliquando assumendi erunt, ad aliud eiusdem

dem Ordinis Monasterium procul ab amicis ablactandi mittantur. Frustra enim ad perfectionem vitæ Christianæ contenditur, quamdiu illud humani affectus vinculū non inciditur, quo quis carni & sanguini inordinatè colligatur. Qua de re amici in receptione nouitij ne offendantur admonendi erunt.

135. Prouideat quoq; Cœnobiarcha, vt ne singuli fratres singulas habeant lotrices; sed vel vna constituatur omnibus lotrix, aut potius vnus lotor; qui non à singulis fratribus, sed ab vno qui omnia lauanda colliget, lauanda accipiat: vel vt fecerunt primi Ordinum initiatores, & sicut adhuc quidam faciunt, ipsimet omnia lauanda lauent.

136. Postremò vt nihil hîc prætermittatur, quod ad quietem & tranquillitatem monasticam aliquo modo spectat, prohibemus, ne in Monasterijs conuentus fiant, & strepitus iudiciarij, atque arbitramenta, quæ non rarò, vt intelleximus fieri solent. Nam ab huiusmodi strepitu, & diuersorum hominum conuentu, maximè cùm mulieres vanas, & earum petulantes pedissequas aliquandò in eis adesse, & per Monasterium peruagari contingat; Monasteria volumus prorsus esse libera & immunia.

DE CLAVSVRA ET SOLITVDINE IN *ipso quoq; Monasterio constituenda.*

137. Quemadmodum ad conseruandam ciuitatem nō sufficit vt contra hostes, qui foris sunt, firmo muniatur præsidio; nisi caueatur; vt ne in ipsa ciuitate aliquæ sint factiones, quibus concordia, & quæ est inter ciues animorum vnitas, ac conspiratio dissolui posset: ita ad conseruationem monasticæ disciplinæ, non solùm necessarium est, vt religiosis ad exeundum & extraneis ad ingre-

ingrediendum Monasteria certi sint limites præfixi: nisi & in ipso Monasterio omnia sint ita ordinata, vt nihil in eis reperiatur, quod internũ animorum quietẽ ac vnionẽ cum Deo aliqua ratione perturbare possit. Quo in primis spectat, vt obstruantur fenestræ & foramina, si quæ sint, è quibus extra monasterium prospici possit, vel litteræ, aut quiduis aliud foris accipi aut foras mitti. Deinde vt ostia interioris clausuræ & dormitorium statis horis claudantur, & aperiantur, ne religiosi per monasterium vagabundi, & ociosi discurrant. Vt ne item extranei per templum claustri loca intrare possint. Habenda insuper est ratio vt talis cõstituatur custos, de quo nulla possit esse suspicio, ne extraneos per templum ad colloquendum cum cœnobitis admittat, qui etiam testimonium ab omnibus habeat, quod ipsemet hac in parte non peccabit. Curandum præterea ne cœnobitæ vsque ad exterius templum absoluto diuino officio peruenire queant, & ibidem extraneos quos velint conueniant; multo minus vt templum exeant, & vel in ostio templi transeuntes obseruent, vel ad vicinos confabulandi gratia procedant.

128. Si quæ monasteria alant conuictores, eorum habitatio ita à cœnobitis sit distincta, vt non secus quàm extranei cœnobitas accedere non possint, aut cũ ijs colloqui, nisi habita à Cœnobiarcha facultate. Cuius rei cùm multæ possint dari rationes, hæ sufficiant, vt ne furtiuè per illos adferri aut nunciari curent quæ Superior si cognosceret non permitteret; & ne ex ijs intelligant quid foris agatur, quia inquit D. Benedictus plurima destructio est. *Cap.67. reg.*

129. Ijdem non admittantur, ad commune Religiosorum refectorium, nisi raro, & in summis festiuitatibus, quando Corpori Christi sacramentaliter communicaue runt; aliàs verò loco prandeant separato. Nam vbi quotidiana laicis cum religiosis eadem mensa est facilius religiosi induunt laicorum mores, quàm vt laici eorum vita &

ita & conuersatione ædificentur.

140. Super his monasterij Præfectus diligenter debet intendere, vt irrepræhensibiliter viuant & Ecclesiæ præceptis pro vocatione sua satisfaciant, nihilq; committant, quod in scandalũ monasterij quouis modo redundare possit. Si quando autem aut comessando, aut compotando, vel quauis alia ratione peccauerint, pro modo culpæ corrigantur. Neque verò circa hoc solum, super hos debet Cœnobiarchæ cura vigilare, vt à peccatis & criminibus eos contineat, verùm etiam vt ad omne opus bonum illos incitet & alacriores faciat: Si sint in fundamentis fidei rudes, eos erudiat; si prouecti, eos vlterius prouehat, & ad beatam vitæ consummationem facilem viam oportunè & importunè commonstret.

141. Eadem de conuictricibus virginibus apud moniales debet esse sollicitudo, & nisi perpetuam cum monialibus clausuram seruent, ac in cæteris omnibus se illis planè conforment; eadem ratione ab ijsdem separentur, & non aliter vestiantur, quàm decet virgines inter sponsas Christi versantes. Ita vt earum vestitus cum monialium vestibus materia planè conueniat, forma verò etsi nonnihil dissimili, ita tamen religiosis vestibus conformi, vt cum mundi vanitate affinitatem nullam habeat, sed prorsus ab ea abhorreat: ne vel ipsas puellas in vestibus sibi cõplacentes, in vanitate mundi detineat, vel religiosas aliquas, quæ earum aspectu capiuntur, religionis suę pęnitere incipiat.

142. Ne pietas hæc suscipiendarum in monasterijs & educandarum puellarum, auaris in occasionem auaritiæ vertatur, aut puellis laqueum inijciat: parentum suorum impensis puellę huiusmodi, nisi illi verè pauperes sint, vsque ad annum probationis, alantur & vestiantur: ac quotiescunque conuenire videbitur, maximè appropinquantibus annis discretionis, prudenter & circunspectè moneantur, quod nec nouitiæ nec religiosæ sint; sed quod quouis tem-

uis tempore exire vel dimitti possint; doceanturque quanam ratione de genere vitæ deligendo rectè statuere certum quid poterunt.

143. Ad bonũ porrò solitudinis monasticę in ipso monasterio perfectè consequendũ pertinet etiam silentium. Huius igitur habenda quoque diligens ratio est, curandumq; ne religiosi inter se crebrius colloquantur, quàm eorũ statuta permittunt, & vt non alia de re loquãtur, quàm quæ eos in sancto proposito possit confirmare, & excitare.

144. Cùm verò litteræ sint colloquium absentis cum absente, sollicitè aduigiletur, ne aliqui aut clam litteras ab alijs accipiant, aut ad alios perferri curent.

145. Visitentur quoque crebrò eorum cubicula, & peruestigetur, num libros aut picturas habeant, vel quicquam aliud, quod ad religiosam vitam non conducit. Displicet nobis valdè, tam paruam huius rei haberi rationem, vt nihil ferè nouarum rerum aut nugarum edatur, quin calente adhuc prælo, in monasteria inuolet, cum magno castitatis, & totius religionis damno.

146. Communis quoq; totius monasterij Bibliotheca nullos habeat libros, nisi qui ad profectum religiosæ institutionis seruire possint. Si qui sint alij, religiosis parum vtiles, illi ita recludantur, vt nulli eorum possit esse vsus, nisi de speciali Superioris licentia, quam non concedet, nisi certam huius concessionis vtilitatem cognoscat.

147. Ad colendam arctius solitudinem, multa vtriusque sexus monasteria, maiorum nostrorum consilio procul ab vrbibus in agris & syluis fuerunt extructa, verùm cùm ea nunc per temporum iniquitatem, malorum hominum prædæ, & alijs facinoribus sine vlla sæpe custodia sint exposita: aut ita destructa, vt non sine maximis sumptibus restitui possint: cumq; partim ijsdem occasionibus, partim mala bonorum administratione, multorum res ita accisæ sint, vt vix pauculis personis sustentandis sufficiant; expedire iudicamus, & hortamur; vt religiosi illo-

illorum Monasteriorum, quorum res ita constituta est, sese eiusdem Ordinis Monasterijs in vrbibus constitutis vniant, & ex duobus vnum faciant. Aut si hoc fieri nequeat, desolata potius in vrbibus loca, si quæ comparare possint, quàm ea quæ extra vrbes habent reædificent; cùm, ne ea quę extra vrbes reędificaturi essent, iisdem periculis exponantur; tum vt ne vana æquiorum temporum expectatione in personis talis monasterij, monastica disciplina prorsus intereat & emoriatur.

DE TRADVCTIONE TEMPORIS.

148. Olim cùm in Monasterijs diligentissima habebatur temporis ratio, & omne id quod à diuinis officijs sacrisque meditationibus, atque alijs spiritualibus exercitijs supererat, aut scribendis libris, aut alicui honesto & religioso operi manuali tribuebatur, vigebat in monasterijs pietas & vota cum animi hilaritate, magnoque deuotionis feruore Deo reddebantur. Nunc verò cùm plerisque locis penè omne tempus, quod à decantato diuino officio superest, in ocio pereat, varia desideria, quæ ocium parturit, religiosorum occidunt animas, & multis locis vt alia taceantur, potationibus & comessationibus monasticæ disciplinæ seueritas dissoluta iacet. Quam vt pro Legationis nostræ officio restituamus: constitutam esse volumus in singulis vtriusque sexus monasterijs necessariam temporis deductionem, vt singuli religiosi, ex Superioris sui arbitrio & definitione sciant, quid qualibet hora ipsis faciendum incumbat.

149. Sit itaq; eis manè antequam ad templū veniant, paulum temporis præfixū, quo sese à somno colligant, totūq; diem atq; incūbentia sibi eo die onera per singulas horas, adeoque singularum horarum momenta disponant, & quo animi feruore queq; ad gloriā Dei ac Sanctorum eius honorem, animæque suæ maiorem beatitudinem pera-

gere velint, cum inuocatione gratiæ Dei firmiter constituant. Idque non segniter aut remissè faciant, velut rem parui momenti; sed quantacunque possunt animi alacritate; quæ tam efficax sit, vt per singula opera, perque singula diei momenta, ipsis freni & stimuli loco sit: huius quidem ad promptè faciendum opera bona, illius verò ad continendum se ab illecebris peccati, prauisque inclinationibus superandis.

150. Huius propositi paulum antè prandium, rursumq; vesperi à cœna antequam cubitum vadant, à se exigant rationem, considerētque an sibi per omnia satisfecerint; an non alibi obliuione, aut negligentia aut humana infirmitate lapsi fuerint; an nihil præter expectationem occurrerit, ad quod se deprehenderint imparatos, imbeciles, inarmatos, vbi vt S. Petrus ait peregrinabantur. Contra quæ ad Dominum Deum vnicum auxiliatorem & liberatorem suum sese toto corde conuertentes, eius præsentiæ auxilium & excitantis, cooperantis, perseuerantisque gratiæ præsentiam implorantes, maxima animi contentione, in seipsos exardescant, & in similes casus sese præmuniant, & manibus suis ad bellum, digitisque suis ad prælium eruditi, semper fœliciter contra hostem suū pugnent, & seipsos vincentes quotidie magis magisque proficiant.

1 Pet 4.

151. Hoc qui ceu nouus tyro obseruare inceperit, mox luctam experietur, & pugnam quam antè non senserāt. Nam qui ocioso viuebat animo ac inimicum non exacerbabat, forsitan ei etiam seruiebat; in pace erāt omnia quæcunque ille possidebat. Nunc autem vbi contra illum prę lium instituitur, cogitur sentire quàm multis animæ suæ regionibus, adeoque in præcipuis eius claustris, & egressibus hostis ille, qui circuit quærens quem deuoret, castra sua posuerit, eaq; se dormiente, firmissimo præsidio munierit. Videtque quàm multi sint alieni, qui insurgunt aduersus se, & fortes qui quærunt animam suam; quàm

multæ

multæ adhuc in se lateant animæ affectiones, rationis imperio validè repugnantes, in quibus experitur eum Dominus, vtrum custodiat viam suam & ambulet in ea, sicut fecerunt sancti Patres, an non. Contra quas nisi certare inceperit, & habere præliandi consuetudinem, nisi præseruetur singulari Dei gratia, nihil obstat, quin tradatur in manus hostium suorum, fiatque omnium peccatorum seruus & mancipium. *Allusio est ad finem c. 2. li. Iudicum, et initium 3.*

152. Præter hoc exercitium opere quidem paruum & despicabile, sed fructu lōgè maius ac nobilius, quàm paucis explicari possit, singuli certo diei aut noctis tempore, quando id sine omni perturbatione commodissimè fieri poterit, quieta mente, animoque ab omni cura ac sollicitudine libero expendant, ad quid creati, ad quid redempti sint. Excutiant etiam quid eorum status & vocatio, quidque postulet officium quod eis incumbit; quomodo his satisfaciant, atque ad horam mortis & tremendum iudicij diem, ad reddendam de omnibus rationem sese inueniant paratos, exquirant. Et si quid sit aliud, quod cuiusq; animum pro maturitatis suæ ætate innouare poterit, hoc ad consequendum hunc fructum, studiosa mentis inquisitione, in silentio secum voluant ac reuoluant. Quo in genere seruiunt omnia & singula redemptionis nostræ mysteria, vitæ item Sanctorum. Ex quibus omnibus per singulos septimanæ dies varietas esse poterit, vt vno die de Creatione, alio de Redemptione, tertio de officio proprio, quod sibi incumbit, quarto de morte, quinto de iudicio extremo, sexto de damnatorum pœnis, septimo de gaudijs beatorum, meditationem instituant. Si autē dies festus incidat, prætermisso eo quod ex ordine recurrebat, ex præsentis diei occasione, sanctæ cogitationis occasionem accipiant. Cuius meditatione exardescat ignis, qui totum hominem incendat, & ad omne opus bonū faciat alacriorem.

153. Meditationem sequatur priuata oratio, quæ ita sa-

pere debet viro religioso, vt eius nunquam sentiat satietatem. Nam cùm tota vita religiosa in exercitio fidei, spei, & charitatis consistat, eaque nulla alia in re aut facilius exerceantur, aut faciliori compendio maiores vires quã oratione acquirant: prorsus manifestũ est, parum in eo vitę esse, cui oratio non viuit. In hac religiosus omnẽ spem, refugiũ, fiduciam, virtutẽ, ac fortitudinem suam ponat; hac se lassum reficiat, hac excitet se torpentem, hac tristitiam suam excutiat, tentationes vincat, virtutes acquirat; hac gaudium suum alat, metum superet, suamque spem confirmet, ac certam faciat. Et omnino nihil bonorum sit, quod orationis humilitate, fide, spe, charitate, ac instãtia se consequi posse diffidat. Hoc qui vsu ac experimento gustare meruit, omne tempus quamuis longum, sola oratione bene locare nouit.

154. Assignabitur præterea singulis, pro ratione temporis hora vna vel plures, qua ex certis authoribus colligant, atque in libello ad hoc conuenienti describant sententias verbis breues, virtute graues, ad illuminandum intellectum lucidas, ad desecandum iudicium probatas, & ad accendendam voluntatem ignitas: ex quibus intelligẽtes quæ sit voluntas Dei in omnibus bona, beneplacẽs atque perfecta, ex falsis vera discernant, ex veris autem & bonis optima quæque præ minimis eligant; & nihil faciant, nisi quod Deo intus iubente didicerint faciendum, & ad hoc ipsum tota virtute conualescant.

155. Hoc vt ordinatè & maiori cum fructu faciant, ac in omni virtutum genere sese extimulent, atque contra vitia quæque variasque animi perturbationes illas maximè, ad quas propendent, sese salutaribus consilijs, & documentis ante diem prælij præmuniant, atque componant, à magistro suo, viro in huiusmodi exercitato, tyrocinij sui tempore manu ducendi sunt.

156. Non persuadeat sibi quisquam hunc laborem frustra collocandum, eo quod variorum authorum libri extent,

rent,qui ea omnia quæ ad conflictum virtutum atque vitiorum homini religioso sunt necessaria, copiosè explicant. Quisque enim suum donum habet, & alius quidem ducitur sic, alius aliter; longeque magis afficiunt, & efficacius intellectum ac voluntatem transformant, quæ quisque legendo, colligendo, & meditando quasi comedit, masticat, sibique incorporat, ac propria & familiaria sibi facit; quàm quæ vt aliena aspicit, & ad quæ, vt ea sua faciat, sese toto animo & studio non conuertit.

157. Huic studio seruiunt in primis sacræ scripturæ libri omnes. Deinde tractatus D D. Basilij, Hieronymi, Augustini, aliorumq; Ecclesiæ Patrum, præcipuè in quibus de vita monastica, vel de virtutibus & vitijs tractāt, ac nominatim moralia D. Gregorij Papæ: omnia item, exceptis Epistolis paucis, D. Bernardi opera. Huc etiam referendæ sunt vitę Sanctorum, illorum maximè, qui religiosorum duces, & institutores fuerunt, vt est inter alias, vita S. Hilarionis, Antonij, Martini, Francisci, Fulgentij; & cæt.

158. Si præterea, vel ex lectione quæ in refectorio fit, tempore refectionis, vel ex concione, vel in consermocinationibus cum fratribus, aliquid obseruatu dignum occurrerit, animumque vel ad pietatem in Deum aut proximum, vel ad amorem virtutis, aut odium iniquitatis potenter concitauerit; id magno cum fructu & spiritualis hominis profectu, in hoc libello annotabitur, ac maiori cum vtilitate, iterum iterumque, per interualla temporum legetur & relegetur.

159. Quæ quidem vt in vsum ducantur, necessariū erit, vt Præfectus, aut cui eius arbitrio hoc incūbet (quod etiā in cunctis alijs operibus & exercitijs frequenter faciendū erit) hosce libellos sæpe inspiciat, & examinet, & collocutionis tempore à singulis exigat, quid eo die, vel ex lecta,

vel

vel audita lectione notatu dignum obseruauerit. Ad hoc enim seruiunt colloquia, quæ alibi singulis septimanis semel atque iterum; alibi quotidie instituta sunt, vt singuli à singulis ædificarentur, & quisque quasi symbolum conferret, ad instituendam iucundam animi exhilarationem, in qua longè apertius & infallibilius, quàm in ebrietate vini aut quouis lusu, quisque cor suum effunderet, ac recondita animi sui secreta palam manifestaret. Ob quod vel maximè hîc præsens adesse debet Præfectus, vt cuiusq; ingeniũ exploret certius, & affectus percipiat.

160. Sed vt in alijs, ita in his collationibus Superiorum negligentia multum à prima origine declinatum est; ita vt alicubi non tantùm vana ac otiosa, sed murmura, detrectationes, lites, aliaque, quæ fuerunt totius monasticæ disciplinæ dissolutio, loco piarum collationum vsurpata fuerint. Quod religiosorum Præfecti, præscripta, vel quacunque meliori ratione reforment, vel eiusmodi colloquia prorsus tollant,

161. Poterit religiosis quoque permitti, vt aliquid eis iniungendum, certo diei tempore manibus operentur, in quo remittatur ad horam animus, non resoluatur. Vnde, vt inquit D. Bernardus, mox vt sibi, ad se ipsum redeundum fuerit visum, se facilè expediat, sine controuersia inhibentis delectationis vel memoriæ imaginantis. Ad quod ea exercitia magis conuenire videntur, quæ cum spiritualibus maiorem habent similitudinem & affinitatem.

Epistola de vita solitaria ad fratres de monte Dei, quæ digna est vt ab omnibus religiosis frequenter legatur.

162. Est aliud quod non tantùm ad vtilem temporis deductionem foret opportunum, sed ad corrigendam animi quoque dissolutionem valde conueniens & religiosum, atque ad erudiendam multorum intollerabilem in negotio religionis ignorantiam, necessarium; nempe vt præter institutorem monasticarum obseruationum, habeant

beant religiosi Theologum, virum pium ac doctum, qui eis explicet Catechismum, casus conscientiæ, sacros psalmos, aliaque quæ ad monasticam eruditionem spectant: quod fieri voluit Concilium Prouinciale sub Hermanno Quinto, anno 1536. habitum. Voluit item Archiepiscopus Adolphus 3. Idipsum, & nos cùm omnibus, tum ijs præcipuè religiosis, qui animarum curam suscipiunt, & quibus incumbit verbum Dei prædicare, ac fidelium confessiones excipere, in virtute obedientiæ præcipimus: vt ne dum cœcus cœcum ducit, ambo in foueam cadant, & aliorum fiant magistri, antequam fuerint discipuli. Quod si hîc aliqui monasteriorum Præfecti, temporum excusare velint difficultatem, vixque esse sibi vnde viuãt, multo minus superesse vnde lectorem alant: videant illi, an ne in alijs non obstante eadem difficultate, in quibus minus oportebat, plus æquo profusiores sint. Hic itaque, si æqui & boni haberi velint rerum æstimatores, sese temperent, vt illud præstent: vel saltem ex suo Ordine, in Capitulis generalibus vel Prouincialibus, virum talem singulis monasterijs designent, qui huic muneri idoneus sit, & satisfacere possit. Quod si non tã multos in Ordine suo doctos viros inueniãt, vt singulis monasterijs lectorẽ prouidere possint, habeãt verò aliquos, vt aliquibus monasterijs prouideant; constituãtur illi in monasterijs quæ accõmodata sint, cõmodoq; loco sita, ad suscipiendos vicinorum monasteriorum studiosos, qui ibi aut suorum monasteriorũ, aut totius Ordinis sumptibus, tanquã in seminario totius perfectionis, certis annis informẽtur, & instituantur. Si autem in toto Ordine suo (quod admodum indecorum esset) nullos habent, quibus huiusmodi lectionem committant, neque vlla ratione propter rei familiaris angustiam, alium non sui Ordinis sustentare in hoc officio possunt: nihil aliud restat, quàm vt aliquo ex fratribus mortuo, aut ad aliud eiusdem Ordinis Monasterium ablegato, in eius locũ Lectorem assumant, ac tantisper do-

Herman. parte 10. c. 5. pa. 394. d.
Adolp. in formula inquirendi, pagin. 492. §. 9.

nec temporis & facultatum angustiæ cogunt, potius aliquo fratre, quàm pio ac docto viro careant, cui vnicum hoc studium sit, vt eos doceat meditari in lege Domini, & ea quæ vocationis eorum sunt intelligere & amare.

163. Ad hanc sacram lectionem, omnes religiosi conueniant, exceptis ijs duntaxat, qui propter commissam sibi rerum sui monasterij administrationem legitimè impediuntur. Ipsi quoque Abbates, alijque monasteriorum Præfecti, cùm vt subditos in officio contineant, tum vt Lectori animum addant, non indignum se putent, frequenter in auditorio comparere, & quasi vnum ex auditoribus sese præsentare.

164. Si qui ex religiosis tam peruersæ inueniantur esse voluntatis, vt sacras lectiones odiant, & ad hoc laborent, vt fratres suos ad eas odiendas inducant, illi vel procul ad alia eiusdem Ordinis Monasteria proscribantur, datis eis ad Monasterium litteris, quæ proscriptionis causam contineant; vel ita domi à reliquorum fratrū separentur consortio, vt ne sibilis aut prauis suggestionibus, fratres suos seducere queant.

Conc. Prouin. sub Hermanno 5 part. 10. ca. 5 pa. 394. 165. Adolescentes ingenio docili, & ad formandum facili, qui virtute totū sunt, quicquid esse possint, ab huiusmodi lectionibus sine iusta causa non impediantur. Ex quibus si qui cùm iam aliqua studiorum iecerint fundamenta, spem magnæ eruditionis dederint, vt ob hoc præceptorum suorum iudicio ad Vniuersitates mittendi iudicentur: hoc ita fiat, vt illic non alibi quàm in monasterijs, sub cura & oculis Præfectorum illius loci arctè contenteque habeantur; ne bonis ac sanctis studijs destinati, mores imbibant minimè monasticos, alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur. [Ibid. cap. 7.]

166. Postremò cùm à veteri illo religiosorum instituto, quando Monasticus Ordo, & personarum numero, & pietatis ac eruditionis claritudine erat illustris, nequaquā discrepet scholas externis adolescentibus aperire, atque

iuxta

iuxta Synodalem sanctionem, monasteria, presertim quę Ecclesias parochiales incorporatas habent, scholam erigere teneantur, in qua iuuentus Christiana artem legendi, scribendiq; doceatur, inq; Christianæ religionis fundamentis erudiatur: non solùm pio hoc exercitio occasionem habebũt religiosi tempus bene locandi, sed & de suo Ordine, totaque Repub. Christiana optimè merẽdi, multorumque animos sibi conciliandi, atque Monasteria sua eadem ratione, qua primùm fundata fuerunt in integrũ restituendi. Quare cunctis monasteriorum vtriusque sexus Prælatis, & Superioribus præcipimus, vt vbicunque Ecclesias parochiales incorporatas habent, Synodalibus institutis satisfaciant. Vbi verò eiusmodi Ecclesias non habent, cùm occasionem & modum viderint, se instituẽdo iuuentutem, Ecclesiæ Catholicæ magnum præstare posse beneficium, eam minimè negligãt; sed propter eius amorem, cui se totos consecrauerunt, faciant quæcunq; pro vocatione sua facere poterunt.

Synodus sub Adolpho 3. habita anno 1550. 8 Februar. p 46. abc.

167. Hæc omnia quæ de temporis traductione præscripta sunt, non tãtùm à viris, sed etiam à sanctimonialibus & Canonissis, quatenus eis conuenire & prodesse possunt obseruentur, sitque apud eas Ludimagistra seu scholæ pręfecta, quæ Latinè norit, ac virgunculas iuniores sedulò in fundamentis Grammatices instituat, & ad pietatem ac Religionem formet. In vigilijs dierum festorum, ipsisque festis, Hymnos, Sequentias, Epistolam, & Euangeliũ diei; alijs verò diebus Psalterium ad litteram exponat.

DE TRACTANDIS HOSPITIBVS.

168. Cùm tractandi erunt hospites, ab eo qui mensæ præest, vel ab alio quem ille constituet, initio refectionis ex pio aliquo libello Latino vel Germanico, pro eruditione & captu hospitum, vnum caput legatur, vnde inter prandendum, aut cœnandum, piè consermocinandi sumatur occasio, ne ad ociosa aut quod

peius, ad detractiones lingua ad lapsum facilis prolabatur. Quod ipsum in mensa Abbatis, & cuiuscunque alterius Superioris, etiam si solus prandeat, aut cœnet semper obseruetur.

169. Sit sanctum ac religiosum mensæ ornamentum frugalitas. Ebrietas verò quæ inter Christianos nec nominari debet, multò minus apud perfectionis studiosos esse, tanquam præsentissimum animæ venenum, & totius religionis subuersio, nullum hic aditum habeat; imò ne rima quidem pateat, per quam irrepere aut surrepere possit. Ideoque non admittantur potationes ad haustus æquales, neque religiosi quemquam ad largius bibendum inuitent. Quod vt facilius obseruetur, auferri ex Abbatijs & quibuscunque monasterijs volumus, omnia vasa & arma ebrietatis, vt sunt calices & magni scyphi, siue testacei isti sint, siue vitrei, siue argentei & inaurati, quæ omnia vendantur, & ex eorum precio emantur vel instrumenta sacra ad ornatum templi, & diuini officij maiestatem; vel pij libri, aut fiat eleëmosyna pauperibus.

170. Proscribimus ex Monasterijs, sicubi irrepsit, & ab omnium Ecclesiasticorum, imò quorumlibet Christianorum consuetudine, semotam volumus illam barbaram Bacchi cæremoniam, qua cogitur amicus hospes, si ibidem nunquam antea illi propinatum fuerit, maximũ euacuare calicem vino à summo plenum.

171. Præcipimus quoque, ne tempore prandij aut cœnæ ambulatorium aliquod vitrũ dari permittatur, quod singuli vel ex ordine, vel ordine incerto euacuare debeãt. Sed singuli sua habeant vitra, illaque non commutent, nec ad alios transmittant.

172. Absoluto prandio vel cœna, cùm homines sæculares ferè solent hospites suos à mensa stantes copiosiori vino ingurgitare, quam toto prandij vel cœnæ tempore bibitum fuerat: viri religiosi, vt religiosè & secundùm faciem Sanctorum hospites suos tractent, nequaquam tunc vinum

vinum propinent. Huiuſque præcepti inter prandēdum vel cœnandum hoſpites ſuos(ſi expediat)admoneant, vt ne expectatione vel timore huius conſuetudinis ſibi nimis temperantes,ſeſe deceptos inueniant. Turpe enim & ignominioſum nimis eſt, viros religioſos ac profeſſione ſanctos,in his ſæculares luxu ac diſſolutione ſuperare, ſibique perſuadere quod non bene tractauerint hoſpites, ac conuiuas,niſi illos fecerint ebrios. Qui tales ſunt, cuiuſcunque fuerint Ordinis, necdum religionis Chriſtianæ fundamenta iecerunt,multo minus perfectionem aliquam conſecuti ſunt.

173. Cùm religioſi non ſolùm in cella, aut in templo, vel in communi refectorio apud fratres, ſed omni omnino loco ac tempore,& apud quoſuis, profeſſionis ſuæ debent eſſe memores, & ad ſummam vitæ perfectionem ſe extendere,eoque maiori contentione huc ſeſe impellere, quo humanæ conſuetudinis flumine vehementius in cōtraria rapi ſe vident;& vt hoſpites intelligant religionem ſcholam eſſe, in qua docetur alimenta vt medicamenta eſſe ſumenda,& inſatiabilia carnis deſideria domantur; vt iuuemus eos,qui ſine adminiculo hic progredi nō poſſent,pro conuiuarum numero, certus præſcribendus videtur menſuræ vini modus,quem excedere apud religioſos nunquam licitum ſit,etiamſi ab hoſpitibus vinū propinetur, & ſint maxima authoritate præcellentes, qui illud propinare cupiunt. Magis enim Deus timendus eſt quàm homo,longeque maior ille, cuius regulam ſectari & vitam imitari ſe profitentur, quàm mortalis homo, à quo eis vinum propinatur. Itaque menſura ſingulis præſcribenda, heminam aut dimidium poculum non excedat,ita vt præter cereuiſiam non plus vini fundatur, quā vt ſi omnes æquè multum biberent,ſinguli tantum dimidium vini poculum bibere poſſent,non autem vt ſinguli tantum bibant:Tantùm enim religioſæ recreationi, valetudini corporis & ſanitati animæ,vna refectione abun- D Benedictus cap. 40.

Regulæ putauit heminam singulis fratribus sufficere per diem

dè sufficere arbitramur, & quod hoc abundantius est, à malo esse videtur & ad gulam, ad cruditatem atque indigeriem spectare, quæ nunquam nec in religioso, nec apud religiosos esse debent.

174. Quotiescunque hospites tractandos susceperint, nunquam tamdiu mensæ assideant, vt decantandis vespertinis precibus interesse omittant, neque vnquam vltra sesqui horam aut duas horas hospites ad mensam detineant. Vesperi verò hospites ciues, aut incolas loci, vbi Monasterium situm est, ante horam octauam domum dimittant; extraneos verò in Monasterio pernoctaturos, si ad hoc extra clausuram loca conuenientia habent, ante horam nonam cubitum ducant, vt Cellarius vel quicunque hospitibus præfuerit aut adfuerit, eadem hora cubiculum hospitum clauserit, & ad dormiendum vnà cum alijs domesticis qui hospitibus adfuerint, ascenderit.

175. Si quæ mulieres in Monasterio tractandæ, ac prandio vel cœna excipiendæ erunt, tractentur in loco Collocutionis, ante cancellos, etiam in Professionum solemnitatibus, nec etiam tum sub pœnis superius positis, permittantur Monasterium ingredi, & perlustrare: Nam si viris religiosis, mulierum & virginibus monialibus, virorum conspectus semper fugiendus est, tum præcipuè fugiendus erit. Quandoquidem comptius, ornatius, maioribusque illecebris, tunc ferè ostentare sese solent, & vino plus satis calefacti, imprudenti animositate petulantius agere. Estque idipsum verè religiosis virginibus graue admodum, vt cùm perpetuò à virorum atque sæcularium mulierum conspectu abstinuerint, tum eos videre cogantur, eorumque per monasterium discursu perturbentur.

DE MONASTERIORVM OFFICIALIBVS.

176. Cùm pleraque Monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus &

tus &c. ex mala rerum temporalium administratione nõ leuia passa fuerint detrimenta, cupientes huic malo aliquod adhibere remedium, eiusque occasiones quantum possumus in posterum præcauere: Mandamus ne religiosorum Officiales, vel administrationem bonorum habẽtes, contractus ineant, locationes, emptiones, venditiones, vel alienationem quarumcunque rerum mobilium vel immobilium faciant, nec pecuniam mutuam sumant, fideiubeant, neque lucri causa negotiationes exerceant, absque conscientia & consensu Superioris sui, & Conuentus. Quod si contra fecerint, contractus sit irritus, & excommunicationis sententiam, iuxta statuta Sifridi cap.3. pag.37. & cap.13. statutorum Henrici Anni 1307. pag.72. incurrant.

177. Innouamus similiter, quod sub eadem excommunicationis pœna, ab eodem Henrico in statutis Anni 1324. postridie Dominicæ Inuocauit ęditis, prohibitum est; Ne religiosi sui Monasterij Curtes, sub certa pensione annua conducant. Pag.95.96.

178. Ne qua possit esse fraus, deceptio, seu infidelitas, in Officialibus; aut si quæ facta sit, quàm primùm deprehendi possit, & minimo damno caueri: quater in anno acceptorum & expositorum, Superioribus suis, ac maioribus sui Monasterij, reddant rationem.

179. Non liceat Officialibus ratione officiorum vel ministeriorum pecuniam corradere, aut conseruare, etiamsi in pios vsus conuertere velint; sed omnia in communem vsum conuertantur.

180. Sint Officiales & rerum Monasterij dispensatores, ad nutum Superioris amouibiles. Quod si Superiore exigente dispensationi suæ renunciare nolint, à proprietatis vitio sciant se non esse immunes. Ac similiter proprietatis vitium incurrunt, quãdo bona communia vt propria dispensant.

181. Abbates quoque & Abbatissæ, alijq; Monasteriorũ

Præse-

Præfecti, meminerint se non esse dominos bonorum monasterij, neque se pro arbitrio & voluntate sua dilargiri ea posse, sed secundùm Ecclesiæ intentionem, & piorum fundatorum voluntatē dispensare. Quod si ex bonis, vel fructibus sui monasterij ditēt propinquos, vel eadem in superfluo fastuoso comitatu & famulitio, aut nimio equorum sumptu vel numero, aut aliàs inutiliter consumant; eo se præ subditis inordinatius peccare agnoscant, quod regulam quam alijs tenere debebant, sibi ipsis tenere non sciant.

182. Vt prohibeantur prædæ illæ bonorum mobilium, quæ post mortem Prælatorum, per quosdā fieri solent, vt indicat ca, 14. part. 10. Conc. Prouinc. sub Hermanno 5. habiti, p. 397. Episcopus aut eius Vicarius in spiritualibus, vel is, cui hoc Episcopus iniunxerit, per seipsum accedens monasterium, inuentariū faciat omnium bonorū, maximè pretiosorū ipsius Monasterij, & aliquot eiusdē religiosos Oeconomos cōstituat, à quibus iuramentum accipiat, de nihil alienando sine consensu ipsius, & fideliter administrando, vsque dum de Prælato prouisum fuerit. Similiter & Officiarios quoad spiritualia prius administrationem habentes, vtpotè Priorem & Confessarios, & alios confirmet, & sua ordinaria auctoritate adiuuet.

DE HIS QVAE AD CVLTVM DEI IN *diuinis officijs, & quæ ad Sacramenta animarumq́; curam.*

183. Quæ hactenus digesta sunt, eò seruiunt vt Religiosi sese ab omnibus expediant, quæ quoquo modo vnionē mentis cum Deo impedire possent, & summa animi quiete diuinis vacent officijs, qui vnicus omnium monasticarum obseruationum finis & scopus est. Quæcunque igitur inferius titulo de diuinis officijs statuta sunt, ea omnia tanto diligentius seruent, quanto & ipsi ad perfectio-

rem vitam magis quàm alij obligantur, & in his cultus noster immediatius circa Deum, & ea quæ Dei sunt versatur.

184. Quod verò peculiariter ad ipsos pertinet, cùm deceat religiosos vnius Ordinis, in omnibus monasticæ vitæ exercitijs esse vniformes; tum vel maximè id curandũ est in diuino cultu & ritibus sacris: quare sine dilatione, commodam inter se ineant rationem, vt in his nulla inter eos sit differentia.

185. Quod in Concilio Prouinciali sub Cardinali & Legato à latere Nicolao Cusano pagin.250 §.15.& sub Hermanno Quinto parte 4.cap.7. Nec non ab Archiepiscopo Adolpho 3. in statutis Synodi, anno 1549. 6. Aprilis peractę, constitutum fuit: Ne quis fratrum Ordinum mendicantium sæcularium confessiones audire præsumat, nisi legitimè & secundùm formam iuris fuerit præsentatus, & de his quæ ad officium illud pertinent probè informatus, ac iudicatus idoneus; & quod Priores ac Guardiani, si non compulerint suos fratres ad ordinationis huius obseruationem, sed dissimulauerint, ab omni ministerio Ecclesiarum essent submouendi: Hoc nos innouantes ad omnes in vniuersum religiosos extendimus. Declaramus insuper atque decernimus, absolutiones Sacramentales aliter factas, nullius esse iurisdictionis, irritumque esse ac inane, quod secus super his quauis auctoritate contigerit à quoquam tentari, etiam si illi fuerint Lectores, aut in Theologia, etiam de suorum Superiorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis magistris Generalibus vel Prouincialibus ministris, sæcularium Confessionibus audiendis præpositi, periculo duntaxat extremæ necessitatis excepto, quo cuiuis Sacerdoti iurisdictio in quoslibet conceditur.

Extat hac de re Constitutio Pij 5. cuius initium est: Romani Pontificis, data anno 1571. 8 Idus Aug Pontificat. ann. 6.

186. In Constitut. VVilhelmi anno 1356. facta, pag. 166. ad defensionem Censuræ Ecclesiasticæ sancitum est, ne religiosi in præiudicium Pontificalis dignitatis, & deceptio-

nem multarum animarum, &c. absoluerent à casibus Episcopo, eiusque Pœnitentiarijs, reseruatis, & in Synodo Diœcesana, sub Adolpho 3. anno 1549. die 2. Octobris celebrata, pag. 462. vetitum est, ne Monachi Laicos sine suorum curatorum consensu scienter communicent, sub pœnis Canonum ipso facto incurrendis. Quod cùm non minori ratione de administratione extremæ Vnctionis, & multo magis de solemnizatione aut benedictione Matrimonij statuendum fuisset: ideo totum Canonē, qui habetur in Clementinis, titul. de priuil. & excessibus priuilegiatorum, cuius initium est, *Religiosi qui Clericis*: in quo præmissa omnia cauentur, in omnibus suis articulis obseruãdum decernimus, & ne quem lateat de verbo ad verbum hic subijcimus.

Religiosi qui Clericis aut Laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, Matrimonia solennizare, non habita super his Parochialis presbyteri licentia speciali; aut qui excommunicatis à Canone præterquam in casibus à iure expressis, vel per priuilegia Sedis Apostolicæ concessis eisdem, vel à sententijs per statuta Prouincialia aut Synodalia promulgatis, seu (vt verbis eorum vtamur) à pœna & culpa absoluere quenquam præsumpserit, excommunicationis incurrant sententiam, ipso facto, per sedem Apostolicam duntaxat absoluendi, quos etiam locorum Ordinarij (postquam de hoc eis constiterit) excommunicatos faciant publicè nominari, donec de absolutione eorū, eis fuerit facta fides, nullo religiosis eisdem super hoc priuilegio suffragante.

Vide Enchiridion Feliciani de Censuris & irregularitate, tit. de excommunicationibus Episcopalibus, pa. 75.

187. Pro cuius decreti confirmatione facit, quod Gregorius Decimustertius habita congregatione Cardinalium, de sententia Congregationis consultationi Archiepiscopi Mediolanensis censuit respondendum, Regularibus ex facultatibus per mare magnum, aliaue priuilegia eis concessa, non esse potestatem absoluendi, in casibus sibi ab Episcopo reseruatis.

188. Quamuis Superiores regularium pro suorum subditorum

ditorum confessionibus audiendis Confessarios deputare possint, neminem tamen deputēt, nisi quem seu per se, seu per alium idoneum examinauerint, omnibusque quę ad Confessarij munus ritè obeundum necessaria sunt, sufficienter instructum esse cognouerint.

189. Præter ordinarium sanctimonialium Confessarium, bis aut ter in anno offeratur eis extraordinarius, ab Ordinario loci deputatus, aut saltem approbatus, qui omnium confessiones audire debeat, aut cui saltem omnes præsentare se debeant, & confiteri quæ voluerint. *Conci Prou. sub Herm. 5. ca 8. par 10. pag 396. Conci. Prou. sub Adol. 3. anno 1549. celebratum, pa. 455.*

190. Quam Confessionis libertatem, à virorum Monasterijs prorsus excludendam non putamus: sed vel similiter probum ac doctum virū, ad monasteria hoc nomine esse accersendū; vel religiosis qui hoc petierint, bis aut ter in anno, vt talem eius rei gratia conueniāt permittendū.

191. Monialium Confessarij ordinarij, seu Rectores, ne careant iurisdictionis potestate; legitima auctoritate instituantur, & ab Episcopo approbentur: sintque viri graues ac tales omnino, qui inter sponsas Christi, personā Christi gerant, atque officium præstent; nihilq; prætermittant, quod ad vitam sponsis Christi dignam, rectè formādam expedire cognouerint. Caueant vt sint eis familiares, solique cum solis prandeant, bibant, aut loquantur. Munuscula verò aut eis dare, aut ab eis accipere sibi arbitrentur esse indignum, tantumque authoritati suæ decedere, quātum in his se demittunt. In reliquis porrò statutis Hermāni 5 parte 10. cap. 8. alijsque decretis illos tangentibus sese conforment. *Ca. qui religiolis, 18. quæst. 2.*

192. Confessarius sanctimonialiū, quæ ex Monasterijs suis per Hæreticos sunt expulsæ, vel aliàs legitima authoritate extra Monasterium suum degunt, eas non absoluat, nisi capitis saltem sui integumentum, ex regulæ ac Ordinis sui præscripto gerant; ac reliquo habitu humilitatē ac contemptum sæculi præ se ferant. Cogant etiam eas ac consilijs iuuent, vt silentiū, solitudinem, fugā seculi, ieiu-

nia Ordinis, paupertatem, ac sub idonea persona obedientiam, & reliqua Ordinis substantialia, ac peculiaria vota, quantum in ipsis est custodiant, habitationem etiam suam, si non in monasterijs, saltem non apud vanos ac sæculares, aut etiam apud coniugatos homines, sed apud religiosos & Deum timentes habeant, qui eas etiam authoritate, & reuerentia sua in officio continere poterunt.

193. Nihil tam debet esse proprium religioso, quàm pacem habere cum Deo, & in eius solius adiutorio habitare perpetuò. Quare omnes, etiã Laici seu Conuersi, quos vocant, & quotquot religionis habitum gerunt, si non frequentius, singulis saltem mensibus, & celebrioribus, præterea Christi, B. Mariæ, nec non præcipuorum Sanctorum Ordinis, Dioecesis, atque Ciuitatis quam incolunt, Patronorum festiuitatibus, Confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; vt eo salutari præsidio, non tantùm se muniant, ad omnes Dæmonis oppugnationes fortiter superandas; sed & se Deo amicos faciant. Atque quod eis præcipuè incumbit; tanquã Noë, Iob, & Daniel, aduersus omnes ingruentes populo Dei afflictiones, ceu firmissimas arces sese opponant, & contra inflictas ac iam immissas calamitates, tãquam strenui expugnatores excurrant. Quod nunc eo maiori contentione faciendum est, quo quotidie magis magisque augentur afflictiones.

194. Ministri altaris qui non sunt Sacerdotes, non tantùm singulis mensibus, alijsque festiuitatibus, sed singulis etiam diebus Dominicis, secundùm cap. 2. statutorũ Conradi, corpori Christi communicent. Decet enim eos, qui ad Sacerdotium aspirant, & Sacerdotes facti, quotidie sacrificium Missæ facturi sunt, vt frequentiori corporis Christi communione, sese ad hoc comparent atque disponant.

Pag. 15. c.

195. Alijs porrò diebus non tantùm festis, quando hoc omnibus Christianis præceptum est, sed diebus quoque feria-

ferialibus, singuli religiosi hora conuenienti, à Præfecto eis assignanda, Missæ sacrificium audiant, & qui in hoc negligentes inuenientur, salutari afflictione puniantur, & admoneantur, quod parum religiosi sint, quamdiu ad hæc cogi debent.

196. Cùm quædam sint Virginum Monasteria, vbi diebus festis, quando omnes Christiani tenentur Missæ officium audire, subinde à nullo Sacerdote sacrificium fiat, partim negligentia Sacerdotis, qui ad hoc tenebatur, partim ob temporum iniquitatem, quod redditus, & piæ fundationes, quæ in hunc vsum seruiunt, non soluantur: nos quod ex officio, cura, & auctoritate nostra erit, nihil prætermittemus, vt quemadmodum iam diu incœpimus, fundationum solutionem, quæ ex publico Ecclesiæ ærario debetur, quantum possumus, promoueamus. Interim sanctimoniales virgines, & earum Præfecti suo non desint officio. Et si quis Sacerdos annuam fundationis solutionem, pro Missarum officio percipiens, officium suũ præstare neglexerit: quemadmodum in Lateranensi Concilio de his qui horas Canonicas non recitant, definitum est; pro rata omissionis officij, fructus suos non faciat, sed eos tanquam iniustè perceptos, in fabricam ipsius beneficij restituere teneatur, & tantundem in pœnam neglecti officij, in eosdem vsus erogare. Si autem negligentia officij ex defectu solutionis sit, atque monasterij paupertas nouos sumptus, donec fundationis solutio fiat, facere non possit; non erubescant eius Monasterij Moniales spiritualem emendicare Eleemosynam. Et si quos nouerint Sacerdotes, qui non tenentur diebus festis ex officio sacrificium Missæ offerre, aut non certo loco id facere; eosdem aut per se, aut per alios inducant, vt in suo Monasterio hoc facere velint. Qua ratione occasio esse poterũt, vt Sacerdotes, qui aliàs non fuissent sacrificaturi, sacrificent. Habituræ idcirco, præter refectionem internam, ac sacrificij virtutem, etiam meritum studiosæ voluntatis, Cap 9.

N. 3 satis-

ſatisfaciendi Eccleſiæ præceptis,& boni operis ſacerdotis ſacrificantis.Idem pro habenda concione faciant, ſi eam alio modo habere non poſſint.

Vide D.Gregor. in 40 ca. Iob li 33. Moral ca 19. & 20. vbi explicat hæc verba, Nerui teſticulorũ eius perplexi ſunt.

197. Admonitos hîc eſſe volumus, quoſdam vtriuſque ſexus regularium Præfectos,& Præfectas, ne plus ſatis pro imperio agentes, magis dominari videantur patientiæ & obedientiæ ſubiectorum ſuorum, quàm ad ædificationẽ & promouendam ſuo regimine illorum ſalutem, illis prodeſſe,eoſue ad præſtanda Eccleſiæ præcepta iuuare;negando aut non dando eis diebus quibuſdam feſtis requiẽ ab operibus externis,vt Miſſam audire poſſint,perinde ac ſi Eccleſiæ præceptum eorum cędere deberet voluntati, vel obedientia non ad ſanctam bonæ directionis vtilitatem,& ad commodum atque ſalutem ſubiectorum, canonicarumque ſanctionum perfectiſſimam facillimamq; conſummationem,ſed ad dominandi libidinem oblata eſſet: vel certè, niſi determinatio in pręcepto ſit, vel diſtinctio à Legiſlatore facta, eos errare pronunciamus; ſi Eccleſiæ præceptum Chriſti fideles minus ad hos, quàm ad illos dies feſtos colendos obligare arbitrentur, eò magis quod non illa tantùm, quæ præcepti ſunt, ſed & quæ conſilij atque ſupererogationis à religioſæ perfectionis ſtudioſis, & præcipuè ab huius vitæ directoribus, ſeu ducibus ſumma cum perfectione adimplendâ ſint, non ob ſtudium duntaxat religioſæ perfectionis, ſed & ad aliorũ, qui in ſæculo viuunt, exemplum & incitamẽtum; ne pro eo quod in caput eſſe deberent, in caudam fiant, & damnentur ab ijs, qui cùm ſtatus perfectionis profeſſionem non aſſumpſerunt, perfectius tamen & religioſius multo Eccleſiæ præcepta obſeruant, quàm ipſi qui obſeruatione præceptorum non contenti, ad ſupererogationis opera præſtanda, ſe ſollemni profeſſione deuinxerunt,& religioſi nomine gloriantes, in nuda perfectionis profeſſione requieſcunt.

198. Sicut apud religioſos frequentior quàm apud homines

mines fæculares debet esse corporis Christi communio, ita frequentior apud eos debet esse exhortatio, per quam cognoscant, quantumcunque in via perfectionis proficiant, semper tamen sibi superesse quod quærant (ne, vt ait D. Leo) ab itineris nondum finiti intentione cessantes, ibi incidant deficiendi periculum, vbi proficiendi deposuerint appetitum. *Serm. 2. de quadrages.*

199. Quia verò aliter docendi sunt religiosi, aliter sæculares, nec ea quæ regularibus dicenda sunt, his qui à mundo longè recesserunt, conueniunt: volumus vt omnes exhortationes, quæ ad regulares tam viros quàm mulieres fient, ad perfectionem vitæ regularis, quàm maximè ducant. Nempè vt omnes intelligant, quis sit scopus vitæ regularis, & in quibus illa consistat, quid regula quã professi sunt, quid suæ professionis perfectio, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sint alicuius regulæ & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victũ & vestitum conseruanda pertinentia, ab ijs requirant: quibus illa modis lædantur, & violentur, quibus contra quàm facillimè obseruentur: quid in his Præfecti subiectis, & quid contra subiecti debeant Præfectis: Quàm multos religiosos videre est, qui huius rei negligentia, in religione non tantùm non profecerunt, sed à primo feruore prorsus defecerunt? qui meritò dicere possunt, quãti sunt inter sæculares, qui audiendis sacris concionibus, quotidie panibus verbi Dei saturantur, nos autem hic fame perimus. Singuli igitur religiosorum Præfecti, curent, ne subditi sui hac in parte sæcularibus infeliciores sint, sed singulis septimanis minimum semel, aut per ipsos, aut per alios idoneos reficiantur, & excitentur.

200. Iudicam⁹ quoq; expedire, vt huiusmodi exhortationes, vbi cõmodè & sine magna populi offẽsione fieri id poterit,

terit,clausis fiant ostijs,omnibus omnino sæcularibus exclusis,aut ijs tantùm ex speciali fauore admissis, qui ad regularis vitæ institutum aspirant. solent enim homines carnales ex huiusmodi concionibus paruum capere fructum ,eo quod spiritualia non percipiant, sed fastidiant potius;& quę summę sapientiæ sunt,summæ arbitrentur esse stultitiæ, ideóq; despectui habeant, quod pio Concionatori non potest non graue ac permolestū esse,eiusque linguam dicendiq; libertatem, magna cum diminutione existimationis ipsius, & audientium regularium incommodo, tardiorem atq; impeditiorem facere.

1. Cor. 2.

201. Huic rei accommodata esse debet lectio,quæ tēpore prandij et cœnæ, secundùm regulam ac statuta obseruanda est.Itaq; non legatur hic aliud, quàm quod ad excitandum, instruendum & reficiendum religiosorum spiritū, omnium iudicio idoneum,ac efficax habetur,quodq; auditores pręcipuè dirigat ad scopum,quem sibi Ordo peculiariter præfixum habet.Libri profani profanis relinquātur,& vnà cum auctoribus suis perpetua clausura à monasterio arceantur.

202. Ne quando lectionis tempore obrepat lectio, quæ non ædificet;vtile foret,vt in Capitulo generali definiretur,qui libri, pro ratione temporis per omnia totius Ordinis monasteria,refectionis tempore, aut semper,aut in certum tempus legēdi essent. Quod ad vnitatem Ordinis ac animorum conspirationem non parum conferet.

203. Lectio hæc facilis sit, & quæ etiam incipientibus vtilis esse possit;nam cùm sub ea etiam corporis habeatur cura,si difficilis fuerit, & intentam valde auditoris requirat attentionem,exiguo cum fructu audietur.

204. Non tantùm vbi Sacerdotes & Clerici reficiūtur, hæc lectio fiat. Sed etiam vbi religiosi laici, seu conuersi sese reficiunt. Aut si eodem cum sacerdotibus loco reficiantur,sub finem aut initium refectionis, ex pio aliquo Germanico libello, vnū caput, aut saltem pars capitis legatur,

gatur, vnde illi ſpiritualem aliquam vtilitatem capere queant.

205. Nec verò publicè tantùm, ſed & priuatim ſinguli religioſi à Superioribus ſuis in ſpiritu manſuetudinis & lenitatis, quotieſcunque eius rei poterit eſſe occaſio, admoneantur, & qua ratione ſeipſos ac vitia quælibet, tentationeſque ſuas ſuperare, atque aduerſa patienti conſtātique animo valeant perferre, inſtruantur. Cuius rei licet probationis, ac ſacri tyrocinij tempore firma iacta fuerint fundamenta, non tamen in ædificium perfectum cōſurget hoc opus, niſi architectus, ea quæ ſuperædificantur frequenter inſpiciat, ac ſicubi erratum eſſe deprehenderit, ſollicitè emendari curet.

206. In Monaſterijs vbi conſuetudo fuit, aut alias ex regulæ vel ſtatutorum Ordinis præſcriptione obſeruari deberet, vt religioſi Sacerdotes viciſſim diebus Dominicis & feſtis, habeant ad fratres ſuos exhortationem; id ſine vlla exceptione vel excuſatione nunquam intermittatur. Et vt res tanta non vileſcat ac cōtemptibilis fiat; nullus hinc abſit aut auocetur, multo minus quàm à prandio, aut cœna. In quem finem nola quæ ad Monaſterij portam eſt, hoc tempore, non minus quàm tempore prādij aut cœnæ impedita ſit, & porta Monaſterij ne quis ingredi poſſit, clauſa. Ipſeque Præfectus, rem ſe dignam intelligat, non habita ratione dignitatis ſuæ, hic inter fratres ſuos, Sacerdotes, Diaconos, & Clericos, imò inter Laicos & Conuerſos Monaſterij ſui, ab initio vſque ad finem, attentum ac beneuolum ſe frequentiſſimè exhibere auditorem.

207. Cùm iuxta Apoſtolicam doctrinam, & Catholicæ Eccleſiæ definitionem, nullus ad verbi miniſterium ſeu prædicationis officium currere debeat, antequam vocetur, & legitima authoritate mittatur; nullus regulariū cuiuſcunque fuerit Ordinis, etiam in Eccleſijs ſuorum Ordinum prædicare auſit, niſi à ſuis Superioribus de vita, mori-

Conci. Prou. ſub Herm. 5. part. 4. ca. 5. & 6. Rom. 10. Hebr. 5. Conci. Late.

moribus,& ſcientia examinatus, & approbatus fuerit, ac prędicandi licentiam acceperit,& cum eadem ſe antequã prædicare incipiat, perſonaliter ſecoram Epiſcopo præſentauerit,ac ab eo benedictionẽ obtinuerit. In Eccleſijs verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam Superiorum ſuorum, etiam Epiſcopi licentiam habeat, ſine qua in huiuſmodi Eccleſijs ſe nullo modo prædicare poſſe,Canonicæ ſanctiones declarant.Hanc verò licentiam ab Epiſcopo non obtineat,niſi eidem ac Synodalibus ſtatutis,vt in Concilio Prouinciali,ſub Hermanno 5.ca.11. & 12.parte 4.decretum eſt,obedientiam promiſerit,quam vt præſtare poſſit,ſtatuta Synodalia habeat, eaq; frequenter legat. In quibus reliqua quæ ad religioſi Concionatoris officium pertinent,præſcripta inueniet.Inter quæ præcipuè illi tenenda ſunt,quæ VVilhelmus in Conſtitutione,Anno 1356.poſtridie Dominicæ *Inuocauit* ædita,c.13.pa. 166.& Concilium Prouinciale ſub Hermanno 5. parte 7. cap.13.15.16.& 17.requirunt.

208. Eadem habeatur à Superioribus ratio, circa religioſos,quibus ad ſacros Ordines ſuſcipiendos facultatem impertiuntur,vbi non tantùm de ſcientia, & incorruptæ vitę exemplo,ſed & de legitima ætate cognoſcere debent, quo in genere frequẽter illos contra Conſtitut. Pij II. quæ incipit:*Cùm ex ſacrorum*:peccaſſe compertum eſt.

209. Religioſi qui officio colligendarum eleẽmoſynarum emittuntur,quos ſtatuta Synodalia Terminarios vocant, ſint viri graues, ætate, & vita maturi, qui elapſo termino, mox Monaſteria ſua repetant. Poſt illum verò diem,atque aliàs extra tempus,vel à iure vel maiorũ conſuetudine,ad petẽdas eleẽmoſynas eis determinatum, parochialium Eccleſiarum & Capellarum Rectores, ad petendam Eleẽmoſynam in parochijs ſuis (prout exigit ſtatutum Hermanni 4.ſ.35.pag.276.)eos non admittant, niſi de Ordinarij licẽtia,quam ſpecialiter eis ad hoc in ſcriptis habere & exhibere, eiuſque Ordinationem quam eis forſi-

Margin notes: *ranenſe vlti. ſeſſ.11.de modo prædicandi.* *Conci. Vien. Cle. dudum, ca. de ſepult. c. excommunicamus ſ.* Quia verò, *de hereticis.*

Refert eam Nauarrus Enchirid. ca. 25. num. 70. & ſ. Felicianus Epiſcopus Scalenſis in Enchirid. de irregularitatibus. ca. 14. de ſuſp. pag. 254. Ca. Cùm ex eo de pœnit. & remiſſ.

forſitan præſcribet, in colligenda Eleemoſyna obſeruare volumus.

210. Cùm quædam ſint Monaſteria, quæ ſubiectas vel incorporatas ſibi habent Eccleſias parochiales, quibus Monaſteriorum Prælati aut Præfecti, idoneum virũ prouidere tenentur, qui animarum ei Eccleſiæ ſubiectarum curam ſuſcipiat; atque is in ijs, quæ ad dictam curam ſeu Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita, ſubſit; exceptis Eccleſijs in quibus Abbates, aut alij religioſorum Superiores, iuriſdictionem Epiſcopalẽ & temporalem in Parochos ac parochianos exercẽt: nullus ſiue regularis, ſiue ſæcularis eiuſmodi curam ſuſcipere aut gerere audeat, qui non primò ab Epiſcopo aut eius Archidiacono examinatus, atque ad prędictam curam admiſſus fuerit, eiuſq; admiſſionis teſtimonium in ſcriptis obtinuerit. Illud verò non detur, niſi vt paulo ante de admiſſione ad munus concionandi dictum eſt, hæc & alia ſtatuta Synodalia habuerit, eiſque & Epiſcopo obtemperaturum; ac cenſuras & interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinario promulgata, mandante Ordinario, atque ieiunia, ac dies feſtos Eccleſiæ, & Diœceſis, vbi reſidebit; in ſua Eccleſia promulgaturum ac ſeruaturum promiſerit.

Qui religioſi 18. qu 2. Henricus in ſtat. an 1310. ca. 12 pag 81.

211. Malumus tamen, ex ſententia Concilij Prouincialis, quod ſub Hermanno Quinto habitum eſt, religioſos *a* perpetuò in Monaſterijs ſuis degere, & Eccleſias parochiales, etiam eas, quæ Monaſterijs eorum vnitæ, ſeu incorporatæ ſunt, idoneis Sacerdotibus *b* ſæcularibus regendas committi, cum *c* aſſignatione portionis fructuum, vel alioqui largitionis iuſti, & digni ſtipendij, ſeu honorarij, q̃ ad vitam paſtoris, ſeu Eccleſiæ parochialis, Rectoris, honeſtè & decenter agendam, pro locorum & perſonarum conditione, iudicio & arbitrio Ordinarij ſufficiat.

a C. Placuit. c. Nemo, c. De Monachis. etc 16. qu. 1. Gregor. *Magnus, li. 3. epiſt. indict. 12 ca 11.*

b *Conc. Prou. ſub Herm. 5. parte 4. c. 18. & c 1. de Capellis Monac. & c. 5 ſeß. 7. Conc. Trid. anno 1551. fer 2 poſt Dom. Inuocauit. in Synod Diœceſ publ pa 5. 1. c.*

c *Adolp. 3 in mãdato quod incipit* Quã quam diuinis legibus *publ in Synodo ann 1550. fer. 5 poſt Remig p. 513 a.*

d *& cap.* De monachis *atq. c* Extirpandæ *Tit de prabend. & dignit & c. 1. eodẽ tit in 6. Cõc. Prou. ſub Adolp. 3.* De *officiorũ perfunctione.* Medio tertio. *c. de cõpetentia iuſta Rectoribus Eccleſiarũ aſſignanda p. 437. b. c.*

212. Vt religiosi, si qui Ecclesijs parochialibus aliquando præficiendi erunt, perfectius cognoscant, quæcunque ad salutem animarum in Synodis decernuntur: decernimus etiam eos, ad Diœcesanam Synodum, vel ad Capitula Decanorum ruralium ac pastorales Synodos, in quibus Synodi Episcopales publicantur, esse conuocandos & cogendos.

213. Qui semel præsentati, & ad curam animarum admissi fuerint, non nisi causa legitima, quæ Ordinario loci, vt eius habeatur consensus, exponenda erit, ad monasterium retrahatur: cùm, vt inquit Prouinciale Conciliũ sub Hermanno 5. ca. 13. parte 4. quia periculosa est frequẽs personarum mutatio; tum quia sæpe minus idonei inidonei locum surrogari solent.

De statu Monachorum, c. Quod Dei. 214. Qui propter huiusmodi curam extra Monasteriũ suum habitare cogitur, si commodè fieri poterit, habeat vnum ex fratribus suis socium, sibi cohabitantem, qui ei sit regularis vitę testis, & cuius consortio ac solatio, in his quæ Dei sunt, ac regularis vitæ perfruatur.

215. Quæcunque Religiosus Ecclesiæ parochiali Præfectus, vel ex piorum oblationibus, alijsque eleëmosynis, vel pastoralibus iuribus, aut fructibus, acquirere potest, ea omnia excepto parco victu, & vili vestitu, prout religiosam paupertatem decet, cedant Monasterio, ex quo emissus fuerit, eique si à proprietatis crimine velit esse liber, fideliter omnia tradat.

216. Quod si aliquando religiosorum aliqui ad suscipiendam animarum curam, extra prouinciam erunt mittendi; eorundem Prælatis aut Superioribus præcipimus, vt in literis obedientiæ, quas super hoc eis tradituri sunt, illis iniungant, vt Ordinario loci in prædictis omnibus satisfaciant, nihilque sine eius permissu & approbatione, in his, quæ ad animarum curam spectant, tentare audeãt, sed per omnia eius directioni, correctioni, Synodalibusque loci illius statutis pareant, ac sese conforment, nihilque

quequod cedat in iniuriam, aut præiudicium, pastorum committant.

217. Ne quis sit, qui curam pastoralem susceperit & exerceat, & ab Episcopo aut eius Archidiacono non sit admissus; ideoque necessaria in hoc munere destitutus iurisdictione, nullam habeat in administrandis Sacramentis potestatem: iniungimus omnium religiosorum Superioribus, qui Ecclesias parochiales monasterijs suis subiectas habent, in quibus Episcopalem & temporalem in parochos & parochianos non habent iurisdictionem, vt Sacerdotes, siue Regulares siue Sæculares fuerint, curam pastoralem in huiusmodi Ecclesijs exercentes, qui non fuerint ab Episcopo aut eius Archidiacono admissi, quàm primùm hoc præstare curent, qua in re si negligentes fuerint, officio priuentur. Idem, eadem obligatione, curent quoque reliqui religiosorum Præfecti, qui licet Ecclesias parochiales monasterijs subiectas non habent, subditos tamen habent curam animarum, sine requisita admissione exercentes.

218. Ne religiosi extra Monasterium emissi, leues atque instabiles videantur; ac sine causa, inuiolabilis hospitij iura violare, si de domo in domum transeant; & ne contemnatur eorum prædicatio, si ad hospitem declinauerint, qui non sit bonæ existimationis: idcirco si in ciuitate aut pago ad quem proficiscuntur, non sit Monasterium aliquod virorum religiosorum, aut Xenodochium, vel honestus aliquis locus publicus, ad quem se conferre possint; diligenter in loco vnde abituri sunt inquirant, in quam domum, in proxima ciuitate, vel loco, ad quam tendunt, bonorum virorum existimatione ingredi debeant; & si possint, ad eius dominum vel inhabitatorem litteras commendatorias impetrent. In qua tamen re nolumus eos nimis esse anxios aut sollicitos, neque diuinæ prouidentiæ præscribere leges, aut illorum in Deum fiduciam minuere; sed, vt temeritatis excludamus præsumptionē,

occaſionem damus prudentiæ, atque repetimus formam à Saluatore noſtro Apoſtolis præſcriptam, eamque Apoſtolicis viris proponimus imitandam. Illis quippe dictũ eſt. *In quamcunque ciuitatem aut caſtellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus ſit, & quamcunq; domum intraueritis, ibi manete, donec exeatis inde.*

Matth. 10. Luc. 10.

DE EXCESSIBVS REGVLARIVM.

Concil. Trid. ſeſſ. 6. c. 3. ab Adol. 3. inſta: eut. Synodi ann. 1551. promulgatis, pa. 523. b.

219. Si quis Regularium aut cum fœminis familiariter & reprehenſibiliter habitauerit, vel alia ratione extra Monaſterium ſuum degens deliquerit; nullius priuilegij Ordinis ſui prætextu tutus cenſeatur, quo minus ab Ordinario loci, tanquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato, ſecundùm Canonicas ſanctiones, viſitari, puniri, & corrigi valeat.

220. Qui verò in Monaſterio degere ſolitus, ita deliquerit vt populo ſcandalo ſit, & Epiſcopo inſtante intra tempus ab Epiſcopo præſcriptum, digna pœna à ſuo Superiore non fuerit affectus; Superior ſuo priuetur officio, & delinquens ab Epiſcopo puniatur.

DE APOSTATIS, INOBEDIENTIBVS, ET *Ordinem mutantibus.*

221. Quia Regulares de vno ad alium Ordinem tranſlati, facilè à ſuo Superiore licentiam ſtandi extra Monaſteria obtinere ſolent, ex quo vagandi & Apoſtatandi occaſio tribuitur: declaramus quod nemo cuiuſcunque Ordinis Prælatus vel Superior, vigore cuiuſuis facultatis, aliquem ad habitum & profeſſionem admittere poſſit, niſi vt in Ordine ipſo ad quem transfertur, ſub Superioris ſui obedientia, in Clauſtro perpetuò maneat, ac taliter tranſlatus, ad quæcunque beneficia ſæcularia, etiam curata incapax exiſtat.

222. Licet

221. Licet nihil sit quod Ecclesiæ faciem magis hac tẽpestate deformet, eique maiora afferat incommoda & detrimenta, quàm Apostatarum à sacra religione multitudo, eorumque impura vita, impiaque contra religiosorum Ordines ac Ecclesiã Catholicam studia: inueniũtur tamen multi Prælati & Superiores, quorum cõniuentia, facilitate, vel etiam nimia austeritate, huiusmodi Apostasiæ contigerunt, qui ocioso viuunt animo, & super interitu commissarum sibi animarum, nullo intrinsecus dolore tangi videntur. Quam periculosam securitatem, nos eò magis dolemus, quod vt intelleximus multi Apostatarum Ecclesias obtinent parochiales, easque tanquã veri Pastores administrant, vel alias tanquam sæculares presbyteri, ea quæ ad curam animarum pertinent, exercent. Qua in re licet Decanorum ruralium, seu Archipresbyterorum, & Archidiaconorum, quibus his incumbit superintendere, & hæc præcauere, desideretur vigilantia: non minus tamen religiosorum Prælatos, culpandos censemus, qui oues perditas non requirunt, quas vt ad Monasterium suum ob iustas causas recipere nolint, saltem à cura pastorali, per quam innumeræ animæ ob iurisdictionis defectum, in interitum mittuntur, per Decanos & Archidiaconos, in quorum regiunculis huiusmodi curas obtinent. (qui etiam post adhibitam diligentiam hæc ignorare possunt) eos amoueri curarent. Quare per obtestationem Diuini iudicij, singulos vtriusque sexus Monasteriorum Superiores monemus, vt nihil intermittant, quod ad reducendos fugitiuos Monasteriorum, quibus præsunt, facere posse arbitrabuntur; ac in recipiendis quidem eis, ita disciplinæ mensuram temperent, vt nec disciplinam sine misericordia, nec misericordiam sine disciplina reliquisse videantur. Vt autem cognoscant quantum hîc debeant, ante eorum oculos perpetuò versetur historia, quam de Sancti Ioannis Apostoli sollicitudine, & flagranti in fugitiuum adolescẽ-

Adol. in sta- tut. an 1549. pag. 445.

Adolp. ibid. pa. 446. d.

tem

Secundum antiquam æditionem est cap. 23. tem charitate, ex Clemente recenset Eusebius, lib. 3. ca. 17. quò eos remittimus.

223. Vt manifestum fiat quo studio Religiosorum Præfecti, suo hîc satisfaciant officio, & quid faciant Archidiaconi, & Archipresbyteri, quibus ex officio incumbit Apostatas Ecclesiasticis censuris, & si eas contemnant, brachio sæculari persequi, & ad repetenda monasteria sua cogere & impellere: mandamus singulis vtriusque sexus religiosorum Superioribus, vt infra mensem exhibeant nobis aut Ordinario in scriptis nomina singulorum Apostatarum sui Monasterij, adhuc superstitum, simul & habitationis locum, vbi degunt, si eum cognoscere possint; nec non & tempus annotent, quamdiu in Apostasia fuerunt. Idemque de illis faciant, qui licet Apostatę non sint, inobedientes tamen vel sine legitima authoritate, extra Monasterium hærent.

Adol. instat. ann. 1549. p. 447. a. 224. Si qui sint, quos vel propter scandalum, vel aliam iustam causam, in Monasterium vnde exierunt recipere non fuerit consultum: illi vel mittantur ad aliud eiusdẽ Ordinis Monasterium, vel ad ingrediendum strictiorem Ordinem inducantur.

225. Si autem nullatenus potuerint induci, vt resipiscãt, aut toties offenderint, quod secundùm regulam aut statuta Ordinis non essent recipiendi: caueant tamen Prælati quantum in se est, ne extra Monasteriũ relicti, populi sint seductores, vt ne criminis huius sint participes, si quod impedire possunt non impediant. Quare expediret potius vt sub graui custodia perpetuò incarcerarentur, quàm vt in sæculo relicti totam Ecclesiam perturbent, & per omnium vitiorum præcipitia, ad maiorem suam aliorumq; damnationem liberi dimittantur. Forsitan enim hæc aspera & dumosa, sed breuis pœnitentiæ solitudo, eos perducet ad beatam refrigerij mansionem, qui relicti in voluntatis suæ latitudine, certò deijciendi erant in abyssum æternæ damnationis.

De Apostatis c. à nobis.

Conc. Tolet. ca. 6. in fine.

226. Eos

226. Eos vero qui, vt ne apprehendi possint, & monasterijs suis restitui, ad hæreticos aut schismaticos confugerunt, vt sub eorum protectione & tutela lateant, in vicinis Catholicorum locis censemus cautè & diligenter esse obseruandos, vt si quando aut sui obliti, aut de negligentia Prælatorum suorum confidentes, eò sese ad tempus conferant, ibidem præter expectationem suam apprehendantur, ac monasterijs suis restituantur.

227. Idcirco vestigia Adolphi 3. Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopi sequentes, per authoritatem Domini nostri Iesu Christi, cuius causam agimus, requirimus Christianos Principes, Magistratus seculares, & quotquot potestatem coercendi malos habent, omnes vt suo ministerio ad laudem Dei, & Ecclesiæ salutem pertingentes, obstinatos Apostatas & sanctimoniales, in suis sordibus & rebellione hærentes, seductores quoque fidelis populi, eis indicatos, potenti manu capiant, tradantque suis Superioribus aut Monasteriis, pœnitentiæ salutari submittendos.

228. Porro in vsum reuocantes, quæ ab Adolpho tertio, alijsque Ecclesiæ Coloniensis Archiepiscopis ad pœnam Apostatarum & inobedientium decreta fuerunt: præcipimus, ne quis cuiuscunque status vel conditionis fuerit, posthac monachos vel monachas fugitiuos, & extra Superiorum suorum obedientiam vagantes, quos nouerit veridica aliorum relatione, aut Superiorum testimonio, vel alio quouis modo esse tales, recipere, fouere, aut ad Sacramenta vel Ecclesiastica ministeria admittere ausit sub pœna excommunicationis, quam ipso facto incurrant. *Adol. in censuris & decretis latis in Synodo ann. 1549. 6. Aprilis habita pagina 44[illegible] d. & in stat. synodi anno 1548. 2 O[illegible] perpetu. pag. 416.*

229. Ipsi quoque Religiosi, cuiuscunque authoritatis & eminentiæ fuerint, cum Religiosis Apostatis, & inobedientibus, sub eadem pœna non communicent, nisi quatenus eos conuertant, & ad pœnitentiam inducant.

230. Religiosi qui authoritate litterarum Apostolicarum, vel dispensatione in curia Romana, aut a Legato

velNũtio Apoſtolico obtẽta,prętexũt,ſe extra monaſteria ſua poſſe manere; nullũ ex huiuſmodi litteris ſentiãt patrocinium, niſi ab Ordinario loci & ſuis Superioribus fuerint examinatæ,& approbatæ. Alias vero illos,haud ſecus quàm notorios Apoſtatas haberi,vitari, à magiſtratu ſæculari capi, & Superioribus ſuis cum rebus omnibus quas habent tradi volumus, prout ante nos hoc fieri voluit Adolp.3.in ſtatutis Synodi Anno 1549. ſexta Apr. habitæ p.447 c d.

Lib. 6 Ne Cler. vel Monach. c. vt periculo ſa. Adolp. in ſtatutis anni 1549 p. 444 d.

231. Cùm Apoſtatæ ob pœnam excommunicationis, quam in Apoſtaſia ſua incurrunt,tanquam abſciſſa à corpore membra,nullum ex communibus Eccleſiæ & Ordinis ſui orationibus alijſque meritis habeant fructum, ſed traditi ſint Sathanæ in interitum carnis, vt Spiritus ſaluus fiat: cenſemus peculiaribus orationibus in hoc eos eſſe adiuuandos,vt det illis Deus pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipiſcant à Diaboli laqueis, à quo captiui tenentur,ad ipſius voluntatem.

2. Timoth. 2.

232. Qua in re præcipua Superiorum debet eſſe virtus, & potentia: quos orationis vſu & experimento, ita decet eſſe familiares Deo,vt quod admonitionibus,correptionibus, & caſtigationibus alijſque modis, a rebellibus & obduratis ſubditis obtinere non poterant: hoc à ſuo & corũ Domino orationis inſtantia atque prærogatiua, ſe obtinere poſſe confidãt. Quare cũ ſine intermiſſione omnia ſua opera ab oratione incipere,oratione perficere & conſumare debeãt tũ maxime, vbi poſt omnia quæ adhibẽda erãt remedia, nihil ſe proficere videt, orationibus & ieiunijs,alijſq; corporis caſtigationibus,ſe tãto magis corã Domino humilient, quãto magis ſubditos ſuos contra ſe ac Deum, cuius perſonam gerunt, ſuperbiæ ſpiritu altius erectos vident: eumq; inſtanter ex totis præcordijs ſuis orent, vt portas æreas obduratorum cordium conterat, & vectes ferreos rebellium voluntatum confringat, atque glorioſos terræ humiliet, & ad ſe conuertat.

DE CA-

DE CAPITVLO DISCIPLINAE AC *Capitulis prouincialibus, nec non de Visitatione, & catera.*

233. Ad corrigenda vero quæ aut negligentia, aut infirmitate vel etiam malitia contra regulam & sacras constitutiones perpetrata sunt; nihil tam efficax, nihilque tam accommodatum, quàm Capitulum disciplinæ, & quæ in eo ex charitate fieri debent proclamationes. Si igitur alicubi huiusmodi Capitulum neglectum iaceat, aut si rarius quam regula aut statuta præscribunt, obseruetur, vel si quid, quod ad primam eius formam & institutionem pertinet, in eo desideretur; id omne Præfectorum aut Superiorum vigilantia, cura, & sollicitudine, quàm primùm emendetur. Qui si vel in hac, vel in quauis re alia, ad se pertinente fuerint negligentes, aut remissi in visitatione, & in Capitulis Ordinis generalibus, aut prouincialibus, vigilanter corrigantur.

234. Cæterùm, quoniam & in celebrandis prouincialibus Capitulis, & in visitandis monasterijs, temporum varietate & perturbatione quædam neglecta, quædam perturbata, & extra suum ordinem sunt constituta; vt certus hic ordo restituatur, & quæ neglecta sunt, magna diligentia obseruentur: volumus vt monasteria omnia, quæ generalibus Capitulis aut Episcopis non subsunt, infra annum a præsenti constitutione, & deinde quolibet triennio, sese in congregationes redigant, iuxta formam constitutionis Innocentij tertij, in Concilio generali, quæ incipit: *In singulis*; olim hic a Sifrido ca. 3. statutorum eius publicatam. Quod si in his negligentes fuerint, nisi nobis aut Ordinario loci omissionis huius causam infra annum exposuerint, excommunicationis sententiam contra tales a Sifrido latam incurrant. Pag. 36. d.

3. Et quoniam lata est hæc Diœcesis, & admodum multa in ea sunt monasteria, curæ Archiepiscopali subiecta;

ſubiecta, quò eorum maior poſſit haberi ratio, & facilius ab Archiepiſcopo eorum curæ ſuperintendi: committimus Reuerendiſſimi Archiepiſcopi, in Pontificalibus Vicario, vt adiunctis ſibi viris conſilij, Diœceſin Colonienſem in certas regiones diſtinguat, prout monaſteria, quæ curæ Archiepiſcopali ſubſunt, requirere videbuntur, ac ſingulis regionibus ſingulos præficiat viſitatores, viros Deum timentes, potentes ad docendum, & eos qui contra dicunt redarguendum, nec minus in rebus ſpiritualibus verſatos, quam in temporalibus prudentes, quibus incũbet ſingulis annis, ſingula monaſteria eorum inſpectioni committẽda, viſitare, & quæ in eis correctionis & reformationis officio viderint indigere, authoritate Archiepiſcopali corrigere & emendare. Facta autem viſitatione ad Reuerendiſſimum in Pontificalibus Vicarium (cuius auctoritati in omnibus quæ ad hoc munus pertinent, eos volumus eſſe ſubiectos & obedientes) ſtatum ſingulorum monaſteriorum perſcribent, & ſi Rectorem aut Rectricem loci cognouerint ab adminiſtratione penitus amouendum, vel ſi quid aliud magnæ difficultatis ab eis fuerit deprehenſum, id eidem denunciabunt, vt is re cum Archiepiſcopo communicata, quid facto opus ſit pronunciet.

236. Vt Viſitatores in viſitatione ea quæ ſibi erunt officij rectè & commodè præſtare valeant, habebunt domi ſuæ regulam Ordinis & profeſſionis, nec non fundationem, & ſtatuta domus, quam viſitaturi ſunt, vnà cum charta in poſtrema viſitatione monaſterio relicta; eaque omnia paulo ante tempus viſitationis diligenter expendant, vt viſitationem ſecundum hæc ipſa inſtituere, & viſitandos reformare valeant. Quod ſi in regula aut ſtatutis aliquid aduerterint, à recta ratione diſcrepare, aut Iuri communi repugnare, hoc corrigant aut expungant.

237. In ipſa autem viſitatione, hunc teneant ordinem, vt ſe-

vt seiunctim singulis tam Superioribus quàm subiectis, regulam per capita & numeros distinctim proponant, & an singula illa obseruentur inquirant, & ad eadem petant responsionem, quæ an [illegible] aut neget, & prout data fuerit responsio, quæq penitius inuestigent.

Conc. prouin. sub Hermanno 5. part. 10. c. 10 & part. 14. c. 6 pagi. 405.

238. Regula examinata, idem fiat in reliquis, & quod responsum fuerit per Notarium, qui sit Sacerdos aut saltem Clericus non coniugatus, vel per ipsos visitatores annotetur, & secundùm ea reformationis chartam componant, cuius singuli visitatores sibi retineant exemplum.

Adde in stat. synod. sund. 1549 p. 439. b.

239. Vt autem hæc visitatio maiores in Ecclesia Dei possit producere fructus, & vt per eam maioribus difficultatibus communi multorum consilio conuenientissima possint adferri remedia, tenebuntur omnes visitatores, & vna cum eis singulorum monasteriorum Rectores, ad locum à Reuerendissimo in Pontificalibus Vicario designandum, quolibet triennio conuentum facere, in quo præsidente eodem Reuerendissimo super difficultatibus occurrentibus, & restitutione disciplinæ monasticæ, consilium capiant.

240. Singulis præterea annis visitatores in suis regiunculis, vnà cum Rectoribus singulorum monasteriorum suæ inspectioni commissorum, conuentum agent, & eadem de re inter se consultabunt.

241. Sicut visitatores Reuerendissimo in Pontificalibus Vicario, ita monasteriorum Rectores visitatoribus subiecti sint, iisque quater in anno de statu totius domus suæ absolutam reddant rationem.

242. Rectores monasteriorum, quolibet mense minimum semel chartam à Visitatoribus relictam, publicè legi curent, & priuatim cum senioribus monasterii regulam, statuta, nec non constitutiones synodales aut prouinciales Archiepiscoporum Coloniensium, regularem vitam concernentes, maximeque has nostras Cõstitutiones examinent, & quæ in suo monasterio minus obser-

uari perſpexerint, annotent, & de obſeruatione totius vitæ religioſæ ſeriò cogitent, eademque omnes alij exemptorum Præfecti, in ſuis monaſterijs obſeruent.

243. In reliquis ſeruentur ſingulorum Ordinum & Monaſteriorum laudabiles Conſtitutiones, & ſtatuta Synodalium ac prouincialium Conciliorum, ac ſi quæ ſint in hiſce noſtris decretis ſub alijs titulis poſita, quæ Regulares aliquo modo tangere poſſunt.

SANCTISSIMI D. N. SIXTI PAPÆ V. CONSTITVTIO.

Contra illegitimos, legitimatos, criminoſos, & reddendis rationibus obnoxios ad aliquam Religionem tranſire volentes, & contra Regulares abſque Superiorum licentia de Prouincia in Prouinciam euntes, ſeu tranſmigrantes.

SIXTVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

CVM de omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus in ea qua conuenit puritate, & dignitate conſeruandis, præcipuam geramus ſolicitudinem, tum vero illud præter cætera nobis cordi eſt, vt a Regularium perſonarum congregationibus, quas tanquam DEO dicatas maxime candor, ſanctitasque decet, cuiuſcunque criminis, aut turpitudinis labes, & ſcandali occaſio quam longiſſime arce-

arceantur. Siquidem res ipsa nos admonet, quàm indecorum sit, & ab ea, quæ diuinæ Maiestati, eique consecratis personis debetur, reuerentia, alienum, si eiusmodi homines, qui propter sua scelera, pœnas graues sibi in sæculo propositas timent, quique propter immunditiam, & peccata, ex quibus orti sunt, notati perpetua ignominia, ab omni mundano honore, & a paterna hæreditate repelluntur, ijdem omnipotenti Deo, tanquam hostiæ offerantur: atq; ad habitandum in domo, quam decet honor & sanctitudo, inter ministros Domini, cui seruire regnare est, ad sacras functiones quacunque profana præeminentia multo nobiliores, sine vllo delectu admittantur. Cum etiam secundum legem Moysi, immundi ab ingressu sanctuarij excluderentur, ac sacerdos habens maculam, panes Deo suo offerre non posset, nec accedere ad ministerium eius, & quod in holocaustum Domini, aut victimam pacificorum offerebatur, id immaculatum esse deberet vt acceptabile foret, nec vlla macula esset in eo; quod si maculam habuisset, neq; offerendum, neq; acceptabile futurum esset.

In Leuitico sæpe, & 2. Paral. 23 D
Leui. 21 C. & D
Leuit 22. E. & D.

Ne igitur contingat illegitimè genitos, qui vt plurimùm parentum vitia, & incontinentiam imitari solent, nec pietatis studio, sed temporalium commodorum intuitu, (quia hæreditates maiorum, aut dignitates aliquas consequi non possunt) ad Religionem confugiunt, vitam quam animo à Religione alieno susceperunt, ab institutis Religiosis alienam, plerumque cum dedecore, & propriæ salutis dispendio ducere, suisque corruptis moribus, & malis exemplis quietem & statum cæterorum Deo famulantium perturbare, aut hac quasi fæce & colluuie ipsarum Religionum honorem, & existimationem lædi: vt denique homines, qui hac spe ad filios spurios in peccato gignendos essent propensiores, eo magis abstineant ab huiusmodi carnis flagitijs, quo sibi prolibus hoc quoque refugium præclusum viderint: Hac nostra in perpetuum valitura constitutione districtè interdicimus, & prohibemus ne illegitimi procreati ex incestu, aut ex sacrilegio (quorum scilicet parentes consanguinitate, vel affinitate intra

tertium

tertium gradum inclusive coniuncti fuerint, vel quorum alteruter parens castitatem Deo voverit) etiam Apostolica, Imperiali vel Regia, aut quavis alia auctoritate legitimati, aut natalibus restituti, ad aliquam quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium & non Mendicantium, Fratrum, Monachorum, Eremitarum, vel Canonicorum, aut Clericorum regularium Congregationum, aut Hospitalium Religionem, neque ad habitum, nec professionem regulares recipi, vel admitti quoquomodo possint. Quòd si eorum quispiam habitum post publicationem præsentis Constitutionis in futurum receperit, vel professionem posthac emiserit, decernimus habitus susceptionem & professionem ex nunc, prout ex tunc, irritam, nullã & invalidam, nulliusque roboris vel momenti fore, ac nullum exinde aut ex huiusmodi voto penitus annullato, obligationis vinculum oriri posse, quinimo illos habitu regulari, ad quem reassumendum perpetuo inhabiles sint, quamprimum exui, & ab ipsa Religione eyci & exterminarique debere. Et nihilominus quicunque Superiores, tam Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, Domorum, Collegiorum, & locorum regularium, quàm etiam præfatorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium, & quarumcunque Religionum Provinciales, vel Generales, quovis nomine nuncupati, qui ex prædictis incestu, vel sacrilegio genitos post dictam publicationem ad habitum receperint, vel ad professionem admiserint, excommunicationis sententiã eo ipso incurrant, a qua eorũ nemo, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio quàm Romano Pontifice absolutionis beneficium valeat obtinere.

Sentientes [illegible] qui in humilitate spiritu, Deo & Religioni servire, et pœnitentiam agere intra monasteria vel domos regulares cupiunt, ad sanctum huiusmodi propositum via penitus præcludatur, permittimus ut præfati illegitimi, ex dictis incestu, aut sacrilegio geniti ad habitum Conversorum, seu famulorum in Monasteriis, vel aliis regularibus servientium recipiantur [illegible] Monasteriis, seu domibus regularibus ad [illegible] & [illegible] humiles functiones atque abiecta servitia admitti possint, ea tamen conditione, ut ad habitum religiosorum,

sorum, vel ad professionem quam Religiosi emittere solent, emittendam, nec non ad omnes non modò sacros, sed etiam minores Ordines, vel ad Clericalem characterem, denique ad cuncta Ecclesiastica officia, & functiones, & ad ascendendum ad altiores gradus sint eis portæ perpetuò clausæ, & obseratæ.

Quò ad reliquos verò non ex incestu præfato, nec sacrilegio, sed ex quouis alio minus legitimo toro natos, spurios, vel naturales, etiam vt præfertur, vel aliàs legitimatos, qui ob meliorem vitæ frugem, Religionem ingredi cupiunt, statuimus, & ordinamus eos ad Religionem admitti non posse, aut debere, nisi prius illorum vita & moribus diligenter cognitis, & circumstantijs vniuersis, quæ circa idoneitatem personæ attendendæ erunt, consideratis, ac de Religionis zelo, pietate, integritate, & doctrina fide dignis testimonijs adeò commendati fuerint, adeò bonam indolem, & specimen virtutis præ se ferant, ac tot merita eis suffragentur, vt defectum natalium suppleant, eorumque receptio vniuersæ Religioni commodo & vtilitati profutura videatur. Et super hoc ipso in Generali vel Prouinciali Capitulo, matura deliberatione habita, Generalis vel Prouincialis Superioris, ac Diffinitorum vnanimi consensu approbati, & ad habitum regularem admissi extiterint: & tamen hi sic recepti ad gradus, honores, & dignitates sui Ordinis obtinend. perpetuò inhabiles, & illorum incapaces remaneãt, nisi super hoc cum eis fuerit, auctoritate Apostolica specialiter dispensatum. Si quis autem eorum aliàs quàm vt præfertur, recipietur, professio similiter nulla sit, atque ipsi habitu priuari, & à Religione eijci debeant, eorumq; receptores, excommunicatione, vt supra, innodati ipso facto existant.

Cæterùm quoniam sæpè se vitia ingerunt, & se esse virtutes mentiuntur, ac multi decoctores post dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni, aut interuersam alienam pecuniam eorum fidei creditam, vt ratiocinia effugiant; Alij post furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliáue facinora patrata, etiam banniti, aut damnati, seu qui meritas pro

suis delictis pœnas metuunt, non pia intentione, sed ad euitandam legum & iudiciorum seueritatem; quia tutò in sæculo viuere non possunt: tunc demum quærunt à Religione auxilium, quando aliunde illud non sperant, vnde sub habitu, & nomine Religiosorum, animum Religioni inimicum, & inueterata vitia retinent, neq; alios, qui sancta vocatione vocati sunt, patiu tur tranquille diuinis obsequijs insistere, in grauem Dei offensam, Religionis opprobrium, & scandalum plurimorum: vt his quoque subterfugij & impunitatis spes omnis tollatur, auctoritate Apostolica, & tenore præsentium, etiam perpetuò statuimus & ordinamus, iuuenes, aut viros adultos, maiores sexdecim annis, non aliter in aliquam Religionem recipi posse, nec debere, nisi prius de eorum parentibus, patria, deq; anteacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum, & exploratum sit, eos neq; aliquorum criminum, qualia sunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia similia, aut grauiora, reos vel suspectos existere, vt propterea dãnati sint, aut ne damnentur formident; neq; ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatos, vel reddendis ratiocinijs ita obnoxios, vt ex huiusmodi causa, lis, vel molestia eis iam illata, vel timendum sit ne inferatur: Nisi deniq; constet, ipsos non humana aliqua ratione, sed tantùm deuotionis, & pietatis feruore, vitam Religiosam spontè, & ex animo elegisse: Deq; his omnibus in Generali, vel Prouinciali Capitulo plena, & indubitata fide facta, tam Superioris generalis, seu Prouincialis, quàm Diffinitorum consensu approbati, & ad habitum Regularem admissi fuerint. Omnes autem, & quoscunque, vt dictum est, criminosos, vel suspectos, aut æri alieno, vt etiam diximus, vel rationibus reddendis obligatos, ad Religionem perpetuò inhabiles declaramus. Et si qui eorum contra præsentem nostram constitutionem temerè admittentur, tam susceptionẽ habitus, quã professionẽ, & indè secuta, ex nũc, prout ex tũc pari modo irritamus, & annullamus, viribusq; & effectu

& effectu carere decernimus: ac iubemus, eos qui sic de facto recepti erunt, habitu spoliari, & à Religione expelli: & nihilominus si expulsi non fuerint, volumus, & pariter declaramus habitus susceptionem, & professionem penitus nullam esse, & censeri, ac propterea attenta nullitate habitus, & professionis, licere quibuscunque Iudicibus, & Curijs, etiam sæcularibus, ad quos, seu quas spectat contra eos, vt prius, iuris & facti remedijs opportunis, ex officio, vel ad cuiuscunque instantiam, vel querelam ciuiliter, criminaliter, aut mixtim procedere. Quare volumus, vt cuiusque iuuenis, aut viri maioris sexdecim annis à sæculo ad Religionem transeuntis, approbatio, admissio, & receptio in Generali, vel Prouinciali Capitulo, vt supra ordinatum est, pro tempore fiant, necnon Religiosi sic recepti nomen, & cognomen, quibus in sæculo vtebatur, & patria in actis ipsius Capituli describantur, & notentur. Et insuper quoscunque Religiosos, eorumquè Superiores, qui aliquas personas, vt dictum est, inhabiles post hanc Constitutionem publicatam receperint, voce actiua, & passiua, necnon officijs, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuscunque per eos obtentis eo ipso in perpetuum priuamus, & tam illis priuatos, quàm ad illa, & alia quæcunque imposterum obtinenda perpetuò inhabiles, eorumquè incapaces decernimus, & declaramus.

Sed, & quia interdum Satanas in Angelum lucis se callidè transfigurat, ac perditi quidam, & facinorosi homines, quod sæpè vidimus, & experti sumus, instigāte antiquo Pacis, & Religionis hoste, non veriti sunt temerario ausu habitum Religiosorum assumere, ea mente, vt veluti sub ouina pelle lupi rapaces, per dolum & insidias Christi fideles incautos, & nihil mali à Religiosis suspicantes opprimerent, siue vt post scelera perpetrata, viam faciliorē ad fugam haberent, siue, vt banniti Curiæ sæcularis, quæ eos propemodum interceptos persequebatur, manus effugerent; & contigit aliquando ipsos sicarios, religiosis vestibus indutos, à veris Religiosis hac fraude deceptis, intra 2. Cor. 12.

Q 2 domos

domos Regulares hospitio receptos fuisse; Prohibemus eodem modo atque interdicimus, ne quis Regularis ex vna Prouincia ad aliam Prouinciam sui Ordinis transeundo, etiam in itinere intra aliquod monasterium, domum, vel locum alterius Prouinciæ ad habitandum, vel tanquam hospes recipi, aut ad modicum tempus diuertere possit, nisi à Superiore eius loci vbi residet, expressam licentiam discedendi in scriptis obtentam, seu litteras obedientiæ vel commendatitias secum deferat, atque exhibeat, vel nisi ita cognitus sit ijs, ad quos diuerterit, vt de eius persona nullus omnino dubitationi, aut suspicioni locus relinquatur. Ideoq; præcipimus vniuersis, & singulis locorum Ordinarijs, eorumq; Vicarijs in spiritualibus generalibus, vt per suos Officiales, Ministros vel executores curent ab omnibus personis regulari habitu indutis, quas per suas Ciuitates, vel diœceses iter facere, vel transire, & ad quæcunque hospitia, vel diuersoria se recipere contigerit, diligenter perquiri, num huiusmodi litteras obedientiæ, seu commendatitias secum deferant, quòd si eos dictas litteras non habere, vel ignotos esse deprahenderint, possint contra ipsos, etiam tanquam dictorum criminum suspectos procedere; & tamdiu illos sub custodia detinere, donec certa de eisdem notitia habeatur. Et tamen volumus, vt ij, qui etiam pietatis, vel hospitalitatis prætextu, regulares alterius Prouinciæ ignotos, aut sine licentia, vel litteris vt supra receperint, dictas pœnas priuationis vocis actiuæ & passiuæ, nec non officiorum, graduum, honorum & dignitatum obtentorum, atque inhabilitatis perpetuæ pariter incurrant. Decernentes sic in præmissis omnibus per quoscunque iudicari debere. Nec non irritũ & inane si secus à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, dictorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium & locorum Regularium apud nos, & Sedem Apostolicam protectoribus, nũc & pro tẽpore existẽtibus, ac locorũ Ordinarijs præfatis, per Apostolica scripta mandamus, vt eorũ vnusquisq; per se, vel aliũ, seu alios Cardinales quidẽ in suæ protectionis, Ordinarij verò in

rò in suarum Ciuitatum, diœcesum, & districtuum regularibus locis, curent præsentes litteras publicari, easq́; perpetuò firmiter, & inuiolatè obseruari; Inobedientes; censuras & pœnas prædictas incurrisse declarando, illasq́; etiam iteratis vicibus aggrauando; Inuocato etiam si opus fuerit auxilio brachij sæcularis.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon quorumcunque Ordinum, Congregationum, Hospitalium, & Religionum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus præsentis Constitutionis impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumq́; totis tenoribus habenda sit in his litteris mentio specialis. Quæ omnia, quatenus eidem constitutioni in aliquo aduersentur, illorum tenores pro expressis habentes, perpetuò tollimus, annullamus, & abrogamus, ac nolumus cuiquam suffragari, aut si Superioribus, & personis dictorum Ordinum, Congregationum, Hospitalium communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Mandamus verò easdem præsentes ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ de more publicari, & affigi, illarumq́; exemplis etiam impressis, Prælati Ecclesiastici sigillo, & Notarij publici subscriptione munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud haberi, quæ eisdem originalibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum interdictorum, prohibitionum, statutorum, ordinationum, declarationum, decretorum, voluntatum, permissionis, irritationis, annullationis, iussionis, priuationis, præcepti, sublationis, abrogationis, & mandatorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem

Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, sexto Calendas Decembris, Pontificatus nostri anno Tertio.

Hipp. Card. Aldobr. pro Dat.

Tho. Thom. Gualterutius.

Registrata apud eundem Thomam Secretarium.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini, Millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, Indictione decimaquinta, die verò Veneris, vigesima septima Mensis Nouembris, Pontif. Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Sixti diuina prouidentia Papæ Quinti Anno eius tertio: Retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, lectæ & publicatæ fuerunt in valuis seu portis S. Ioannis Lateranensis & S. Petri Principis Apostolorum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, & acie Campi Floræ, & per aliquod temporis spatium dimissæ, per Nos Io. Baptistam Bagni, & Octauium Taglisettum, S. D. N. PP. Curs.

Alex. Parabiachus
Mag. Curso-
rum.

SANCTIS-

SANCTISSIMI D. N. SIXTI DIVINA PROVIDENTIA PAPAE V. SVPER DVbijs in priori Constitutione emergentibus, de admittendis ad habitum & professionem regularibus, Declaratio in forma perpetuò valituræ Constitutionis.

SIXTVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

I.

AD Romanum spectat Pontificem Sacrorum Canonum Conditorem, quæ per eum sancita sunt, ita suæ declarationis arbitrio dilucida reddere, vt inde nemini possit dubitationis scrupulus exoriri: præsertim verò salubriter cõsulere, vt cùm de Regularibus agitur, qui se omninò Dei omnipotentis obsequio manciparunt, tollantur ea omnia, quæ eorũ sanctum Christo piè inseruiendi institutũ quoquomodo valeãt perturbare. Sanè post editam nostrã Constitutionẽ, quæ incipit: Cũ de omnibus Ecclesiasticis ordinibus &c. Super modo & forma recipiendi & admittendi eos qui sub Religionis iugo Altissimo famulari desiderant: cùm variæ sint exortæ dubitationes & quæstiones, eæq́; posteà ad audientiam nostram perlatæ, Nos ad tollendam omnem ambiguitatis occasionem, habita cum Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Congregationis super Regularium negotijs & consultationibus per nos instituta matura deliberatione, de illorum consilio & assensu præsentem nostram perpetuò valiturã declarationis cõstitutionẽ duximus promulgandã. Cũ itaq; inter alia dubitetur, num primo dicta nostra cõstitutio vbi de il-

legi-

gitimè genitis loquitur, comprehendat etiam eos qui postea per subsequens matrimonium fuerunt legitimati: Nos inhærentes Sacrorum Canonum dispositioni auctoritate Apostolica tenore præsentium

2. Declaramus illegitimè natos ex ijs parentibus, inter quos tempore, quo ipsi geniti sunt, matrimonium ritè consistere poterat, secuto postea matrimonio legitimos effectos sub dicta Constitutione minimè comprehendi, sed eos tam quoad emittendam professionem, quàm quoad consequendos gradus, honores & dignitates sui Ordinis, æquo iure cum illis qui ex matrimonio legitimo & constanti nati sunt, censendos esse.

3. Illegitimos verò etiam ex soluto & soluta, qui antequam nostra constitutio emanaret professi, vigore seu prætextu priuilegiorum aut indultorum Apostolicorum cuiuis Ordini, Religioni, Monasterio, aut Congregationi eorumúe Superioribus in genere vel in specie concessorum eo ipso per ingressum religionis, vel per eosdem Superiores siue alios quoslibet etiam Sedis Apostolicæ de latere legatos, aut alios officiales vel ministros quauis præeminentia vel auctoritate etiam Apostolica fungentes, aut facultate suffultos legitimati, aut ad gradus, honores & dignitates habilitati, seu reintegrati, & illis aliàs perfuncti sunt; Volumus post hac non obstantibus quibuscunque, tam antiquis priuilegijs, aut litteris Apostolicis, quàm alijs indultis seu declarationibus, etiamsi illa per nos post dictam constitutionem nouissimè edita fuisse asserantur, honores, gradus, aut dignitates huiusmodi obtinere non posse, ac dispensationes & legitimationes quascunque eis nullatenus suffragari, nisi specialiter & nominatim cum eorum singulis fuerit super natalium defectu ad honores, gradus & dignitates obtinendas antè vel post ingressum Religionis per Rom. Pontificem immediatè, vel de eius speciali mandato dispensatum, deque dispensatione seu mandato per litteras Apostolicas, seu in forma Breuis, vel saltem per patentes litteras Cardinalis Protectoris de ipsius Roman. Pōtificis voluntate fidem facientes legitimè constiterit.

4. Eos pariter qui tempore publicationis nostræ constitutionis in

tu in suis Religionibus siue huiusmodi [illegible], Pont. dispensatione officia, honores & dignitates habebant ad vitam, eo ipso ab illis amotos & absolutos harum serie decernimus. Ad tempus autem illa obtinentes permittimus ut ea administratione usque ad finem sui temporis conseruent: ita tamen ut in posterum nec tempus ordinarium eis prorogari, aut extendi, neque ipsi ad alias non modo similes verum etiam neque ad inferiores, aut altiores & maiores dignitates, honores, gradus ascendere possint perinde ac si id ipsum in praefata nostra Constitutione nominatim expressum fuisset.

5. Ne tamen huiusmodi Religiosi in liberalium artium, ac praesertim sacrae Theologiae studijs, & Religiosis professionibus regularibus [illegible], atque eorundem pia studia refrigescant, eos nosse volumus, quod si ipsorum aliquis eximia doctrina, atque & morum sanctitate excellere experiatur, de quorum probitate & praeclaris meritis Ordinum Protectores nostri apud nos fidem fecerint, ut re ipsa immeritò sperari queat, eorum diligentiam & operam ipsi Ordini & sanctae Dei Ecclesiae usui & commodo futuram, tunc demum indulgentiam & benignitatem nostram facile experientur.

6. Quoniam verò a multis quaesitum est sub nomine honorum, graduum & dignitatum à quibus illegitimi penitus excluduntur, quid potissimum sit intelligendum: Declaramus hac in re de qua nunc agitur, Appellatione dignitatum, honorum, graduum, debere intelligi et [illegible], Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Custodiatus, Provincialatus, ac Generalatum Superiorum officia, & alia his similia cum honore & superioritate coniuncta.

7. Ab officiis autem meris veluti lectoris, confessarii, studiorum & sacrae Theologiae magistri, Regentis, Praedicatoris verbi Dei, & caeteris huiusmodi [illegible] etiam a voce actiua, & passiua [illegible], ipsorumque ministeriis ipsos illegitimos, dummodo [illegible] vel [illegible] non sint, nequaquam arcemus.

I. Cum

8. Cum vero in quibusdam Religionibus Capitula provincialia aut nunquam, aut non quotannis, sed rarius celebrentur; quaedam etiam Monasteria, aut domus huiusmodi in remotissimis regionibus haereticorum, aut infidelium tyrannide subiectis sita sint, ne ij, quos extra Capitula ad habitum, vel professionem regularem admitti prohibemus, tempus celebrandi Capitulis provincialis nimis diu expectare, aut ad ea cum maximo incommodo accedere cogantur, concedimus & indulgemus.

9. Ut in qualibet Provincia saltem duo, vel si commode fieri poterit, tria, aut plura monasteria seu domus regulares deputentur, quarum seu quorum Superiores infra annum saltem ad inquisitionem [illegible] faciendam, & ad ipsos Religiosos iuxta formam praefatae constitutionis recipiendos, & ad alia quae in ipsa constitutione continentur peragenda insimul congregentur.

10. Quod si paucitas, aut nimia distantia monasteriorum [illegible] id quidem patiatur, saltem [illegible] ex antiquioribus Patribus [illegible] Monasterij, aut domus [illegible] huiusmodi facultas [illegible] per Capitulum Generale seu [illegible] Monachorum, vel Provinciale Mendicantium & reliquorum Regularium eiusdem Ordinis demandetur.

11. Verum in ijs Monasterijs, domibus & locis regularibus, quae aut nondum in Congregationem redacta sunt, aliasque nulli Provinciae subiecta [illegible] Capitula [illegible] statutis temporibus [illegible] intervallo saltem [illegible] celebrare, [illegible] habeant auctoritatem, quae per [illegible] Constitutionem Capitulis provincialibus est attributa.

12. Atque [illegible] Generalibus vel Provincialibus Capitulis aliqui [illegible] desint, [illegible] consensu aliquo [illegible] debeat [illegible] valeant [illegible] legitimus [illegible]

[illegible]

dinis statuta praeadmittuntur [illegible] fuerit. Et quod de Capitulo Provinciali aut Generali dictum est, idem iuris statuimus, si qua Religiones non Capitula, sed Congregationum, aut dicterum, vel alio quouis nomine [illegible] reperiantur.

13. Quod autem pertinet ad professionem tam illegitimorum, quam eorum qui post xvi. aetatis annum expletum regularem habitum susceperunt, quia hi demum vere & proprie religiosi effici dicuntur, cum professionem emittunt: Declaramus eos qui post praedictam nostram editam Constitutionem habitum susceperint, & post ipsius promulgationem cuperent profiteri, non aliter ad professionem admittendos esse, quam facta inquisitione, & seruata forma in ipsa constitutione praescripta & eorum qui post dictam promulgationem etiam ignoranter non habita dicta inquisitione, & non seruata forma ad professionem admissi fuerunt, professionem nullam esse, vaberis & momenti. Iudicium autem & [illegible] professionem emittentibus facis erit, si qui ad mores & statum per [illegible] requisita fuit.

14. Sed cum eadem ratio [illegible] est in tacita professione emittenda, quae militat in expressa, statuimus, quod in quibusuis Ordinibus & religionibus, nec etiam tacita professio quorumcunque religiosorum induci possit, nec valida intelligatur, nisi in receptione constitutionis forma seruata fuerit.

15. Si qui vero ante editam nostram Constitutionem iam tacite professionem [illegible], [illegible] ad suam [illegible] voluerit, inquisitio & forma praescripta non erit necessaria, sed [illegible] & qualitate [illegible] [illegible] [illegible] tacita professio [illegible] [illegible] [illegible]

16. [illegible] autem [illegible] a sua patria longissime [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible]

libenter amplectitur, (similiter exteros huiusmodi & advenas, quamvis non liquido constet de iis omnibus quae in constitutione nostra requiruntur, tamen si diligentia adhibita nihil appareat quod eos impediat habiles reputandos esse.

17. Quod si quis ante vel post Constitutionem ipsam professus ad sacros Ordines vel ad honores, gradus & dignitates promotus extiterit, & post modum in ipso natalium defectum, aut eum minorem in dicta Constitutione nostra expressum aetatem, quae prius ignorabantur detegi contigerit. Decernimus eum quidem post huiusmodi defectum [illegible] habitum non [illegible] iuxta formam ipsius constitutionis ad honores, gradus & dignitates, aut ad executionem sacrorum Ordinum admitti debere.

18. Contra criminosos vero, quorum professio eadem constitutione nostra irrita declaratur, ac propterea [illegible] saecularibus procedendi facultas conceditur. [illegible] in locum [illegible] volumus, & non aliter, [illegible] ipsos iudices & [illegible] de ipsis criminibus adversus eos accusationem [illegible] omnino [illegible].

19. [illegible] quae de [illegible] Religiosis [illegible] praefata constitutione [illegible] mandales [illegible].

20. [illegible] ne qui regulari [illegible] Provinciae [illegible] in alia provincia [illegible] & [illegible] [illegible] expressionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ea à Romano [illegible] tempore [illegible] fuerit, [illegible] de [illegible] de ge-
stis a [illegible] & per suos superiores [illegible] constite-
rit.

21. *In Alma vero Vrbe nostra Religiosi praedicti & peregrini degentes [illegible] statutis, compareant [illegible] litteris, quas licentias receperint, [illegible] ad Congregationem dilectorum Cardinalium super negotiis Regularium à nobis deputatorum, vel ad suos Praelatos remittantur, à quibus ipsis auditis pro rerum & personarum qualitate quid agendum sit statuetur.*

22. *Reliqua autem in prioribus nostris Constitutionibus contenta, quae in praesentibus litteris non declarantur, volumus perpetuo firma & valida, & in suo robore permanere, ac ab omnibus ad quos spectat inviolabiliter observari.*

23. *Et si quid hactenus [illegible] Ordinum aut Religionum gratia aut contra praefatas constitutiones [illegible] extra capitula [illegible] aut aliàs [illegible] aut concessum fuit ad [illegible] desuper confectis litteris [illegible] revocamus & annullamus, ac ad terminos praesentis constitutionis reducimus, & aliàs [illegible] volumus [illegible].*

24. *Decernentes sic in praemissis universis, & singulis per quoscumque iudices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate [illegible] Non obstantibus praefatis & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non quorumcumque Ordinum tam mendicantium quàm non mendicantium Religionum ac Monasteriorum [illegible] Regularium [illegible] tiones Apostolica [illegible]*

aliisque indultis, exemptionibus & litteris Apostolicis illis quo-
bus ipsorumque Superioribus generalibus, vel Provincia-
libus, Conventibus, Capitulis, fratribus & personis per quos-
cunque Roman. Pontific. prædecessores nostros ac nosmetip-
sos etiam post primò dictæ nostræ constitutionis publicatio-
nem & præfatam Sedem etiam per modum statuti perpetui,
ac veri & stipulati contractus seu quasi, etiam motu proprio, scien-
tia & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consideratione,
intuitu, contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum,
Ducum, aliorumque Principum, sanctæque R. E. Cardina-
lium, ac de eorum consilio & assensu etiam consistorialiter
habito, quomodocunque ac sub quibuscunque tenoribus & formis,
necnon cum quibusvis restrictivis, restitutivis, præservativis,
annullativis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacissi-
mis, efficacissimis & insolitis clausulis, necnon irritanti-
bus, & aliis decretis quomodocunque concessis, confirma-
tis & etiam iteratis vicibus innovatis & indultis, etiamsi
in eis [illegible] & fundationum præfatarum conten-
tur expressè, quod nunquam eorum privilegia & indulta re-
vocari vel moderari sub revocatione intelligantur, nec alio in
toto vel in parte derogatum censeatur per quascunque litte-
ras etiam derogatoriarum derogatorias, ac alias fortiores
& efficaciores clausulas in se continentes, nisi illorum ac eti-
am totorum specialium litterarum Apostolicarum inde
confectarum tenores, non autem per clausulas generales vel spe-
ciales importantes idem, de verbo ad verbum, ac de singulis non
[illegible], quovis [illegible] in hujusmodi derogationibus & illorum at-
[illegible] censeatur apposita clausula, quòd hanc [illegible]
[illegible] sortiantur, cum Superiorum
generalium & conventuum præfatorum ad id accedat assen-
su, quodque derogationes & aliæ dispositiones hujusmodi aliter
effectum non sortiantur nisi consistorialiter factæ & per [illegible]
[illegible] tenorem continentes, tribus distin-
ctis vicibus separatim Capitulis & Conventibus prædictis
factæ,

fuerint [illegible], eorumque [illegible] [illegible] alias non fallar, [illegible] effectu [illegible] [illegible] Capitula Conventus [illegible] professa [illegible] illis, & decretis desuper [illegible], & [illegible] & [illegible] rebus, ac ipsorum mandatis [illegible] [illegible] teneantur: se litterarum huiusmodi executioni [illegible] impedire nec ratione resistentiae [illegible] [illegible] etiam per ipsos executores vel subexecutores [illegible] possint. Quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, & quatenus effectum [illegible] quomodolibet impedire, vel retardare, vel illi obesse possent, ea omnino tollimus, & abrogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Ut autem praesentes litterae omnibus plenius innotescant, mandamus illas ad valvas Basilicae Principis Apostolorum de Urbe, & in Cancellaria Apostolica, ac in acie Campi Florae publicari, earumque exempla ibi affixa [illegible]. Volumus autem ut ipsarum praesentium exemplis etiam impressis, manu [illegible] Notarii publici subscriptis, & sigillo [illegible] Ecclesiastica [illegible] eadem prorsus fides ubique [illegible], quae ipsis praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum declarationis, voluntatis, [illegible], [illegible], [illegible], derogationis, [illegible], & abrogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum

Romae

Romæ in monte Quirinali anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, duodecimo Calendas Novembris, Pontificatus nostri Anno Quarto.

E. Card. Prodat.

I. Ang. Papius.

Registrata apud Io. Angelum Secretarium.

S. de Vrsinis.

Anno à Nativitate Domini, Millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, Indictione prima, die vero septima Mensis Novembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini Nostri Domini Sixti divina providentia Papæ Quinti, Anno Quarto, Retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt in valvis Basilicarum Sancti Ioannis Lateranensis, & sancti Petri Principis Apostolorum de Urbe, ac in acie Cancellariæ Apostolicæ & acie Campi Floræ, ut moris est per Nos Ioannem Baptistam Bagni & Octavianum Taglietum, S. D. N. PP. Curs.

Alex. Pudolinus
Mag. Curso-
rum.

IN SEX-

IN SEXTO TIT. DE STATV REGVLARIVM.

PEriculoso & detestabili quarundam monialium statui (quæ honestatis laxatis habenis, & monachali modestia, sexusq́ verecundia, impudenter abiectis, extra sua monasteria nonnunquam per habitacula secularium personarum discurrunt, & frequenter inter eadem monasteria personas suspectas admittũt, in illius, cui suã integritatẽ voluntate spõtanea deuouerunt, grauem offensam, religionis opprobrium, & scandalum plurimorũ) prouidere salubriter cupientes præsenti Constitutione perpetuò irrefragabiliter valitura, sancimus, vniuersas & singulas moniales præsentes atque futuras, cuiuscunque religionis sint vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cætero permanere clausura: ita quod nulli earum religionem tacitè vel expressè professæ, sit vel esse valeat quacumq; ratione vel causa (nisi fortè tanto & tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret, quod non posset cum aliis absq; graui periculo seu scandalo commorari) monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas: nulliq́; aliquatenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ (nisi rationabilis & manifesta caussa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus vel accessus pateat ad easdem: vt sic à publicis & mundanis conspectibus separatæ omnino seruire Deo valeant liberius, & (lasciuiendi oportunitate sublata) eidem corda sua & corpora in omni sanctimonia diligẽtius custodire.

Sanè vt hoc salutare statutum commodius valeat obseruari, districtius inhibemus, ne in monasteriis Ordinum non mendicantium, aliquæ recipiantur de cætero in sorores, nisi quot poterunt, de ipsorum monasteriorum bonis siue prouentibus absq; penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes.

Verùm quando Abbatissa vel Priorissa cuiusuis monasterii, pro feudo quod Monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe seu domino temporali, sibi debebit homagium, vel fidelitatis sacramen-

 cramen-

cramentum præstare (nisi quod per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta & decenti societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto quàm primùm commode poterit, seu fidelitatis præstito sacramento, ad ipsum monasterium è vestigio reuersura: sic quod in fraudem residentiæ siue moræ claustralis nihil fiat omnino.

Porrò ne moniales causam seu occasionem habeant euagandi, Principes sæculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi, eisdem in remissionem peccaminum nihilominus suadentes, quod Abbatissas ipsas, & Priorissas, ac moniales quascunq. monasteriorum suorum curam, administrationem, negotiaue gerentes, quibuscunque nominibus censeantur, per procuratores in suis tribunalibus seu curijs litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus (qui atornati in aliquibus partibus appellantur) seu alijs huiusmodi easdem oporteat euagari. Si qui verò contra præsumpserint, exhortationi huiusmodi rationabili atq. sanctæ obtemperare nolentes, cùm sit iuri contrarium, quod mulieres (præsertim religiosæ) per seipsas litigare cogantur, & à via deuiet honestatis, & periculū animarum inducat, ad hoc per suos ordinarios Ecclesiasticos censura Ecclesiastica compellantur. Episcopis autem & alijs Prælatis superioribus & inferioribus quibuscunq. iniungimus, quod & ipsi causas seu negotia, quæ præfatæ moniales habebunt agere, coram ipsis, aut in curijs eorundem, siue sint homagia, fidelitatis sacramenta, lites, vel quicquid aliud, ipsa per procuratores earum fieri faciant & tractari.

Et quoniam parum esset condere iura, nisi essent qui ea executioni debitè demandarent; Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis vniuersis districtè in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate ac diœcesi propria in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis sua; in ijs verò, quæ ad Romanam immediatè spectāt Ecclesiā, Sedis Apostolicæ auctoritate; Abbates verò &

& alij tam exempti quàm non exempti Prælati, Ecclesiarum, Monasteriorum, et Ordinum quorumcunque, in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de clausura conuenienti, vbi non est, ipsorum monasteriorum expensis & fidelium eleemosynis, quas ad hæc procurent diligentius facienda, & de ipsis monialibus includẽdis, quãprimum cõmode poterũt prouidere, procurẽt: si diuinæ ac nostræ indignationis voluerint acrimoniam euitare: contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij sæcularis. Per hoc autem in monasterijs exemptis Ordinarij locorum, quo ad alia, nullam sibi credant iurisdictionem vel potestatem aliquatenus attributam.

INNOCENTIVS III. IN CONCILIO LATERANENSI CAP. XII. ET LIB. III. Decretal. de stat. monachorum.

IN singulis regnis siue prouincijs fiat de triennio in triennium, saluo iure diœcesanorum Pontificum, commune capitulum Abbatum atque Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non consueuerunt tale Capitulum celebrare; ad quod vniuersi conueniant, præpeditionem canonicam non habentes, apud vnum de monasterijs ad hoc aptum; hoc adhibito moderamine, vt nullus eorum plus quàm sex euectiones, & octo personas adducat.

Aduocent autem charitatiuè in huius nouitatis primordijs duos Cistertiensis ordinis Abbates, vicinos ad præstandum sibi consilium & auxilium opportunum, cùm sint in huiusmodi capitulis celebrandis ex longa cousuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor præsint Capitulo vniuerso, ita

quod ex hoc nullus eorum auctoritatem prælationis assumat: vnde, cùm expedierit, prouida possint deliberatione mutari.

Huiusmodi verò capitulũ aliquod certis diebus continuè iuxta morẽ Cistertiẽsis Ordinis celebretur, in quo diligẽs habeatur tractatus de reformatione Ordinis, & obseruãtia regulari: & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter obseruetur, omni excusatione & contradictione ac appellatione remotis, prouiso nihilominus vbi sequenti termino debeat capitulum celebrari: & qui conuenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionabiliter simul omnes communes expẽsas: ita quod si nõ omnes potuerint in eisdẽ, saltem plures simul in diuersis domibus commorentur.

Ordinentur etiam in eodem Capitulo religiosæ ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbatias eiusdem regni siue prouinciæ, non solùm monachorum, sed etiam monialium, secundùm formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere; ita quod si rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum, denuncient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret: quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicæ sedis examen.

Hoc ipsum regulares Canonicos secundùm Ordinem suum volumus & præcipimus obseruare.

Si verò in hac nouitate quicquam difficultatis emerserit, quod per prædictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ Sedis iudicium, absque scandalo referatur, cæteris irrefragabiliter obseruatis, quæ cõcordi fuerint deliberatione prouisa.

Porrò diœcesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, vt cùm ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inueniant, quod commendatione, quàm quod correctione sit dignum, attentissimè præcauentes ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggrauentur. Quia sic volumus Superiorum iura seruari, vt inferiorum nolumus iniurias sustinere.

Ad hoc districtè præcipimus tam diœcesanis Episcopis quàm

personis

perſonis, quæ præerunt capitulis celebrandis, vt per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota compeſcant aduocatos, patronos, vicedominos, rectores & conſules, magnates & milites, ſeu quoſlibet alios, ne monaſteria præſumant offendere in perſonis & rebus. Et ſi forſitan offenderint, eos ad ſatiſfactionem compellere non omittant, vt liberius & quietius Omnipotenti Deo valeant famulari.

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPÆ V.

CONSTITVTIO, QVOD MONIALES non exeant à clauſura ſub pœna excommunicationis, & priuationis, quæ etiam extenditur, ad dantes licentiam, comitantes, & receptantes.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

DEcori et honeſtati omnium ſanctimonialium, quarum Ieſus Chriſtus Dominus noſter ſponſus eſt, vt in puritate, & caſtitate ſuperædificantes, in ipſo feliciter inhabitare valeant, conſulentes, ea, quæ earum exiſtimationi detrahere poſſent, decet nos conſulto ſubmouere. Sanè periculo, & ſcandalo plena res eſt, ac regulari obſeruantiæ vehementer aduerſatur, ſanctimoniales aliquando parẽtes, fratres, ſorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec non Monaſteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis ſubiecta viſitandi aut infirmitatis cauſa, aliove prætextu à monaſterijs exire, & per ſæcularium perſonarũ domos diſcurrere, et vagari, quo veluti colore eximium

quoque honestatis, & pudicitiæ dedecus, ac discrimen committunt.

Vnde nos malo huic, pro nostro pastoralis officij debito, salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri concilij Tridentini de clausura monialium disponenti, ac alijs nostris litteris super huiusmodi clausura editis adijciẽtes, volumus sancimus et ordinamus, nulli Abbatissarũ, Priorissarũ, aliarũue monialium etiam Carthusiensis, Cistercienfis, S. Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum Ordinum etiam Militiarum, ac statuum, graduum, conditionum, dignitatum, ac præeminentiarum, existentium, etiam à Regia vel illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumue consanguineorum visitandorum; aliaue occasione, & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidimiæ; quæ tamen infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci ordinarium, etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum, & ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expresſè in scriptis approbata sit, à Monasterijs præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa nisi ad necessarium tempus stare licere.

Aliter autem quàm, vt præfertur, egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, nec non comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut seculares vel Ecclesiasticas consanguineas, vel extraneas excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice nisi in mortis articulo absolui nequeãt. Et insuper tã egressas quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus

tibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas & illos ad obtenta, & alia inposterum obtinenda inhabiles.

Nec non licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à monasterijs, & extra illa standi à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro ac sedis Apostolicæ nuntijs, & Legatis etiam de latere, ac maiore Pœnitentiario aut Ordinum prædictorum Superioribus alijsue personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis restitutiuis, præseruatiuis, mentis attestatiuis, etiam nouam gratiam, & dat. concedentibus, alijsque efficacioribus, & efficacissimis ac insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, nec non S. R. E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel aliàs quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac litteras desuper confectas, & in posterum concedendas, & conficiendas, nullas, & inualidas, nulliusque roboris ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris suffragari posse, & ita per quoscunque iudices, & commissarios quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & definiri debere, irritum quoque & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignorãter contigerit attentari, decernimus.

Mandantes vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs in virtute S. obedientiæ, & sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per se, vel alium, seu alios præsentes litteras in ciuitatibus, & diœcesis proprijs quolibet anno publicent, omniaque in illis contenta, nec non præfatum decretum ipsius Concilij, quod incipit, Bonifacij Octaui, *diligenter,*

genter, & inuiolabiliter sub censuris Ecclesiasticis, alijsq. præfatis pœnis, & in eodem decreto contentis, obseruent, & obseruari faciant, & procurent.

Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes etiam alijs pœnis auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo, nec non legitimis, super his habendis, seruatis processibus, pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggrauãdo, interdictum Ecclesiasticum opponendo, Inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.

Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscunque, aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Alijs Apostolicis constitutionibus, & iuribus de huiusmodi clausura disponentibus nihilominus in suo robore duraturis.

Cæterùm volumus, quod præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbiq. terrarum tam in iudicio quàm extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, ordinationis, priuationis, abolitionis, decreti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo sexagesimo, nono Calendas Februar. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno

Anno à Natiuitate Domini 1570. Indictione 13. die verò 27. mensis Febr. Pontific. Sanctiss. in Christo Patris & D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ V. anno eius quinto, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt Romæ ad valuas Cancellariæ Apostolicæ & in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Ioannem Guererum & Christianum de Monte Prælibati S.D.N. Papæ Cursores.

Antonius Clericij Magister Cursorum.

SANCTISSIMI D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. REVOCATIO OMNIVM LIcentiarum ingrediendi Monasteria Monialium, & Virorum, & prohibitio, ne habentes licentias ab Episcopis, vel Superioribus in casibus necessarijs, ingrediantur Monasteria Monialium nisi vrgentibus necessitatibus.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

VBI *gratiæ, & indulta ab hac Sede concessa, successu temporis incommodum afferre noscuntur; expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri. Proinde sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia, quæ illas à spiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaq́; & scandala ab eis remouere cupientes,*

Auctoritate præsentium reuocamus, & abolemus omnes, & quascunq; licentias, ac facultates ingrediendi Monasteria, domos, & loca monialium ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiuscunq; status & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quas-

quascunq. licentias ingrediendi Monasteria, domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunq. viris, etiam eiusdem status, & dignitatis tam à prædecessoribus nostris, quàm etiã à nobis, & Sedis Apostolicæ Legatis, aut alijs ex quibusuis quantumcunq. vrgentibus caussis, sub quibuscunq. tenoribus, et etiam derogatoriarum derogatorijs, reuocatoriarum restitutorijs, alijsq. efficacioribus clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, de Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumue Principum contemplationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas: Cassamusque & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos, per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi à Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant.

Abbatissis verò, nec non Abbatibus, Conuentibus, ac alijs Monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, nec non priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in Monasteria, domos, & loca sua, prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant.

Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis Ecclesiasticis, & secularibus ac etiam Ordinũ quorumcunq. etiam mendicantium regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantùm, ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neue Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.

Non

Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque & Ordinum prædictorum iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, exemptionibus, & indultis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus prædictis, ac alijs quibuscunque, per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & dictam Sedem, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis: quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis habẽtes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisq́; contrarijs quibuscunque.

Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis, etiam impressis, manu notarij publici & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1575. Idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. De Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini, millesimo quingentesimo septuagesimo quinto, Indictione tertia, die verò vigesimo quarto mensis Iunij, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris ac

D. N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. anno quarto, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt in valuis Ecclesiæ S. Iohannis Lateranensis, ac Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, per nos Scipionem de Octauianis, & Ioan. Andream Panizzam Apostolicos cursor.

Ioannes Freile Magist. Curs.

EIVSDEM DECLARATIO SVPER FACVLTATE, QVAM habent Ordinarij & alij Monialium Superiores ingrediendi earum Monasteria.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

DVBIIS *quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cùm igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Tridentinum, deinde in constitutione fæ. re. Pij Papæ V. prædecessoris nostri nonis Iulij Pontificatus sui anno tertio, atque item nostra idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui in posterum nisi in casibus necessarijs, septa monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi regulam à Concilio præscriptam:*

Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandalis præcidere ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore, auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi

sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati.

Quocirca vniuersos & singulos Episcopali, seu maiori ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumuis Ordinum Abbates, Præpositos, Priores, Ministros, & alios quoscunque Superiores regulares seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent præterquam in casibus, vt præfertur necessarijs neutiquam vtantur.

Quod si contra fecerint, eadem autoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contra fecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secundo à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere; regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere.

Non obstantibus Apostolicis, ac in Generalibus, & Prouincialibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis quibusuis Ecclesijs, earumue Prælatis, aut Ordinibus in genere vel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis quouis modo concessis, approbatis, & innouatis, etiamsi illis caueretur expresse, quod nemo interdici, suspendi, vel excommunicari posset per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam de indulto huiusmodi mentionem, quibus eorumque totis tenoribus, perinde, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Quoniam verò difficile esset præsentes ad singula loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis, manuq; notarij publici, ac sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsen-

tibus, si essent exhibita, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo piscatoris, Die XXIII. Decembris 1581. Pontificatus nostri anno decimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, Indictione vndecima, die verò Sabbathi trigesima mensis Decembris, Pontificatus S.D.N. Gregorij, diuina prouidentia Papæ XIII. Anno decimo retroscripta litteræ, in forma Breuis publicatæ & affixæ fuerunt in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Scipionem de Octauianis Apostolicum Cursorem.

Calistus Brunettus Magister Cursorum.

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPÆ V.

CONSTITVTIO QVOD REGVLARES sæcularium confessiones non audiant, nisi ab Ordinarijs approbati sint.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANI *Pontificis prouidentia circumspecta, nonnunquam gesta per eum rationabilibus, & honestis suadentibus causis, moderatur & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes et moderationes circa nonnulla Concilij Tridentini decreta regulares personas Ordinum mendicantium, eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus,*

& quia

& quia, vti accepimus illarum vigore sacerdotes regulares prædictorum Ordinum quandoque minus idonei, & inhabiles confessionibus secularium audiendis ab eorum Superioribus præpositi, absq; aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur;

Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium, hac nostra constitutione perpetua, sancimus, decernimus, & declaramus decretum Concilij Tridentini de approbatione regularium, audiendis confessionibus sæcularium Præpositorum, ab Episcopis faciēda, obseruari debere etiam in omnibus regularibus quorumuis Ordinum, etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viuentibus, etiamsi sint lectores, aut in Theologia, etiam de Superiorum suorum licentia, graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus ministris seculariū confessionibus audiendis præpositi.

Volumus tamen eos, qui semel ab Episcopo in ciuitate, & diœcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt.

Inhibentes quibuscunq; regularibus quorumuis Ordinum etiam mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis, & approbationis, ab eisdem Magistris, & Ministris Prouincialibus, etiam quod illarum occasione ab Ordinarijs huc vsque tolerati fuerint, absque speciali in posterum licentia, & approbatione ab Ordinarijs obtinenda, sæcularium confessiones audire præsumant. Decernentes irritum, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris litteris prædictis, & alijs postea quibuscunque regularibus concessis, & forsan extensis, quas quo ad ea, quæ præsentibus aduersantur, & contrariantur, penitus,

nitus, & omnino reuocamus, cassamus & irritamus, nec nõ Monasteriorum, & aliorum regularium locorum, ac Ordinum quorumcunque, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis etiam mari magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, quibusuis Monasterijs, & regularibus locis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs alijsq́ efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & alijs decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, aut aliás quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumqúe totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & induidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expreßio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expreßis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expreßè derogamus, cæterisqúe contrarijs quibuscunque.

Vt autem præsentes litteræ ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, nec aliquis earum ignorantiam prætendere, aut contra eas se excusare valeat, dicta auctoritate statuimus, & decernimus vt ipsæmet litteræ, vel earum transumptum, in Basilica principis Apostolorum de Vrbe, Sancti Ioannis Lateranensis ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquos ex Cursoribus nostris publicentur, earum exemplo in singulis valuis, & acie prædictis affixo, & dimisso. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundem

demlitterarum transumptis, manu alicuius notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio, & extra illud, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1571. octauo Idus Augusti, Pontificatus nostri anno sexto.

Cæ. Glorierius
H. Cumyn.

Anno à natiuitate Domini 1571. Indictione decima quarta, die verò vigesima secunda mensis Augusti, Pontificat. Sanctiss. in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ V. anno eius sexto, retroscriptæ litteræ affixæ & publicatæ fuerunt, in locis retroscriptis per nos Ioannem de Guerardis, & Alamanum de Alamanis Cursores.

Philibertus Chapius, Magist. Curso.

DE PRÆPOSITIS.

INter Ecclesiæ Prælatos, multis locis, primum locũ post Episcopum obtinent Præpositi, qui (iuxta caput 12. statutorum Conradi Archiepiscopi Coloniensis, & Concil. prouinciale sub Adolpho 3. pag. 435. nec non iuxta inquisitionis formulam, quæ in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis, ex eiusdem Archiepiscopi præscriptione obseruanda est pag. 478. §. 12.) Iurisiurandi sacramento tenẽtur, res, bona, statuta, iura, & priuilegia Ecclesiarum, potenter & patenter defendere, bonas consuetudines ob 1.

ſeruare, & quæcunque ad vtilitatem & pacem Eccleſiarum quouis modo pertinent, curare, promouere, & ab omni damno ac iniuria vindicare; In his Decanis ac Capitulis adeſſe, cooperari, omneſque ad ſubueniendum ſollicitudinis, poteſtatis, & authoritatis ſuę neruos intẽdere. Etſi rei magnitudo, aut difficultas corũ vires ſuperauerit, eorũ eſt, ad Epiſcopũ recurrere, & quod vel in authoritate vel in poteſtate, aut aliâs quouis modo deſiderauerint, ab eo requirere. Talis ſi vnquã Eccleſijs opus fuerit, nũc, rebus Eccleſiarũ & Eccleſiaſticarũ perſonarũ, huius florentiſſimæ quondam Diœceſis, domi ac foris omnibus modis miſerrimè afflictis, & perturbatis, ac indignis modis oppreſſis, ſummopere opus & maximè eſt neceſſarius.

Quod Præpoſitis ſæpe & multum cogitandum eſt, ac ſeriò diligentiſſimeque perpendendum. Illaqueati ſunt enim verbis oris ſui, & ad præſtanda quæ præſcripta ſunt, non ob hoc tantùm debitores, quod præ cæteris ampliores Eccleſiarum fructus percipiant, qui tamen multis locis iuſto Dei iudicio, propter intermiſſam reſidentiam, vt non incelebris Theologus ſentit, multum ſunt acciſi, ſed etiam quia ſeſe ad hæc ſolenni Iuramento obſtrinxerunt. Diſcurrant igitur, feſtinent, non dormitent palpebræ eorum, ſatagant vt curent, quæ interpoſita ſacroſanctorum Euangeliorum fide curanda receperunt. Nam ſi aut negligentes fuerint, aut ocioſi, eorumque incuria Eccleſia damnum acceperit, de neglecto officio habebuntur infideles, de accepto beneficio cenſebuntur iniqui, de violato ſacramento dicentur periuri, & ad reſarcienda damna iudicabuntur obligati.

Prouerb. 6.

Ioannes Molanus Theologus Louanienſis lib. 2. cap 4. de Canonicis.

Prouerb. 6.

2. Quamobrem in Concilio Prouinciali, quod Anno 1549. ſub Adolpho tertio peractum eſt, pag. 435. iuſtiſſimè decretum & ſtatutum eſt, vt Præpoſiti, qui à ſuis Collegijs ad bonorum, priuilegiorũ, iurium, & ſtatutorum defenſionem, expenſis Capitulorum, neceſſitatis tempore, vel

vel imminenti periculo requisiti, muneri suo satisfacere neglexerint, & inde Ecclesia vel Collegium damnum accipiat, pœnam incidant, pro damni accepti magnitudine, & Præpositi negligentia ab Episcopo seu Superioribus taxandam, & moderandam. Quam Constitutionem innouantes, declaramus Præpositos, ad ea quæ officij & muneris sui sunt, non solū cū rogantur & requiruntur teneri; sed & perpetuò ipsos debere esse vigiles, vt prouideant, vt consulant, vt procurent, vt seruent, vtque quibuscunque possint modis, prosint, & Ecclesiæ suæ, à qua honorē, dignitatem, & stipendia accipiunt, officium prę-stent, tanquam fidelis & prudens seruus, quem constituit Dominus super familiam suam. Neque enim datur alicui ab Ecclesia dignitas aut honor, ad quietem, ad otiū, ad luxuriandum, ad superbiendum, vel vt viuat secundùm voluntatem suam, & expleat desideria carnis suæ; sed ad laborē, & ad onera, vtque eò magis prosit, & plura præstare possit, tantoque ad seruiendum Ecclesijs sit prōptior, & ad præstandum officium sollicitior, quanto ei ex accepto honore, dignitate, & stipendiorum amplitudine, existit obligatior. *Matt. 24 B.*

3. Non itaq; recedant ab Ecclesia cui seruiunt, sed quæ de residentia, titulo de Prælatis præscripta sunt, exactissimè obseruent. Et vt de ipsis cap. 139. in Concilio Aquisgranensi, sub Ludouico Augusto, constitutum est, pro eo quod alijs prelati sunt, nequaquam parui pendant Canonica instituta; sed quanto plus implicantur in fratrum curis, tāto magis studeāt cœlestibus obtēperare monitis.

4. Solent quoque Prępositi Concilijs & Synodis interesse, tanquā sui Episcopi præcipui Senatores & Consiliarij; Gaudent insuper quidam singulari prærogatiua in Collatione beneficiorum, & in inuestitione seu institutione beneficiatorum: Quæ in electione Præpositi diligenter erunt consideranda & expendenda, vt talis eligatur, qui muneri suo satisfacere possit, & eiusmodi

virtutibus polleat, quæ in consiliario, in dispensatore, in defensore, ac protectore requiruntur.

6. Sit itaque rerum Ecclesiasticarum peritus; iudicio rectus, liber & defecatus; consilio prouidus, acris & resolutus; in disponendo industrius; in distribuendo fidelis, prudens, integer, & iustus: Qui non festinet de patrimonio Christi, se vel suos ditare; sed studeat dignos tantùm promouere: Qui Ecclesias non spoliet, sed emendet: Qui non sit ociosus, multo minus delitijs resolutus, aut resupinus pompis; sed in agendo strenuus, in defendendo assiduus, in aduersitate securus, in prosperitate deuotus, actu semper reuerendus, pietate præcellens, exemplo omnibus imitandus: Qui diuites non palpet, sed terreat; minas Principum non paueat, sed contemnat; cuius feruorem, zelum, & authoritatem, reuereantur boni, timeant mali.

7. Si qui Præpositi habeant Archidiaconatum vel Archipresbyteratum suæ dignitati annexum; ad illa quoq; omnia, quæ de Archidiacono & Archipresbytero dicenda sunt, idonei sint, eademque eò diligentius & perfectius exequantur, quò dignius pre illis nomen maioremq; authoritatem acceperunt.

DE ARCHIDIACONIS.

1. CVm dignitates in Ecclesijs, presertim Cathedralibus ad conseruandam augendamq; Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ: vt qui eas obtinerent pietate præcellerent, alijsque exemplo essent, atque Episcopos opere ac officio iuuarent: meritò Archidiaconi tales esse debent. Qui in partē sollicitudinis *a* Episcopalis vocati sunt, vt Episcopo cooperentur, & cum eo onus populi sustineant, vt non ille solus grauetur. Propter quodà Patribus oculi Episcopi, eiusque *b* Vicarij aliquando nominantur, quia omnia quæ exercent ad Episcopos pertinēt.

a Adolp 3 in preparatione ad visitationem pa 474 c. De officio Archidiaconi Cap vi Archidiaconum, b Cap. Ad hec ibidem.

Quo-

Quorum si vigilãtia & solertia, quemadmodum debuisset, in domo Dei excubasset; nunquam vt iustissimè queritur Concilium prouinciale sub Adolpho tertio Anno 1549.6. Aprilis habitum, pag. 493. Sancta Coloniensis Ecclesia & Diœcesis (quæ fide ac pietate in Deum sanctissimorumque Episcoporum suorum, ac Martyrum vita, ac sanguine præ omnibus penè alijs totius orbis Ecclesijs, nobilis est atque illustris) ad hanc, in qua eam nunc videre est, peruenisset deformitatem; nunquam in ea tot hæreses, & sectę, moresq; corrupti, eousq; inualuissent; nec iaceret adeò disciplina Ecclesiastica neglecta, neque cultus Dei sine cultu, eiusq; honor sine honore. Quæ meritò Archidiaconos eorumque cooperatores Archipresbyteros, aliosq; Prælatos, qui in eandem sollicitudinis partē vocati sunt, de somno, in quo hactenus iacuerunt, excitare debent. Veniet enim aliquando dies illa, dies illa aliquando veniet, & adesse properat, cùm antè tribunal æterni iudicis, qui etiam verbum ociosum, & boni operis omissionem ac negligentiam, in iudicium æquitatis vocaturus est, de *c* conuersatione, honore, & doctrina, ecclesiasticorum, ac delinquentium correctione, cęterarumq; rerum suæ inspectioni commissarum studio, reddere cogentur rationem. Vbi si in fide, religione, pietate, morumque disciplina; quæ sanctorum Archiepiscoporum Materni, Seuerini, Euergisli, Cuniberti, aliorumque sanctorum Episcoporum, & huius Diœcesis Patronorum, vigilijs, orationibus, ieiunijs, patientia, sollicitudine, studijs, laboribus, vita denique & morte in hac Ecclesia fundata, erecta, & stabilita fuerunt, eorum incuria, negligentia, aut omissione aliquid neglectum, incultum, aut surreptum inueniatur; non eos sibi experientur Patronos, sed acres ac vehementes accusatores, seuerosque Iudices; quod gloriosos operososque eorum labores, in quos subintroierunt, tam ignauo ociosoque animo exinanierint atque dissipauerint. Iustissimè enim aliorum

c De officio Archidiaconi cap. vt Archidiaconus, &c. Ad hæc.

labores exinaniuisse & dissipasse censendi sunt, quorum incuria atque negligentia, exinaniti atq; dissipati sunt. Quanta autem & quibus in rebus Archidiaconorum vigilantia, cura & inspectio desideretur, & in quam sollicitudinis Episcopalis partem sint vocati, cùm ex generalibus Concilijs, & Pontificum Romanorum Decretis ac decretalibus Epistolis, tum ex prouincialibus synodalibusq; Archiepiscorum Coloniensiū definitionibus, pro prijsque Diœcesis huius statutis, & præscriptionibus, nostrisq; hisce constitutionibus, cuiuis potest esse manifestum.

2. Archidiaconorum officium est, curare vt Canonicæ sanctiones, & Ecclesiasticæ leges *d* effectui mancipentur, atque ab omnibus inuiolabiliter atque obedienter obseruentur, eaq; omnia in suo territorio præstare, quæ in Diœcesi Episcopus, cuius sunt oculi, exceptis dūtaxat his, quæ Episcopalis propria sunt muneris.

3. Placita *e* itaque Episcopi sui, & quæcunq; in Episcopali seu Prouinciali Concilio sancita sunt, in suis *f* synodis, Parochis suæ curæ commissis publicabunt; & quę in illis ad populum spectant curabunt, vt à parochis populo publicentur. Et vt parochi seu *g* Ecclesiarum curatores in officio suo sint diligentes, eoq; in omnibus ritè fungantur superintendent.

4. Eandem adhibebunt diligentiam & sollicitudinem, vt promulgentur Romani Pontificis Bullæ & Constitutiones, tam ex quæ pro communi Ecclesiæ statu ac bono deinceps ædentur, quàm quæ pro particulari aliqua causa (cuius aliquorū in Diœcesi sua cōmorantium interesse poterit) emanabunt. Qua in re, ne quod hactenus visū est, pleraq;, quę in vrbe publicata sunt hîc prorsus incognita sint, nullumque fructum faciant, ac illustris ista Diœcesis, in istis publicandis & exequendis à Sanctæ Romanæ Sedis obedientia exempta, aut eidem videatur non esse subiecta: Primo ac supremo huius Diœcesis

d Adolp. 3. in synodo Anno 1551. altera post Dominic. Innocauit habita pa. 524. d. & 525. a & in syno Anno 1550 feria 5. post Remigij peracta pag. 508. b. *e* Constitutio item Henrici Anno 1321 postridie Remigij edita, & Conrad. Cardin. cap 3. pag 3.

c Adolp. 3 in formula Inquisitionis in Cathedralib & Collegiatis Ecclesijs instituendæ, § 14. pa. 478. d 479. a.

f Concil prouinc. sub Hermanno. 5. par

sis Archidiacono iniungimus, vt quotannis circa Dominicæ Natiuitatis festiuitatem, omnium Constitutionũ, quæ in vrbe isto anno publicatæ sunt, ac Diœcesin suam, nobile Catholicæ Romanæ Ecclesiæ membrum, quauis ratione tangere poterunt, indiculum seu catalogum sibi transmitti curet, eumque in synodo vernali, quæ quotannis haberi debet, publicè legendum exhibeat, vt si quid in illis publicandis, alicuius incuria neglectum fuerit, id tunc corrigatur, & negligentia curetur.

5. Eidem etiã post hæc incumbet, vt Ecclesiasticas Constitutiones, quæ publicandæ erunt, typis excudi curet, quò facilius omnibus quorum interest innotescãt, & singuli exemplum earum habere queant.

6. Vt ea quæ publicata sunt, sanctè ab omnibus obseruentur, Archidiaconi singulis *h* quibusq; annis, minimũ semel, & *i* frequentius si quæ causa postulauerit, singulas territorij, seu Regiunculæ suæ Ecclesias, in propria persona obibunt, & visitabunt, super excessibus, erroribus, vitijs & criminibus inquirent, eaque corrigent, *k* euellent, *l* destruent, disperdent, ac dissipabunt, atq; eorum loco virtutes, moresque bonos inserent, eosque prouehent, & in vsu ac vigore suo retinebunt, & conseruabunt.

7. Maximè verò inuigilabunt, & vigilantissimè cauebunt, ne *m* quid aduersus fidem & pietatem emergat, si tale quid obrepere animaduerterint; mox antequam glis- cat, ac inualescat, Episcopo suo, ad quem prima cura pertinet indicabunt.

8. Quò in primis spectat, quod in synodo Diœcesana sub Adolpho tertio Anno 1550. 26. Martij pag. 465. cunctis Prælatis, & ijs quibus cura superintendendi commissa est, iniunctum fuit, vt facta domatim inquisitione librorum, quibus sub se tam Ecclesiastici, quàm sæculares vtuntur: omnes libros hereticos suspectoſq; fidei aboleãt, & si qui fuerint, qui eiusmodi libros tradere recusauerint, eos Episcopo suo deferant.

Marginal notes: pag. 407. g Adolp in formula inquisitionis Cathedral. Ecclesiar §. 12 pa 478 d. h Adolph 3. in formula inquisitionis Cathedraliũ & Collegiatarum Ecclesiarum §. 15. pag. 479. a. Synodus Diœcesana Anno 1551. altera post Inuocauit habita pag. 528. a. i De officio Archidiaconica. Mandamus. k Concil prouinc. sub Herm 5. parte 7. c. 38. l Concil prouinc. sub Adolp. 3. pag. 438 d. m Adolp. in formula inquisitionis, Cathed. & Colleg Ecclesiarum §. 14 p. 479. & in synod. Diœcesana Anno 1551 altera post Inuocauit habita p 525. a.

9. Et *b*.

9. Et si quæ alia grauiora *n* crimina commissa fuerint, quæ modum & vires eorum excedunt, ea quoque ad Episcopum & Synodum Episcopalem referent, publico iudicio submittenda.

10. Synodis Episcopalibus semper intererunt, *o* non tantùm vt in illis referant & exponant regiunculæ suæ statum; sed & vnà cum patribus consulant, & decernant Synodalia Decreta & sententias.

11. Cùm verò & ipsi secundo *p* quoq; anno Synodum parochialem agere teneantur, eandem ea cura & diligentia peragant, vt ager Dominicus ab omnibus tribulis & spinis, quibus siluescebat, hac cultura purgatus & excultus, omnium bonorum fructum faciat vberiorem ac lætiorem.

12. Vt hæ synodi nequaquam tantùm vmbratiles sint, & quandam duntaxat apparentem synodorum formam præ se ferant: sed reuera sint quod esse debent, sacrorum Canonum, atque Ecclesiasticarum Cōstitutionum vindices, Ecclesiæ reformatio, omniumque lapsorum atq; labentium integra & firma restitutio: Curabunt Archidiaconi, instante die synodi Episcopalis vel Archidiaconalis, per omnes Ecclesias, tam regulares, quàm Collegiatas & parochiales, diem hunc publicari, omnemque Clerum & populum, ad sacram Confessionem, Eucharistiam, & orationem, aliaque Christianę religionis, & charitatis opera inuitari, quatenus corde contrito & humiliato, & beneficentiæ ac communicationis officijs Deum sibi faciant propitium, omnesque digni fiant, qui vocem & voluntatem eius audire & percipere queant, induanturque virtute ex alto, qua fortes fiant atque constantes, vt sine timore, trepidatione, & absque omni tergiuersatione, ad ea quæ facienda cognouerint, exequenda & perficienda conualescant. In quod opus, vt quique Christi fideles sint paratiores, & magna animi deuotione ac concordia, ad Ecclesiæ reformationem concurrāt, atque

n Synod. diœces. anno 1551. altera post Dominic. Innocaui habita. pag. 525.

o Adolp. in formula inquisitionis §. 13 pag. 478. d.

p Synodus vernalis sub Adolp. 3. Anno 1551. pag. 525. a. & 538. b.

atque conſpirent: ſingulis ſacerdotibus, qui durante ſynodo, de Spiritu ſancto Miſſæ ſacrificium fecerint, aut minimum collectam de Spiritu ſancto in Miſſæ ſacrificio hac intentione dixerint, item Clericis atque laicis, qui ſacram Euchariſtiam ſumpſerint, & pro obtinenda hac gratia inſtanter orauerint; authoritate nobis conceſſa, quoties id fecerint, 40. dies de iniūcta eis pœnitētia miſericorditer relaxamus. Qui autem preterea in hunc finē tribus diebus vel continuis vel nō continuis ieiunauerint, vel tantum in Eleemoſynam dederint, quantum communiter triduo pro refectione ſeu ſuſtentatione corporis ſui expendere ſolent, vel tres Eccleſias, aut vnam tertiò viſitauerint, & deuotè pro reformatione Eccleſiæ orauerint, vel alioquin in hunc finem aliquod notabile pœnitentiæ opus fecerint, illis alios triginta dies de iniūcta eis pœnitentia in Domino remittimus.

13. Et quoniam Archidiaconis (vt q quibus clauis iuris dictionis commiſſa eſt) incumbit, nomine Epiſcopi ſui r parochias ordinare, & prouidere, ne quiſquā * inexploratus ad Eccleſiarum & animarum curam gerendam admittatur; neue qui principales Eccleſiarum Rectores dici volunt, paſcendi ſuorum gregū curam, in mercenarios vel vicarios, qui prius examinati, & admiſſi non ſint, relegent; ne item quiſquam ſuſpectæ, ſ vel impuræ doctrinæ, Apoſtata, & inceſtuoſus monachus, vel aliâs non habens licentiam à Superioribus, neque t intruſus, vel illegitimè promotus, in Regimine parochialium Eccleſiarū ſuſtineatur, & vt qui Canonicè promoti ſunt, officij ſui nō ſint negligētes &c. His omnibus & ſingulis, vt aliâs ſemper, ita præcipuè in ſynodis ſuis, ſagaci cura ac ſollicitudine inuigilare debent.

14. Vigilanter quoque & ſollicitè ſatagent ac curabunt, vt nullus admittatur ad Pædagogia gubernanda, niſi exploratus: & ſi quis inueniatur ſuſpectus de hæreſi, ſeu aliqua praua doctrina, is depellatur, & alius idoneus in lo-

q Adolp in ſynodo vernali Diœceſana Anni 1550 pag. 508 a.

r De officio Archid. Ad hæc Concil. prouinc. ſub Herm. 5 parte 1. cap. 12.

* Synod Diœceſana ſub Adolp 3 Anno 1550. feria 5. poſt Remigij habita pag. 508 a b c.

ſ Synodus Diœceſana vernalis Anni 1550 ſub Adolp. 3 pag. 464: & deinceps,

t Synod. Diœceſana ſub Adolp. 3. Anno 1548 2. Octobris habita, pa 414. a.

Synodus Diœceſana ſub Adolp 3 Anno 1550, 26. Mart. habit. pag. 465. a.

in locum ipsius substituatur.

15. Ad hæc præstanda tanta debet esse Archidiaconis animi virtus & constantia, vt nullo persecutionum metu infatuentur, & persecutioni cedendo, à persecutoribus conculcentur. Sed, vt eorum consectentur virtutes, quorum nominibus insigniuntur, quemadmodum inuictissimus Protomartyr Christi & Leuita D. Stephanus, eiusdemque ordinis & consummationis Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus S. Laurentius, in persecutionibus inuincibiles persistãt, & crescente malorũ, aduersus se sibiq; subiectos peruersitate, ab Ecclesiarũ cura & sollicitudine nõ solũ nõ desistant; sed quod electorũ est propriũ, maiori contentione & alacritate, ad curandam Ecclesiarum salutem & incolumitatem, pleni fide, spe, & charitate sese erigant, synodosq; suas ad tranquilliora tempora, quæ Euangelium Christi nobis non promittit, nequaquam differant: exemplo B. Stephani, Romani Pontificis & Martyris, de quo in officio *u* Romano legitur: quod vehementius iam ingrauescente persecutione Imperatorum; conuocato Clero, ad martyrium suos hortabatur, in cryptisque Martyrum assiduè Missas & Concilia celebrabat. Nam cùm Archidiaconorum synodi nõ solùm ad publicanda & exequenda synodalia decreta, reformandosque mores, & Parochias ordinandas sint institutæ; sed & ad cognoscendas Ecclesiarum quæstiones, & difficultates, quæ persecutionum tempore & numero & nouitate obscuritateque sua Christi fidelium Pastoribus multum solent facescere negotij, ac in officio suo exequendo remorari: vt non desit Catholicis, sanę doctrinę cibus, & resolutio publica authoritate capta, in qua tutò conquiescere possint, non deesse eis debet Archidiaconorum officium, in hisce inquirendis, audiendis, & cognoscendis, vt si quæ eorum quoque, vel eruditionis, vel iurisdictionis, & authoritatis facultates excedãt; eas ad Episcopum vel proximè futuram synodum referant. Quam iuxta

u Ad 2 diem mensis Aug.

iuxta antiquam & laudabilem huius Diœcesis consuetudinem, & synodalem Constitutionem sub Adolpho tertio Anno 1551. æditã, cuius initium est, *Tertio etsi*, pagi. 524. c. singulis quibusque annis bis haberi volumus, easdemque censuras & pœnas quæ hoc Decreto in Prelatos & alios, qui huiusmodi synodo, prout debent non intersunt, repetitæ & innouatæ sunt, similiter repetimus & innouamus. Et ne Decani Collegiorum aut Pastorũ sumptus excusent, quò minus synodum accedant, obseruari volumus constitutionem hanc Concilij Prouincialis sub Adolpho 3. Anno 1549. habiti; vt nempe pro numero dierum quibus Concilium aut synodus durat, conferant Decanis suis Collegia & Parochi, absque tergiuersatione, subsidia, in sumptus quos necessariò facere debent. *De Synodorũ celebratione medio quinto ad reformationem necessario, pa. 441. b. a.*

16. Cùm iuxta sacras Canonum sanctiones Archidiaconi officium sit, Episcopum, quando Diœcesin suam visitaturus est; vel illos quibus id muneris delegauerit, aliquot diebus per Parochias quas visitaturi sũt, præire, eisque parare viam, minoresque ac leuiores causas corrigere, & emendare; ne Episcopus leuioribus negotijs fatigetur, ac vno loco diutius herere cogatur, quàm sit necesse, aut alioquin expediat; & propter latitudinẽ amplissimæ Coloniẽsis Diœcesis, quæ in quatuor Archidiaconatus principales, & quã plurimos Archipresbyteratus, seu Decanias rurales distincta est, hoc muneris in oẽs Archipresbyteros, hoc est tã Decanos Collegiales, quã Rurales, qui Christianitatum vocantur, in formula visitationis, Cleri & populi, Ciuitatis & Diœcesis Coloniensis, Anno 1549. 20. Decemb. ab Adolpho tertio eius nominis Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo ædita, sit distributum: Declaramus Archidiaconos hac ordinatione ita esse subleuatos, vt tamen eis incũbat Archipresbyteris vigilãter superintẽdere, & curare, vt ea omnia, quę ad prępara- *Adolph 3. in præparatione ad visitationem pag. 474. b c d.* *Ibidem.*

tionem visitationis ipsis in dicta formula præscripta sunt, per seipsos præstent, & quandocunque aliâs pro veteri consuetudine visitationem exercere debēt, eandem studiosissimè* per seipsos, & non per alios exequantur.

*cap 3. sess. 24. Concil. Trid de reformat.

17. Quod si vel in hoc officio, vel in alio quocunq; Archipresbyteri, à peruicacibus, & Ecclesiasticarum Constitutionum contemptoribus impediantur; seu à Sęcularibus potestatibus, ac alijs quibuscunque Catholicæ religionis parum obseruantibus, aliquod obstaculum offeratur; Archidiaconorum erit, Archipresbyterorum impotentiā hac in parte adiuuare, & si necessitas postulauerit, S. Cæsar. Maiestatis auxiliū, & patrociniū, ad frangendam peruersorum malitiam inuocare, prout in simili causa in synodo Diœcesana sub Adolpho tertio Anno 1549. 2. Octob. decretum & definitum fuit, pag. 459. c. d. Saluo nihilominus decreto Concilij prouincialis, quod præsidente D. Adolpho 3. Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo, Anno 1449 6. Aprilis celebratum est: quo declarantur excommunicationem, a iure & Canonibus latā incurrere, qui Decanos Rurales impediunt, quò minus possint officia & iurisdictionem suam exercere, synodos liberè celebrare, & excessus corrigere, sed iudicium hoc sibi vendicant.

Cap Accepimus Magistratus sæculares, pag 453.

18. Et ne vel in hoc, vel in alio munere negle cti aut nō executi officij culpa in Officialibus vel Decanis ruralibus inueniri queat; obseruari volumus 20. caput partis 14. Concilij Prouincialis sub Hermanno quinto habiti: vt nempe Archidiaconi, nullos inidoneos officiales aut Decanos rurales deligant, aut admittant. Sed ad has functiones viros tantùm assumant, cùm doctrina præstantes, tum vitæ innocentis inculpatæq;, qui nullius criminis labe notabiles officium suum irreprehensibiliter exequantur.

19. Cùm de iure communi, ad Archidiaconi spectet officium;

officium;ordinandos examinare,eosque repræsentare E-pifcopo;idque,vt alia multa Archidiaconis incumbentia officia,in aliorum humeros ita reiectum sit, quasi minimè ad Archidiaconos pertineret:quamuis pręcipere possimus,quia tamen pro ingenita eis animorum nobilitate,plus nos obtenturos confidimus, si rogemus: Rogamus eos per gloriosam Christi humilitatem, vt ne inglo riosũ ducant,Domino glorię hoc dignitatis suę pręstare ministeriũ, vt in cooptandis, & præsentandis Sacramentorum ac mysteriorum Dei dispensatoribus, eisque subseruientibus ministris, eandem adhibeant diligentiam, quæ à maioribus nostris, primisq; Ecclesiæ Archidiaconis hîc exhibita fuit, atque Ordinandorum examinationi ita sedulò attenteq; interesse studeant, vt ipso S.Ordinationis tempore Episcopo interroganti, an sciant illos esse dignos, non tanquam alienam personam gerentes, neque ex aliorum ore, seu vt nudam cæremoniam, sed ex iudicij sui testimonio verè respondere possint: Quantum ad humanum spectat examen,se credere illos,natura,scientia,& moribus dignos esse,& probos,qui S. Ordinis Sacramento initientur. Nam non ad Episcopos duntaxat,sed ad eorum quoque cooperatores; illos præsertim, quibus examinationis & præsentationis incumbit munus,spectat illa Apostoli per Spiritum sanctum emissa præceptio: *Manus citò nemini imposueris,neq; communicaueris peccatis alienis*. Quod exponens D. Leo Magnus: Quid est,inquit,manus citò imponere,nisi ante ætatem maturitatis, ante tēpus examinis, ante meritum laboris, ante scientiam disciplinę,sacerdotales honores tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici Ordinantem, qualis est qui non meruit ordinari?

De officio Archidiac. vt nostrum.

Epist. 87.

20. Porrò quandoquidem in causis spiritualibus seu Ecclesiasticis,iuxta statuta Coloniensis Ecclesiæ, etiam Iudicis officium Archidiaconis tribui videatur: quales

Pag.508.510.

causæ à synodo Diœcesana Anno 1550. feria quinta post Remigij habita, inter alias esse decernuntur, quando de institutione vel destitutione Clericorum seu iure præsentandi, instituendi, conferendi vel prouidendi agitur, vel super decimis, alijsq; Ecclesiasticis rebus, bonis, facultatibus, prouentibus & obuentionibus, seu testamentis ad pias causas conditis; vel cùm de coniugiorum nexu, & vinculis aut de vsuris alijsue similibus spiritualibus negotijs disceptatur; vt Archidiaconi, quibus huiusmodi officium aut de iure, aut ex consuetudine, concessum & creditum est, in dicendis sententijs, à veritate & iustitia non declinent, nihilq; contra iudicij sui testimoniũ, fauore aut prece delinquant; à facilitate credulitatis debent esse immunes, & ab accipiendis muneribus, quæ excæcant oculos prudentum, & manus & animum continere; nec facies accipere peccatorum, sed iudicare causas meritorum.

21. Cùm itaque sicuti nulla Ecclesiasticæ dignitatis functio, Episcopali muneri propinquior est, & ad subleuanda Episcopalia onera accommodatior, quàm functio Archidiaconi; ita neque vllum munus post illud, aut Ecclesiæ magis sit necessarium, aut fungenti magis arduum: intenta sollicitudine & sollicita intentione sat agendum erit, vt viri ad hoc munus idonei, & ad Episcoporum virtutes proximè accedentes eligantur. qui dictãte Spiritu sancto, per consensum omnium totius Ecclesiæ Patrũ, in omnibus Ecclesijs, vbi fieri poterit, debent esse Magistri in Theologia, aut Licẽtiati in Iure Canonico. Quorũ omnis ætas à puerilibus exordijs, vsq; ad prouectiores annos, per disciplinę Ecclesiasticæ stipẽdia cucurrit, vt ne his Ecclesia Domini regẽda credatur, qui legitimarum institutionum nescij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed à summis volunt habere principium: cùm valde iniquum sit & absurdum, vt imperiti magistris, noui antiquis, & rudes præ-

* Concil. Trident sess. 24. cap. 12.

D Leo Epist. 87. c. 1.

De his D. Bernard Epist. 42.

præficiantur emeritis; nec minus inordinatum atq; peruersum, vt ordinandis, regendis, & corrigendis sacerdotibus præponantur, qui in nullo gradu vnquam obsecuti sunt sacerdotibus. *Dist. 61. cap. Miserum.*

22. Hæc de officio Archidiaconi ita recensita sint, vt cætera, quæ in SS. Patrum antiquis & venerabilibus sanctionibus, de Archiadiconi officio sunt prescripta, minimè velimus esse antiquata; sed quæcunque in illis prætera inueniri poterunt, quæ ad decorem domus Dei, ad tuendam, propagandam, & illustrandam fidem Catholicam, atque ad innouandum disciplinæ Ecclesiasticæ vigorem, quoquo modo facere possunt; eadem Archidiaconi frequenter sibi ob oculos ponant, & quantum Deũ amant, tantum eius honorem in omnibus promouere studeant, ac secundùm formulam sibi præscriptam à Patribus, quorum lingua fuit calamus, sancta & iusta scribentis; non minori deuotione vitam, & actiones suas cõponant, quàm, si immediatè eam de manu Dei accepisset. *Prouer. 8. 16.*

23. Quæ verò de institutione corporali, tã super officijs, beneficijs, & curis, quã dignitatibus, præscribenda hic Archidiaconis fuissent, ea proprijs suis locis & titulis digesta sunt. Quæ quidem vt alia omnia Ecclesiæ Coloniensis statuta, eo studio perlegant, vt cunctis, quibus presunt, & officij dignitate præeminent, viua lex & lux esse possint, atque vitæ & morum integritate hoc præ se ferant, ad quod alios authoritate & iurisdictionis potestate, promouere & prouehere debent.

DE ARCHIPRESBYTERIS.

MAgnam cum Archidiaconis affinitatem habent Archipresbyteri. Quo nomine Adolphus tertius, Archiepis. Coloniensis in præparatione ad visitationem 1.

Decanos,

Decanos, Collegiatarum Ecclesiarum quàm Rurales seu Christianitatum intelligit.

DE ECCLESIARVM COLLEGIATARVM DECANIS.

1. DE Decanis Collegiatarum Ecclesiarum, quamuis titulo de Prælatis generatim atque vniuersè actum sit; cùm tamen hic locus singularem de eis tractationem postulet, præcipua, muneris atq; officij quod eis incumbit, capita, quorum Ecclesiæ Coloniensis Concilia & statuta meminerunt, hîc recensenda esse putauimus.

2. Decani itaque eandem penè in Collegijs suis in sibi subiectos habent authoritatem, iurisdictionem, curam atque sollicitudinem, quam in regiuncula sua habent Archidiaconi. Nam vt in statutis Conradi Archiepiscopi, cap. 9. Anno 1260. quarto Idus Martij pronuntiatum est: pœnes eos consistet Ecclesiarum suarum potestas, lege ac gubernatione Canonicæ disciplinæ exercenda. Et quemadmodum alibi, tum in Constitutionibus D. VVilhelmi Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopi 25. Februarij Anno 1352. æditis, cap. 2. legimus: eis, tanquam iudicibus correctionis & disciplinæ suorum subditorum, vigilandum est, vt quæ in prouincialibus Concilijs, Synodalibusque statutis, alijsq; Episcoporum Constitutionibus præscripta sunt, à subiecto sibi clero obseruentur: & si quę contra illa ab his commissa fuerint, eadem de iure & cõsuetudine tenentur corrigere, & secundùm Canonicas sanctiones vindicare; prout ab eodem VVilhelmo in Cõstitutione Anno 1353. 4. Mart. ædita, apertè indicatum est. Quò referenda sunt, quæ de publicandis a Episcoporum Concilijs & Synodis, Romanorumque Pontificum Decretis & Constitutionibus; Quæ itẽ de habenda cura, ne quid vel per suspectæ & impurioris doctrinæ Ecclesiarum Rectores, vel per Pædagogiorum præfectos, vel per infectos hæresi libros, aut alia quauis ratione in Catho-

Pag. 12. d.

Pag 155. a b.

Synodus Diœcesana sub Adolpho 3. Anno 1550. 26 Februar. habita pag 464. c. Cap 5. statutorum eius pag. 157 c.

a VVilhelmus in Consilit Anno 1.60. 1.0&o. ædita, ca 29. statutorum eius pag. 181.

tho-

tholicam Ecclesiã *b* irrepat, Archidiaconis fuerunt præscripta. Hæc enim ad Decanos Collegiales quoque pertinere, & ab ipsis in Collegijs ac locis eorum iurisdictioni subiectis debere præstari, ex varijs Episcoporum Coloniensium Constitutionibus dignoscitur.

3. Præter hæc autem, cùm, vt dictum est, Collegiatarũ Ecclesiarum Decani, Pastores sint omnium Canonicorum, & inferioris Cleri sui Collegij; à pastoralibus officijs minimè abhorrere debent, eaque à se, tanquam sibi indigna, reijcere; quin potius Pastoris nomine & opere gloriantes, exemplo Christi, cuius vt locum tenent, ita formam sequi tenentur, qui dixit: *Bonus pastor animam suã ponit pro ouibus suis*: nihil sibi reputent indignum, nisi quod saluti ouium obesse potest, non quærentes quę sua sunt vt mercenarij, sed seipsos impendentes vt veri pastores.

4. Cùm pastorum sit, diligenter agnoscere vultum pecoris sui, suosque greges considerare, ac singulas oues vocare nominatim; hanc quoque curam ad se pertinere agnoscant Decani. Quare curent singulorum Canonicorum, Vicariorum, Clericorum, aliorumq; sibi subiectorum, animæ statum ita exploratum habeant, vt cum securitate animæ suę, de animabus illorum Domino Deo & Episcopo suo quandocunque eis placuerit, reddere possint rationem.

5. Ad cognoscendos autem singulos, ac statum cuiusque animæ certius explorandum; in primis proderit, singulorum confessiones frequenter audire; in quibus fidelis & deuota Deo & Superioribus suis anima, secreti sui abscondita intimosque affectus tanto liberius pandit, quanto & per sacræ Confessionis sigillum securius, & per Sacramenti religionem sanctius deteguntur.

6. Quod vt maiori cum fructu fiat, vita & moribus ita compositi sint Decani, taliq; scientia ac peritia ad sanandos animi morbos, tractandique vnumquemque pro ægritu-

Margin notes: d. & synodus Diœcesana sub Adolp. 3. anno 1549. 2. Octo. habita. pag. 459. a b.
b Adolp. 3. in synod. Anno 1550 20 Feb. habita pag. 464. a. & 465. a.
Supra tit. de Prælatis artic. 6. Cõcil. Lateranens. sub Alexandro tertio habitum. cap. 3. quod habetur cap. 7. de elect. §. Inferiora, & Paulus 3 in Regulis Cancellariæ. cap. De duobus Decanatibus in Alemania non obtinẽdis.
Ioan 10.

gritudine sua, arte præditi; vt Canonici & reliqui omnes, quotquot Decanis subiecti sunt, non solùm non inuiti, ad faciendam sacramentalem confessionem eos accedant; sed illos præ alijs eligant, malintque propter salubriora consilia, & præstantiora remedia, quæ per illos potius, quàm per alios, in recuperatione valetudinis internæ experiuntur, ipsorum potius, quàm aliorum opera, in sacris confessionibus vti.

7. Non respondeant hîc Decani quidam, insuetum esse, nec conuenire dignitati suæ ministerium tale. Non insuetum, sed desuetum dicant, & per desuetudinem peccatum esse agnoscant, atque nobilissimum agrum Domini, alioquin natura sua fertilissimum, non solùm hac negligentia alibi sine fructu esse, sed pro fructu tribulos & spinas proferre, magna contritione cordis doleant. Itaque post longam desuetudinem, sanctam consuetudinẽ repetant, & quæ olim magno cum fructu, & Ecclesiarum splendore à Decanis factitata sunt, nouo pietatis ardore, nouo Christi ac animarum salutis amore; nouoque domus Dei zelo factitent, ac sese ad audiendas subditorum suorum confessiones frequenter offerant. Locum huic rei conuenientem, vel in sacrario vel in Domo Capitulari, vel alibi in Ecclesia designent. Horam certam, quando huic functioni vacaturi sunt, annuncient; omnibus causa confessionis eos accedere cupientibus, facilem accessum prębeant; ad verecundos sese insinuent; benignè, patienter ac longanimiter omnes audiant, omniaque alia intermittant, vt hîc nihil omittant, nihilq; quod ad expertum animæ medicum pertinet, negligant. Operosum quidem hoc officium, & quod animum, vt reliquis virtutibus, ita Christiana quoque humilitate, ardentiq; charitate instructum requirit: sed tamen contra quam tumidus, irreligiosus, & Ecclesiastica ministeria spernens animus iudicat, cælesti dignitate plenum. Quid enim ex omnibus, non Decanorum modo, sed Prælatorum

rum omnium officijs dignius, quidue excelsius, quàm diuina authoritate peccata soluere, quàm potestate clauium ad æternam beatitudinem peccatoribus aditum facere? quam quidem potestatem sacerdotali ordinatione receperunt, & iurisdictionis Decanalis authoritate exercere possunt. Quò eis authoritas hæc? quò eis ista iurisdictionis facultas, si eam non vsurpent, sed vel ligent in sudario cum seruo nequam, vel cum seruo pigro sine aliqua vsura fodiant in terram? Imò verò vt hoc præ alijs possint, se quoque Prælatos dici intelligant, & verè esse si præ alijs faciant. Vt enim possint,† sub pœna suspensionis fructuum tenentur intra annum à tempore adeptæ pacificæ possessionis esse sacerdotes: Vt autem præ alijs possint, in prouinciali Concilio, sub Adolpho* tertio Anno 1549. peracto, tanquam peritiores medici, qui in grauioribus & periculosioribus morbis præsentissimam adhibere possint medicinam, prærogatiuam acceperunt, sibi confessos ab omnibus casibus, de iure vel per statuta synodalia Archiepiscopo reseruatis, in foro conscientiæ absoluendi. Quamobrem audiendi subditorum suorum confessiones necessitatem sibi impositam, vsu & consuetudine faciant leuiorem: cùm vt vsu & praxi, curandi animarum morbos peritiam maiorem acquirant, tum vt qui in casum reseruatum inciderint, sine proditione criminis sui, absolutionis gratia eos conuenire queant. alioquin enim si tantùm in casibus reseruatis confessiones audire solent, illi magno cum rubore, grauioris criminis reos, prodere se cogentur.

† Supra tit. de Prelatis. cap. 19 Wilhelm instar. ca 8. pa 159. 160. Conrad. instar cap 9. pag 134.

* Pag. 455. c. Reseruatio enim casuũ fit, partim vt infirmiores hac ratione deterreantur à grauioribus criminibus, partim quia conuenit vt grauiores morbi peritioribus medicis committantur.

8. Eodem porrò spectat, quod ab eodem Adolpho, in inquisitionibus tempore visitationis in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, de Decano faciendis quærendum proponitur: An Decani inuigilent, vt secundùm Canonem *Omnis vtriusque sexus* de Pœnitentia & Remissione omnes personæ Ecclesiasticæ, ad-

minimum semel in anno ipsis seu de eorum permissione, Ecclesiæ Parocho, & idoneo sacerdoti peccata sua cõfiteantur, & secundùm Ecclesiæ ritum communicent, & an in negligentes vel detrectantes (vt Canon ille iubet) animaduertant.

9. Ex quibus verbis, præter hoc quod de audiendis cõfessionibus vrgemus, animaduertant Decani Canonem *Omnis vtriusque sexus*, non laicos tantùm, sed etiam Canonicos, reliquosque Clericos obligare, eosque ab ipsis, si non fecerint quod in Canone illo requiritur, secundũ eundem Canonem puniendos esse, nempe vt viuos arceant ab ingressu Ecclesiæ, & mortuis Christianam negẽt sepulturam. Nam præterquam quod Canon vniuersè loquatur, omnesque Christi fideles generatim comprehẽdat, ab Adolpho tertio ad continendũ in officio eos, qui immediatè Decanis subsunt, speciatim adducitur.

10. Animaduertant præterea, eos qui immediatè eis subiecti sunt, non nisi sua permissione alieno sacerdoti, licet Ecclesiæ parocho peccata sua confiteri posse. Quod & in præsenti constitutione Adolphi tertij, & clarius in statutis Sifridi ca. 8. pag. 44. in tanta sacerdotum multitudine prudentissimè & consultissimè declaratum est; cùm vt Decani nominatim sciant, quibus singuli subditi sui confiteantur, tum etiam quia aliter vt Canon testatur, alienus sacerdos, eos non potest absoluere, vel ligare.

Cap Omnis vtriusque sexus.

11. Cùm autem omnes illi immediatè Decanis subsint, etiam si Laici fuerint, & coniugati, quotquot infra immunitatem habitant, vel in domibus Capitularibus vt vocari solent, extra immunitatem quidem sitis, sed eiusdem iuris cum illis quæ intra immunitatem sitæ sunt: ijsdem Decani tanquam proprij eorum pastores, omnem pastoralem curam impendant. Et quemadmodum D. Adolphus tertius, rectè monet, omnes & singulos sæpe moneant, vt quisque vocationi suæ gnauiter incum-

cumbat, & vitam ducat appellatione sua dignam, atque si quos Pastores vel Ecclesiæ suæ vicarios sub se habent, qui Pastores familiæ vocantur, hos suos coadiutores, ac pastoralis officij vicarios duntaxat ministros agnoscant, non autem tanquam proprios Pastores, & quibus nullã sollicitudinis debeant inspectionem, pro voluntate sua agere & negligere sinant.

In inquisitionibus in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs faciendis. pa. 479. c. § 23. Cap. exstirpãdæ consuetud. § qui verò, de præben. & dign.

12. Ac proinde tales vicarios, ac coadiutores ad hoc onus promoueant, aut promoueri curent, quibus incũbentem sibi animarum curam tutò credere & dispartiri valeant. Qui videlicet, cùm cæteris morum grauitate, vitæ innocentia, charitate atque insigni doctrina præstent; præ cæteris digni sunt, qui in cura Pastorali Decani onus supportent, eosque in officio pastorali ita dirigant, vt nec vltra facultatem sibi commissam, aliquid tentare præsumant, nec in exercendis talentorum suorum vsuris, ac lucrifaciendis animabus, desidia aut ignauia torpescant, nomine videlicet pastoris gloriantes, sed charitate & operibus pastoralibus vacui & inanes.

13. Vt autem Decani, hos sibi magis obtemperantes, magisque sedulos in operè Pastorali sentiant cooperatores, vtque ipsi Decani agnoscant, qua in re illos sibi vicarios ac cooperatores habeant: officia etiam humillima quæ his, tanquam Decanorum in munere pastorali vicarijs incumbebant, ipsimet aliquando magna cum humilitate & charitate, sine vlla indignatione perficiant, vt cũ Domino ac Saluatore nostro dicere possint. *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Nihil enim & ad erudiendum aptius, & ad permouendum potentius, quàm si Dominus aut magister, ex summa humilitate & syncera charitate aliquando faciat, quod à famulo aut discipulo rectè factum desiderabat.

Ioan. 13.

14. Cæterùm, vt in his se vtiliter, & magna cum omnium ædificatione, ac nominis sui æterna claritate Decani humilient, ad ea tamen quæ Decano propriè incũ-

 bunt,

bunt, illos assurgere non permittant; videlicet, si sacramentum Eucharistiæ, aut extremæ Vnctionis fuerit administrandum alicui in lectulo ægritudinis iacenti Canonico, hoc ipsum nisi necessitas, aut causa vrgens aliud cogat, ipsimet faciant Decani, seruata forma à Canonibus & Ecclesiarum suarum statutis præscripta, comitantibus videlicet, & præsentibus omnibus Canonicis ac vicarijs, sic vt omnes cum sacerdote inungente infirmum, Psalmos, litanias, & orationes ab Ecclesia traditas, vti hæc in agenda continentur, deuotè, & fixis in terram genibus, super infirmum dicant, ac quisque hoc vltimum vale ita dicat fratri suo, per ignotas vias ad iustum iudicem suum abituro, quemadmodum sibi in statera appenso, & inuento minus habenti factum vellet.

Adolp. tertius in ijsque in Cathedra lib. & Collegiatis Ecclesijs inquiri debent. §. 43 pag. 482.

15. Si autem Decanum à ciuitate, seu loco residentiæ suæ fortè abesse contigerit, vel ipsummet corporis infirmitate, aut alia quauis iusta causa ab huiusmodi officio infirmo fratri suo præstando impediri; tunc Decani vicem supplebit, qui Decani absentis locum tenet.

Cyprianus lib. 1. epist 9.

16. Quod verò ad sacram attinet communionem, cuius hîc per occasionem facta fuit mentio: cùm in homine Christiano, ac præsertim Ecclesiastico (qui vt præ alijs in nulla re impeditus, precibus, orationibus atque sacrificijs perpetuò vacaret, & suis meritis supplex pro populo apud Deũ intercederet, alijsq; sanctitatis esset exemplum, subsidiũ victus, atq; honorẽ ab Ecclesia accepit) signũ sit tepidæ aut nullius fidei, tepidęq; aut nullius charitatis, nihil vltra pręceptũ facere, ac hoc ipsũ, quod pręceptum exigit, vix aut ægrè adimplere; multumq; e is à Deo elongatus esse conuincatur, atque terrenis desiderijs nimis affixus, qui vel simplex Clericus, vel in sacris Ordinibus constitutus, à frequenti corporis Christi communione abhorret, vel Sacerdos singulis quibusque diebus Dominicis & festis voluntaria Deo placendi, Deumq; placãdi seruitute, Missæ sacrificium non offert; sed id tantùm

facit,

facit,cùm ex obligatione quadam, ad sacrificandum cõ-
stringitur,vel liberali eleëmosyna inducitur: Decanorũ
erit non tantũ inuigilare vt secundùm citatum magni
Concilij Lateranensis Canonem,communi laicorum le
ge Clerici Ecclesiæ præcepto satisfaciant; sed & sine vlla *Artic 16 & 17.*
defatigatione adlaborare, vt(quemadmodum in præce-
dentibus,cùm de Prælatis generatim ageretur , indicatũ
est,) non tantùm pijs exhortationibus, sed & suo exem-
plo crebram ac frequentem corporis Christi commu-
nionem, apud Clerum in vsum reuocent. Et sacerdotes
quidem singulis diebus Dominicis & festis, etiam si non
teneantur ex officio,in spiritu humilitatis,& corde con-
trito faciant sacrificium, eosque istuc permoueat pia at-
que celebris D. Bonauenturæ sententia, quam ad obti-
nendam à sacerdotibus frequentẽ sacrificij oblationem
protulit,sic enim ait: *O quàm graues angustiæ? O quantæ an-* *Tractatu de præparatione ad Missã ca 5.Cuius initium est, Tertiò proba te ipsũ.*
gustiæ me vndique affligentes: accedere indignè horrendum est
iudicium,non accedere ex notabili negligentia, vel contemptu
damnabilis est culpa. Nam cùm sacerdos est absque peccato mor-
tali, & in proposito bono,non habens legitimum impedimentũ,
& non ex reuerentia,sed ex negligentia celebrare omittit, pri-
uat Trinitatem laude & gloria, angelos lætitia, peccatores ve-
nia, iustos subsidio & gratia, in purgatorio existentes refrige-
rio, Ecclesiam Christi spirituali beneficio, & seipsum medicina
& remedio, contra quotidiana peccata & infirmitates. Tan-
tum Bonauentura. Reliqui verò si non octauo quo- *In constitutione pro Cleri reformat. edit Anno 1566.*
que die, iuxta reformationem Pij Quinti, saltem semel
in mense minores Clerici , ac etiam in solennibus
Christi Domini , Beatæque Virginis Assumptionis,
Omniumque Sanctorum , diebus festis ; in maiori-
bus autem Ordinibus constituti , bis singulis men-
sibus solennibus Christi Domini & festis Beatæ Vir-
ginis supradictis , à Decano suo , vel à sacerdote Mis-
sam solennem cantante, sacrosanctum & viuificum
corpus Domini accipiant . Subdiaconi & Diaconi,
præ-

Concil. Tridenti sess 23. cap 11.

præterea festis omnibus alijs, quibus altari in solemni missæ sacrificio, vestibus sacris induti ministrauerint, sacram communionem accipiant: vt quemadmodum ad sacros Ordines promouendi, crebra corporis Christi cõmunione, vitæ suæ meritum comprobare tenentur: ita promoti, crebriori communione augmentum eius faciant, in ædificationem sui, in charitate Dei & proximi. Alij porrò laici, qui Ecclesiæ deseruiunt, vt sunt Virgiferi, Custodes aut Campanarij, & similes, ter minimum in anno secundùm legem, olim omnibus laicis præscriptã & obseruatam, ad percipienda in Ecclesijs, quibus ascripti sunt, sacramentalia corporis Christi mysteria inducantur. Decet enim, vt qui ad ministrandum, & seruiendum in Ecclesia Dei assumpti sunt, Deo præ alijs placere, & per vitæ sanctimoniam ei propinquius astare studeant: vt ne hinc aliquando grauius damnentur, quod ad sanctitatẽ aliorum collaborauerint, ipsi interim omni sanctitate inanissimi; tanto ob hoc maiore intercapedine, à Regno Dei segregandi, quanto hic ministerijs externis Deo, diuinisque officijs propinquiores, & in populo honoratiores fuerunt. Et licet intra immunitatem Ecclesiæ cui seruiunt, non habitent, sed forsitan in Parochia aliqua, quãuis Collegio vicina, Collegio tamen aut Decano non subiecta, non in Parochia quidem illa, sed in Collegio, cuius sunt membra, à Decano vel alio sacerdote, solemne missæ sacrificium faciente, sacram Eucharistiam istis diebus accipient. Ne dum eos Decanus putat communicare in Parochiali Ecclesia, & contra Pastor id existimat eos facere in Collegiata, nec huic, nec illi satisfiat.

De consecrat dist 2 cap Et si non, & cap. saeculares.

17. Vt autem Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, Canonici, & reliqui Clerici ac laici, ad quos hæc nostra Constitutio dirigitur, promptiori animo ac deuotiori voluntate eidem sese conforment, & inuitati ad cæleste epulum, lubentes veniant; nec excusando excusationes in peccatis, quod minus obtemperent sese excusent: pro tradita

nobis ab Apostolica sede potestatis mensura, Ecclesiæ thesauros benignè aperientes omnibus & singulis supra dictis, qui præscriptæ Constitutioni nostræ parebunt, & diebus designatis sacrosanctam Eucharistiam modo quo dictum est deuotè accipient, vel salutare Sacrificiũ offerent, & simul pias ad Deum preces effundent, vt Ecclesiam suam sanctificare, regere, pacificare, custodire & adunare, hæresesque vndique euellere, & extirpare, atq; Ecclesiæ Prælatis virtutem largiri dignetur, qua impositum sibi munus, ad eius gloriam, subiectorumque salutẽ administrare possint & velint, atque subiecti eisdem bene monentibus pareant, rectéq; eos dirigentibus acquiescant: de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli authoritate confisi, toties quadraginta dies, de iniuncta eis pœnitentia relaxamus.

18. Si qui verò, sibi plus æquo sapientes, hisce nostris inuitationibus, & Prælatorum suorum exhortationibus acquiescere contempserint; & vt obtemperent, nec prçmijs induci, nec rationibus potuerint permoueri: Hos Decani primùm priuatim, deinde si non proficiẽt, publicè seuerius corripient, declarabuntque eos hoc in fidelibus Niniuitis longè inferiores, qui regi suo homini prophano prçcipienti, ieiunium saccum & cineres, ad placandam iram Dei & reuocandam latam perditionis sententiam, magna alacritate obediuerunt: quod ipsi inuitantibus eos ad cœnam magnam, ad panem angelorũ, ad refectionem animarum suarum, Apostolorum successoribus, Christique in terris vicarijs obtemperare detrectent. Quibus tamen cùm ad patrimonium Christi, ex quo subsidium vitæ & honorem suscepturi erant, admitterentur, illiusque insignia, vt ei deuotius præ cæteris seruirent, acciperent, iureiurando obtemperaturos se promiserunt. Vbi autem nec correptionibus quidquam obtentum fuerit ad mulctas, si videbitur consultum, procedant, & primùm quidem parua, secundò magna, tertiò Ionæ 3.

Z verò

De hac re vi deatur D. Gregor. Homilia 36.

verò maiori aliqua portione Canonica priuētur, vt tātil la tēporalis emolumēti iactura, pro terrenis cœlestia, pro caducis amare discāt ęterna, & comedētes panē illum, eūdem esurire incipiant, quem non sumentes fastidiebant.

19. Eadem cura & deuotione; qua Decani Pastorale officium præstare tenētur, honorem Dei in Ecclesijs quibus præsunt tueantur. Quamobrem quæcunque infra de diuinis officijs ordinata sunt, eo studio obseruari curēt, vt nihil hic ab eis desiderari possit; sed zelo domus Dei accensi, sedulò aduertant, & circumspiciant, an quidquā præter illa desideretur, quod ad cultum & honorem Dei augendum, & illustrandum facere quoquo modo possit: & hoc ipsum authoritate qua præditi sunt, obseruari curent, eoq; in studio sese mutuo æmulentur, & pia concertatione, animiq; viuacitate vincere studeant.

Concil prouinc. sub Herm 5. parte 3 c. 2. pag. 356 Adolp. 3 in præparatione ad visitationem. pa. 483 a b. §. 80. 81. 82. & in inquisitionibus, quæ in Cathedral et Collegiatis Ecclesijs fieri debent p. 479 c d. §. 24 25.

20. Inter reliqua porrò munia, quæ Decani magna vigilantia & sollicitudine obire debent, curanda est Clericalis vitæ sanctitas, grauitas atq; honestas: nempe vt omnes quotquot eis subiecti sunt vitam ducant suo statu ac ordine dignam, non incedant gladijs accincti terribiles, non gaudeant longo accubitu, nec studeant euacuandis poculis ad æquales haustus, non comam indecentem & militarem nutriant vel barbam, sed tonsuram ac habitum deferant clericalem: & si qui sint inobedientes, ebriosi, luxui indulgentes, aleatores, percussores, rixosi, scortatores, ignaui, mercaturam & vsuram exercentes, & officij sui neglıgentes, in eos secundùm cēsuram sanctorū Canonum animaduertant, & excessus quorumcunque Canonicorum, & Vicariorum insolentiam, aliorumq; subditorum vitia, quoties opus est castigent. Quò spectāt ea quæ infra de Canonicis, & Clericis, de residentia Canonicorum aliorumq; ministrorū Ecclesiasticorum, de beneficijs item Ecclesiasticis, & de concubinarijs recensita sunt. Similiter ad eorum quoq; curam pertinēt; quę de recta bonorū Ecclesiasticorū administratione pręscri-

pta sũt. *Et* passim reliquo hoc opere quãplurima inueniẽtur, quæ vt ducãtur in vsũ, & ea qua par est deuotione seruētur, Decani authoritatis & potestatis suę pōdus interponere debebũt. Proinde iũgant curã suã Superiorũ suorũ dispositionibus, & vt circũspectè ac velociter impleãtur, quę ad totius *E*cclesię incolumitatẽ, & laudabiliter digesta sunt, & salubriter ordinata, ea oĩa flagrãti lectionis & meditationis studio cognoscant, cognita obseruent, seq́; omniũ bonorũ tale prębeãt exẽplar, vt ipsi sint viua lex, & tanquã veri animarũ Pastores, oues suas prędecãt, quocunq; eas sequi voluerint. Quã vitę formã in primis à Decanis exigit Concil. prouinciale sub Herm. 5. habitũ dũ parte 14. ca. 4.* pro reformatione Ecclesiarũ Cathedraliũ & Collegiatarũ primã curã ponendã esse cẽsuit in Ecclesiarũ Prelatis maximeq́; Decanis: consequi. n. necessariò, si illi cœci fuerint, vt hi quibus ducatũ præstãt in foueam trahantur, ac simul cũ illis cadant, eò quod facilè ab alijs in exemplum trahatur, quicquid ab illis committitur.

Vide tit de Archidiaconis, vbi agitur de synodis & tit. de pastoribus.

Concil prouinc sub Hermanno 5 parte 14. c. 1. Adolph. in inquisitionibus in Cathedral & Collegiat. Ecclesijs faciendis pag 479. c § 23. 24. 25.

** Pag. 405.*

21. Qua in re, vt & Decanis & eorũ subiectis rectè cõsulamus, ne dũ sensus eorũ, per externarũ rerũ curã, multum distrahuntur, ea quæ ad mores & ad vitã suã rectè formãdam, quęq́; officij propria & pręcipua sunt, intermittant aut obliuiscantur; cõuentus illos, quos antiquę sanctarũ Constitutionũ regulę Capitula disciplinę vocãt, singulis minimũ mensibus, in omnibus vtriusq; sexus Collegiatis *E*cclesijs præcipimus custodiri, prima videlicet die Capitulari vacãte cuiuslibet mensis: vel, si magis placuerit, celebrioribus saltẽ festis imminentibus; Resurrectionis nimirũ Dominicę, Pentecostes, Natiuitatis Iohann. Baptistę, Asſũptionis B. Mariæ, omniũ *S*anctorũ, Natiuitatis Dominicæ, Dedicationis & Patronorum Ecclesiæ, ac sub initiũ Quadragesimę. In huiusmodi Capitulis singulis vicibus à iunioribus Canonicis per ordinem ex his. Decretis tantum legatur, vt quæcunque ad Prælatos vel inferiores Canonicos, Vicarios, Clericos, aliasq́;

Ecclesiasticas personas, quouis modo spectant, singulis annis perlegantur; & si quid Decani ex Conciliorum Prouincialium vel synodalium, alijsue Archiepiscoporum Coloniensium statutis adiungendum iudicauerint, hoc quoque adiungatur. Inter alia verò adiungi in primis volumus, & frequenter prælegi formulas iuramentorum, quibus Ecclesiarū Prælati, Canonici, Sacerdotes, Officiales, & ministri vel ratione ordinationis suæ ad sacerdotij gradū, vel ratione institutionis suæ ad Prębendas, Canonicatus, Ecclesias parochiales, dignitates, vel ratione officij seu ministerij sui, se Deo, Ecclesiæ suæ, suisque Superioribus obstrinxerunt. Hac quippe ratione fiet, vt & hęc & sanctorum Patrum præcepta & definitiones omnibus innotescant, & qualiter quisque vitam suam instituere debeat, & muneri, quod sibi incumbit, satisfacere, cuique manifestum euadat. Dabitur etiam occasio, vt si quæ obscura videbuntur, & explicatione digna, eadem Decani explicēt, & quæ inculcāda oportuna & importuna adhortatione, inculcēt, quęq; corripiendā, emēdanda & castigāda, sine dissimulatione corripiant, emendent, & castigēt; & quæcunq; contra Ecclesiasticæ sanctionis regulas, culpabili nouitate, malè pullulasse cognoscent, statim in ortu suo radicitus euellant.

Pagi. 359. c. 22. Quod quanam ratione Decani præstare debeant, ca. 14. 15. 16. & 17. partis tertiæ Concilij Prouincialis, quod præsidente Hermanno Quinto Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo habitum est, luculenter est expositum; quò Decanos remittimus, eosdem DD. Conradi & Adolphi III. Archiepiscoporum Coloniensium verbis admonentes, vt antiquum illud Capitularis disciplinæ ius, quod in vetustis Ecclesiæ suæ codicibus habent, in vsum reuocent, & peccatis publicis pœnitentias publicas iniungant. Nam cùm, eodem D. Adolpho teste, sine huius disciplinæ restitutione, Ecclesia perpetua scabie laborabit, nec scandalorum futurus sit modus, ac pij se pecca

Synod. Diœcesana feria 3 post S. Matthiæ, sub Adolp. 3. Anno 1550 habita pag. 465 a & 466. d

peccatis inuoluent alienis: hæc omnia eorum culpæ meritò imputabuntur, quod commissam sibi excessuum correctionis potestatem, suique officij regimen, quemadmodum bonos dispensatores super familiam Domini constitutos decebat, exequi neglexerint, & subiectorum suorum excessus, secundùm Canonicas sanctiones corrigere noluerint; eadem ob hoc pœnę cēsura digni, quam in Regem Achab, seuera hac Prophetæ sententia prolatam legimus. *Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius.*

Cap 5. statutorũ D VVilhelmi, quod incipit Bonę memoriæ pag. 157. c d. Conc. prou. sub Conrado c. 9 p. 12. d

3. Reg 20.

23. Præscriptus verò à nobis dierum Capitularium numerus ita seruetur, vt tamen si angustior sit, quàm vt agendis & perficiendis illis sufficiat, quæ certis istis diebus agenda ordinauimus: Decani plures dies decernere possint, quibus nostrarum Constitutionum decreta, ac Ecclesię Colon. statuta pręlegātur, & de moribus Ecclesiasticarum personarum inquiratur, ac reliqua quæ ad correctionem excessuum, & vindictam transgressionum faciunt, mandentur executioni. Imò verò vt cum Apostolo aliquid humanum dicamus, non minor sit cogitatio, cura, & sollicitudo, de obseruatione Sacrorum Canonum, ac regularum, quàm de terminis agrorum, de solutione annui census, ac rebus alijs minoribus, propter quas non singulis duntaxat mensibus, sed singulis minimum septimanis, ac in quibusdam Collegijs, singulis ferè diebus capitulares conuentus coguntur. Monente enim diuinę vocis imperio, iste in rebus seruandus est ordo, vt primũ quæratur regnum Dei, quo reliqua omnia adijciantur. Qua voce erectos & directos cupimus omnium animos, vt ne ordine perturbato & inuerso in vanum laborent omnes qui ædificant, tantòque minus proficiant, quanto suæ magis prudentię, quàm diuinę sapientiæ & prouidentiæ innituntur.

Matth. 6.

24. Monemus itaq; & hortamur omnes, quotquot horum interest, vt ante omnia Deo placere studeant, & præ-

ter obseruationem dierum Capitularium, quam præscripsimus, nunquam de rebus temporalibus, in conuentibus Capitularibus fieri patiantur mentionem, nisi vel ex his Decretis nostris, vel ex Archiepiscoporum Coloniensium Constitutionibus aliquid, quod ad reformationem faciat, prælectum fuerit.

25. Proderit hoc non tantùm, vt singulis annis prælegi Canonicis possint, quæ eis prælegenda præcepimus, sed admonebuntur quoq; hac obseruatione Prælati, & Canonici, omnia ad diuinum honorem dirigenda esse, eiq; seruire debere, nihilq; in rerum natura esse vtile aut necessarium, quod diuino honori aliqua ratione debeat anteponi: & si, vt veros Christianos, Christianaq; prudentia fideles Dei seruos decet, diuinis hisce promissionibus sese conforment, eisque se tota voluntate credant, & toti ab eis pendeant; tanto vberiorem in bonis temporalibus benedictionem hac obseruatione sese à Deo consecuturos confidant, quanto magis quæ Dei, quàm quæ sua sunt quærent.

26. Olim quolibet die, præterquam festo, post decantatum officium defunctorum, Decani & Canonici ingrediebantur domum Capitularem, & ante omnem tractatum vel præbendæ vel disciplinæ, aut cuiuscunque rei alterius, legebatur tabula Capitularis, quæ admonebat quēque sui officij, quod vel cantando, vel legendo, vel quocunq; alio ministerio in Choro obire debebat. Indicabatur deinde quota esset Luna, vt hac consideratione, singuli inconstantiæ & mutabilitatis huius vitæ admoniti, non sperarent in incerto rerum temporalium, sed ab ijs ablactarentur. Proximè ab hoc annunciabantur dies obitus fratrum ac benefactorum, vt quorum beneficijs gaudebant ac sustentabantur, eis gratitudinis & debiti officium redderent. Post hæc prælegebatur aliquid ex regula & vita Clericorum, cui adiungebantur ea quæ ad disciplinam Ecclesiasticam, ad correctionem morum, & ad vindi-

vindictam transgressionum pertinebant. Postremo autem loco agebantur causę, quę ad præbendas, ad agros, ad annuos census, aliasq; res temporales spectabant, & si fortè Decanus non erat præsens, qui ista curaret, eius vices supplebat Prior, quod nomen per Subdecani nomen abolitum arbitramur. Olim præscripta fuerunt hæc ab Archiepiscopis & Episcopis prouincialibus Ciuitatis, Dioecesis & prouinciæ Coloniensis: olim obseruata fuerunt à Decanis & Canonicis Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum, Ciuitatis, Dioecesis, & Prouinciæ Coloniensis: olim omnium bonorum affluentia, & benedictione coeli & terræ florentissima erat Ciuitas, Dioecesis, & Prouincia Coloniensis. Nunc ista negliguntur, nunc ista in desuetudinem abierunt, nunc ista à multis contemnuntur, ridentur, & vt queritur Synodus vernalis Anno 1550. sub Adolpho tertio habita, nunc ista in ludibri ũ abierunt. Nunc quoq; videtur Deus oblitus Dioecesis & prouinciæ huius, ac ridere in interitu eius. Resumatur itaque obseruatio pristina, primùm quęratur regnum Dei, & videatur an coetera non adijcientur.

Cõc. prou sub Con. c. 7. p. 11. d & 12. a sta tut. Henri. c. o p. 69. b. sta tut VVilbel. §. 29. p. 152. a.

27. Sed vt ad institutũ reuertamur, faciet quoq; hęc lectio, si ea qua decet pronũciationis grauitate & distinctione legatur, & deuota audientiũ attentione percipiatur, vt maiori cum iudicio, maioriq; tranquilli animi serenitate, atq; perturbatorum affectuum sedatione, de quibuscunq; rebus proponendis, quisque iudicare possit, quã si, vt ferè fit, nulla animi recollectione quisq; ad ferendum suffragiũ, aut ad pronunciandũ de rebus propositis sentẽtiam accurrat, vnde cõtingit, vt si qui ira, aut alijs animi perturbationibus commoti aduenient, non quidem illi cum animi tranquillitate iudicent, & de propositis rebus cum magna reuerentia disponant: sed quò eos fert animi sui impetus ferantur, & alios rectè iudicantes, quod volebant eloqui, suis clamoribus non sinant, omnem

omnemque recti iudicij formam & æquitatem peruertant.

28. Qua in re, si quis post hac vel clamore vel conuitio, vel alio quouis modo dicentem suo ordine interturbauerit, vel in Capitulari congregatione aliquas turbas excitauerit, is iudicio Decani, vel eius vices gerentis, vel Diaconorum, vbi illi Disciplinales sententias dicunt, pro modo culpæ, aliquamdiu suffragio sit exclusus; & si hac ratione non emendetur, secundùm censuram cap. 72. Statutorum D. Sifridi excommunicationis sententia, à fratrum suorum societate abscindatur.

Pag. 250. b. c.

Adolphus 3. in præparatione ad visitationem pag. 482. b §. 64.

29. In dicendis suffragijs, omnes, quibus hoc iure competit, ex ordine patienter & longanimiter audiantur, & nemo, quamuis causa Ecclesiæ vtilitatem respiciat, contemnatur. Qui autem in sacro Subdiaconatus ordine constituti non sunt, ideoque per Clementinam, *vt hi tit de ætate & qualitate & ordine præficiendorum*, nullum in Capitulo suffragium habent, non solùm suffragio, sed quemadmodum Capite 33 statutorum D. VValrami cautum est, etiam Capitularibus congressibus, dum suffragium dicendum erit, excludantur.

Pag. 147 a Fertur hoc capite sententia excommunicationis, et in Canonicos inordinatos delinquẽtes: & in Decanos permittẽtes, aliosq; cooperantes.

30. Vt in dicenda sententia non aberretur à recto, liberum ab omni priuato affectu cuiusque sit iudicium, ita vt quisque se rebus, non sibi res subijciat; nempe vt hoc rectum & iustum esse decernat, non quod sibi vtile aut commodum, sed quod secundùm Deum, & Ecclesiæ vtilitatem, è re rei illius erit, quæ iudicio submittetur.

31. Si quando de peculiari cuiuspiam Canonici causa agendum erit, is deliberationi causæ suæ non permittatur interesse, sed donec de ea deliberatum sit è Capitulo exire cogatur.

32. Cùm de rebus grauibus ineunda erunt suffragia, eadem secreto ferantur, vt sine timore, quisque quod sentit, liberè

tit, liberè eloquatur. Auditis verò singulorum suffragijs, id quod maiori & saniori parti placuerit, concludatur, præterquam in gratiosis, cùm videlicet de facienda alicui aut aliquibus gratia agetur. In his enim iuxta D. Frederici Constitutionem iusta vnius Capitularis & præsentis Canonici contradictio, reliquorum suffragia remorari potest.

Ca. 64 p. 225. b.c.

33. Cùm verò Capitulares conuentus, etiam illi, in quibus de rebus temporalibus agitur, eò seruiant, vt Ecclesiæ cultus, & diuina officia sine intermissione, ad honorem Dei & proximi ædificationem obseruentur; nequaquam illi vel Ecclesiæ cultum minuere, vel diuinis Officijs aliquid detrahere, vel populum aliqua ratione offendere debent: Quare in virtute sanctæ obedientiæ vetamus, vt nec summæ Missæ tempore, vllo modo habeantur, nisi aliud cogat necessitas, quæ minimam temporis non patiatur dilationem: quo casu vt minimum tot mittantur Canonici in Chorum, qui ad diuinum officium cum honore peragendum sufficiant, nec alibi habeantur quàm in domo Capitulari, alioqui irritum sit & inane, quod vel in Choro, vel in Sacrario, seu armario, vel quauis alia templi parte, etiam peracto diuino officio, Capitulariter conclusum & definitum fuerit. Idcirco enim domus Capitulares maiorum pietate erectæ sunt, vt & reliqua Ecclesiæ loca, ab omni strepitu ac murmure quouis tempore essent libera, atque orationi vacare cupientibus, sui reuerentia multum conferrent, animique attentionem & intentionem omni modo promouerent, & Canonici si quid inconsideratius effutirent, vel animo sius, quàm eorum modestiam decet proferrent, non alios quàm suos fratres offenderent.

Conc. prou. sub Herman. 5. par 3. c 18. Adol. 3 in inquisition. in Cathedr. & Collegiatis Ecclesijs faciendis p 482 ca 5. 65. Cap. 72 statutorum D. Frederici sub pœna excommunicationis vetat, ne Capitulares congregationes fierent, antequam vigiliæ Missæ & commendationes defunctorũ peractæ, & prorsus absolutæ essent. f. 230. a.

34. Cæterùm cùm ea, quæ hactenus recensita sunt Decanis incumbentia officia, nihil præscripta esse iuuabunt, si ea Decani non exequantur, sed illa vel negligant

Aa vel

vel intermittãt;neglexiſſe autẽ & intermiſiſſe omnia cẽſendi ſint,quãdo nõ reſidẽt, & Eccleſiæ ſuæ diuiniſq; officijs perſonaliter competens debitæ ſollicitudinis & curæ miniſterium nõ præſtant: meritò cùm iſta Patres Concilij prouincialis Anno 1549. ſub Adolpho tertio diligenter perpenderent, atque ſentirent Decanis abſentibus, vel officio ſuo ſegniter fungentibus, quorundam Canonicorum & Vicariorum inſolentiam, ferè præualere aduerſus meliores, pietatem & zelum bonorum haberi ludibrio, diuina officia negligi, neq; ritè, neq; ab omnibus abſolui, cantũ præcipitari, vitę & morũ honeſtatẽ periclitari, diſciplinã prorſus nullã eſſe, & omnino licere prauis quibuſq; quidquid libeat: ſub graui pœna præceperunt & mandauerunt, vt Decani apud Eccleſias ſuas perſonaliter reſideant, & officio ſuo per ſeipſos ſtrenuè perfungãtur, exceſſuſq; ſubditorũ quoties opꝰ erit caſtigẽt. Quod ſalutare ac neceſſariũ præceptũ, vnà cũ ſuis pœnis, cũ de reſidẽtia † Prælatorũ ageremus, innouauimus, alijſq; cẽſuris cõfirmauimus, illudq; quo nimiam Decanorum quorundã ſocordiam, magis percellamus, hîc repetimus, & rurſum innouamus, ac confirmamus. Non obſtantibus exemptionibus, ſtatutis, vel conſuetudinibus quibuſcũq;, quibus ſe Decani vel à choro liberos excuſare poſsẽt, vel ad præſtandum & curandum ea, quę hiſce decretis noſtris illis prę́ſcripſimus non teneri. Nam quod ſe à choro liberos prętẽdere poſsẽt, Conciliũ prouinciale ſub Cõrado, Anno 1260. cap. 9. par. 13. cenſuit eſſe abuſionẽ, corruptelam, & peſſimæ abuſionis ac fraudis modum: Ne autẽ in ſtatutis, & quibuſdam propriæ Eccleſiæ ſuæ priuilegijs glorientur: In Concilio prouinciali ſub Hermanno 5. p. 3. c. 19. pag. 360. d. explicatum eſt, habere ferè quotquot ſunt Cathedrales ac Collegiatæ Eccleſiæ, ſuum volumen peculiarium ſtatutorum, quæ interdum pro affectu priuato cuiuſlibet augeantur & creſcant, & inter hæc reperiri quàm plura, quę ad inæqualitatem potius, quàm adęqualitatem

De officiorũ perſunctione Medio tertio ad comparandam exequutiorem reformationis neceſſario ca. Videmus Decanis *pa.* 435. *d.*

† Supra pagi. 24. 25. 26.

ſtatem faciant, vnde diſcordia inter Fratres frequenter alatur, concordia verò ſcindatur, laceretur q; : Ideoq; operæ pretium eſſe, vt huiuſmodi Statutorum volumina excutiantur, & quæ Euangelicæ puritati, diſciplinæq; Eccleſiaſticę minus conſentanea reperta fuerint, reſecentur, caueaturque ne poſt hac vlla noua ſtatuta in eiuſmodi Eccleſijs edantur, niſi Ordinarij acceſſerit calculus.

35. Cuius Conſtitutionis decreto, vt aliquando tandē ſatisfiat, volumus vt ſinguli Decani, ſingulaq; Collegia Ciuitatis Colonienſis Eccleſiæ ſuæ ſtatuta, iuramenta, priuilegia, & conſuetudines, infra mēſis ſpatium, à publicatione horū ſtatutorū nobis examinanda tradāt. Quod niſi fecerint, & cōſignationē manus & approbationis noſtrę obtinuerint, ea omnia ex tūc irrita, nulliuſq; eſſe roboris pronunciamus, & ſi quid poſtmodū priuata Decani aut Collegij authoritate adiectum fuerit, id antequam Ordinarij approbatio in ſcriptis obtenta acceſſerit, vim ſtatuti minimè obtinere decernimus: Hoc ipſum alijs quoque Diœceſis Colonienſis Collegiatis Eccleſijs præſcripturi, quum ea quæ huius ſunt negotij, in ciuitate Colonienſi, quæ aliarum Eccleſiarum ceu mater & caput eſt, abſoluerimus, exauctorantes interim ea omnia, quæ in huiuſmodi ſtatutis, contra hęc Decreta noſtra facere quouis modo poſſent, & impedire ne executionem ſuam ſortiantur.

Huc ſpectare videtur quæ habentur in fine capitis 42. ſtatutorū D Frederici pag. 214. & cap 32. partis primæ Concilij prouincia. ſub Herman. 5 pag. 347. a. & in Concilio prouincia ſub Adolp 3. pag. 452. d.

36. Quoniam verò aliqui prętexunt ſtatutorum quorundam Eccleſiæ Colonienſis permiſſu, licere Decanis plures Præbendas aut Beneficia obtinere, & vna eadēq; die, in duabus Eccleſijs diſtributiones accipere: timendum valde, ne quotquot plures Prębendas aut plura Beneficia obtinere affectāt, aut obtenta retinere laborāt, hac prærogatiua illecti, Decani eſſe contendant, & inordinato ac præpoſtero affectu, lucra ſæculi in militia Chriſti quærentes, magis ſolliciti ſint, vt ex fructibus duarum aut plurium Eccleſiarum diteſcant, & inexplebili

cupiditati satisfaciant, quàm vt vni Ecclesiæ ad honorem Dei aliquod officium præstent. Fuit forsitan olim hoc, quod prætenditur hac occasione permissum, quod Decanatus quarundam Ecclesiarum admodum tenues essent, ac portionem reliquorum fratrum non excederent, minimeque ad ferenda onera & sumptus, quibus Decani magis quàm alij Canonici grauantur, sufficerent. Verùm cùm ea permissione Decani frequenter à suis Collegijs absint, & inter alia incommoda ac damna disciplina eius Ecclesiæ cui præsunt, partim negligatur, partim eneruetur, atque duplex honor qui eis permittebatur, quod bene præessent & vtiliter prodessent, faciat, vt nec præsint, nec prosint: sed magis subiectorum suorum animos, vel ad insatiabilem cupiditatem, ad auaritiam, & similem vitiorum licentiam, exacuent, vel ad sui despectionem commoueant: & præterea dum in pluribus Ecclesijs simul residere non possunt, vel illa Ecclesia vbi sunt Decani, vel illa in qua sunt Canonici aut Vicarij vel Beneficiati, necessariò præsentia vnius personæ carere cogantur: vt peccata & scandala hæc tollamus, & ex agro Dominico prorsus extirpemus, omniumque querelarum prætextus & occasiones, necnon quæuis incommoda & damna ab Ecclesia Dei quantum possumus vndique excludamus; singulis Decanis Collegiatarum Ecclesiarum, quibus pro honore & onere dignitatis suæ, non est satis amplum stipendium assignatum, tam in corpore præbẽdæ, seu principalibus annuis fructibus, quã in distributionibus quotidianis, tantũ tribuendũ esse cẽsemus, quantũ duobus alijs eiusdẽ Ecclesiæ Canonicis.

Vide Adolp. Sp 413.d. 37. Quare ne causa relinquatur, cur non debeat quisque Decanus solo Decanatu esse contentus; si quæ sint Ecclesiæ, in quibus principales fructus Decanatus, & quotidianę distributiones tã sũt tenues, vt portionẽ Canonicam vnius eiusdem Ecclesiæ Canonici vltra medietatem non excedant, & omnium Canonicorum eiusdem Ecclesiæ

iudi-

iudicio,ad ferenda Decanatus onera,& ad tenendam dignitatis huius honestatem, minimè sufficiant; iacturam vnius aut plurium personarum, quàm hactenus senserunt collegia per occupatores plurium beneficiorum, censemus ferendam potius esse per vnionem plurium præbendarum: ideoque vbi præbenda Decanatui vnita non est,præbendam quæ primò, mense Pontificio vacabit Romani Pontificis autoritate perpetuò Decanatui huiusmodi vniendam esse iudicamus;ita tamē, vt quod ex vnione talis præbendæ,cum Decanatu, qui portione vnius Canonici præstabat, vltra duas portiones excreuerit, non quidem Decanatui, sed vsibus fabricæ applicetur.

38. Qua vnione facta, non liceat alicui Decano, cuiuslibet statuti aut priuilegij vigore, præter Decanatum, aliam Præbēdam, Vicariam, Beneficium,aut officiū sine dispensatione Apostolica obtinere, aut obtentum retinere. Quæ quidem dispensatio non censeatur legitimè obtenta, nisi in litteris dispensationis, expressa & sufficiens huius Decreti nostri facta fuerit mentio, & omnes Collegij istius (cuius Decanus hoc tentat)Canonici, capitulariter congregati, iureiurando testentur, fructus & emolumenta, Decanatus sui Collegij vnà cum præbenda ei vnita non sufficere,vt ijs solis Decanus personæ suę dignitatē & honestatem tueri possit. Alioquin nisi intra spatium trium mensium ab vnione huiusmodi facta,aut Decanatum aut Præbendam,vel alia quæcunque beneficia Ecclesiastica resignauerit, excepto Decanatu, reliqua beneficia quæ possidebat, ex tunc vacare declaramus.

39. Ne quis autem labentibus annis,contra Constitutionem hanc aliquid tentare præsumat, vt si possidens Beneficium aut Præbendam,ad Decanatum promoueatur,aut Decanus existens Beneficium vel Præbendam acceptet, per id quod vltimò obtinuit primum perdidisse

declaramus, illudque vacare mox vbi emolumenta aut fructum aliquem ex eo quod postremò obtinuit, percipere inceperit, aut percipere potuerit.

40. Quæ quidem omnia & singula etiam locum habere volumus, in Decanatibus, quorum annui fructus, & quotidianæ distributiones, ante hanc Constitutionem nostram duabus portionibus Canonicis aut pares erant, aut ijsdem præstabant: saluo quod illud quo præstabant, Decanis æquè vt prius remaneat, & fabricæ hac Constitutione nostra, nullum ad id ius fiat.

41. Si tamen Præbendæ alicuius Collegij, inuenirentur tam esse tenues, vt omni fraude ac dolo cessante, huiusmodi vnione facta, bonorum virorum iudicio Decano nondum satis adiectum esset, quo honestè dignitatẽ suam tueri posset: huic nolumus hisce Cõstitutionibus, nouam aliquam alicuius iuris aut approbatæ consuetudinis derogationem iniectam esse.

42. Sed expendendum proponimus, an non præstaret hoc casu satagere, vt Præpositura talis Collegij, vel ex parte saltem Decanatui vniretur, potius, quàm vt sustentare se ille cogatur cuiuscunque alterius Ecclesiæ Præbenda, maximè si ea alioquin ab oneribus certi ministerij, vel ab assiduitate frequentãdi chorum libera non fuerit, vel vt diuersorũ collegiorum curis capitularibus Decanus distẽdatur, aut aliquid aliud præ se ferat, quod aliquo modo inordinatum videri possit.

43. Decano absente vel præsente quidem, sed nõdum sacerdote, eius locum teneat Subdecanus si sacerdos fuerit, aliâs verò & vbi Subdecanus non est, senior sacerdos inter Canonicos residentes, cui tũc distributionum quotidianarum, quæ Decano debebantur, medietas liberè cedat, altera medietate in vsum fabricæ reseruata.

44. Vt hæc quæ Decanis præscripsimus leuia eis fiant & facile exequantur, Dei gratia, sine qua nihil possunt,
ipsis

ipſis in omnibus neceſſaria eſt. Hanc itaque in ſpiritu humilitatis & corde contrito ſine intermiſſione implorẽt, ac ſancta conuerſatione in fide, ſpe, & charitate, tales ſeſe exhibeant, vt non pro ſe tantùm, ſed & pro ſibi ſubiectis orantes, ſemper exaudiri mereantur, aſpicientesque in authorem fidei, & conſummatorem Ieſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem confuſione contempta, per patientiam impoſiti ſibi muneris certamen, & aduerſitates percurrant, atque vt ne defatigentur, animis ſuis deficientes, recogitent qualem ille cui ſeruiunt ſuſtinuerit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem. Hac conſideratione, remiſſas manus, & ſoluta genua erigentes, in aduerſis & proſperis ſemper vigiles, contemplentur, ne quis ex ſibi commiſſis deſit gratiæ Dei.

45. Ad hæc dent quoque operam, vt Subdecani, Choriepiſcopi, Scholaſtici, Cantores, alijque qui in partem ſollicitudinis Decanalis vocati ſunt, ſuis nominibus reſpondeant; nempè vt oneribus quæ Decano incũbunt, ne ille nimium grauetur, humeros ſuos qua parte cuiq; competit, ſupponentes, muneri ſuo ſatisfaciant. Vt autẽ ſatisfaciant, ſi rationibus, admonitionibus & correptionibus induci ac permoueri non potuerint, pœnis Canonicis compellantur, nullusq; poſthac in locum defuncti alicuius horum, aut eligatur, aut electus vel deſignatus admittatur, niſi qui nomini & muneri ſuo plenè ſatisfacere poſſit & velit; Hac quippe ratione fiet, vt quemadmodum per diligentes & vigilantes Decanos, Epiſcopi, in portandis Epiſcopatus ſui muneribus multum auxilij ſentiunt; ita Decani per zeloſos & ſtrenuos Subdecanos, Choriepiſcopos, Cantores, alioſq; ſimiles opitulatores, Decani onus leuius ferant.

46. Hæc itaque præcipua ſunt, in quibus ad fidei integritatem, ad reformationem Eccleſiaſticam, ad cuſtodiã Canonum, diſciplinæque Eccleſiaſticę reſtitutionem,

Deca-

Decanorum vigilantiam, ſtudium & zelum ardentem deſideramus. Quæ quidem vt & alia quæ ſui ſunt muneris atque officij, frequenter ſecum reputent, ac ante tribunal conſcientiæ ſuæ in ſemetipſos inquirant, animumque ſuum interrogent, qua vigilantia, quo ſtudio, quo zelo his alijſque ſacrorum Canonum inſtitutis & præſcriptionibus, pijſque Eccleſiæ ſuæ conſuetudinibus ſatisfaciant, & nihil ne negligant aut intermittant, quod iuriſiurandi ſacramento facturos ſe obligauerunt, ac ſine ſalutis ſuæ, ac grauiſſimarum cenſurarum periculo negligere, aut intermittere non poſſunt.

47. Eadem quando eligendus erit Decanus diligentiſſimè examinet, & perpendat, intenta electorum cogitatio; vt alium non eligant, quàm qui in his curandis & exequendis omnem impendere velit curam, nec curam modò, ſed & ſubſtantiam, & ſuperimpēdere ſeipſum pro animabus ſibi committendis.

DE DECANIS RVRALIBVS.

1. Decani Rurales, qui etiam Decani Conciliorum, Decani Chriſtianitatis, & Archipreſbyteri vocantur, ad ſubleuanda & ſupportanda Epiſcoporum & Archidiaconorum onera, conſtituti ſunt; nō ſolū vt imperiti vulgi gerant ſollicitudinem, verùm etiam, vt in Clericos, Preſbyteros, & præcipuè in Paſtores, qui per minores titulos habitant, aſſiduā habeant inſpectionem, & tanquā ſolliciti paſtorum paſtores, & Epiſcoporum atq; Archidiaconorum coadiutores ſemper vigilent, vt nec in populo, nec in clero ſibi commiſſo, aut Catholicæ fidei integritati, aut Chriſtianorum morum ſanctitati, aut Canonicorum decretorum obſeruationi quidquam deſit, ſed quiſque vitam ducat, vocatione & profeſſione ſuā dignam.

Cap. vt ſingulæ de offic. Archipr.

2. In

2. In primis autē (vt est in statutis Ecclesiæ Coloniensis) vigilare debent, ne quid vsquam in regiuncula sua aduersus fidem aut pietatem emergat, quin Episcopo atque Archidiacono suo statim significent; vt si quis sub eorum cura Pastor, Sacerdos, Clericus, aut Ludimagister, in articulis religionis Catholicæ aliquid peregrinum sapiat; si qui lupi, qui gregem Dominicā inuadant, & per nouas doctrinas, dulcesque sermones seducant; si delitescat alibi in parochia quadam hæreticus aut schismaticus; si hæresis aliqua, vel noua doctrina occultis conuenticulis seminetur; si qui curiosius de fide disputent, & simplicibus inijciant scrupulos; si qui sortilegia vel diuinationes exerceant; hisce similibusq; alijs perditionis populi Christiani principijs, statim in ipso ortu suo occurrere debēt, eademq; inuestigatione ac sollicitudine sua qua possunt ac debent, ne occultata proserpant, gliscant aut inualescant, Archidiacono suo, & si is negligens fuerit, Episcopo suo prodere ac manifestare.

Adolp. 3 in inquisitioni Collegialium & Ruralium Decanorum. § 1. & 4. pa. 483 & 484. a.

Adol. 3 in synodo Anno 1548. 4. Octo. celebrata pa. 417. a b.

3. Vbi autē de huiusmodi perditoribus & perditis certò eis constiterit, quod peruersi sint, nulloque eis possit correctionis subueniri remedio; illos quemadmodum in synodo Anno 1548. quarto Octobris habita, mandauit D. Adolphus III. Archiepiscopus Coloniensis, ne sanctum gregem sua contagione polluant, Christiano populo præcipient vitandos; vt si à sanis mentibus per publicos Iudices, secundùm Christianorum Principum Constituta, non abscindantur, sibi ab ipsis caueant, ac sese ab eorum conuersatione ac consuetudine religiosè abscindant, quotquot fidem Deo, & Ecclesiæ volunt seruare illibatam, & tanquam obedientiæ filij, Præpositorum suorum mandatis obtemperare.

Pag. 417 a. b.

D. Leo Ep. 2.

4. Eos verò, qui hoc facere noluerint, & contempto Ecclesiæ pręcepto, tanquam subtractionis filij, cum fidei aduersarijs, alijsque sceleratis ac impijs frequentius agere videbuntur, diligentissimè obseruabunt, & à pastori-

bus eorum obseruari curabunt; &, vt re ipsa ostendant, quod, ceu veri pastores vitam suam non habeant pretiosiorem, quàm salutem ouium suarũ, nihil intermittant, nihilq; subterfugiant (etiam si vitæ periculum coniunctum sit) quod ad cõfirmandos illos, ac in fide Catholica retinẽdos, quoquo modo facto opus, aut necessariũ erit.

5. Cùm autem iudicio, definitione, ac præcepto Catholicæ Ecclesiæ, ad integritatem ac incolumitatem fidei (quæ vitæ bonæ, ac sanctæ, totiusq; disciplinæ Ecclesiastica basis ac fundamentum est) magnum in fidei professione præsidium sit: curabunt Decani Rurales pro deuotione sua, qua fidei integritatem ac incolumitatem amant, eamque sartam tectam cupiunt, & pro officio quo hoc facere tenentur, vt quæ de fidei professione à nobis præscripta sũt, à Sacerdotibus, Clericis, Ludimagistris, alijsq; suę curę & inspectioni cõmissis, & exigantur & præstentur.

D. Adolp 3 in inquisitionibus quæ à Decanis inquiri debent § 5. & 6 pa 484

6. Eadem cura & sollicitudine tenentur aduigilare, ne quis aut regularis aut sæcularis curam pastoralem inuadat, sine præuio examine Episcopali vel Archidiaconali, & Canonica institutione, sine qua (vt in Concilio prouinciali, quod anno 1310. præsidente Henrico Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo celebratum est, capite 12. pagina 81. definitur) nulla in populum haberi potest iurisdictio, nullaq; ligandi aut soluendi authoritas.

D. Adolp 3. in Constitutione anno 1550 ipso S. Michaelis data pa. 513 a.b.

7. Quod non tantùm de Ecclesiarum Pastoribus intelligatur, sed & de Pastorum Vicarijs & coadiutoribus, ita vt nullus aut regularis aut sæcularis ad præstandum officium Confessarij vel Concionatoris admittatur, aut (si quis huiusmodi ministeria inuaserit) diutius sustineatur, sine legitima admissione & authoritate.

Quid regularibus in huiusmodi præscriptum sit, videat Decanus ruralis, titulo de Regularibus, vbi agitur de his, quæ ad cultũ Dei in diuinis officijs, & quæ ad sacramenta, & animarum curam pertinent.

8. Curabunt quoque vt Pastores, qui legitimè promoti sunt, perpetuò apud oues suas resideant, & in pastoralia omnia officia diligenter incumbant, nullaq; Ecclesia idoneo ac legitimo pastore careat. Quod in hac luctuosa grassan-

D. Adolp. tertius in inquisitionibus quæ à Decanis inquiri debent, §. 3 pag. 484 a.

grassantium hæresum tempestate, & falsorum propheta rum, seductorum, hæreticorumque licentiosa multitudine, tanquam vigiles pastorum inspectores, eò diligentius facere & curare tenentur: quia sicut spirituales lupi, latrones, fures, nunquam facilius quàm absente custode, ita nusquam securius quàm ruri, vbi inspectionẽ suam habent Decani rurales, Dominicum gregem inuadere possunt: quem vt ab insidijs luporum, amor & vigilantia pastoris debet custodire; ita Decani nunquam ab intentione sollicitudinis suæ quiescentes, dormientem aut negligentem Pastorem, ceu speculatores in prospectu explorationis locati, contra aduenientes latrones, & obrepentes fures debent excitare.

9. Si quos in districtu suo personatus habent, diligenter inuestigent, nũ sub eo titulo cura Pastoralis obscuretur, & mercenarij qui dũtaxat quæ sua sunt quærũt, non quæ Iesu Christi, in pinguiores pastoratus introducãtur.

10. Et ne quis vagus aut ignotus Clericus ad quæuis alia sacra ministeria admittatur; meminerint Decani rurales in synodo Diœcesana, sub D. Adolpho III. secunda Octobris Anno 1549. habita, innouatos esse antiquos Canones & Archiepiscoporum Coloniensium Constitutiones, de Clericis peregrinis non admittendis ad sacra ministeria, nisi exhibitis prius Ordinatoris sui formatis, & Ordinarij sui authenticis dimissorijs litteris, quibus videlicet de ordinatione sua legitimè adepta, deque vita & moribus, eruditione, ac titulo fidem faciant. Eas autem Constitutio D. VVichboldi Decano Christianitatis, in cuius Decanatu admitti desiderant, præcipit exhibendas, & ab illo peregrinos, alienos, aut vagos huiusmodi examinãdos esse, an idonei sint qui admittantur. Quæ quidem ita confirmamus, approbamus, & inuiolabiliter seruari volumus, vt tamen examen & admissionem peregrinorũ seu alienorũ, qui in ciuitate qualibet Cathedrali & locis Officiali, aut Episcopi

Pag. 462. a. Vide etiã Cõcil. prouinc. sub Herm. 5. parte 1. ca. 31. Cap 3 pa. 51. Hanc constitutionem VVichboldi innouauit D. Philippus in constitut. Anno 1512. 16. Decemb. data Pag. 283 b. c. d.

Vicario immediatè subiectis, ad sacra ministeria admitti voluerint, Officiali seu Vicario (ad quem illud de iure aut consuetudine pertinebit) reseruemus, omnibusque Pastoribus, & Ecclesiarum Rectoribus praecipimus, ne quē vagum aut ignotum sacerdotem, in ciuitate Cathedrali sine Officialis aut Vicarij, extra verò ciuitatem Cathedralem, seu in locis Decano rurali subiectis sine Decani ruralis licentia, in scriptis obtenta, ad celebrationem Missarum, aut Sacramētorum administrationem admittant, sub poena vnius aurei Rhenensis, per Pastores incurrenda, & pro vna medietate Officiali, aut Vicario, vel Decano Rurali, qui peregrinum seu ignotum examinare & admittere debuisset, pro altera verò medietate Fisco irremissibiliter pendenda, & vagorum Sacerdotum, aut Clericorum correctione arbitraria.

11. Praedictam verò licentiam Officialis vel Vicarius Reuerendissimi & Decani Christianitatum non concedent, nisi dimissoriales literae intra sex menses datae sint; nisi fortè quis ex longinqua adeò Dioecesi aduenerit, vt longiorem moram eum in itinere trahere potuisse verisimile sit: quod si post discessum à Dioecesi sua in aliena Dioecesi aliquis moratus sit, illius praeterea Ordinarij, in cuius Dioecesi interea fuit, testimonium, quo de illius vita & moribus testatum fiat, ostendat.

12. In admittendis autem illis, qui à Pastoribus pro subleuatione oneris sui ad confessiones audiendas, vel ad sacras conciones deputabuntur; seruentur ea quae infra, titulo de Pastoribus, articulo qui incipit, *Hoc priuato examine*, de Vicarijs, Capellanis, Adiutoribus, & Socijs pastoralis officij à nobis decreta sunt.

13. Religiosos autem cuiuscunque fuerint Ordinis, nequaquam extra monasteria sua, in sua regiuncula patientur, nisi obedientię litteras, & expressam Superioris sui licentiam (secundū Constitutionē F. R. Sixti Quinti Pōt.

Max.

Max. in tractatu de Religiosis à nobis publicatam, & D. Adolphi 3. Coloniensis Archiepiscopi voluntatem in inquisitionibus Decanorum ruralium explicatam) in scriptis exhibuerint. *57 p. 488. b.*

14. Per hæc verò, quæ de examinandis & admittendis ad sacra ministeria vagis aut ignotis Clericis præscripta sunt, Decani rurales nullum ius sibi vendicent, ad examinandos vel instituendos eos, qui ad regimen & curam animarum sub Pastoris, Vicecurati, Adiutoris, vel Socij, aut quocunque alio nomine admitti cupiuerint. Horum enim examen, admissionem, & institutionem, ita Episcopis, atq; eorum Archidiaconis reseruamus, vt Pastores & Parochialium Ecclesiarum rectores, qui Vicecuratorem, Adiutorem, vel Socium, ad regimen & curam animarum, absque litteris testimonialibus proprij Episcopi, & Ordinarij, seu Archidiaconi sui præcedente examinatione & permissu assumere; & Presbyteri, Clerici, Religiosi, seu alij quicunq;, qui ad regimen alienarum Ecclesiarum sub Vicecurati, Adiutoris vel Socij nomine (nisi Episcopali vel Archidiaconali examine & admissione præuia) quouis modo se intromittere, contra D. Adolphi 3. Constitutionem hac de re æditam, præsumpserint; ipso facto excommunicationis sententiam, in tales ibidem prolatam, incurrisse declaremus.

Vide infra tit de Pastoribus cap. 1. artic. Quod vt obtineamus.

Pag. 513. a

15. Sub qua pœna in eadem Constitutione, iuxta antiquas Archiepiscoporum Coloniensium sanctiones, etiam sibi inhibitum sciant Decani rurales, ne illicitam manum in Superioris præiudicium alicui imponant, neue de causis ad examen, vel Consistorium Episcopale, seu ad cognitionem solius Ecclesiastici Iudicis de iure vel consuetudine spectantibus, maximè de matrimonialibus & alijs quibuscunq; causę cognitionem & iudicialem indaginem exigentibus, eas audiendo vel definiendo se intromittant, neq; dispensandi seu transigendi potestatē in matrimonio seu gradibus prohibitis sibi vsurpent. Harum

Statut. Henrici cap 7. pa. 62. & Adol. 3. in Constit. quæ incipit, Quāquam diuinis legibus, data, Anno 1550. in fest. S. Michaelis Archangeli pag. 510. b & 513. b & Synodus Diœcesana sub

rum enim, aliarumque similium causarum inspectio, ita Decanis Christianitatum commissa est, vt cuncta ad Episcopum referre teneantur, quò ille, ijs cognitis, quæ examinanda sunt examinet, quæ definienda, definiat; quæ coërcenda, corrigenda, & punienda, aut sua authoritate coërceat, corrigat, & puniat, aut Cæsareæ Maiestati, si ad eũ referenda videbuntur, coërcenda, corrigenda, & punienda commendet. Sine Episcopi itaq; sui Ordinatione, nihil in his similibusq; alijs facere præsumãt Rurales Decani, sed sola correptione Synodali, delictorũ manifestorũ in Synodis ruralibus delatorum & publicatorum, sint contenti, eò quod nulla iudicialis eis cõpetat indagatio, nullamq; iurisdictionis habeant auctoritatem.

Adolp. 3. Anno 1551 fer. 2. post Dominicam Inuocauit habita p. 538. b. c. Adolp 3 in Cõstitut quæ incipit Benedictus Deus, data anno 1548. 1. Septembris pa. 411. b. ca. Vt singulæ de officio Archipres. & in Synod. vernali an. 1551. pag. 538. c. Ibidem d.

16. Vnde quoq; consequitur, quod nec mucronem Episcopi (quæ excommunicatio est) propria autoritate distringere, nec pœnitentias legales indicere possint; sed teneantur casus Episcopis per SacrosCanones pro indicendis pœnitentijs specialiter reseruatos, ad suum Episcopum remittere.

Pœnitentia legalis est, quæ non in Sacramento, sed in foro exteriori, ordine iuris, reo condemnato ex SS. Canonum definitione imponitur. Vide Dominicum Soto in 4 Sent. dist. 19 quæst. 2. art. 5.

17. Similiter si qui in Decanatibus suis, sine Canonica institutione Ecclesias parochiales occupant; si qui sine Episcopi aut Archidiaconi examine & admissione, Vicecuratoris, Adiutoris, vel Socij officium in regimine, & animarum cura vsurpant; si qui Vicecuratores, Adiutores, Socios, ad curam & regimen animarum, aut quodcunq; pastorale officium seu ministerium, sine Episcopi aut Archidiaconi admissione assumpserint; si qui Ecclesias parochiales ante legitimam ætatem occupant, vel iustæ quidem ætatis, sed qui inter Canonicum tempus non sũt consecrati Sacerdotes; si qui apud Ecclesias suas personaliter non resederint; si qui contra Sacros Canones vno die * plures Missas celebrauerint; si qui in executione Ecclesiasticorũ mandatorum se rebelles seu inobedientes exhibuerint, aut censuras Ecclesiasticas contempserint; si qui excomunicationis vinculo innodati, diuinorum cele-

** Mandauit hoc D. Valramus c. 7. p. 114. in virtute S. obedientiæ. Reliqua*

celebrationi se ingesserint: horum quoq; omnium & singulorum nomina, partim sub pœna excōmunicationis, partim sub crimine inobedientiæ, ad Episcopum suum deferre, per diuersas Archiepiscoporum Coloniensium cōstitutiones obligati fuerunt. Quod eos sub iisdem pœnis in qualibet Synodo, iuxta Constitutionem D. VVichboldi, aut (si necessitate aliqua Synodus intermittatur) tempore quo Synodus haberi debuisset, bis quotannis præstare volumus. Præterea in virtute obedientiæ eis iniungimus, vt si quos in regiuncula sua habent sine legitima dispensatione & dispensationis examinatione, plura beneficia Ecclesiastica possidentes; Si quos antè legitimam ætatem sacris Ordinibus initiatos: si quos Simoniacos; si quos Concubinarios; si quos in gradibus prohibitis, aut in affinitate spirituali, sine Apostolicæ Sedis dispensatione matrimonialiter coniunctos; si quos fœneratores; si quos religiosos aut religiosas Apostatas, vel inobedientes, sine licentia Superioris sui in scriptis obtenta, extra monasterium degentes: horum etiam & quorumuis aliorum, qui alio quouis modo contra Canonicas sanctiones enormiter deliquerunt, nomina dictis temporibus reuelent, & tempus quo religiosi in Apostasia, alijq; inobedientes in inobedientia, & Concubinarij in sordibus libidinosæ impudicitiæ prostrati iacuêre, nec non & Apostatarum, atq; inobedientium fugitiuorum religiosorum hospitium exprimant, & manifestent.

hic recensita sub pœna excommunicationis præcepta sunt, partim à VVichboldo, cap. 2. pag. 51. a b. partim ab Adolp. 3. in Cōstit. quæ incipit, Quanquam diuinis legibus pag. 513. d VVide eundem p. 460. a Cap. 2. statut. pag. 51.

18. Ad Decanorum porrò ruralium inspectionem, indagationem, curam, & sollicitudinem pertinent, quæ D. Adolphus tertius Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in inquisitionibus de Decanis ruralibus, & Rectoribus Ecclesiarum parochialium, sub eorum Decanijs siue in oppidis, siue in pagis commorantibus cētum articulis complexus est. Pleraq; item quæ de scholis, Hospitalibus & promiscua plebe inquirenda digessit. De quibus omnibus vt vehementer cupimus, Decanos rurales assidua inspectio-

In inquisitio. pa. 482. 489. 498. 499. &c.

inspectione, vigilantia, & cura, vehementer esse sollicitos: minimè tamen hisce terminis concludi debet scientiæ, inspectionis, & sollicitudinis eorum studium: Nam si verè à D. Leone Magno dictum fuit: *Nunquam ignorare licuit Sacerdotē, quod Canonū fuerit regulis definitū*: Minimè ignorare debēt Decani rurales, quęcunq; vel in prouincialibus, vel in Synodalibus, suę Diœceseos Cōstitutionibus fuerint pręscripta: qui ne hæc ignorēt, eorū subiecti, ea ipsis tenētur promulgare, & vt ea obseruent, exēplo vigilantia, atq; authoritate sua iuuare. Et cùm deficiente nunc in his regionibus fide, refrigescenteq; charitate, multa sit hominum multorū malitia, & inaudita abundet quorūdam iniquitas, quæ nouas & inauditas parturit difficultates, in quibus etiam docti quique laborant, & Ecclesiasticam desiderant definitionem: in his suggerendis vigilare debet Decanorum ruralium sedulitas, & industria, & nouis morbis noua remedia procurare.

Epist. 4 c. 2.

19. Cui rei vtiliter seruient Synodi Episcopales & Cōcilia prouincialia pristino more vsurpanda: ad quę Decani rurales (iuxta Decaniarum suarum statuta, à se iurata, & Mandatum D. Adolphi tertij, cuius initium est: *Adaudientiam nostram* Anno 1551. 24. Ianuarij datum, quod vnà cum suis pœnis innouamus, nisi legitimè impediti fuerint, & per suos procuratores, ad hoc speciale mandatū habentes, & fidem de impedimentis facientes excusentur) personaliter comparebunt, & in eisdem Decanię suę statum, omnesq; quas habent difficultates exponent. Decreta Synodalia, & quæcunque Synodicè sancita, constituta & definita sunt, attentissimè audient, eorundem exemplaria petent, & recipient, quæ diligenter domi suæ perlegent, ac studiosè obseruabunt, & vt in subiectorum suorum notitiam veniant, & ab illis quoq; obseruentur, eadem secundùm modum & formam ipsis traditam, in Capi-

Pag. 527. a. In hoc mandato infligitur pœna excommunicationis Decanis ruralibus qui non curant habere exemplaria Decretorum prouincialiū seu Synodalium, vel ea secum non deferunt, & in suis Decanijs seu parochijs publicare, & executioni demandare omittunt.

D. Adolp. 3 in inquisition. Decanorum ruralium §. 1. pag. 483 d.

Capitulis suis, quæ quotânis bis, post celebratas Archiepiscopales Synodos, vigore statutorum suorum, seruare obstringuntur, ómnibus & singulis Ecclesiarũ parochialiũ Rectoribus & Viceecuratoribus, sub eorũ Decanijs cõmorantibus, ijsdẽ Capitulis interesse debentibus, insinuabũt & promulgabunt. Curabuntq́;, vt ea vlterius per Rectores, & Viceecuratores Ecclesiarũ parochialiũ, sub sua Decania sitarũ, & suis capitulis subiectarũ, cunctis eorũ subditis innotescant, ac debitæ executioni demandentur, atq; ab omnibus inuiolabiliter obseruentur.

20. Similiter mandata quæcunq; Ecclesiastica, suum Archiepiscopum Ecclesiæ Coloniensis fabricam, suum item Archidiaconum, Capitulum denique suum concernentia, in ijsdem Capitulis, secundùm sua propria statuta, & solemnia iuramenta exequentur.

21. Vt verò Decaniæ suæ statum certius exploratum habeant, & defectus, excessus, omnesq́; difficultates plenius cognoscant, & vt ea quæ in Synodis Episcopalibus sancita, & in Capitulis publicata, atq; ab omnibus recepta sũt paulatim non inclinent aut labantur, & labentibus atq; inclinantibus mox præsidium feratur: Volumus vt Decani rurales, quemadmodum ex receptissimo more, ab immemorabili tempore obseruato tenentur, tertio quolibet anno parochialem seruent Synodum; in qua prælectis Synodalibus Constitutionibus, illis maximè, quæ Parochos, Clerum, & populũ sibi subiectum concernunt, diligenter explorent quatenus illis à singulis sibi subiectis satisfiat: defectus & excessus corrigant, emendent, & reforment, omniaq; in Ecclesijs, quibus præsunt, ad Synodorum præscriptum exigant, & componant: hæresibus ne seminentur & subintroducantur, obuient, illas, si subintroductæ & seminatæ fuerint, euellant, & extirpent, bonos mores tueantur, & subiectum sibi Clerum ac populũ ad religionem, pacem, vitæq́ue innocentiam accendant; & si quid dissidiorum aut controuersiarum inter quosdam ex-

D. Adol. 3. in mandato ad Decanos rurales pag. 526 c d & Synodus Anni 1551 in Interrogatorijs Decanorum ruralium pa. 538 a.b. Synodus Diœcesana sub Adolpho tertio Ann 1551. feria secunda post Dominicam Inuocauit celebrata pag. 538. b. Synod Diœcesana sub eodem Archiepiscopo Anno 1549. 2. Octobris habita pag. 419. Mandatum eiusdem Archiepiscopi p. 527 a b cuius initium est. Ad audientiam nostram.

dam exortum fuerit, hoc pro charitate, authoritate, & officio suo dissoluant, aut potius rescindant, nullamq; omnino muneris sui functionem in huiusmodi Synodis exequendam prætermittant. Sed ita præsint Pastoribus, Sacerdotibus, Clericis, ac plebi suæ, vt nec in hac, nec in quauis alia muneris sui parte, vllo modo Ecclesiastica titubet sollicitudo. Si quis autem eorum mandatis & monitis obtemperare noluerit, illum sicut præscriptum est, Episcopo aut Archidiacono suo denunciabunt, & in proxima Episcopali Synodo, suæ Parochialis Synodi, reddēt rationem, atq; Episcopum suum de defectibus, excessibus, difficultatibus, deque alijs omnibus, quæ in illis proposita, acta, & transacta fuerunt, facient certiorem.

Cap. Vt singulæ de offic. Archipres. Adolph. 3. in Constit. quæ incipit. Quā quam diui nis legibus pag 520.

22. Vt hisce Synodis Spiritus sanctus adsit, ille eas dirigat, prouchat, consummet, & omnigena benedictionis, suæ abundantia fœcundet: curabunt Decani, vt quæ titulo de Archidiaconis, articulo *(vt hæ Synodi)* Archidiaconis præscripta sunt, in sua quoq; regione Clero & populo peragantur.

23. Ad huiusmodi Synodos Pastorales, aliosq; Conuentus & Capitula, quos Decani rurales indicere & cogere tenētur, volumus vt omnes & singuli Ecclesiarū parochialiū rectores, & Vicecuratores, personaliter cōpareāt, nisi iusto detineātur impedimento, de quo per litteras Decano & Capitulo suo fidem facere teneantur. Alioquin iuxta Constitutionem D. Hermanni ab Hassia, cuius meminit in mandato ad Decanos rurales D. Adolphus tertius, preter pœnas Canonicas, mulctam incurrant vnius aurei scutati VVilhelmi pro vna Fisco, & pro alia medietate Decanis & Capitulis ruralibus, sub quibus degunt, irremisibiliter exigendam & applicandam.

Synodus Diœcesana, Anni 1551. feria secunda post Dominicam Inuocauit habita cap. 4 p.525 d. In mandato, cuius initium est, Ad audientiam *pa. 527 b. In statu Hermanni ab Hassia c. 32. p. 276.*

24. Volumus etiam vt conuiuia, si quæ post huiusmodi conuentus fieri solent, non in diuersorijs fiant, sed in domo

domo Decani, si in loco residentiæ eius pastoralis conuentus fuerit, aut alioquin in domo alicuius Pastoris, aut Ecclesiastici viri, eaq; sint frugalia & talia omnino, vt vel hinc manifestum esse queat, quo spiritu quoq; fructu cõuentus illi habiti fuerint: nempe vt destructo Diaboli imperio, omnibus sit vna mẽs, vna volũtas, adeoq; cor vnũ, & anima vna, ad seruiendũ Deo omnipotenti in sanctitate & iustitia, qua non solùm nõ detur alicui vlla offensio, vnde vituperari possit status Ecclesiasticus, sed sublatis omnibus scandalis, ille inter mundi huius tenebras ita colluceat, vt luminis eius splendore excitentur omnes, qui in tenebris iacent, & ad Deum suum, qui est vnicum & verum animarum lumen, relictis ignorantię, malitiæ, & excœcationis suæ tenebris, conuertantur. Si quis autem in huiusmodi conuiuio notabilis factus fuerit excessus, qui alijs scandalo esse possit, eum in Episcopali Synodo referri præcipimus, & illius authores tanto grauius puniri, quanto ad blasphemandum nomẽ Dei, & vituperandas pastorales Synodos, aut conuentus, maiorem dederint occasionem.

25. Nulli in hisce conuiuijs admixti sint extranei, nisi qui vel sui reuerentia Pastores ædificare queant, vel consilio & authoritate iuuare, aut quos ipsi pastores sua sobrietate, iustitia & pietate, se Christo sperant lucrifacturos.

26. Admisceatur initio saltem mensæ diuinarum scripturarum lectio, vel Homilia decima septima D. Gregorij Papæ, in verba Euangelistæ Lucæ: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos &c* per quam non solùm ocio si sermones excludantur, & pij introducantur, sed & pastoralis officij quisq; efficaciter admoneatur.

27. Non accumbant diutius quàm duabus horis: sed mox vbi naturæ satisfactum fuerit, ne detur occasio ei qui circuit, quærens quem tentet & deuoret, auferan-

tur omnia poculenta, actisque Deo gratijs, quisque in pace cum magna populi ædificatione ad ædes suas reuertatur.

In Synodo Diœcesana Anni 1551. iussi fuerunt Decani statuta hæc Cõmissarijs Reuerendissimi reuisenda tradere pa. 540.

28. Si quæ præterea Decanis ruralibus, vel in proprijs suis statutis & iuramentis, vel in Synodalibus aut prouincialibus Constitutionibus præscripta sint, quæ eos in fidei Catholicæ præsidium ac Sacrorum Canonum custodiam, ad maiorem vigilantiam, maioremq; sollicitudinem obstringunt, quàm hisce nostris est expressum decretis, eadem perinde, ac si ad verbum à nobis fuissent recensita, pristinum volumus obtinere obligandi atq; obstringendi vigorem, & tanto diligentius obseruari, quanto eorum neglectu grauius Christi Ecclesia damnum sẽtiret. Quò referenda censemus, quæ de frequenti Confessione, & sacræ Eucharistiæ perceptione, Decanis Collegialibus, præscripta sunt, quæq; passim in hisce nostris reformationis Ecclesiasticæ decretis Decanorum ruralium subiectos tangere quoquomodo possunt. Quæ vt à Clero, alijsq; qui Decanis ruralibus subiecti sunt, obseruentur, & in vsum ducantur, Decanorum ruralium erit, exemplo, cohortatione, authoritate, omniq; diligentia contendere & perficere.

29. Vt autem huc contendant, & ista atq; alia quæ hactenus recensita sunt, præstent & perficiant, seriò secum reputent, quot & quanta damna eorum negligentia, in hac excultissima quõdam Diœcesi senserit iam aliquot annis Christi Ecclesia, quot & quàm graues abusus, scandala & sacrilegia, eis dormientibus, & in strato suo quiescentibus, in eã inuecta sint; quã multi passim pastores, sine legitima Archidiaconorum institutione, Ecclesias Parochiales inuaserint; quã multi ex plebe per hęreticos, adeo q; ipsos pastores, & præcipuè Apostatas, ac impurissimę vitę fugitiuos monachos, miserè seducti sint; quã dissoluta, quã vana, quã irreligiosa ac impia sit multorũ vita, à qua si professio nominis Christiani auferatur, vix aliquid

Chri-

Chriſtianitatis in ea reliquũ inuenietur, hoc ipſo peior, quod ſanctiſſimũ nomẽ(quod in profeſſione habet)peſſimis factis & operibus quantũ in ſe eſt polluat, prophanet, & omnibus modis contẽptibile faciat. Hac conſideratione inardeſcãt, & ſibijpſis iraſcẽtes, à ſomno ſocordiæ ſeſe excitent; examinent quid ſibi oneris, quid ſollicitudinis incumbat, & de quibus Deo in die Iudicij reddere cogentur rationem. videant quid Deo, quid Epiſcopo ſuo, quid Clero ac populo cui præſunt præſtituros, ſe ſolenni iuramento promiſerint. Cogitent ſe eſſe Paſtores non vnius duntaxat parochiæ, paucarum incolarum; ſed quãplurimorum paſtorum, qui numeroſiſſimæ plebis multitudinem, ſuæ fidei & directioni commiſſam habent. Omnium horum culpas ſuas fieri certiſſimè ſibi perſuadeant, ſi eas non explorent & inueſtigent, exploratas nõ corrigant, & emendent, aut ab alijs corrigendas, & emendandas taceant, & deferre vel accuſare, aut non audeant, aut nõ velint, facti nimirum ſimiles illis, de quibus ſcriptum eſt; *Speculatores eius cæci omnes, neſcierunt vniuerſi: Canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes ſomnia. Et canes impudentiſſimi neſcierunt ſaturitatem: Ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam. Omnes in viam ſuam declinauerunt, vnuſquiſque ad auaritiam ſuam à ſummo vſque ad nouiſſimum. Venite ſumamus vinum, & impleamur ebrietate, & erit ſicut hodie ſic & cras, & multo amplius.* Quæ quidem verba ad cautelam ſuam, vulneriſque medelam à Decanis ruralibus, alijſque omnibus, qui ſpeculatoris officio funguntur, diligenter conſiderãda monemus, & in illis tres notari taciturnitatis & cæcitatis ſpeculatorum cauſas: ebrietatem videlicet, viniq; amorem, per quæ intelligatur omnis carnis voluptas in comeſſationibus, ebrietatibus, in cubilibus & impudicitijs; inexplebilem item auaritiæ affectum, ſiue in congerendis beneficijs Eccleſiaſticis, & ambiendis maioribus & pinguioribus Præbendis & dignitatibus, ſiue in ſe-

Eſaia 56.

ctandis quibus suis alijs modis, proprijs cōmodis, ac sęculi lucris, captandisq; muneribus; studiū deniq; rerū vanarū, quò omniū illarū rerū curā, desideriū, sollicitudinē, amorē, metū, ac timorē cōprehendi iudicamus, quę à vocatione Ecclesiastici speculatoris alienę sunt, & indignę quę eiusmodi virū, ab officij seu muneris sui executione, remorentur. In quo agmine in primis constituimus studium placendi hominibus, dissipans ossa virorum, & ex seruis Dei faciens seruos Diaboli. Eique proximè adiungimus vanum timorem, quo trepidant vbi timor non est, qui solùm expendunt minas ac supplicia hominum, & non se animant, nec erigunt, neq; confortant, consideratione promissorum Dei, qui inuocantibus se à dextris semper adest, ne commoueantur, & in adiutorio suo habitantes protectione sua, vel benignè & clementer ex periculis eripit, vel potenter in infirmitate seruorum suorum, virtutem suam perficiens, insuperabili fortitudine eos pericula omnia superare facit, commutans timorē, quo incōsidetatè, & infideliter timebantur homines, ne corpus occiderent, in perfectissimum amorem sui, quo sapienter & constanter timeatur ipse, ne & corpus & animam perdat in gehennam. Horum duorum vitiorum (ad excitādos rurales Decanos) potissimum mentionem faciendā putauit D. Adolphus tertius, dum in constitutione quæ incipit *Benedictus Deus*, data prima Septemb anno 1548. & publicata in synodo eiusdem Anni 2. Octobris, eos officij sui admonens, peculiariter adhortatur, vt omnino caueant, ne aut gratja, aut formidine potestatum sæcularium se deprauari sinant, vt à veritate abscedant. *E*t synodus Dioecesana sub eodem Archipręsule, *A*nno 1551. feria secunda post Dominicam *Inuocauit* celebrata, respondens Decanis ruralibus, ditionis illustrissimi Principis, & Domini, Ducis Iuliacensis Cliuēsis &c. qui sibi per quasdā eiusdē Principis litteras iustū metū causabantur illatū, per quē non fuissent ausi, iuxta Decreta ac mādata Archiepiscopi sui, ad synodū Archiepiscopalem compa

Psalm. 52. *Galat. 1.*

Vide hac de re lectu dignissimam D. Cypriani epistolam 55. ad Corneliū quæ est in antiqua editione li. 1 epi. 3

Pag 411. b. *Pa. 539. a. b.* *Dicit hic synodus Ducē Iuliacensem literis declarasse, nolle se antiquum ius Archiepiscopale infringere aut impedire, sed permittere se vt eo liberè vtatur.*

rere, Capitula sua, post Episcopalis synodi celebrationẽ, pro more obseruare, synodi Decreta publicare, Archidiaconis suis capitula & regiunculas Decaniarum ruralium visitantibus obedire: statuit & decreuit, quod nisi periurium incurrere, & debitam obedientiam Archiepiscopo suo subtrahere vellent, eiusmodi mandatis & decretis tenerentur parere, vel sua ministeria relinquere. Hæc itaq; vigilantis animi intuitu considerent, & sapienter secum expendant rurales Decani, & voluptates sęculi, propriaq; lucra, atq; extrinsecas gloriolas perfectissimè toto corde respuant, omnemque inanem, & vanũ metum superent, vt Dei & proximi lucra quærere valeant, & quod sui officij propriè est, pro defensione gregis sui semper latrare possint, si mordere non possint. Quinimò nunc tempus recurrere cognoscant, quo pro latratu ac morsu sanguis ostendendus est, forti paratoque animo in acie stãdum, ac pro defensione fidei, pro Ecclesiæ libertate, pro Canonum obseruatione, pro armandis deniq; & tuendis ouibus, vsque ad mortem fidei hostibus, alijsque Catholicæ Ecclesiæ aduersarijs resistendum; sic fidem primitus fundatã esse, sic nobis traditã, sicq; à nobis posteritati conseruandam. Quam animi virtutem & constantiã ipsis alijsque omnibus Ecclesiæ ministris, per ardentissimum sui amorem parare & præstare dignetur Dominus, ac redẽptor noster Iesus Christus, qui humilia respicit, & alta à lõgè cognoscit.

30. Vt verò manifesta omnibus fiat vniuscuiusq; Archidiaconi, Decani ruralis, & Pastoris sollicitudo ac vigilantia, omnesque sciant ad quos cuiusque Archidiaconi & Decani ruralis cura sollicitudo atque inspectio extendere se debeat: decernimus in proxima synodo catalogum edendum & publicandum esse, in quo singulis Archidiaconis, singuli Decani rurales, quibus præsunt, & singulis Decanis ruralibus singuli regiunculæ suæ Pastores asscribantur.

DE CA-

DE CANONICIS, VICARIIS, ALIISQVE SACERDOTIBUS & CLERICIS.

**cap. 10 statutorum Conradi pag. 13. concil. prouinc. sub Herm. 5. parte 3 cap. 19. pag. 360 d. & alibi. Rom. 12. 1. Timoth. 4*

1. Canonici, qui aliâs Clerici, aliâs * Fratres vocantur, interpretentur nomina sua, & hoc esse studeãt quod dicuntur.

Cap. Qualis erit. D. Bernar. in prologo vitæ B. Malac.

2. Vt fratres sint, & charitate fraternitatis inuicem ament, imò vt sese mutuo tanquam seipsos ament, Deum ex toto corde & supra omnia ament, non vulgi tantùm more, vt satis sit ad euadendam æternam damnationẽ; sed quemadmodum Ecclesiæ senatum decet, forma quadam eminenti, qua alijs omnibus tantum præstent, quãtum præstant nomine & honore, ijsque præluceant in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate; & in cæteris virtutibus exemplo sint, atque incitamento ad currendam viam Domini, summa animi alacritate ac deuotione. Neque enim, vt ex D. Hieronymo causa 8. quæst. 1. annotatum est, solum Episcoporum est cunctum populum cui præsident, conuersatione, scientia, sermone præire, verùm etiam inferioris gradus: quia vehementer Ecclesiam Dei destruit, laicos meliores esse quàm Clericos.

De interpretatione nominis clerici D. Hieronymus in Epist. ad Nepotianum; & de Clericorum officijs Concil. prouinc. sub Herm. 5 parte 2 cap. 1. 2. 3. 4 & c. 20 21. 22. etc.

3. Vt Clerici sint, & peculiari quadam ratione Dominum possidentes, & à Domino possessi, honores, glorias, aliaque huius mundi bona, non modò infra se ponant, & pluris non faciant quàm sunt facienda, atque ijs (quod omnium Christianorum est) cor non apponant, sed ex animo contemnant, & tanquam pietatis & perfectæ charitatis, in Deum & proximum impedimenta, quantum possunt, quantum Deum amant, à se abscindant, & per eminentem scientiam Iesu Christi Domini nostri detrimentum faciant. Ne si non diuino desiderio, sed terrenis cupiditatibus & voluptatibus deseruiunt, intra Ecclesiæ gre-

gremium filij alieni nutriantur. Huius eos admoneat regale decus, clericalis tonsura, quæ verticem capitis nudat, vt eminentiam mentis ad Dominum liberam debere esse demonstret, & renascentium capillorum superfluitatem vsq; ad aures crebrò præscindit, vt hoc schemate à sensibus & cogitationibus Clericorum curas omnes temporales, terrenas sollicitudines, vanas nouitates, cæteraque mundi huius irritamenta, non tam auferenda, quàm perpetuò resecanda exigat.

D.Greg. li. 2. Indict. 10. ep. 37 ca 37.

4. Vt autem sint Canonici, secundùm sacros Canones, mores & vitam suam conforment, & obedientiam quam iureiurando suis Episcopis, Prælatis, & Ecclesiarũ suarum statutis debent, non verbis tantùm, ad maiorem damnationem suam, sed & opere ac reipsa præstent, & perficiant; vt & hîc vitæ suæ subsidium iusto titulo ab Ecclesia accipiant, & in iustorum remuneratione immarcessibili obedientiæ & charitatis corona, à cœlesti Imperatore, cui soli seruiunt, donari mereantur.

5. Præcipuè verò hæc, quæ ex sacris Concilijs, synodis, & statutis, potissimum Ecclesiæ Coloniensis, pro eorum reformatione collegimus, inuiolatè ipsis seruanda proponimus, & mandamus.

6. Quæ de diuinis officijs infra præscripta sunt, eo animi feruore exequantur, vt sese liberos & sub gratia constitutos esse demonstrent, & non tam præcepti necessitate, aut emolumenti cuiuspiam terreni gratia, tanquam sub lege constituti; sed voluntaria seruitute, amoreque ac desiderio amoris Dei incensi, in his præstandis ita flagrent, vt flamma charitatis suæ, siue cantando, siue legendo, siue aliud secundùm ordinem officij sui faciendo, sese mutuo ad laudandum & benedicendum nomen Domini magis magisque excitent, omniumque corda spiritu compunctionis & amoris Dei vulnerent, & ijs ignibus, qui ex odio & detestatione peccatorum, ac prædicatione misericordiarum atq; beneficiorum Dei erũpunt, inflamment.

Concil prouinc. sub Hermanno 5 parte 3. c 13.

 7. Quo-

7. Quoniam verò omnis deformitas & peruerſitas in Clero Domini peccatum eſt, ſiue elongatio à Deo; ſatagant, quantum ſanctitudinem templi Dei, quod ipſi sũt, amant, vt per frequentationem ſacræ Confeſſionis, & Sacramenti Pœnitentiæ, à peccatorum ſordibus expurgati, & Deo reconciliati, per crebram corporis Chriſti communionem, ei arctiſſimè iungantur, eique omnibus modis intimè vniantur: prout titulo de Decanis Collegiatarum Eccleſiarum explicatius à nobis præſcriptum eſt.

8. Seruent quoq; quæ eodem titulo de Capitulo diſciplinæ, & quæ alibi de Canonicorum reſidentia alijs adiuncta ſunt, &, niſi amoris Dei indigentiam manifeſtè prodere velint, animumq; diuini honoris ac cultus, ſuæque ſalutis negligentem: quod neceſſitate ſtatuti Eccleſiaſtici, ac pœnę temporalis timore, primo reſidentię ſuę tempore didicerunt, ad officium diuinum decantandũ, durante illo tempore, ſine aliqua intermiſſione cum primis adeſſe, & in eo vſque ad finem perſeuerare; hoc reliquo vitæ ſuæ tẽpore, tanto diligentius obſeruent, quãto & ipſa virtus primis virtutis inductionibus debet eſſe illuſtrior, & fides atque ſpes cœleſtium bonorum, ſenſibilibus & luteis huius mundi præmijs, efficacior.

9. Ad horas canonicas recitandas, etiamſi iter faciãt, vel alia de cauſa cum facultate Superioris, templum cũ alijs non frequentent, ſe ita aſtrictos eſſe cognoſcant, vt ceſſante legitimo impedimento earum omiſſione, præter peccatum mortale, quod incurrunt, non ſolùm quotidianas diſtributiones, quas præſentes in choro accepturi erant, amittant; ſed præterea reliquos beneficiorum ſeu officiorũ fructus, pro rata omiſſionis officij & tẽporis ſuos non faciant, iuxta Conſtitutionẽ Pij Quinti Romani Pontificis, hiſce Decretis adiectã, quę incipit. *Ex præcipuo Lateranenſi Concil.* datam anno 1571. 12. Calen. Octob. Pontificatus eius anno 6.

10. Neque verò ſatisfeciſſe ſe arbitrentur, ſi recitandarum

rum precum horariarum onus alicui alteri iniunxerint, easq; nomine suo ab alio legi curauerint: earum siquidē lectio, non ob intercessionis duntaxat instituta est officium, sed & ob instructionis, ædificationis, ac spiritualis refectionis, quod legenti præbet alimentum, & fidei, spei atque charitatis exercitium.

11. Et quia persecutio non debet Ecclesiæ pietatem aut obruere aut euacuare; sed extimulare & exaltare: nō mox ignauo cuiusuis mali timore, à Canonico vel quouis alio Clerico inter hæreticos aut alios persecutores iter faciente vel habitante, ita deserendum est, in soluendo precum horariarum penso, pietatis officium, vt nullum velit pro eo subire periculum: at ea prudentia cautè prosequendum, vt non ab aspicientibus agnoscatur professionis irritabulo, vel nimia animositate temerarius; sed à curiosis (si ita diuinæ dispensationis sors fert) cum *a* Daniele propheta pietatis pabulo deprehendatur religiosus.

12. Si qui *b* grauioribus studijs aut occupationibus multis & magnis distringuntur, quò felicius & facilius se ab illis expediant, preces suas horarias non negligant, aūt irreuerenter & præcipitanter percurrant: sed ea sollicitudine animique pietate & attentione illas ante omnia satagant persoluere, qua se ei faciant commendatiores, à quo omnis, ad res bene prudenterq; gerendas, sapientia, lumen, & facultas descendit, sine quo nihil possunt, & tātò serius, ac infelicius negotia sua absoluunt, quāto magis ea præcipiti & irreuerenti, aut etiam omissa precum debitarum recitatione, absoluere citius & imperfectius properabant. *c* *Maledictus enim qui facit opus Domini fraudulenter. Et maledictum studium propter quod relinquitur diuinum officium.*

13. Si iuxta morem & consuetudinem Ecclesię, cui ascripti sunt, teneātur certis diebus ad *d* lectionē officij defunctorum, ad illud quoq; se obligatos esse cognoscant, etiam

a Cap. 6. Daniel.

b Huius rei illustre exemplum, omnibus Ecclesiasticis inprimis imitandum recenset Platina in vita Iohannis 20. de Roberto rege Franciæ, cuius tanta fuit religio, vt quoties sibi per occupationes bellicas liceret, horas Canonicas vnà cū sacerdotibus caneret. Qua pietate hoc meritum ferunt, cùm oppidum quoddam ex hostibus obsideret, neq; horas suas intermitteret, mœnia hostium diuinitus corruerēt, statimq; irruentibus suis oppidū caperetur.

c Ierem. 48.

d D. Thomas quodlibet. 6. & alij.

etiamsi in Ecclesia præsentes non sint; sed vel studiorum, vel alia legitima causa absint. Hoc enim institutum est, vt solliciti sint pro satisfactione & refrigeratione eorũ, quorum stipendijs viuunt, & peccata comedunt, commiserationis gemitus fundere, & dignos pœnitentiæ fructus facere; ne alioquin illorum peccata quæ redimere potuerant, ipsis imputentur, & pro ijsdem à iustissimo iudice ipsimet pœnas luere & satisfacere cogantur vsq; ad nouissimum quadrantem.

D. Bernard. sermone de verbis Euangelij: Dixit Simon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia, *Ante medium sermonis.*

14. Coronam Clericalem, quæ Christi Domini Regis nostri nostræque militiæ, & immarcessibilis gloriæ insigne est, omnes ordini ac gradui suo conuenientem (vt titulo de Prælatis à nobis explicatum & sub grauibus pœnis præscriptum est) perspicuè gerant, eamque tertia minimum septimana renouent. Nec propter hæreticorum derisionem, aut vulgi iudicium quemq; pudeat hoc symbolo ducem ac Imperatorem suũ agnoscere, cui per * arma Iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, debet militare.

*Concil. prouinc. sub Conrad. Archie. cap. 4. pag. 10. & 11. statut. D. Sifridi cap. 1. p. 35. d. statut. D. Henrici Anno 1321. edit. cap. 2. pag. 86. d. 87. a. statut. D. Vvolrami c. 18. pag. 125. & cap. 19. pag. 128. statutum D. Vvilhelmi, cap. 5. pagina 157. a. & c. Ac capite 8. pag. 160 a. Et cap. 9. pag. 160. a. Statut. D. Friderici c. 5. pag. 189. Concili. prouinc. sub D. Nicolao de Cusa Cardinal. §. 7. pag. 284. a. Beda lib. 5. Hist. Anglic. cap. 12. statut. D. Vvolrami cap. 4. pa. 111. d. Beda in 1. Esdræ cap. 9. * 2. Cor. 6.*

15. Nulli barbam nutriant, sed eam secunda vel tertia qualibet septimana, vel nouacula abradant, vel forficula ad pressum auferant, aut saltem per tenuem pectinem tondentes ita attondeant, vt tantum operta sit cutis, & nec infra in acutum desinat, nec ex superiori labro in alas excrescat, aut vltra ipsum labrum in os propendeat, ne aut sanguinem, aut corpus Dominicum accepturi, hinc, per contactũ barbæ, in peccatũ irreuerẽtiæ incidãt, vnde reconciliationem & gratiam maiorem sperabant.

16. Comam non dimittant, sed in secundam vel tertiã hebdomadã, ad medias vsq; aures vetusto Germanorũ more in rotundũ præcidant; hoc n. Clericorũ est; illud autem,

Statut. Henrici, Anno 1307. edit.

autem, vt docet Apostolus, ignominia viro, & vt dicit D. Hieronymus propriè luxuriosorum, barbarorum, & militantium est.

ca.14.p.92. b. statut D. VVilhelmi cap.1.§.1.p. 150. & cap. 29. pa.180.c. 1. Corinth.11. Hieronymus in cap.44. Ezechielis. D. Ambrosius lib. 4. Epist. 15.

17. Capillitium ne in cristam componant, seu à brechmate in occiput recrispent, forma enim hæc superba & vana crinium, magna deformitas est mentium: præcipuè in Canonicis alijsq; Ecclesiasticis viris, quibus ob hoc etiam crines frequenter præscinduntur, ne aut eorum cura teneantur, aut incuria molestentur.

18. Vestibus vtantur coloris duntaxat nigri, non dissectis, non etiam superfluo cultu ornatis, aut aliqua leuitate vel singularitate notandis; sed quæ Clericalem modestiam præ se ferant, & animum prodant, omnis vanitatis & superbiæ contemptorem, ne, quod scripsit olim D. * Bernardus, habitu milites, quęstu Clericos, actu neutrũ exhibeant.

Concil. prouinciali sub Conrado Archiepiscopo cap.4. pagin. 10.d. & cap. 9.pag.13.a. b. Statut. D. Sifridi cap.1.p.35.d. Statut. D. Henrici Anno 1321. edit. cap. 3.pag.87.d. stat. D. VValrami cap.4.p.111. & cap.18.pag.125. stat. D. VVilhelmi cap.1. §.3. & 4.pag.150. & cap.5.pagi.157. stat. D. Fride. cap.4. pag. 188. Concil. prouinc. sub Herman. 5.cap.26. parte 2. *De consideratione lib.3. circa finem.

19. Vestis interior ad medium vsque tibiæ, vel vltra suram longa sit, exterior verò vsque ad talos diffundatur.

Statut. D. VValrami cap.18.pag. 125.b. statu. D. VVilhelmi cap.29.pag.180.b.

20. Sine veste talari nusquam foras prodeant, nisi itineris duntaxat causa. Decet enim vt vestium grauitate & honestate ab alijs semper distinguantur, & suæ vocationis atq; officij admoneãtur, qui alijs virtutis, honestatis, pudicitiæ, & grauitatis debent esse exemplar, atq; seipsos omnibus, tanquam signum purioris vitæ exhibere imitandos.

Concil. prou. sub Conrado cap.9.p.13.c. Anicetus Epistola ad Episcopos Galliæ.

21. Quò vestiti veste Clericali ire erubescerent, aut alioquin eos venire non deceret, eò nec alia vestium forma sese transportent. Quarè nec laruati aut personati vnquam publicè aut priuatim conspiciantur, nec in sæcula-

Conc. Antisiodoren. ca. 33. & 34. Concil. Tolet. 4.cap.30.

culari veſtitu in foro ſtent ocioſi, aut obambulent, vel per plateas vagentur, nec comœdijs, pompis, alijsue ſpectaculis aut publicis luſibus interſint. Neque ſi reus quiſquam ad carceres, vel ad Iudicium, ſeu damnatus ad ſupplicium ducatur, vnà cum populo ſpectandi cauſa accurrant.

Concil. Carthag. 4. cap. 47. diſtinct. 91. Clericus quilibet. Concil. Mogunt. ca. 10. Diſti. 23. cap. His igitur. Concil Matiſconenſe 2. cap. 19. Concil. Lateranenſe generale, ſub Innocent. 3. cap. 18. & Tit. Ne Clerici vel Monachi cap. 9. ſtat. D. Sifridi ca. 1. pag. 35. c. d. Concil. prouinc. ſub Hermanno 5. parte 2 ca. 32. Conc. Antiſiodorenſe cap. 33. & 34 Conc. Toletan. 4. cap. 30.

22. Pro decoro ac grauitate Ordinis ſui nuſquam ſoli vadant, ſed aut famulum ſemper habeant comitem, aut collegam, vel aliquem virum grauem ſibi adiunctum.

Statut. D. VVilhelmi capite 1. §. 28. pagina 151. d. & 152. a.

23. Nec caligæ inflatæ ſint, nec thoraces ad ventrem turgidi, neque calcei ſint inciſi, perforati aut laqueati.

Statut. D. Henrici Anno 1301. 4. Martij edit. cap. 4. pag. 27. c. ſtatut. D. VVilhelmi §. 5. pa. 150. c. ſtat. D Sifridi ca. 1. pag. 35. d

24. Interulæ nec ad collum, nec ad manus rugoſæ ſint aut acupictæ, ſed planæ, & nullo artificio ornatæ, quæ eos à Laicis apertè diſtinguant.

25. Ab odorum ſuauitatibus ſe contineant, eorumque fumis nec veſtes, nec corpus imbuant. Huiuſmodi enim ſenſuum oblectamenta, non inhærendo ſaturitatis experimento explenda, ſed contemnendo intentione melioris boni ſunt tranſeunda.

D. Aug. lib. 4. contra Iulianum doctiſſimè & elegantiſſimè ſentiendi, vinacitatem, vtilitatem, & neceſſitatem, à ſentiendi libidine diſtinguit. Quod caput dignum eſt vt aureis ſcribatur litteris & omnibus innoteſcat. Idem de ſenſuum oblectationibus agit libro decimo confeſſ. cap. 30. & deinceps.

26. Cùm in hac Diœceſi diligentiſſima ſemper habita fuerit ratio, vt Sacerdotes à cęteris Clericis certo ſigno diſtinguerentur: Ideoq; Synodus Diœceſana * viceſimo ſexto Februarij Anno Milleſimo, quingenteſimo, trigeſimo ſub Adolpho tertio habitâ, Sacerdotali dignitati conſultum cupiens, omnibus preſbyteris mandauit, vt omnes

*Statut. D. VValrami cap. 18. pag. 124. c. Concil. Moguntinenſe ca. 28. * Pag. 467. d.*

omnes in publico semper stolis seu orarijs, quæ collaria vocantur vterentur, quibus à cæteris, qui iugo Domini & Ecclesiæ ministerio sua colla submiserunt, discernerentur, & admonerentur dignitatis suæ: piam hanc consuetudinem approbantes, iudicantesque, ad continendum in officio singulos multum facere posse, si qui muneris seu ordinis potestate alios præcedunt, præeminentia quoq; singulari, in exteriori vestitu honorarentur: Volumus vt Decani alijq; Prælati sæculares nunquam in publicum veniant, nisi stolas seu oraria aut collaria holoserica, quibus pro excellentia dignitatis suæ, laudabili maiorum consuetudine insigniri debent, ex collo per humeros dependentia gestantes. Quocunq; enim vadunt, siue ad conuentus & actus publicos, siue ad negotia priuata, meminisse semper debent hanc personam eximium & singulare quoddam authoritatis pondus, præ alijs sibi vendicare, decere eam grauiores & decentiores mores, maiorem circumspectionem & grauitatem, quàm desideratur ab illis quibus præsunt, & omnibus modis reuerendi semper esse debent.

27. Pari ratione Pastores, & sacrarum virginum præfecti sæculares, atque Pastorum Sacellani, seu coadiutores eiusmodi orarijs seu collarijs semper ornati prodeant, qualibus ex præscripto Synodi Diœcesanæ, cuius mentionem fecimus, singuli Sacerdotes olim vtebantur.

28. Sacerdotes verò omnes & singuli, quo præ Diaconis, Subdiaconis, alijsq; inferioris ordinis Clericis honoratiores dignoscantur, & secundùm debitum præeminētiæ Ordinis sui, singulari vitæ sanctitate lōgè alijs præeminere debere admoneātur, alijq; ad sacrū Ordinem magis prouocentur; posthac Clericale biretum ad crucis formam confectum, quod est Ecclesiasticorum hominum proprium, gerant semper.

29. Alijs verò Canonicis & Clericis, qui Sacerdotes non

tes non ſunt, cuiuſcunque fuerint Ordinis, eiuſmodi biretum geſtare non liceat, ſed rotundum pileum, quali nunc Sacerdotes & alij Eccleſiaſtici communiter vtuntur, exceptis duntaxat Ducibus, Comitibus, Baronibus, aliijſq; illuſtribus viris & adoleſcẽtibus, ſi illuſtrium perſonarum præbendas habuerint, & vtriuſq; vel alterius Iuris ac Medicinæ Doctoribus & Licentiatis, quibus etſi Sacerdotes non fuerint, prærogatiuam vtendi Bireto Sacerdotali in hac Diœceſi concedimus.

Non excipiuntur hic S. Theologiæ Doctores & Licentiati, quia illi meritò deberent eſſe Sacerdotes.

30. Porrò cùm etiam inter Canonicos, nec non Vicarios, Choriſocios & Cappellanos, hoc ſemper diligentiſſimè videmus obſeruatum, vt pro maieſtate dignitatis, præeminentia Sacri Ordinis, nobilitate generis, atq; humilitate conditionis, diſtinctio quoq; eſſet in ſuperpelliceis, qua partim colore, partim forma ſuperpelliceorũ, Prælati à non Prælatis, Sacerdotes à non Sacerdotibus, Illuſtres à non Illuſtribus, Vicarij, Choriſocij, Cappellani, à Canonicis diſcernerentur; vt hinc quiſq; perſonam ſuam agnoſceret, & quid diſcretio hæc in humilitate charitatis, & charitate vnitatis à ſe requireret, quotieſcunque hoc ſumeret ornamentum, ſecum ſapienter conſideraret; prudentes nos facit iſta à maioribus inſtituta obſeruatio, & cauſam nobis dedit quorundam, imò multorum ſocordia vt imitandum cenſeamus quod prudenter inſtitutum & vtiliter obſeruatum videmus. Quia enim pleriq; qui hactenus Romanorum Pontificum beneficio, Eccleſiaſtica beneficia cum obligatione prælegendi in Vniuerſitate Colonienſi acceperunt, perinde ac obligationis ſuæ obliti, nihil aut parum incumbentis ſibi muneris exoluerunt; Romani Pontificis authoritate & voluntate Præbendatos ſeu beneficiatos, hoſce pro admonitione officij & obligationis ſuæ, hac nota diſcretos deinceps ab alijs eſſe volumus, vt ſuperpelliceorum fimbriam, quam Sacerdotes in albis ſuperpelliceis cinericiam, Illuſtres in rubris ſuperpelliceis albam, Diaconi &

Sub-

Subdiaconi in rubris superpelliceis cinericiam, Vicarij, Chorisocij, Cappellani in cinericijs superpelliceis partim albam, partim cinericiam habent; ipsi siue Sacerdotis siue non Sacerdotis præbendam habuerint, partim rubram partim cinericiam gerant.

31. Huius rei occasione admonitos hîc volumus, singularum facultatum Vniuersitatis Coloniensis Decanos, vt Magistros, Licentiatos, Baccalaureos, pristino more à reliquis studiosis, peculiaribus, & proprijs insignijs, & prærogatiuis suis vti curent, quò & ipsi pro gradu honoris & eruditionis suæ, honorem & dignitatem suam debere tueri admoneantur, omnibusq; semper veniant reuerendi & suspiciendi.

32. Qui in aliquo horum quæ de Ecclesiastico habitu, de insignijs Prælatorum, Sacerdotum, Præbendatorum, seu beneficiatorum, & Sacellanorum seu coadiutorum, præscripta sunt, post trigesimum, ab horum Decretorum promulgatione diem deliquerit, eum præter vestium, aliarumue rerum amissionem, in prima vice vnius mensis, secunda duorum mensium, fructibus beneficij sui priuamus, & quanto frequentius excesserit, tanto plurium mensium fructus ei detrahi volumus: simili pœna in eum vel eos decreta, cuius vel quorum conniuentia, vel negligentia ista seruata non fuerint. Quod si contumacia meruerit, vel alia graui carceris aut excommunicationis pœna, secundùm statuta Archiepiscoporum Coloniensium, emendetur, vel beneficijs priuetur.

Mart. Papa 5. sess. 43 Cōc. Constant.

33. Suppellex & domus habitationis necessitatibus accommoda sit, vsibusque duntaxat sufficiat, minimè autem superfluitate, sumptu vel curiositate, superbiam aut vanitatem, ad delectandum oculos, vana ostentatione præ se ferat & superflua, quibus egeni sustentandi fuerant, impiè sacrilegeq; distrahat. Sacrilega enim crudelitate, si vnanimi Sanctorum omnium sententię creditur, pauperibus surripitur, quicquid vltra victum & vestitum

D. Hieron in ep. ad Nepotianum & 4. libi. D. Prosper de vita contemplatiua lib. 2. cap. 9 10 11. 12. 13 14 &c. D. Bernard.

de facultatibus Ecclesiarum, ab Ecclesiarum ministris retinetur.

ser 23. super Cantica, & ser. super verba Domini: Dixit Simon Petrus ad Iesum, Ecce nos reliquimus omnia. *& epistola 2. quæ est ad Fulconem Lingonensem Archidiacon. Concil. prouinc sub Herman 5 parte 2. cap. 24.*

D. August. epistola 120 cap. 31. & de verbis Domini, serm 22. & 23. In psal 147. & alibi

34. Nihil prætereà faciant ad ostentationem, nihilq; dicant ad iactantiam, nec vllis in rebus laudem aut gloriam ab hominibus quærant; ne veniente sponso lampades eorum extinguantur, & quod videbatur hominibus lucere, laudabile & gloriosum esse, propriæ conscientiæ testimonio tunc contenebrescat, & pro gloria condemnationem adferat.

Stat D. Vvilhelmi, cap. 1 § 24 pag 151 D Ambros. lib 1 officio cap 20. Possidius in vita D August. cap 27. dist. 24 per totum D. Hierō epistola ad Nepotianum & alibi.

35. Conuiuia raro accedant, vel vt ipsi pro officio suo hospitales sint peregrinantibus, & in pijs quibusque, qui non habent quod comedant, Christum Dominum, à quo habent quæcunq; acceperunt, domi suæ superfluis suis reficiant; vel vt hac cautione temperantiæ non amittant modum, nullumq; dent opprobrio locum: facilè siquidem, vt inquit D. Hieronymus, contemnitur Clericus, qui sæpe vocatus ad prandium ire non recusat, prodit enim despicabilem epulandi cupiditatem, & eneruat virilem grauitatem nimia facilitate sua.

Cap His igitur dist. 23. can. 10. Concil. Mogunt.

36. Publica conuiuia prorsus fugiant, præsertim nuptialia, nec his cœtibus misceantur, vbi amatoria cantantur, & turpia, ac choreæ ducuntur, aut tripudia fiunt.

Concil. Agathens cap 28 cap. Presbyteri, dist. 34. Concil. Laodicens cap 54. de consecrat dist. 5 cap. non oportet.

Causa 24. quæst. 3 cap. Clericus Cōcil Carth 4 cap 70.

37. Maiori cura hæreticorum & schismaticorum cōuiuia & societatē euitēt, & ad omnia eorum verba aures suas obturēt, nisi ea sint ingenij præditi viuacitate, vt captiosas eorū rationes valeant intelligere, eaq; instructi eruditione, virtutisq; robore confirmati, vt potēter valeāt & audeant pro defensione veritatis illos instruere, &, si opus est, contradicentes palam redarguere, eorumq; insultus propulsare; ne alioquin defensioni fidei & veritatis quic-

quicquam desit, aut diuino honori aliquid detrahatur alijque scandalizentur, si taciturni patiantur eos quæcunq; voluerint pro hæresi sua dicere, & consensisse aut conuicti iudicentur, quia depræhensi tacuisse.

38. Sed & illos ceu mortem vitent, quos Propheta potentes vocat ad bibendum vinum, & viros fortes ad miscendam ebrietatem; qui nempe plenis bibūt poculis, aliosq; ad æquales haustus vrgent, & abire cupientes abire non permittunt, quorum Deus venter est, gloria in ignominia, in ebrietatibus, in confusione, finis interitus.

Esa. 5.

Philipp. 1.

39. Si quando præter expectationem suam ad immodicam potationem, seu quæ altaris ministrum & sobrietatis cultorem non decet, vrgeantur; non indecorum putent aut inhonestum sine rubore eam constanter recusare, ac ab eiusmodi rusticis & inciuilibus, rustici & inciuiles hoc nomine haberi. Minus quippe ciuiles essent, magisque agrestes, si temperantiæ modum, quem bruta animalia naturaliter seruant, ipsi rationis lumine instructi, æternisq; præmijs ac pœnis in hoc deuincti, in gratiam bibulorum potatorum non seruarent, malentes perpetuā Dei indignationē incurrere, ac optimæ existimationi seu famę suę turpē maculā inurere, ac Ethnicis multis, bestijsque plurimis hac in parte inferiores esse, quàm ad breue momentum temporis, eiusmodi gulæ mancipijs displicere.

Plutarchus in libello de bona valetudine huiusmodi inuitatoribus occinēda suadet, quæ Creon in tragœdia loquitur: Mihi amice longè satius esse duxerim, tibi nunc vt hostis reddar, ac gratus parum, quā vt leuis in te postea grauiter gemam. *Etenim, inquit Plutarchus, ob metū ne rusticior videaris; in laterum ac renum dolorem teipsum dare præcipitem, id verè rusticani est hominis, menteque ac ratione carentis.*

40. Vt semper, tum maximè in extraneorum conuiuijs, sobriā* à sæcularium hominum consuetudine seruent grauitatem, & vitam seriam, minimeque risu, ioco, cantu, alijsue leuitatibus, vel plausibus quidquā in eis plebeū, quidquā populare, aut cū studio & moribus incōditę multitudinis cōmune appareat. Sicut .n. vbiq; à reliquo populo vestib⁹, ita & moribus debēt esse distincti & vulgi consuc-

** D. Amb li. 1. epistolarū epist. 6. Conc. Cartha 4 ca. 62. De consf. dist 5. c. Nullus. Syn Diœces sub Adol. 3. feria 3 post S. Mathiæ Anno 1550. habita pag 467.*

consuetudines, lataq; viæ orbitas, per semitas dignitatis & sanctitatis suæ declinare.

41. Si ex Clero nullus ipsis honoratior fuerit inuitatus; ad seper inere sciant, reliquos inuitatos, tanquam sal terræ, sua præsentia condire, & à noxijs continere atq; ad salutaria dirigere. Quare si quis sermo bonus qui alios ædificare possit à quoquam fuerit prolatus, hunc promoueant & minimè interrumpi sinant. Quin verò ipsi tanquam maiores natu, quos decet primum verbum, semper primi aliquid in gratia sale conditum proferant, vnde piè colloquendi detur occasio, qua non minus anima quàm corpus reficiatur, & recreetur, atq; inutilia, vana, ociosa, & noxia excludantur.

Eccl. 32.

42. Si conuiuium in longum tempus protrahatur, ipsorum erit sua authoritate hunc excessum moderari, & si in hoc nequicquam laborauerint, aliàs eò nunquam redire. Præstat enim vt domi suæ semel venire recusent, quàm alienæ redeundi domum facultatem frequenter regerent; ne ex aliena insolētia, condēnetur eorū presentia.

Ambros. lib. 1. officiorum cap. 20.

43. Si ipsimet aliquando conuiuium facere voluerint, hoc faciant, non vt rursum inuitentur, non ad ostentationem, & vanam gloriam, neque ad explendam voluptatem; sed vel inopiæ, vel excitandæ, aut fouendę beneuolentiæ, & charitatis causa; & talia sint, vt non solùm aliquem aliqua ex parte non offendant; sed formam exhibeant & exemplum, quibus excessus & abusus cæterorum tollantur & condemnentur. Nempe vt ita recreetur infirmitas corporis, vt nullus detur locus voluptati, nullus absens mordeatur, nullus ex irrisione, vel despectione repræhendatur, nullæ inanes sæcularium negotiorum fabulæ aut nugæ proferantur: sed sermo omnis talis sit, qui ministros Christi deceat, quorum verba, quouis tempore & quouis loco, debent esse eructationes abundantiæ Spiritus sancti. Proinde, aut cū D. August. omnē conuiuā, superfluas & noxias fabulas narrantē, ab eiusmodi abstinere debere

Luc. 14. D. Gregor. li. 2. epistolarū indict. 10. epistola 37.

Possidius in vita D. Augusti. cap. 22.

debere admoneant, aut ſaltem eiuſmodi ſermones, prorumpendo in ſerium quid, incidant, & pari religione curent, eos procul eſſe ab aure, quemadmodum procul ab ore.

44. Ad cuius rei memoriam, & conuiuarum instructionem atque cautelam, in conuiuarum conſpectu, deſcriptos habeant inſignes atq; celebres hoſce Diui Auguſtini verſiculos.

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam vetitam nouerit eſſe ſibi.

45. Hæc vt facilè obſeruentur, & otioſæ fabulæ ab eorũ menſis prorſus excludantur; initio ſaltem menſæ pia aliqua lectio inſtituatur, quæ religioſæ conſermocinationis occaſionem præbeat & materiam.

Diſt. 44. ca. Pro reuerentia. Conc. 3 Tol. 1 c. 7.

46. Quicquid facere aliquo modo poſſet ad inducendam aut procurandam ebrietatem (ne ipſi ſi hoc negligant, cenſeantur ebrietatis fuiſſe authores) non minus quàm ipſa ebrietas & gehenna, quam ſecum trahit, ab ipſorum mẽſa & habitatione excludatur. Eodem enim præcepto, quo prohibetur ebrietas, prohibẽtur & quęuis ebrietatis occaſiones.

Lucæ 21. de conſ. diſt. 5. cap. Nullus Presbyterorum *Concil. Mogunt. ca. 46. concil. prouinc. ſub D. Hermanno 5. parte 2. capi. 24. ſynod. vernalis Anno 1550. ſub Adolpho 3. pagina 467. d.*

47. Quare nec ſciphos, crateres, cyathos, ſiue quęcunq; alia poculorũ genera mittant in orbẽ, à ſingulis epotanda, nec paribus ſeu æqualibus potitent hauſtibus, alioue modo frequentius, quàm ſanctitatem & ſobrietatem eorum decet propinando vel inuitando quẽquam inebrient, aut diligentes in vino prouocent; neque iuſto diutius menſæ aſſidendo, vinum luxurioſè & prodigè effundant, pretioſum tempus inutiliter terant, ſeipſos & conuiuas ſuos, multorum aliorum ſcandalo impiè perdant, atque peccatorum ſuorum meritis vini ſterilitatem in populum inducant. At ſi vnquam aliâs, vel tum maximè & vinum ſibi temperent, & ſe vino, quando & blanda confabulatione, & ſecura animorum relaxatione ſobrietati

Concil. Lateranenſ. ſub Innocent. 3. ca. 15. De vita & honeſt. Clericorum & Acrapula ſtatut. Sifrid. c. 1. pa. 35. c. vide Iohann. in Molinum de Canon. li. 2 c p. 18. Eccl. 31.

brietati ac temperantiæ, maius ſolet eſſe periculum, & ſub honeſto velamine tractandi amicos, peccati occaſio licentius irrepere, ac ſuauius cauſæ ſuæ patronos decipere.

48. Si quis conuiuas ſuos abiturientes inuitos retinuerit, & obſeratis oſtijs exitum negauerit; is nouerit ſe hac conſtitutione noſtra, quotieſcunque id fecerit à participatione quorumlibet prouentuum Eccleſiaſticorum per menſem eſſe ſuſpenſum, eoſque fabricæ Eccleſiæ ſuæ donatos.

49. Ante veſperarum horam ſemper conuiuia ſua abſoluant, & tractandorum amicorum cauſa, nunquã diuinum officium negligant. Qua in re quid poſſint, ſi velint, primo reſidentiæ ſuæ tempore oſtenderunt.

50. Diebus ieiuniorum à conuiuijs abſtineant, & Eccleſiaſtica ieiunia, ad ædificationem aliorum religioſiſſimè obſeruent.

51. *a* Veſperi nũquam foris cœnent, multo minus noctu foris dormiant, ſed ſi quæ neceſſitas, vel cauſa ingens eos ſub veſperum domo exire coegerit, non diutius illa eos detineat, quàm vt antè horam octauam domum redierint.

52. *b* Si ob neceſſariam cauſam nocte domo egredi cogantur, etiam tum, quando fortè ſe à nemine conſpici arbitrantur, maximam honeſtatis & decoris habeant rationem, & nunquam in tenebris ſint ſine lumine; in ipſis quoq; tenebris, modeſtia & grauitate ſic luceant, vt eorum qui in tenebris ſunt, lumen ſint.

53. *c* Tabernas nõ adeant niſi ſola itineris cauſa; compotationes quoque pomeridianas, vel domi ſuæ, vel apud alios, & conſortium quorumuis intemperantium & malè moratorum ſtudioſè declinent. Vſus enim & cõſuetudo cum talibus facilè inflectit naturam; & vt bonos mores corrumpunt colloquia praua, ita & reliqua conuerſatio.

a Concil prouinc ſub D. Conrado Archiepiſcopo ca 7. pa. 12. b. b Statut D. Sifridi cap. 1. pag 35. d ſtatut D. VVilhelmi cap. 1. §. 25. pag. 151. c Conc. Laodicen cano. 24. diſt 44. ca Non oportet ſtatut. D. VVilhelmi ca 1 §. 26 pa. 151. Concil. prouinc. ſub Herman. 5 parte 2 ca 25 ſtat. D Friderici ca. 1 pa. 35 b. 36 d. b.

54. In omni conuerfatione fua, verecundiam & honeftatem cuftodiant, qua nec familiariter nimis cum alijs agant, nec verbis fuis, inhonefta, ridicula, amara, aut mordaces fales admifceant, aut verba facræ fcripturæ irreuerenter vfurpent.

Stat. D. Sifridi, c. 1 pa 36. b. D. Bernardus lib. 2 de confider paulo ante finē.

55. Honore femper inuicem præueniant; nihil per contentionem, nihil per inanem gloriam agant, fed in humilitate fibi inuicem arbitrentur fuperiores.

Rom 12. Philip. 3.

56. Nihil appareat in moribus imitatum, nihil fæculare, nihil nouum, nihil aulicum, aut quod aliquo modo alicuius oculos offendere poffit; fed totus exterior homo in omnibus motibus fuis, Ecclefiafticum hominē præ fe ferat, animumq; folida virtute pium, & Chriftiana fapientia maturum, quæ à contemptu & odio vanitatis mundi huius fumit initium.

57. Aleis, taxillis, tabellis, & pagellis pictis, vel alio fimili ludi genere, multo minus gladijs, haftis, fclopis, aut bombardis, nec ludant ipfi, nec ludentibus fpectatores aftent.

Statut D Sifridi ca. 1 pa. 35. d Iufti in authen de dinin is epifcopis, §. vt autem omnes, verf Interdicimus col. 8 ftatut. D VValrami, ca. 4 pa. 111. d ftat. D. VVilh. cap. 1. §. 8 pa. 150 d. & cap 5. pag 157. Item cap 9 pag 160 Concil prouinc. fub Herman. 5 part. 2. ca. 24 Extra tit. Ne Clerici vel Monachi, cap. 1 & tit. de vita & honeftate Clericorum capit. Clerici officia.

58. Canes, accipitres, aliaue venatica animalia non alant, nec vllum aucupium, aut venationis genus exerceant, fumptus autem quos hic facerent, eadem animi promptitudine alendis & fuftentandis pauperibus ftudiofis impendant, qui magno ipforum merito, totiusq; Reipub. Chriftianæ commodo, aliquando venatores & pifcatores hominum fiant.

Dift. 34 cap. 1. & 2. Dift. 87. ca Efau. Concil. Agathen. c 35. Extra tit. ne clerici vel monachi capit. 1. & tit. De clerico venatore.

59. A ftudio rerum bellicarū prorfus fint alieni. nemo enim militans Deo implicare fe debet negotijs fæcularibus, minimè autem fæculari militiæ & bellis propria manu

D. Ambrof. li. 1. officiorū c. 35 2. Timoth 2.

manu gerendis. Quæ etiam si iustissima sint, perpetua tamen irregularitatis nota, viros bellatores à sacris mysterijs excludunt, quod iam idonei non sint qui alios mutilauerunt, deformauerunt aut occiderunt, vt suo in altari ministerio (quo omnes Clericorum ordines destinantur) sacratissimam Domini mortem repræsentent, qui sapientia, mansuetudine, & patientia admirabili, non occidendo, sed moriendo, & mortem vincere, & inimicos ac interemptores suos sibi subiugare voluit. Hoc enim cùm suo ministerio viri Ecclesiastici quotidie agere teneantur; prorsus non competit, vt ipsi propria manu bella gerant, vel alios occidant, mutilent, & deforment, aut in hoc causam quam vocant propinquã dent: magis autem parati esse debent, vt imitẽtur opere quod gerunt ministerio, proprium sanguinẽ pro Christo fundere, & non vim inferendo, sed patiendo potius, Christi Ecclesiam per Christum cum SS. Apostolis Apostolicisque viris, ædificare, defendere, & instaurare.

D. Thom. 2. 2. quæst. 40. art. 2 Dist. 50. ca. Miror minus doctam, & ibidẽ ca. Clericum quæ. de his pro quibus capit. de his Clericis, qui in obsidione. Causa 23 quæst 8 cap Clerici, & cap. Quicunq; ex Clero. Concil. Chalcedo. can. 7 qui habetur causa 20. quæst. 3. ca. Eos qui semel. De clerico percussore, ca. Præsentium. De homicid. volunt. cap. Petitio tua Concil. Maguntı. cano. 16 17. Concil. Triburiens. c. 27. 1. Cor. 11. Distinct. 50. cap. Si quis viduam.

60. Nec gladium nec pugionem vel alia arma ferant, nisi longius iter ingressuri, idque magis tegendi se, quo inimicis status Ecclesiastici ignoti sint: quàm defendendi causa. Nullum enim tutius & firmius debet eis esse defensionis pręsidium, quàm oratio & firma spes in Deum omnipotentem, vt cum sancto Rege confidenter dicere possint: Hi in curribus, hi in equis, Nos autem in nomine Domini inuocabimus.

Statut. D. Sifrid. ca. 1 pa 35 d statut. D. Vvilhel cap 1 § 7 pa 150 d. Adol 3. in formula inquisitionis Cathedral Ecclesiarum §. 81 pag 483 b. psal 19 vers 8.

61. Non sectentur turpe lucrum, nec quęrendi studio afficiantur. Nam sicuti ex D. Hieronymi sententia ignominia omnium Sacerdotum est proprijs studere diuitijs: Ita & Canonicorum, omniumque Clericorum: Nihil siquidem tam contrarium est internæ animi fortitudini

1 Timoth. 4. & 6. Amb. lib. 1 officiorum cap. 36 39 li. 4 offic capit. 6.

dini & Clericali professioni, quàm lucro vinci.

62. Quare nec per se, nec per alios negotiationẽ, mercaturam aut commercia faciant, nec vinum aut aliud quippiam vilius emant vt carius vendant, neque his quibus vina crescunt pecuniam dent mutuam aut vendã, vt pro hac vinum quod vendant, recipiant: minimè verò ingrauescentis * annonæ tempore, pereuntib. fame pauperibus, ad extremum frumentum reseruent, aut tũc carissimè vendant. Est enim peccatum hoc vt grauissimum, ita à vitæ statu alienissimum. Nam cùm peccata populi comedant, & communibus Ecclesiæ stipendijs viuant, populum ipsum comedunt, & in viscera pauperum duri insidiantur, si damno publico frumentarij pretij captatores existant. Ab alijs quoque quibuscunq; sordidis & inhonestis officijs abstineant, qualia aliquot recensentur cap. 13. stat. D. VVilhelm. pag. 72. & cap. 32. parte 2. Concilij prouincialis sub Hermanno quinto habiti.

Extra tit. Ne Clerici vel Monachi. Hieroni epistola ad Nepotian D Prosper de vita contemp libr. 2. cap 15. Vide D. Gregor. Homil. 17 in Euangelia, vbi exposuit illud Threnorum: Quomodo obscuratũ est aurum. *statut. D. Sifrid ca. 1. pa. 35 b D. Ambros. li 1 officiorum cap. 36. 39 libr 3. offic. cap 6. D. Chrysost. in 1 Corinth. hom 39. D August. lib. 13. de Trinit. cap 3. Concil prouinc sub D Conrado Archiepiscopo cap. 2 pag. 10. c statut D VVilhelm. Anno 1321 postrid. D. Remig. edit. cap. 1. pag. 86 c. cap.* Diœcesanis *in Clement* de vita & honest. Cleri. *Concil. prouinc. sub Herm. 5 parte 2. capit. 29. & 31. D. Hieron in epistola ad Nepotian. &c. * Prouerb. 11. infra tit. de Pastorib. § 83.*

63. Si qui vinum, quod eis ex fructibus beneficiorum suorum, vel aliunde præter negotiationem accreuit, vẽdere voluerint, id eis sine fraude & dolo vendere permittimus, seruata præscriptione D. VValrami, qui cap. 3. statutorum suorum exponens statut. D. Henrici prædecessoris sui, tam pro religiosis quàm alijs Clericis super hac re æditum, vetuit in huiusmodi Præconis proclamationem, & nec in domo, nec intra immunitatem cœnobij aut Collegij venditionis gratia admittendas compotationes, neque quemadmodum in Oenopolijs fieri solet, mox ex poculo vendentis, id quod promptum fuit, ipso in loco epotãdum: ideoq; nec pocula ementibus in hũc vsum commodanda. Si quis contra hęc facere pręsumpserit,

Pag 110 c. cap 1. statut. D Henrici Anno 1321 postrid. D. Remigij edit pa 86. d statut. D. VVilhel. cap. 1. § 27. pag. 151. d. statut. D. VValrami cap. 30. pag. 42. c d 143. a. b. c. &c.

ſerit, cuiuſcunque fuerit ordinis aut ſexus, omne emolumentum quod ex huiuſmodi venditione acquiſierat, ſecundùm eiuſdem D. VValrami & D. VVilhelmi Conſtitutiones, in pœnam peccati, Sigillifero maiori tradere cogatur, ac alijs nihilominus pœnis à ſuo Decano, vel alio quocunque Superiore, ſi id faciendum iudicauerit, puniatur.

64. *a* Non conducant alienos agros, nec eos quæſtus cauſa colendos accipiāt, neue cuiuſuis perſonę, domus, aut familiæ ſæcularis, patrocinium, tutelam, curam aut adminiſtrationem ſuſcipiant, niſi duntaxat pietatis cauſa. Quomodo enim, inquit D. Hieronymus, Procuratores & Diſpenſatores domorum alienarum atque villarum eſſe poterunt Clerici, qui proprias iubentur contēnere facultates.

65. *b* Negotijs quoq; forenſibus ſeſe non addicant, nec officium Notarij vel Tabellionis exerceant, niſi in caſibus à iure permiſſis.

66. *c* Cùm iure antiquorum Conciliorum, ſacris Canonibus ſæpius innouato conſtitutum ſit, ne Clerici iudicibus laicis ſe ſiſtant, aut alterius iudicis quàm Eccleſiaſtici (idque ſui Ordinarij accedente conſenſu) iuriſdictionem prorogent, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ (à qua nemo præterquam ipſe Ordinarius abſoluere poſſit), interdicimus omnibus in ſacro Ordine conſtitutis, ne vnquam fideiubeant, aut aliàs ſe obligent, aut contrahant cum renunciatione priuilegij Clericalis. Et ſi ſecus fecerint, fideiuſſiones, & inde ſequuta nullius ſint momenti; ſed neq; ſe mutuo conueniant coram laicis iudicibus actione perſonali, ſub eadem pœna excommunicationis latæ ſententiæ contra actorem, quam ipſe reus loco ſuæ exceptionis ante litis conteſtationem allegare poſſit & debeat.

67. Lai-

Statut. D. VVilhelmi Anno 1352. edit. cap 7. pa 158 c. d. & 159. a. b.

a Concil. Carthag. 3. can. 15. Can Apoſtolorū ca. 7 Chalced. cap. 3. Diſt. 86. c. peruenit. diſt. 88. ca. 1. 2. cauſ. 21. quæſt. 3. cap. 1. 2. 3 Extra tit. Ne Clerici vel Mōnachi *D. Cyprian. epiſtola 9 lib 1. D. Hieron. epiſt. ad Nepotian.*

b Extra tit. Ne Clerici vel Monachi, *& tit. De poſtulando. Item tit.* De teſtamētis ca. Cum eſſes.

c Stat. D. Engilb ca. 10 pa 23. c. D Adolphus 3. in mādato quod incipit Quanquam diuinis legibus. *datum in arce Brulenſi ipſo die S. Michaelis Anno 1550. publicatum in ſynodo eiuſdem anni feria 5. poſt feſtum S. Remigij. pag. 512. b. c. & 513. b. De foro competent. cap 1 & 2. & cap. ſignificaſti cauſa 11 quæſt 1. c* Inolita *& cap.* Placuit *& c. Conc. Agathenſ. ca. 7. Concil. Matiſcon 1. ca. 5. Concil. Rom. ſub Syluest. ca. 16. act. 2. Magunti c. 24.*

67. Laici quoq;,qui ad Iudicium sæculare Clericum pertraxerint,ex Decreto D. Engilberti & D. Henrici,causacadant,& excommunicationis sententię subiaceant.

Statut. D. Engilb cap. 9. pag. 23. & c. 11. ibidem d. & cat. statut. D. Henrici Anno 1306. edit. capit. 15. p. 64. d. & cat. D. Adolp. 3. in mandato proximè citato.

68. Non mancipent se famulatui seruili Dominorũ aut Dominarum, nec in famulatu Ecclesiasticarum personarum, quantauis illi dignitate fulgeant, vilia obeant officia, aut opera faciant, quæ clericali decoro non conueniunt.

Concil. prouinc. sub Herman 5. parte 2. cap. 27. D. Hierony. in epistola ad Nepotian.

69. Cum fœminis, maximè adolescentioribus, etiam si magnam sanctitatis habuerint existimationem, nullam habeant familiaritatem. De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri, facileq; fit vt casta & sancta colloquia malam suspicionem generent, quæ vtrinque sanctitatis existimationi impurum quid affingat; hoc ne fingatur, deuitent.

Distinct. 81. ca. Clericus solus & sequent. Conc. Cabilonen. c. 3.

70. Nullam habeant domi suæ commorantem fœminam, nisi quam Canones admittunt, de qua videlicet mala haberi non possit suspicio, vel vllum oriri scandalum, à quo tutiores erunt, si more aliarum gentium, olim, & à quibusdam etiamnum hic obseruato, ad officia culinæ, loco ancillæ famulum coquum habeant. Dabit Deus, hoc religiosè volentibus, & studiosè conantibus, vt virum aut adolescentem probum inueniant, qui ad hæc culinæ, & ad alia multa officia, ac ministeria, ad quę ancilla ascendere non potest, non solum minus industrius, fidelis, & vtilis non sit, sed eam omnibus modis superet, minoriq; sumptu, honore verò maiore, quàm ancilla seruiat. Quis enim viro, in minimis istis, minus quã mulieri tribuat? Quisue huic nationi, adeoq; huic Diœcesi & ciuitati detraxerit; quod alibi passim magna cum nominis, & famæ existimatione, ab omnibus viris Ecclesiasticis frequentatur?

Author tractatus de singularitate Clericorum, qui est in operibus D. Cypriani. statut. D. Sifri. cap. 1. pag 35. d statut. D. VVilbel. c. 1. § 2. pag. 150. Concil. prouinc. sub Herm. 5. parte 2. cap. 28. Dist. 81. cap. oportet & sequent. Cõcil. Nicen 1. c. 3. Concil. Elibertin. ca. 27. Concil Arelaten. 2. c. 3. & 4. Concil. Carth. 1 c. 3. & 4. Concil. Carth. 3 c. 17. Concil. Carthag. 4. c. 46 Concil. Turonen. 2. c. 7. Concil. Mogunt. c. 47. Concil. Bracar. 3. c. 4 & cat. Conc. Toleta. 2. c. 2.

Distinct. 82. Concil. Prouinc sub D. Conrado Archiepiscopo cap. 1 pag. 9. vult vt intrent carcerem Canonicalis disciplinæ, similiter Concil. prouinciale sub Conrado Cardinali, capite 2 pagina 2 præcipit vt in claustris suis 40 diebus in cibo quadragesimali ieiunent. Concilium verò Prouinciale sub Cardinale Domino Nicolao Cusano §. 12. pag. 248. & 249 trium mensium spatio eos à perceptione fructuum beneficiorum suorum suspendit.

71. Scortatores pœnis à sacris Canonibus vel Cōcilijs & statutis Ecclesię Coloniensis impositis puniantur.

a Ibidem §. 12 Concil. Prouinc. sub D. Conrado c 1 pag. 9 d Concil prouinc sub D Henrico Anno 1310 habit c 9 pag. 80 b Synodo Diœcesa sub Adolph. 3. Anno 1548 mense Octob. habita pag. 4 c d ¶ . a b & Concil. prouinc sub eodem Archiepiscopo cap. de concubinarijs pa. 444 b c & in inquisitionibus quæ in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs inquiri debent. § 83. 84 pa. 483. b dist. 81 cap. si qui sunt. Concil. prouinc sub Cardinal Cusano habitum, loco notato & Concil. Prouin sub D Henr. Anno 1310. habit ca 14 pa 81 c. & cap 15. ibidem.

72. Si quis Canonicus vel quilibet alius Clericus beneficiatus vel in sacris Ordinibus constitutus suspectā & infamatam de incontinētia mulierem, vel domi suę, vel alibi tenuerit, quam à Superiore suo monitus nō dimiserit, perinde ac publicus *a* & notorius concubinarius censeatur, & seu per rei euidentiam, siue per sententiā & confessionem in iudicio factam conuictus, eo ipso quo illam à se ablegare detrectauerit, ab officio & beneficio per statuta Ecclesiæ Coloniensis suspensus, *b* & ad susceptionem noui tituli, quorumcunque beneficiorū aut officiorum, honoris seu dignitatis Ecclesiasticorum inhabilis intelligatur; donec post manifestam vitæ emēdationem eorum Superioribus cum eis ex causa visum fuerit dispensandum. Fructus verò suspensi beneficij, seu beneficiorum, vsibus Ecclesiæ, vnde promanauerant, sunt attributi, vel Ecclesiarum si in diuersis Ecclesijs beneficia habuerint.

Synod Diœcesana sub Adolph 3. Anno 1548. mense Octo. habita pag. 417 b c Concil prouinc sub D. Conrad. Archiepiscopo capit. pag 10 sta

73. Ablegata autem vel dimissa nō censeatur mulier, nisi tam procul extra viciniam commigrauerit, vt nec commercij possit dari occasio, nec suspicioni esse locus. Hoc si admonita intra nouem dies non fecerit, per Collegiatarum ecclesiarum aut Christianitatum, ipsorum locorum Decanos, vigore statutorum D.D. Sifridi, Friderici, & Adolphi excommunicetur, & excommunicata publicè nuncietur; & nihilominus ex Constitutione Concilij Prouincialis sub D. Conrado Archiepiscopo Coloniensi commendetur Pastori suo, vel alioquin

viro

viro boni consilij, qui eius inspectionem & curam habeat, eiq; delicti sui magnitudinem exponat, & salutarem pœnitentiæ medicinam, atque condignam satisfactionē præscribat.

tut. D. Sifridi cap 2. pag. 36. c Statut. D Freder c. 8 pag 191. c. Concil prouī. sub Conrado cap 1 pag. 9. d & 10 a.

74. Ad hæc, quoniam qui secundùm carnem viuunt, pœnarum huiusmodi Ecclesiasticarum magnitudinem non satis æstimare solent: * Hortamur Magistratum sæcularem, vt pro zelo & charitate sua, qua Christi Ecclesiam ab omni scandalo cupit esse liberam, animi sui pietatem & deuotionem maiorum suorum exemplo, hîc exerceat, & pro discretione ac prudentia sua in huiusmodi mulieres animaduertat; siue pro qualitate personæ exigendo mulctam, quæ in singulos inobedientię dies augeatur, siue qualibet alia ratione (minimo tamen, quantum fieri poterit, negotio & offendiculo) mentis hanc insaniam coërcendo. Quod si mulcta constituta fuerit, ea, aut magna eius pars, illius parochię pauperibus donetur, vbi sacrilegium huiusmodi perpetratum fuerit, aut impura hæc scorta delitescunt; quo ad obseruanda, prodenda, & accusanda huiusmodi scelera, magis vigilent, magisq; incitentur.

**Statut. D. Sifridi cap. 2. pag 36. d Cōcil Hispalen. 1 cap 3.*

Statut D. Sifridi cap. 1 p. 35. c. Decernunt talem beneficio Ecclesiastico spoliandum, & deinde perpetuò deponendum.

75. Si quis verò Canonicorū aut Clericorū diuinæ legis, & Ecclesiasticarum Constitutionum contemptor, officijs, à quibus ob præsentem causam, vt præscriptum est, suspēsus erat, sese ingerere præsumpserit; hūc eo ipso, irregularitatis pœnam, à qua non nisi à Romano Pontifice absolui queat, incurrisse pronunciamus; & si libidinis furijs correptus, instar equi & muli, per mensem in huiusmodi suspensione insorduerit, extunc sine alia declaratione ex sententia statutorum D. Sifridi & Friderici, excommunicationis sententiam incidisse definimus, volumusq; cum prouinciali Concilio Anno 1310 sub D. Hērico habito, cap. 9. pag. 80. b. vt eorum sacrificia ab omnibus vitentur: Et si Capellani, aut socij muneris alicuius erant, diutius in officio suo non sustineantur.

Statut D Sifridi cap 1 p 35 c. d & c 2 pag 36 c. d Statu D Frider. cap 8 pa 191 c d Dist 81 cap si quis piam c 3 Romanæ Synodi sub Nicolao 1.

76. Qui-

76. Quicunq; autem in prædicta excommunicatione per mensem perseuerauerit, quiue tanquam canis ad vomitum reuersus ad intermissum aliquamdiu concubinatum redierit, is partim hac Constitutione nostra, partim definitione Concilij Prouincialis sub Conrado Cardinali Portuensi habiti, nulla alia requisita sententia, officijs & beneficijs omnibus Ecclesiasticis priuatus sit, & ad ea, vel quæcunq; alia officia vel beneficia sit inhabilis. Beneficiaq; vel officia sic vacantia, ab eis, penes quos erit eorum collatio, idoneis personis, intra sex septimanas conferantur; alioquin collationis ius (pro illa duntaxat vice) ad proximum superiorem deuoluatur. Quod si nec hic, nec alius eo superior intra mensis spatium suo functus fuerit officio, nec Ordinarius, quando ad eum ordo deuolutus fuerit, ius suum vsurpauerit. quod (nisi expressis iam terminis contineatur) sexto ad summum mense factum oportuisset. Liceat vnicuiq; beneficia huiusmodi, per narrationem huius Decreti, à Romano Pontifice impetrare. Eadem ex Decreto D. Sifridi in alijs excessibus obseruentur, quandocunque aliquis sententias excommunicationis seu suspensionis obdurato animo per annum sustinuerit.

Cap. 1 pag. 2. & 3. cap 6. pag 4.

Cap. 1 pag. 36. a

77. Si qui filij ex Clericis illegitimè nati fuerint, eis non liceat, etiamsi super irregularitate dispensationem obtinuerint, in Ecclesijs vbi eorum Patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent aut habuerunt, quodcunque etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dictis Ecclesijs quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliâs obtinuerunt habere. Quod si in præsenti pater & filius in eadem Ecclesia Beneficia obtinere reperiantur; volumus vt filius suum Beneficium resignet, aut cum alio permutet extra Ecclesiam: aliâs ipso iure, eo priuatus existat, & super ijs quæcunque dispensatio surreptitia censeatur. Ad hæc reciprocæ resignationes, si quæ posthac à parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, vt alter al

Concil. Tole. 9. c. 10. seueri us animaduertit. Distinctio. 82. cap. Proposuisti.

De filijs Presbyterorum per totum.

terius beneficium consequatur: in fraudem huius decreti & Canonicarum sanctionum factæ omninò censeantur, nec collationes secutæ vigore huiusmodi resignationum seu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filijs suffragentur.

78. Obseruari præterea volumus, Constitutiones DD. Conradi, Sifridi, & Theodorici, quibus sub graui districtione, atq; Canonica pœna beneficiatos prohiberi voluerunt, vt, ne de patrimonio Christi, seu præbendarum, beneficiorum aut officiorum suorum fructibus, filios vel filias, aut concubinas dotent aut ditent, talium nuptijs aut exequijs interfint, ijsq; pompā aut solemnitatem aliquā adhibeāt. In quam rem *a* Archidiaconi, Decani & *b* Fiscales diligenter aduigilent, & districtè contra huius Decreti violatores procedāt, eosq; cogant vt iuxta præscriptionē *c* Concilij prouincialis, sub D. Conrado Archiepisc. Coloniensi habiti, Ecclesiæ satisfaciant, cuius bona prædictis vel alijs modis impiè dilargiti sunt, vel aliter in concupiscentijs & scortationibus suis luxuriosè consūpserunt. Cōci. Prouin. sub D. Conrado Archiep. c. 1. pag. 10. b. statut. D. Sifridi ca. 2. pa. 36. c. d. Conc. prouinc. sub D. Theodor. Anno 1423. habit. c. 1. pa. 232. b. a Cap. 2. et 3. Conc prouin. sub. D. Cōrad. Card. Port. p. 5. b Synod. Diœces. anno 1549. 2. Octo.

sub. D. Adolph. 3 habita pag. 462. d. c Conc prouinc. sub D. Conrad Archiep Coloniensi cap 1. pag 10. a

79. Si qui ex his testandi gratia abutentes, fructus Ecclesiasticorū beneficiorū, quos ante mortē perceperant, aut annos gratiæ quos vocant, aut aliquid aliud ꝙ post mortē ab Ecclesia se accepturos sperabāt, spurijs vel cōcubinis legauerint, ij ex definitione capitis 5. Conc. Prouin. sub D. Cōrado Cardin. Portuēsi, & capitis 15. Cōc. Prouin. Anno 1310. sub D. Henrico Archiepisc. Coloniensi habiti, excōmunicati habeātur, & Ecclesiastica careant sepultura, atq; legatum Ecclesiæ cedat, à qua processerat. Conc prouin. sub D. Conrad. Cardin. Port c. 5 p. 3. Conc. prouin. sub D. Henrico anno 1310 cap 15. pag 81. c

80. Qui verò testamentum huiusmodi manutenere voluerint (caput 5. Concilij prouincialis sub D. Conrado Cardinali Portuensi habiti citamus & innouamus) & per quorum manus spurijs vel concubinis fructus præbendę beneficij aut officij fuerint administrati; ipso facto excōmunicationis vinculo se innodatos esse cognoscant, & Pag 3.

Ecclesiam

Ecclesiam quamdiu hoc egerint sibi esse interdictam. Quod ne quemquam executorum testamenti alicuius Ecclesiastici viri latere possit, iniungimus Sigillifero & alijs, si qui præter illum fuerint constituti, aut erunt constituendi, testamentorum inspectores; vt cùm sibi in districtu suo, testamenti & inuentarij alicuius Clerici exhibebuntur exempla, executores huiusce Constitutionis admoneāt, maximè si quando aliqua suspicio aut verisimilis ratio, transgressionis indicium aut argumentum præ se ferat.

Concil prou. sub D. Nicolao de Cusa Card. §. 12. p. 249.

81. Si hæc, quæ pro extirpatione fœdissimi scortationis peccati, à nobis decreta sunt, illi ad quos eorum pertinebat executio non fuerint executi; eorum Superiores, tam in illos tanquam sceleris participes, & Canonicarum sanctionum disciplinæq; Ecclesiasticæ violatores, quàm in scortatores ipsos digna punitione animaduertant.

82. Ne porrò Canonum vel statutorum aut iuris communis ignorantia aliqui Canonici vel Clerici, in testamento, vel supremæ voluntatis aut codicilli, seu ordinationis quorumcunque legatorum expressione verbis vel scriptis grauiter delinquant, admonitos volumus esse singulos; quamuis de his quæ hæreditate vel artificio aut doctrina, siue dono, non habitu respectu ad Ecclesiam obuenerunt, liberam ex iure communi & statutis Ecclesiæ Coloniensis, habeant dispositionem, & non improbandæ consuetudinis sit, vt de mobilibus, quæ per Ecclesiam acquisita sunt, pauperibus & religiosis locis, & illis qui viuenti seruierunt, siue sint consanguinei, siue alij, aliqua iuxta seruitij meritum conferantur; non licere tamen vt fratres, cognatos, aut alios, quocunq; titulo ijs deuincti fuerint, rebus Ecclesiasticis ditent, vel testandi gratia, quæ eis in ædificationem & dispensationem, non in destructionem & dissipationem data est, quomodocũque aliter abutantur.

De testame. & vltimis voluntat. ca. 9 & 12 can sa 12. quest 3. cap 2. statut. D Frider. ca. 30 §. 2. pag. 202 c. De testame. cap Cùm in officijs & c. Relatum est auribus.

83. Quod

83. Quod si Ecclesiarum quarundam ministris à Sede Romana indultum sit, vt de acquisitis etiam per Ecclesiā liberè disponere possint: scire illi debent huiusmodi indulto ita permitti sibi, vt ad quas causas pias, iuxta suā cōscientiam legare pium duxerint, legare valeant; vt tamen eadem libertate de bonis Ecclesiæ, in quosuis vsus aut quosuis fines perinde ac de bonis patrimonij sui (in quo multi errant) disponere non possint.

84. Quæ vt obseruetur, despiciet Sigillifer, quemadmodum ei capite decimo partis 13. Concilij Prouincialis sub Hermanno 5. habiti, iniunctum est, alijq; testamentorum inspectores, prout eis hoc nostro Decreto iniungimus: vt si quid in quempiam stultum aut iure prohibitum vsum temerè relictum sit, in pium conuertatur.

Statut D. VVichbol. c. 5 excommunicat eos, qui bona mobilia Ecclesiarum consanguineis conferunt sine consensu.

85. Cùm in officijs charitatis, & piæ remunerationis ijs primo loco beneficium deceat impendere, in quorum gratiam beneficium agnoscitur datum & acceptum esse; monemus & hortamur Canonicos & omnes beneficiatos, maximeq; eos qui Præbendas aut Beneficia, quæ vocant Vniuersitatis, aut simili onere affecta, vel pastoratus habuerunt, vt de ijs quæ ex recta rerum suarum dispensatione supererunt, supremæ voluntatis eulogio, piè ac religiosè ad instituenda, fouenda atq; augenda, Clericorum seu studiosorum seminaria disponant. Hac enim ratione dum fundationibus suis præclaræ expectationis bonæq; indolis ingenia in Vniuersitatibus fouere non desinunt, vt columnas in domo Domini ædificent, & Prophetas seu Pastores & Doctores in perpetua tempora, ad ædificationem Ecclesiæ inseruituros subministrent, & de Ecclesia optimè merebuntur, & Dei benedictionem in se ac vniuersum populum multiplicabunt.

Cap Cùm in officijs tit. De testamentis.

86. Vt non tantùm Canonicorum aut Clericorum, sed omnium fidelium vota in hoc opus promptius, liberalius, & deuotius concurrant, supplicandum duximus Romano Pontifici, vt, singulis vtriusque sexus Christi

G 3 fidelibus

fidelibus per vniuersas Legationis nostræ Prouincias dispersis, tot annos de iniunctis eis pœnitentijs misericorditer in Domino relaxet, quot substantiæ suæ aut facultatum suarum vncias, pia intentione huc contulerint.

87. Cùm ad instaurandam Vniuersitatem Coloniensem, diuersi Pontifices Romani, pro Apostolica sollicitudine, & singulari affectu, desiderio ac charitate, qua tenebantur ad Christianam Rempub multitudine doctorum virorum iuuandam, & hæreses vndiq;, præsertim finitimis hisce locis vigentes extirpandas, diuersis temporibus, diuersas dederint facultates, per quas in singulis Collegiatis Ecclesijs Ciuitatis Coloniensis certæ præbendę cū onere legendi in aliqua facultate idoneis personis conferri possint, cū expressa declaratione, vt in legendo cessantes, huiusmodi Canonicatibus & Prębendis priuarentur, ac fructus nullo modo suos facerent: Volumus vt quicunque Prębendas taliter affectas obtinentes, hisce institutionibus hactenus non satisfecerunt, pro rata omissionis & negligentiæ omissarum vel intermissarum, sine iusta & legitima causa lectionum, perceptorum fructuum, in manu Rectoris Vniuersitatis, restitutionem faciant, & per Rectorem ad hoc compellantur; fructusque huiusmodi, vel ad fundandum seminanarium congregentur, vel aliâs in prouectionem & promotionem studiorum & studiosorum iudicio Rectoris, & Decanorum facultatum Theologiæ & artium expendantur.

88. Quod si qui in præsenti restituendo non sint, eis certum præscribatur temporis interuallum, quo restitutionem facere queant, & sub mulcta fecisse teneantur. qui verò ante factam restitutionem mortui fuerint, nisi testamento satisfecerint, omnia eorum, etiam quæ ex hęreditate vel aliunde acquisierant restitutioni obligata sint.

89. Quicunq; autem deinceps, post tertiam admonitionem

tionem, præscriptis institutionibus non satis fecerit, eo ipso Canonicatu, præbenda seu beneficio suo sit priuatus, & illi à quibus illud acceperat, perinde ac ad manus suas resignatum, alij idoneo & qualificato viro intra tres septimanas illud conferant, alioquin si à Collegijs huiusmodi Canonicatum, præbendam, aut beneficium acceperat, ad Vniuersitatem, contra si Vniuersitas contulerat, ad Collegia hoc collationis ius deuoluatur.

90. Monemus porrò Vniuersitatem, vt omni cura, sollicitudine & fide, huiusmodi prærogatiuis & gratijs se dignam faciat, & aduigilet vt verbis & menti Romanorum Pontificum omnibus modis satisfiat, & negligentia ac incuria pristina singulari deuotione, vigilantia, & sedulitate resarciatur. Alioqui quemadmodum Concilium prouinciale sub Domino Adolpho 3. faciendum iudicauit, remedium, quale non vellet adhibere cogemur.

Medio primo cap vltimo cuius initiũ Vt Cæsareę Maiestatis *pag. 430. d. 431. a. & in inquisitionibus quæ in Ecclesijs Cathedralib. et Collegiatis inquiri debent §. 9 pa. 479.*

91. Vt hoc quod diximus facilius præstare queat, nullis posthac vel ab Vniuersitate, vel à Capitulis conferri volumus Præbendas vel beneficia, quæ legendi onus adiunctum habent, nisi qui per seipsos prælegendo auditoribus suis satisfacere possint, alioquin nullam & irritam, hoc Decreto censemus esse collationem.

92. Quemadmodum ad Præbendas prælegendi onere affectas, non nisi viri docti eligendi sunt, qui muneri suo cum laude abundè satisfacere possint: ita ad Præbendas, quę aliquod aliud onus vel officium adiunctum habent, non alij assumantur, quàm qui nomini & officio suo respondere queant: Atq; in vniuersum ad reliquas præbendas eligantur viri probati, non probandi, quibus, vt Sanctus Bernardus alibi præscribit, nec defectus timeatur, nec profectus optetur: Collegia enim Canonicorum, vt cum illo loquamur, & in re simili similiter sentiamus, bonos facilius recipere quã facere consueuerũt, atq; plures in eis videmus defecisse bonos, quã malos profecisse.

D. Bernard. de consider. lib. 4.

93. Si quando ingenui aliqui adolescentes recipiendi vide-

D. Adolp 3. in inquisitione Cathedr. Ecclesiarum §. 28. pag. 479. d. 480. a.

di videbuntur, quorum indoles & voluntas spem adferat, eos magno deuotionis zelo, & integerrimæ vitæ exemplo, adeoq; toto corde Ecclesiasticis ministerijs perpetuò inseruituros: eos Scholasticus ad pietatem & religionem perfectè informari curabit, & à teneris annis ad pios & Ecclesiasticos mores ita assuefieri, vt eorum habitus illos totos possideat, eisq; cũ delectatione vtantur; nihilq; in eis appareat, quod vanitatem sapiat, aut quouis modo Ecclesiæ, adeoq; Christi ministros dedeceat; neq; emancipabuntur, nisi qui vt emancipentur, hoc est è manu pædagogorum suorum liberentur, & Ecclesiæ seruitijs addicantur, fuerint idonei.

Ibid § 29.

94. Porrò approbantes quæ de studiosis Canonicis ad studia Vniuersitatum mittendis, vel in ipsa Vniuersitate vbi habitant, erudiendis, quatuor Capitibus in Concilio Prouinciali sub D. Adolp. 3. prudentissimè & saluberrimè constituta sunt; eadem ad excitandos illorum, quibus istorum cura incumbit, animos, innouanda, repetenda, & adverbum hîc inserenda censuimus, in hunc qui sequitur modum.

Concil proui. sub D. Adolp 3. Medio primo cap. 6. 7 8 & 9. pa. 429.

DE STVDIOSIS CANONICIS mittendis ad studia Vniuersitatum, sumptibus Collegiorum.

NE, quod in formula reformationis iuxta Sanctorum Patrũ Decreta salubriter institutum est, vitio vel Collegiorum, vel adolescentum Canonicorum euanescat: decernimus & statuimus, vt dent Collegia vni, duobus, vel tribus, vt multus vel exiguus fuerit personarum numerus in Collegio, bonæ spei ac studiosis adolescentibus, non minus quàm triennij tempus, quo possint in studio, potissimum Theologico, versari: in quo si laudis aliquid obtineant, tempus eis prorogetur, atq; interim percipiant integros præbendæ suæ fructus, quotidianis distributionibus exceptis, aut saltem, quantum ad victum & libros necessarios sufficiat: nisi de competenti subsidio, sit olim per Capitula studiosis proui-

sis prouisum: dum tamen certis testimonijs, singulis annis ad Collegia mittendis, constet, nec peruersis moribus eos deditos, nec studia vana, quæ ad Ecclesiæ ædificationem non conferant, sectari: Committendum enim non est, vt cultui diuino dedicata stipendia, in huiusmodi Canonicos discolos erogentur. Debēt tamen curare, vt ipsis absentibus, alij eorum in diuinis suppleant vices.

DE CAVTIONE, QVAM DARE debeant mittendi ad Vniuersitates.

QVum formula Reformationis exigat, vt iuniores, in Gymnasiis alantur impensis Collegiorum, ad hoc, quo Collegia claris & doctis viris ornentur; vt huic menti satisfiat, & Collegia non fraudentur expectatione sua: statuimus, & communi consensu decernimus, vt Canonici nondum in maioribus Ordinibus constituti, poscentes hoc nomine, aut fructus integros, aut decreta subsidia, à Collegijs, quæ pro more habent, vt de fructibus participent, etiam in minoribus constituti Ordinibus, prius dent cautionem sufficientem, se non velle Ordinem & institutũ Ecclesiasticum deserere, aut si mutato proposito forsan resiliant, tum se velle & debere fructus, perceptaque subsidia, Collegio illi integraliter soluere ac restituere.

COLLEGIA IN VNIVERSITATE aliqua sita, quo suos studiosos mittere debeant.

CAEterùm in locis, vbi Vniuersitas Catholica est, iuxta primariam institutionem reformata & probata, non videtur causa digna esse Collegia magnis sumptibus grauandi, & mittẽdi studiosos foras, ad Vniuersitatem exteram. Proinde statuimus, vt tales dent operam litteris bonis in ipsa Vniuersitate, vbi ad mores & studia ipsorum potest haberi respectus: nisi Decanus & Collegium causam habeant, cur censeant eos ad exteras Pag 4:0 4.

 teras

teras Vniuersitates mittendos. Quodsi qui fugientes disciplinam, velint omnino non ad eam, quæ eis à suo Decano & Capitulo designatur, sed ad aliam, quæ ipsismet videbitur Vniuersitatem proficisci; non tenebitur Collegium illis dare subsidium decretum. Ne verò Canonici, Vicarij, & Chorisocij Cleri nostri Coloniensis, vigilijs defunctorum, quas manè hora septima persoluere consueuerunt, à frequentatione lectionum præcipuarũ impediantur: volumus vt posthac vigiliæ tempore pomeridiano ad horam circiter secundam incipiantur, vt ante preces vespertinas compleantur.

Vide formulam inquisitionis cathedrali & collegiatis Ecclesijs ab Adolp. 3 propositam §. 60.

QVI GAVDERE POSSINT VNIVERsitatum Priuilegijs.

AD prohibendum grauem abusum, quo se quidam ad Vniuersitates non studij, sed priuilegiorum gratia conferunt, statuimus & mandamus, sicut ante nos in synodo Leodiensi, statutum est, vt nulli nisi ad litterarum studia idonei, & illarum præcipuè gratia, se ad Vniuersitatem conferentes, in membra seu supposita, atque ad vsum priuilegiorum huiusmodi Vniuersitatis recipiantur, aut suorum beneficiorum fructibus vti sinãtur, nisi quamdiu causa studij permanserint, & spes sit, quod ex studio fructum vberiorem in Ecclesia Dei sint parituri. Qui verò desides & ociosi comperti fuerint, ab eorundem priuilegiorum vsu & fructuum perceptione repellantur.

95. Quod autem in eodem Concilio post hæc quæ inseruimus immediatè subiungitur, De Theologo, qui doceat in Collegijs, alendo, in locis quæ extra Vniuersitatẽ Coloniensem sunt, in actum & vsum duci, sine longiori dilatione pręcipimus. In Vniuersitate autem Coloniensi, Decretum nostrum super hac re, titulo de Residentia positum, quod incipit. *Si eorũ numerus*, iudicamus esse seruandum.

96. Cęterùm quoniam nihil profuerit in iuuentute sua, optima studiorum iecisse fundamenta, si eadem in

virili & perfecta ætate non excolantur, & magnum eruditionis nomen, non nisi magna vanitas sit, si eruditio conuenientibus exercitijs non exerceatur, & ad proferẽdos vberes in Ecclesia Dei fructus recta intentione applicetur, ceu arbor sterilis plenissimè & vberrimè frondens ac florens, sed fructum prçterea nullum adferens: Examinent singuli Canonici talenta sua, æquos se sibi iudices præbeant, &, vt cum seruo pigro inde grauius non damnẽtur, vnde prę alijs maiorem in æterna beatitudine gloriam mereri potuissent; videant quid possint si velint; experiantur vires suas; & dona quæ acceperunt, non ociosi in sudario recondant, aut vt piger ille in terram fodiãt, sed ad faciendam Domino vsuram vtiliter exponant. Considerent cœcorum & ignorantium multitudinem, pastorum paucitatem, cæterasq; Ecclesiæ necessitates in præcordijs reputent. Reputent autem? imò verò hisce cogitationibus toti immorentur, donec incalescant corde, & ita accẽdatur charitas intrinsecus, vt videntes indigentiam & miseriam proximi, eum cum Sacerdote & Leuita sine charitate non pertransẽat, sed cum Samaritano curã eius pro facultatibus suis suscipiant. Induantur zelum Domini, & hortando, monendo, corripiẽdo, docendo, publicè & priuatim, secundùm gratiam & authoritatem sibi datam, sollicitè, viriliter, & studiosè curent, promoueant, & defendant, honorem & gloriã Dei, Ecclesiæ splendorem, suam ac proximi salutem, non verbis tantùm, & inani aut vana professione, sed omnibus modis; vt alij videntes ipsorum conuersationem, in ea virtutes singulas agnoscant, earumq; pulchritudine, suauitate ac bono odore, ad eas imitandas & amplexandas prouocentur & percellantur. Hæc agentes nihil humile, nihil à dignitate, seu à vocatione sua alienum agere se arbitrentur, sed id, ad quod primùm fuerunt instituti, & præcipuè vocati, & ob quod dicuntur Ecclesiæ senatus, membra Episcopatus, opitulatores & cooperarij Episcopalis sollicitudinis.

Luca 10.

Concil Trid. sess. 24. c. 12. reform caus. 1. quæst. 3 can Si quis.

97. Vt.

teras Vniuersitates mittendos. Quodsi qui fugientes disciplinam, velint omnino non ad eam, quæ eis à suo Decano & Capitulo designatur, sed ad aliam, quæ ipsismet videbitur Vniuersitatem proficisci; non tenebitur Collegium illis dare subsidium decretum. Ne verò Canonici, Vicarij, & Chorisocij Cleri nostri Coloniensis, vigilijs defunctorum, quas manè hora septima per soluere consueuerunt, à frequentatione lectionum præcipuarũ impediantur: volumus vt posthac vigiliæ tempore pomeridiano ad horam circiter secundam incipiantur, vt ante preces vespertinas compleantur.

Vide formulam inquisitionis cathedrali. & Collegiatis Ecclesijs ab Adolp. 3 propositam §.60.

QVI GAVDERE POSSINT VNIVERsitatum Priuilegijs.

AD prohibendum grauem abusum, quo se quidam ad Vniuersitates non studij, sed priuilegiorum gratia conferunt, statuimus & mandamus, sicut ante nos in synodo Leodiensi, statutum est, vt nulli nisi ad litterarum studia idonei, & illarum præcipuè gratia, se ad Vniuersitatem conferentes, in membra seu supposita, atque ad vsum priuilegiorum huiusmodi Vniuersitatis recipiantur, aut suorum beneficiorum fructibus vti sinãtur, nisi quamdiu causa studij permanserint, & spes sit, quod ex studio fructum vberiorem in Ecclesia Dei sint parituri. Qui verò desides & ociosi comperti fuerint, ab eorundem priuilegiorum vsu & fructuum perceptione repellantur.

95. Quod autem in eodem Concilio post hæc quæ inseruimus immediatè subiungitur, De Theologo, qui doceat in Collegijs, alendo, in locis quæ extra Vniuersitatẽ Coloniensem sunt, in actum & vsum duci, sine longiori dilatione precipimus. In Vniuersitate autem Coloniensi, Decretum nostrum super hac re, titulo de Residentia positum, quod incipit. *Si eorũ numerus*, iudicamus esse seruandum.

96. Ceterùm quoniam nihil profuerit in iuuentute sua, optima studiorum iecisse fundamenta, si eadem in virili

virili & perfecta ætate non excolantur, & magnum eruditionis nomen, non nisi magna vanitas sit, si eruditio conuenientibus exercitijs non exerceatur, & ad proferēdos vberes in Ecclesia Dei fructus recta intentione applicetur, ceu arbor sterilis plenissimè & vberrimè frondens ac florens, sed fructum preterea nullum adferens. Examinent singuli Canonici talenta sua, æquos se sibi iudices præbeant, &, vt cum seruo pigro inde grauius non damnētur, vnde prę alijs maiorem in æterna beatitudine gloriam mereri potuissent; videant quid possint si velint; experiantur vires suas; & dona quæ acceperunt, non ociosi in sudario recondant, aut vt piger ille in terram fodiāt, sed ad faciendam Domino vsuram vtiliter exponant. Considerent cæcorum & ignorantium multitudinem, pastorum paucitatem, cæterasq; Ecclesiæ necessitates in præcordijs reputent. Reputent autem? imò verò hisce cogitationibus toti immorentur, donec incalescant corde, & ita accēdatur charitas intrinsecus, vt videntes indigentiam & miseriam proximi, eum cum Sacerdote & Leuita sine charitate non pertransceāt, sed cum Samaritano curā eius pro facultatibus suis suscipiant. Induantur zelum Domini, & hortando, monendo, corripiēdo, docendo, publicè & priuatim, secundùm gratiam & authoritatem sibi datam, sollicitè, viriliter, & studiosè curent, promoueant, & defendant, honorem & gloriā Dei, Ecclesiæ splendorem, suam ac proximi salutem, non verbis tantùm, & inani aut vana professione, sed omnibus modis; vt alij videntes ipsorum conuersationem, in ea virtutes singulas agnoscant, earumq; pulchritudine, suauitate ac bono odore, ad eas imitandas & amplexandas prouocentur & percellantur. Hæc agentes nihil humile, nihil à dignitate, seu à vocatione sua alienum agere se arbitrentur, sed id, ad quod primùm fuerunt instituti, & præcipuè vocati, & ob quod dicuntur Ecclesiæ senatus, membra Episcopatus, opitulatores & cooperarij Episcopalis sollicitudinis.

Luca 10.

Concil Trid. sess. 24. c. 12. reform. cauf. 1. quæst. 3 cau si quis.

97. Vt.

97. Vt autem, quantum prædictis officijs in populo præstare possint & velint ordinatè declarent, & sensim à facilioribus ad grauiora progrediantur (ne meritò dici eis possit, Medice cura te ipsum, aut eijce primùm trabẽ ex oculo tuo) antè omnia specimen, ac simulachrum quoddam animi sui, in familia sua exhibeant: nempe vt illa probitatis & religiosis moribus, cultu vestituq; moderato, atq; singulari in Deum & proximum pietate, regulæ & disciplinæ domesticæ certum apud eos qui foris sunt, indicium præ se ferat, & authoritatem, virtutes, studia, ac amorem Domini sui, omnibus quotquot eam nouerunt, prodat atque manifestet. Hinc proximè ad consortes & collegas suos charitatem suam exerceant, eosque si quando in aliquo aduerterint esse reprehensibiles, fraternè admoneant, ne ipsi tacendo delinquant; Ab his vsque ad extrema corporis Christi membra, nempe ad omnem proximum suum charitatis suæ virtutem, omnibus Christianæ iustitiæ officijs dilatent.

98. Vt hæc constanter agant, & quotidie quasi noui homines, nouo zelo, nouo feruore, se ipsos semper vincant ac superent; in se ipsos quotidie, tanquam ante tribunal Dei constitutos, inquirant, & eorum quæ officij & vocationis suæ sunt, exactissimam à se exigant rationem: non tantùm sibi ipsis irascentes, & ex toto corde dolentes, si transgressione præceptorum peccauerint sed & magna animi concitatione contra se exurgentes, si (quod pauci satis æstimant) negligendo aut omittendo, quidquam boni quod factum oportuisset, se prætermisisse inueniant, ac in tepidorum aut timidorum numero se esse deprehendant. Hoc quantum valeat ad virtutem gnauiter exercendam, tantum experientur, quantum conscientiæ suæ testimonio vacauerint, eiq; permiserint, vt accusantibus & defendentibus cogitationibus seueritatem Dei in se exerceat, & inopiam, nuditatem ac turpitudinem suam, sine vlla occultatione, mendacio,

Apo 3 & 21.

aut

aut composita excusatione, cognoscat.

99. Multum quoque iuuabit, confortabit, & animabit eos, si tanquam munda & ruminantia animalia quotidie ad refectionem suam, ex sacra scriptura aliqua ruminent, quæ ad fugam vitiorum, ad amorem Dei ac virtutis, atque ad consectanda charitatis & misericordiæ opera, non monachis tantùm aut religiosis (quemadmodum sese tegere aut excusare solent, qui excusant excusationes in peccatis, cùm ad Christianam pietatem admonentur) sed in vniuersum omnibus illis proposita sunt, qui salui esse cupiunt. Hinc cognoscant qua censura iudicentur, & quo iudicio damnentur, peccata etiam illa, *Augu. in Enchirid. ca 80.* quæ multis quotidiana sunt, & vsu ac consuetudine non solùm leuia aut nulla, sed etiam prædicanda esse videntur. Hinc sapiant quàm Christiano homini supra mel & fauum, adeoque supra mundi omnia delectamenta sapere debeant, quæ mundo non sapiunt, sed vt stultitiam reputat, aut, vt ad contemptum se loqui putat, ad monachos, religiosos, & similis professionis Clericos, & Sacerdotes reijcienda iudicat.

100. Huic studio quotidie accedat lectio pij alicuius authoris, quo in genere vt multi sint, cùm ex recentioribus, tum ex veteribus; præcipuè tamen eis commendamus vitas Sanctorum à Laurentio Surio, vel alio probato authore cōscriptas, libros Confessionum D. Augustini, eiusdem Enchiridium, & librum de fide & operibus, de doctrina Christiana, atq; commentaria in Psalmos. *D. Adolph. 3.* Præterea officiorum libros D. Ambrosij, Epistolas D. Hi- *in inquisi Cathedral Eccles. § 60.* eronymi, opuscula D. Cypriani, quæ D. Hieronymus vir- *pag 481.* gunculis legenda commendauit, D. Bernardi opera, D. Prosperum de vita contemplatiua, & opuscula D. Bonauenturæ. Quos quidem libros, si attentè legere inceperint, & perseueranter legere continuauerint, ea, vt cōfidimus, Deo operante ipsis ingenerabitur eruditio & sapiētia, qua in omni vita & actione sua, similes illis fiāt, quo-

rum spiritum libri, quos legerint, referunt. Quibus vt tędiosum non fuit inter reliquas curas & sollicitudines suas, quamplurima ad ędificationem proximi dictare & scribere; ita si huius studij gustum semel perceperint, ipsis quoq; tædiosum non erit, sed desiderabile, & hæc quæ recensuimus, & alia quæ illi, alijque venerandi & eximij Ecclesiæ Patres scripserunt, insatiabili studio diligentissimè voluere, reuoluere, perlustrare, & continua meditatione sibi propria facere, atq; mores & vitam suã secundùm eadem instituere.

101. Habebunt quoque rationem vt fidei suæ, & eorũ quæ quotidie in Ecclesia agunt, cuiuis poscenti solidam possint reddere rationem, quo eis seruient Catholici scriptores, qui contra huius temporis hæreses scripserunt, & Canonem Missæ, aliaq; diuina officia exposuerunt.

102. Præter hæc, cùm viua vox singulari efficacia attẽtos auditorum animos inuadat & transuerberet, atq; occulta vi ab aure ad voluntatem potẽter dilabatur; sacris concionibus, quamuis sint eruditi & magni, semper interesse studebunt; eò magis quod sua præsentia & dignitate cóncionatori calcar, & authoritatis aliquod pōdus addere debent, & verbum Dei sua cohonestatione venerari, atq; tanquam duces inferiores Cleri & populi, eosdem quo sequantur, præcedere.

103. Eandem ob causam, & vt fidem suam profiteantur, seq; inter mundi huius illecebras & persecutiones, ad similem vitæ consummationem accẽdant, sacra loca, vbi Sanctorum corpora quiescunt, & Reliquiæ seruãtur, maiorum suorum exemplo, pia suæ præsentiæ veneratione frequenter visitent, ijsq; quem merentur honorem impendant, vt in omnibus necessitatibus & angustijs suis, eorum patrocinium tanto citius & efficacius sentire mereantur, quo eis per huiusmodi officia & obsequia affectu, & spiritu facti fuerint viciniores.

104. Si verò ipsis aut aliquibus eorum, docẽdi, exhortandi,

tandi,& permouendi aliorum animos, gratia à Deo donata sit;eam ne frustra acceperint; sed vt nõ frequentius (quod tamen maximè velimus) solemnioribus saltem Christi Domini, & præcipuis Sanctorum festiuitatibus consuetudinem faciant ad fratres suos, & quosuis alios accedere cupientes exhortationem facere,eisque in spiritu mansuetudinis,& lenitatis,ad implendã vocationẽ suam suauiter concitare.

105. Nullo verò modo patiantur sibi hanc ignauiã aut ignominiã inuri, vt nullũ in Collegio suo habeãt,qui ri te & laudabiliter cõcionatoris officiũ præstare velit aut possit. Vt quando in die Dedicationis tẽpli aut Patroni, vel aliâs veteri consuetudine in eorum Collegio ad populum habenda est concio, alicuius religiosi aut Pastoris operam petere cogantur, quin potius si illis nunc quidquam emolumenti temporalis ob hoc decretum fit, hoc eis liberaliter donent, & honorem ac gloriam suam non dent alteri.

106. In his itaq; præstandis & adimplendis, Canonici ad reformationem Ecclesiæ Dei,nomini suo plenissimè satisfaciãt,& obedientiam Superioribus promissam, & iurisiurandi sacramento deuotam,voluntaria,perfecta, & deuotissima, sacrorum Canonum, statutorum, obseruantia commonstrent, nullãq; posthac mala & irregulari vita sua,aduersarijs fidei dent occasionem blasphemandi nomen Domini, & exprobrandi castris Dei Israel;minimè autem impœnitentia,inobedientia, cæcitate,pertinacia,& obduratione sua Catholicæ religionis æmulos faciant existimare Ecclesiæ Catholicæ præfectos,mala huiusmodi fouere & approbare.

107. Si quid in hoc delectu nos fugerit,quod vel hîc, vel titulis de electione,de Prælatis, Decanis, diuinis officijs,de residentia;beneficijs Ecclesiasticis,vel alio quocũque ad reformationẽ Ecclesię recensitũ oportuisset;hoc singuli pro singulari pietate sua,quemadmodũ charitas

Dei postulat, & studium decoris ac pulchritudinis domus Dei ab eis requirit, non minus quàm si à nobis præscriptum & præceptum fuisset, studiosissimè obseruent. Et quisquis tale aliquid obseruauerit, hoc vel ipsemet per alios, aut, si ita velit, per litteras quæ ita scriptæ sunt, vt authorem prodere nequeant, illis aperiat, quos hoc in synodum relaturos sperat.

108. Hisce decretis & præscriptionibus, Vicarij alijque Sacerdotes & Clerici sese conforment, eaque non minus sibi (quatenus ab eis seruari possunt) quàm Canonicis præscripta esse cognoscant: & vt Canonici, ita quoq; Vicarij, alijque Sacerdotes & Clerici, qui in Collegiatis Ecclesijs officium aut ministerium habent, Decanis subiecti sint, & parere teneantur, atq; ad Capitulū disciplinæ, de quo titulo de Decanis collegiatarum Ecclesiarum actum est, non minus quàm Canonici, & vocentur & sistere se cogantur. Sacerdotes verò alijq; Clerici & Ecclesiæ ministri, qui in Parochialibus Ecclesijs deseruiunt, inspectioni & directioni Pastorum suorum subiaceant, eisque secundùm caput 32. statutorum D. VVilhelmi, iura, si quæ eis debent fideliter persoluant.

Pag. 183.b.

109. Cùm autem concilium prouinciale sub Hermāno .parte tertia,.ca.11. & Concilium Prouinciale sub D. Adolp.3. medio tertio ca. vltimo, *a* Vicarios (quos alij Capellanos, aliqui Chorisocios appellant) ex eorū nomine & superpelliceorum vsu, chori officijs mancipatos esse decernat, & esse obligatos vt Canonicis in cātando adiumento sint, non quidem vt illi taceant, ocientur, aut se ab Ecclesia absentent, sed vt vnanimiter cū eis honorem Dei augeant & concelebrent: ideoq; suspēsionis pœna à fructibus nedū quotidianis, qui distribuūtur, sed a reliquis omnibus ad prēstandū huiusmodi officium cogendos prēscripserit: cōtra verò Vicarij, alij ex fundationibus suis, nō ad assiduitatem chori, sed ad Missas quasdam, aliaue officia astrictos se esse, ex litteris fundatio-

a Pag. 438. Et in his quæ in Cathedralibus & collegiatis Ecclesijs inquirenda sunt § 68. p. 482.c.

dationis suæ conuincere se posse prætendant; alij agnoscentes quidem, se chori officijs assiduò obligatos, sed ab hac obligatione se putent absolutos, quod distributiones quotidianæ, quæ olim distribuebantur, quorundam arte, iniquitate, aut dolo, vel à Canonicis retineantur, vel in alium vsum conuertantur, & libros vnde hæc docere & conuincere possent, qui vel in choro, vel in sacrario, aut alio publico loco esse solent, clam ablatos esse, & vel perditos, vel absconditos querantur: vt hisce querelis finem faciamus, & honorem domus Dei omni ex parte pristino restituamus splendori: Volumus vt Collegiorum Decani, sine vlla dilatione, singulorum Vicariorum, Capellanorum, & Chorisociorum fundationes, Ecclesiæ stâtuta, & antiquam consuetudinem diligenter inspiciant, & examinent, & quos assiduitati chori obligatos esse cognouerint, ad assiduitatem chori; quos autem ab assiduitate chori liberos deprehēderint, sed ad certa onera alia deuinctos; ad eadem præstanda prædictis pœnis, juxta vtriusque Concilij Prouincialis definitionem cogant & compellant, ac hos præterea, quibuscunque possunt modis, ad assiduitatem chori inuitent, omnibusque distributiones debitas & consuetas, quæ arte aut dolo in alium vsum conuersæ sunt, dilargiri curent, & libros in quibus huiusmodi distributiones annotatæ, & descriptæ erant, loco tuto restitui; vt ad eos Vicarijs, quandocunq; eis placuerit, pateat accessus. Quod nisi intra mensem à die publicationis horum Decretorum factum fuerit, eum vel eos, per quem vel per quos steterit, quo minus huiusmodi liber, aut libri, loco suo reponerentur, primùm quidem sine vlla alia deçlaratione, ab officijs & beneficijs suspensos, deinde si contumaces in huiusmodi suspensione per mensem perseuerauerint, excommunicationis sententiæ (à qua præterquam ab Ordinario absolui nequeant) decernimus esse innodatos. Si autem liber, aut libri huiusmodi perditi fuerint, omne damnum, quod

inde Ecclesiæ & Ecclesiarum ministri acceperint, declaramus ab illis resarciendum, quorum negligentia, dolo, fraude, consilio, aut auxilio hoc acciderit.

110. Et vt inter Vicarios, Chorisocios, & Capellanos, certum, æqualem, & fraternum constituamus ordinem, qui ad Ecclesiæ decorem, ad diuini officij maiestatem, atque ad charitatis vnitatem, onerum quoq;, laborum, fructuum, & emolumentorum omnium communicationem, non solùm conferat plurimum, sed præstet omnia quæcunq; desiderãtur: cùm in Canonicorum Collegijs nonnulli sint Vicarij, qui in fructibus & prouentibus principalibus, seu in corpore (vt vocant) abundant, & ad Missas paucissimas & ferè nullas, nec ad alia alicuius momenti onera obligentur; è diuersò alij astringantur ad Missas penè quotidianas, aliaue onera quibus prouentus annui minimè respondent: vtile & expediens fore iudicamus, vt in singulis collegiatis Ecclesijs, per Collegiorum Decanos conscribantur singulorum Vicariorum, Chorisociorum, Capellanorum & officiantium Missæ, aliaq; onera, ad quæ quisq; obligatus est, & in tabula aut libro annotentur, vt constare possit, quo die, quo nomine, quo in altari, vel quibus in altaribus, quo officio faciendũ erit Missæ sacrificium. Idem fiat de alijs quibuscũq; oneribus, officijs, obligationibus, ad quæ singuli Vicarij, Chorisocij, Capellani & officiãtes vel ex fundationibus, vel ex Ecclesiæ statutis & antiqua atq; laudabili Ecclesiæ consuetudine tenebãtur. Hisce oneribus tot ex Vicarijs, Chorisocijs, Capellanis & officiantibus, secundùm ordinem ingressus sui ad beneficia, deputentur singulis septimanis, quot faciendis sacrificijs, alijsq; incumbentibus muneribus seu oneribus, quauis septimana sufficiant, ijsque alij ex ordine alia septimana in orbem succedant, & per vices ad onera præstanda, singuli septimanam suam obseruent; ita tamen vt Sacrificium Missæ, quando ex ordine vicis suæ facere non coguntur, ex deuotione

uotione & voluntaria seruitute facere non negligant.

111. Qua in re ne confusio fiat, & omnes vna hora simul ad altare concurrant, reliquo autem tempore nullus in templo Sacerdos Sacrificium offerens reperiatur; sed pulcherrimo ordine, alter alteri succedat: habebunt illi qui ex officio sacrificare tenentur, certam sibi horam præscriptam: illi verò, qui ex deuotione sacrificium facturi sunt, si priores per interualla sacrificabunt, hoc interuallum obseruabunt, sin autem sine aliqua temporis intermissione, alius alium ad sacrificandum subsequatur, nec post, nec ante illos sacrificium offerre his integrum sit; ita cum prioribus concurrent, vt tamen non eodem temporis momento (nisi in parte duntaxat Ecclesiæ, si magna illa fuerit, longissimè ab alijs dissita) vnà cum eis ad altare accedant, sed vel ad lectionem Euangelij, vel post factam corporis Christi eleuationem.

112. Vt hic ordo constet, consultū fuerit, vt quicunq; ex deuotione rem sacram peracturi sunt, pridie eius diei post Completorium inter se conueniant, & ordinem sequenti die obseruandum constituant.

113. Cæterùm cùm quædam sint Vicariorum, Chorisociorum, & Capellanorum beneficia, quæ monocula vocantur, quod certi sint, qui ea semper cùm vacauerint conferre possint; ne illis hac Constitutione nostra priuilegiū hoc pereat, vel alioquin inde hic difficultas moueatur, cùm nulli Vicario, Chorisocio aut Capellano certum altare reseruemus, cui peculiare seruitium debeat, sed omnium & singulorum altarium onera, omnibus & singulis per vicissitudinem & alternationem distribuamus: Obseruabunt illi qui huiusmodi collationis ius habent, personas quæ huiusmodi beneficia nunc obtinent; illisq; mortuis aut beneficia resignantibus, non obstante hac reformatione, iure collationis, quod habent vtantur, eandemq; seruent nominis distinctionem, qua beneficia hactenus discreta fuerunt.

114. Quod

114. Quod si Vicariorum, Chorisociorum, Capellanorum & officiantium numerus non tam magnus fuerit, vt quemadmodum præscriptum est, vicissitudo & alternatio possit inter eos esse, vel alioquin id minus placeat; viritim omnia onera faciendorum sacrificiorum, aliaque connexa officia ex æquo distribuantur, & quisq; sciat quid à se vel in facienda re diuina, vel alio quocunq; officio, singulis septimanis, mensibus & annis debeat præstare; nempe vt qui pauca aut nulla habebant facienda sacrificia, vel alia onera præstanda, ijs diebus quibus ab omni officio vacabunt, alijs in leuandis oneribus succurrant, & partem oneris qua illi præ alijs grauabantur supportent, vt sit in omnibus æqualitas. Reliqua autem de tempore & ordine sacrificij seruentur, vt præscriptum est.

115. His ita constitutis, in vnam redigantur massam, omnes omnium Vicariorum, Chorisociorum, Capellanorum, & officiantium reditus, obuentiones, & fructus. Tum constituatur vnus omnium Vicariorum Camerarius, cuius sit officium, omnium nomine, fructus, redditus, & obuentiones omnes consectari, colligere, & perçqua proportione distribuere; ac quotannis coram alijs, eiusdē Collegij Vicarijs ad hoc deputatis, statutis diebus, fidei suæ, per rationes facere fidem, vocenturq; deinceps omnes vno nomine Vicarij, quotquot ex Vicarijs, Chorisocijs, Capellanis, & officiantibus, in hanc æqualitatem oneris, laboris, fructus, & obuentionis coibunt, sintq; omnes chori assiduitati æquè astricti.

116. Hac ratione sine Vicariarum vel beneficiorum vnione, vnde necessariò numerus personarum minueretur, atq; multum officijs diuinis detraheretur, & Vicarijs omnibus de sufficienti & honesta sustentatione prouidebitur, & pijs fundationibus omni ex parte satisfiet, optimoq; ordine in quolibet Canonicorum Collegio per dies & horas diuinum officium, magno vocum & animorum

rum concentu peragetur, ad laudem & gloriam Dei, ex hoc nunc vsquequo hisce alijsque reformationis Ecclesiasticæ decretis fuerit obtemperatum.

Contra non recitantes horas Canonicas.

PIVS EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranensi Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicunque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura & sine cura, si post sex menses, quàm illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officij, & temporis suos non faciat, sed eos tanquam iniustè perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas, erogare teneatur.

Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi rata prædictæ ratio sit habēda. Nos huic rei euidētius atq; expreßius prouidere volētes: statuimus vt qui horas omnes Canonicas, vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij, seu beneficiorū suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur; qui verò matutinum tantùm, dimidiā, qui cæteras omnes horas aliam dimidiam; qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: tametsi aliquis choro addictus non recitans omnibus horis Canonicis cum alijs præsens adsit, fructusque & distributiones fortè aliter aßignatas, sola præsentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrifecisse prætendat, is etiam præter fructuum & distributionum amißionem:

item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisisse.

Declarantes præstimonia, præstimoniales, portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri.

At quicunque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, vt Clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum paruum officium B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, & decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo, quingentesimo septuagesimo primo, duodecimo Kalend. Octob. Pontificatus nostri Anno sexto.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

DE PASTORIBVS SEV ECCLESIARVM PA-

rochialium Rectoribus, Concionatoribus, atque Pastorum Sacellanis, & Coadiutoribus, vel alio quouis nomine animarum curam gerentibus.

1. CVM salus & incolumitas Christiani gregis à Pastoribus, seu Ecclesiarum Parochialium Rectoribus, alijsque omnibus, quibus animarum cura commissa est, magna ex parte dependeat: valde nobis curæ est, vt in oculis Dei hoc esse inueniantur, quod humano ore dicuntur, omnesque quotquot in amplissima

plissima hac Diœcesi & Prouincia, tam ruri quàm in ciuitatibus, hisce nominibus censentur, digni sint atq; idonei, quibus cura salutis animarum tutò credi possit, & confidenter committi, cum certissima spe, vt non coactè, sed spontaneè, secundùm Deum, neq; vt dominantes fidei, & obedientiæ subiectorum; sed forma facti gregis ex animo, scientia & doctrina illum pascant, & in viam dirigant salutis æternæ. *Ierem* 3.

DE PROVIDENDIS ET CONFERENDIS Pastoralibus Ecclesijs, Pastorum examine & institutione.

2. Quod vt obtineamus, statuimus vt cùm Parochialis Ecclesiæ vacatio, etiam si cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum aut plures administretur, etiam in Ecclesijs Patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus vni vel pluribus curam animarum dare (quos omnes ad infrascripptum examen teneri mandamus) per obitum vel etiam resignationem, etiam in Curia seu aliter quomodocunque contigerit; etiamsi ipsa parochialis Ecclesiæ reseruata vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti seu priuilegij, in fauorem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium seu Abbatum vel Capitulorum; debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneũ in ea Vicarium, cũ congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat. *Concil. prou. sub Adolp.* 1. Medio secundo *cap. penultimo, cuius initiũ est.* Cùm bonorum omnium *pag.* 433.*d.* 434.*a.*

3. Porrò Episcopus & qui ius Patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos, ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam alijs qui aliquos ad id aptos nouerint, eorũ nomina deferre, vt possit postea de cuiuslibet ętate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo Prouinciali videbitur magis expedire, *Synod. Diœcesana sub Adolp.* 3 *An.* 1550 26 *Februarij* §. Nimirum vt *pag.* 465. *b.* 466 *b.* 467. *a Concil prouinc. sub Hermanno* 5 *part* 12 *cap* 6.

expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo; siue eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus, nõ paucioribus quàm tribus. Quorum votis si pares aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus vel Vicarius quibus magis videbitur.

Concil. Prouinc. sub Herman. 5 part. 12 cap. 6.

4. Examinatores autem singulis annis, in Diœcesana Synodo ab Episcopo vel eius Vicario, ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probẽtur. Adueniẽteq; vacatione cuiuslibet Ecclesię, tres ex illis eligat Episcopus, qui cũ eo examẽ perficiant, indeq; succedente alia vacatione, aut eosdem aut alios tres quos maluerit, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi examinatores Magistri seu Doctores, aut Licẽtiati in Theologia aut Iure Canonico, vel alij Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbuntur magis idonei. Iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacunque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. Caueantque ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec antè nec post accipiant, alioquin Simoniæ vitium tam ipsi, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeãt, nisi dimissis beneficijs, quę quomodocunq; etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus nõ solùm coram Deo, sed etiam in synodo Prouinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur; à qua si quid contra officium eos fecisse cõpertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint.

Cap Quando 24. distinct.

5. Peracto examine renuntientur, quotcunque ex his idonei iudicati fuerint, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus, ad vacantem Ecclesiam oportunis. Ex hisque Episcopus eum eligat, quem cęteris magis idone-

um iudicauerit, atque illi, non alteri, collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre.

6. Si verò iuris patronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus probabit, Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur. Cùm verò institutio ab alio quàm ab Episcopo erit facieda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorē, quem Patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. Quod si ius Patronatus Laicorum fuerit, debeat qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, vt supra, examinari, & non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti.

Cap. 13. reform sessionis septima Concil. Triden. in synodo Diœces. sub Adelph. 3 Anno 1551 feria 2 post Dominicam Inuocauit publicat pa. 5-7-6.

7. In omnibus supradictis casibus non cuiquam alteri, quàm vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta supradictam regulam de Ecclesia prouideatur, nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, vlla deuolutio aut appellatio, etiam ad sedem Apostolicam, siue eiusdē sedis legatos, aut vicelegatos, aut Nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos impediat, aut suspendat. Alioquin Vicarius, quem Ecclesiæ vacanti antea Episcopus arbitrio suo, ad tempus deputauit, vel forsitan postea deputabit, ab eius Ecclesiæ custodia & administratione nō amoueatur, donec aut eidem aut alteri, qui probatus & electus fuerit, vt supra, sit prouisum.

8. Si tamen adeò exigui reditus dictæ parochiales fuerint, vt totius huius examinis operam non ferant; aut nemo sit qui se examini quærat subijcere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus reperiuntur, facilè grauiores rixæ ac tumultus possint excitari: Nullus tamen in beneficium quodcunq; Pastorale institui possit, quin præcedente alio, licet priuato, attamen maturo examine, ab examinatoribus in Synodo vernali quotannis nominandis, & constituendis, ad hoc munus inuentus fue-

Concil prouinc sub Adelp. 3 Medio secundo ca. 6 pa. 433.

tus fuerit idoneus, cæteris tamen vt supra seruatis. saluo que nihilominus examinandi iure, quod Prælati quidã habent, cui per præscriptum examen, nihil volumus esse derogatum.

9. *Hoc* priuato examine explorari volumus, etiam Vicarios, Capellanos, Adiutores vel Socios, qui ob populi frequentiam, & parochiæ latitudinem, vel aliam legitimam causam ad regimen & curam animarum assumendi erunt: inhibentes omnibus Ecclesiarum parochialiũ Rectoribus, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne cuiusquam ceu Vicarij, Capellani, Adiutoris, vel Socij opera, in pastorali functione vtantur, qui non præter ordinationis suæ formatas, & Ordinarij sui authenticas dimissorias litteras (prout titulo de Decanis ruralibus, articulo: *Et ne quis vagus* pag. *195*. præscriptum est) examinatorum suorum testimonium in scriptis exhibuerit, quo testatum fiat, eum sufficienti examine inuẽtum esse dignum & idoneum, qui in Vicarium, Capellanum, Adiutorem, vel Socium Pastoralis officij tali loco cooptari possit. Necessariò autem locus exprimendus erit, quia pro diuersitate locorum, aut personarum, quibus quis præficiendus erit, diuersum esse poterit de qualitate præficiendi iudicium.

10. *Archidiaconi quoq; & eorum Officiales, seu quibus iure vel consuetudine iurisdictio instituendi præsentatos in curas Pastorales competit, neminem in huiusmodi curam instituant, cuius ætas, mores, doctrina, zelus, prudentia, aliaq; quæ pro diuersitate locorum & personarum necessaria, vel oportuna videbuntur, legitimo examine iuxta formam supradictam explorata nõ fuerint.

11. Quod si qui contra facere præsumpserint, & vel nullo, vel minus rite seruato examine, vel etiam examine rite seruato, personas instituerint minus idoneas, aut de quibus cõstiterit, ꝙ carnalitatis, aut alio passionis humanæ

Concil. prouinc. sub Herman 5. parte 4. cap 6. synod sub D. Henrico An 1330. postridie B. Remigij habita c. 3 pag 105. b. Concil prouinc sub Adolpho 3. Medio secundo cap. penultimo pag. 434. a. Et in mandato Adolp. 3. cuius initium est. Quanquã diuinis legibus *publicato in synodo Anni 1550 ferias 5. post Remigij hab. pag. 513 a*

**Vvichbold cap. 1. pag. 50 d. 51. a* Concil *prouinc sub Adolp. 3* Me*dio secundo cap 6* Cuius *initium est* Porro quo plus *pa. 433 a.*

manæ

manæ affectu, non rationis iudicio promotæ sint, tribus mensibus ab officij sui executione, & fructuum perceptione, eo ipso sint suspensi: Instituti verò iuxta Constitutionem Pij Quinti, cuius initium est. *In conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim Parochialibus Ecclesiis &c. at.* datam Romæ ad S. Petrum anno 1566. 15. Calend. Aprilis, nullum ex prouisione, institutione, seu inuestitione huiusmodi, prouisionis ius aut titulum, etiam coloratũ accipiant, & Parochiales Ecclesiæ, vt prius ante collationem, atque institutionem huiusmodi vacabant, vacẽt: prout eas secundùm formam & præscriptionem, atque vigore eiusdem constitutionis, quam obseruari volumus; ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, non obstãtibus huic Decreto, exẽptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, alijsq; impedimentis quibuscunq;.

12. Et ne aliquo modo, ex dilata vel suspensa Parochialis Ecclesiæ collatione, prouisione, & institutione, salus populi in periculum veniat; quæcunque in eadem Constitutione Pij Quinti hisce Decretis adiuncta, ad huius incommodi & periculi cautelam statuta, decreta, & præscripta sunt; in vsum ducenda publicamus, & ad collationem, prouisionem, & institutionem, ritè & intra tempus ibidem præscriptum faciendam, omnes ad quos hæc Decreta diriguntur obligamus.

13. Quoniam verò institutio ianua est, per quam fit ingressus ad Ecclesiarum administrationem, sine quo haberi non potest Pastoralis iurisdictio, nec ligandi soluendiq; authoritas exerceri; ideoq; ceu fures & latrones habendi sint, qui per hoc ostium non intrantes, sed aliunde ascendentes, iurisdictionem Pastoralem in Christi fideles sacrilega temeritate vsurpare præsumunt; sub dulci Pastoris nomine, animas, quas saluare

Synod. Diœcesa sub Adolp. 3. Anno 1550. 26. Feb. habita pag 466. Concil. prouinc. sub D. Henrico anno 1310. habita cap 12. pag. 81. a.

saluare prætendunt, decipientes, mactantes, & perdētes: vt huiusmodi Ecclesiarū inuasiones, quantum in nobis est, in posterum impediamus; Decernimus eum qui temeraria atque sacrilega præsumptione, propria authoritate, sine titulo, Ecclesiæ parochiali se ingesserit, vel illam per intrusionem manus sæcularis, sine Canonica institutione occupauerit, inhabilem factum, non solū ad Ecclesiam vel curam parochialem, quam inuaserat, obtinendam, sed & ad alia quæcunque beneficia vel officia Ecclesiastica, ac indignum quibuscunq; honoribus ac dignitatibus, donec post manifestam, & exploratam criminis huius pœnitentiam, atque Canonicam satisfactionem, eius Ordinario iusta ex causa, cùm eo visum fuerit, dispensandum. Fructus autem, si quos nomine Pastoralis curæ, Canonicè non institutus acceperit, fabricæ Ecclesiæ, à qua prouenerant, declaramus restituendos.

Statut. D. Sifrid 5 cap 1. pa. 47 d.

14. Si qui autem, vel in ciuitatibus, vel ruri, sine Canonica institutione, animarum curam nunc alicubi exercent, hi sub pœna excommunicationis latæ sententię, à qua non nisi ab Ordinario absolui queant, intra viginti dierum spatium à publicatione horum Decretorum, primùm his, quibus examinandi officium incumbit, sese sistant: Deinde si post examen idonei & digni iudicati fuerint, qui admittantur, ab his quibus instituendi authoritas competit, sese in huiusmodi beneficia Canonicè institui curent: Alioquin si intra hoc spatium, vel ad examen non comparuerint, vel Canonicam institutionem accipere contempserint, sub eadem pœna Ecclesias, vel beneficia pastoralia quæ inuaserant, mox relinquant, & locum dent legitimè & Canonicè sufficiendis.

Ibidem & Concil prouinc sub Hērico Anno 1310. habitū. c. 12 pa. 81 a Adolp. 3 in synod. Diœcesana Anno 1550. c. 6. Ianua. hab in mandato cuius initium est: Cum non modò sacrorum *pa. 469. c d*

15. Similiter quoniam indigni sunt vt regendis alijs præponantur, qui seipsos regere nesciunt: sub eadem pœna omnes qui publico incestu, seu alijs enormibus crimini-

Ibid. & pag. 465 b.

minibus manifestè irretiti sunt, eodem temporis interuallo, beneficia pastoralia quæ tenebant, dimittant, & ad agendam de sceleribus ac scãdalis suis pœnitentiam se componant, suique regiminis locum viris cedant ad regendum Dei populum, verbo, vitę exemplo, & eximio quodam Dei amore præstantibus.

16. Ad hæc omnes Apostatas monachos, vel qui extra obedientiam degentes, se Ecclesiarum regimini ingesserunt, quique vel ob hæresin, vel ob Schisma, vel aliam quamuis ob causam, aut ipso iure, aut ab homine latam excommunicationis sententiam incurrerunt, ideoque ad exercendam iurisdictionem in populum Dei incapaces, & inhabiles sunt, excommunicatos publicè annunciari, & à plebibus, quarum curam sibi vsurparũt, alijsq; fidelibus vitari, districtè præcipimus, donec Deo & Ecclesiæ dignis pœnitentiæ fructibus satisfecerint, ac beneficium absolutionis vel à nobis, vel ab Ordinario suo meruerint impetrare. *Ibidem.*

17. Volumus pręterea vt singuli Decani Rurales, quẽadmodum titulo de Decanis ruralibus, articulo cuius initium est: *Similiter si qui, &c.* decretum est, in proxima Synodo exhibeant, nomina & locum habitationis eorundem Apostatarum, inobedientium monachorum, aliorumque omnium excommunicatorum, & decretis hisce obtemperare contumaciter recusantium Pastorum, Vicariorum, Capellanorum, atque Coadiutorum, vt eorum temeritas, ausus, & superbia, tanto diligentius puniantur, quanto damnabilius desererẽtur impunita. *Pag 198.* *Extra de excusation. libro 5. tit. 1. c.* Qualiter & quando.

18. Quicunque post iustum & incorruptum examen idonei & digni fuerint inuenti, vt ad suscipiendam curam pastoralem, ad quam desiderabantur, possint admitti, & in pastoralia beneficia Canonicè fuerint instituti, ea quæ ad boni Pastoris officium pertinent, magno charitatis feruore, indefatigabili sollicitudine, & insuperabili constantia exequantur, atque omnimodè satagant,

etiam in multa contritione cordis, & corporis, in fame & siti, in frigore & nuditate, non modò vt ne quisquam ex sibi commissis pereat, vel de manibus suis rapiatur, sed omnes parent Domino plebem perfectam in omni sanctitate & iustitia. Ne si mediocritate quadam contenti in acceptorum talentorum vsuris fuerint remissiores, non quidem ea quæ Christi, sed quæ sua sunt quæsiuisse iudicentur; & non tam gregis salutem, & gloriam Dei, quàm vel quietem, vel honorem, vel vtilitatem suam, aut humanum fauorem, vel quidquam aliud corruptibile spectasse.

Ioannis 10.

DE MVNERE PASTORALI.

19. Quoniam multa pastoralis sollicitudinis atque dilectionis officia in præcedentibus varijs distinctisque locis à nobis explicata iam sunt, & quamplurima in illis digesta, quę Pastores & eorum Vicarios, Capellanos, Adiutores & Socios officij sui admonere, & in his quę muneris sui sunt instruere, atque ad eadem prudenter ac magnanimiter exequenda dirigere & excitare, continere & confirmare possint; eadem frequenter legant ac perlegant, & perinde ac si sibi speciatim pręscripta fuissent, diligentissimè deuotissimeq; obseruent, & hæc quę ad magis excitandos & permouendos eos, vel indè repetimus, vel explicatius ponimus, aut nondum posita statuimus, peculiari animi deuotione accipiant, & obedientissimè, religiosissimeque præstent & perficiant.

Ioannis 21. Actor. 20.

20. Cognoscant itaq; omnes, quibus animarum cura cōmissa est, præcepto diuino sibi mādatum esse; vt oues suas agnoscant, pro his sacrificium offerāt, verbiq; diuini prędicatione, Sacramētorum administratione, ac bonorū omnium exēplo pascant, & pro earum salute quandocunq; opus est, animā suam ponant; pauperum aliarūque miserabilium personarum curā paternam gerāt, & in cętera pastoralia munera incūbant. Ideoq; ad implenda & præstanda hæc pastoralis officij debita, ad assiduam apud

Dist 43 cap. Ephesijs 7. quæst 1 cap. Sicut 8. quæst 1 cap. Qui Episcopatum 11. quæst 3 cap. Præcipuè 12. quæst 2. Cap. Gloria Episc.

apud oues suas residentiam, se iure naturali & diuino ita obstrictos & obligatos esse, vt nisi Christiana charitas, vr gens necessitas, debita obediẽtia, ac euidens Ecclesiæ vel Reipub. vtilitas abesse cogat; nihil eos à peccati mortalis reatu excuset, prætensa aut prætendenda Romani Pontificis voluntas aut dispensatio; adeò vt nec ob vitæ propriæ periculũ, quod vel ex peste, aut alio contagioso grassante morbo, vel ex cõmuni fidelium persecutione imminet, corporalẽ præsentiam, aut necessarium ministerium ouibus suis subtrahere possint; nisi fortè à persecutoribus ipsi soli quærantur, & alij quibus non est eadẽ causa fugiendi in prõptu sint, per quos impleri possit necessarium ministerium. Quemadmodũ enim Proreta nauẽ quam regendã suscepit, nunquam periculosius quã intumescentibus vndis deserit; & sicut Dux exercitus, totius exercitus salutem in præsentissimũ discrimen adducit, si vel instante prelio timidè sese subducat, vel in ipso certamine turpiter fugiat: ita Pastor à grege quẽ pascẽdum, regendum atq; tuẽdum recepit, nunquam minus quàm exorta contra populum Christianum persecutionis tẽpestate abesse potest; non tantũ ob sermonis & vocis incitamentũ, & Sacramentorũ debitum ministeriũ; sed & vel maximè ob fidei & virtutis exẽplum, quo ad confessionis arma sumẽda, non verbis tantũ plebẽ, sed & factis cohortetur, omnemq; gregẽ in vnũ cõgreget, & exercitũ Domini, ad certamẽ militiæ cælestis armet. Ad quæ præstanda quanta debeat esse Pastorũ virtus, & quã vehemẽs in Deum & proximũ amor, facilè ex eo intelligent, quod ipsas oues in tam magnũ debeant spiritualem dirigere & excitare ardorẽ, vt vincant etiam mortis naturalẽ timorem, quo mori nolunt, etiã quando cum Christo viuere volunt. Et si ex ipsis ouibus, vt multi facti sunt, ita futuri sint aliqui Martyres, qui quantacunq; futura sit molestia mortis, eam vincent vi amoris, quo amant illũ, qui cũ sit vita nostra, etiã mortem voluit sufferre pro nobis; quanto ma-

D. Prosper. lib. 1 de vita contemplatiua cap. 16 D. Augustin epist. 180. quæ est ad Honoratum. Concil. Trident. sess. 23. cap. 1.

D. Gregor. 34. Moral. cap. 21. 22. & lib 2 indict. 10. epist. 38. D. Cyprianus lib. 1. epist. 2 & lib. 3 epist 1.

Venerab. Beda in cap. 21. Ioannis ad illud: Petre diligis me.

to magis debent vſque ad mortem pro veritate certare, & vſque ad ſanguinem aduerſus peccatum dimicare, atque animam ſuam pro ouibus ſuis ponere, qui ſacramētis, verbo, & exemplo, paſcendas, docendas, regendas, dirigendaſque oues ſuſceperunt, & imitando Paſtorem ſummum, eidem hærere paſtores, cùm eum tam multæ imitatæ ſunt, & multæ ſi rectè dirigantur, imitaturę ſint oues?

21. Caueant tamen Paſtores, ne nimia animoſitate ſua perſecutionem moueant, aut excitēt, vel excitatam plus prouocent: vt ne cùm paci & tranquillitati in omnibus prouidere debuiſſent, materiam dent ſeditioni, & motam perſecutionem exacerbent. Bella enim excitare non Paſtoris, non militis, ſed ſeditioſi eſt, nec temeritas à Chriſto, ſed fides & modeſtia,*coronatur. Itaque cùm graue contra eos bellum exortum fuerit, nec quicquam facere poſſint quod proſit; nō tam ſuā ſalutem, quā quietem publicam cogitantes, cum D. D. Vrbano, Cornelio & Cypriano, aliiſque Sanctis ad tempus latebram & quietem teneant, & reſpectu vtilitatum aliarum, quæ ad pacem omnium pertinent & ſalutem, cauti & moderati exiſtant, potius quàm vt ſuo conſpectu atque præſentia motus grauiores concitent. Nam hoc quoque fecerunt Apoſtoli, & ipſe Dominus noſter Ieſus Chriſtus. Non enim ſemper apparentes in media irruebant pericula, ſed nonnunquam & fugientes & latentes ſecedebant, non timidi & cedentes, ſed (ne patrandorum malorum cauſa eſſe viderentur) prudentes & magna circumſpectione moderatiſſimi, malentes longanimiter ad maiorem Dei gloriam, & populi neceſſitatem, ſeſe quamdiu iuſtè poterant ſeruare, & quotidiana mortis expectatione longum pati martyrium, quàm recuſando laborem, & afflictionem cordis & corporis, quaſi ſibi conſulentes, impotenti animo, præcipitique martyrio, neceſſitatibus populi antè præordinatum à Deo tempus importunè ſeſe ſubtrahe-

D Gregor. c. 24. lib 31. moralium in 39. cap. Iob.

D Chryſoſt. homil 13 in Matth. & homil 67. ad populum Antioch.

* Lib 4. Hiſtoriæ Eccleſiaſt. cap 15.

De D Vrbano in vita S. Cæciliæ De S. Cornelio Papa in vita S Eugeniæ, de Cypriano Cyprianus ipſemet lib. 1. epiſt 8 & lib. 3 epiſt. 5. & 10.

Actor. cap. 9. & 19.

2. Corint. 11.

Matth. 14.

D Chryſoſt. in tractatu ſuper pſalm. 43 Qui legitur Dominica 4 Octob. in officio Romano

Rom 8.

1. Cor 4. & 15.

trahere. Quare in ſimili neceſſitate conſtituti, ſimiliter agant Paſtores, & poſtquam parum reſpirauerint, tanquam generoſi quidam catuli ex antris exilientes, & è latebris emergentes, ſtatuant nō ſe ſolos ſeruare, ſed etiam alios, quoſcunque tenentur; & loca omnia per quæ oues ſuæ diſperſæ ſunt obeuntes, quotquot inuenerint ſanas, debiles, integras, & confractas colligant, omneſq; in priſtinum ſtatum reſtituant, & ad ferenda maiora ac grauiora componant.

22. Quare quæcunq; de reſidentia Paſtorum aliorumque curam animarum habentium, titulo de Prælatis, à nobis ſancita ſunt, ſingulos eorum æquè tangant, ac ſi híc ad verbum repetita fuiſſent. Quibus hoc adiūgimus, quod peculiariter ab Adolpho 3. ijs qui ad gerendum Eccleſiarum parochialium regimen inſtituti vel promoti ſunt, in mandato, cuius initium eſt. *Quanquam diuinis legibus, &c.* Legimus olim quoque fuiſſe iniunctum; vt intra triginta dies proximos, quos eis pro Canonica & peremptoria monitione damus, apud Eccleſias ſuas reſideāt, vel nobis aut Epiſcopo vel Archidiacono ſuo cauſam cur id facere nō poſſint, exponant, vt ea cognita vel recipiatur excuſatio, vel inſufficiens & illegitima iudicetur, alioqui ipſo iure nouerint ſe ſuis Eccleſijs fore priuatos.

Adolph. 3. in mandato cuius initium eſt: Quanquam diuinis legibus, *dato ipſo die S. Michaël Arch. Anno 1550. public. feria 5. poſt feſtū Remigij in Synodo eiuſdem Anni pag 512. d. 513 a.*

23. Quia verò qui duo aut plura obtinet beneficia, quę perſonalem reſidētiam requirunt, aſſidua reſidentia ſingulis ſatisfacere non poteſt, & manifeſta inſatiabilis auaritiæ nota, ſtipendia ſibi vendicat plurimorum, vix ſufficiens vnū implere officium; cùm valde fœlix ſit ille cenſendus, cui vnam Eccleſiam bene ac fructuosè, & cum animarum ſibi commiſſarum ſalute regere contigerit; conſultè & neceſſariò in Synodo Diœceſana ſub Adolpho 3. Anno 1551. feria ſecunda poſt Dominicam *Inuocauit* habita, publicatum fuit, cap. quartum ſeſſ. ſeptimæ Oecumenici Concil. Trident. quod ita habet:

Cap. Quia nonnulli lib. 3 *Decretal. tit.* de clericis nō reſidentibus.

*Quicunque de cætero plura curata, aut aliàs incompatibilia Beneficia Ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam seu commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine & titulo, contra formam sacrorum Canonum, & præsertim, Constitutionis Inno*centij 3. *quæ incipit,* De multa, *recipere ac simul retinere præsumpserit, Beneficijs ipsis iuxta ipsius Constitutionis dispositionē, ipso iure, etiam præsentis Canonis vigore priuatus existat.*

C. de multa. de præbend.

24. Cuius saluberrimi ac necessarij Decreti inuiolabilem cupiētes esse authoritatem; declaramus eos omnes, qui sine legitima Romani Pontificis dispensatione plura curata, aut alia incōpatibilia officia, contra istius Decreti sanctionem, exindè recipere aut retinere præsumpserunt; nec beneficia huiusmodi iuxta ipsius Cōstitutionis dispositionē legitimè possidere, nec fructus inde perceptos tuta conscientia retinere posse; sed eos Ecclesijs restituendos, & Beneficia tanquam liberè vacantia, alijs dignis, qui in loco residere possint, & curā eorū per seipsos valeant exercere, cōferenda. Quod si intra sex menses ea cōferre distulerint, illi ad quos eorum donatio spectat; non solùm ad alios secundùm Lateranensis Concilij statutum eorum deuoluatur collatio, verùm etiam, quemadmodum in generali Concilio sub Innocentio 3. definitum est, tantū de suis in vtilitatem Ecclesiarum, quarum sunt Beneficia, assignare cogantur, quantum à tempore vacationis eorū constiterit esse perceptū. Et si fortè vltra sex menses illa retinere contenderint, qui ea cōtra formam Canonū obtinebāt, tam alia omnia Beneficia, quæ retinere poterant, quā hæc, quibus iure priuati erāt, ipso iure vacare censeantur, ac tanquam vacantia liberè alijs idoneis conferantur, nec ipsi antea ea obtinentes, tuta conscientia fructus post dictum tempus retineant.

Cap Quia nonnulli 3. *Decretaliū* de Clericis non residentibus.

Ibidem. Cap. De multa *lib.* 3. *Decretaliū:* *titulo* de præbend. & dignitatibus.

Cap. Execrabilis. §. *Qui verò in extrauagant. Commun. tit.* de præbēd.

25. Si qui Romanæ sedis indulgentia aut dispensatione, ab obligatione horum Decretorum se exemptos putent, dispensationes suas, quemadmodum titulo de Prælatis à nobis iniunctum est, examinandas & probandas exhibeant, sub pœnis ibidem constitutis. 26. Nul-

Articulo cuius initium est. Si qui autem ex prædictis. *Et articulo* Omnes qui plures, *pag.* 25.

26. Nulla tamẽ diſpenſatio obſtet, quin in Parochiali Eccleſia reſideant,& ibidẽ in diuinis deſeruiãt, qui Parochialem Eccleſiã ac Canonicatũ aut dignitatẽ in Metropolitanis,velCathedralibus ſeuCollegiatis Eccleſijs, vel aliud quodcunq; beneficiũ Eccleſiaſticum obtinent, ſecundùm formã Conſtitutionis Pij V. cuius initiũ eſt. *Cupiẽtes pro noſtri,&c.* Datę Romæ apud S.Petrum Anno 1568. octauo Idus Iul.Pontificatus eius Anno 3.niſi in ipſa diſpenſatione expreſſa illius Conſtitutionis facta fuerit mẽtio. Qui ſecus fecerit, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis & preeminentiæ fuerit, à fructibus Parochialis Eccleſiæ, quamdiu in ea non reſederit, ſine vlla alia declaratione, ſuſpenſus ſit, eoſque Eccleſiæ reſtituere teneatur.

Concil. prouinc. ſub Adolph.3. Medio tertio. Cap Cupiẽtes ex animo.

Vide Adolp 3. in his quæ in Cathedra lib. & Collegiat Eccleſijs inquiri debent § 38. pag 480.b.

27. Quoniam parum aut nihil paſtoralis officij poteſt exercere Paſtor, niſi præter authoritatem iuriſdictionis, habuerit quoq; ordinis poteſtatẽ: & cùm ipſo iure virib. careant collationes, de parochialibus Eccleſijs factæ, qui non attigerint 25. ętatis annum: atque Eccleſia ſibi commiſſa priuatus ſit, qui intra annum à commiſſi ſibi regiminis tempore, ad ſacerdotium non fuerit promotus: ita vt nec cui ætas deficiebat, poſtquam ad ætatem venerit, nec qui ætatem habebat, ſi poſt annum à ſuſcepto regimine ſacerdos ordinetur, ſine noua collatione, nouaq; inſtitutione, aut fructus poſſit ſuos facere, aut paſtoralem iuriſdictionem exercere: Volumus vt ſinguli Decani Rurales intra viginti dies, à cognitione huius Decreti, nobis, Ordinario, aut Archidiacono ſuo, in ſcriptis exhibeãt, omnium eorum nomina, qui vel infra legitimã ætatem ad Eccleſias Parochiales promoti ſunt, vel ſine legitima facultate intra annũ, à die ſuæ promotionis Ordinẽ ſacerdotalẽ non receperunt. Singuloſq; pręterea quo ad mores, eruditionem, zelũ, & prudentiam, cęteras que qualitates, quæ in Paſtoribus obſeruandæ & notãdę ſunt, deſcribant, vt Ordinarius de his accuratè edoctus, vel eoſdem ſi idoneos inuenerit, poſt peractam de exceſ-

Cap licet de electione in ſexto. VVichbold. cap 2 pag 51. a. Adolp.3 in mandato quod incipit. Quanquam diui nis legibus, publicat in Synodo Diœceſana Anno 1550. feria quinta poſt Remigij pag. 508. c.d. &c.

Cap 34. lib 1. tit 7 in ſexto.

ſibus

ſibus pœnitentiam, & Canonicam ſatisfactionem, vel alios à collatoribus vel patronis noua collatione, & ab ijs penes quos fuerit iuriſdictio, noua inſtitutione, intra tempus Canonicum, iuxta ſacrorum Canonum & Conſtitutionum ſanctiones, promoueri & inſtitui curet.

Cap. Licet. Cap Non. & Cap. Cū ex eo de elect. in ſexto. In ſtatut. Adolph. pag. 522. c.

28. Facultates de non promouendo preterquam in caſibus à iure expreſſis conceſſæ, ad annum tantum ſuffragētur: iuxta Decretum cap. 12. ſeſſio. 7. Concilij Tridentini, in Synodo Diœceſana ſub Adolpho 3. Anno 1551. feria ſecunda poſt Dominicam Inuocauit, publicata.

DE MVNERE PRAEDICATIONIS.

Concil. Conſtantinopo. 6. cap 8. Cap. Exijt. Habetur etiam de verbor. ū ſignificatione Concil Lateranenſ. vltimum ſeſſ. 11.

29. Quod verò ad Euangelij prædicationem & populi inſtructionem attinet, cū hoc præcipuum Epiſcoporū munus ſit, quod Eccleſiarum Prælatis & Paſtoribus in regiuncula, parochia vel Eccleſia ſibi commiſſa non minus incumbit, quàm Epiſcopis in Diœceſi ſua: quicunque Eccleſias curam animarum habentes quocunq; modo obtinent, per ſe ipſos, diebus ſaltem Dominicis, & Feſtis ſolemnibus, plebes ſibi commiſſas, pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo, quę ſcire omnibus neceſſarium eſt, vt pœnam æternam euadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant.

30. Quandocunq; verò legitimè impediti prędicationis officiū per ſe obire nequiuerint: prouida paſtorali ſollicitudine curent, vt id per alios idoneos Sacerdotes impleatur; ne quod Propheta dolens queritur: *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*: Ob eorum quoque negligētiam queri meritò quiſquam poſſit. Quod ſi qui præſtare neglexerint, & ab Ordinario vel eius ſubdelegato ſemel moniti, muneri ſuo defuerint, etiam ſi ab Epiſcopi iuriſdictione quauis ratione exēptos ſe eſſe prætenderent, & Eccleſiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monaſterio etiam extra Diœceſin exiſtenti, forſan annexæ vel vnitæ; modò reipſa in Diœceſi ſint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias ad ipſius

Ieremias Threno 4.

Ordinarij seu eius subdelegati arbitrium cogantur, ita vt etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens, officium suum impleat.

31. Neminē tamē in prędicationis officiū substituāt, vel in Ecclesia sua prædicationis munere fungi permittant, nisi qui ab Ordinario, vel à Vicario in Pontificalibus, seu, à Vicario in Spiritualibus, prout moris aut consuetudinis fuerit, tā in moribus quàm doctrina, & fidei integritate probatus, & ad id muneris fuerit admissus, suæq; admissionis testimonium in scriptis exhibuerit. Si qui autem sine legitima hac, vel ab Apostolica Sede suscepta, ac ab Ordinario vel eius Vicario approbata authoritate, publicè vel priuatim prædicationis officium vsurpare præsumpserint, iuxta Decretum * magni Concilij Lateranensis, excommunicationis vinculo ab Ordinario innodentur, & nisi quantocius resipuerint, alia competenti pœna plectantur.

Cap. 1. reformat. Cleri Germaniæ per Laurentium tit. S. Anast. Cardinalem Sedis Apostolicæ de latere legatum Anno 1524. factæ. Concil. Prouinc sub Hermanno 5. par. 4. cap. 5 & 6.

* *Cap.* Quia verò nonnulli.

32. Regularibus quoque cuiuscunq; fuerint Ordinis, nec in Ecclesijs suorum Ordinum, nisi ab Ordinario vel eius Vicario fuerint admissi, & benedictionem ab alterutro acceperint; nec in Ecclesijs non suorum Ordinum, nisi licentiam ab Ordinario vel eius Vicario in scriptis obtinuerint, prædicare liceat: quam quidem licentiam quotannis nouam, aut saltem innouatam Pastoribus, seu Ecclesiarum, in quibus prędicaturi sunt, rectoribus exhibendam esse titulo de Abbatibus, Prioribus &c. præcepimus.

Articulo, Cùm iuxta Apostolicam.

33. Illud præterea ex definitione D. Leonis magni volumus obseruari, vt præter eos qui sunt Domini Sacerdotes nullus ad munus docendi aut prædicandi assumatur, siue sit Monachus, siue laicus, qui alicuius scientiæ nomine glorietur.

D. Leo epistola 62. cap. 5. Cap Cùm ex iniuncto & *cap.* Sicut, *titulo* de hæreticis.

34. Cùm autem, vt docet D. Gregorius magnus, ars docentium sit, vt in auditorum suorum mentibus prius

In cap. 7. Iob lib. 18. cap. 6 mor. il.

studeant peruersa destruere, & postmodum recta prædicare, ne bonum sanctæ prædicationis semen, plena malis corda non capiant; ideoq; Ieremiæ Prophetæ Dominus iusserit, prius vt euellat, deinde vt plantet, prius vt destruat, deinde vt ædificet: prima Catholicorum Concionatorũ cura esse debet, vt primũ erroris fabricam destruãt, & mox veritatis fundamentũ ponãt, prius vitia euellãt, dissipẽt, & disperdãt, ac eorum loco optimarum virtutum semina iaciãt, eaq; nulla officij sui intermissione foueant ac tueantur, & germinãtia rigent, crescẽtia excolãt, & ab omni iniuria defendãt, atq; ad incrementũ & frugẽ, quãtũ officio & ministerio suo posśũt, perducãt.

De Consideratione lib. 1.
35. Exeant itaq; frequenter in agrum Domini, quem excolendum receperunt, exeãt, vt D. Bernardus monet, quibusdam passibus mentis & intentæ sollicitudinis, ac sollicitæ intentionis, & vigilantissimè considerent, quãtis ager Dominicus, maiorum suorum vigilantia quondam cultissimus & fertilissimus, nunc siluescat tribulis & spinis, quantamq; paśsim pro tritico ferat zizaniam. Noscant, noscant optimè qui errores populum Dei captiuum ducant, quæ eum vitia premant, qui peccatorum funiculi, quæque inolitarum consuetudinum vincula constringant; quæ denique neceśsitates, & impietates in seruitute Diaboli, eum ligatum teneant, excœcent, & in iniquitate sua obdurent. Ad hæc tollenda, omnem prædicationis suę vim intendãt, & nõ minori studio ac vigilantia, quàm Sanctiśsimi Patres, qui prima fidei & pietatis fundamenta in hisce regionibus posuerunt, fidem ac pietatem collapsam instaurent, instauratam conseruẽt, neque vllo modo patiantur, vt sua ignorantia, taciturnitate, vel negligentia, aut veritati fidei, aut synceritati & perfectioni pietatis, quicquam decedat. Id vt rectè adimplere valeant, recolãt diligẽter, & obseruẽt, quæ in 4. 5. & 6. parte Cõcil. prouinc. An. 1536. habiti, prudẽtiśsimè ac sãctiśsimè Pastorib⁹ & Cõcionatorib⁹ præscripta sũt, & hæc

& hęc pręcipuè, quę vel illis addimus, vel inde ad eorum exhortationem vel excitationem refricamus.

36. In primis omnibus viribus contra ea peccata labo-rēt, quibus quasi ex professo, vera germanaq; Dei colēdi ratio extinguitur, vel corrūpitur aut obscuratur. Quod cū propriū hæresiū sit, q̃bus euertitur & tollitur vera syn ceraq; Dei religio, qua nullum à Deo munus tributum est homini maius, per cuius neglectū, & conculcationē ira & maledictio Dei super populum peccantem accen-ditur & multiplicatur, ac omnis animorū cōsensio, ordo & trāquillitas, sine quibus constare Respub. non potest, aufertur; seditiones, bella, familiarumq;, Ciuitatum at-que regnorum euersiones concitantur: ad extinguen-das faces istas, omnesq; totius hæreticæ prauitatis spinas euertendas, eradicandas, & euellendas (quæ haud dubiè non sine Pastorum & Concionatorum dormitantia, & negligentia, multum in hac Diœcesi inualuerunt, & in multorū cordibus altas ac firmas radices egerūt) maxi-ma vigilātia, maximaq; animorū studiorūq; concordia, atq; zelo omnes concionatores conspirare, & vnanimi-ter ac potenter concurrere debent. Quod nisi fecerint, & non minori contentione ac vigilantia, nullo funda-mento subnixas hæreses euertere studuerint, & impię persuasionis pestes dissipare; quàm hæretici firmissimè fundatā Catholicā religionē subuertere conantur; pro-culdubio per eos nō stabit, quin sensim religio vera ob-ruatur, & in eas hæreticorū perfidia adigatur angustias, vt seges optima fidei & pietatis, dominātē impietate præ focetur, & illis magis nostra socordia, q̃ virtute sua vincē tibus, vera tādē religione iusto Dei iudicio spoliemur.

Amos 9. 3 Reg c.11. D. Leo epist. 15. & 31.

Matth. 13.

37. Quanam verò arte, quaue ratione contra hæreti-cos, & illos qui contradicunt, seu resistunt veritati, agen-dum sit, docet Apostolus, cùm ceu tempora nostra respi-ciēs futurum dicit; vt multi sanā doctrinā nō sustineāt, sed ad sua desideria coaceruēt sibi magistros pruriētes au rib⁹, & à veritate quidē auditum auertant, ad fabulas au-

2. Timoth. 4.

tem conuertantur. Nam hæc prædicens, Timotheum, & in Timotheo omnes verbi Dei ministros, præcipuè tamen Episcopos, & animarum Pastores, terribili adiuratione obrestatur, & ad ea, quæ eis ad hæc auertenda ex officio incumbunt, obstringit, dicens. *Testificor coram Deo, & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, & per aduentum ipsius, & regnum eius, Prædica verbum, insta oportunè, importunè, argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina.* Quamdiu enim cum timentibus Deum, mitibus, & docilibus negotium est, sufficit adhibere declarationes, probationes, & ostensiones, quibus ipsa nuda veritas, sine vllius asperitatis aut suauitatis condimento, intellectui innotescat. At quando contra rebelles agendum erit, qui sanam doctrinam non sustinent, veritatisq; lumen oderunt, & veritatis assertores auersantur, quiúe à veritate auditum auertentes, ad audiendum aliquid noui auribus pruriunt: non illuminandæ duntaxat menti, sed & iuxta modum ab Apostolo præscriptum mouendæ insistendum est voluntati; vtendumq; obsecratione, quæ suauiter illiceat; increpatione, quæ salubriter terreat; redargutione, quæ inuictis rationibus conuincat, & manifestissima iniquitatis reuelatione vtiliter confundat: vel vt emendētur ipsi, si fieri potest, ne pereant; vel si in peruersitate obdurati sunt, & incorrigibiles, perdant authoritatem facultatēq; alios subuertendi, ne perimant.

D. August. de doct. Christi lib 2 cap. 7 Vide eundem sermone de vtilitate ieiunij qui est 61 in sermonibus seorsim excusis. ad illud Ierem. 16. Mittam venatores.

D. Gregorius lib. 1. epistola 75.

D Bernard. libro 3 de cōsideratione paulo post initium

38. Agenda sunt hæc instanter in omni patientia & doctrina opportunè & importunè: vt ne vnquā aut animo deficiētes, & delassati, errantiū salutē despondeāt, vel desperēt; aut aliquādo oportunā operā, quā dare possent vt reuertantur qui auersi sunt (ne duri vel importuni videantur) intermittant. Nunquam non illud secum cogitantes: *Si quādo Deus det illis pœnitentiā, ad cognoscendā veritatem, & resipiscant à Diaboli laqueis, à quo captiui tenētur ad ipsius voluntatē.* Quia donec viuūt, sēper incertū est, vtrū volunta-

D Chrysost. de Sacerdot. lib. 2. tom 5

D. August in initium cap 6 inchoatæ expositionis epistolæ ad Galat.

2. Timoth 2

D. Chrysost ibidem.

voluntatem ſint in melius mutaturi; & fieri poſſet, vt cui perſuadere potuiſſent perſiſtendo, & importunius, vt ægris mentibus videbatur, arguendo, eorum deſperatione & officij intermiſſione pereat: dum aut virtutem potentiæ & bonitatis Dei longanimiter perſeuerando non ſperant, aut importunitatem oportunè non vſurpant; malentes oportunitatem meliorem fruſtra expectando, interitum peccantium otioſo animo videre, quàm inuitis & reluctantibus animis, ſanitatis medelā importunè adferre. Nullum igitur in re tanti momenti & periculi diſſimulatio, nullum ſocordia habeat locū: nihilque in his, à quibus vniuſcuiuſque ſalus dependet, dubiè, nihil ſegniter, nihil plauſibiliter aut perfunctoriè pertrāſeatur. Abijciatur prorſus omnis peſtifera à Sacerdotali vigore patientia & conniuentia, quæ nec alijs, nec ſibimet, peccatis aliorum parcēdo parcit, ſed magis dum ſine ratione reſtituendæ ſalutis plauſibilis eſſe cupit, & ſe & alios perdit: ſicut Heli quondam Sacerdos, filiorum ſuorum delicta tolerando, cum ipſis diuinæ iuſtitiæ ſententiam meruit experiri, quia ſegni patientia diſſimulauit plectere peccatores.

D August. lib 1 de ciuitate Dei, c 9. Concil prouinc sub Herm. 5 parte 6 cap 12.

D. Basilius regula 47 in breuiorib.

D Leo epist. 76. ad Anatolium.

D. Au li. 1 de ciuitate Dei ca. 9. D Cypria. epiſtola 10. in editione Pamelij.

1. Regum 2.

39. Si qui autem ſpreta hac monitione, cùm tempus, locus & auditorium poſtularet, nūquam aut admodum rarò, idque perfrigidè pro veritatis defenſione & expugnatione falſitatis, ſermonem ex profeſſo facere fuerint obſeruati, & de illis tantùm, quæ ſunt extra controuerſiam agere deprehenſi: ij à Decanis ruralibus, vel illis quibus immediatè ſubiecti ſunt, corripiantur, & ſi moniti ſeſe non emendauerint, tanquam falſitatis fautores, in ſynodis Diœceſanis accuſentur, maximè ſi docti fuerint, & ſufficientem ad confutandas hæreſes habere gratiam noſcantur. In huiuſmodi enim cauſis, ſuſpicione non caret taciturnitas, quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret, ac meritò prædicatorem cauſa reſpicit, ſi cū ſilentio faueat errori: quoniam ſeipſum errare demon-

Cap. Error. diſt. 83 & Cap. facientis culpam, item. cap. Inferiorum culpæ, Diſt. 86.

Caleſtinus Pap. in epiſt. pro Proſpero

 ſtrat,

strat, dum tacendo alios ab errore non reuocat. Neque sine causa de consensu eius sibi blandiuntur aduersarij, & in peruersitate sua confirmantur, vbi tacentem vidẽt, qui si fidelis Domino suo esset, & quod cõtradicere arguẽdo posset, haberet, sine cessatione, clamare, oblatrare, & quasi tubam vocem suam exaltare deberet.

& Hilario. ad quosdam Galliarum Episcopos. D. Leo epist. 93. cap. 15. Isaiæ 56. & 58.

40. In patientia porrò verbi Dei prædicatores ministerium suum impleant; ne quando litigantes seu irascentes, vel immodico fruentes impetu, aut vt inimicum reputantes id faciant, & videantur non tam corrigendi vel sanandi gratia, contra errores, peccata, peccatorumq; pericula, & pertinaciam agere, quàm vt ipsos peccatores mordeant, vituperent, diffament, & magis lædant. Quicquid enim lacerato animo dixerint punientis est impetus, non charitas salutifera corrigentis. Verùm his omnibus omissis, pleni charitate & Spiritu sancto, puro gloriæ & honoris Dei ac salutis animarum zelo, cum omni modestia prædicationis ministerium impleant, & amantes atque dolentes, magisq; quàm ille, contra quem agunt lugentes, & in illius casibus tabescentes, cũcta exequantur. Sed etsi propter charitatis ac pietatis suę zelum maledicantur & blasphementur; si opprobria & calumniæ eis irrogentur, vel si quidquam sæuius in eos intentetur, non solùm infracto & patienti; sed & magno ac generoso hoc quoque perferant animo: vt nec opprobria timeant, nec blasphemias metuãt, neq; propter persecutiones, studium ac sollicitudinem curandi, & prosequendi animarum salutem intermittant; sed quò magis malorum peruersitatem crescere viderint, eò magis prædicationem augeant, & communicantes Christi passionibus gaudeant exultantes, seque hoc nomine felices arbitrentur; quoniam quod est honoris & gloriæ & virtutis Dei, qui est eius Spiritus, super eos requiescet.

D. Chrysost. in ca. 4. 2. ad Timoth. D. Aug. in c. 6. epistolæ ad Galat.

Esaiæ 51. 1 Pet 3 et 4

41. Cùm malum vitari non possit, nisi cognitum, ne quis per ignorantiam seducatur, & eò quod rerum ad salutem

lutem animique virtutem & constantiam necessariarũ,
nullam aut exiguam habuerit scientiam, per errores ac *Isaiæ 5.*
hæreses ducatur captiuus, (quod multi Pastorum suorũ
vel ignorantiam, vel socordiam, vel negligentiam accu
santes, seductionis suæ causam fuisse, summo cum dolo-
re nobis pro reconciliatione supplicantes questi fuerũt)
necessarium censemus, vt omnes intelligant, quænam
ab illis hæreses caueri vitariq; debeant. Quare frequẽter
& quotiescunq; huius rei vel minima haberi poterit oc-
casio, clarè & distinctè, à Catholicę veritatis prędicatori
bus, populo proponẽdi erunt Canones & Anathematis-
mi, contra huius tempestatis errores & hæreses, in Oecu-
menico concilio Tridentino statuti & decreti. Quos etiã
vnà cum professione fidei, vulgari idiomate typis edi cu
pimus, & paruo Catechismo, ad populi instructionem
emittendo coniungi.

42. Vtile quoq; erit ipsius erroris & peruersæ volunta-
tis hulcus aperire; & hæresis principia detegere, vt mani-
festetur quanã ex causa hęreses sint inuectæ, aut à populo
susceptæ: reuelare etiam mysteria iniquitatis & occulta *2. Cor. 4.*
dedecoris, & hæreticę assertionis fundamẽta, & fructus: *Act. 13.*
vt videant populi, cui Spiritui, quibus qualibusue magi- *1. Tim 3.*
stris, cõtra Catholicã veritatẽ præbuerint aurẽ; nẽpe spi- *2. Timoth 3.*
ritibus erroris, doctrinis Dęmoniorũ, ipsis hostib⁹ verita
tis, inimicis oĩs iustitię, filijs Diaboli, hominib⁹ mẽte cor
ruptis, reprobis circa fidem, plenis omni dolo & fallacia.

43. Vt hæc faciant minimè opus erit, vt laborent in re *Cap 4. cõtra*
censendis hæreticorum argumentis, & vt lõga narratio- *epistolam quam vocant*
ne ea proponant; quin verò quantum fieri poterit absti- *fundamenti*
nendum ab illis esse iudicamus, maximè coram promis *Epistola 2 li.*
cua & imperita hominum multitudine; quam vt præ- *4. & epist. ad Iubaianũ*
clarè scribit D. Augusti. non intelligẽdi viuacitas, sed cre- *de baptizan-*
dẽdi simplicitas tutissimã facit: & bene monet D. Cypria *dis hæreticis*
nus nõ debere nos esse curiosos, quid hæretici dicant, cũ *quæ est in æditione Pa-*
foris doceant, sed magis horrere & pudere nosse eorum *melij 73.*
ineptias,

ineptias & inanias. Quandocunque igitur nefandæ fallaces, ac perfidæ eorum opiniones conuincendæ, & confutandæ erunt, facient id ad populi captum, non prolixa disputatione, nec leuibus, incertis, ac futilibus, & excogitatis persuasionibus; sed plana ac breui declaratione, probatis, solidis, neruosis, ac ad quæstionem propositam cõuenientibus argumentis, ex sacra scriptura, Concilijs, receptarum ab omnibus traditionum authoritate, perpetua Ecclesiæ consuetudine, ac SS. Patrum doctrina, vnanimiq; consensu petitis.

44. Quia autem fidei incolumitas, & plena veritatis agnitio, infidelitatis eliminatio, & falsitatis extirpatio est; maiori longè studio elaborare debent verbi Dei prædicatores, & præcipuè Parochi, vt in cordibus Christi fidelium firma iaceant fidei Christianæ fundamenta; eosque instruãt, vt agnita Catholica doctrina, in omnibus sic sentiant, & credant, sicut Ecclesia Catholica Romana credit & sentit; ac magna sedulitate curent, vt pia quadã verbi salutaris auiditate, eo proficiant, suæ vt fidei saltẽ generales, & communes quasdam teneant rationes, quibus oportunè possint, omni poscenti siue credenti, siue incredulo spei Christianæ proferre rationem. Atque in hac fide & spe, clauis timoris & charitatis Dei ita configat & confirmet; vt neque consanguineorum, aut aliorum blanditijs allici, neque minis & terroribus patiantur se adigi, vel facultatum dispendio, seu ipsius mortis metu, quidquam compellantur patrare, quod fidei Catholicæ aduersetur (etiamsi alioquin fidem in corde retineant, & de rebus diuinis in animo bene sentiant) sed Sanctorum exemplo mortem potius malint oppetere atrocissimam, quàm vt in religionis negotio, per fictam simulationem fidem negasse, eamue improbasse seu conuitijs damnasse, vel vllæ schismaticæ factioni verbo factoue communicasse, aut aliam deniq; Ecclesiam præter eam, quæ sola vera est, videantur prætulisse.

1. Petri 3. Col. 3. D. Chrysost. Hom. 17 in c. 1. Ioannis.

45. Hæc

45. Hæc vt singuli facilius præstare queant, & illibatam tenere religionem, animumque ab omni consensu & approbatione fraudulentæ & hæreticæ falsitatis seruare innoxium; doceantur non solùm præcepto Ecclesiastico, sed iure quoque naturæ teneri, vt omnem cum hæreticis & schismaticis, quantum humana patitur necessitas, familiaritatem caueant & conuersationem ipsorumque libros vitent, quos vel sciunt legitima authoritate prohibitos, vel esse nouerunt perniciosos. Sermo enim eorum vt cancer serpit, multumque proficit ad impietatem. Et sicut fieri non potest, vt tangens picem non inquinetur, ignemq; in sinu suo gestans, vestimenta sua non comburat; ita fieri vix potest, vt qui cum hæreticis perpetuò & familiariter agit, tam constãti ac præsenti semper sit animo, quin aliquando, cùm illi Catholicam fidem oppugnando rident, vnà cum eis rideat, aut silentio suo, vel placidiori vultu, seu alio quocunq; modo, qui à consensu abesse nõ videatur, trãquillo & ocioso animo, eorum subsannationes audiat, eosque sine vlla contradictione, quæcunque voluerint, maleuolo animo contra Deum & sanctam religionem effutire patiatur. Atque non tantùm consilij, sed præcepti esse sciant, quod ad consulendum animarum saluti dixit Christus: *Si scandalizauerit te manus tua, vel pes tuus, abscinde eum. Si oculus tuus: erue eum, & proijce abs te, Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem & claudum, aut cum vno oculo; quàm duas manus, duos pedes, aut duos oculos habentem, mitti in Gehennam ignis.* Hac Allegoria significare volens, præscindendos esse à consortio humano homines; aliaque ceu manus, pes, oculus, chara & necessaria, pro vitando offendiculo seu impedimento pietatis esse abijcienda.

46. Ne simplices in hæreticorum libros ignoranter incidant, & incauti ex venenato eorum calice mortem suam bibant: curandum est, & Sacerdotali diligentia pro-

Eccl. 28. Matth 18. Marc. 18. Rom. 16. 1. Cor 15. Ephes. 5. 2. Thess. 3. Tit. 3. 2. Timoth. 2. D Cyprian. lib. 1 epistola 3. 7 8 Item tractatu de lapsis paulo ante finem, & de vnitate Ecclesiæ. et Beda cap. 6 lib. primo Comment. in prouerb. Salomon. ad versum, Nũ quid abscõdere potest homo ignem in sinu suo. *Et cap. 8. libro 2 comment in Samuelem ad illud* Et respexerunt exploratores Saul. *Vide D. Augustinum li. 1. de Ciuitate Dei cap 9. D Leo epistola 76 Matth. c 5. & 18. D Leo epist. 93 cap. 15. Cõcil. prouinc. sub Adolp 3.*

Medio primo Cap Compertum nobis est pag. 428 d. & in inquisitionibus, quæ à Decanis, tam Collegialibus quàm Ruralibus, et Ecclesiarum Parochialium Rectoribus inquirenda sunt §. 91 pa 488. d.

uidendum, vt hæretici codices, & à syncera veritate dis-cordes, in nullo vsu lectionis habeantur. Iniungimus proinde omnibus, quibus prędicandi & docendi munus creditum est, vt libros prohibitos aliquando in concionibus recenseant, eos maximè quos vident in vsu esse apud populum, aut ab vsu non procul abesse; cumq; frequenter admoneant, ne quos libros domi suæ habeat, aut deinceps emat, quos Pastoribus suis inspiciendos & examinandos non exhibuerit, & habere, emere, ac legere ab ijs permissus fuerit; vt ne aliquando pia libri inscriptione, vel qualibet alia pietatis specie, aut verborum dulcedine & astutia decepti, latenter laqueis cuiuscũque inuoluantur erroris.

Pag. 464 d. 465 a. & in præparatione ad visitationem titulo De Scholis Pag. 490 d D. Leo epist. 93. cap 15.

47. Eis nihilominus, quibus superintendendi cura commissa est, curæ erit, vt facta domatim inquisitione, iuxta Decretum Synodi Diœcesanæ Anno 1550. 26. Februarij sub Adolpho tertio habitæ, libros omnes suspectæ fidei, seu per hæreticos deprauatos, penitus auferant, atque ignibus concrement, & eos qui huiusmodi libros eis tradere recusauerint, vel Ordinario, vel suis Visitatoribus deferant.

Parte 12 cap. 9. Sub Hermāno 4. pag. 480 & c.

48. Typographi prætereà, Bibliopolæ, Bibliopegi, ac reliqui librorum institores moneantur, vt nullum librum, chartam, scripturam, vel picturam, imprimant, vendant, ligent, aut compingant, nisi prius secundùm Decreta concilij Prouincialis sub Hermanno quinto habiti, & constitutionem Innocentij Octaui, cuius initium est: *Inter multiplices* &c. datam Romæ Anno 1487. 15. Calend. Decemb hîc olim publicatam, & quam hoc Decreto innouamus, à Catholico & legitimo librorum censore examinata & admissa fuerint, & Typographi nomen, regionem, atque ciuitatem, seu locum, in quibus excusa sunt, designent. Qui verò huic Decreto contrauenire præsumpserint, ipso iure excommunicationis pœnam incurrant, iuxta formam Constitutionis Innocentij Octaui, à qua à nullo absoluantur, nisi re ipsa prædi-

prædictæ Constitutioni satisfecerint, ac præterea iuxta præscriptionem Concilij Prouincialis, præter librorum confiscationem pœnis legalibus, ac pragmaticæ Constitutioni Augustanæ subiaceant.

49. Inter libros prohibitos in primis recensemus, quos Adolphus tertius in Concilio prouinciali *Medio primo*, Cap. *Compertum nobis est*, & in forma visitationis titulo, *Libri qui sequuntur* &c. recensuit, & sub anathematis pœna omnibus fidelibus, tam ipsis Parochis, quàm eorum subiectis vitandos præcepit. Præterea vt pleniorem huiusmodi librorum demus Catalogum, quemadmodum Concilium illud desiderare & promittere visum fuit, Indicem librorum prohibitorum cum Regulis confectis per Patres, à Tridentina Synodo delectos, & authoritate S. D. N. Pij Quarti Pontificis Maximi comptobatum, hoc Decreto nostro hic publicatum pronunciamus, ac omnibus huius Diœcesis fidelibus recipiendum, & in librorum delectu seruandum tradimus & mãdamus.

Pag. 428. b. *Pag. 490.*

50. Enchiridion quoque Christianæ Institutionis, quod non, vt in quibusdam exemplaribus præ se fert, à Concilio Prouinciali, sed ab Hermanno à VVeda æditum est, postquam à Bucero seductus esset, & à fide Catholica defecisset, ob quod à Sede Apostolica Archiepiscopatu priuatus fuit; cùm doceat quædam erronea, & Catholicæ fidei repugnantia, inter Apocrypha ponimus, quamdiu ab Vniuersitate Coloniensi vel Louaniensi nõ fuerit expurgatum.

Vide Alphõsum à Castro contra hæreses verbo Gratia, hæres. 3.

51. Vt, quod in libris prohibetur, ad publicam perturbationem, & multarum mentium subuersionem, in occultis conuenticulis secreta perfidia non inueniat libertatem; nihil intermittendum erit, quod ad prohibendos huiusmodi cœtus, à Pastore & Speculatore super gregẽ Dominicũ, quocũq; modo publicè & priuatim poterit præstari. Hoc aũt Sacerdotũ sẽper fuit officium, ratio-

Bernard. ep. 187.

 nibus,

D. August. tractatu 11. super Ioannem. D. Leo epist. 25. 31. 75 & 76. Rom. 13. D. Leo epistola 93. cap. Principes saeculi, causa 23. quaest. 5. Ibidem Cap. Res autem.

nibus, auctoritate, maiorumque exemplis docere, quid Principes saecularesque Magistratus, pro tuēda fide, pietate, ac Ecclesia matre, vnde spiritualiter sunt nati, facere deberent, suiq; huius debiti eos admonere, ne quid per somnolentiam eorum, Ecclesia caperet detrimenti. Profuit enim semper contra turbulentam hæreticorum inquietudinem districtio legum publicarum Ecclesiasticę lenitati. Quæ etsi Sacerdotali contenta iudicio, cruentas refugit vltiones; seueris tamen Christianorū Principum Constitutionibus adiuuatur, dū vel animæ fugiūt periculum, vel ad spirituale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale supplicium.

52. Vt hæc quæ de vitandis & abolendis hæreticorum libris, ac extirpandis hęreticis decreta sunt, maiori diligentia & animi deuotione à Christi fidelibus præstētur; innouamus quæ à Cōcilio Prouinciali sub Theodorico Coloniensis Ecclesiæ Episcopo Anno 1423. contra hęreses, prę sertim VViclefiticam seu Hussiticam, per id tēpus sæuientem, ca. 9. statuta & decreta fuerunt: Hortantes & requirentes omnes & singulos huius Prouincię Christi fideles, quatenus in Spiritu Dei exurgentes, ad cōuersionem quorūcunq; hæreticorū, & extirpationē omniū & singularū hæresium, totis viribus collaborent, ac ipsos hęreticos, eorūq; sequaces, fautores, receptatores, libros atq; conuenticula, seu quæcunq; clandestina hæreticæ factionis molimina, quandocunque aliquid horum deprehenderint, vel quid certi de his intellexerint, nobis aut Ordinario Loci, aut alicui ex Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, ad hoc à Sede Apostolica aut à nobis deputatis aut deputandis, vel etiam viris in sæculari Magistratu, super his legitimam Iurisdictionem, authoritatem, ac coercionem habentibus, quemadmodum in conscientia tenentur, prodant, reuelent, atq; mediante Iustitia si non resipuerint, exterminent, aut exterminari fideliter curent. Eiusdemq; Concilij Statutis ac Decretis inhęrentes,

Pag. 234 d. &c.

in hærẽtes, omnibus & singulis confessis & contritis, qui ad hæc, aut aliquid horum operam efficaciter dederint, aut quocunque modo strenuè laborauerint de omnipotentis Dei misericordia, & Sanctorum ac Sanctarum huius præcipuè Prouinciæ protectorum, & Patronorum meritis, ac precibus, confisi, centum dies de iniunctis eis pœnitentijs, misericorditer in Domino relaxamus.

53. Istis atque alijs, quæ ad extirpandas hæreses, & ad fidei incolumitatem, vel vtilia vel necessaria videbũtur, proxima & persimilis debet esse cura, contra Magiam, Veneficia, fascinationes, aut incantationes, & de his quæ quouis alio modo læsionem vel diminutionem aliquam habent pietatis: vt sunt diuini cultus, Sacramentorum, sacrarum cæremoniarum, & Ecclesiasticarum traditionum neglectus, vilitas & contemptus, & præceptorum Dei & Ecclesiæ transgressiones, aliaq; iustitiæ diuinæ & humanæ, quæ secundùm Deum est contraria.

54. Vt autem fidelis populus, ea quæ ad diuinum cultum spectant, non solùm non negligenter, sed religiosè magnoq; cum affectu, sine intermissione & defatigatione quotidie exequatur; vt ad suscipienda Sacramenta maiori cum reuerentia atq; animi deuotione accedat; vt omnes diuinas, Apostolicas & Ecclesiasticas leges atq; obseruationes, inuiolabiliter, religiosè, ac propensa voluntate obseruet; vt sacras cæremonias, & pias religiosasque consuetudines (quæ externa quædam Christianæ religionis vincula sunt, quibus solutis, omnes sensim religionis & pietatis nerui soluuntur) eadem qua fecerunt maiores pietate veneretur ac prosequatur; vt denique in omnibus Christianæ iustitiæ officijs, cum exultatione currat, omniaq; ex Dei ac proximi amore cũ delectatione perficiat: Præcipimus & statuimus, vt omnes Ecclesiarum Parochialium rectores, & alij curam animarum habentes, & quibus onus docẽdi populum impositum est,

poſtpoſitis inutilibus quæſtionibus, de his quæ ad catechizandum, & inſtruendum populum Chriſtianum pertinent, quotieſcunq; vſu venerit, populum catechiſent, & inſtruant, iuxta formam ac rationem in Catechiſmo ex Decreto Oecumenici Concilij Tridentini ad Parochos, præſcriptam; vt quemadmodum vnus eſt Dominus, vna fides, ita & vna ſit tradendæ fidei, ad omniaque pietatis officia populum Chriſtianum erudiendi communis regula, atque præſcriptio.

55. Cùm inter alia Chriſtianæ religionis myſteria, a Miſſa magnam contineat populi Chriſtiani eruditionem; vt populus eorum quæ in ea leguntur ex verbo Dei notitiam ac guſtum aliquem habeat; iniungimus parochis & ſingulis curam animarum gerentibus, alijſque Concionatoribus, vt frequenter in cōcionibus aliquid eorum quæ in Miſſa leguntur, exponant, atque inter cætera ſanctiſſimi huius ſacrificij myſterium aliquot declarent, & cæremonias in Miſſa obſeruari ſolitas, pro populi captu & temporis ratione explanent.

56. Hac occaſione inſtruatur populus, quomodo tempore tremendi ſacrificij Miſſæ ſe b gerere debeat, & quā reuerenter, quamq; perſeueranter flexis in terram genibus, in ſpiritu humilitatis & animo contrito ab initio vſq; ad finem adeſſe, & quemadmodum in Concilio prouinciali ſub Hermanno Quinto & Adolpho tertio, omnibus Paſtoribus & verbi diuini Concionatoribus iniūctum & mandatum eſt; gladio ſpiritus tollantur hi, alijque ſi irrepſerint abuſus: vt vbi à pluribus ſimul in eodē templo ad diuerſa altaria ſacrificatur, populus ab altari ad altare ad S. hoſtiæ eleuationem non diſcurrat: vt ad orationem Dominicam, ſicut pleriſq; moris eſt; perinde ac ſi abſolutum eſſet Sacrificium, templum non egrediātur; vt nec in cœmiterijs, nec in templis circūambulent, donec ad ſacroſanctæ hoſtiæ eleuationem ſignū detur, qua è longinquo conſpecta, & erecto corpore ſalutata, intermiſſę tātiſper inambulationes reſumātur. 57. Ean-

Concil Prouinc ſub Hermanno 5. parte 7 cap. 19 & 21 Adol 3 in inquiſitio quæ à Decanis tam Collegiati bus, quàm Ruralibus, & Eccleſiarum Parochialiū rectoribus inquiri debent §. 17. & 18. p. 485. a.

a Cōcil Prou. ſub Herman. 5. parte 7 ca. 25. Adolp 3. in inquiſitiō. quæ à Decanis tam Collegiatarum Eccleſiarum, quàm Rurali. &c. inquiri debent. §. 26. p 485 d.

b Cōcil Prou. ſub Herm. 5. parte 7. c. 26. Concil. Prou. ſub Adol. 3 c. Animaduertentes populum in decretis illius Concilij p. 450 a & in Inquiſ. ab Ado 3. ad examen & viſitationem Decanorum & Paſtorum digeſtis § 26. pag. 485. d. et

57. Eandē prorſus ob cauſam, lingua *a* vernacula pro Concionibus populo explicandi ſunt ritus, exorciſmi, benedictiones, omneſq; in vniuerſum cæremoniæ, quæ in Baptiſmo alijſq; Sacramentis & Eccleſiaſticis officijs ab Eccleſia obſeruantur.

§ 92. pag. 488. vbi ambulatoribus negari vult absolutionē & ſanct. communionem.

58. *b* Inſtituta præterea Eccleſiæ, ſanctaſq; conſuetudines, & anniuerſariarum ſollemnitatum ac temporum myſteria, vbi occaſio tulerit diligēter explanentur.

a Adol. 3 ibidem §. 19. b.
b Cōc. Prou. ſub Herm 5. tota parte 9 Adolp 3 in Inquiſitio quas Decanis & Paſtorib. proponendas conſtituit § 61. 62. 63 pag. 487. b.

59. Proponatur item fidelibus, quid eo die Eccleſia Dei per vniuerſum terrarum orbem precetur, quidq; potiſſimum oret, vt rectè pieq; inſtructi, vota ac deſideria ſua, orationibus matris ſuæ Eccleſiæ conforment, ac cū vnicæ illius columbæ gemitu in vnitate fidei maximo animorum conſenſu, & ſenſus conſenſione conſpirent: hacq; comprecationis vnanimitate efficiant, vt Eccleſię orationes facilius exaudiantur, & hoc quod petitur abūdantius præſtetur, iuxta ineffabilem hanc Chriſti promiſſionem: *Dico vobis quia ſi duo ex vobis conſenſerint, de omni re quamcunq; petierint, fiet illis à Patre meo qui in cœlis eſt.* Nam ſi conſenſus duorum, tantum apud Deum valeat, quanto magis vnanimitas omnium. Quamobrem aliquando precationes ſeu Collectæ quæ in Miſſa primo loco ponuntur, fidelibus accuratè pieque exponantur; quod ad finem Concionis fieri commodè poterit, vt ipſa Eccleſiæ oratio, ſit Concionis concluſio.

Concil. Prou. ſub Herm. 5. parte 6. c. 22

Matth. 18.

60. In quē vſum edi cupimus libellum pro Latinis Latinum, pro Germanis verò Germanicum, in quo huiuſmodi orationes Dominicarum, feſtorum, & feriarum exhibeantur. Damuſque negotium ciuitatis Colonienſis Paſtoribus, vt quàm primùm hoc factum curent.

61. Solliciti præterea ſint Parochi, vt ſingulis diebus Dominicis & Feſtis, à prandio, vnam horam ponant

Ado. 3. in Inquiſiti qua à

Decanis, & pastoribus in quiri debent § 10. pag. 484. c.

ponant in tradendis ex professo doctrinæ Christianæ initijs, instituendisq; parochiæ suę pueris, qui scholas frequentare non possunt: alijsq; etiam adultis rudioribus, quales multi (prô dolor) inter pauperes, mendicos, famulos, ancillas atq; mechanicos reperiuntur, catechisandis & erudiendis, in his quæ sine salutis suæ periculo ignorare non possunt.

62. Neq; hac in re segnes sint, eamue, quemadmodum hactenus multi facere visi sunt, tanquā puerilē aut se indignam à se reijciant, cùm non ignorent & horum animas (pro quibus quod fideiusserunt iam scriptum est in libris ęternis) non minoris apud Deum precij esse, quàm cuiusuis alterius, quauis terrena felicitate inter homines eminentis. Et ad se in primis pertinere sciant quod

1. Timoth. 5. Apostolus ait: *Si quis suorum & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior*, præsertim cùm vident, maiorem hæreticos habere curam, magisq; multo in occultis conuenticulis laborare, vt animas à Christo abducant, occidant, mactent, & perdant, & non erubescere insaniam doctrinæ suæ, Christianæ doctrinæ, seu verbi Dei nomine palliatam, quibusuis offerre, & sine vlla verecundiæ fronte, omnibus passim importunè obtrudere & inculcare. At neq; se ab hoc opere, per grauiores occupationes excusent; cùm vix vlla possit esse occupatio grauior, & aliæ si quæ sint, facilè vnius horæ patiantur aut præuentionem aut dilationem, cùm aliâs frequenter multæ horæ minus vtiliter collocentur.

63. Quod si hoc opus non vnius videbitur esse hominis; adsciscant sibi Sacellanos seu Vicarios suos, si quos habent, adiutores, vel si qui sint Sacerdotes & Clerici in eorum parochia habitantes, illorum operam ad colligendam hanc messem quibuscunq; possunt modis expetant & requirant. Quinimò ex ipsa Laicorum multitudine, adeoq; ex ipsis quos catechisabunt, viros ac mulieres,

lieres, præ cęteris honestos ac graues, & quos ad lucrifaci endos instituendosq; alios, prę alijs idoneos iudicabunt, quò hoc pręstare possint, diligentius & accuratius instruant, & ad ferendā opem in re tam pia, tam magna ac præclara, permoueant. Quid enim magis pium quā Christo Domino semen suscitare? cùm in veteri lege, quando omnia in figura contingebant, maledictus haberetur qui esset sterilis, & afficeretur ignominia, qui recusabat suscitare semen fratri suo. Quid verò maius, quidue præclarius & excelsius, quā vt qui per fidei, spei, & charitatis Sacramētum facti sunt fratres Christi; per fidei, spei, & charitatis sementem, fiant quoque Christi Patres & Matres?

Deut 25. Matth. 12. D Gregorius hom. 3 in Euang quæ est lectionis eiusdem.

64. Agent hæc Pastores, non quidem vt ipsi ocientur, fingentes negotia & impedimenta quæ non sunt, vt se quasi à vili & humili opere, honestiori titulo, vel quocunque prætextu liberent; sed puro, intimo ac vehementi zelo, salutis animarum, vt multorum auxilio & pia cooperatione breui tempore, quamplurimos Christo lucrifaciant.

65. Quod si fortè alios habeant, per quos æquè ac forsitan melius maioriq; cum fructu quàm per seipsos hæc præstare poterunt; nunquam tamen, quando poterunt adesse, personæ suæ præsentiam ignauiter vel verecundè, aut quouis alio modo reprehensibiliter subducant: sed ad conciliandam sanctissimis pijssimisque hisce conatibus maiorem authoritatem & gratiam, ad dirigendos quoque prouehendosque ipsos Catechistas seu instructores, nec non ad auertenda incommoda, quæ alioquin ad intermissionem vel negligentiorem horum laborum ac studiorum prosecutionem facilè irrepere possent, semper ipsimet adesse studebunt; & pro officio munereq; suo, cooperatores suos, diligētia, studio, atq; labore suo, in laborioso officio, quod ex charitate Dei & proximi susceperunt, continebunt. Curabuntque pastorali

ſollicitudine, ne vlli ſint ex grege ſibi credito, qui ad ſalutaria eiuſmodi ſalutis documenta, ſingulis diebus Dominicis & feſtis non conueniant.

66. Prudentiſſimè illud cuiuis verbi Dei miniſtro cōſiderandum, & diligentiſſimè obſeruandum eſt, quod ex Beato Gregorio Nazian. ad inſtructionem docentium, admonentium, & exhortantium in Paſtorali ſuo profert D. Gregorius Magnus; non vnam, eandemq; exhortationem cunctis congruere, quia non cunctos par morum qualitas aſtringit. Quare in tradēdis fidei myſterijs & vitæ præceptis, doctrina ad audientium ſenſum, & intelligentiam accommodetur; atque pro audientium ætate, ingenio, moribus, conditione omnia omnibus efficiantur: vt & omnes Chriſto lucrifaciant, & ſeipſos fideles miniſtros & diſpenſatores probare poſſint; ac velut ſerui boni, fideles, & prudentes (qui nouerint vnicuique in tempore dare tritici menſuram) digni ſint, qui ſupra omnia à Domino conſtituantur.

In prologo 3. partis Conci. prouinc. ſub Herman 5 parte 6 ca. 8.

Matth. 25. Lucæ 12.

67. Præcipuè verò doceant quæ vniuſcuiuſque ordinis ſiue ſtatus atque ætatis ſint partes atque munera, nimirum:

Epheſ 6. Coloſſ. 3. 1. Tim 3.

68. Vt Principes & magiſtratus ſæculares, primam ac ſummam diuini cultus habeant rationem, eumque maiorum ſuorum exemplo & zelo omni ſtudio promoueant, multiplicent atque defendant.

Adolph in inquiſit. quæ à Decanis & paſtorib inquiri debent 5.8 p 484 b

69. Vt Eccleſiæ Præfectis aſſiſtant, ſuaque authoritate, potentia & ſeueritate opitulentur; vt fides Catholica (quæ eſt cultus diuini, omniumq; bonorum fundamentum) vbi labefactata eſt, reſtituatur, vbi per Dei clementiam ſalua & incolumis eſt, omni ſua vigilantia, ſollicitudine, & præſidio defendatur, & conſeruetur. Et quemadmodum Ezechias & Ioſias, potentiæ ſuæ præſidijs, Sacerdotibus quondam ac Leuitis, ad idololatriam exterminandam adfuerunt: ita Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopis, eorumque Vicarijs, & Coadiutoribus adſint, ad repur-

4. Reg 18 22 2 Paral. 29. 34.

repurgandas pernitiosæ doctrinæ sordes, atq; ad confringenda omnium hæreticorum machinamenta.

70. Vt leges ab Imperatoribus contra hæreses & schismata latas fideliter & magnanimiter exequantur, & hæreticos in errore obstinatos, & ipsos in primis errorum magistros aliorumque seductores, quantum possunt, iuxta legum formam exterminent; ne ipsi omnisque populus cum eis iusto Dei iudicio, cùm vires sumpserint, ab illis exterminentur, atq; irascente Domino, & ipsi & omnis eorum posteritas pereant de via iusta; eo quod perdẽtes & perditos quando poterant, punire ac à populo fideli, ne eorum peste inficeretur, & cum eis in æternum perirent exterminare nolebant. Diuino enim iudicio cum eis agitur, vt qui noluerunt mala vitare cùm possent, nō possint vitare cùm volunt, & qui sponte incurrunt mala præcognita, fugere non possint experta.

Statut VVilbel cap. 20. p. 172 a Deut 13 cap. Si audieris. causa 23. qu. 5 & cap Si propterea. ca. De Ligurib. cap Quali nos. Ibi. Psal. 2. D. Greg c. 2. l 4 in 1. Reg. exponens verba cap 9. Et clamabitis in illa die, & nō exaudiet vos Dominus.

71. Vt Sacerdotes Dei honorent, foueant, ac tueantur.

72. Vt ad tuendam Ecclesiasticam iurisdictionem, & immunitatem gladio & armis collaborent, & quæcunque pro his in sacris Canonibus constituta, definita, Imperatorumque legibus sancita & confirmata, atque à maioribus suis recepta, & in vsum ducta fuerunt; ipsi pari pietate, recipiant, confirment, & inuiolata ab omnibus seruari satagant.

73. Vt omnia quoque reliqua sacrorum Conciliorũ, Episcoporum, ac Prælatorum suorum Decreta, tanquã Ecclesiæ filij cum veneratione recipiant, ac obedienter humiliterque obseruent.

74. *Vt procurent quò eadem ab alijs similiter recipiãtur & obseruentur, atq; in omnibus disciplinæ spiritualis exercitium, quando ita postulat Ecclesiæ Magistratus, sæcularis brachij auxilio adiuuent.

*Conc. Trid. sess 25. ca. de obseruand. & recipien. Concil. decret. D. Gregor. li 7 epi. 47 Conc Prouinc sub Herman 5 parte 4 c. 15. Conc. proui sub Adolp. 3. in Decret. & Cens. cap. Quod si qui Apostatæ, pa. 447. b Idem Adol. in Inquisit. ab hæreseos insimulatis inquirẽdis. 5 vlt pa. 505 a. & in Synod. Diœces ser 5 post Remigij Anno 1550. habita, in mandato quod incipit, Quanquam diuinis legibus, pag. 506. c. & 509. d. Imperator Carolus 5. in formula Reformationis Anno 1548. proposita & recepta.

75. Vt

Esaiæ ca.49. 75. Vt omnibus modis studeant, vt iuxta Esaiæ Prophetæ vaticinium Ecclesiæ Dei nutricij censeri mereantur, & cum Iustiniano dicere possint; *Nos omni prouidentia curam Ecclesiarum gerimus, per quas & Imperium nostrum sustineri, & publicas res per clementiam Dei muniri credimus.* *Nouella 42.*

3 Reg. 20. Psal. 49 cap Qui vitijs 23. quæst. 5. 76. Vt in alijs omnibus, quæ ad mundi regnum & populi gubernationem pertinent, externam politiam, morum iustitiam, & in omni pace tranquillum Reipub. statum tueantur; quosuis eius perturbatores, omnesq; maleficos seuera animaduersione, ne scelerū participes fiāt, sine dissimulatione compescant, atque digno supplicio, etiam extremo, si res ita postulauerit, afficiant.

Exod 23. Deut. 1. Esaiæ 33. Eccl. 20. 77. Vt diligenter aduigilent, vt in Iudicijs omnia incorrupta sint, & absque personarum absque munerum acceptione, absque timore, cupiditate, odio, amore, omnique praua affectione suum cuique ius dicatur.

D. Bernar. ad Eugen lib. 1. cap 18. 78. Ne quis scienter causam iniustam defendat, aut definitiuæ iustæ sententiæ frustratorias & venatorias inducat dilationes.

79. Ne quis iniusta mensura aut pondere, frumentū, panem, vinum, cereuisiam, aliasque merces vendat.

80. Ne qui pannum vendunt, ita eum extendant, vt eius madefacti longè minor mensura inueniatur, quàm qua primùm venditus erat.

Adolp 3. in Bis, quæ de Laicis et plebe inquirenda sunt §. 63. 64. 65 &c. 81. Ne quis noxia vel iniqua & fraudulenta commixtione merces suas corrumpat, & emptorem decipiat, quod aliquando cum multorum hominum vitæ discrimine fieri posset.

Statu. Sifrid. c. 12. pa 55. b 82. Ne qui pacto vel monopolio pretia rerum pro arbitrio suo statuant, vel merces suas pluris, quàm communi hominum iudicio valent, vendant.

D. Ambr. li. 3 Offic ca. 6 D. Chrysost hom 39 in 1. ad Corinth. 83. Ne qui frumentum comprimant, & annonam in frugum inopia faciāt duriorē: sed si aliquos tales esse cognouerint, eos vt veros gurguliones, & publicos hostes,

Patriæque pestes, ac qualibet fera inhumaniores, seuerè puniant, & in Repub. sua esse non patiantur: vt ne & ipsi participes sint maledictionis, cuius Sapiens meminit: *Qui abscondit frumenta, maledicetur à populis.*

84. Vt in arctiore annona famem patientibus per seipsos succurrant, granaria omnia perlustrent, priuata & publica aperiant, frumentum quod in his habent, non solùm sine lucro; sed potius, quod sinceræ charitatis est, etiam suscepto in se aliquo damno, communi æstimatione vilius vendant; iniquum omne frumenti pretium ad equitatem contrahant; atque vt quamplurimi annonam aduehant, vectigalia aliaque onera negotiatoribus remittant, eisque lucra & commoda, sicut Claudium Imperatorem fecisse scribit Suetonius, proponant. *cap. 18.*

85. Ne quis, vbi ex credita pecunia thesaurum comparauerit, de composito bonis suis cedat, & thesauro furtiuè alio transportato, creditores fallat.

86. Ne quis vsuras exerceat.*

* *Statut. Henr. Anno 1306. edit cap. 4. pag 61. b. c.*

87. Ne Iudei, siue viri, siue mulieres, vsquam in populo Christiano compareant, nisi iniustitiæ atque insaniæ suæ Symbola palam præ se ferant; & nihilominus compellantur decretali, *Post miserabilem (extra de vsuris)* satisfacere. *Concil prouinc sub Nicolao Cusano, Cardinal. cap 5 pag. 247.*

88. Ad has aliasq; omnes iniustitias, iniquitates, fraudes, & dolos à populo, cui præsunt exterminandos, non solùm eos teneri ex charitate; sed & ex iustitia, atque officio suo ita doceant esse obligatos; vt ad resarciendum damnum, quod Respub. per eorum notabilem culpam & negligentiam passa fuerit, obstringantur, adeoque omnem iniquitatem Deo esse execrabilem, vt propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos transferat regnum à gente in gentem. *Exod. 23. Deut 22. Rom 1. cap. Error, dist. 83 cap Si culpa tit. de iniuriis. ca. Non satis. dist 86 cap. de forma. 22 quæst 5. cap Quantæ, De sententia excommunicat. cap. Regum, & cap. Administratores. 23 quæst 5. cap. Ego ff. de iureiur. Cap. Non inferenda. 23. quæst. 3. D Ambrosius lib. 1. officiorum, ca. 36 D. Thomas secunda 2. quæst. 62 artic. 7. Nauarrus cap. 24. manualis, numero 15. & cap. 25. numero 8 5. 23. Eccles 10.*

 89. Et

Vide Bullam Cœnæ Domini.

89. Et quod plurimi intereſt, ex periculo coniuncti Anathematis, ſubinde declarent, quàm temerariè agant, qui de Apoſtolicis Diplomatibus iudicium ſibi vſurpant:

Cap Quanquam, de cenſib. in 6.

90. Qui Clericos ad præſtanda vectigalia compellunt.

Concil prouinc. ſub Adolph 3. Medio ſexto. cap vltimo pag 448. a. b. Item cap. Accepimus. capit. Peruenit cap Ad hæc, & cap Perlatum eſt, in einſdem Concilij Decretis. pag. 453 b. c. d. Et pag 454 a Item in inquiſit quæ à Decanis & Paſtorib. inquiri debent § 94 95 pag 488 d. Synod. Diœceſana Anno 1550 feria 5 poſt Remigij habita, in mandato cuius initium eſt Quanquam diuinis legibus, *pag 512 b c ſtatut. D. VVilhelmi, cap. 16. 17 pag. 168. c d. ſtatut. D. Frid. cap. 33. pag. 206. d. Synodus Diœceſana Anno 1551 ſub Adolph 3. habita, feria 2 poſt Dominicam* Inuocauit, *artic. 5. & 6. pag. 529. d. Concil prouinc. ſub Henrico, Anno 3 0 habita, cap 3 pag. 78 d.*

91. Qui contra exemplum Conſtantini de eorum perſonis aut cauſis, de matrimonio, de Decimis, de Pijs teſtamentis, alijſque ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus actionibus cenſent, & vel inuadere iuriſdictionem, vel violare libertatem ſeu immunitatem Eccleſiaſticam, quauis ratione præſumunt.

*Eccleſiaſt. 7. 1 Theſſ 5. Prouer. 8. Deut. 17. Matth. 22 1. Corint. 14. Hebr. 13. 1 Pet. 2. cap. Quia fratres. 93 diſt cap. Si quis. 7 q. 1 Conc. Trid. ſeſſ. De delectu ciborum D Bernard de præcep & diſp. ſub medium. *Exod. 16. 1. Regum 8. Rom. 13. 1. Corinth 14.*

92. Populũ omnẽ crebrò admoneãt, vt omni honore ac beneuolentia proſequantur Præpoſitos ſuos, eiſq; in omnibus obediant, quos qui audiunt Deum remuneratorem audient, qui verò contempſerint Deum ipſum vltorem ſentient.

93. Leges omnes tam ſæcularis quã Eccleſiaſtici Magiſtratus, & quæcunque ritè pręcipiunt, ſicut rectius* Dei quàm hominum mandata dicuntur, ita etiam ſtatim à legitima promulgatione; niſi obligatio expreſſis reſtringatur verbis, non ſolùm coram hominibus ad euitandã pœnam ab ijs infligendam; verùm etiam in conſcientia ad peccatum obligare, non veniale modò, ſed quandoq; etiam mortale, pręſertim ſi vel contemptus adſit, vel magni momẽti res pręcipiatur. Atq; adeò tãtę quandoq; eſſe obligationis, vt mors potius ſubeũda ſit, quã violẽtur.

** Syn Diœc. 2. Octob. Anno 1548. ſub Adolph 3. habita pag. 412. a.*

94. *Quæcunq; igitur in generalibus & prouincialibus Concilijs, atq; ſacris Epiſcoporũ Synodis, & Conſtitutionibus populo præſcripta ſunt, diligenter eidem à Paſtoribus & Concionatoribus inculcentur, ne eorum ignorantia teneatur.

95. At ve-

95. At verò quemadmodum maximè tenentur Pastores peruigilare pro animabus sibi commissis, & vniuscuiusq; vultum agnoscere, easq; ipsimet pascere, atq; singulis conuenientia dare salutis documenta, & quæcunque eis à Deo & Ecclesia præcepta & præscripta sunt annunciare: ita Christi fidelium est Pastori suo, qui pro eis redditurus est rationem, semper adhærere, eius vocem & instructiones libenter audire, quo in statu salus animæ suę sit, & quæ sint pro illius incolumitate facienda, ex illius ore magno cū desiderio cognoscere; ac idcirco parochialem Ecclesiam suam, & Conciones pastorum suorum, studiosè ac diligenter frequentare. Ad quod ex statuto & definitione Henrici Coloniensis Ecclesię Episcopi admoneantur teneri (nisi rationabilis & euidens causa excuset) in quatuor præcipuis anni festis, Paschæ nimirum, Pentecostes, Omnium Sanctorum, & Dominicę Natiuitatis. Inducātur præterea, vt quod dictis diebus de iure facere tenētur, alijs quoq; diebus faciant, præsertim die Epiphaniæ Domini, Festis Beatæ Mariæ virginis, Die cinerum, Dominica Palmarum, nec non in Ieiunijs, siue diebus Rogationum, dum supplicationes fiunt ab Ecclesia, & Ascensionis Domini, ac Apostolorum, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, die dedicationis & Patroni Parochialis Ecclesię, diebus Dominicis, ac die commemorationis animarū, & quandocunq; in Parochiali Ecclesia, aliqua statio, supplicatio, vel peculiare aliquod festū celebratur.

Cap. 12 in statutis secundario editis, Anno 1307. pag. 71. c.

Ibidem & tit. de Parochis cap. Concil. prouinc. sub Hermanno 5 parte 7. cap. 24.

96. Atq; licet ad Pastores præcipuè pertineat, ea quæ ab Ecclesia statuta & pręcepta sunt, populo indicare, singuli tamen verbi Dei prędicatores, tam Regulares, quàm sæculares, Ecclesiæ Dei præcepta Ecclesiæ quoq; suæ, siue illius in qua concionem habent, proprios dies festos, ac alias annuas pias obseruationes feriandi, ieiunādi, & abstinendi à carnibus (instante tēpore quando in vsum venire debent) singula tamē pro gradu suo tempestiuè, populo annuncient & obseruanda commendēt, ac quibus modis religiosè integreq; seruanda sint, & quid in eis vitiosum ac reprehensibile fuerit cōmonstrent. 97. Ac

Concil. prouinc. sub Herman 5 parte 9 cap. 9. 10. 11 Adolph 3. in Inquisit. quas Decanis & Pastorib. in visitatione proponendas dig. sit § 93 pag. 48. d.

97. Ac initio quidem Quadragesimalis ieiunij, & eo durante frequenter de obseruatione & ratione ieiunij, & quinam ad illud teneantur, edoceant, atq; Canonem, *Omnes vtriusque sexus* (de pœnit. & remiss.) in Ecclesijs publicent, omnesque vtriusque sexus fideles, postquam ad annos discretionis peruenerint teneri declarent, vt semel in anno peccata sua proprio Sacerdoti, seu Parocho suo, vel qui ab eo, eiusque Superiore legitimam habeat potestatem, confiteantur, & S. Eucharistiæ Sacramentum ad minus in Pascha reuerenter suscipiant, sub pœna in contrauenientes lata, vt viui arceantur ab ingressu Ecclesiæ, & mortui Christiana careant sepultura.

Concil. prouinc. sub Adolph. 3 cap. Perlatum nobis est, *in censuris eiusdem Concilij Pag. 455. a.*

98. Hortentur etiam omnes, & omni contentione in vsum ducant, vt non solùm instante die Paschę, quando corpus Domini accepturi sunt; sed initio quoque Quadragesimalis ieiunij, more à Christianis in Ecclesia Catholica hactenus obseruato, peccata sua confiteantur, cùm vt satisfactionem pro peccatis iniungendam, tempore conuenientissimo, & ad hoc consecrato, quantum fieri possit absoluant, seque ad Paschalia mysteria magno cum fructu peragenda ritè disponant; tum vt si propter dilatam in longum temporis interuallum confessionem, & peccatorum multitudinem, quidquam in prima illa confessione inueniatur esse desideratum, illud interea temporis emendari possit. Maximè verò vt sacerdotibus otium sit, quò eos qui imparati ad confessionem venerint, & absolutione indigni sunt, perfectè instituere possint, & ad faciendam salutarem confessionem omnibus modis iuuare; quod ad festum Paschæ concurrentibus vno tempore simul omnibus, & Sacerdotibus plurimum defatigatis, sine periculo Confessarij & confitentis fieri vix potest, & sine magno astantium & expectantium tædio non fit.

Adolph. 3. in inquisit. quæ

99. Quinimò omnes inducant, vt frequenter per Sacramentum pœnitentiæ peccata sua expient, & vt Deo

cordi

cordi ſint, eiuſq́ue paternum in ſe affectum experiri mereantur, corda ſua ab omni affectu, qui eum offendere poſſit, dolore, deteſtatione, ac lachrimis ſemper expurgata habeant, veroq́ue ac ſincero amore accenſa & illuminata.

à Decanis et Paſtoribus inquirenda ſunt. §. 17 pa. 185. d.

100. Conſcientiam ſuam quotidie examinent, & quam viri prudentes, ac filij huius ſæculi in accipiendis & exponendis pecunijs, rebuſq́ue temporalibus adminiſtrandis adhibent diligentiam, ne damnum accipiant; eandem vt filij lucis, & ſalutis æternę ſtudioſiſſimi procuratores, ponant ad breue momentum temporis, in recēſendis totius diei dictis & factis, intimiſq́ue cogitationibus cordis examinandis: ſingula ad præcepta Decalogi, & gemina charitatis præcepta, debitumq́ue muneris ſui ſcopum expendentes.

D Gregor. Homil 4 li. 1. in Ezech.

101. Modum rectè cōfitendi, & quæ ad ſalutarem pœnitentiam ſalutaria ac neceſſaria ſunt, populo ſæpe proponāt, ac pios libellos, vnde peccatorum ſpecies cognoſcere poſſint, & ad inſtituendam rectè confeſſionem dirigi ac iuuari, eis commendent: qualem cenſemus eſſe libellum ſodalitatis Franciſci Coſteri.

102. Exterminent à Sacramentali Confeſſione, longam ac generaliſſimam illam confeſſionem, quæ ad verbum recitata, multi ſe peccata ſua optimè confeſſos eſſe perſuaſiſsimum habent, vt qui nullum non peccatum in genere recenſuerint, cuius ſe reos non dixerint.

D. Thom. opuſculo de modo confitendi, conditione; Quod confeſſio debet eſſe vera.

103. Inſtante die quo ſolennis aliqua habenda erit ſupplicatio, proceſsio, aut ſtatio, exhortentur Chriſti fideles, vt omnes ad profitendum fidem ſuam, ad celebrāda crucis Chriſti myſteria, ad glorificandum in benedictionibus multis nomen Dei ſui, & ad comprecandum pro neceſsitatibus Eccleſię Reiq; publicę conſeruatione, magna deuotione, animorumq; concordia ſub vexillo crucis Chriſti in vnum conueniant, ſtent, & procedant; atq; ab abuſibus in Concilio prouinciali ſub Adolph. 3. damnatis,

De proceſsionib vide libellum ſodalitatis D. Frāciſci Coſteri. In cenſuris & decretis. Concil prouinc ſub Adolph. 3. Cap. Nihil per tam ban

natis, omniq; curſitatione, confabulatione, riſu, ioco, ac quauis alia diſſolutione, ſeu irreuerentia, religiosè abſtineant; vt nemini dantes vllam offenſionem, vituperationibus obloquentium non ſint obnoxij. Digna enim reprehenſione ab aduerſarijs fidei, & Catholicę religionis æmulis carpentur, & eorum vitio, linguę impiæ, in iniuriam ſe religionis armabũt, ſi ipſorum mores in actu religionis, à puritate Chriſtianæ profeſſionis diſcreparint.

104. Dies feſtos ac ſacra Ieiunia, quæ ex præcepto Eccleſiæ coluntur & obſeruantur, ſingulis diebus Dominicis, in ſingulas hebdomadas de ſuggeſtu populo denũciare nõ omittãt, & ſæpè moneãt ad hæc obſeruãda ſub peccati mortalis periculo, omnes Chriſti fideles obſtringi.

105. In quibus præſtandis ne filij familias, famuli, & ancillæ negligentes ſint, aut à parentibus, dominis, ſiue dominabus impediantur; crebra inculcatione docendi illi ſunt, non ſolùm teneri eos, vt illos ab obſeruatione præceptorum Eccleſiæ non impediant, ſed & vt in ea re negligentiores excitent, tranſgreſſores corripiant & corrigant, atq; inuitos quibuſcunque poſſunt modis cogant & compellant. Nam quod de Sacerdotibus ſcripſit Chryſoſtomus: *Sacerdos etſi propriam bene diſpenſauerit vitam, aliorum verò non cum diligentia curam habuerit, cum permitioſis in gehennam vadit*: etiam in parentibus, præceptoribus, dominis, omnibuſq; præfectis, ex cura & diſciplina filiorum, diſcipulorum, famulorum, omniumq; ſubiectorum neglecta, locum habere arbitramur.

106. Ne caupones, nautæ, carrucarij, tabelliones, paſtores ouium, armentarij, bubulci, ac reliqui omnes iumentorum pecudumq; ac vinearum cuſtodes, aliiq; ſimilis ſortis homines, quiq; vel cũ hominibus externis negotiũ habent, vel extra hominum conſortium verſantur, aut tanquã vagi & errones, per regiones ac ciuitates diſcurrunt tam brutales & irreligioſi fiant, vt homines, aut certè Chriſtiani eſſe non videantur, nulliſq; Eccleſiæ legibus

Margin notes: *ctum, pag. 451. & in inquiſit. quas idē Archiep. Decanis & Paſtorib. preſcripſit, § 11. pag. 486 Concil. prouinc. ſui Herman. 3. parte 9. ca. 7. 8 9. 2 ad Cor 6 D. Leo ſermo. 4 de quadrageſ. qui legitur Dominica in quadrageſ. in officio Romano. Vide exēpl. 1. Reg. 2. de Heli.* — *In 10. cap. Ioannis.* — *Cap. Duo 23 queſt. 4.* — *Adolph. 3. in Inquiſit. quæ de laicis & plebe fieri debent. § 25. pag 500 a.*

gibus

gibus teneri, ac ita prorsus obliti Domini Dei sui, vt nullũ inter festos & profestos dies faciant discrimen; intenti tantùm vt ventrem siliquis impleant, cõtempto verbo Dei, ac viuificis redẽptionis suæ mysterijs, sine quibus omnis anima fame perit: persuasum esse cupimus omnibus Pastoribus & verbi Dei prædicatoribus, multos imò quãplurimos inter hos, esse à Deo electos, & ad vitam æternam prędestinatos, qui non tam malitia quàm crassa ignorantia, & cæca quadã vitæ consuetudine, profundè in peccatis suis dormiunt, eò quod dormiãt ipsi, qui eos extimulare, & ab hoc lethargo excitare deberent. Quos vt excitemus, quò ministrorũ Ecclesiæ officium illis nõ desit, quin instructionibus, monitionibus & exhortationibus salutaribus excitati, resipiscant & salui fiant; omnes Pastores & Cõcionatores hoc decreto censemus monendos, vt pręter alia charitatis & vocationis suę officia publicè & priuatim, per se aut per alios hisce præstanda, frequenter ad eos sermonẽ in concionibus suis conuertant, & pro gratia sibi data, ea in mediũ adferant, quæ eos acriter cõpungant, vnde in timore Domini concipiant spiritũ salutis, quo viuificati anteactæ vitæ eos ex animo pœniteat, & Ecclesiæ præcepta ceu certissima & necessaria æternæ salutis subsidia, tota voluntate amplexentur, & religiosè obseruẽt; ita vt diebus Dominicis & festis nihil prius habeant, quã vt sacrę concioni attẽti intersint, & propiciatoriũ nouę legis, à Christo Domino institutũ Missæ sacrificiũ, in spiritu humilitatis & corde cõtrito, vnà cũ sacerdote Deo Patri offerant, & per odorẽ suauitatis illius, se suaq; omnia, diuinę eius maiestati cõsecrent; 1 Petri 5.
& quò eadẽ illius clementiæ faciant acceptiora & commendatiora; omnẽ sollicitudinem suam in illum proijciant, scientes, quoniã ipsi cura est de ipsis, seq; hac in spe, promissione eius magis magisq; confirment, quoniã ipse dixit: *Primùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis: & non te deseram, neque derelinquam.* Matth 6. Luca 12. Hebr. 13.

 107. Quo-

107. Quoniam quandoq; videre eſt, pauperes & mendicos, tempore diuini officij & ſacræ concionis, perinde ac ſi illa nihil ad eos pertinerent, inuerecundè & irreuerenter per templum obire, & populi attentionem importunis emẽdicationibus in petendis eleẽmoſynis perturbare; monendi illi ſunt, non minus ſua quàm aliorum intereſſe, vt vnà cum alijs attentè, reuerenter & deuotè diuinis officijs, ſacriſq; concionibus interſint, & eleẽmoſynas ante fores templi petant; atq; inſinuandum populo, in ſtatutis Synodalibus ſub Henrico & Hermanno quarto, ad præſcindendam hanc inuerecundiam conſtitutum eſſe, vt in Eccleſijs eleemoſynas petentibus, nihil tribuat; ſed quod largiente Domino eis dare volebat, hoc eis ante Eccleſiarum fores dilargiatur.

In ſtatutis Henrici in vere æditis, cap 14 pag. 103 b. ſtatut. Herman. 4. § 16. pag. 275 a. Concil prouinc ſub Herman. 5. parte 3 cap 25.

108. Admoneatur quoque populus & frequenter & acriter, vt à deambulationibus, fabulis, alijſque irreuerentijs in domo Dei ſe contineat, non tantùm, quando diuina peraguntur myſteria, aut conciones habentur, ſed omni omnino tempore: atque pueros & canes, quos à clamoribus ſtrepitu atque latratu cohibere non valet, domi relinquat, memor ſermonis Domini. *Quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus*. Et ſanè acriter, ac exemplo Domini magno feruore hoc agendum eſt, cùm abuſus ille videatur fidei eſſe defectus, eamque vnà cum charitate in Deum tantum refrixiſſe, quantum in cauendis & tollendis huiuſmodi abuſibus, pietatis zelus decreuerit, eſſeque proximum, vbi hæc inualeſcunt, vt quod reliquum eſt in diuino cultu, pereat, ac tandem auferatur regnum Dei, ac detur genti facienti fructus eius.

Eſaiæ 56. Ierem. 7. Matth. 21. Marc. 11. Lucæ 19. Adolph. 3. in Synod. Diœceſan Anno 1549. 2. Oct. habita pag. 462. b.

109. Arguantur & illi, qui audita concione, imò ne audita quidem concione, ſed Euangelio duntaxat, mox tẽplum egrediuntur, ac perinde, ac ſi Eccleſiæ præcepto in eo ſatisfactum eſſet, neglecto (quod pręcipuũ erat) ſacro Miſſę officio, reliquum diem in ocio in obambulationibus,

Concil. Carthag. 4. cap. 24. de Conſecrat diſt. 1. cap Sacerdote.

bus,conuiuijs,compotationibus,ebrietatibus,ludis,adeundiſque ſpectaculis, vel operis aliquid ſeruilis faciendo conſumunt ac perdunt. Moneantque eos audito in primis Miſſæ ſacrificio & ſacra cõcione, reliquum diem animo & corpore in pietatis & religionis officijs eſſe trãſigendum. Ideoq; matutino & veſpertino tempore diuinum officium ſolenni cantu in templis, adhibita etiam inſtrumentali melodia prolongari, vt hiſce Chriſtianæ pietatis incentiuis & delitijs ab omni alia re, quæ eos delectare poſſet, eorumq; animos ad ſe auocare, ablactarentur,& in eiuſmodi officijs ab initio vſq; ad finem perſeuerarent: quemadmodum in primitiua Eccleſia factũ eſt, & ab omnibus longò poſt tempore obſeruatum, quamdiu opera ac beneficia Chriſti vigili mente, amanteq; animo, cuiuis cognita & perſpecta erant, & vniuſcuiusq; deſiderium, ad cæleſtia magis quã ad terrena ferebatur.

Adolph. 3. in Inquiſit. quæ à Decanis et paſtorib. inquiren Iurn. § 92. pag. 488 d. Et in Inquiſit de laicis. § 23. pag. 499 d. Concil. Agath. cap. 21 De conſec. diſt 1. cap. Conuenit.

110. Non ſolùm diebus feſtis & Dominicis, ſed & prophanis, maiorum ſuorum exemplo, ſtudeant S. Miſſæ ſacrificio intereſſe: cuius vt abundantem in ſe virtutem ſentiant, eius myſteria cum affectu recolant, & vnà cum oblatis muneribus voluntatem ſuam, omniaque ſua Deo ſacrificent, & ad eius ſolius honorem & gloriam omnem vitam ac mortem ſuam ei in perfectiſsimum holocauſtum offerant.

111. Sed & conſuetudinem ſibi faciant, ſæpe ac frequẽter per diem, ſancta cogitatione corda ſua à terrenis abſtrahere, & Chriſti beneficia, redemptionisq; noſtræ myſteria, vigilanti deuotoq; animo ita expendere, vt in affectum tranſeant, animumque ac omnia interiora eius, tam validè accendant, vt gratitudinis loco hoc quod acceperunt quodque ſentiunt, alijs quoq; ſecum commune eſſe cupiant, & ad hoc vnà cum paſtoribus ſuis, pro modulo ſuo, collaborare ſtudeant.

112. Moneant cunctos ſedulò, vt quę docente Paſtore in Eccleſia didicerint, eadem filios ſuos & alios, præci-

Adolph. 3. in inquiſit. quæ

*à Decanis et Pastorib. inquiri debent. §. 19. pag. 4‸4.d. Vide D. August. sermo. 30. de Sanctis vel lectionē 8 diei 3 infra octauam S. Laurentij in Breuiar. Roman. * Chryso Homil 6. ad populum Antiochen.*

puè quorum eis cura commissa est, domi suæ doceant, eosque in omni pietate & obedientia, timore & reuerentia erga Deum ac Superiores suos, & fraterna charitate erga omnem proximum assiduè & diligenter instruant.

113. *Vt eos secum ad templum semper adducant, eorumque mores, corporis motum, atque dispositionem, ita forment, qualiter eum decet, qui cum Deo est locuturus, aut eum ad se loquentem auditurus.

114. Vt domum reuersi, eos examinent, quid ex concione obseruauerint, dentq; operam, vt ad ea maximè pateant eorum aures, & inardescat animus, quæ ad exercendam pietatem in Deum & proximum potissimè faciũt.

115. Vt nunquam cibũ sumant, nũnquam cubitũ eant, nunquam è lecto vel à mensa surgant, nisi per orationē se Deo commendēt, & de acceptis beneficijs gratias agãt.

Hiero. in epist. ad Heliodorum.

116. Vt quotidie recordentur tyrocinij sui diem, in quo Sathanæ & omnibus pompis ac operibus eius mortui, & Christo in Baptismate consepulti, se ei soli victuros in Sacramenti verba iurarunt.

Ephes. 6. D. Ambros. lib. 3. de virginibus. D. Aug. li 1. de Symbolo ad Catechumenos cap. 1

117. Vt ad huiusce rei memoriam, & ad innouandam atque excitandam in Deum fidem, spem, & charitatem, Symbolum Apostolorum, antelucanis & vespertinis horis quotidie recenseant; eoque cùm horrent aliquid, animo recurrant, seque hoc cordis sui signaculo contra omnia tela nequissimi ignea muniant.

118. Ad omnē motum, ad omnē incessum, manu crucem pingant, & vniuersam crucis causam, meritũ, virtutem, & mysteriũ, tanquã incensum Deo gratissimũ, sibique adiutoriũ potētissimũ, aduersis autem potestatibus, cõtra omnia eorũ machinamenta horribili trophæũ, vniuersis cogitationib. verbis, & operib. suis coniungant.

Marc 9. Adolph. 3 in inquisition à Decanis & Pastorib inquirendis, §. 60. 61. pa. 487.b

119. In omni aduersitate, afflictione, periculo, seu necessitate sua, toto corde ad Deũ confugiant; ac voce salutare nomen Domini nostri Iesu Christi inclamantes, omnē sollicitudinem ac spem suam in illũ proijciant. Scientes quoniam eius velle iuuare est; hoc autē cum facturum, si

pos-

poscenti salutare,& satis pro merito rei desideratum.

120. Vt Deiparę virginis Marię,Sanctorumq; Angelorum, ac omniũ Beatorum patrociniũ assiduè implorẽt, eorumq; intercessionibus & meritis se Deo faciant gratiores; quò, quod ab eo desiderant facilius obtineant, & abundantiorem eius erga se gratiam experiantur.

121 Vt certos sibi ex his eligant studiorum, negotiorum,ac actionum suarum præsides, totiusq; vitæ suæ custodes; quos sibi peculiaribus officijs ita deuincire studeant,vt eorum patrocinio, protectione, atq; auxilio in omnibus periculis, necessitatibus, & difficultatibus suis frui mereantur, quemadmodum deuota ac sapiens maiorum pietas,magno suo commodo,domos,parochias, Episcopatus, prouincias, ac regna sẽper cõmendata esse voluit, eorumq; tutelæ ac patrocinio religiosè cõmissa. *Daniel.10.*

122. Vt peculiari animi gratitudine ac deuotione ferantur, ad colendos & inuocãdos eos, quorum opera ad fidei cognitionẽ peruenerunt,& in ea confirmati,& educati sunt; eorumq; meritis & intercessionibus eã instaurari,conseruari,& posteritati suę,integram & inuiolatã, quemadmodum à maioribus accepimus, traditam iri postulent, & in hoc quoq; Sanctorum ac maiorum suorum exemplo, alijs modis collaborent.

123. Vt ad Sanctorũ patrociniũ obtinendum, eorũ exemplo, vitæq; ac spiritus consortio, à peccatis peccatorumq; illecebris, & occasionibus,ad eorum honorem se se contineant;& si quando aliquam inde maculã pro humana fragilitate contraxerint;ab ea se quàm primũ purgent,ieiunijs voluntarijs,& misericordiæ officijs, alijsq; carnis castigationibus, bonisq; operibus sanctis appropinquent. Debent enim Martyres, vt dicit D. August. in nobis aliquid recognoscere de suis virtutibus, vt dignentur pro nobis supplicare. Et proximi illi nobis sunt, inquit D.Ambros.si ipsi Martyribus,deuotionis societate, misericordiæ quoque muneribus appropinquemus. *Sermo 14. de Sanctis.* *Ambros.de viduis.*

124. Dies eorum festos religiosè colant,eorũ corpora,

Spiri-

Spiritus sancti quondam habitacula, sacrasq; Reliquias atque imagines in summa veneratione habeant, precioso velamine ornent, procubitu, osculo, cereorum accensione, alijsque pijs officijs honorent: loca eis dicata, vel eorum Reliquijs, operibus aut memorijs illustria, deuotè visitent; peregrinationes eò instituant; vota eis cum iudicio, & discretione voueant; quæ vouerunt fideliter reddant; obtentorum beneficiorum signa grato animo eis ponant; Deo de eorum victorijs gratias agant, & seipsos ad imitationem talium coronarum, atque palmarū, eodem inuocato in auxilium, ex eorum memoria accendant.

D. Aug. li. 8 de ciuit. Dei, cap. 27.

125. Ad quę vt magis inflammentur, Sanctorum res gestæ, pugnæ, victoriæ, honores, triumphi, patrocinia, miracula, & varia quæ inuocantibus se præstiterunt beneficia, cùm eorum natales celebrantur, & aliâs quandocunque dabitur oportunitas, ex probatis duntaxat authoribus & historijs recenseantur; nec id quidem ieiunè aut historicè tantùm; sed ad excitandum similem fidei, spei, & charitatis feruorem, qualem Dei gratia & in Sanctis & in illorum cultoribus, qui Sanctorum intercessionibus, & meritis in necessitatibus suis mirabiliter adiuti fuerunt, viguisse videmus.

Eccl. 10. Tob. 1. Galat. 6.

126. Vt vnicuique cura sit de proximo suo; & sese mutuò, exemplo pijssimi Tobię ad currendam viam mandatorum Dei, ad Ecclesiæ præcepta, omnisque iustitiæ, charitatis, & misericordiæ opera præstanda adducant, cohortentur, inuitent, & extimulent, nihilque intermittant, quod ad lucrifaciendam fratris sui animam, ad augendum & promouendum honorem & gloriam nominis Dei se debuisse facere in hora mortis suæ iudicabūt.

D. Aug. li. 1. de ciu. Dei, cap. 9.

127. Vt peccantes benignè admoneant; & ne ob intermissum fraternæ correptionis officium iusto Dei iudicio cum peccatoribus affligantur, semel, iterum, ac tertiò eos corripiant. Quod si ipsi corripiendo nihil profecerint,

cerint, alios quos plus obtenturos sperant, ad præstandum hoc officium inducant.

128. Vt filios suos, & in quos ceu parentes, tutores, præceptores, domini aut præfecti & inspectores authoritatẽ habent, non modò peccantes corripiant, sed & quemadmodum de obseruatione præceptorũ Ecclesiæ dictũ est, *a* corrigant & castigent, atque inuitos ad omne opus bonũ quod facere tenentur cogant & compellant. Nam ad ea quæ consilij & liberæ meræq; electionis sunt, adeò cõpellendus nemo est, vt quicunq; id facere præsumpserit, vel in hoc consiliũ, auxiliũ, vel fauorem dederit, in quibusdam casibus ex vigore sacrorum Canonum anathemati subiectus sit. Quare nemo vel ad ingrediẽdum Monasterium, vel ad suscipiendum cuiuscunq; Religionis habitum, vel ad emittendam professionem, vel ad contrahenda matrimonia aliquam cogat, vel sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi sine iusta causa, impediat, quo minus liberè id faciant.

1. Reg 2. et 4. Prouerb. 23. Eccles. 30.

a Supra §. 105.

Cap. Duo 23 quæst. 4.

Concil. Tolet. 3 Can 10. 32. quæst 2. cap. vltimo. Concil Parisiens 1 cap 6. cap. Nullus 36 quæst. 2. Concil Trid. sess 24. ca 9. sess 25. cap. 18.

129. Vt singuli siue in publico, siue inter domesticos parietes agant, semper laudabiliter, & irreprehensibiliter conuersentur; & non minus filijs aut famulis duntaxat præsentibus, à verbis & factis improbis abstineant, quàm in magna & reuerenda hominum multitudine constituti abstinerent.

130. Vt probi & pij filij, qui parentes habent, impios vel improbos, aut aliter quàm Christianos decet viuentes, eos obsecrent vt à peccatis suis conuertantur. Itẽ doceant & rectè eis consulant si possint; adhibeant etiã viros graues, qui authoritate apud illos pollent, vt hoc faciant, nihilq; pietatis & Christianæ sollicitudinis prȩter mittant, vt resipiscant, & salui fiant. Si autẽ tam peruersi fuerint, vt etiam filios à pietate abducere studeant, vel eis aliquid contra præcepta aut consilia Dei vel Ecclesiæ præcipiãt, aut in his sine quibus Deo placere nõ possunt,

quoquo modo molesti sint; dictum sibi cognoscant: *Si quis non odit patrem suum & matrem, non potest meus esse discipulus*: & *si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proijce abs te*. Atque cum D. Petro Apostolo dicant, *Obedire oportet Deo magis quàm hominibus.*

Luc. 14. Matth. 18. Actor. 5.

131. Porrò crebris cohortationibus, & instructionib. agant, vt omnes & singuli agnoscant, fugiant atq; horreant peccatorum turpitudinē & immanitatē; ac seruitutem, qua illis sine vlla requie seruiebant, in seruitutem iustitiæ commutent, & ad studium & amorē virtutum singulis peccatis, quibus tenebātur, contrarium transferant; vt quēadmodum seruiebant immunditiç & iniquitati, ad iniquitatē, ita seruiant iustitiç in sanctificationē, ad formā ab Apostolo Romanis & Ephesijs præscriptā: vt qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret manibus, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.

Psalm 36. Rom. 6. Ephes. 4.

132. Contra ea autē peccata, quæ cōsuetudine ita viluerunt, vt peccata esse nō videātur: vt sunt multis quotidiana iuramenta, periuria, votorū violationes, maledictiones, deuotationes, blasphemiæ, irç, inuidiæ, odia, æmulationes, rixationes, lites, cōtētiones, detractiones, furta, lucra illicita, vsuræ, mendacia, cōuiuiorū & vestiū luxus, ebrietates, crapulæ, impudicitiæ, fornicationes, omissiones actionū misericordiç, aliorūq; bonorū operū, quādo ad ea tenebātur; & si quç sint alia, quorū frequēs vsus aut peccātiū multitudo, corda hominū dementauit; tāto crebrius agāt, tātoq; studiosius, vehemētius & acrius insurgāt, quanto minus ab ijs populū esse viderint auersū, minusq; ad ea cauenda & declinanda, instructum atq; munitum. Nihil enim potest homini Christiano periculosius accidere, quàm ad letalia hæc vulnera obstupescere, & de vulnerum medela ne quidem cogitare.

Vide D. August. cap 78. 79. 80. Enchiridij. Plura quæ huc pertinent, vide in Inquisitionib quas Adolph. 3 ad visitationem & examen plebis edidit, pag. 499

133. Et cùm videamus Christianam charitatem adeo nunc refrixisse, vt in omni Christianorum ordine, in omni statu ac ætate, magna sit ad omne vitiorum genus facilitas, magnaq; pronitas & inclinatio: censemus Catholi-

tholico Concionatori, nullum omnino peccati genus prętermittendũ esse,quod non,quãdocunq; dabitur occasio, prudẽti circũspectione & methodo tractandũ, & à Christianorũ finibus expellendũ,suscipiat,& quãtopere à Christiana professione, & libertate alienũ sit peccatis seruire,declaret; quandoquidẽ illa non solũ non patiatur inter Christianos peccata regnare, sed ne nominari quidẽ,&Deum ex toto corde,ex tota anima,ex omnibus viribus,& ex omni mente ita diligendũ præscribat,vt ne quidẽ remissio ab intentione inchoatæ & inceptæ charitatis facienda sit vnquam; sed ad perfectiora semper contendendum. Nam & otiosum verbum, & leuis ira in iudicium vocatur.

Ephes 5. Luc. 10. Philip. 3. Matth 12. & 5. D. Bernard. serm. De Baptismo. de Sacram. altarũ, de ablutione pedum habito in cœna Domini.

134. Quãdo peccatũ quod exterminatũ erat, & à Christianorũ vita diu exulauerat, in Christianorũ mores rursum irrepere, vel aliud nouũ prodire animaduerterint, mox vt decet sollicitos supra populũ Dei speculatores, qui nolint silentio suo animęq; suę periculo,populũ cui superintẽdunt perire, buccina vocis suæ vniuersum populũ excitent,&qua parte aduersarius,qui circuit quęrẽs quẽ deuoret,in castra Dei studeat irrũpere,ac fidei,spei,& charitatis munimenta deuastare,commonstrent:atq; tãquam Pastores super gregẽ suum, semper vigilãtes,in ipsis principijs, antequã consuescere malũ inceperit,(difficilius enim reprehenditur, quod permittitur consuescere) ei validè resistant, primisq; eius excursionibus potenter occurrant; nempe vt peccantes ita corã omnibus arguant, vt cęteri eos imitando peccare timeant. Quod, vt prudenter & ea qua par est circũspectione faciant, atq; feruenti quidem, sed ordinata, ac pastorali charitate perficiant; consultissimum fuerit, in Synodis Pastoralibus, huiusmodi causas tractandas proponere, ac communi deliberatione, communique iudicio definire. *Frater enim qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma, & iudicia quasi vectes vrbium.* Si tamen quid graue acciderit, in quo eorum iudicia hærent, vel tanti non sunt

Ezech. 33. 1. Timoth. 5. 1. Cor. 4 et 5. Galat. 1. & 3. Prouerb. 18.

ponderis, vt authoritatem facere possint, hoc ad proximam Episcopalem Synodum referant, plurium ac maiorum iudicio exquirendum, maiorique auctoritate & censura definiendum.

135. Quia verò in ciuitatibus ac locis, vbi magna populi frequentia est, & in quibus viget negotiatio & mercatura, cùm ex consuetudine cũ hæreticis, tum ex iniquis cambijs, vsuris, varijsq;, & nouis dolis, ac fraudibus, quotidiè noui exoriuntur conscientiarum casus, qui nec sine magno iudicio, & eruditione explicari queunt, nec tã longam semper patiuntur tẽporis dilationẽ, vt super ijs vel pastoralis vel Episcopalis Synodi resolutio expectari sine incommodo possit: præcipimus & mãdamus, vt Pastores ciuitatis Metropolitanę Coloniensis, singulis mẽsib loco aliquo publico cõueniant, & difficultates quas vel ipsi, vel eorum Coadiutores seu Capellani, vel Pastores alij, in alijs ciuitatibus aut pagis Diœcesis Coloniensis habitantes in ministerio suo experiuntur, inter se cõferant, examinent, ac communicatis consilijs & iudicijs se inuicẽ, ac quoscunq; alios, in quibus possunt, iuuent & cõfirment. In casibus autẽ grauioribus, & difficilioribus nimisq; ambiguis, Ordinarij sui, vel nostram quoad hîc erimus, aut Romanæ sedis definitionẽ & authoritatem requirant; quemadmodum à maioribus magna sollicitudine, & diligentia semper factũ, tot Decretales Romanorũ Pontificũ epistolæ manifestant. Pastores verò qui aut ruri, aut in alijs ciuitatib⁹ Diœcesis Coloniens. agũt, alijq; animarum curã gerentes, in causis & quęstionibus ambiguis, omnibusq; officij pastoralis difficultatibus, iudicio, consilio, ac responsis Pastorum Coloniensiũ erudiri & cõfirmari petãt. Et si quẽ in parœcia sua habuerint hęreticum, quẽ quod satis eruditi non sint, ab errore suo reuocare nõ possunt, eum Coloniam, vel ad pastores pręcipuos, vel ad alios Theologos instruendũ adducãt, vt ei erroris sui tenebras manifestè reuelẽt, & Catholicæ veritatis lumen, omnibus modis cõmonstrent. 136. Vt

136 Vt autem Metropolitanæ ciuitatis Coloniensis Pastores, tales sint, quales eos esse debere par est, qui alijs hac prerogatiua & eximia authoritate preferantur, ac in explicandis omniũ aliorum difficultatibus, & perplexis questionibus soluendis, aliorum onera portent, magnãque Episcopalis sollicitudinis partẽ subleuẽt: Volumus vt ad hosce Pastoratus, non promoueantur nisi viri, vt singulari vitæ integritate, prudentia & zelo, ita & eruditione magna alijs omnibus præeminentes; qui iuxta Bullã vnionis præbendarum, pastoratibus hisce vnitarum, sint Doctores aut Licentiati, in S. Theologia vel iure Canonico, aut digni vt quamprimũ Licentiati fiant; & vt illi qui nõdum promoti huiusmodi Ecclesias nunc obtinent, vel ad hunc promotionis gradum, omni studio & diligentia contendant, vel cur id non faciant, coram nobis aut Ordinario suo, intra viginti dierum spatium, à publicatione horum Decretorum sese excusent.

137. Ad consulendum conscientiarũ puritati, & ad extirpandum omnem cambiorum, negotiationis seu mercaturæ, muniorũ, artium, ac diuersarum operarum iniustitiam, & iniquitatẽ; necessariũ esse censemus, vt Pastores aliјq; Concionatores, prætermissis sermonibus alijs minus vtilibus, cùm tẽpus, locus, & auditorium postulare videbitur, quæ ad cambia, & negotiationẽ, iustè instituenda, quæq; ad quæuis munia, artes, operas rectè & piè exercenda requiruntur, pro Concione explanent, & casus omnes ad faciendã restitutionem obligantes, recenseant, fraudesq;, dolos, & vsuras, (quantum sine simplicium, & fraudes ignorantium periculo fieri poterit, ne dum iniqua agentes corriguntur, iniqua facere discant, qui iniquitatis exercendę modum antè ignorabant) speciatim proponant, singulosq; sedulò ac frequẽter admoneant, vt se diligẽter examinent, anne quidquã quod restitutioni obnoxiũ sit, possideant, illudq; quamprimùm restituant. Quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.

 138. Quan-

D. Augu. de nat. & grat. cap. 68.

138. Quandocunque vel ad fugam & odium iniquitatis seu peccati, vel ad amorem & studia virtutum populum excitabunt; nō solùm aut terroribus eum verberēt, aut præmiorum laudibus erigant, vel proposita etiam virtutis pulchritudine eum ad faciendam virtutē duntaxat alliciant, peccatique turpitudine, & abominatione peccati inijciant horrorem; sed & modum ac rationem doceant, qua à pristina consuetudine mala, potenter, & efficaciter abducatur, & ad faciendos quotidie in via virtutis magnos progressus, in interiori homine corroboretur; vt tota voluntate in hoc ardeat, & perseueranter sic currat, vt ad perfectum, quò lex perducere non potest, perueniat, illudque comprehendat. Cùm autem multa adduci possint, quæ ad cuiusque peccati extirpationem, & ad inducendas, exercendasque virtutes plurimum conferant; meminerint tamen ad innouandam interioris hominis creaturam, nihil tantā habere efficaciam, nihilque tam necessariū, & à noui testamenti prædicatore magis prædicandum; quàm præuenientem, viuificantem, cooperantem, dirigentem, conseruantem, ac consummantem Christi Redemptoris ac vnici Saluatoris nostri gratiam; qua occęcatus hominis animus, ad ea quæ salutis suæ sunt illustratur; voluntas ad bonū in primo eius effectu præuenitur, ex praua & rebelli corrigitur, ac in bonam & rectam mutatur, correcta in singulis operibus bonis, & tentationibus omnibus superādis, potenter & misericorditer ita adiuuatur, &, vt bonū velit, & vt bonum operetur; atque vt malum odiat, illudque persequatur; ac vt in bono proficiat, & ad finem vsq; vitæ suæ perseueret. Ad hanc gratiam impetrandam & obtinendam, media sunt, Sacramenta, & oratio. Sacramentis quidem gratia confertur: oratione verò exercetur desiderium nostrū quo possumus capere, quod Deus præparat dare. Illud enim valdè magnum est, sed nos ad accipiendum valdè parui & angusti sumus. Tanto autē

Ioan 15. 1. Cor. 4. 2. Cor. 3. Philipp. 2. Conc. Arausican. 2.

D. Aug. epi. 121 cap. 8. 1. Cor. 3.

latiores ſumus ad accipiendum, quanto id & fidelius credimus, & ſperamus firmius, & deſideramus ardẽtius. Ad frequentem igitur Sacramentorum vſum, & orationis familiaritatem, in primis excitandi ſemper erunt, quicunque vel ad relinquenda peccata, vel ad ſuperandas tentationes, vel ad quaſcunque virtutes alias exercẽdas, doctrina & exhortatione dirigentur.

139. Quando concionem habituri ſunt, diu ante conſiderent, quid ſint dicturi, nec vnquam ingenio aut dicẽdi facultate, & conſuetudine ita cõfidant, vt ſine diligenti ſtudio & præparatione ad concionandum prodeant, & temerè quidquid in buccam venerit, profundant.

140. *a* Ad præparationem hanc in primis pertinet, vt rectam faciant intentionem ſuam, & ſola Dei ac proximi charitate, ad concionandum moueantur, vnicũ ſermonis ac laboris ſui ſcopum ponendo, in excitatione & promotione pietatis; vt in eo, quod vice Dei poſiti diſpenſant, nihil ſe humanitatis admiſceat; nihil ſit in verbis aut moribus, quod ad vanã oſtentationẽ faciat; nihil quod ex ambitione proſiliat; nihil quod ex æmulatione, indignatione, contentione, auaritia, vel quouis alio prauo affectu procedat; ſed ſubtili examine cuncta diſcuſſa, & diſcreta ſint, & in rationali iudicij, pro ſola interni iudicis intentione definita.

141. *b* Erigendus ac confirmandus deinde meditatione eſt animus, ne timore, metu, verecundia, vel adulatione, ac ſtudio placendi hominibus magis q̃ Deo, animi robore diſſipato, verbũ Dei alligetur; & ad euadendas irriſiones, ingratitudines, aliaq́; incõmoda, pericula, & tribulationes, ſubterfugiãt aliquod Dei conſiliũ populo annunciare; faciantq́; huius vitæ cõmoda, aut ipſam vitã ſuam pretioſiorẽ anima ſua: ſed euangelij cauſa, & procurãdæ ſalutis proximorũ gratia ad prædicandam veritatẽ tanto acrius inſtigentur, quo vel maiore perſecutione premuntur,

D. Auguſt de doctr. Chriſt. li. 4. ca 15. 18. a 1. Petr. 5. D Greg. cap. 11. li 19 mor. ca 24 li. 22. moral. cap 1. li 1. cõment. in 1. Reg Ad illud: Noua cula nõ aſcẽdet ſuper caput eius. Conc prouin. ſub Hermã. 5. parte 4. ca. 8 parte 6. ac. 4 12. & 13. D. Greg. parte 2 paſt c. 2. b Hic ſeruiũt nõnulla Pſal. 39 52. Sap 7. Eſa. 3. 12. 40. 41 43. Iere. 1. 7. 15. Ezec. 3 & 33. Iona 1. 3. Matt. 10. Marc 8. Luc. 9. 10. Act 4. 5. 20 27. Rõ. 1 Gal 1. Ephe. 6. 2. Theſſ 3. 2 Tim. 1. & 2. Apoc. 2. et 3 D Cypr. de exhort Mart. ca 10. D Greg. c. 21. lib 31. Mora part. 2 paſt. c. 4 & 8 Lib. 1 epiſtol. epiſt. 24. & hom 9 l. 1. in Ezech. D. Proſp li. 1. vitæ cont. ca. 20. 21 Plura vide apud Anton Poſſ. in lib. de rat docendi Cat. Catech.

mūtur, vel impia cogitatione ad molliter vel eneruiter agendum, vehementius tentantur: vt nunquam taceant siue proficiāt, siue non proficiant auditores; siue eisdem placeant, siue displiceant.

Actor. 4. Matth. 10. Historia tripart. l. 10 ca. 35 D. Grego. lib 31 Moral. cap. 25.

142. Proinde si Princeps quispiam, aut sæcularis Magistratus silentium eis imperet; meminisse debent Apostolorum, quibus cùm esset non sine graui interminatione mandatum, ne vltra de Christi nomine loquerentur, dixerunt: *Si iustum est in conspectu Dei vos potius audire, quàm Deum, iudicate; non enim possumus nos, quæ vidimus & audiuimus, non loqui.*

143. *a* Et vt non sint velut æs sonās, aut cymbalum tinniens aërem duntaxat verberantes, seu inani verborum strepitu aures ferientes, & ad ostium cordis non penetrantes; non tantùm curare debent vt habeant quod cōgruenter dicant, & hoc quod dicturi sunt bona intentione, sine timore & adulatione pronuncient; sed (quod etiam ad illa quàm plurimum facit) vt id ipsum ipsimet quoque sentiant; nec sentiant modò; sed & in se ipsis habeant; vt hoc quod loquendo docturi sunt, non è labijs tantùm, sed & ex corde proferant, aliorumque vitam non loquendo saltem, sed vitæ quoque suæ exemplo cōponant: adeoque non solùm descriptiones Rhetoricas, aut definitiones Dialecticas faciant; sed quemadmodū maximè eos decet, qui pro Christo legatione funguntur, rem ipsam actu demonstrent; vt *b* forma facti fidelium ex animo, in sermone, in conuersatione, in fide, in castitate cum D. Paulo, verè & confidenter dicere quisque possit: *Imitatores mei estote, & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram.* Magnam quippe illius sermo ad excitandam fidem ac spem, & ad accendendam in alijs charitatem habet virtutem, qui cum hisce virtutibus plenus sit, totusque charitate ardens, & lucens, de ijs loquitur, non vt de rebus extra se positis, & quas tanquam canalis siccus, ac forsitan immun-

munditia sua etiam horridus, ad alios transfundere velit; sed vt eas ipsas verè possidens, & purissimum fontem aquæ viuæ, in ventre suo scaturientem habens, c quem foris deriuet, in plateas diuidat, & abundantia sua superefflüens, in flumina latissima effundat. Lucerna autem quæ in semetipsam non ardet, rem cui superponitur accendere non potest.

a D August lib. 4. de de doctr. Christ. ca. 27. D. Gregorius lib. 19. cap 6. & li 25 ca. 30. & li. 31. cap 1 moral. Item parte 3 pastoralis cap. vltimo & lib. 2 cap 4 in 1 Regum exponens verba hæc. Et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram. Et libro tertio cap 1 in 1. Regum exponens illud. Iudicauit quoque Samuel Israelem cunctis diebus vitæ suæ. Et lib. 4 cap. 4 exponens illud. Senuit autem Samuel b 1. Pet 5. 1. Timoth. 4 Tit 2. Philip. 3 Concil prouinc sub Herman 5 parte 5. cap. 2 & parte 6 ca. 8 c Prouerb 5. Ioan. 7. Vide D Bernardum serm. 18 & 59 in cantica D. Gregor Homil. 11. & 18. lib. 1 in Ezech.

144. Mundi igitur sint, qui alios mundare ex officio & professione sua debent, & à peccatis omnibus ita abhorreant, vt horrore suo peccatorum horrorem alijs incutiant. In semetipsos ardeant, qui ad illuminandum & accendendum alios, supra candelabrum positi sunt. Nihil in moribus, nihil in omni conuersatione, & vita eorum reprehensibile appareat, qui alijs ceu pastores, doctores, & recti itineris duces, ad præcedendum, exhortandum, & extimulandum verbo & exemplo præpositi sunt, sed quæcunque vera, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ; hæc in eis resplendeant, hæc ad aliorum eruditionem, directionem, ad faciendam quoque prædicationis suę fidem, & ad existimationis, regiminis, ac ministerij sui authoritatem confirmandam, vita & conuersatione sua tanto illustriori forma possideant, & præ se ferant, quãto * caput pedibus, montes vallibus, cœlum & sol terris, Reges ac consules plebeis, & Angelis hominibus decet esse excelsiores.

Ioan. 8. D. Greg. 14. moral. c. 15. Philip. 4.

* Psal. 7. Esaiæ 40 & 33. Malachiæ 2. Apocal. 2. 3 D. Greg. cap. 2 & 4 lib 9 moral & li. 4. moral. cap. 33. Item lib 34 moral cap. 4.

145. Proinde apud laicos cœnare aut prandere, quasi

domi non haberent quod manducarent, & familiaritates aut consuetudines cum eis inire maximè recusent: omniaque vitent quæ ministerij sui dignitatem, atque authoritatem, aut in contemptum adducere, aut dedecorare, vel imminuere quouis modo possent; & in omni colloquio, ac conuersatione sua grauitatem, decorem, mansuetudinem, humilitatem, & benignitatem teneāt, à persona quam sustinent non alienam.

Concil prouinc. sub Hermanno 5 parte 5. ca 6.

146. Et ne qua vel sua, vel auditorum suorum culpa prædicationis sermoni aut fructui quidquam desit; antequam concionem aggrediantur, in spiritu humilitatis & contrito corde, accedant ad eum in cuius manu sunt & ipsi, & sermones eorum, & corda auditorum suorum; vt pro se ac illis sint oratores, antequam dictores. Orent autem, vt viri desideriorum, instanter & ex totis præcordijs, per merita ac virtutem passionis Christi, cuius gloriam quærunt, & ouium eius salutem, vt æternæ sapientiæ Spiritus cogitationes, intelligentias, voluntatem, ac linguam ipsorum illa hora ita dirigat, vt occurrat quod & ipsis eo tempore dicere, & per ipsos maximè expediat audiri: atque vt idipsum eo modo dicant, quo dici & ad honorem Dei efficacius, & ad salutem proximi vtilius & oportunius diuinæ bonitatis, & sapientiæ instrumento, ac Christi vicario congruat; vt in omnibus à Spiritu sancto regantur, non à suis opinionibus; ille in eis loquatur, non ipsi, illiusque sint viuum & rationabile instrumentum, ad eius instinctus suscipiendos, & exequendos pro eius voluntate & nutu semper paratum. Orent etiam pro auditoribus suis, vt Deus eorum corda aperiat, & admirabili potentia, & bonitate sua rebellium ac repugnātium contumaciam emolliat, vt intendant his, quæ ad ipsos dicenda sunt, eaque corde bono ac optimo suscipientes, retinentes, ac ruminantes, in patientia fructum faciant cētesimum. Fortassis enim sic * prædestinati sunt, vt ipsorum orationibus concedantur, & pro corde lapideo.

D Greg homil in Ezech 12 & hom. 4 ac 17. super Euang. Sap 7. D. August. li. 4 confess. cap. 15. & 30. D. Ambros. in psalm. 36.

Act. 16. Isaiæ 45. Luc 8.

*D. Aug de corrept. & gratia lib. 2. cap. 22.

deo, accipiant cor carneum, ac gratiam qua conuertantur & resipiscant.

147. Huius rei etiam auditores suos admoneant, eosque ex vetustissima Ecclesiæ Catholicæ consuetudine, initio concionis ad vnanimiter comprecandum, & implorandum, per merita & intercessionem Deiparæ Virginis Mariæ, Christi gratiam excitent. Quam ob hoc peculiariter per Angelicam salutationem, eo tempore inuocari sciant: quod singulari prærogatiua ac electione omni gratia plena Christi secreta nouerit, Deique verbum ac lucem in mundum attulerit, ac potentissima sit ad ipsius verbi fructum, suum patrocinium magno affectu inuocantibus, impetrandum.

148. Instruant etiam illos, qui seducti sunt, aut erronea opinione præoccupati; vt cauteriatam conscientiam deponant, & sine præiudicio, mansueto, ac beneuolo animo, ea quæ dicenda sunt audiant, nec tam attendant vilitatem dicentis, quàm dictorum veritatem, & illius, cuius locum tenent, maiestatem. 1.Tim.4. Eccl.5. 2.Corinth.13.

149. Pronunciatio nec submissa nimis, nec clamosa sit, neque etiam nimis aut tarda aut præceps; sed clara, firma ac grauis, quæque à priuato colloquio plurimum distet, vt intelligantur publicam personam gerere, & lo qui tanquam Superiores ac Christi Vicarij.

150. Sacræ Scripturæ verba, & Conciliorum, ac Sanctorum Patrum sententias, cum maiestate quadam, ac singulari sermonis pondere proferantur: ita tamen vt nihil aut affectatum appareat, aut de composito factum videri possit, sed è dicentis dicendorumque dignitate, sine coactione, aut data opera, naturaliter profluere. Prouerb.29.

151. Non laborent, vt multa in medium adferant, perinde ac si vna concione omnem scientiam, eruditionẽ, ac totũ spiritũ suũ exhaurire, vel effundere velle videantur, sed vt pro ratione auditorij pauca eaq; bona bene

ac ſolidè dicant atque efficaciter perſuadeant.

152. Non ſint curioſi vel anxij in faciendo verborum delectu, vt quæ proferunt humanæ ſapientiæ verbis ornatiſſimè proferant; ſed potiſſima cura ſit de re ipſa, & ſic loquantur prout Spiritus ſanctus dabit eloqui ipſis: vt omnis eorum ſermo charitate, ac omni virtute plenus ſit, & non tã ab ipſis, quàm ab inhabitante eos Spiritu, & eorum corda ac linguas mouente; per os eorum prolatus intelligatur.

1 Cor. 2. 2. Cor. 11. D. Aug. lib. 4. de doctr. Chriſt. cap. 7. Actor. 2. Vide D. Ambroſ. epiſtola 63. lib. 8 & D. Proſper lib. 1. de vita contemp. cap. 23 & 24.

153. In proferendis S. Scripturæ ſententijs vtantur vulgata & veteri S. Bibliorum editione, perpetuo ſanctæ Eccleſiæ vſu comprobata.

154. Ne ſuæ prudentiæ innixi in rebus fidei & morum, ad ædificationem doctrinę Chriſtianæ pertinentium, ſacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorqueant, contra eum ſenſum quem tenuit, & tenet Sancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, aut etiam contra vnanimem conſenſum Patrum.

Cap. Hæreſes 24 quæſt. 3 Conc. Trid. ſeſſ. 4. tit. de editione ſacrorum librorum. cap. 9. Synod. in Trullo cap 19.

155. Ne nouas allegorias comminiſcantur, ſed eas ſeligant ex receptis ab Eccleſia ſcriptis.

Concil. prouinc ſub Herman. 5 part 7. cap. 24

156. In Concionibus de Conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ, ſeruent Conſtitutionem Pontificis Pij Quinti, quæ incipit. *Super ſpeculam Domini*. datam apud S. Petrum anno 1570. pridiè Calend. Decemb. Atq; apud rudem plebem à difficilioribus & ſubtilioribus quæſtionibus, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus nulla plerumq; fit pietatis acceſſio, prorſus abſtineant. Incerta item & quæ ſpecie falſi laborant, non commemorentur.

Vide etiam Conſtitutio Xixti 4. in extrauagant Commt. libr. 3. de reliquijs et veneratione Sanctorum cap. Graue nimis, *&* Cum præcelſa merita. *Concil. prouinc. ſub Hermanno 5 parte 6. cap. 10. & parte 7. cap. 23.*

157. In quæ-

157. In quæstionibus non diligenter digestis, aut nõdum plena Ecclesiæ authoritate firmatis, ne temerè aliquid definiant, neq; faciles sint, vt in genere aliquid peccatũ esse audacter asseuerent, cùm communis obseruatio obnititur.

158. Indulgentias non euulgent, nisi ab Episcopo vel eius Vicario recognitæ fuerint. Cùm verò publicandæ erunt, faciant vt populus vim ac efficaciam earum intelligat, seq; ad eas vberrimè consequendas, omnibus modis componat. Nam tanto plus quisque meretur, & efficacius indulgentiam consequitur, quanto cumulatius & deuotius præstiterit opus, pro quo concessa est.

Bonifacius 8. extrauag. com tit. de pænit. & remiss.

159. Vt populum Christianum in aduersitatibus & afflictionibus consolentur, & confortent, non ædificent *a* super arenam, promittẽtes ei, si in Christo piè vixerit, incertam sæculi huius fœlicitatem, quam Deus nec ipsi quidem sæculo promittit: sed in iustitia & timore eum confirmantes, ad tentationes & varias afflictiones, magno & parato animo suscipiendas eum præparent, & cũ Christo prædicẽt, labores super labores vsq; in finẽ vẽturos ipsi sæculo, ac Christianum, quia *b* Christianũ aliquid plus passurũ in hoc sæculo: Christi enim & Sanctorum eius passiones imitandæ sunt Christiano, non delitiæ, quibus corrumpatur, conquirendæ; quæ si promissæ non venerint, superueniente tribulationum tempestate prosternatur, & fortassis extinguatur.

a *Vide de hac re D. Aug in tractatu de Pastoribus qui est sermo 79. in sermonib. I. ouanij seorsim excusis. cap. 5. ad illud Ezechiel 34* Quod infirmum est non confortastis *Matt. 7. Thren. 2. 1. Timoth. 6. Hebr. 13. Apocalip. 12* b *Math. 24 Luc. 21. Ioan. 15 16. D Gregor. ca. 1. libro 34. Moralium D. Augustin. in psalmum 96. in fine. D. Cyprian. de bono patientia. D. Bernardus in psalm.* Qui habitat *Conc. 5. in fine. 1. Petri 1 Psal. 72 Iob. 2. 1 Corint. 15*

160. Ne autem infirmus vel terrore prædicatarum &

imminentium tentationum incipiat contremiſcere, claudicare & nolle accedere, vel in ipſis tentationibus labi & deficere; pollicitatione miſericordiæ Dei, & præmuniendus, & erigendus erit: non quia tentationes deerunt, ſed quia non permittet eum tentari ſupra quàm poteſt ferre, & quia maior ille eſt ad protegendum, quàm Diabolus ad impugnandum.

Pſalmo quinquageſimo quinto. Matthæi ſexto. Lucæ duodecimo. 1. Corinth. decimo. Hebr duodecimo & decimotertio. 1. Petri quinto. Pſalmo viceſimo ſexto D Cyprianus de exhortatione Martyrum capite decimo, vndecimo & c. Huc quoq; ſeruiunt quæ habet D. Bernard. in pſalm 90. Qui habitat.

Concil prou. ſub Herm. 5. part. 6 ca. 16.

161. Cùm in vitia & ſcelera inuehentur, non hominum, ſed peccati odio id facere oſtēdant, neminem apertè vel tacitè commonſtrantes, vt de quo loquantur facilè auditores animaduertere poſſint.

Ibidem & Cap. 17.

162. Eos qui in Eccleſiaſticæ ſeu ſæcularis dignitatis gradu collocati ſunt, ne aſperius obiurgent, ſed paterna, leni, piaq; cohortatione admoneant.

D. Auguſt. de bono perſeuerant lib. 2. cap 21. in fine & cap. 22

163. Caueant quoq; ne in redarguendis, & corrigendis populi peccatis, ad auditores redargutionis ſuæ verba conuertant, & quaſi in audientium frontem compellando collidant: dicendo per ſecundam perſonam, hoc aut ſimili modo: Vos eſtis tales, vos iſta facitis: ſed ad ipſos quaſi de alijs loquantur, per tertiam perſonam, dicendo. Sunt qui hæc & illa faciunt. Illud enim vt veriſſimè dici poſſit, ita ſanè improbiſſimè, & incongruentiſſimè dicitur, non falſo eloquio, ſed non ſalubriter valetudini infirmitatis humanæ appoſito.

164. Vt per totam Diœceſin Colonienſem ſit vniformitas in Epiſtolis & Euangelijs, diebus Dominicis & Feſtis pro concione explicandis, & non aliud Euangelium vel Epiſtola ab hoc concionatore, aliud ab alio, vno eodemq; die in concione tractandum ſuſcipiatur: Volumus vt Paſtores ciuitatis Colonienſis in Calendarijs ac tabellis, quæ ritum celebrandi diuini officij præſcribunt, Epiſtolas & Euangelia pro concione explicanda,

ſingulis

ſingulis diebus Dominicis & Feſtis annotari, & annotata edi curent, eaque, & non alia à Concionatoribus in concione explicari. Qua in re vt certus & perpetuus ſit ordo, more Breuiarij Romani, Epiſtolę & Euangelia, quæ poſt Epiphaniam ſuperueniente Dominica Septuageſimæ ſuperfuerunt, ponenda erunt poſt Dominicam vigeſimam tertiam poſt Pentecoſten.

165. Finis concionis ſit breuiſſimus Epilogus, vt quæ dicta ſunt, facta breui ac facili commemoratione, facilius capiātur, & firmius retineātur, & auditores ſe profeciſſe intelligētes, alias lubētiori ac attētiori animo adſint. *Concil prouinc. ſub Hermanno 5. parte 6. ca. 26.*

166. Finita concione, ſeria adhortatione ea populo commendent, quæ communibus totius Eccleſiæ votis & orationibus, à Deo obtinenda ſunt. In primis autem orandum eſſe ſciant pro Pontifice Maximo, pro Romano Imperatore, pro Epiſcopis, Regibus, Principibus, ac omnibus qui in ſublimitate, aut magiſtratu aliquo poſiti ſunt; vt à Deo in omnibus dirigantur, eiq; placita cupiant, ac tota virtute perficiant, & ad diuinam gloriam propagandam ſemper vigilent, religioſeq; & magnanimiter conſpirent: Pro operariorum excitatione, & miſſione in vineam Domini, vt tot millia hominum & puerorum, qui neſciunt, quid ſit inter dextram & ſiniſtram ſuam, potius quàm noſtra peccata reſpiciat: Pro peccatorum, infidelium, & hæreticorum conuerſione & extirpatione: Pro animabus defunctorum: Deinde pro tota Chriſti Eccleſia, vt ſit omnibus cor vnũ & anima vna ad voluntatem Dei perficiendam, omniaque concedantur, quæ ad diuinam gloriam noſtramque ſalutem faciunt. Si verò ſedes Pontificia aut Epiſcopalis vacet; ſi ad dignitatem vel ad Paſtoratum Eccleſiæ in qua habetur cōcio aliquis aſſumendus; ſi ad Imperium, Regnum vel quemcunque populi magiſtratum quiſquam promouēdus: Si ſæcularis magiſtratus mutandus, & alij in locum eorum, qui defuncturi ſunt ſurrogandi; ſi qui videntur regere populum, non rectè ſuo munere fungantur; & ſi

1. Timoth. 2. Hier. 29 Baruch 1 Vide D. Aug. de ciuit. Dei lib. 19 ca. 26. Ionæ 3. Conc prouin. ſub Hermanno 5 parte 6. cap 27.

& si quid aliud immineat, vnde Reipub. aliqua clades, aut graue aliquod periculum timeatur; aut si sagittæ iræ ac vindictæ Domini in populum peccantem iam emissæ sint, eumque vt ad cor redeat & reuertatur ad percutientem se affligant: moneatur clamare ad Dominum, eoq; affectu, quo res tanta impetranda est, siue Litanijs, siue alijs orationibus causam suam commẽdare, ac ieiunijs, & eleemosynis se dignum facere, qui exaudiatur. Pro meritis enim subditorum disponitur vita præsidentiũ, vt vel diu bonos habeant, vel boni peccent & peruertantur, vel diu non viuant, aut mali præficiantur, diuque regnent, vel conuertantur à vijs suis malis & boni fiant, aut de medio tollantur, & succedant meliores, similes, aut peiores.

Concil prouinc sub Theod. anno 1423. habitũ cap. 9 pag. 235. vide ca 23 + 6 10 Iudic &c. Zach a 11. Adolp 3. in forma mandati delegatorij, seu cõmissionis dãdæ visitatoribus pag. 471. c d 2. Reg 24 Esa. 1 & 3 Hebr 11. Sapientie 4. Iob 34. Iud 13 Oseæ 13. Ecclesiast. 10 Vide D. Gregorium libro 25. moralium cap 20. lib 2 epistolarum cap 68.

167. Cùm verò iam nihil pœnè malorum supersit, quod Diœcesin ac Prouinciam hanc non apprehenderit, adeoq; (pro Clericorum ac Laicorum socordia, qui in his otioso videntur viuere animo, & afflictionem suam non videre, sed in ipsis periculis iræ Domini, potius ad peccata & consuetudinem suam pristinam malam adijcere, quàm ad percutientem se, toto corde conuerti) magis extrema desolatio expectanda sit, quàm vlla afflictionum quæ premunt, speranda relaxatio: vt nos nihil paterni, ac Pastoralis officij prætermittamus, quod ad compungendos, & permouendos fidelium animos facere possit, eosque ad clamandum instanter contrito corde ad Dominum magnopere incitare, exemplo D. Theodorici Archiepiscopi Coloniensis inducti, omnibus vtriusque sexus contritis & confessis, qui ad pulsum campanæ circa Solis ortum & occasum, ter salutationem Angelicam flexis genibus deuotè recitauerint, & meridie orationem Dominicam & salutationem Angelicam dixerint cum hac collecta:

Conci prou. sub Theodor. cap. 10 pag 235.

Respice

Respice quæsumus Domine super hanc familiam & vniuersam Ecclesiam tuã, pro qua vnigenitus Filius tuus Dominus noster Iesus Christus de sinu tuo descendere, manibusq́; tradi nocentium, ac tormentum & mortem crucis subire dignatus est. Per eũdem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat &c. ac pro præmissis & omni Ecclesię necessitate in honorem incarnationis & passionis Dominicæ piè Deum orauerint; de cœlestibus Ecclesię thesauris, quorum Dei & Apostolicæ Sedis gratia facti sumus dispensatores, quinquaginta dies de iniuncta eis pœnitentia, magna commiserationis benignitate, toties quoties id fecerint relaxamus.

168. Facta vt præscriptum est, rerum communi oratione postulandarum commendatione ex ordinatione Cõcilij Prouincialis sub Hermanno Quinto habiti singuli Concionatores orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum fidei, & Præcepta Decalogi, non quidem compendio quodam, seu epitome, sed ad longum sine alicuius sententię aut verbi omissione, tractim ac clarè, vernacula lingua pronuncient, moneantque populum, vt pronunciantem tacitè subsequatur, vt pueri & alij qui eadem ignorant, frequenti auditione illa discant, & memoriæ firmius commendent. *Parte 6. cap. 26 cap.* Deus qui *De pœnit. & remiss.*

169. Eandem ob causam pronuncient interdum professionem fidei, vel in fine concionis, vel in alia eius parte, vt & occasio, & argumenti, ac auditorij ratio feret.

170. Ad extremum, dicta generali confessione, & absolutione, populum salutari ac glorioso viuificæ crucis signo consignent, & in pace dimittant, aut si mox peragendum erit diuinum officium, benigna inuitatione ac persuasione, eum detinere studeant, vt illud corporis ac animi sui præsentia, cohonestare, augere, & Ecclesiæ vota votis suis ad faciliorem exauditionem iuuare velit. *Concil. prou. sub Hermanno 5. parte 6. cap. 26.*

D. Greg. in cõclusione moralium, et homil. 12. lib. 1. in Ezechiel

171. Cùm à ſuggeſtu deſcenderint, intrent in curiam cordis ſui, & conuocatis cogitationibus mentis, ſuper his quæ præſcripta ſunt, quæq; aliunde, vel conſcientiæ ſuæ teſtimonio, ac Spiritus ſancti inſpiratione, officij ſui eſſe cognouerint, vigilanter & ſine diſſimulatione ſeſe diſcutiant. Et ſi negligenter ſeſe egiſſe, ſi inſufficienter, ſi non appoſitè, ſi incautè quidquam dixiſſe ſe deprehenderint; doleant de preterito, caueant de futuro; quatenus agnitio lapſus faciat eos in poſterum prudentiores, vt ſollicitius ambulent, & fortius, vbi ceciderunt, pedes figant. Vbi autem inuenerint omnia vel aliqua, quæ ſui erant officij laudabiliter peregiſſe, ei gratias agant, à quo ſe id accepiſſe non dubitant; & ſatagant, vt in eo proficiant, ac profectu ſuo ita vtantur, vt Deo promouẽte ad potiora conſcẽdant. Habenti enim dabitur, & abũdabit, ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.

D. Aug. de doct. Christ. li. 4. cap. 30. Matth. 25.

172. Poſt hæc ardenti oratione ſeſe ad Chriſtum conuertant, eiq; prædicationis ſuæ miniſterium ſuppliciter commendẽt, orantes, vt virtute ac meritis paſſionis ſuæ, ſemen quod iactum eſt viuificet; & ad faciendum incrementum, ac fructum copioſum perducat; quod negligẽter actum eſt, clementer indulgeat; quod inſufficienter dictũ, miſericorditer ſuppleat; quod incautè excidit, benignè, ne obeſſe poſſit, caueat; & ad maiorem in poſterũ ſtudiorum & laborum diligentiam, doctrinæq; vbertatem, ac prudentiæ circumſpectionem, gratiam ac virtutem ſuam ſubminiſtret; & quidquid impedimento eſſe poſſit, vel auferat, vel ne officere poſſit, impediat; vt omnino per ipſos non ſtet, quò minus auditores voluntatẽ Dei intelligant, faciant, & de die in diem progrediendo ac perſeuerando ſalui fiant.

173. Cùm nullus ſit omni ex parte adeò perfectus, quin vel in moribus, vel in pronuntiatione, geſtu, & corporis motione aut ipſa denique oratione, vita ac conuerſatione ſua,

ne ſua, aliquid ſubinde proferat à perſona quam gerit alienum, ſuęq; authoritatis & dignitatis ſplendori pulueris aliquid offundens; quod tamen non omnes ob nimium ſui ipſius amorem, ac oculorum ſuorum, ad cognoſcenda ſua vitia caliginem ſemper aduertant: vtile cenſemus & hortamur, vt ſinguli Cōcionatores eligant, ſi habere poſſint, virum aliquem Eccleſiaſticum, ſibi coæqualem, grauem, ac cui non minus quàm ſibi ipſis tribuunt, quem conſtituant omnium actionum ſuarum, totiúſque conuerſationis ſuæ cenſorem ac iudicem, & ab eo in veritate cognoſcant, quę inquiſitionis, & diſcuſſionis ſuæ examine non offenderent. *Eccl. 6.*

DE ALIIS PASTORALIS MVNERIS *functionibus.*

174. Quod verò ad alia paſtoralis muneris officia ſpectat, & in primis ad Sacramētorum adminiſtrationem, in ijs adminiſtrandis, alijſq; officijs Eccleſiaſticis obeundis, ac diuino cultu celebrando, ea omnia quàm diligentiſſimè obſeruent, quæ ex generali Concilio Tridentino à nobis aliâs *publicata ſunt, & in prouincialibus ac Diœceſanis Concilijs, Synodis & Conſtitutionibus, atq; in hiſce noſtris Decretis, titulis de diuinis Officijs & Sacramentis vel repetita, vel recens reſtituta & adiecta ſunt. Curentq; vt & ipſi, ac Sacellani, vel Coadiutores, ac Socij ſui, corpore ac anima ita ſemper cōſtituti ſint, vt quamuis importuna & intēpeſtiua hora, ad Sacramentorum adminiſtrationem requirantur, ſemper parati, prompti & alacres inueniantur, ad ea quæ boni Paſtoris ſunt, exequenda. Et licet importuniſſimè & valdè intempeſtiuè vocentur, meminerint tamen ad eximiam illā, quæ in Paſtoribus eſſe debet, charitatem pertinere, vt ęquiſſimo id ferāt animo, nec vllū vnquā diſplicētię, murmuris, vel

**In mādato quod anno 1591 Dominica 6. poſt Trinit. quæ fuit 21. Iulij publicatum eſt, cuius initiū eſt. Quia par ſit eſſet, & datum Coloniæ 11. Iulij 1591.*

impatientiæ ſignum edant; ſed ſi quid meritò corrigendum acciderit, hoc omni cum manſuetudine & longanimitate, non tam in ipſo actu offenſionis, quàm multo poſt interuallo, cùm omnis interna commotio plenè ſedata fuerit, aut publicè aut priuatim, prout Spiritus ſanctus docebit, corrigant & emendēt, & ne ab iiſdē, vel ab alijs idē fiat, vigilāter, ſollicitè, & circūſpectè prouideant.

175. *a* In Eccleſijs quas regunt, ſuperintendant & curēt, vt Vicarij, Officiātes, Altariſtæ, Aediles, Cuſtodes, alijque miniſtri faciant, & exequantur officia & onera ſuarum Vicariarum, altarium, officiorum, miniſteriorum, & fraternitatum. Nec permittāt iuxta ea quæ titulo de *b* Reſidentia decreta, & ex Conſtitutionibus Diœceſanis innouata ſunt, vt quiſquam in diuerſis Eccleſijs, vno die diſtributiones accipiat, ne, dum hoc ſtudet, feſtinanter aut præcipitanter ac perfunctoriè, ea quæ cultus diuini ſunt peragendo, magis Deum offendat ac irritet, quàm placet. Quamobrem volumus vt ſinguli Paſtores, ſeu Eccleſiarum Parochialium Rectores, ſingularum Vicariarum, officiorum, altarium, miniſteriorum & confraternitatum ſuæ parœciæ fundationes, onera, & obligationes (compendio ſaltem) in ſcriptis habeant, eaque quotannis ſemel ac iterum ſtudioſè perlegant, ac eam quam poſſunt faciant diligentiam, ne quid eorum, ſua culpa intercidat, & piç fundationes ſenſim obliterentur, vel in alium quàm fundatæ ſunt, vſum transferantur.

a Ca. 12 in cēſuris & Decretis Concil. prouinc. ſub Adolp. 3 pa. 448. b. c. Et idem Adol. in inquiſit. quæ à Deca. & Paſtorib inquirend. ſunt § 98 pa. 489 a.

b Artic. Ad extirpanda antē hæc.

176. Eadem ſit cura, vt prædia, cenſus, & iura Eccleſiç conſeruentur.

Adol 3 §. 82 in his quæ à Decanis & Paſtoribus inquirenda ſtatuit pag 488.

177. Si verò quædam obuenerint, quibus ipſi mederi nequeant, eadem Decanis ſeu Superioribus ſuis, qui hoc præſtare poterunt, quàm primùm ſignificent.

178. Ad pauperum autem & miſerabilium perſonarū curā quā eis diuino præcepto cōmiſſam eſſe diximus, pertinere ſciāt, vt hoſpitales ſint, & ad prouidēda eis, qui bus

bus æterna prædicant, temporaliũ necessitatũ subsidia, inuigilent. Primùm eis substantiam suam, deinde & animam impendant, omnesque suo exemplo ad beneficentiam & communionem Christo in proximo faciendã, excitent: eleëmosynas & iura pauperum, leprosorum, viduarum, orphanorum, ac aliarum miserabilium personarum, in parochijs suis, omni studio & diligentia tueantur, ac promoueant; exemplo Beatorum Syluestri ac Gregorij Papæ, aliorumque Sanctorum, de quibus legitur, quod omnium viduarum, orphanorum & pauperum nomina in matricula scripta habebant, & omnibus necessaria prouidebant. Quam eximiam pietatem, piamq; sollicitudinem Catholici Pastores pro munere suo, studiosissimè nunc imitari debent, ne vlli ex sibi commissis extrema paupertate fracti, spe sustentationis vitæ temporalis ad hæreticos deficiant, qui vt faciant vnum proselytum obeuntes regionem, & domos pene omnes concursantes, hac inescatione plurimos in perditionis suæ nassam pertraxerunt, qui adhuc in fide firmi starent, si vitæ huius necessaria habuissent; facileq; ad ouile Christi reduci multi poterunt, si Pastores quantum æternam eorum salutem sitiant, etiam rerum temporalium subministratione demonstrent. Vinctos quoq; & infirmos frequenter visitent, & tanquam cum vinctis simul vincti, ac cum infirmis infirmi, eis omnem quam possunt opem ac consolationem adferant, atque ad ferendas forti animo afflictiones, non solùm quas patiuntur, sed & longè maiores (si id abyssus iudiciorum Dei voluerit) eos erigant ac confortent.

Supra eodẽ, artic. 20. Concil. Trid. sess. 23. cap. 1. 1 Timoth. 3. Tit. 1. 1. Petri 4. Beda cap. 20. lib. 4. cõment. in Cantic exponens illud: Expoliaui me tunica. D. Grego. homil. 14 in Euang. quæ legitur Dominica 2. post Pascha in officio Romano. In vita S. Syluestri apud Petrum de natalibus SS. in vita B. Gregor quæ legitur in Breuiario Romano 12. Martij A·dolp 3. § 98. in his quæ à Decanis & Past inquir. sunt, p. 489 a Vide & illa quæ idem in hospitalibus, quæ Collegijs, Monasterijs, & Parochialibus Ecclesijs adhærent inquirenda præscripsit. pag. 497. Matt. 27. Cõcil. Aurelian. 5. cap. 20.

179. Cùm verò pastores teneantur vultum pecoris sui agnoscere, oues suas vocare nominatim, omnesq; populi sui necessitates, tam temporales quàm spirituales cognoscere: frequenter parochiæ suæ vicos obeant, subditosque suos inuisant. Per hoc enim & animarum, pa-

rochiali suæ curæ subiectarum, statum certius explorabunt, & quibus in rebus pastorale desideretur officium perfectius aduertēt, & ad illud prōptè benigneq; præstandum magis incitabūtur, magisq; in dilectione Dei firmabuntur. Sed vigilanter in hisce Visitationibus cauendū, ne cū spiritu cœptę fuerint, carne consūmentur, & cōpotatione vel alijs modis, qui carnalē hominē afficiūt, omnis earum vigor, virtus, ac meritum perdatur.

Eccl. 7. *Galat. 3.*

180. Habeant quoq; in singulis plateis viros ac matronas Deum timentes, graues, & quos cæteri verentur; qui alios officij sui admoneant & adhortentur, vt Ecclesiam frequentent, maximeq; vt diebus festis ad preces matutinas, vesperarum, Missæ sacrificium, & concionem conueniant: nihil tum operis seruilis faciant, multo minus aliquid criminis, vel Ethnicæ leuitatis committant, qui & rixas, & inimicitias, pręsertim inter coniuges, mox vbi exortæ fuerint, sedent & componant, atq; grauius delinquētes & incorrigibiles presbytero annūcient, ac de omni opere malo manifesto, denunciationem faciant. Qua in re, multum eis conferre poterūt tribuni plebis, seu Prę fecti fraternitatum, quæ primitus hac de causa suscitatæ sunt, vt populus in omni pietate & pace coalesceret, & se se mutuò, mutua præfectura & subiectione, admonitionibus fraternis, mulctis, alijsq; modis, in his quæ pietatis & pacis sunt, colligarent, fouerent, & extimularent. Quare omni sollicitudine Pastoribus satagendū, & curandū erit, vt fraternitates, ad pristinā vigoris & splendoris sui formam reformentur, & disciplina ac pietas, quę in illis olim viguerunt, in vsū reuocentur, ac abusus si qui irrepserint, aboleantur.

Adolp. 3. §. 70. in his quæ de Laicis ac plebe inquirenda sunt. pag. 501.

Concil. prou. sub Herman. 5 parte 9. ca 21.

181. Multò maiorē operam ac diligentiam ponant, vt in scholis parochialibus iuuētus in timore Domini, ac omni pietate & morum integritate rectè instituatur. Ab huius. n. institutione totius Reip. salus depēdet, iuxta Prouerb. *Adolescēs iuxta viā suā etiā cū senuerit nō recedet ab ea.*

Prouerb. 22.

Et sę-

Et ſępè fit vt per rectam puerorū inſtitutionē, diſcoli parētes, ad ſaniorē mentem veniant, & in ſenectute à filijs ſuis diſcant, quod à præceptoribus in eorum iuuenili inſtitutione neglectum erat.

182. Ad præſtanda hæc omnia non tam in viribus ac ſtudijs ſuis, quàm in auxilio gratię Dei (cui ſoli ſeruiunt) ſpem ſuam collocent, & de omni re plus orationi fidant, quàm ſuæ induſtriæ aut labori; cuius ſtudium ac vſum ita tenere ſatagant, vt orationem eorum timeat, quicunque admonitiones, alioſq́; paſtoralium ſtudiorum labores contempſerit.

Vide hac de re ſupra tit. de Prælatis. artic. 17. & titulo de Abbatibus cap. De Apoſtatis Art. vltimū D Bernard lib. 4 de conſid ad Eugenium D Hieron epiſtola ad Nepotianum: Petis à me &c Vide & vitam S Albini 1. Martij apud Surium.

183. Multa ſunt alia ad paſtoralis muneris functionē pertinentia, quæ recenſeri & innouari à nobis hic poſſent: ſed cùm ſolius Dei ſit, omnia prouidere, nihil vnquam tam perfectum ſtatui poterit, quin ſemper occurret, prout ſunt res humanæ, quod ſtatutis adijciatur. Quare vnum hoc pro multis ſufficiat: vt Paſtores & Concionatores, alijq́; quotquot paſtoralis functionis partes aliquas ſuſtinent, animam incoinquinatam, & cor mundum ſemper habere ſtudeant, quo Deo intimè adhæreant, & vnus cum eo Spiritus efficiātur, ſic enim futurum eſt, vt quæ ſtatutis Eccleſiaſticis præcepta, aut præſcripta non ſunt, in cordibus ſuis ſcripta inueniant, vbi Deus illis tanto dulcius & efficacius loquetur, quanto ſine vllo verborum ſtrepitu ſecretius. *Eccl. 1.*

184. Hanc internam Dei locutionem, plurimum dilatabit ac certius examinabit, vitæ Christi, Sanctorum Pontificum, Epiſcoporum ac Paſtorum ſtudioſa conſideratio, diuinarumq́ue Scripturarum Canonicarumq́ue Sanctionum, aliorumq́ue piorum Scriptorum lectio & meditatio. Proinde ſiue ea, quæ ad ſanctum prædicationis munus pertinēt, rectè præſtare: ſiue alia, quæ ad boni *Deut. 6.* *1. Timoth 4.* *Pſal. 1. et 118.*

Paſtoris

D. Greg cap. vlt part 2. pastoral. D Aug. li 4. De Doctrina Christ. cap 5. D. Leo epist. 10 ad Flauianum Vide etiam dist 38 apud Gratian. 1 Cor. 11.

Pastoris officium spectant rectè exequi velint: semper lectioni attendere, & in lege ac vita Domini, Sanctorumque Patrum scriptis, Ecclesiasticisq; Constitutionibus, die ac nocte meditari debent; illaque ita reuoluere, ac mente pertractare, vt non mentem tãtùm, sed animum quoq; afficiant, & quæcunque nosse debẽt, facere ac docere, Euangelica authoritate, Apostolicis litteris, & Sanctorum Patrum vnanimi consensu roborẽtur, ac Ecclesiasticarum definitionum cẽsura probentur. Nam si ad semetipsos tantùm recurrant, facilè dum aliquo impediuntur obscuro, in impietatem vel insipientiam cadent, & somnia sua diuinas putabũt esse inspirationes: nec mirum, ipse enim Sathanas transfigurat se in Angelũ lucis.

185. Vt autem Parochi Concionatores, aliiq; animarum curam quomodolibet gerentes, libros habeant, è quibus adiuuante Domino multifariam, ac vocationi suæ necessariam sibi valeant comparare scientiam, qua prinsquam interrogentur, in omnibus (vt rectè dirigantur) instructi sint, semperq; parati omni poscenti, de lege Christi, veram ac solidam reddere rationem; ne si cum ignominia tũc quærãt discere, cũ quæstionẽ debẽt enodare, vel erronea magna temeritate doceant, vt ignorãtiæ fugiãt suspicionẽ; vel quidquã ꝙ possit regulis Patrũ obuiare faciãt: Præscribimus, vt singuli ex infrascriptis libris, quoscũq; pro facultatibus suis poterũt, cõparare sibi studeant, & in eorum lectione omne quod poterunt tempus ponant, videlicet:

186. Vtrũq; testamentum, vetus scilicet & nouum, tam lingua vernacula, quàm Latina, approbatæ translationis & editionis. Sanctorum Patrum quotquot habere poterunt libros, illorum præcipuè qui Pastoralia officia exercuerũt, & ad hæc excolẽda in scriptis suis collimarũt. Inter quos præsenti huic Ecclesiæ statui ad defensionem fidei, ad restitutionẽ disciplinæ, ad laboris tollerantiam, & pastoralis animi vigorẽ plurimum congruere videntur,

opera

opera omnia D. Cypriani, D. Chrysostomi, D. Gregorij Magni, D. Leonis Papæ, Damasceni, D. August. expositiones in psalmos, alijque commentarij, quæstiones & tractatus in sacram Scripturam, eiusdem sermones, pleræq; epistolæ, liber de vnitate Ecclesiæ, De vtilitate credendi, De consensu Euangelistarum, Omniaque opera contra Pelagianos, duobus tomis Louanij seorsim edita: D. Ambrosij libri officiorum: De his qui mysterijs initiantur; De Sacramentis; De pœnitentia, &c. Opera D. Bernardi, D. Prosper de vita contemplatiua. Pastorali autem D. Gregorij, eiusdemque Homilia 17. in Euangelia, in cap. 10. Lucæ, *Designauit Dominus Iesus & alios septuaginta duos*: Enchiridio D. Aug eiusdem Confessionum libris, item de fide & operibus, de doctrina Christiana, de catechisandis rudibus, nullus careat.

Decreta Conciliorum tam generalis Tridentini quā prouincialium, ac statuta Diœcesanarum Synodorum, & hæc nostra.

Summam Conciliorum per F. Bartholomæum Carranzam Mirandensem.

Catechismum Romanum ac Petri Canisij, tam paruum, pro institutione catechumenorum, ac rudium Christianorum, quàm magnum, cum authoritatibus sacræ Scripturæ, & SS. Patrum quæ in eo citantur.

Iohannem Hesselium in symbolum Apostolicum, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam & Decalogum.

Antonium Posseuinum de necessitate, vtilitate, ac ratione docendi Catholici Catechismi.

Canones pœnitentiales. *Dist 38 cap. Quæ ipsis.*

Manuale Confessariorum, & pœnitentium Martini ab Azpilcueta Nauarri, vel summam Syluestrinam.

Summulam item Caietani, & Directorium Ioannis Polanci, eiusdem opusculum, de adiuuandis ijs qui moriuntur.

Theologiæ practicæ compendium Ioannis Molani.

Libellum Sodalitatis P. Francisci Costeri, ex postrema editione.

Methodum Confessionis, annotationibus Petri à Soto illustratam:

Petrum à Soto, de institutione Sacerdotum.

Concil prouinc. sub D. Nicolao de Cusa Cardinale & legato de latere, cap 3 pag. 247.

Summam D. Thomæ, aliaque insigniora illius opuscula, Louanij seorsim edita.

Opera Ioannis Gersonis.

Vincentium Lirinensem aduersus prophanas omnium hæresium nouationes.

Tertullianum de præscriptione aduersus hæreticos.

Emundi Campiani oblati certaminis in causa fidei rationes.

Confessionem Cardinalis Hosij.

Ioannem Lensæum de officio hominis Christiani in persecutione positi.

Item de vnica Religione.

Locos communes Eckij.

Enchiridion controuersiarum præcipuarum nostri temporis de religione Francisci Costeri.

Disputationes Roberti Bellarmini de controuersijs Christianæ fidei.

Indicem librorum prohibitorum, cum regulis, per Patres à Tridentina Synodo delectos.

Genebrardum in Psalmos.

Commentarios Cornelij Iansenij in Psalmos, Prouerbia Salomonis, & in cōcordiā, ac historiā Euangelicā.

Adamum Sasbout, in Esaiam & Epistolas D. Pauli.

Franciscum Riberam, in 12. Prophetas, & B. Ioannis Apocalypsim.

Franciscum Toletum in S. Ioannis Euangelium.

Meditationes Francisci Costeri in Passionem Dominicam.

Ioannem Hesselium in epistol. 1. ad Timoth. 1. Petri 1. Ioannis. Homi-

Homiliare Doctorum.

Sermones Eckij.

Sermones F. Ludouici Granatensis.

Promptuarium morale & Catholicum Thomæ Stapletoni in Euangelia Dominicalia.

Historiam Ecclesiasticam Eusebij.

Annales Ecclesiasticos Cæsaris Baronij.

Probatum aliquem scriptorem de vitis Sanctorum, qualis est Aloysius Lipomanus, Laurentius Surius, Henricus Fabricius, Franciscus Hareus.

Martyrologium Vsuardi, aut potius Romanum.

Ordinem seu ritum celebrandi Missas, & sollemnes & priuatas, ex Decreto Concilij Tridentini, Pij Quinti iussu nuper restitutum.

Michaëlis Timothei quæstiones, de sacrificio Missæ.

Gabrielem Biel: Ioannem Hofmeisterum, aut Iacobum Iansonium, vel alterius Catholici Doctoris explicationes, in S. Canonem Missæ.

Rationale diuinorum officiorum.

187. Qui autem Regularibus præfecti sunt, legant regulas SS. Patrum, Augustini, Benedicti, Francisci, Basilij, Fratrē Humbertum in regulam S. Augustini, eiusdemq; Epistolam de votis, Hieronymum Platum de bono status religiosi, cæterosq; authores quos Regularibus præscripsimus.

188. Codices præterea quinque habeant, in quorum 1.
vno baptizatorum nomina, cum patrinis distinctè conscribantur ad hunc qui sequitur modum. *Die 8. Martij Anno 1593. fuit à me N. Pastore vel Sacellano Parochialis Ecclesiæ S. N. Coloniæ baptizatus, filius N. & N. coniugum, natus 6. Martij proximè præteriti, eiq; fuit Petri nomen impositum: Patrini autem fuerunt, Ioannes filius N. & Maria filia N. & N.*

189. Quod si filius non fuerit de legitimo matrimonio natus, nomen tantum matris describatur.

190. In altero eorū, qui confirmantur nomina, simili 2.

 modo

modo annotentur. *Die 12. Iunij, qui fuit dies Sabbathi quatuor tēporū anno 1593. confirmatus est N. filius, N. & N. per Reuerendissimum D. Cirenensem, in Ecclesia S. N. in Ciuitate N. Patrinus fuit N. filius N. & N.*

191. Si autem nupta vel vidua Patrini officium subierit, præter ipsius & parentum nomina & cognomina, exprimatur etiam nomen & cognomen viri cui nupta est, aut fuit, & scribatur: Patrini fuerunt N. filius N. & N. & Anna vxor N. filia N. & N.

3. 192. In tertium eorum referantur nomina qui matrimonio iungũtur, in hanc formam: *Die 30. Maij anno 1593. Cornelius filius N. contraxit matrimonium per verba de præsenti, cum Anna filia N. in Ecclesia S. N. Bonnæ, præsente me N. Rectore parochiæ prædictæ N. ac N. testibus præsentibus, & alijs multis de populo, qui ad Ecclesiam conuenerunt: præmissis iuxta Constitutionem Concilij Tridentini, inter Missarum sollemnia, tribus solitis denunciationibus,* (aut duabus vel vna, si Ordinarius permiserit) *quarum prima facta est die Dominico 9. Maij proximè præteriti, altera 16 die, tertia verò 23. Maij Dominico die; & nullo prorsus inter eos detecto legitimo impedimento, quò minus liberè contrahere possent.*

4. 193. In quarto iuxta ordinem platearum, domorum & familiarum, conscribantur omnium & singulorum parochiali curæ subiectorum nomina; ac singuli signo aliquo notentur, quo inspicientes de ætate & conditione personæ, animæque statu, in quo sunt admoneantur, in hunc modum.

Ioannes filius N. paterfamilias natus & baptizatus Anno 1550.......

Anna eius vxor filia N. nata & baptizata Anno 1536......

Petrus eorum filius natus & baptizatus Anno 1558........

Catharina filia nata & baptizata Anno 1559......

Arnoldus famulus filius N. natus & baptizatus Anno 1561.

Barbara, ancilla, filia N. nata & baptizata Anno 1570. ......

194. Qui peccata sua confessus & in Paschate commu nionem

nionem susceperit, notabitur hac syllaba: *Commu.*

Qui tantùm confessi, hac *Conf.*

Qui confirmatus, his litteris. *Chr.*

195. Qui autem è finibus parochiæ discesserint, subter recta notentur linea, & adijciatur causa; quod vel in aliud seruitium transierint, vel aliud matrimonium inierint, &c. Qui verò è vita discesserint, crucis signum præ se ferant, quo hoc indicetur.

196. Iam si quis hæreticus ex his, si Anabaptista, si Lutheranus, si Caluinista, si vsurarius, si fornicator, si ebriosus, si rapax, si præcepta Ecclesiæ contemnens, vel ad aliquod horum aut aliorum scelerum propensus: Hoc ipsum initialibus litteris alioue modo, quo id scriptori constare & in memoriam venire posit exprimatur: ita tamen, vt quę ex Sacramentali confessione, vel sub sigillo secreti, aut aliàs clam cognita sunt, huc non referantur.

197. Hunc librum singulis diebus Dominicis post vesperas diligenter percurrant, & quam cuique curam ac sollicitudinem debeant, quidque eo nomine proxima concione potissimè tractandum sit, perpendant; & quos ea septimana visitandos vel ad se vocandos iudicabunt, vel alio pastorali officio præ alijs iuuandos, eorum vt & omnium ægrotorum nomina in palimpcesto annotent, vnaque diem & horam, quando id facere decreuerint. Inde porrò cognoscant, quàm verè ac iustè D. Augustinus cogitandum monuerit: Nihil esse facilius presbyteri officio, sed neque damnabilius, si perfunctoriè res agatur; Nihil verò difficilius, laboriosius & periculosius, sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur quo Imperator noster iubet. Ars enim est artium cura animarum; ac onus Angelicis humeris formidandum. Quare vt illud rectè administrare valeant, & nihil aut negligenter prætermittant, aut perfunctoriè peragant; sed potius bonam ex ministerio suo fiduciam concipiant,

Epist. 148. ad Valer. cap. Episc Dist. 40.

D. Gregor. cap 1 parte 1. pastoral. Concil. Trid. sess. 6 cap. 1. de reform.

ant,vigilanti oculo semper adspiciant,cui quandoq; indici de regiminis sui ministerio iudicãdi assistẽt,& quod
D.Gregor. li. 24. Moral. cap. vltimo. (vt D.Gregorij Magni verbis vti pergamus)reddendæ,apud districtũ iudicem rationis tempore, quasi tot quisq; solus animas habeat,quot regendis subditis præest, cogẽdus rationẽ reddere de singulis,qui de sua tantummodo
Ibidem. anima satisfacere fortassis vix potest. Quod vt Beatus idem ille Pontifex prudentissimè admonet, non ita debet eos percellere, vt timidorum more, officium quod legitimè impositum susceperunt, pro formidine deserant; verùm vt illud non amando & ocioso animo, sed timendo retineant.

Pag.501.a 198. In quinto denique iuxta caput 2.Synodi Diœcesanæ Anno 1330.sub Henrico Coloniensis Ecclesię Episco
1. po habitæ,regerentur in primis omnes hæretici,eorumque fautores,& receptatores,præcipueque Ludimagistri & Concionatores.

2. Qui isto anno in Paschate peccata sua non sunt cõfessi;Itemq; qui sacram communionem non acceperunt.

Statut.Sifridi cap. 8.pag. 43.d Qui in excommunicationis sententia per ànnum per
3. tinaciter perstiterunt.

4. Qui intra quartũ consanguinitatis vel affinitatis gradum, aut alio modo Canonicè impediti matrimonialem contractum inierunt.

5. Qui publicè vsuram exercent.

6. Qui reatu periurij irretiti sunt.

7. Qui vota violauerunt,& monachos aut moniales Apostatas,aut congregationis suæ desertores, hospitio receperunt.

8. Qui de adulterio infames sunt.

9. Qui in quatuor anni festiuitatibus, & alijs à iure statutis diebus Parochiales suas Ecclesias non frequentant.

10. Qui in notorijs criminibus, concubinatu, incestu, sacrilegio,zodomia, veneficijs, fortilegijs, Simonia, blasphemijs,

phemijs, homicidio, effractionibus, combustionibus ac violationibus Ecclesiarum, cœmiteriorum & immunitatum, alijsque similibus delictis perseuerant.

199. Huic catalogo etiam illos adijcient, qui aut recens à Catholica fide defecerunt, vel ab hæresi post postremam Synodum reducti sunt, singulosque in singulas classes distinctè digerent; ac retento sibi originali exemplari, quod in Archiuis Ecclesiæ parochialis ex Constitutione Hermanni quarti perpetuò seruabitur, eius exemplum instante Episcopali Synodo, ad Decanos vel Superiores suos tempestiuè transmittent; vt hinc, & de Ecclesiarum statu, & de eorum vigilantia constare possit, fiatque manifestum, magisne ad profectum, an ad defectum Ecclesia cui præsunt inclinet; & vt ipsi hunc librum sæpe inspicientes, sese ipsos hac consideratione accendant, omnibusque viribus connitantur, vt in singulas Synodos, non solùm ad numerum malorum postremò exhibitū nihil accesserit, sed multum detractum sit: Exemplo Beati Gregorij Thaumaturgi, qui migraturus è vita, sedecim tantùm in ciuitate Cæsariensi reliquit infideles, cùm Episcopatum capiens, totidem duntaxat fideles inuenisset.

Statut Hermann.4 §.36. pag.277.

Breuiar. Roman ad 17. Nouemb.

DE PASTORVM SVSTENTATIONE.

200. Cæterùm cùm non minus de victu & vestitu, ac manifesta, necessariaque Pastorum sustentatione prouidendum sit, quàm de eorum bonitate & sedulitate; & in hoc vnum omniū hæreticorum impietas omni modò laboret, vt qui Ecclesiasticis famulātur obsequijs, omni huius vitæ solatio ac subsidio destituantur, quò sublatis Dominici gregis Pastoribus, Christi oues quocunque voluerint abducant, & impietate sua perdant, ac occidant: Volumus vt diuini verbi Concionatores, illi præsertim (ad cauendam omnis cupiditatis speciem) qui de

de oblationibus populi non participant, atque à populi liberalitate aut communione non dependent, populi officium in honorandis & ſuſtentandis Paſtoribus ſuis diligenter explicent, & ad perſoluendas integrè, hilari, deuotoque animo decimas ac oblationes, quas iure, partim diuino, partim Eccleſiaſtico eis debet, cohortentur; & quæ hac de re Sanctarum Scripturarum diſciplinis, Orthodoxorum Patrum regulis, & Conciliorum ac Synodorum definitionibus, præſertim quæ ab Engelberto, Henrico, Theodorico, Hermanno Quinto, & Adolpho tertio, partim in Diœceſanis Synodis, partim in Concilijs prouincialibus ſancita fuerunt, pro concione populo proponant; doceantque hunc primum eſſe fidelium fructum, vt pro Chriſtiana charitate, debitoque erga Paſtores ſuos officio, duplici eos honore honorare, & de bonis ſibi collatis largè illis ſubuenire, ad Dei laudem atque ad Paſtorum ſuorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam ſtudeant. Illiſque pro æternis temporalia, pro ſpiritualibus carnalia, liberali gratoque animo rependant. Ac contra, eos qui Chriſtum in miniſtris ſuis paſcere negligunt, & honorare Deum de ſua ſubſtantia, ac cum eo decimas partiri nolunt; cum ficu Euangelica maledictioni eſſe proximos, dignoſque vt omni ſpirituali refectione deſtituantur, & vnà cum ſpiritualibus temporalia omnia perdant. Cuius rei conſideratio eò magis percutere ſingulos debet, quod ex hac negligentia, non ipſi ſolùm, ſed omnis eorum poſteritas in infidelitatis periculum veniat, à qua quod fuerint erepti, cùm ſollicitæ maiorum ſuorum pietati debeant acceptum ferre (niſi enim illi de Paſtorum ſuſtentatione piè ſolliciti fuiſſent, Paſtores, quorum opera illuminati & baptizati ſunt, non habuiſſent) maiori longè cura, ſi in Deum ac poſteros pij eſſe velint, pro defenſione, ſuſtentatione, & honore Paſtorum ſuorum ſolliciti nunc eſſe debent: cùm videant omni honori, omnibuſque pa-

Vide orationem Ioannis Molani de decimis dandis, quæ Coloniæ impreſſa eſt, cum eius libris de Canonicis, & Ioannem Heſſel. in Decal. cap 143.
Geneſ 14.
Exod 22 23.
Leuit 27.
Num. 18.
Deut. 8. 12. 18. 25. 2. Eſd. 10. Malach. 3.
Matth 10.
Rom. 15.
2. Paral 31.
1. Cor 9.
1 Theſſal. 5.
1. Tim. 5.
Luc. 7 10.
Hebr. 7.
Concil. Matiſconenſe 2. cap 5.
Mogunt. ca 35.
Tribur. cap 13.
Concilium Ticin verſ.
In ſacris *Ca.* Decimas cum ſequent. 16. *quæſt 7 Cap* Parochianos *Cap.* Ex tranſmiſſa, *& cap* Tua *de decimis.*
Concil. Trid.

que pastoralibus iuribus, per hæreses, quotidie magis magisque detrahi, & ipsos hæreticæ impietatis, æternæque perditionis ministros in graue iudicium, ac condemnationem suam, à suis fautoribus maximo sumptu ali, maiori in posterum quoque eis prouideri, maiorique eos, quàm veri Pastores, à multis Christianis in honore haberi.

sess 25 ca 12. Statut. Engelbert. c. 5. pag. 22. a. b. Conc. Prouinc sub Henrico Anno 1310. cap. 1 pag. 75 d. Statut Theodor. ca 4. pag. 232 d. & 233. a. b c. Concil. prouinc. sub Hermanno 5. parte 8 cap. 2. 5. & 6 Conc. prouinc. sub Adolph 3. in Censuris & Decret. cap. De oblat. in Missa faciendis *pag. 450. d. Synod. Diœces sub eodem Anno 1549 2 Octob habit pag 462. D. Greg lib. 9. Moral. cap. 11. lib. 2. epist. epistola 26. D. Thomas 2. 2. qu. 86 & 87. & 185. artic 6. Marc. 11. Prou. 3. D Aug. Hom. 49 ad plebem Africanam.*

201. Cùm verò sint quædam Collegia, Monasteria, & Dignitates, quibus Ecclesiæ parochiales, cum amplissimis decimis, iuribus & censibus, maiorum liberalitate ac munificentia, ad Pastorum sustentationem ac solatium, eiusmodi Ecclesijs Parochialibus donatis, vnitæ ac incorporatæ sunt; quas quidem decimas, iura, & census, collegia, monasteria, & personæ quædam habentes dignitates, pessimo exemplo, magnaque populi offensione, ac salutis animarum damno, maiori ex parte quàm æquum sit, sibi seruent, vix relinquentes Pastoribus, vnde tenuiter vitam sustentare possint; & ad tollendum hoc crimen, quo fit vt vix reperiatur idoneus, qui talibus Ecclesijs præficiatur, in Cōcilio prouinciali sub Adolph. 3. constitutum sit, vt per Episcopū loci seu eius Visitatores iusta de Ecclesiarum decimis, iuribus & censibus portio Pastoribus decernatur; ac in Synodo Diœcesana Anno 1550. postridiè D. Remigij habita, omnibus & singulis Presbyteris & Clericis, seu Religiosis, seu alijs quibuscunque, sub graui pœna districtè interdictum sit; ne quouis nomine Ecclesiarum regimen suscipiant, nisi de congrua sustentatione, pro Superioris arbitrio eis fuerit prouisum; vt sine longiori temporis dilatione huic malo occurratur, & Constitutiones tam necessariæ, optatum aliquando sortiantur effectum: constituimus & mandamus, vt Decani Rurales prouentus omnium & singula-

Conc. prouin. sub Adolp 3. de officiorū perfunctione, Medio tertio cap De competētia iusta Ecclesiarum Rectoribus soluenda pa. 437. a b. In mandato cuius initiū est Quanquam diuinis legibus *pag. 5'3 a. b.*

rum ſui diſtrictus Eccleſiarum parochialium, quarum Paſtoribus ad competentem vitæ ſuſtentationem ſatis aſſignatum non eſt, in proxima Synodo exhibeant, vt in ea ratio iniri poſſit, qua paſtorali neceſſitati ac honori abundè ſuccurratur.

Vide Concil prouinc ſub Hermann. 5 parte 8. ca 5.

202. Atque ne per ſordidas Eccleſiarum locationes, Paſtores animarum opera ſubire cogantur ſeruilia, per quæ ab animarum cura auocentur; ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ præcipimus; vt Collegia, Monaſteria, vel habentes dignitates nihil agere præſumant, contra decretum Concilij Prouincialis ſub Adolpho 3. habiti, quod ſequitur:

Conc prouin. ſub Adolp 3. De offic per functiõ Medio tertio. c. Ne cogantur Rectores Eccleſiarum opera ſubire ſeruilia. *pa. 437. d.*

Omnino autem vetamus, ne vlla Collegia, Monaſteria, vel habentes dignitates, locent Eccleſiarum ſuarum regimen cum agris, vineis, ſyluis, pratis & iuribus, Rectori plus offerenti ſub annua penſione. Tales enim coloni verius, quàm Paſtores, ſeruilibus & ſordidis negotijs ſe dedere, & maiorem temporalium, quàm ſpiritualium bonorum ſollicitudinem habere, dignamq́ue animarum curam negligere ſolent. Poſſunt tamen colonis ſæcularibus Eccleſiarum prædia ſub annuo cenſu locari, emolumentaq́ue pro vtilitate Eccleſiarum commutari vel vendi. Quinetiam non vetamus, quin Collegia & Monaſteria poſſint Eccleſiæ Rectori, bonorum ad ipſam Eccleſiam pertinentium, adminiſtrationem plenam committere, pro moderato cenſu, quem de prædijs pendat: ſic tamen vt ei ſuperſit honeſtus & ſufficiens victus ac veſtitus: nec ad ſupremum cenſum adigatur, vt ſolent licitantes à plus offerentibus, pro quo corradendo cogatur, ſe ſordidis & ſeruilibus operibus mancipare, ac ruſticus fieri, vt vix aut ægrè ei ſuperſit, vnde nuditatem ſuam veſtiat, & vitam miſeram ſuſtentet: quales multos, magno Eccleſiaſtici Ordinis dedecore, in pagis videmus Sacerdotes.

Luc. 9. 1 Cor 9. 2 Cor. 6. D Ambr. lib. 6. in Luc.

203. Paſtores tamē Euangelica atq; Apoſtolica doctrina inſtructi, & per arma iuſtitiæ à dextris atq; à ſiniſtris muniti; ſciant abundare, ſciant & egere. Egere quidem, vt ſine virga, ſine pera, ſine calceamento, ſine pane, ſine pecu-

pecunia, hoc est nullum subsidij temporalis adminiculum requirentes, pastorale officium exequantur, fideq; tuti, putent sibi, quò minus ea requirũt, magis posse suppetere. Qui enim terrenis affectibus pro Christi discipulatu renunciauerit, quò plus in eius amorem profecerit, eò plures inueniet, qui se interno suscipere affectu, & suis gaudeant sustentare substantijs: Abundare verò; vt cùm hæc abundè conferuntur, non vt de rerum munere, sed conferentium mercede gaudeant.

& legitur feria 5 infra 8. Pentecost. in offic Roma. lect 7.
D Gregor. hom. 17. in Euang. circa initium.
Venerab Beda in Natiui. S. Benedicti, legitur die 5. infra oct. Apostolorum Petri & Pauli in off. Roma. lect. 9.
Psalm. 54.

204. Porrò vt quantum sollicita cogitatione possumus, & Christi ouibus, de bonis Pastoribus prouideamus, & Ecclesijs Parochialibus earum annuos prouentus & fructus integrè conseruemus; ne aut per mercenarios, qui duntaxat terrenis inhiãt, animarum lucra negligantur, aut bona quæ Ecclesiarum ministris debentur, in indebitos vsus distrahantur; quod facilè fieri posset, si ad curas pastorales fraudulenter assumerentur, qui bona temporalia tractare, administrare, vel recipere religione prohibentur: ex Decreto Concilij Prouincialis, sub Conrado Cardinali Portuensi habito, & statuto D. Henrici, Anno 1330. edito, omnino prohibemus; & ne Ecclesijs parochialibus conductitij sacerdotes prçficiantur, & ne vt in Concilio Prouinciali, Anno 1423. sub Theodorico prohibitum fuit, aliquis Rector aut perpetuus Vicarius Parochialis Ecclesiæ, seu etiam Capellæ ordinet, constituat, vel deputet, aliquem religiosum mendicantem vel non mendicantem, ad regendum & gubernandum Ecclesiam suã, vel eius Vicariam seu Capellam, vel aliquo modo vices suas talibus committere præsumat, nisi alius idoneus, dolo & fraude seclusis, haberi non possit, quod Ordinariorum, seu Archidiaconorum, iudicium esto.

Conc prouin. sub Conrado cap. 12. pag. 5.
Stat. Henric. ca. 3 pa. 105.
Conc. prouin. sub Theodor. ca. 7. pa. 234.

DE OBEDIENTIA PASTORALI, PASTORAlibusq́; Synodis.

205. Vt autem hæc quæ præscripta sunt, exactè ab omnibus obseruentur, & si quid prætereа pręscriptum oportuisset, hoc ipsum quoque præscribatur; præter Episcoporum Synodos & visitationes, ac Archidiaconorum sollicitudines, aduigilabunt etiam Decani rurales. Quare volumus vt Pastores omnes ad Synodos pastorales, aliosq́ue conuentus quibus interesse tenentur, statutis temporibus conueniant; iuxta ea quæ hac de re titulo de Decanis ruralibus, articulo (*Ad huiusmodi Synodos*) decreta & definita sunt. In his enim & difficultates suas omnes proponent, & qualiter officium suum expleuerint, rationem reddent, atque voluntatem & ordinationem Episcopi sui, ex cuius sententia cuncta agere debēt, intelligent: quam reuerenter ac deuoto animo suscipiant, eique ac Decanis suis, quemadmodum solenni Sacramento, & in S. Ordinatione sua, & in pastoralis muneris susceptione religiosè promiserunt, in omnibus pareant, & vt inferiores sibi habeant obedientes, obedientiam quam ab his tanquam Christi Vicarij exigunt, Deo & Superioribus suis exhibeant, ad honorem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.

206. Si qui autem Pastores iure, aut approbata consuetudine, nulli Decano rurali subiecti sint, ideoq́ue ad conuentus & Synodos pastorales cogi ab illis non possunt: his, ne extra disciplinam sint, cuiuscunque fuerint Ordinis, status aut dignitatis, in virtute s. obediētiæ pręcipimus & mandamus, vt ad Diœcesanas seu Episcopales Synodos semper conueniant; vt cuncta quæ in Synodis Decanalibus vel eis iniungenda, vel ab eis exigenda fuissent, in Synodis Episcopalibus eis iniungantur, & ab eis exigantur.

Pag 202. Distinct 38. cap Quādo. 16 qu 1 cap. Cunctis fidelibus. Clemens Papa in epist ad omnes fideles, c. 22. & 36. Adolp 3 in Synod. Diœces. Anno 1551. feria 2. post Dominic. Inuocauit habita. pag. 525. d B. Ignatius per omnes epistolas frequenter monet, vt Presbyteri eadē semper, de eisdem opinantes, nihil agant nisi ex sententia Episcoporum, vt tutum ac ratum sit omne quod agitur.

BVLLA

BVLLA S. D. N. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE QVINTI SVPER COLLAtione Parochialium Ecclesiarum.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI AD AETERNAM rei memoriam.

IN conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim parochialibus Ecclesijs personis dignis & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsos curã exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexand. iij. in Lateranens. & Gregorij X. in Lugdunens. generalibus Concilijs, ac Innocentij similiter tertij, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum editæ constitutiones testantur: quod vt diligentius & rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Ecclesiæ, etiam generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium, aut alios quomodolibet reseruatæ, vel affectæ, debeat Episcopus habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneũ in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Episcopo præscribendum, aliquos Clericos ad regendum Ecclesiam idoneos Examinatoribus iuxta formam eiusdem Synodi deputatis, nominet, & non nisi ab eisdem Examinatoribus, per concursum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Episcopo iudicato, & electo de Ecclesia prouideatur. alias prouisiones, seu institutiones omnes, præter formam prædictam fa-

cta, surreptitiæ censeantur.

Sed quoniã res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum sit, ne propter constitutionum huiusmodi transgreßionem maximi abusus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis & Episcopis, occurrente vacatione Parochialium Ecclesiarum, eas nullo aut minus ritè seruato examine, præsertim illo quod per concursum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis, carnalitatis, aut alium humanæ paßionis affectum, non rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse; volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi, ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, omnes & singulas collationes, prouisiones, institutiones, & quasuis dispositiones Parochialium Ecclesiarum, ab eisdem Episcopis & Archiepiscopis, ac quibusuis alijs collatoribus, tam ordinarijs, quàm delegatis, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac sedis Apostolicæ Legatis, vel Nuntijs, præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præsertim in examine per concursum faciendo præscriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumq; prouisis ius, aut titulum etiam coloratum posidẽdi præbere, & Parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius antè collationes huiusmodi vacabãt, extunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus; easq; omnes pro tempore sic vacantes, nostræ & sedis Apostolicæ, seu eorum quibus ius conferendi ea, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Concilij habere debent, competet, dispositioni reseruamus.

Insuper ne Parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant, in maximum animarum, quarumcunq; Parochialium Ecclesiarũ, quarum dum pro tempore vacãt, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios Ordinarios collatores,

res, in mensibus ordinarijs, collatoribus, etiam per nostras regulas assignatis, prouisio & collatio spectat, & pertinet, & quibus ijdem Episcopi, & ordinarij prædicti, intra sex mensium spatiũ, à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes, nobis & dictæ sedi generaliter vel specialiter, & ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut alias ex indulto sedis Apostolicæ competunt, ad quas occurrente illarum vacatione, Episcopi & Archiepiscopi præfati personas, per examen, concursu mutuo habito, iuxta dicti Concilij Tridentini formam, approbatas, & magis idoneas nõ elegerint, aut electas, nobis vel successoribus nostris, aut ijs ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinẽda, intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint; nec non Parochialium Ecclesiarum similium, quæ iuris patronatus Ecclesiastici, vel aliorum seu Clericorũ & Laicorũ simul fuerint, si præsentatus intra tẽpus eisdem patronis à iure præfixum, præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur institui, institutioq́; ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit; collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem, nobis & ipsi sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus.

Data tamen in Parochialibus Iurispatronatus optione ipsis Patronis, vt si institutio ad Ordinarios spectabit, ipsis Ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad sedem Apostolicam.

Prohibentes etiam eisdem Ordinarijs, ne tempus decem dierum eisdem ordinarijs & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant vel præsumant.

Districtius inhibentes, ne quis præter Romanos Pontifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt p̃fertur, quæcunq; sit

super

ſuper hoc authoritate munitus, de huiuſmodi beneficÿs ſic reſer uatis (vt præfertur) diſponere, vel circa illa etiam per viam per mutationis, vel aliàs innouare quoquomodo præſumat.

Vt autem non ſolùm dignis, ſed magis idoneis repertis, iuxta eiuſdem Concilÿ decretum Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus & eadem authoritate decernimus, quod ſi Epiſcopus minus habilem, poſthabitis magis idoneis, elegerit, poſſunt ÿ qui reiecti fuerint à mala electione huiuſmodi, ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti noſtrum & ſedis huiuſmodi delegatum, aut alias ad ipſam ſedem Apoſtolicam appellare, ac præelectum ad nouum examen coram ipſo appellationis Iudice, & eius examinatoribus prouocare, & cõſtituto de prioris eligentis, irrationabili iudicio, eoq́; reuocato, Parochialis magis idoneos per eundem Iudicem appellationis auctoritate noſtra (quatenus collatio ad Epiſcopum à quo appellatum fuit, ſpectaret) conferatur, alias eiſdem magis idoneo per iudicem appellationis, approbato conferenda, remittatur ad eum ad quem collatio, prouiſio, vel inſtitutio ſpectabit.

Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat, aut ſuſpendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta, interim debitæ demandetur executioni, & prouiſus ab eadem Eccleſia, cauſa appellationis huiuſmodi dependente, non amoueatur. Et, ſi quis à ſententia per Iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tũc ad ſedem ipſam Apoſtolicã appellabit. Si ſecus in præmiſſis omnibus, & ſingulis actum, aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane.

Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, manu alicuius Notarÿ publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ, in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quodq́; litteræ ipſæ Cameræ, & Cancellariæ Apoſtolicarum, & Audientiæ cauſarum Palatÿ Apoſtolici valuis, & in acie campi Floræ dimiſſis inibi copÿs publicatæ & affixæ, omnes ita afficiant & arctent, ac ſi illis perſonali-

naliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti, reseruationis, prohibitionis, inhibitionis, & volūtatis infringere, vel ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1566. quinto decimo Kalend. Aprilis Pontificatus nostri Anno secundo.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, indictione decima, die verò decima sexta mensis Maij Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ V. anno eius secundo, retroscriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt in retroscriptis locis, vt moris est, per nos Alexandrum Astancollum, & Io. Guerardum prælibati S. D. N. Papæ Curs.

Antonius Clerici Mag. Cursorum.

BVLLA EIVSDEM S. D. N. SVPER RESIDENTIA FACIENDA IN PAROCHIALIBUS,

per obtinentes eas, ac Canonicatus, aut dignitates, seu aliud beneficium.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI AD PERPETVAM rei memoriam.

CVPIENTES pro nostri pastoralis officij munere, Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & parochialibus Ecclesijs ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debitè & laudabiliter deseruiri; inhærendo etiam decretis sacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatione, certaq; scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione, omnes & singulos Rectores parochialium Ecclesiarum cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ fuerint, in quibuscunque regnis, prouincijs, ciuitatibus, Diœc. ac alijs Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem seu principalem in quibusuis Patriarchalibus, aut Metropolitanis, vel Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesijs, seu aliud quodcunq; beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum à Roman. Pontif. prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo (quas omnes hac præsenti Constitutione abolemus, & reuocamus) seu quocunq; alio prætextu obtinent; cùm prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitoq; eorum officio fungendum, omninò teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum Ordina-

rios,

rios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententijs et censuris Ecclesiasticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiam priuationis dictarum parochialiũ, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunq; appellatione remota, cogi, & compelli posse & debere authoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus.

Eos tamen sic residentes in Ecclesijs parochialibus, omnes & singulos fructus, reditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscunq; beneficij, exceptis duntaxat quotidianis distributionibus, & alijs, quæ ex ipsa causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicq; per quoscunque iudices & commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & definiri debere. Nec non irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Non obstantibus præmißis, ac quibusuis dispensationibus, & exemptionibus, litterisque Apostolicis desuper confectis, nec non Apostolicis, in prouincialibusq; & Synodalibus editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis personis in genere, vel in specie, & aliàs quomodolibet conceßis, & approbatis, in posterumq; concedendis, & approbandis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus, specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expreßio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expreßis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat ad effectum præsentium specialiter & expreße derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Volumus autem, quod harum litterarũ

Transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in iudicio quàm extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis statuti, præcepti, ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1568. octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri Anno 3.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, indictione vndecima, die verò decima quinta mensis Iulij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ quinti, anno tertio retroscriptæ litteræ Apostolicæ, lectæ, affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ principis Apostolorum de Vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, dimissis ibidem præsentibus litteris per aliquantulum temporis spatium, (vt est moris) affixis & deinde amotis per nos Iohannem Bornotum, & Iulium Parinum, prælibati S. D. N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Curs.

BVLLA

BVLLA S. D. N. INNOCENTII PAPÆ VIII. CONTRA IMPRESSORES *librorum reprobatorum.*

INNOCENTIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, ad perpetuam rei memoriam.

INTER multiplices nostræ sollicitudinis curas, illam inprimis suscipere pro nostro pastorali officio debemus, vt quæ salubria & laudabilia ac Catholicæ fidei consona, & bonis moribus conformia nostro tempore oriuntur, non solùm conseruentur & augeantur, verùm etiam ad posteros propagentur: & quæ perniciosa, & damnabilia, & impia sunt, succidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare vsquam sinantur: ea in agro Dominico, & vinea Domini Sabaoth duntaxat conseri permittendo, quibus fidelium mentes pasci spiritualiter possint, eradicata zizania, & oleastri sterilitate succisa. Attendentes igitur, quod quemadmodum humano generi, plurimum conferre dignoscitur, vt ea quæ ad bonas artes & probatos mores pertinent, diuulgentur, & ad hominum notitiam, tã præsentium, quàm eorum qui futuri sunt, deducantur: (quod maximè fieri solet beneficio litterarum, quibus ipsæ virtutes quasi alligatæ, ad vsum absentium, pariter & futurorum deducuntur, conseruantur, & propagantur) ita pernitiosum, & maximè eidem humano generi inimicum censeri debet, si ea quæ noxia sunt, & sanis doctrinis honestisq; moribus, & in primis Orthodoxæ religioni comperiuntur aduersa, publicentur, & ministerio litterarum, ad notitiam plurimorum extendantur. Quemadmodum enim bonum quanto vniuersalius, tanto vtilius, diuinius, & maius: ita & malum quanto amplius, & copio- *Instaur. Colon. pag. 280.*

 sius

sius, tanto deterius, abominabiliusq. arbitrari debet, maximè quia humanæ fragilitatis cogitationes, proniores reperiuntur ad malum quàm ad bonum. Genes. 8.

Hinc est quod sicut ARS impressoria litterarum, vtilissima habetur, ad faciliorem multiplicationem librorum probatorum, & vtilium: ita plurimum damnosum foret si illius Artifices, ea arte peruersè vterentur passim imprimendo quæ perniciosa sunt. Debent igitur impressores ipsi, meritò compesci opportunis remedijs, vt ab eorum impressione desistant, quæ fidei Catholicæ contraria fore noscuntur vel aduersa, aut in mentibus fidelium, possunt verisimiliter scandalum generare. Et ea propter nos, qui illius locum tenemus in terris, qui ad illuminandũ hominum mentes, & errorum tenebras exterminandum, descendit è cælis; cùm fideli relatione intellexerimus, artificio dictæ artis, plurimos libros atq. tractatus, in diuersis mundi partibus fuisse impressos, in se varios errores ac perniciosa dogmata, etiam sacræ Christianæ religioni inimica continentes, et indies etiam passim imprimi:

Huiusmodi detestandæ labi occurrere volentes, vt ex commisso desuper pastorali officio tenemur, omnibus & singulis, dictæ artis impressoribus, & illorum obsequijs quomodolibet insistentibus, & se circa eorum imprimendi artem quoquo modo exercentibus, tam in Romana Curia quã in reliquis Italiæ, Germaniæ, Franciæ, Hispaniarum, Angliæ & Scotiæ, aliarumq. nationum quarumlibet Christianarũ, ciuitatibus, terris, castris, villis, & locis alijs degentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ipso facto incurrenda, & mulcta pecuniaria per locorum Ordinarios pro eorum arbitrio exigenda, authoritate Apostolica præsentium tenore, districtè præcipiendo inhibemus, ne de cætero libros, tractatus, aut scripturas qualescunque imprimere aut imprimi facere præsumant, nisi consultis prius super hoc in dicta Curia Magistro sacri Palatij, seu in eius absentia, ipsius vices gerente, & extra eam locorũ Ordinarijs, & eorum speciali & expressa impetrata licentia gratis concedenda, quorum conscientias oneramus, vt antequam huiusmodi licen-

tiam concedant, imprimenda diligenter examinent, siue à peritis & Catholicis examinari faciant, & procurent, ac diligenter aduertant, ne quid imprimatur quod Orthodoxæ fidei contrarium, impium, & scandalosum existat.

Et quia parum esset, aduersus futuras impressiones prouidere, nisi quæ iam noscuntur erronea, impia, & scandalosa, supprimantur: eisdem Ordinarijs & Magistro mãdamus authoritate prædicta, vt videlicet Magister sacri Palatij in præfata curia, et Ordinarij præfati extra illã in suis ciuitatibus & Diœcesibus, moneant & requirãt authoritate nostra, omnes & singulos impressores, ac personas alias, cuiuscunq; status, gradus, cõditionis, vel præeminentiæ existant, quatenus omnia & singula inuentaria, librorum & tractatuum quorumcunq; impressorum, Ordinarijs & Magistro respectiuè prædictis, omni fraude et dolo cessantibus, intra terminum, eorum arbitrio præfigendũ, coram eis respectiuè præsentẽt, & consignẽt, ac libros & tractatus impressos, in quibus per Ordinariũ & Magistrum prædictos, aut eorũ singulos, aliqua fidei Catholicæ contraria, impia, aduersa, scandalosa aut malè sonantia contineri iudicatum siue declaratũ fuerit, similiter præsentent & consignent, sub simili excommunicationis latæ sententiæ, & eorum arbitrio exigenda pecuniaria pœna (vt præfertur) incurrenda. studeant sic impressos, etiam aliàs, prout expedire putauerint, ad eos deferri, & delatos comburi facere: & ne quispiam illos ligare vel tenere præsumat, sub similibus censuris & pœnis authoritate nostra prohibere.

Nec omittant diligenter inquirere, quibus procurantibus tales libri, impressi fuerint, quaue de causa illud procurauerint, in fidei Catholicæ, quã profitentur, detrimentũ: & an procurantes ipsi, de aliqua hæresi suspecti sint, contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, cui (vt diligentius opem ferat) medietatem pœnæ pecuniariæ, quam exegerit, applicamus.

Non obstãtibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis cõtrarijs quibuscũq;, per quas impressorib⁹, & eorũ obsequijs insisten-

insistentibus, seq́, in eorũ artificio exercentibus, & imprimi procurantibus, & sollicitantibus præfatis, vel quibusuis alijs communiter vel diuisim à sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possit, per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

Et quia difficile foret, præsentes litteras ad singula loca, in quibus Christi nomen colitur, deferre, volumus & Authoritate Apostolica decernimus, quod earum transsumpto authentico, sigillo alicuius Prælati Ecclesiastici, & notarij inde rogati subscriptione munito, eadem prorsus fides vbiq; adhibeatur, in iudicio & extra, quæ adhiberetur præsentibus Originalibus litteris, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Hortamur propterea eosdem Ordinarios, & Magistrum sacri Palatij, vt zelum fidei, & salutem animarum præ oculis habentes, in præmissis ita se diligentes et solertes exhibeant, quod eis à Deo perennis vitæ præmium, & à nobis condigna proueniat actio gratiarum. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ inhibitionis, onerationis, mandati, constitutionis, voluntatis, & hortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, 1487. xv. Kalend. Decemb. Pontificatus nostri Anno Quarto.

(***)

CON-

CONSTITVTIO S. D. N. PII PAPÆ QVINTI,

NE IN POPVLARIBVS CONCIONIBVS disputetur, de Conceptione gloriosæ Dei Genitricis Mariæ.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, AD perpetuam rei memoriam.

SVPER speculam Domini, viribus licet exiguis, constituti, Prophetæ sollicitudinem imitantes, die noctuq́, ad diuersos Ecclesiæ status, nostræ mentis aciem intendimus, studiosè prouidentes, vt communi Domino ab omnibus gradibus fideliter seruiatur, ab illis maximè, quibus digniora ministeria diuini Spiritus fauore credita sunt; inter quos diuini verbi prædicatores adnumerandos esse nemo dubitare poterit, qui si eorũ munus ab ipso Domino consecratum Apostolicis præcipuè iniunctum fuisse animaduerterent; qui si adepto gradu dignè fungerentur, euangelizantes pacem, annunciantes bona, prædicantes salutem; non solùm vox eorum dulcis, verùm & speciosi pedes viderentur, & fraternæ salutis vberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini.

Verùm quod neque sine animi dolore accepimus, nec referre possumus, quidam diuersorum Ordinum regulares, Clericique sæculares, omissis quæ diuinæ maiestatis gloriam, & sanctissimæ Dei Genitricis, aliorumq́, Diuorum venerationem, atq; fidelium pietatem promouere poterant, quod Apostolus in quibusdam arguit, languent circa quæstiones & pugnas verborum, ex 1 Tim. 6. *quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, cæteraq́, vitiorum monstra: potissimum verò cùm de gloriosæ Virginis Mariæ Conceptione sermo inciderit, tam pertinaciter pro alterutra parte*

 conten-

contendunt, ac si de illis dogmatibus esset, quæ corde credere ad iustitiam, ore confiteri ad salutem necessarium est: Quibus illud Prophetæ conuenire videtur: Ierem 23. Dicunt, *ait Dominus, cùm ego non sim locutus; cùm sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum magistra, & doctrix disciplinæ de ea re hucusque non definierit, nemo absq. temeritate, præiudicare, vel alterius partis sententiam damnare potest, & quasi desint præclarissima inuentricis gratiæ merita, quæ Angelica quidem lingua satis dignè referri non possunt, & cùm ex illo vberrimo fonte, puteoq. aquarum viuentium non possint saluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum vtilitate atque dulcedine reficeretur, ad dissipatas cisternas occurrunt, stultas scilicet, sine disciplina quæstiones, quæ generant lites, quas nec frequens multitudo intelligere, nec viri sapientes, qui capiunt, vtiliter percipere valent; præsertim quoniam, vt experimento didicimus, ipsorum Concionatorum, qui ad quæstiones huiusmodi proponendas facilius erumpere solent, maior numerus, materiæ difficultatem prorsus ignorantes, neq. intelligentes quæ loquuntur, aut de quibus affirmant, simplicium animos, indiscretæ deuotionis obtentu, vel potius loquacitatis, & ostentationis affectu, ad tumultus & simultates concitant, quos tumultuantes atque dissidentes componere se dareque potius oportebat. Cumq. paruulis in Christo lac infundere, prouectis solidum cibum apponere deberent, dum in huiusmodi controuersijs interminatis versantur, omnibus vbera proferunt arentia,* Osee 9. *quod non absq. maledictionis nota legimus in Propheta.*

Nos igitur, qui prædecessorum nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimum illa quæ sacrosancta Synodo Tridentina denuò sunt confirmata, liberam cuiq. facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem esse iudicauerit: Prædictorum igitur Concionatorum, aliorumq. contentioni atq. temeritati, populorumq. scandalis occurrere studentes, Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiã, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis pleni-

plenitudine, statutum fel. re. Sixti 4. prædecessoris nostri super ea re, quod à præfata Synodo innouatum est (illud præsentibus, ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plenè & sufficienter expresso, & inserto habentes) Apostolica authoritate tenore præsentiũ, confirmamus & approbamus, atq; vt deinceps à cunctis efficacius obseruetur, perpetuò statuimus & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo cuiuscunq; ordinis, gradus, cõditionis, vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicunq; promiscua virorum et mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare, rationibus, vel doctorum authoritate asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusuis pietatis aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat.

Qui contra fecerit, suspensionis pœnam à diuinis absq; noua declaratione ipso facto incurrat, si modò fuerit in sacris constitutus, & quocunque præterea gradu, siue dignitate, vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadẽ, vel similia munera obtinenda, vel obeũda, perpetua inhabilitatis censuræ ipso etiã facto sit obnoxius, super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui nõ possit. Et nihilominus alijs pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti mensura, infligendis subijciatur, prout subijcimus.

Cæterùm quamdiu per Apostolicam sedem altera pars definita non fuerit, oppositaq; sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, siue generalium aut prouincial. Capitulorũ, vel vbi aliâs intersunt, qui rem capere possunt, nec scandali vlla subest occasio, de illa quæstione disserere, & argumentis vtrãlibet partem, vel asserere, vel impugnare, dum tamen neutra, veluti erronea præiudicetur, seruenturq; illa omnia, quæ à dicto Sixto prædecessore nostro statuta sunt: quorum singula, vt præfertur, etiam quantum ad alias pœnas, duximus innouanda, & innouamus per præsentes.

Vt autem hæc nostra Constitutio, & præmissa omnia ad eorum omnium quorum interest, notitiam congruentius perue-

peruenire possint; in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, etiam eo ipso incurrenda, si in his, quæ mandamus, exequendis se negligentes exhibuerint, præcipimus & mandamus omnibus, & singulis locorum Ordinarijs, ac eorundem Vicarijs, Suffraganeis & Officialibus quibuscunq;, & alijs singulis, ad quos quomodolibet spectat & pertinet, quatenus huiusmodi nostram constitutionem singulis suæ Diœcesis vel districtus Prædicatoribus, & alijs quibus expedire iudicauerint, opportunè insinuent, & publicent, ac insinuari & publicari faciant.

Et ne quis in posterum quoquo modo ignorantiam de præmissis possit prætendere, aut se contra præmissa valeat excusare, Volumus, & similiter eadem authoritate decernimus, & mandamus, quod præsentes litteræ, per aliquos ex nostris cursoribus in Basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie campi Floræ de vrbe, de more publicentur, & affigantur, & illis inde amotis, remaneant in eisdem locis earundem exempla affixa, quæ publicatio & affixio, ita omnes, ad quos spectat, afficiat & arctet, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus, ac quibusuis indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis personis etiam quantumcunque qualificatis, & in quacunq; etiã Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiscopali, & quauis alia dignitate & honore constitutis, etiam quod interdici, suspendi, vel excommunicari nequeant, quomodolibet concessis, quæ eis contra præmissa in aliquo suffragari non posse decernimus, cæterisq; contrarijs quibuscunque.

Volumus insuper & decernimus, quod præsentes vim perpetuæ, & irrefragabilis Constitutionis obtineant, et quod illarum transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarij subscriptis, & sigillo alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus litteris adhiberetur, si ostensæ vel exhibitæ forent. Regula Cancellariæ nostræ Apostolicæ quacunque in contrarium disponerent,

non obstante. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis statuti, ordinationis, mandati, subiectionis, innouationis, præcepti, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, 1570. pridie Kalend. Decemb. Pontificatus nostri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi, 1570. indictione xiij. die verò septima mensis Decemb. Pontific. Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D Pij diuina prouidentia Papæ V. anno quinto retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt, in Basilicarum S. Iohannis Lateranensis & Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, & acie Campi Floræ, dimissis illarum copijs affixis per nos Ioannem Andream Panizzam & Petrum [illegible] S. D. N. Papæ Curs.

Camillus Cherubinus Magister Cur.

DE CVSTODIBVS, CAMPANARIIS, ALIISQVE EIVSDEM muneris atque officij Ecclesiæ ministris.

AD decorem domus Dei & Ecclesiasticæ reformationis integritatem, quam pro Legationis nostræ munere flagranti perpetuoque studio molimur, pertinet; vt ea etiam officia ac munia, quæ humilia ac minima in Ecclesia esse videntur, magna diligentia, honestate ac grauitate peragantur; eoque accuratius, ac religiosius exerceantur, quò humiliora habentur; ne si negligenter, sor- I. 1 Cor. 12.

fordidè ac fine cultu fiant, diuino cultui, quò deftinata funt, magis officiant quàm feruiant, magifque pulcherrimam Ecclefiæ faciem dehoneftent, quàm fi prorfus non effent.

Conc prouin. fub Herman. 5 parte 3. ca. vlt. Adolp 3. in his quæ in Cathedralib. & Collegiat. Ecclefijs inquirenda fūt § 33 pa 480. b et § 76 pa. 483 a et ibi. § 78.

2. Cùm igitur Cuftodes feu Campanarij, Oftiariorum in Ecclefia munus gerant, ac pleraque obire teneantur, quæ vetus Ecclefia, nullis nifi in minoribus Ordinibus conftitutis agere permifit: vt fanctorum Ordinum functiones in vfum iuxta facros Canones reuocentur, nec ab hæreticis tanquam otiofæ traducantur, & homines laici leues, nulloque rerum Ecclefiafticarum amore imbuti à minifterijs Ecclefiafticis arceantur; illius priftini moris reftituendi defiderio flagrantes, decernimus; vt in pofterum, ad Oftiariorum, Cuftodum, feu Campanariorum minifterium non alij admittantur, quàm viri Deum timentes, religiosè pij, honeftæ vitæ, ftrenui, & in arte cantandi periti; qui in dicto Ordine iam conftituti [illegible] habiles, idonei, & digni, vt mox ad illum promoueantur; omnesque [illegible] bigami, tabernarii, infames aut aliqua fordida officia exercentes, & qui tonfura Clericali infigniti non funt, ab hoc munere excludantur.

3. Qui autem habiles ad id muneris & idonei inuenti fuerint, atque ad miniftrandum in hoc ordine Deo & Ecclefiæ affumpti: hifce conftitutionibus deuotè, ac religiosè fefe conforment.

Conc prouin. fub Adolp. 3. in Cenfur. & Decret. cap. Delatum quoque. pa. 448. c Idem Adolp in his quæ in Cathedral. & Colegiat Eccle-fijs inquiren

4. Barbam aut comam indecentē, quemadmodum in prouinc. Concilio fub Adolp. 3. vetitum eft, ne nutriant; fed tonfuram ac habitum geftent Clericalem; & cùm minifteria fua exhibent, albis prætercea & mundis fuperpelliceis induti fint. Qua re admoneantur, femper quidem eos à reliqua plebe, vitæ & morum fanctitate, tantum debere effe fegregatos, quantum clericali veftium ac tonfuræ forma fegregati ab illa funt: at verò cùm Ecclefiafticis minifterijs funguntur, ac religiofa vefte fulgent,

gent, à ſemetipſis quoque quales in familiari & domeſtica conuerſatione ſunt, ſingulari quodam pietatis ſplendore ac morum grauitate oportere eſſe diſcretos, vt nihil in eis tum appareat, quod perſonæ priuatę magis quā publicæ, quam gerunt, conueniat.

da ſunt, 5. 78 pagin 483 d. Conc prouin. ſub Herman. 5 parte 3. ca. vlt. Conc prouinc. ſub Conrado Epiſcopo Colonienſi, cap. 8 pag. 12. c Statut VVichbeldi, cap. 17 pag. 56. b. Conc. prouin. ſub Henrico, Anno 1310 habit cap. 16 pag 81. d Statut VVilhelmi ca 31 pag. 18. d.

5. Oſtia Eccleſiæ diligenter cuſtodiant, eaque debitis temporibus aperiant, ac finito diuino officio mox claudant, maximè ſi templa in quibus ſeruiunt, eo conſtituta ſint loco, vt compendij gratia, quaſi per plateam publicam, publicus per eam tranſitus irreuerenter fiat, aut non tam orationis, quàm prophanæ deambulationis cauſa, conuenire eò homines ſoleant.

6. Veſtibula portarum templi, ex ea ſolùm parte referant, qua nec ex platea in templum, nec ex templo in plateam proſpectus eſſe queat.

7. Diebus ferialibus, & quandocunque populus agmi natim ad Eccleſiam concurrere non ſolet, non integras valuas, ſed minimas duntaxat templi ianuas aperiant, eaſq; ita componant, vt tranſeuntes cum oneribus intrare non poſſint. Qua de cauſa & cratibus ferreis, quas onera portantes difficulter tranſeant, & veſtibulis ac diathyris, quæ ſe inferendis oneribus obijciant, & ianuis paruis ac humilibus, in ipſis valuis exciſis, atque oſtijs quæ contra intrantes ſuo pondere renitantur, alijſque obſtaculis ingreſſum templi onera portantibus, pia ac ſollicita maiorum prudentia impeditum eſſe voluit. Quę omnia nunc innouanda cenſemus, vt domus Domini ſoli orationi ſancta ſit, ne tandem creſcente hominum impietate in publicam plateam vertatur.

8. Si quos autem nihilominus onera per templum irreuerenter portare animaduerterint, eos ad ruborem ſuum, iſtac qua intrauerant, educant.

9. Nul-

Matth 21. Marc. 11. Luc. 19 Ioan 6. Synod. Diœcesf. sub Adolpho 3. Anno 1550 feria 3. post Remigij habita in mādato, cuius initium est. Quum inter omnia *pa. 516 c d. & § 34 in his quæ idem Adolph. in Ecclesijs Cathedralib. & Collegiat inquirenda decreuit pag 480. b.*

9. Nullos ementes aut vendentes in propylæo Ecclesiæ, aut pro illius foribus propius quàm deceat, Christi exemplo patiantur; & maximè eos hinc abigant, qui vinum vendunt igni cliquatum, quod vinum adustum vocant, ne plebs, cui hoc pro ientaculo sumere consuetudo est, fœtenti anima totam Ecclesiam inficiat, alijsq; ieiunis caput dolere faciat.

Synod. Diœcesan. sub Sifrid cap. 11. § 4 pa. 45 b.

10. Cœmiteria ab omni spurcitie & immunditia, sancta custodiant, caueantque ne quid in eis indecorè fiat, præcipuè ne sepultorum ossa, vel à canibus aut porcis comedantur, vel ab hominibus conculcentur.

11. Canes, porcos, aliasque bestias à domo & aula sancta Dei perpetuò arceant, ac mox si quando illam ingressæ fuerint, eijciant. In quod opus, in quatuor templi partibus, flagellum semper ad manus sit.

Adolph. 3 in his quæ in Cathedralibus & Collegiat. Ecclesijs inquirenda sunt § 33 pa. 480 b Conc. Laodic. ca. 6.

12. Nec minus eis curæ sit, vt ex Ecclesia Dei eijciant canes mysticos, interdictos, excommunicatos, hæreticos, & qui ad templum veniunt, vt illud prophanent, aut sanctas Ecclesiæ cæremonias ludibrio habeant; diligentissimeque curent, ne qui ex his alijsve indignis, ad sacramenta & sacrificia, quæ solùm filiorum Dei sunt, admittantur.

Adolph. 3 in his quæ in Cathedral & Colleg Ecclesijs inquirenda sunt § 31. pag. 480 b.

13. Prophanæ deambulationes, risus, rixæ, incondita & irreligiosa colloquia, inuerecundæ & importunæ eleemosynarum emendicationes, & quæcunque orationis aut concionis tempore, sacerdotum aut populi animū in diuersa trahere possent, vel his aut illis molesta esse; quæque item domum Dei quouis modo prophanarēt, cultusque diuini honorem minuerent, ne fiant siue in templis, siue in locis templo vicinis, pro virili sua parte, & domus Dei zelo, prohibeant.

14. In sacristia altum ac perpetuum curent esse silentium, nec eò vnquam fœminas ingredi patiantur.

15. Ab omnium sordium genere Ecclesiam semper

mundam

mundam tueantur, & magna deuotione satagant, vt in ea pro honore ac gloria Dei omnia splendida sint atq; ornata; nihilq; officij sui intermittant, quin templa Dei hoc sint, & verè atq; omnimodè esse appareant, ad quod ædificata & consecrata sunt; typus nimirum, & imago quædam matris nostræ, quæ in cælis est, Ierusalem.

16. Feretra, seu vehicula, quibus in supplicationibus Sanctorum reliquiæ aut imagines portantur, & fulcra quibus in medio templi certis diebus proponuntur, aliaque impedimenta eo loco, certo ordine reponant, vbi nihil decori & pulchritudini domus Dei officiant.

17. Qualibet hebdomada totam Ecclesiam scopis verrant, omniaq; ex ea purgamenta eijciant, nec minus hac in re studeant placere Christo Domino, quàm regibus aut principibus placere volunt, qui eorum regias atq; aulas curant; quinimò quàm ipsi domi suæ famulum aut ancillam in curanda re domestica, omnibus modis, placere velint sibi.

18. Quotannis minimum ter, imminente nimirum festo Natiuitatis Dominicæ, Resurrectionis eiusdem, ac Assumptionis gloriosæ virginis Mariæ, omnia templi laquearia, omnes parietes, omnesq; fenestras vitreas, sacras imagines, columnas, columellas ab omni puluere, atque aranearum telis liberent.

19. Sacrosancta altaria, eorumq; fornices, lacunaria atq; tegumẽta perpetua cura ab omni puluere, & aranearum opere tersa semper ac nitida seruent.

Synod. Diœcesana sub Sifrido habita cap. 7. pag. 394. c.

20. Eadem in singulos dies pro temporis ac solemnitatis ratione pallijs conuenientis coloris exornent, & sacras vestes in sacristia pro colorum varietate, ad Sacerdotum atq; aliorum ministrorum in sacrificijs, diuinisque officijs dignitatem ac grauitatem tuendam, mysteriorumq; rationem in tempore proferant.

21. Aulæis, tapetibus, ac frondibus templi parietes, ac

puluinaribus ſedilia, cũ diei alicuius feſti celebritas po-ſtulauerit, exornent; omniaq; quæ ad cultum & ornatum domus Dei faciunt ſedulò præſtent. Peracta autem celebritate, ea quæ expoſuerant, ab omni puluere ac macula, ſi quam fortè contraxerint, diligenter expurgẽt, & in armaria ſua recondant.

22. Vt autem de colorum diſtinctione, certa conſtet varietas, nec pro cuſtodis voluntate quotannis varietur Eccleſię facies, cùm nihil hac de re in ſtatutis aut ritualibus libris Eccleſiæ Colonienſis ſcriptum inueniamus; Volumus vt colores paramentorum altaris, ſacrificantis & miniſtrorum, quò officio Miſſæ & diei ſemper conueniant, iuxta præſcriptionem libri ritualis, & vſum Romanæ Eccleſiæ varientur, tum maximè, cùm de obſeruatione Metropolitanæ Colonienſis Eccleſiæ ex certa traditione, certi nihil conſtat.

23. Diligentiſſimè curent, vt ne venerabiles ac pretioſæ Sãctorum Reliquię ſacrilegijs aut furto expoſita ſint; ne item vileſcant, ac ſine cultu iaceant, vel irreuerenter ab aliquibus tractentur; ſed nec ipſi id faciant, neque eas, aut ſacros calices, patenas, aliaq; ſacra vaſa, corporalia, purificatoria, niſi in ſacris Ordinibus conſtituti fuerint, attingere auſint: ne temeritate ſua, iram Domini ſuper vniuerſum populum inducant.

1. Paral. 15. 2 Regum 6. De conſecrat. Diſt. 1. cap. In ſancta; *& cap* Veſtimenta *Diſt in 23. cap.* Sacratas, *cap.* Non liceat. *Concil. prouinc ſub Herman 3 parte 3. cap vltimo Stephan. Papa Epiſtola 1. ad Hilarium Epiſcopum. D Gregor lib 3. epiſtolarum indict 12. epiſtola 30.*

24. Quandocunq; quis ſacrificaturus eſt, ſigno campanæ id populo indicent, altare parent, candelabra ponant, cereos accendant, puluinaria ſeu pluteũ ad ſuffulciendum librum miſſalem, vrceolos cum vino & aqua, librum miſſalem, tabellam oſculatoriam, & hyeme etiam foculum cum prunis, ad cornua altaris, dum Sacerdos ſeſe parat, apportent: eidem in tempore idoneum miniſtrum accerſant, & ſi is haberi non poterit, aut in adminiſtrando non rectè ſuo fungatur officio; ipſimet

Sacerdoti adminiſtrent: vel ſi ab hoc per alia neceſſaria miniſteria impediantur, ſaltem negligentiam, defectus, aut errores adminiſtratoris corrigant, omniq; cura & ſedulitate circumſpiciant, vt ſacrificantibus debita cum reuerentia, decore ac grauitate inſeruiatur, nihilq; vel ab adminiſtro, vel ab alio fiat, quod eos perturbare poſſit.

Statu VVichboldi, cap. 17. pag. 56 b. Cōcil Prouinc. ſub Henrico Anno. 310. habit cap 16. pag. 81. d.

25. Caſulas, quibus dalmaticæ aliquæ correſpondent, quæque ad hoc factæ ſunt, vt non niſi cum Diacono ac Subdiacono adminiſtrante, in Sacerdotum vſum ſint; ad alias Miſſas, quæ ſine hiſce miniſtris fiunt, non exponant; ne crebriori vſu inter ſe diſſimiles fiant, & dalmaticis integris, caſulæ detritæ, & conſumptæ ſint.

26. Veſtes ſacras, aliaq; ornamenta, quæ in vſum certorum altarium aut Sacellorum donata ſunt, ea ne communia faciant.

27. Abſoluto ſacrificio, cereos extinguant, altare contegant, omnia quæ apportauerant aſportent, ſuis locis ſingula reſtituant. Veſtes ſacras, non quidem tumultuario, ſed ſeruata plicãdi arte ac ordine, debito modo conuoluant, & in veſtiario, ſine offenſione, ſuauiter reponant.

28. Hoſtias, in ſingulos ſaltem menſes nouas, recentes, pulchras, & integras, habeant, ac eas quæ elapſo menſe ſuperfuerunt, conſumant. Vinum autem ſemper purũ ſit, & tanto dignũ myſterio ac conueniens; non acetoſum, non corruptũ, vel nimis aquoſum, aut à natura ſua deficiens. Ne quod mẽſis, corporiſq; refectioni abominabile eſſet, atq; voluptatis poſſet eſſe remedium, id ſacrificijs, ad placandum Dominum exercituum, cuius nomen horribile in gentibus, ſatis bonum, præſtans, ac generoſum habeatur.

Synod Dioceſana ſub Sifrido cap 7. pag 39 c d. Malach. 1.

29. Aquam etiam in vſus ſacrificiorum limpidiſſimã ſẽper habeãt, quotidieq; recẽs hauſtã; non in lauacro, aut ſitula, vnde immergẽdo vrceolos aut ampullas hauriatur; ſed in mũdiſſimo & decẽter cooperto anguſti oris

 poculo,

poculo,& huic duntaxat vsui seruiente,ex quo in ampul las infundatur.

30. Aquam lustralem singulis hebdomadibus, in aquiminarijs & amulis renouent;aquiminaria & amulas mundent,& ne quis faciem,manus,vel aliud quidquam in his abluat,prohibeant.

Sifrid. ibid.

31. Ampullas singulis mensibus, aut etiam crebrius intus ac foris,ita vt splendeant,diligenter expurgent,aut expurgari curent.

Concil. prov. sub Herm. 5. c vlt parte 3. Concil provinc sub Adolp 3 capit. Delatum quoq; &c. in Decretis & censuris pag.448.c.d. & in inquisquas Adolp. 3 in Cathedr. & Collegiat. Eccles.inquirendas digessit 5.74 pag. 482.d.

32. Toties quoque calices, patenas,corporalia, atque purificatoria, si in quotidiano vsu fuerint, à iuniore sacellano,vel ab aliquo in sacris Ordinibus cõstituto,quin imo ab ipso Parocho, si præter eum nullus in Ecclesia quam regit sacris Ordinibus initiatus inueniatur, lauari ac mundari curent. Si autem rarius fuerint in vsu, pro ratione vsus rarioris, differri poterit mundatio, nunquam tamen tamdiu,vt aliquid ex his sordidum esse appareat, aut aliqua macula, quæ munditiei studiosum offendere posset infuscatum. In quam rem vas æneum incoctile, seu fusili stanno incrustatum habeatur, quod nulli alteri vsui seruiat. Aqua verò huius ablutionis nõ in plateam aut locum,vbi aliarum rerum colluuies proijcitur,sed in Sacrarium loco honesto, nullique vilitati obnoxio,vbi mox à terra absorberi possit,effundatur.

33. Eadem habeatur ratio albarum, amictuum, mapparum,manutergiorum, omniumq; aliorum, quæ ex lino confecta sunt:quę tamen per alias honestas personas ablui,& mundari poterunt, vti & corporalium ac purificatoriorum ablutio perfici, cùm primùm à Sacerdote vel aliquo in Sacris Ordinibus constituto abluta fuerint.

34. Candelabra ac reliqua omnia,ęnea ac stannea,bis minimum quotannis defricent, expoliant, ac ab omni squalore,ac rubigine accuratè expurgent.

35. Nunquam Domum Dei vel mundent, vel exornent,nec aliquid quod tumultum in ea facere posset, faciant;

ciant; nisi cùm finito diuino officio, fores templi clausæ esse solent.

36. Curabunt quoque ne qui humum, sepeliendo cadaueri, aperit, Sacerdotibus aut oranti populo, fabulis, clamore, aut tumultu aliquo molestus sit; ac ne sepultorum reliquias, quas fodiendo offendit, impiè ac irreligiosè tractet; neue loculos integros auaritiæ causa frangat, excussoque cadauere, tabulas, aut vendendi, aut comburendi causa domum auferat. Quod si facere præsumpserit, apud illum qui eum ad officium assumpsit accusandus erit, eoq; ab illo priuandus. Saluo nihilominus iure, quod in spoliatores mortuorum constitutum est. *ff. de sepul. violat. iij.*

37. Quando in templo aperiendum erit sepulcrum, id quoq; si fieri possit, clauso templo fieri curent; ac vel ante lucem, vel prandij aut cœnę tempore, finitisue vespertinis precibus.

38. Horologia sua rectè dirigant, totius enim Reipub. plurimum interest accuratam temporis haberi rationem.

39. In ciuitate Metropolitana Coloniensi, vbi pleraque templa proprium horologium habent, singuli horologiorum Rectores, horologium suum Cathedralis Ecclesiæ horologio (nisi illud manifestè errauerit) semper consonum esse curent: vt hac in re etiam ostendatur, quanta cum Superioribus, in his quæ bona sunt & laudabilia, ac officio suo bene funguntur, subiectorum debeat esse conformitas ac concordia: qui vt rectè sapiant, potius debent minus sapere, quàm contra Superiorem suum non manifestè errantem se eleuare: *Melior est enim iniquitas viri, quàm mulier bene faciens.* *Rom. 12. Eccl. 24.*

40. Campanarum sono Ecclesiæ ministros, aliosque Christi fideles, ad diuinum officium, & ad audiendum verbum Dei, ex præscriptione libri functionis, seu ministerij sui, quem ab Ecclesia cui seruiunt acceperunt, statuto tempore conuocent.

41. Mane, meridie, ac vesperi, ad innouandam incarnationis, ac passionis Dominicæ memoriam, & ad excitandum & commonendum populum, ad ea quæ titulo de Pastoribus, Articulo, *Cùm verò iam nihil* &c. constituimus, campanæ maioris pulsu dent signum.

Pag 312.

42. Idem faciant ad consecrationem corporis & sanguinis Domini; vt cuncto populo offerendi cum Sacerdote detur occasio, & hoc quod pro eo à Sacerdote agitur, votis desiderijsque suis, ipsemet quoque agat.

43. Similiter ex antiqua & laudabili Ecclesiæ consuetudine, concitata tempestate, campanas pulsent; vt aduersariæ potestates, tubas Domini ac Saluatoris nostri Iesu Christi audiētes, territæ fugiant, & à tempestatis concitatione conquiescant; atque populus fidelis ad orandum admoneatur & prouocetur, vt supplex ab imminenti periculo liberari mereatur.

44. Cùm cantatur diuinum officium, vnà cum alijs alacriter & magno cum affectu concinant, ac vocis suæ præconio laudem Dei concelebrent. Aliâs autem reuerenter & deuotè, prout Sacerdotum ac Ecclesiæ ministros decet assistant; vel flexis genibus, vnà cum Sacerdotibus, Diaconis, alijsque Clericis, ac Dei ministris, preces Ecclesiæ, tota voluntate Deo Patri offerant.

45. Consuetudo quotidiana versandi in templo Dei, ac sacris altaribus assistendi, non faciat vt diuina mysteria ipsis vilescant, ac Sacramentis salutis nostræ, honorem debitum non semper deferant; perindè ac si quid esset quod eis ne hoc faciant, impediat, aut quasi priuilegio ministerij sui, ab honore ac adoratione Deo facienda exempti essent. Sed eò magis & fides eorum excitetur ac augeatur, & charitatis ac honoris deuotio in Deum magis incalescat; quò hisce diuini erga nos amoris, ac feruoris mysterijs, &

Sacra-

Sacramentis sunt propinquiores. Quare quotiescunque tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, aut summū altare præteribunt, siue minimo siue maximo interuallo id fiat, siue soli, siue cum reuerenda hominum multitudine fuerint; faciem reuerenter huc conuertant, ac flexo nonnihil poplite Deum suppliciter adorent.

46. Idem obseruent cùm aliud altare præteribunt, ad quod Sacrificium fit, ac alios ex populo id non facientes vt faciant, admoneant.

47. Præcipuè autem curent, vt, cùm S. Eucharistiæ Sacramentum administratur, communicantes piè ac religiosè accedant, & cum omni reuerentia, ac pietate illud suscipiant: atq; in aliorum Sacramentorum perceptione, prout Christianos decet, sese gerant.

48. Cùm sacra Eucharistia ad ægrotos deferenda erit, Sacerdotem cum lumine aperto capite præcedant, ac tintinnabuli pulsu Christi fideles ad adorandum corpus Christi, illudq; comitatu suo cohonestandum & pro ægroti salute vnanimiter comprecandum conuocent.

49. Ad sacrosanctum sacræ Eucharistiæ Sacramentum perpetuò lumen foueant. Quod vt ad testandam fidei deuotionē, religiosè ac magnificè à maioribus obseruatū fuit; ita ne à fidei ac pietatis eorum feruore declinetur, eò maiori nūc contentione, ac studio obseruandū erit, quò magis magisq; tempora appropinquant, ac fortè nunc adsunt, de quibus dictum est; *Filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?* Luc. 18.

50. Cùm corpus Dominicum ex tabernaculo proferēdum erit, vel aliâs aliam ob causam Tabernaculum Venerabilis Sacramenti aperiendum, non ipsi hoc faciant, sed duntaxat Sacerdotes Domini. *Statut Herman. 4. §. 23. pag. 274. 6.*

51. Cùm tempore diuini officij Christi fideles munera sua ad altare offerunt, non ea mox à facta oblatione auferant,

auferant, ſed peracto diuino officio, actum fideliter in Gazophylacium Eccleſiæ mittant, aut ijs, quibus ea tradere tenentur tradant.

52. Ad recipiendas ad altare fidelium oblationes, quę vel ſtationum, vel alio quouis tempore offerri ſolent: nuſquam, ne in Monaſterijs quidem aut Collegijs Virginum, fœmina pręficiatur. & ſicubi virorum loco in Monaſterijs aut Collegijs virginum, Campanariorum, aut Cuſtodum fungantur officio, caueant vt ne muliebri aut puerili inſtabilitate hac illacque irreuerenter per templum diſcurrant, quinimò ſatagant vt orationis tempore, quantum fieri poteſt, ne conſpiciantur quidē.

53. Quando Chriſtiano more cerei, aut candelæ à Chriſtifidelibus offeruntur, & ad declarandam ſuam in Deum voluntatem, vt ſint in holocauſtum accenduntur: non eos vel ad priuatos vel ad alios, quàm à populo offeruntur vſus auferant. Sed quod offerentes volebant, ad conſumptionē ſuā ardere ſinant, ne cadant in peccatum puerorum filiorum Heli, de quibus dicit Scriptura, *quod erat peccatum eorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant populum ſacrificio Domini.*

1. Reg 2. Stephan. Papa epiſtola 1. ad Hilarium Epiſcopum.

54. *Diligentem habeant curam vt libri Miſſales, alijque qui diuinis vſibus ſeruiunt, caſulæ, dalmaticæ, corporalia, aliaque Eccleſiæ ornamenta ſemper integra ſint, ac talia vt cum honore ac decore diuinis vſibus ſeruire queant. Si quid autem laceratum, fractum, aut aliqua inſtauratione indigere aduerterint, id quàm primùm inſtaurari curabunt, vt ne diuturniori dilatione, damnum maius fiat, & tandem forſitan incurabile.

**Cōcil prou. ſub Henrico Anno 1310. cap. 17. pag. 82. a Adolp. 3. in Inquiſi. quæ in Cathedral. & Collegiat. Eccleſijs inquiri debent §. 85. pag. 483. b.*

55. Huius rei gratia feneſtras vitreas, tectum, ſedilia, aliaque quæ vel ad ædificium, vel adornatum, vel ad ſuppellectilem templi faciunt, diligenter perluſtrabunt: & ſiquidquam inſtaurandum offenderint, eius quàm primùm templorū ædituos, vel illos, quibus hæc cura incūbit, ad-

bit, admonebũt. Qui ſi in prę̃ſtãdo officio negligentes fuerint, eorum inſpectores aut Superiores, huius negligentiæ admonendi erunt.

56. Hæc ſollicitudo, quamuis cuſtodibus perpetua eſſe debeat; peculiariter tamen eam & ſingulari ſtudio, imminente hyeme quotannis cordi eis eſſe volumus; eiſq; præcipimus, vt circa feſtum S. Michaëlis omnia templi loca obeant; ſupra ac infra omnia diligenter inſpiciant; armaria, ac arcas omnes aperiant, ac perſcrutentur; ornamenta ſingula, & quæcunque eorum cuſtodiæ ac curæ commiſſa ſunt reuoluant, & ſtudiosè intueantur; quæq; reparatione aliqua egere obſeruauerint, eadem antè feſtum omnium Sanctorum reparata curent.

57. Nihil vnquam ex Eccleſiæ ornamentis aut theſauris, aut quacunq; Eccleſiaſtica ſuppellectile extra Eccleſiam efferant, aut alijs ad ornandam Eccleſiam ſuam dent mutuum.

58. Omnia & ſingula, quorum cura ac cuſtodia eis credita eſt, quemadmodum iureiurando tenentur, fideliter ſeruent, atque cuſtodiant: ac fidelitatis ſuæ quotannis minimum ſemel (ac ſæpius ſi Eccleſiarum rectores id voluerint, vel Eccleſiæ conſuetudo id exigat) iuxta Eccleſiæ inuentarium ſeu repertorium, faciant fidem.

59. Si verò Eccleſiarum Rectoribus ex corporalibus, purificatorijs alijſq; Eccleſię ornamentis, quædã detrita, aut vetuſtate cõſumpta eſſe tũc videbũtur: eadẽ, ne res ſacrę prophanẽtur, vel extra Eccleſiã efferãtur, ignẽ (niſi aliud illi iudicauerint) cõſumant, ac cineres in ſacram piſcinam proijciant, aut loco honeſto, vbi nullus tranſitus eſt, ſepeliant. *Diſt. i.c. Altaris palla.*

60. Quæcunque ſui muneris ſunt, ipſimet obeant. Si quando autem vel in pulſandis campanis, vel alijs ſimilibus miniſterijs, in quibus aliorum egent auxilio, alij aſciſcendi erunt; eos aſciſcant, qui ad hæc ex officio ſuo,

aut ordinatione Ecclesiæ obligati sunt; aut si certi ab Ecclesia destinati ad hæc non sint (quod tamen vt inepti & dissoluti, cum Ecclesiæ ministris consortium nullum habeant, factum vbique velimus) non alios asciscant, quàm qui singulari quadam modestia præditi, religiosè ac piè in domo Dei conuersari nouerunt.

Statut. VVilhelmi cap. 31. pag. 182. d.

61. Si quæ præterea ex Ecclesiarum quibus seruiunt cõsuetudine vel præscriptione eis facienda incũbant, eadem perinde ac si hîc recensita essent, omni cum diligentia præstent, ac Ecclesiarum suarum Rectoribus, humiliter ac obedienter in omnibus pareant.

62. Iisdem in omni munere regiminis eorum, pro suo modulo adiumento sint; & quæcunque eis suggerenda aut indicanda cognouerint; eadem ne quid latere eos possit, iisdem suggerant, atque vt officium suum præstare possint, reuelent.

63. Si autem ex his quę Custodibus obseruandà digessimus, quædã in Cathedralibus Ecclesiis à Thesaurariis, Magistris fabricæ, Virgiferis: & in Abbatiis, Cœnobiis, aut Monasteriis, à Procuratoribus, Ianitoribus, aliisùe Canonicis, Clericis aut Ecclesiarum ministris curanda sint, & quæcunque alia eis incumbentia officia Decani, Abbates, aliique Ecclesiarum Prælati ac Religiosorum Præfecti ab ipsis præstari curent, & decorem domus Dei, ad eiusdem honorem & gloriam, omnibus modis tueantur, ac promoueant.

DE DIVINIS OFFICIIS.

1. Si in quibuslibet Ecclesiasticæ reformationis capitibus sollicitè, magnaque animi contentione laborandum est, vt nihil inordinatum remaneat, nihil integritatis suæ splendori non restitutum: multum magis contẽdendum est, & feruenti zelo curandum, vt diuinis officiis, sa-

cijs, sacrosancta reddatur maiestas, omniaque in his viuam atq; perfectam in Deum fidem, spem & charitatem redoleant. Nam diu stare Christiana religio non poterit, vbi fides, spes ac charitas, in diuino cultu non existit. Itaq; pro legationis nostræ munere, ac flagranti in Deum charitate, atq; in diuinum cultum studio, hæc infra scripta ad diuini cultus celebritatem seruanda decernimus, omnibusque ac singulis Ecclesiarum quarumlibet Prælatis seu Rectoribus, cuiuscunq; ordinis, conditionis, aut sexus fuerint, quatenus quosq; tangere possunt, sollicito, vigilanti, magnoque animo in vsum ducenda præscribimus.

DE HIS QVAE FACIVNT AD DILIgentiam, assiduitatem, numerum & frequentiam ministrorum laudem Dei in diuino officio celebrantium.

2. Quæcunq; de Canonicorum, Vicariorum, aliorumque Clericorum residentia, & de distributionibus quotidianis, à nobis sancita sunt, tanquam firmi ac necessarij disciplinæ Ecclesiasticæ, in his quæ cultus diuini sunt merui, quauis collusione ac negligentia exclusa, tam in Collegijs nobilium, atq; illustrium Virginum, quàm Virorum, religiosè ac inuiolabiliter ab omnibus obseruētur: vt qui amore ac charitate, rerumq; æternarum consideratione, ea quæ officij ac muneris sui sunt, aut non faciunt, aut non rectè faciūt, rerum temporalium damno castigati, peccatū suum cognoscant, & timore pœnę erudití, spiritum dilectionis ac feruoris diuini concipiant.

Vide infra tit de Residentia. Concil. prouinc. sub Adolp. 3. Medio tertio. cap. Idem statuimus. pag. 436 a b. Cōc prouinc. sub Herm. 5. parte 3. cap. 10. & 12. Vide quid hac de re ab Ecclesiarum Prælatis desideret Fredericus, cap. 40. statutorum suorum pa. 213. a. b c.

3. Quicūq; verò in Monasterijs, vbi pro quotidianis distributionibus, quotidiana corporis refectio habetur, à diuino officio sese absētauerit, vel in ijs irreligiosè aut negligēter se habuerit: corporis castigatiōe, ꝓ modo culpæ

iuxta Ordinis ac Regulę constitutionem, ad suam emendationem & profectum, aliorumque exemplum & ædificationem puniatur.

4. In Collegia nobilium ac illustrium Virginum, quę personarum defectu laborant, eò quod nullę eximio illo nobilitatis gradu illustres (quem Collegiorum statuta aut consuetudines requirunt) in huiusmodi Collegia recipi petant: censemus potius inferioris conditionis honestas, ac aliâs qualificatas personas recipiendas esse; quàm vt vniuersi Ecclesiarum census, qui ad diuini officij maiestatem, multarum personarum sustentationi sufficiunt, à paucissimis teneatur; non sine manifesta iniuria, ac diminutione diuini cultus, ac Collegiorum interitu & defraudatione piæ voluntatis illorum, qui ad augmentum diuini cultus, bona huiusmodi in vita & morte sua donauerunt. Cui malo nisi antè proximam futuram Synodum occurrerint Collegiorum talium Præfectæ, volumus vt ei Synodus oportunum remedium adferat, implorata etiam ad hoc Romani Pontificis, si opus est, authoritate.

5. Idem de quibuscunque virorum aut mulierum Monasterijs decernimus, in quibus ob desideratam nobilitatis, aut similis præeminentiæ conditionem, requisitus ac necessarius personarum numerus deficit. Dona enim externa nobilitatis, & similia, vt non satis sunt, vt aliquē in numerum ministrorum Dei & Ecclesiæ cooptari faciant, si desint alia, quę ad verum animi ac Christiani hominis ornatum faciunt: ita cùm alia suppetunt, illa tanti facienda non sunt; vt si desint, Ecclesia potius idoneis, ac necessarijs ministris destituatur, quā assumantur illi, qui omnibus animi ac corporis dotibus pollēt, excepta duntaxat nobilitatis, aut similis cōditionis, hominum iudicio, excellentia.

6. Quicunque Præbendas, Vicarias, officia, aut quælibet alia beneficia obtinent, aut in posterum obtinebūt, quibus,

quibus onera varia sunt annexa, videlicet, vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolam dicant, seu cantent, quocunque ij priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sint insigniti aut præditi; teneantur iusto impedimento cessante, intra sex quidem proximos menses Diaconatus, & intra annum Sacerdotij Ordinem suscipere, alioqui pœnas incurrant, iuxta Constitutionem D. Friderici, quę habetur capite 38. statutorum eius, cuius initium est. *Item cùm non solum*: pœnis alijs, quæ contra tales promoueri ad Ordines recusantes, in statutis Ecclesię Coloniensis, vel in iure cõmuni statuuntur, nihilominus in suo robore permansuris: cogantque * eos Ecclesiarum Prælati seu Præfecti, vel Rectores, quocunque nomine vocentur, diebus statutis, dictos Ordines ac officia per seipsos, & non per substitutos (quod in quibusdam Collegijs secundarijs ferè faciunt) exercere, ac cætera omnia officia quæ debent in cultu diuino præstare, sub ijsdem ac grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi ijs, qui iam ætatem, & cęteras habilitates habere dignoscuntur: aliter autem facta, irrita sit prouisio.

Cap 10 Concil. prouinci: sub Conrado Archiepiscopo pag 13 c d

*Statut. Frederic cap 38. pag 212. a vide etiam ca. 8 Statut. VVilhel. pa. 159 c d. & 160 a b. ca. 13. Concil prou. Anno 1310. sub Henrico habiti pag. 81. b. & cap. Vt ij de ætate & qualitate in Clemēt. lib. 1 cap 2. tit. 6 * Stat. Frederic ca. 40 pag. 213. a b. c.*

7. Facultates autem de non promouendo, prout in Synodo Diœcesana Anno 1551. sub Adolpho 3. feria 2. post Dominicam *Inuocauit habita*, ex Decretis Concilij Tridentini sancitum est; præter quam in casibus à iure expressis concessæ, ad annum tantùm suffragentur.

Pag. 522. c Concil. Trident. sess 7. cap. 12. De reform cap Licet Canon *et cap*, Cum ex eo, *de elect in 6*

8. Vt præterea de sufficienti ministrorum numero, qui satis esse possit diuinis officijs, certius prospiciatur: ne si nimis pauci fuerint Sacerdotes aut Diaconi, alij prę alijs contra fraternitatis charitatem nimis grauentur; & aliquando per aduersam quorundam valetudinem, aliosq; casus humanos, debitum diuino cultui ministerium detrahatur: Statuimus & ordinamus, vt in Cathedralibus Ecclesijs, dimidia saltē Canonicorum pars presby-

teri sint, cæteri verò partim Diaconi, partim Subdiaconi: in alijs autem Collegiatis Ecclesijs tertia minimum pars presbyteri sint, aliæ verò duæ partes ex æquo partim Diaconi, partim Subdiaconi; qui ex ordine sibi inuicem per singulas septimanas in ministerium succedant, ac vicissim alij noui aliorum defungentium munera exequantur: ita tamen vt sicubi laudabilior consuetudo habet, vt plures vel omnes sint presbyteri, eadem omnino obseruetur. Ad quæ vt quisq; fiat propensior, Sacerdotes Diaconis, & Diaconi Subdiaconis, honoratiorem in Ecclesia, Capitulis, Supplicationibus, alijsque Ecclesiasticis conuentibus, posthac locum obtineăt, seruato nihilominus inter eos, qui eiusdē sacri sunt Ordinis, ordine ingressus ad Ecclesiam, vt illi inter Sacerdotes Diaconos & Subdiaconos præcedăt, qui prius Ecclesiæ, cui seruiunt, fuerūt asscripti, non obstātibus priuilegijs, indultis, statutis, consuetudinibus, & alijs contrarijs quibuscunque.

Cap. Consuluit *dist.* 71. *Cap.* Statuimus *De Maiorit. & obedient.*

9. Porrò in metropolitana Coloniēsi Ecclesia, seruari iubemus Constitutionē Capitis 37. statutorum D. Frederici, quam ad verbum hisce Decretis nostris censuimus inserendam, vt sequitur.

Pag. 211.

CAPVT XXXVII. STATVTORVM D. FREDERICI.

Quia in Ecclesia nostra Coloniensi, sicut in visitatione prædicta inuenimus, dudum fuit & adhuc est euidens Diaconorum defectus, præsertim ex eo, quod Canonici, qui de consuetudine ipsius Ecclesiæ deberent esse Diaconi, & eidem in Diaconatus ordine deseruire, (quamuis per Decanum eiusdem Ecclesiæ sæpius moniti) distulerunt, & differunt, etiam absq; causa rationabili, ad huiusmodi Ordinem se facere promoueri, propter quod Ecclesia ipsa in Missarū celebrationibus, ac Capitularis disciplinæ debitis obseruationibus, aliasq; Spiritualibus, & tēporalibus, grauia sustinuit & sustinet detrimēta: Nos volētes super hoc de oportuno prouidere remedio, requirimus & monemus sub pœna suspen-

suspensionis ab Officio & Beneficio, vniuersos & singulos Canonicos Ecclesiæ nostræ prædictæ, qui iuxta præfatā consuetudinē deberēt ad dictū Ordinē esse promoti & nō sūt, vt intra quatuor menses post publicationem præsentium continuè & immediatè sequentes, ad eundem Ordinem cessante impedimento legitimo, se faciant promoueri. Alioqui monitioni nostræ huiusmodi nō parētes, à perceptione omniū fructuū, redditiuū, et prouentuū Præbendarū, quæ in dicta Ecclesia obtinēt, sint ipso facto suspēsi.

Inhibentes districtè & sub excommunicationis pœna, quā in his scriptis ferimus, vniuersis & singulis, ad quos fructuū, redditum, & prouentuum huiusmodi ministratio, seu quæuis distributio pertinet, ne talibus sic suspensis, quidquam de huiusmodi fructibus, redditibus & prouentibus, aut etiam quotidianis distributionibus, per se vel per alium, seu alio quouis colore quæsito, distribuant, vel ministrent.

Si qui verò Canonici legitimam habuerint excusationem, propter quam à susceptione memorati Ordinis, velint & debeant merito supportari, illam coram nobis aut Officiali Curiæ nostræ Coloniensis intra prædictos quatuor menses proponere & probare debebunt.

Et ne diutius præfata Ecclesia nostra Diaconorum patiatur defectum, volumus & ordinamus, quod si dicti Canonici sic (vt præfertur) moniti, non fuerint intra quatuor menses præfatos, ad Ordinem antedictum promoti, quod ex tunc quatuor inferiores Canonici proximiores in gradu, ad hoc habiles & idonei, seu tot, quod ad minus quinq; vel sex Diaconi ad ministrandum ac seruiendum in memorato ordine sufficientes & idonei, sint in ipsa Ecclesia continuè residentes, possint & valeant ad præfatū Ordinem ascendere, & ad illum se facere promoueri, ac in eodē liberè ac licitè ministrare.

In maiori Ecclesia, ad minimum 6. Diaconi continuè residere & ministrare deberent.

Quibus etiam sub pœna suspensionis antedicta præcipimus & mandamus, vt ad Ordinem ipsum, cùm ad hoc per dictæ Ecclesiæ Decanum fuerint moniti & requisiti, procedere non recusent.

Vt autem ad hoc facilius inclinentur, statuimus & ordinamus, quod tales post eorum promotionē, nec non alij idonei, si qui infe-

inferioris gradus eiusdem Ecclesiæ Canonici, iam ad Ordinem illum existunt promoti, gaudeant & potiantur in Capitulo & extra, omnibus honoribus, emolumentis, & prærogatiuis, quibus ipsius Ecclesiæ Canonici Diaconi, gaudere hactenus cõsueuerunt, & solent. Ordinationē quoq; præscriptā deinceps perpetuò, quando & quoties in ipsa Ecclesia opus fuerit, volumus obseruari. Nõ obstãtibus quibuscũq; eiusdē Ecclesiæ cõtrarijs cõsuetudinibus, ordinationibus, & statutis, quibus in hac parte, ob vrgentem ipsius Ecclesiæ necessitatem, & euidentem vtilitatem duximus derogandum.

10. Qui ab Epistolæ lectione exinde toti Missæ & à primo psalmo singulis horis Canonicis integris, ac minimè interpolatim (nisi forsitan necessitate auocante, petitaq; ac obtenta licentia) non interfuerit, illius horæ aut officij stipendio in totum careat.

Concil prouinc sub Herman. 5 parte 3. cap. 10. Adolp 3. in Concil. prouinc in censuris & Decretis cap Non minor pag. 452. d & in his quæ in Cathedral. & Collegiat. Ecclesijs inquirenda sunt §. 42 43. pag 480 c. d. Statut. VVilhelm. cap. 1. §. 14. pag 151. a b.

DE ACCESSV IN TEMPLVM DEI *& egressu.*

Adolp 3 in his quæ in Cathedr. & Collegiat Ecclesijs inquirenda sunt § 39. pag. 480. c. Caput 72. Stat. Freder. p. 228 c. 229. d.

11. Cùm aderit hora diuini officij, quisque habitationis suæ domum tempori egrediatur, & cum omni grauitate ac alacritate primus in excubijs Domini inueniri studeat; non vanũ nec inane reputans, aut in die retributionis æternæ negligendum, si alios semper præuenire studuerit, ac prior Dominum salutare: & contra plus dãnationis quàm laudis habere, adeoque tepidi, fastidiosi, negligentis, ociosique animi indicium esse, ad vltimum campanæ motum expectare, & auari, irreligiosique hominis præ se ferre notam, desinente campanarum sono ad Ecclesiam certatim accurrere, & instar venatorij canis hiante ore spiritum trahere.

12. Vestitus omnium Clericorum, procedentium ad templum Dei talis sit, qualem eum debere semper esse, titulo

tulo de Canonicis præcepimus:ac nullus nisi tunica talari decenter indutus templū Dei ingrediatur. Abusum autem illum quorundam,qui breui pallio vestiti ad templum accedunt,& togam talarem, qua chorum ingrediantur, in cista aut armario alicubi in angulo templi repositam habent, vbi tandem, finito diuino officio reponunt,deponentes,vt apparet,vnà cum veste Clericali,omnem Ecclesiastici hominis dignitatem; pœna à nobis ibidem constituta sublatum volumus, eamq; quotiescunque id fecerint illos incurrisse declaramus.

Stat. VVilhelm. cap 1. §. 10. pa. 150. d.

Supra tit de Canonicis articulo cuius initiū est. Qui in aliquo horum *pag. 217.*

13. Si quis habitu quidem Clericali indutus, sed sine superpelliceo, almutio, caputio,aut alio Clericali habitu,pro ratione temporis & diuini officij conueniente, chorum ingressus fuerit, aut supplicationibus vel processionibus se immiscuerit; eum ex sententia capitis 48. statutorum D. Friderici, & Concilij Prouincialis sub Adolpho 3. habiti, distributionis accipiendæ iure se priuasse decernimus, nihilq; ex ea commodi eum accipere iubemus.

Stat. Freder. ca. 48 p 217. a. Conc prou. sub Adolp 3. in Censur ca. Non mino *rip 452 c d.*

14. Vbi ad templum peruenerint, in eius ostio,vel atrio ne hæreant aut fabulantes,aut tanquam curiosi trāseuntium vel intrantium obseruatores;neque vt illiberali ingenio pueri, qui inuiti & gementes scholam horrent intrare: sed (vbicunq; id moris fuit) vel in sacristia, vel in porticu seu ambitu Ecclesiæ,loco consueto considcant,ac dum alios expectant,deuotè psalmos pœnitentiales, aut paruum Deiparæ Virginis officium, vel aliud (si certi nihil in Ecclesię statutis ac veteri laudabiliq; cōsuetudine præscriptum sit) pro deuotione sua intentè ruminent, quo sese ad ea quæ facienda incumbunt præparent atq; disponant.

Vide etiam cap 10 stat. VVilhelm p. 161. d, 162. a.

15. Cùm tempus aderit procedendi in chorum, bini ex ordine summa cum grauitate ac reuerentia sine vllo strepitu procedant, non hac atq; illac inuerecundè respicientes, quasi qui à facie Domini foras proiecti sunt, &

in ijs, quæ ad ſe nihil pertinent, conſiderandis curioſi; ſeu quolibet alio nomine reprehenſibiles; ſed tanquam ante faciem Domini ſui conſtituti, illumque præ oculis habentes, cuius miſericordiam, pro ſua totiuſque populi, ac Eccleſiæ Catholicæ propiciatione, ſalute, atque incolumitate, ſupplices ſunt deprecaturi.

Diſt 23. cap His igitur cap Decet. De Immunit. in 6.

16. Si in choro ſeruetur ſanctiſſimum diuinæ Euchariſtiæ Sacramentum, vel ſi illud tranſire cogantur; fide non ficta, demiſſo capite, flexoque vtroque in terram genu, ipſum colant, totoq; corpore ac corde adorent. Si autem in choro illud non ſeruetur, venerentur nihilominus locum vbi ſteterunt pedes Domini; & antè Sacroſanctum altare, in quo pro delictis ac peccatis eorũ totiuſque populi, ſalutaris corporis ac ſanguinis Chriſti hoſtia iugiter immolatur, dimiſſo capite profundè ſeſe inclinent, & externa corporis adoratione admoniti, Deũ in ſpiritu humilitatis honorent. Idemq; obſeruent chorum exeuntes.

17. Vbi hæc conueniendi in vnum conſuetudo non fuit, neque (quod tamen vehementer optamus) introduci poterit, quiſque vbi templum fuerit ingreſſus, corpore, & mente ante Tabernaculum corporis Dominici in genua prouolutus, per virtutem ac myſterium illius Sacramenti ſeſe Deo, breui ac ardenti oratione commẽdet, atque in illum, tanquam vnicum totius diuini cultus principium, medium atque finem, omnem intentionem atque attentionem animi cõfigat. Inde mox, cum ſilentio in chorum, eo, quo dictum eſt, modo, ad locum ſuum ſeſe conferat. Et ſi ibidem Decanum aut Superiorem ſuum adeſſe inuenerit, eum ſecundùm Deum reuerenti, ac humili capitis inclinatione veneretur, in teſtimonium omnimodæ obedientiæ, & in profeſſionem caſti timoris.

Statut. Vvilhelm ca. 1. §. 11. pa. 150. d 151. a.

18. Finito diuino officio, eadem per omnia ſeruetur à ſingulis forma, in egreſſu templi, quæ ingredientibus præ-

præſcripta eſt, Deoq; cum agnitione humilitatis & gratiarum actione, ad locum vbi viuificum Chriſti corpus reconditur, adorationis & ſalutationis debitus honor deferatur.

DE CONVERSATIONE ET MODO SE *habendi in domo Dei, diuinisq; officijs.*

19. Si vſquam, & ſi vnquam vultu, moribus, affectu, totiusq; exterioris & interioris hominis compoſitione, declaranda in Deum pietas atque religio eſt; ea in templo, in choro, in ipſis diuinis officijs, pietatis ac religionis Chriſtianæ, primis facillimisq; actibus, & exercitijs, declaranda eſt Parum enim in Deum pius, ac religioſus eſſe conuincitur, qui hîc irreligioſus inuenitur. De his itaque quæ in choro, in templo, in aula ſancta Dei, diuiniſque officijs euitanda & obſeruanda ſunt, nunc ſermo erit.

DE EVITANDIS IN CHORO ET *Aula Sancta Dei.*

20. In choro nemo priuatim ſibi officium dicat, & vocem choro ſubtrahat; nemo libros, litteras, aliasque ſcripturas legat; nemo vt alterius errorem corrigat, murmurando, ridendo, contentioſè clamando, faciẽdo ſtrepitum, vel alio modo publicum officiũ perturbet; vnus non loquatur cum alio; non hac atq; illac, vano animo curioſoq; oculo reſpiciat; multo minus huc atque illuc per templum vagetur, aut confabulandi gratia in Sacriſtiam, aut ſacrarium, vel alium angulũ ſecedat; ſed nec locum quidem mutet, nec è choro egrediatur niſi peractis ex toto diuinis officijs. Si quis vrgente aliqua neceſſitate chorum egredi cogatur; Decano aut Superiori ſuo, ſeu ſue Vicario reuerẽti capitis nutu, neceſſitatis & egreſſ9 ſui cauſã ſignificet. Nemo tamẽ dũ canitur S. Euangeliũ

Statut Vvilhelm. c. 1 §. 14 & 19 pa. 151 a b. c. Stat Sifrid. c. 45 pag 215. d 216. a. b. Conc. prouin. ſub Herm 5. parte 2. ca 8. part 3 c 5 6. 7 Adol 3. in inquiſit. quæ in Cathed et Collegiat. Eccleſ faciendæ ſunt § 41 42 43 pa 480. c. §. 46 p 481. a §. 16 58 ibi c. d §. 73 pa. 482 d. cap.

chorum aut intret aut exeat. Si quisquam contra hæc facere præsumpserit, vel quouis alio modo aliquid honoris, maiestati ac decori cultus Dei detraxerit, seu negligenter aliquid sui officij omiserit: pœnis à *VVilhelmo, Theodorico, Hermanno Quinto, Adolpho 3. Coloniensis Ecclesiæ Episcopis, in Concilijs Prouincialibus alijsque statutis, & à nobis in hisce Decretis, titulo de Residentia, vbi de Signatore agitur, cōstitutis puniatur. Qua lege vt in Concilio Prouinciali sub Hermanno Quinto parte 3. cap. 6. constitutum est, nullus excipiatur, siue claris prognatus sit natalibus, siue plebei⁹. Quin potius qui genere præstant, meminerint se Canonicos esse, & conuersari non in aulis mundi huius, sed in scholis virtutum atque Ecclesiasticæ disciplinæ, in atrijs ac porta cæli, in domo orationis ac aula sancta Dei.

De immun. Eccles. in 6. Statut. VVilhelm. cap. 15. 11. pag. 150. d. 151. a.

**Ibidem cap. 10. pag. 161. d. 162. a. Conc. prouinc. sub Theodoro Anno 1423. habit. cap. 6. pag. 234. a. Concil. proui. sub Herm. 5. parte 3. ca. 7. Conci. proui. sub Adolp. 3. Medio tertio cap. vlt. pag. 438. a in fratit. de Residentia, art. Cuius initiū est. Si quæ autem erra ta Conc. pro sub Herm. 5. parte 3 cap. 6.*

21. † Tempore diuini officij, nulli admittantur in chorum laici. Et ne vnquam illi aliquod altare propius accedant, quàm decet, & irreuerenter ijs hæreant aut incumbant, ne item canes pallia altarium permingendo fœdent, & corrumpant; ad tuendam sacrorum altarium maiestatem & dignitatem, singula cancellis ferreis, æneis, aut ligneis, sepiantur: qui semper clausi teneantur, vt nulli vnquam ad altare pateat accessus, præterquam Sacerdoti, cùm officium offeret, eiusque ministris.

† Syno. Turonica 2. tempore Pelagij Papæ cap. 3.

22. Vt quæ de cauendis in domo Dei ambulationibus, in tractatu de Pastoribus §. 108. præscripta sunt, religiosè à laicis omnibus obseruentur: Decanorum omniumque Prælatorum erit, vt eadem in primis à Sacerdotibus, Canonicis, alijsq; Clericis sibi subiectis, perfectissimè obseruentur.

23. Eos, qui ex alijs Collegijs curiositate magis rerum nouarum quàm deuotionis causa, ad Metropolitanam Ecclesiam conueniunt, ac inibi præter omne decorum, sursum ac deorsum inambulant; Metropolitanæ Ecclesiæ De-

ſiç Decanus, tanquam Archipreſbyter Ciuitatis, & cui prçterea hæc cura in Concilio Prouinciali ſub Hermanno quinto ſpecialiter commiſſa eſt, ſuſpenſione, aliaue maiori pœna Canonica pro ratione culpæ coerceat.

Antidagma Canonicorum Metropolitanæ Eccleſiæ Colonienſis aduerſus librum quendam ſtatibus eiuſdem Eccleſiæ Bonnæ oblatum, titulo de reformatione & reſtitutione Collegiorum pag 101. Concil prouinc ſub Hermanno 5 parte 3 cap. 7.

24. Ad ſubmouendas verò irreligioſas & prophanas laicorum deambulationes, quæ quibuſdam in locis nō tantùm ab irreligioſis Catholicis, ſed & à perfidis hæreticis in contemptum Dei, magno cum ſcandalo, ac piorum omnium offenſione, in domo Dei fieri viſæ ſunt: quiſque Prælatus ac Eccleſiæ Rector, ſi aliter huic impietati occurrere non poſſit, cum ſæculari magiſtratu agat, vt ad tollendum de Eccleſia ſua hoc malum, officium ſuum faciat, ac maiorum ſuorum zelum, magna vigilātia, ſollicitudine, & deuotione æmuletur.

Conc prouin. ſub Herm 5. parte 3 cap. 25.

25. Tribunalia (etiam quæ iuriſdictionis Eccleſiaſticæ ſunt) & quæcunq; diuinum officium perturbare poſſunt, aut decori ac ſanctitati domus Dei aliquid auferre; in templis non ferantur. Quæ autem ad cultum & celebritatem diuini cultus faciunt, quęque ad munditiam, ornatum atq; ſplendorem ſacri loci, ſacræq; ſupellectilis, titulo de Cuſtodibus, à nobis decreta ſunt, ab omnibus in actum & vſum ducantur.

Ibidem cap. 24 cap. Decet. tit. De immunit. Eccleſ in 6. Conc Maguntinenſ. ſub Carolo. c. 40.

DE ANGELICO CANTANDI OFFICIO, & his quæ in diuinis officijs ſunt obſeruanda.

26. Angelicum cantandi officium, non pigri, nō ſomnolenti, non oſcitantes neq; parcētes vocibus, ſed alacriter perficiant: & quo maiore funguntur honore, quoue nobilitatis genere ſecundùm carnem fuerint clariores; eò clariori voce & affectu omnes pariter, ſenes cum iunioribus, ſine vlla reprehenſibili verecūdia aut rubore, in pſalmis, hymnis, & canticis laudēt nomen Domini.

Hier. 48. Cōcil. prou. ſub Herm 5 par. 3 cap 5 D. Bernard. ſermo. 8. et 47. in Cantic. circa finem Adolp. 3. in his quæ in Cathedral. et Colleg. Eccl. inquirenda ſunt § 41. pag. 480. c.

27. In Collegiatis Eccleſijs non incipiatur diuinum

officium, nisi nouem ad minimum adfuerint, qui cãtus periti sunt. In parochialibus autem Ecclesijs, siue ruri illæ fuerint, siue in ciuitatibus, minimum quatuor adsint, artem aut vsum cantandi firmiter tenentes: alioquin altè legendo summa cum reuerentia, ac grauitate diuinus cultus inchoetur & perficiatur, potius quàm vt imperitus cantus, & inconditus clamor Deum inhonoret, ac populum infirmum, quem ædificare debuerat, scandalizet, eumque orantem perturbet.

D. Bernard. locis citatis Cõc prouinc. sub Herm. 5. parte 3. ca. 5. Adol. 3 in his quæ in Cath. & Collegiat. Eccles. inquirenda sunt. § 39 p 480. c § 57. & 59 p. 481 d. stat. Sifrid. c. 1. pa. 36 a. b. statut Frider. c. 72. p. 229. c. Dolẽtes de celebratione Missarum, & cat. eodem tit. in Clem.

28. Singuli versus, singula verba, singulęq; syllabæ, ad gloriã, honorẽ, & cultum Dei, ad cantantium & audientium ædificationem, studiosè, reuerenter, distinctè, clarè ac intelligibiliter, deuoteque pronuncientur; vt canentium & audientium mens, sensum verborum percipiat, priusquam verba ipsa transmittantur: minimè verò syllabæ syllabis, verba verbis, versus versibus inuoluantur. Præterquam enim quod præceps & inordinatus cantus cultui Dei plus detrahat quàm adijciat; populum magis scandalizet, quàm ad deuotionem & pietatem excitet; magnam quoque animi impotentiam; atque imperfectionem cantorum arguit: eosq; potius effreni quodam animi impetu rapi, quàm rectæ rationis imperio duci conuincit. Quod cùm in omni actione dedecori coniunctum sit; tum in decantatione laudis Dei, & celebrandis Dominicæ passionis mysterijs; in quibus longanimitatis, grauitatis, patientiæ, fortitudinis, sapientiæ, adeoq; cuiusque omnino virtutis spiritum maximè clarescere ac vigere oportebat, ac cantores seu ministros crucifixi Domini, cum Christo crucifixos esse; deformitatis ac dedecoris plenissimum est: eiusque prauitatis authores ac adiutores magis magisque deprauat, ac Deo contrarios facit.

** Calestinus Papa epist. 1. c. 11 Conc. prouinc. sub Herm 5 parte 2 ca. 4. & 6 parte 3. ca. 10. 13 D Bernard. sermo de verbis Euang.*

29. * Sciant omnes qui diuinis mancipati sunt officijs, se ideo de altario ac Ecclesia viuere, & populi peccata comedere; vt officium Ecclesiasticũ purè & strenuè peragendo totius humani generis, apud diuinam clementiam causam agant; totiusq; congemiscentis Ecclesiæ vota preces & laudes Deo offerant, eaque sua puritate, pietate ac merito faciant commendatiora.

Dixit Simon Petrus ad Iesum: Ecce nos reliquimus omnia, *ante medium.*

Ecclesiast. 15 Psalm 49. Chrysost. lib. 6 de Sacerdotio.

30. Quare inuocandi, obsecrandi, postulandi, gratias agendi spiritu, innocentia quoq;, iustitia, simplicitate, fide, spe, & charitate, ac omninò omnib. in rebus, quę Deo ami-

amicũ faciunt,tanto præſtare ijs contendant, quorũ cauſam agunt;quanto par eſt vt ſubditos præfectus,ac populum peccantẽ,is qui recõciliatoris, ac mediatoris partes gerit,excellat. Minimeq; ſatisfeciſſe ſe arbitrẽtur, ſi inani verborum ſono,voluntaria diſtractione,aut non attendendi animo dent ſine mente ſonũ;vt ſint velut æs ſonans,aut cymbalũ tinniens;ſed eadẽ quæ dicunt intelligant;ac cor ſuum ſeq; ipſos totos in hoc quod verba ſonant conformẽt:vt ijs quæcunq; legunt aut cantant,correſpondeat in animo cantantis aut legentis internus pietatis affectus: & cantent in vocibus, cantent in cordibus,voceſque eorum voces ſint Chriſti,voces ſint Spiritus ſancti, non voce tantùm tenus & miniſterio, ſed & affectu, deſiderio,opere, totiuſque interioris & exterioris hominis ſimilitudine ac conformitate.

Conc prou. ſub Herm. 5. parte 2. ca. 8. Eſaiæ 29. Statut Conc. c.3 p 10. c d. Adol.3 inbis quæ in Cathedra & Colleg. Eccleſijs inquirenda ſunt §.60.pa 481. 482. a. & in formula inquirendi in monaſterijs ſanctimonialiũ § 5 & 8. pa. 494 d. 495. a Ephes 6. 1. Pet. 4.

31. Qui autem needũ perfectè intelligere poſſunt, quæ cantant aut legunt,ita ad verba attendant, vt eadẽ rectè & clarè pronuncient,& cõmata,cola,periodos,vt ab intelligentibus intelligi queant bene diſtinguãt, mentẽq; ſuã omneq; deſiderium,vel in Deũ ipſum figant, eiuſve vnigenitum Filiũ, Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum Crucifixum,vel in rem quamcunq; aliã oratione Dominica compræhenſam;quę virtute omnia complectitur: quæcunq; in diuinis officijs peraguntur; ſiue illa ad laudem Dei,ſiue ad ſubuentionem miſeriæ noſtræ referantur. Ideoque & in principio,& in fine,ac ſubinde in ipſo quoq; decurſu diuini officij repetitur,vt cantantiũ atque legentiũ mens,in hoc quod inter cantandum aut legendum ſpectãdum eſt,innouetur. Aut ſanè vel huc ſaltem aſcendant,vt agere intendant,quod Catholica Chriſti, per vniuerſum terrarum orbem agit Eccleſia, & ſuſceptum cantandi aut legendi iugum, voluntariè portãdo, fructum referant,ſi non mentis,ſaltem ſanctæ cõmunionis,cum Sanctorũ choro,& ſi non ſemper loci capedine; certè etiã quandocunq; priuatim diuinũ officiũ legunt,

ſanctę

ſanctæ vnionis fœdere, communiter cantica Dei concrepando.

Statut. Conrad cap. 3 pa. 10. c. d.

32. Ad cantandas vel legendas lectiones in publico Eccleſiæ conuentu aut conſeſſu, nulli admittantur pueri, niſi qui ea quæ ad rectam pronunciationem & diſtinctionem requiruntur, optimè calleant.

33. In omni cantu, in omni lectione ac oratione viuat fides, qua ſe quiſque diuinæ maieſtati aſſiſtere, & cum Deo viuo & vero agere credat. Ex hac fide naſcatur verecundia, qua ob diuinæ Maieſtatis excellentiam, & multiplices offenſiones proprias, perfuſum eſſe docet hominem peccatorem, impetrandi & obtinendi alicuius gratia Deum accedentem. Verecundiæ adſit humilitas, qua ſe in omni virtute puſillum agnoſcat, & de proprijs meritis nihil altum, aut præſumptuoſum ſapiens, diffidat. Humilitatis indiuiduus comes ſit ſpes, qua cor cõtritum & humiliatum, licet non omni quantum decebat exornatum & inſtructum virtute, non deſpiciendum ſe, nec aſpernandum ſentiat. Spei coniuncta ſit fiducia, qua orantis animus in ſpe exauditionis confirmetur, nec ſe in vanum laborare, aut fruſtra in miniſterio cultus Dei verſari confidat.

Statut. VVilhelmi cap 1. § 22. Conc prouinc. ſub Hermanno 5. parte 3. cap. 5.

34. Omnis cantus ea moderatione inchoetur, vt cum ſuaui vocis modulatione, ſine incondita vociferatione, boatu, vociſq; raucedine, aut defectu perfici queat: vt verè cantus ſit & non clamor, aut diuerſarum vocum ſtrepitus: Optimus enim ille cantus eſt, qui moderata ac alacri modulatione ſuauiſſimus.

35. Cantica quæ vſu & conſuetudine cantorum memoriæ ita infixa ſunt, vt etiam à pueris teneantur, ſingulari ſtudio, modeſtia ac diſtincta modulatione concinantur, vt effrenata conſuetudinis violẽtia, verba collidens ac præcipitans, nullum in ijs locum habeat.

DE HAR-

DE HARMONIA VOCVM ET MORVM.

36. In ſedendo, ſtando, genua flectendo, incipiendo, dimittendo, extollēdo, finiendoq; vocem; omnes & ſinguli, vnum eundemque ſeruent tenorem, modum, & ordinem; vt externa illa harmonia, internæ deuotionis & charitatis vnitas iuuetur, illiuſque vna perfecta, in omnibus naſcatur ſimilitudo. Nullus quidquam faciat, quò ſingularis præ alijs videri velle notari poſſit. Omnes tanquam vir vnus, anima vna, vox vna, pariter incipiant, pariter progrediantur, pariter ſubſiſtant, pariter finiant; vltimamque verſiculi ſyllabam, nemo præ alijs aut protrahat, aut præcipitet; ſed eadem menſura qua priores decantatæ ſunt, eandem conformiter finiant.

37. Ad initium Hymni Angelici: *Gloria in excelſis Deo:* ad communes Eccleſiæ orationes ſtent omnes aperto capite; & Eccleſiæ orationes, vt publici Eccleſiæ miniſtri tenentur, votis deſiderijſque ſuis Deo faciant digniores atque gratiores. *2 Cor. 11. Adolph. 3 in his quæ in Cathedralibus & Collegiat. Eccleſijs inquirenda ſunt. § 44. 45 pa. 480 &.*

38. * Stent item ſupplices & inclinati à ſacro Canone Miſſæ vſque ad Conſecrationem: & ab oratione Dominica, vſq; ad completam ſacram Communionem. Stēt autem erecti, ad ſacra Dei Euangelia; ad initia Horarum; ad Cantica noui teſtamenti; *Magnificat*; *Nunc dimittis*; *Benedictus*; ad *Te Deum laudamus*; ad Capitula; ad Hymnos; ad Pſalmum; *Venite exultemus*, quando cum inuitatorio canitur: Et quandocunque quis inchoat Antiphonam, aut Pſalmum aliquem. Denique ad verſum *Gloria Patri & Filio*, aſſurgant omnes, & capite aliquantulum inclinato, ſanctam ac indiuiduam Trinitatem ſuppliciter adorent, rediuiuoque ſpiritu, intentionem ſuam in Deum renouent ac confirment. ** Ibidem. De conſecra Diſt. 1. cap. Apoſtolica authoritate.*

39. Ad ſalutare & benedictum redemptoris noſtri Ieſu Chriſti nomen, eiuſque glorioſæ Genitricis Virginis Mariæ caput ſemper & aperiant & deuotè inclinent. *Cap Decet. de Immunit. Eccleſ. in 6.*

40. In genua procumbant ad ingressum & egressum templi, vt supra præscriptum est, & cùm canitur in Symbolo Apostolico, *Et homo factus est, Passus & sepultus est:* A consecratione item corporis Christi, vsque ad orationem Dominicam, & quando cantatur in Hymno, *Te Deum: Te ergo quæsumus:* &c. in Euangelio: *Et Verbum caro factum est:* Præterea, ad Antiphonam, *Salue Regina,* Ad benedictiones Episcopales, & ad omnes preces, quæ iuxta Breuiarij præscriptionem flexis genibus dicendæ sunt. In reliquis porrò seruent Missalis, Breuiarij, & ritualis libri regulas, ac piam & laudabilem Ecclesiæ consuetudinem.

41. Cùm genua flectenda erunt, non alterum tantùm flectant, vt pinguntur Iudæi, irrisores Christi, sed vtrumque flectant, ad altare versa facie, ad Christum animo.

42. Siue stent, siue in genua procumbant, siue sedeãt, ab omni indecoro innixu, siue in scamnum, siue in murum, vel in aliquid aliud abstineant, & quod laicis prohibitum est, ne in s. altaria incumbant, ipsi etiam dum sacrificant, & chorum cantantem expectant, obseruent.

Supra eodem tit. ca. De euitandis in choro, § 21.

DE VNIFORMITATE OFFICII ATQVE necessaria correctione Breuiariorum atque Missalium.

43. Quamuis ad Ecclesiæ pulchritudinem faciat, pro diuersitate temporum atque locorum, ipsam circumamictam esse varietatibus; conuenit tamen in vna atque eadem maximè Diœcesi ac prouincia, ordinem Ecclesiæ in diuinis officijs, ab omnibus æqualiter custodiri: ne si quisque quod vult faciat, pro multitudine ac diuersitate Ecclesiarum, nascatur quoque multitudo, diuersitas ac confusio officiorum; qua antiquus ritus penitus euanescat & communio illa vni Deo, vna & eadem formula.

Ca. vlt. Dist. 12. Concil. Agath. c. 21. De consec. Dist. 5 cap. Conuenit. Conc. prouinc. sub Hermann. 3. parte 2 ca. 7 Conc. 4. Toletan. cap. 2 Conc. Venet.

mula preces & laudes dicendi, proprio cuiusque Ecclesiæ officio discerpatur. Id cùm intellexerimus, non sine offensione in hac Diœcesi, adeoque in Metropolitana ciuitate Coloniẽsi ita inualuisse; vt subinde ex testamento seu fundatione & deuotione alicuius priuatæ personæ, neglecto communi feriarum officio, sæpe aliud officium seruetur; & aliquando alicubi, sine alia causa de aliquo Sancto, magna ac solemnis fiat celebritas, cuius in alijs Ecclesijs nulla fit memoria; adeo vt nec nomen quidem Sancti in Calend. Breuiariorũ scriptũ inueniatur, & per hoc officium feriarum, quod valde iniquum & peruersum est, pro maiori anni parte omittatur: vt huic anomaliæ & varietati occurramus: Volumus vt omnes Ecclesiæ, Diœcesis, & Prouinciæ Coloniensis (exceptis his quæ Breuiarium Romanum receperunt) cum Ecclesia matrice in diuino officio sese conforment, omnesque & singulæ non diuersis, sed vno ac eodem vtantur Breuiario: nec vllius Sancti, vel cuiuscunque diei festi proprium seruent officium, quod in Breuiario Metropolitanæ Ecclesiæ expressum aut præscriptum non est; nisi eius Ecclesiæ fuerit patronus, vel eius corpus aut notabiles Reliquiæ in ea Ecclesia requiescant; aut alioquin ob publicum & notorium miraculum, aut similem causam ab Ordinario vnà cum officio in Synodo Diœcesana approbatam. Alias verò non liceat alicui Ecclesiæ aliquod diuersum ab Ecclesia Metropolitana seruare officium. Saluis tamen Religiosorũ ac regulariũ priuilegijs, qui in officio diuino sese Ordinis sui regulis ac statutis conformare cogũtur; nisi quod, quo die celebrabitur officium Patroni Diœcesis, eandem festiuitatem in Ecclesijs suis celebrare teneantur. Si quę autem Ecclesię ex pia alicuius volũtate, & fundatione, ex communi Capituli, aut illorũ penes quos Ecclesiæ est authoritas cõsensu & approbatione ad seruãda aliqua festa, quę vocantur Cõposita, seu alia ꝓpria & peculiaria dierũ fest. officia, sunt

ca 15. Conc. Bracar c. 19. Conc. Epaunensis cap. 27. Conc. Gerundens. c. 1. Cõc. Tolet. 11 c 3.

Statut. Henrici Anno 1370. edi ... ca. 7 pa 68 d.

Conc. Mileuitan sub Innocent 1 ca 12. Dist. 12 cap. De his.

obligatæ: ne hoc in præiudicium fiat communis ordinis, sed solùm ad promotionem faciat pietatis: seruato officio feriarum, iuxta præscriptionem Breuiarij & Missalis, fiat duntaxat sancti illius propria ac peculiaris cõmemoratio, per orationem quæ est in Missali ac Breuiario, in communi aut proprio Sanctorum aut Festorum dierum officio. Eandemque seruari volumus rationem in seruandis Patronorum cõmemorationibus, vt quando est septimana vacans quam vocant, non prætermittatur officium feriarum, per officium Patronorum, quẽadmodum plerisque locis non ex regula SS. Patrum, sed ex fastidio & negligentia factitatum fuit: sed seruato feriarum officio, eorundem quotidie, quando solemnitas alicuius festi non impedit, fiat commemoratio.

De consecr. dist. 5 cap. In die resurr. vide Micrologum de Ecclesiast. obseruation. c. 54.

44. At verò cùm Breuiarium quo vtitur Metropolitana Coloniensis Ecclesia, & in his quæ dicta sunt non prorsus irreprehensibile sit, & præterea historias quasdã apocryphas habeat, ac in libros quoque Missales sine iudicio & legitima authoritate quædam superstitiosius sint inuecta, prosequæ aliquæ, quæ parum ad veram & solidam pietatem faciunt, temeraria quorundam præsumptione, & priuatis affectibus immixtæ; iustissimè ac necessariò in Concilio prouinciali sub Hermanno quinto parte 2. cap. 6. & 11. & in Synodo Diœcesana sub Adolph. 3. Anno 1548. 4. Octobr. habita, decretum fuit; libros Missales, & Breuiarij reformandos esse, & ad Patrum regulas pristinæ dignitati ac puritati restituendos. Cui decreto vt satisfieret, licet doctis quibusdam ac pijs viris datum fuerit sub D. Salentino reformandi ac restituendi Breuiarij negotium, iique impensè, quidquid sui iudicabãt esse muneris atque officij præstiterint, & ei à quo id eis legitima authoritate iniunctum erat, ita satisfecerint, vt id publicandum censuerit, & sub graui pœna ab omnibus recipiendum mandauerit: adeò tamen varietas & diuersitas officiorum per restitutum illud Breuiarium sub

Pag. 413 d.

lata

lata non eſt, vt potius aucta eſſe videri poſſit. Quamuis enim quidam illud ſuſceperint, quidam tamen non integrè acceperunt; ſed pro ea duntaxat parte, qua prolixas quaſdam preces (tertiarias ac ſecundarias dicunt) & ad officium B. Mariæ Virginis, ac alia quædam, ad quæ ex præſcriptione antiqui Breuiarij omnes tenebantur, nō obſtringit. Canonici autem Metropolitanæ Eccleſiæ, qui ex teſtamentis & certis fundationibus, ad preces illas obligantur, ijſdem grauari maluerunt, ac antiquum licet apocryphum, ac omnium iudicio reformandū Breuiarium, cuius vix vlla ſuperſunt exemplaria, retinere; quàm nouum ac emendatum recipere, non obſtante Epiſcopalis mandati, quo ad id acceptandum cogebātur, obligatione. Quare vt non ſolùm Breuiariorum, ſed & Miſſalium, atque Agendarum Eccleſiaſticarum, ſeu officiales, paſtoraleſve libri, integritati & puritati antiquæ perfectè reſtituti, videri & haberi poſſint, ac in celebrando diuino officio Sacramentorumq́ue adminiſtratione, vna vbique ab omnibus regula, forma ac ratio cuſtodiri; pro Legationis noſtræ munere, animum vireſq́ue noſtras, in hoc ſacrum opus intendimus, & cogitationes omnes dirigimus, ac breui Deo adiuuante, Breuiarium, librum Miſſalem, ac Paſtoralem Romani Pontificis authoritate, omnibus per hanc Diœceſin ac Prouinciam acceptandum & obſeruandum, publicare propoſuimus. Prouiſione autem interim adhibita declaramus; eos qui cauſa breuitatis vel alia ſimili, partim nouum, partim antiquum Breuiarium ſequuntur, præcepto Eccleſiæ, de lectione precum horariarum, non ſatisfacere, ijſq́ue pœnis innolui, quę contra non legētes preces Horarias ſancitæ ſunt, ſed ex integro omniq́ue ex parte, vel nouum vel antiquum, aut quod malumus Romanum Breuiarium obſeruare debere.

DE EVITANDIS ET OBSERVANDIS *in celebratione Missæ.*

D. Cypr. li 2. epist 3.

45. Porrò quod ad sacrosanctum Missæ officium attinet, cùm magnum sit ac religiosum vnitatis Christianæ sacramentum, & concordiæ Symbolum; oportebat illud inprimis vniformiter ab omnibus peragi. Cęterùm cùm in Missali Ecclesiæ Coloniensis nulli præscribantur certi ritus, aut ceremoniæ, nec vlli extēt huius Diœcesis aut Prouinciæ rituales libri, qui quibusnam cæremonijs aut ritibus sacra illa ac tremenda actio peragenda sit præscribant; tantam videmus cæremoniarum, ac rituum, in hanc sacratissimam actionem irrepsisse perturbationem, vt (quod omnes grauiter offendit) quot sunt Ecclesiarum ministri, tot pœne videre sit, in ritibus ac cæremonijs sacrificij Christiani diuersitates; vt mirum non sit statum Diœcesis ac Prouinciæ huius vehementer perturbatum esse. Nam quod communi Ecclesiæ oratione suppliciter à Deo petitur: *Sic nos tu visita sicut te colimus*: hoc ille facit, & vt non in ira ac furore suo faciat; sed in misericordia sua magna, ac miserationibus multis; vt virga correctionis suæ prudentiores nos faciat: tempus est vt singuli cum omni humilitate & contritione cordis, disciplinam Domini suscipiant, totaque voluntate omnem correctionis ac castigationis causam auferant. Quod vt nos pro Legationis nostræ munere & authoritate præstemus: Volumus vt omnes deinceps in cæremonijs & ritibus Missæ, sequantur sanctam Romanam Ecclesiam, cæterarum Ecclesiarum matrem & magistram, indeque resumant normam sacrificandi, vnde sumpserunt exordium. Quare ordinem ac ritum celebrandi Missas & solemnes & priuatas, ex Decreto Concilij Tridentini Pij Quinti Pontificis Maximi iussu æditum ac restitutum, & à Christophoro Plantino seorsim excusum, omnes Sacerdotes sibi comparent,

In Hymno ad matut in officio corporis Christi.

Dist 12. ca. 1. & 2 Dist. 11. ca. Nolite errare, *& c.* Quis nesciat.

parent, eumque diligenter perlegant, ac obedienter religioséque in omnibus Sacrosanctę Missæ ritibus, ac cęremonijs sequantur atque obseruent. Hoc tantùm excepto, vt more huius Diœcesis ac Prouinciæ, non tecto, sed nudo capite ad altare procedant, & in Missis solemnibus vbi id moris fuit, Antiphonam de S. Spiritu, ad obtinendam Spiritus sancti gratiam, antè Missę exordium decantent, finitoque sacrificio & dicto Euangelio S. Iohannis, *In principio erat Verbum*, Antiphonam de S. Maria, vnà cum versiculis & Collecta, quæ pro ratione temporis ex præscripto Breuiarij post Completorium dicitur; flexis genibus deuotè legant aut cantent, & pro defectibus ac negligētijs sub sacrificio commissis, illius patrocinium implorent.

46. Ne per peregrinos ac ignotos sacerdotes aliquid noui in ritibus ac cæremonijs diuini officij introducatur, vel alioquin aliquod nascatur scādalum, aut aliqua irreuerentia: nullus peregrinus & ignotus sacerdos, siue sæcularis, siue regularis, in Ecclesijs, siue sæcularibus siue regularibus ad sacrificandum admittatur; nisi ostensis testimonialibus, & commēdatitijs Ordinarij sui litteris, iuxta ea quæ titulo: De Decanis ruralibus, articulo, *It ne quis vagus*, à nobis decreta & sancita sunt, & præterea in his quæ ad ritus & cæremonias sacrificij Missæ pertinent, diligenter fuerit examinatus & probatus. Pag. 195.

47. Similiter qui primam Missam celebraturus est, non antè id facere permittatur, quàm in sacris Missæ ritibus & cæremonijs, perfectè inueniatur eruditus.

48. Ipse verò sacerdos, qui primùm sacrificaturus est, curabit non tantùm vt in oculis hominum religiosus ac irreprehensibilis esse appareat, ac exterior homo

cultu

cultu suo niteat, visibileque altare omnigeno resplendeat ornatu: sed præcipuè, vt omni virtute, qua Sacerdotem Dei altissimi decet esse præditum, singulari quodam vigore adolescat; & per viuam Dominicæ passionis memoriam ac commemorationem, de inuisibili cordis sui altari omnibusque animæ suæ visceribus, viua passionis Christi fides, admiratio, dilectio, inuocatio, fiducia, prædicatio, gratiarum actio, tanquam thymiama suauissimum, in conspectum Dei, pro sua, totiusque mundi salute ascendat.

49. De conuiuio, quod gratulationis ergô, eo die instituí solet, nulla tangatur cura; nisi vt tantam lætitiæ causam nulla turpitudo minuat; sacerdotalemque dignitatem nihil indecorum aut reprehensibile dehonestet. Nulla fiat profusio aut perditio sumptuum; nullæ saltationes, choreæ, aliave ludicra admittantur; sed in timore Dei, decenter, honestè, frugaliter, magnaque cum grauitate & dignitate ita peragantur omnia, vt ebrietas, crapula, & quæ hinc sequi solent offensiones & peccata, nullã inueniant se huc ingerendi occasionem. Nec modò tempus matutinum, paucosque dies qui præcesserunt; sed & pomeridianum, omnesque reliquos vitæ suæ dies, in omni pietate ac animi deuotione, ita transigat; vt ab ea
1. Reg. 1. hora qua primùm omnipotenti Deo sacrificabat, vultus eius nunquam in diuersa mutentur; ne ab incœpta pietatis, grauitatis, ac dignitatis sacerdotalis forma deficiens, sibi quandoque dissimilis esse inueniatur: sed quotidiana aut saltem frequenti sacrificij repetitione ac refectione, magis magisque in pietate omnique sacerdotali virtute, crescat, augeatur, ac virili robore & constãtia confirmetur; vt sacrificia quanto crebrius facit, tanto sanctiora faciat. Quod fiet si animum suum contra vecordiam, ignorantiam, stupiditatem, inuerecundiam, præsumptionem & harum filias, quas frequentia, assiduitate, & vetustate sua inducere consuetudo solet: rediuiuo

uiuo spiritu quotidie innouet,& ceu nouus homo, nouusque Sacerdos, ac quasi nunc primùm sacrificaturus, nouo peccatorum odio, nouaque soli Deo seruiendi voluntate, alacritate, ac constantia reuiuiscat,& attenta diuinæ maiestatis consideratione, noua erga Deum reuerentia, verecundięque modestia Deo amabilis appareat; atque per viuam innouatamque passionis Christi recordationem, nouo amoris ac dilectionis ardore ignescat; erga susceptos denique suos, nouo charitatis ac commiserationis accēdatur spiritu, quo causas ac personas, pro quibus sacrificandum est, in spiritus societate sibi appropians,& quasi in seipso, quæ aliorum sunt sentiens, iusta ac digna discretione ponderet, easque pro meritis suis, in vnione passionis Christi, per sacrificium Deo Patri commendet. Ad quam innouationem faciunt Psalmi & preces quæ in Romano Missali, & ex eo in alijs quibusdam Missalibus, ad pręparationem sacrificaturi Sacerdotis digestæ sunt. Ex quibus vt fructum illum capiant Sacerdotes, ad quem sunt ordinatæ: non satis esse putent, si verbotenus illas raptim recitauerint; sed ita intendant in singulas sententias, adeoque in singula verba animam suam, vt nullum transeat quin interno gustu discretionem saporis sui in animo relinquat, nempè vt faciāt ascensiones in corde suo,& de verbo in verbum, de sententia in sententiam, de versu in versum, Deo magis magisque appropinquent, eique in omnibus omni desiderio, affectu,& voluntate similiores fiant, magisque conformes.

50. Ne autem Sacerdotes Dei pro benedictione, maledictionem super se, ac vniuersum populum inducant; *Statut. Sifridi, c. 7 p. 39. b.* caueant omni cura ac sollicitudine, ne vnquam alicuius mortalis peccati sibi conscij, quantumuis sibi contriti videantur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedant. Quod vt à Christianis omnibus, ita ab ijs etiam Sacerdotibus, quibus ex

Seſſ.13 cap.7 officio incumbit celebrare, ſancta & Oecumenica Synodus Tridentina, perpetuò ſeruandum eſſe decreuit modò non deſit illis copia Sacerdotis. Quod ſi neceſſitate vrgente, abſque præuia confeſſione quiſquam celebrauerit, iuxta eiuſdem Decreti ſanctionem, quamprimùm confiteatur. In quod periculum ne quis cadat, vtantur ſinguli quotidie manè & veſperi conſcientiæ examine, & mox vbi ſe grauari ſentiunt, aut ſingultum aliquem conſcientiæ ſentire; ſine dilatione ad Confeſſionis ſacramentum accedant, atque etiamſi nullius criminis ſibi fuerint conſcij, ad maiorem conſcientiæ puritatem octauo quoque die, ab ijs etiam peccatis, ſine quibus hæc vita non ducitur Sacramento ſeſe expurgent.

51. Caueant vt ne in generali Confeſſione, quæ ad Miſſæ exordium fit, aliquod peccatum in ſpecie, per modū confeſſionis Sacramentalis pronuncient, & à forma cōfeſſionis, quam liber ritualis ac Miſſalis continet, ne vel in minimo decedant.

52. Ne crimen Sacerdotis in peccatis ſuis ſacrificantis, crimen fiat Prælatorum, aliorumque Eccleſijs inferioribus præſidentium: curabunt illi, vt ſi quis temulentia, vel alio notoriò crimine ſcandalum dederit, & nihilominus poſtridie celebrauerit, aut in officio Diaconatus vel Subdiaconatus celebranti inſeruierit; pro ratione culpæ corrigatur; ſolliciteque aduigilent, ne qui publicè ac notoriè criminoſus ſit, aut ſancto altari aſſiſtat, aut ſacris interſit.

53. Abſtineant omnes Sacerdotes à cuiuſuis generis mercedum cōditionibus & pactis; nec quidquam pro Miſſis celebrandis, aut quibuſuis alijs diuinis officijs, ſeu orationibus exigant: & ſi quando nihil, aut aliquid minus liberali animo honorarij loco eis donatum fuerit, non in hoc contriſtentur, minimeque aliquod indignationis dent indicium; ne de auaritia notentur, vel certè à turpi quæſtu, vel Simoniaca labe non procul abſint, dignita-

nitatemque ſuam ex leui cauſa, turpiſſima macula conſpurcent. Quin potius, vt oſtendant ſe magno liberaliq; animo gratis dare quod gratis acceperunt; ab omni cogitatione & deſiderio muneris ac honorarij ſe ſemper contineant; & ſi quando aliquid accipere cogantur, illud quamuis exiguum lætiori lubentiorique animo accipiant, quàm paupercula illa vidua æra minuta duo, quæ ſola habebat, in gazophilacium mittebat. *Luca 21.*

54. Extra caſus iure permiſſos, niſi expreſſa licẽtia ab Ordinario, eiuſve Vicario in ſcriptis obtenta, nulli vno die duas Miſſas celebrare liceat, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda; eademq; lege Miſſas ſiccas, in quibus corpus Domini nec conſecratur, nec ſumitur, interdicimus ac penitus abrogamus.

De conſecrat. Diſt. 1. cap. Sufficit. *cap* Conſtituiſti *de celebrat Miſſar ſtat. Sifridi c. 1 p. 36. b. Synod. Diœceſ. ſub Henrico, anno* 1330 *habita §. 12. pag* 102. *d. Stat. VValram ca 7. pa. 114. b. c. d. cap.* Relatum *De conſecrat. diſtinct 2 Conc Tolet 12 cap. 5.*

55. Nec quiſquã aut Regularis aut Sæcularis in priuatis domibus aut omninò extra Eccleſiã, & ad diuinum tantũ cultũ dedicata oratoria, ab Ordinario deſignata & viſitata, ſine Ordinarij vel eius Vicarij conſcientia & conſenſu, & non niſi grauiſſima ex cauſa, Miſſæ ſacrificium peragere præſumat. Si quis autem huic Decreto contrauenerit, tam is qui celebrauit, quàm qui Sacerdotem ad celebrandum induxit, aut admiſit, arbitrio Ordinarij puniatur; non obſtante Apoſtolico priuilegio, quo ei facultas id faciendi indulta erat; niſi illud prius loci Ordinario eiuſve Vicario exhibitum, & ab illo approbatum fuerit.

Anacletus epiſt 1. Concil. Laodic. c. 58. Conc. Cartha. 2. c 9 c. Sicut *ca.* Miſſarũ: *ca.* Hic ergo *cap.* Nullus Presbyter: *ca.* Non oportet *cap.* Clericos *de conſecr. diſt. 1 Felix PP. 4. ca. 1 epiſt. ad omnes Epiſcopos per prouincias conſtitutos.*

56. Mandamus inſuper innouando Decretum Synodi Diœceſanæ Anno 1330. ſub * Henrico habitæ, ne quis in Eccleſijs ſeu Sacellis violatis ſacrificium faciat, ante ſolemnem eorum reconciliationem. Et vt altarium portatilium vſus ex ſententia Conſtitutionis VVilhelmi, & Statu. Herman. 4. penitus abrogat[9], & ſublat[9] ſit: Volum[9], vt ſi quæ Eccleſiæ violatæ ſint, & altaria deſtructa, ea quam-

** Stat. Henr. art. 1 p. 102. d Stat VVilhel. c. 24 pa. 173 d. 174 a. Stat. Hermãni 4 §. 26 p. 275 a.*

quamprimùm fieri poterit instaurentur, & sacris vsibus per Episcopalem reconciliationem aut consecrationẽ restituantur: omnemque facultatem quibuscunque personis, siue laicis, siue clericis aut sacerdotibus, & his tam regularibus quàm sæcularibus ab Ordinarijs factam, vt eis altari portatili vti liceat, ex sententia VVilhelmi reuocamus, ac reuocatam esse hoc decreto sancimus.

Ordo seruit. celebrandi Roman. ex Conc. Trident. restitu. titulo de defect. in ministerio ipso occurrẽt.

57. Antequam Sacerdos sacrum altare sacrificandi causa accedat, illud tribus mappis iuxta Canonicas sanctiones sit coopertum, ac reliquo apparatu suo ad maiestatem tanti mysterij, decenter ac religiosè præparatum.

Stat. Sifridi cap. 7. pag. 9 b. c. 2 De cust. Eucharistiæ c. Vestimenta de consec. Dist. 1.

58. Vestes sacerdotales, mappæ ac reliqua instrumenta, sacrosanctæ huic actioni seruientia, quæ benedici debent, Episcopali benedictione sint benedicta; sint quoq;, quemadmodum titulo *De Custodibus*, præscriptum & explicatum à nobis est, munda, integra, ac exteriori deuotionis & pietatis specie, internam cordis munditiam, puritatem, ac religionem præ se ferentia.

Sifrid. cap. 7. pag. 39.

59. Si quæ mappæ, pallia, purificatoria, aliaque instrumenta sacra, sordida, fracta, lacera, vel quouis modo sacris vsibus indigna, in vsu deprehendantur; non impunè id ferant, quorum culpa & negligentia id factum est; & Sacerdotes, Thesaurarij, Custodes ab Ecclesiarum Prælatis & Rectoribus seuerè puniantur: ipsi autem Prælati & Rectores ab Ordinarijs, eorumque Vicarijs.

60. Ad sacrosanctam diuini mysterij ac sacrificij maiestatem, ante cuiusque Missę exordium, etiam quæ sine cantu fit, duo minimum decentis formæ cerei accendãtur: nunquam minores, quàm vt longitudine, quartam vlnæ Coloniensis partem excedant, nec extinguantur, priusquam Sacerdos ab altari descenderit. Canonicè autem corrigatur & Sacerdos qui sine lumine sacrificauerit, & Custos aut Clericus, qui dicente Sacerdote confessionẽ inter ipsum & altare incendendi cereos causa, medius

Ca. Litteras De celebrat. Missarum.

dius transierit.

61. Idem ab omnibus perpetuò obseruetur, vt nunquam medij ante illum transeant, qui totius congregationis publicam in diuino officio gerit personam; siue Versum, Collectam, Responsorium, aut Capitulum cantet; siue Antiphonam, Psalmum, Hymnum, vel aliud aliquid incipiat; siue Sacerdos qui cantat Missam, à latere altaris sedeat.

62. Sine Clerico vel alio inseruitore Sacerdos nunquam Missæ sacrificium incipiat, & ne Clerici vel nuditate sua (quemadmodum in æstate passim semiuestitos pueros scholares, in hac Prouincia videre est) vel laceris aut immundis vestibus, sacrificio diuino aliquid decoris detrahant: vel longo superpelliceo induti sint, vel alba talari linea tunica, & amictu vestiti ac præcincti. quæ vel ex antiquis Sacerdotalibus albis conficiantur; vel ex deuotis populi oblationibus nouæ parentur, ad formā sacerdotalium albarum, cum particulis panni, (vt in his prouincijs moris est) in symbolum vulnerum Christi, ad caput, ad manus, ad pedes assutis; seruenturque cum alijs sacris vestibus in sacristia, ac publicis Ecclesiæ sumptibus crebrò abluantur. Solemnioribus autem festis, ad hiberi etiam poterunt tunicellæ, vel prorsus nouæ, vel ex antiquis dalmaticis, alijsq; sacris vestibus aut palleis factæ: Vel si quibus id magis placeat, pro multitudine ac numero Clericorum, ac puerorum, qui sufficiant multitudini ac numero Sacerdotum simul sacrificantium; conficiantur tunicæ talares laneæ eiusdem formæ ac lōgitudinis, cuius sunt talares tunicæ choralium puerorū, qui in Metropolitana Ecclesia, alijsque Ecclesijs Collegiatis ciuitatis Coloniensis, versiculos canunt, ac Acolytorum munera obeunt, eæque vti de albis & superpelliceis dictum est, ad hosce duntaxat vsus in Sacristia seruentur.

63. In moribus & pietate Clerici inseruitores, ita sint

institui,vt non solùm ipsi nihil faciant, quod offendere virũ religiosum possit; sed & illos,qui fortè irreligiosè astabunt,aut quidquam quod Christianam dedeceat pietatem agent; tanquam Angeli Dei altissimi sine vllo rubore, cum omni grauitate ac reuerentia officij sui admoneant:diligentissimè tamen cauentes, ne dum aliorum offensiones corrigunt,ipsi grauius offendant.

Stat. Frider. ibidem. Conc. Laodicen. cap. 44.

64. Mulier,ne quidem sanctimonialis in Monasterio suo,sacris altaribus vnquam assistat, aut Clerici, Sacerdoti sacrificanti, Ecclesiæ nomine respondentis, officium vsurpet.

Conc. prouin. sub Adolp. 3 in Censuris & Decretis, ea Mentem sequentes. pag 450. & in his quæ idem Adolp 3. in Cathed. & Colleg. Ecclesijs inquirenda digessit § 24. pa. 485. c. d Conc. Trid. sess. 24 c. 4. de Reform.

65. Ne populus ab auscultatione verbi Dei impediatur,nullibi in Ecclesia,quando ibidem concio habetur, fiat sacrificium: & quia tenetur quisque ad audiendum verbum Dei, Parochiæ suæ interesse;ea hora qua in Parochialibus Ecclesijs fit concio, nusquam alibi in Parochia aut cōcio fiat,aut Missæ celebretur sacrificium, per quod à concione pastorali populus auocari possit.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. loco proximè citato, & in inquisit. in Cathedral. et Collegiat. Ecclesijs faciendis § 47. pa. 481 a.

66. Sub Missa solemni,siue quæ in Ecclesijs Collegiatis,Parochialibus ac Monasterijs canitur,nulla alia Missa fiat,ne aut populus in diuersa trahatur, aut Diaconus vel Subdiaconus,alijq́; Clerici in diuino solemnis Missæ mysterio constituti,sacræ hostiæ, quæ ad alia altaria offertur,etiam nolentes ac inuiti terga vertant. Curentque Ecclesiarum Prælati ac Rectores, iuxta Decretum Concilij Prouincialis,sub Adolpho 3.habiti,vt Sacerdotes quibus Missę priuatę dicendę sunt,easdem aut absoluerint,ante solemnis Missę Euangelium,vel ad summũ ante sacram actionem,aut easdem non incipiant,priusquam facta fuerit solemnis Missæ communio.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. vbi supra.

67. Si quæ tamen Monasteriorum vel Collegiorum Ecclesiæ in diuersa oratoria commodè distincta sint, vt in locis diuersis,diuersus accipiatur populus; nec facilè possint vni Missæ omnes esse intẽti;& ea propter ex eiusdem

dem Decreti permiſſu, ſingulis populorum turmis, ſingulæ Miſſę celebrentur, quibus vnuſquiſque populus ſit intentus: moderentur Sacerdotes ſinguli ita vocem ſuã, vt alter alterum non intelligat, aut clariſſimè dicendo perturbet.

68. Sacerdos ſacris indutus veſtibus, procedens ad altare ſacrificaturus, vel ab eo poſt ſacrificium ad ſacriſtiã reuertens; neminem ſalutet, ne ſalutatus quidem: ſed oculis dimiſſis, inceſſu graui, erecto corpore, in ſolius ſacræ actionis, quam aggreditur aut perfecerit, cogitatione defixum teneat animum.

69. Cùm Sacerdos ſacrificij exordium fecerit, & ſtans in infimo altaris gradu, cœperit dicere, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Non debet reſpicere aut aduertere quid agatur alibi, etiamſi in proximo altari Sacramentum eleuaretur, multò minus ad quælibet alia minora attendere, aut errantibus oculis, dum populum ſalutat, aſtantes perluſtrare.

70. Cum omni attentione, diſtinctione, grauitate, animique ſedatione ſingula quæ ad ſacrum Miſſæ officiũ pertinent, à ſingulis pronuncientur. Et vt nimium præcipites non ſint atque feſtini; ita nec æquo tardiores ſint aut prolixiores, maioremq; ædificationis publicę, quàm ſui affectus rationem ſemper habeant. Quod vt honeſtè fiat, ſemihoræ ſpatium Miſſis communibus & neceſſarium eſſe arbitramur & ſufficere.

Sifrid cap 7. pag 39 d. Adolp 3. in his quæ in Cathedral & Collegiat. Eccleſijs inquirenda ſunt. §. 49 pag 481. b.

71. Totum ſacrum Miſſæ Canonem, aliaſque orationes, quę ob myſterium ac religionem tacitè pronunciandæ ſunt, ſic pronuncient, vt ipſi quidem diſtinctum verborum ſonum leniter percipiant, aſtantium autem proximè nemo percipere diſtincta verba poſſit: tantoq; maiori animi intentione, maioriq; cogitationis diſtrahentis ſilentio, eas Deo Patri in ſancto pectoris ſui offerant; quanto, vt monet externum vocis ſilentium, Sacerdotũ orationes, orationibus populi, in hac pcipuè ſacra ac Sacerdotali actione, debẽt eſſe puriores & efficaciores. Qui

Conc prouin: ſub Herman. 5. part 2. c. 13. Adolp 3 loco citato.

autem orationes secreto dicendas, imprudenti ac indiscreta vocis exaltatione populo communes fecerint, tanquam nescientes officium Sacerdotum ad populum, corripiantur & emendentur.

Adolph. 3 in lib. quæ à Decanis & Pastoribus inquirenda sūt §. 22. p. 485 c.

72. Nec sacrum Canonem, nec aliquam aliam Missæ partem, vel addendo vel minuendo seu omittendo, vel quocunque alio modo immutent; neque orationes, aut Missas nouas dicant, ab Ordinarijs in prouinciali Concilio aut Diœcesana Synodo non approbatas; sed illas duntaxat, quas reformati & correcti libri Missales continebunt.

73. Si quis spreto ritu antiquo, & à sancta Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum matre, & magistra, approbato *M*issam vulgari lingua celebrare præsumpserit, vel ei aliquid quod hæresim aut schisma sapiat, in gratiam hæreticorum aut schismaticorum admiscere: hoc ipso sit excommunicatus, atque alijs iuris & Canonum censuris & pœnis, quæ in fautores hæreticorum latæ sunt, puniatur.

Stat. Sifridi, ca. 1. pa. 24 b. De celebrat. Missarum. c. Quidam.

74. In dicendis Missis seruetur ordo Breuiarij, vt Missa quotidie reliquo diei officio conueniat; & Missæ votiuæ, quę pro Sacerdotis deuotione quocunq; die per hebdomadam, quando festum duplex non occurrit, dici possunt; passim sine rationabili causa non dicantur.

Conc prouin. sub Nicolao Cusano in mandato cuius initium est. Quoniã dignum. p. 254. 255.

75. Ex ordinatione Concilij Prouincialis sub Nicolao Cusano Nuntio Apostolico habiti, singulis diebus Dominicis ad vltimam Collectã, quę in principio Missę immediatè ante Epistolam dicitur, & post sacram Cõmunionem, addant singuli Sacerdotes hãc orationem. *Et famulos tuos N. Papam, N. Antistitem, N. Imperatorem nostros, vnà cum vniuersa Ecclesia Catholica, ab omni aduersitate custodi. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuũ, qui tecum &c.* Quod vt propensiori magisque deuoto animo singuli faciant, quocunque die id fecerint, quinquaginta dies, prout in eodem Concilio indultum est, de iniun-

iniunctis pœnitentijs, eis misericorditer in Domino relaxamus.

76. In omnibus sacrificijs præsentem Ecclesiæ statum, deuotis iustisque desiderijs Deo singulariter commendent; in his maximè, quæ titulo De Pastoribus, cap. De munere prædicationis: articulo, *Finita Concione*, pag. 311. recensuimus.

Conc prouin. sub Theodor. Anno 1423. habit. cap. 39. in fine pag. 235 huc.

77. Ad eleuationem corporis Christi, pulsu tintinnabuli, omnes fideles ad adorandum Deum, in Sacramento visibili præsentem, admoneantur; curentque Præceptores seu Ludimagistri, alijque puerorum sacrificantibus inseruientium instructores & inspectores, vt pulsus ille nihil puerilis petulantiæ, aut stultitiæ præ se ferat; sed soni sui grauitate ac modestia, maiestati rei præsentis cōgruat, ac decorem, & attentionem aliquam adijciat.

78. Quandocunque Sacerdos sacrificans ex præscripto Missalis, aut libri ritualis genua flectet, non solùm leuiter se genibus incuruet; sed vt adorantes Deum viuū & verum in spiritu & veritate decet, profundissimè vsq; ad terram, sese in genua demittat, & internam animi sui humilitatem ac reuerentiam, externa hac adoratione Deo omnipotenti sacrificet.

79. In faciendis viuificæ crucis consignationibus, pręscriptam à rituali libro formam exactissimè perfectissimeque obseruent; ne circulos, vel quæuis alia, figmenta potius, quàm sacrum crucis signum formare videantur: actum cum omni attentione & reuerentia in rem signatam, passionem nimirum, mortem ac merita Domini nostri Iesu Christi, animum figant; precesque atque actionem suam ad consequendam à cœlesti Patre primogeniti benedictionem, hoc suauissimè olente vestimento, ei acceptabiles ac gratas faciant.

80. Ad verba sacri Canonis: *Omnis honor & gloria*, seu ad præfatiūculam orationis Dominicæ, nullus sacram

hostiam girando in altum tollat, aut quasi per semicirculum, vt passim abusu quodam ab omnibus pœnè in hac prouincia receptum est, populo vidẽdam exhibeat; sed vt in alijs ritibus ac cæremonijs omnibus, ita & in hac eleuatione religiosè obseruent omnes, quæ in rituali libello Missalis Romani præscribuntur. Nam giratio illa, vt nulla Ecclesiæ sanctione probata est, nulloque sacro mysterio consentanea; ita rudi populo fecit esse persuasum, Ecclesiæ præcepto de audienda Missa esse satis factum, si ad hanc vsq; girationem in Ecclesia perseuerauerit; vnde ea facta, mox multi abeunt, & præcipuam sacrificij partem deserunt.

Cap ex parte vestra de celebratione Missarum.

81. Sumpto pretioso Christi sanguinè, Sacerdos & se, & calicem bis purificet; ac primò quidem exerta dextera ad cornu epistolæ, super altare calicem ministro porrigens, paululum vini, sine vlla admixtione aquæ excipiat, eoque sumpto, pollices & indicès vel vino solo, vel aqua & vino, vt lubet, super calicem abluat, (non autem lingua, quæ sacro Domini sanguine madet, lambat) ac mox purificatorio abstergat, dicens: *Corpus tuum Domine quod sumpsi* &c. & ablutionem sumat.

82. Si qui in Missa communicandi sunt; eos communicet, priusquam purificationem aliquam sumat, & antequam digitos abluat. Purificationem autem alijs non administret ex calice sacro; sed ex alio dissimilis formæ: cùm, vt ea qua par est cautione, ablutio sumatur, ne quid in terram cadat; tum, vt ne vana persuasione, rudes aliqui corpus Domini sub vtraque specie sumere se putent.

Cap 16 vitæ S. Svviberti D. Bonauert. ca 17 in speculo disciplinæ in fine.

83. Qui ad pellendos corporis languores, religioso S. Svviberti documento, purificationem tradi sibi postulauerint; eam non ex prima, nec ex secunda ablutione accipiant; sed solitis purificationibus peractis, aliud vinum calici infundatur, petentibus donandum. Quod sine vlla superstitione, ea fide, qua mulier, quę patiebatur

Matth. 9.

san-

ſanguinis fluxum, Chriſti veſtimentum tangere cupie- *Marc 5.*
bat, ſumendum eſſe admoneantur: nimirum vt credant *Luc. 8.*
Chriſtum, tam ſanctum ac ſaluificum, vt vel hactenus
ei appropinquantes, confidant ſe viuifica corporis eius
virtute, diuinaque eius potentia, ſi ipſis ſalutare ſit, ſani-
tatem conſecuturos.

Coll. 1 De cō-
84. Cùm dicitur, *Agnus Dei*, in ſignum reconciliatio *ſecrat. diſt.*
nis & pacificationis in cælis & in terris, per ſanguinem *2 c. Pacem.*
Crucis Chriſti factæ; in conſignaculum conſentientis *Concil. Ma-*
populi, ad ea omnia quę myſtica actione perficiuntur; in *gunt. ſub Ca-* *rolo cap. 40.*
ſymbolum quoque mutuæ concordiæ, pacis ac Chriſtia *Matth 5.*
næ charitatis, quam & Chriſtus Dominus ab offerētibus *1. Cor 10.* *Adol 3 in his*
ad altare requirit, & ſacra myſteria præ ſe ferunt, & Chri *quæ à Deca-*
ſtiani, quotquot eis interſunt profitentur: imaguncula *nis & Paſt.*
Crucifixi Domini Saluatoris noſtri, ab ore Sacerdotis *inquirenda* *ſunt §. 25. pa.*
pacem & charitatem populo imprecantis, ad aſtantes *485. d.*
deferatur exoſculanda ab omnibus pacis & charitatis a-
matoribus.

85. Peracto ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, non minori cura, quàm ad antecedentem Miſſæ præparationem requirebatur; quiſque in omni ſilentio ac quiete actionũ, locutionum, ſenſuum, & cogitationum, ſeſe contineat, & ſi per occupationes diu non poteſt; pauliſper tamen, & per quartam minimum, aut octauam ſaltem horæ partem, deuotè ſecum meditetur, & intenta cogitatione perpendat quis, quid egerit; & qua fide, qua deuotione, quo fine, quo fructu hoc ipſum peregerit: omneque imperfectum ſuum, omnem animi ſui languorem, cœcitatem, vincula, ac colligationes vanitatis, malas ac inolitas conſuetudines, peccandique pericula & neceſſitates, ſibi ante oculos ſuos ponat, & cor ſuum omneque deſiderium coram Deo effundat; eiuſque adiutricem gratiam ſuppliciter imploret; & virtute ac feruore illius cibi, quo refectus & animatus eſt, tota voluntate animique contentione, vel vnum

saltem defectum, in proximi sacrificij diem expugnandum extirpandumque suscipiat. Vtque quotidie de virtute in virtutem progrediatur ac proficiat; quotidie ex vita ac passione Domini nostri Iesu Christi certam alicuius virtutis actionem, omnibus animi viribus imitandam atque exercendam capiat. Cæteraque quæ supra prę scripsimus, studiosè obseruet. Nā quod Sacerdotes multi quotidie aut frequenter sacrificent, pauci autem ex illis proficiant; & multi vani, omnique solida pietate vacui existant, non aliam arbitramur esse causam, quàm quod sine vllo timore ac deuotione tam sanctum opus aggrediantur, & perfunctoriè atque ex quadam consuetudine aut necessitate, magis quàm ex syncera & vera pietate perficiant; & mox vnà cum sacris vestibus omnem rei peractæ cogitationem deponant, omnemque internam & externam pietatis formam exuant, totoque corde & animo ad fabulas, ad vana & otiosa effundantur. Quod sanè non facerent, si meditationi sanctę debito modo aliquādiu intenti fuissent, & illustriorem in se quotidie custodiæ exterioris & interioris hominis debere esse disciplinam, quàm in laicis, quando in festo Paschæ corpus Domini accipiunt, sentirent.

Supra eodem tit.

DE MISSIS SOLEMNIBVS, VBI PER OCcasionem obiter de supplenda per Vicarios Canonicorum negligentia, Versus aut Lectionem in Matutino officio cantare negligentium.

Stat. Conrad. ca 7. pa. 12. a Statut. VVal ram ca 5. pa 112 c Statut. VVilbel. c. 1. § 15 pa. 151. b

86. Missa Conuentualis in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs, ac virorum Monasterijs, semper cum Diacono ac Subdiacono cantetur. Idem teneatur in Parochialibus, alijsque Ecclesijs, quandocunque vel per solemnitatem diei festi, vel ex obligatione statuti, consuetudinis aut scripti alicuius id faciendum est.

87. Sint autem ministri hi, vt sacri Canones & statuta pro-

ta prouincialia ac Diœceſana præcipiunt; ſacro Diaconatus ac Subdiaconatus ordine inſigniti, ſacriſque veſtibus, iuxta ordinem quiqueſuum, ab alijs diſtincti; nec vnquam à Sacerdote, cui inſeruiunt, recedant, ne quidē vt chorum cantando iuuent; ſed perpetuò, quoad completum fuerit ſacrificium, ei ad altare aſſiſtant: aut ſi celebrans ſedeat, hinc inde vtrumque eius latus conſidendo, claudant. Aſſiſtent autem locis, & modo, in libello rituali Romanæ Eccleſiæ conſtitutis, cum omni vultus maturitate, morumque modeſtia & grauitate; vt ne ſe inuicem quidem, niſi miniſterij duntaxat ſui cauſa, multo minus alios aut clericos, aut laicos inuerecundis oculis, vel aſpiciant vel alloquantur. Si quis autem contra hæc peccauerit, vel diſcedendo ab altari, vel quouis alio modo; ab Eccleſiarum Prælatis aut Rectoribus, ad quos huiuſmodi exceſſuum & culparum pertinet correctio, ſeuerè pro ratione inobedientiæ, iuxta cap. 45. ſtatut. D. Sifridi puniatur; acrius tamen quàm mitius, vt tranſeat ad alios in exemplum, & pœna vnius ſit metus multorum.

Stat Conrad ibid b Conc prouinc ſub Henric babis. Anno 1310. cap 11. pag. 81. a.

Statu VVilhelmi c. 1. §. 15 b Cōc prouinc ſub Herman. 5 parte 3 cap. 27.

Ca. 45. ſtatu. D. Sifridi pa. 215 d. 216. a b

88. Ne quis ignorantiā cauſari poſſit, quod minus his quæ ſui erant muneris, vel in miniſterio altaris, vel in quocunque alio chori officio in ordine vicis ſuæ perfunctus fuerit: quotidie aut ſaltem quoties opus fuerit, in omni Collegiata Eccleſia legatur tabula Capitularis, & quid vnicuique ſit cantandum aut legendum, clarè & diſtinctè pronuncietur: vel cantor aut ſuccentor, ſeu alius ad quem hoc ex conſuetudine Eccleſiæ pertinet, aut cui iniunctum fuerit; cuique ſua in officio chori ſubeunda munera tempori ſignificet. Si quis autem vel per tabulam Capitularem, vel per illum, cuius illud erat onus, præmonitus, munus aliquod ſuum præſtare neglexerit; ſi Miſſam, Euangelium, aut Epiſtolam cantare debebat, omnibus vnius diei; Si Reſponſorium, Verſum, vel aliquid aliud, dimidijs vnius diei fructibus, ac Præbendæ

Stat Conrad. ca 7 pa. 12 b. Stat. VValrami c. 5 p. 112. c. d. 113. a. b. c. d Stat VVilhelmi, c. 1. §. 29. pa 152 a. Conc prouin. ſub Herman. 5. parte 3. cap. 27. Adol. 3 in his quæ in Cathedr. & Collegiat. Eccleſijs inquirenda ſunt §. 10. pa. 478. c.

ſuæ emolumentis priuetur, non illis tantùm, quæ inter præſentes diſtribui ſolent; ſed & principalibus Præbēdæ ſuæ fructibus, qui ſi in dies ſingulos diuiderentur, vnius diei eſſent. Et ne vel Signator, vel ille cuius erat peccantes mulctare, & pecuniam aut fructus huiuſmodi illis decidere, indulgēter agant, & aliquando ad eneruationem diſciplinæ Eccleſiaſticę conniueant; qua pęna mulctandi ſunt, quibuſcum diſſimulanter egerunt, eadem multentur & ipſi.

89. Porrò ne magna cum offenſione Dei ac populi, & diminutione exiſtimationis Eccleſiaſtici nominis, ſolemnia Miſſarum officia, ob abſentiam Sacerdotis Diaconi aut Subdiaconi aliquando intermittantur: ſtrictè obſeruari volumus cap. 37. ſtatut. D. Friderici, quod *paulo ante recenſuimus & innouauimus. Obſeruandam ſimiliter decernimus Conſtitut. eiuſdem D. Friderici. cap. 39. ſtatut. eius expreſſam: qua præcipit negligentiam ſeu defectum Canonici, non cantantis per ſe, aut per alium, Miſſam aut Euangelium aut Epiſtolā, cùm hæc illi cantanda incumbebant; per alium eiuſdem Eccleſiæ Canonicum, ad hoc idoneum, negligente Canonico etiā irrequiſito debere ſuppleri: cui ſic alterius in præmiſſis ſupplenti defectū, illas diſtributiones accreſcere volumus, quas alter munus aut officium ſuum negligens, ratione officij quod ſuppletum eſt accepturus fuiſſet; ſub pœna ſuſpēſionis ab omni officio & beneficio, ipſo facto ab eo incurrenda, per quem ſteterit, quo minus qui alterius vices ſuppleuit, prędictas diſtributiones accipiat. Per diſtributiones autem etiā hîc intelligimus non hoc tātùm quod præſentibus in choro dari ſolet, ſed & illud quod ex reliquis Præbendæ aut Beneficij fructibus ſi illi in ſingulos dies & horas Canonicas diſtribuerentur, pro rata omiſſionis officij & temporis detrahendum eſſet.

* ſupra §. 9.
Pag. 212. c. d.

90. In alijs verò Collegijs, in quibus conſueuerunt Vicarij aliqui, in principali ſeu ſummo altari Miſſæ ſacrificium

ficium offerre; huiusmodi negligentium officia, non solùm per Canonicos, sed deficientibus idoneis Canonicis, etiam per huiusmodi Vicarios, suppleri posse censemus, & suppleri volumus; modò Missam vel aliud quodcunque onus, ad quod alioquin tenebantur, non cogantur omittere.

91. Eadem ex decreto capitis septimi Concilij prouincialis, Anno 1310. sub Henrico habiti, locum habeāt, si quando in matutino officio Canonicus, qui Versum aut Lectionem cantare debebat, non adfuerit. *Pag. 79. d. 80. a.*

92. Cùm Catholica Ecclesia Spiritu sancto edocta, non sine graui ac iusta ratione singulis diebus Dominicis, singula ac peculiaria fecerit officia; improbandus valde ille mos est, quem primùm ex imperitia cantus, ac librorum defectu, in his partibus originem sumpsisse, author non obscurus indicare videtur; nēpè vt diebus Dominicis, inter festum Paschæ & Pentecostes, omisso proprio diei Dominicæ officio, ad Missam repetatur officiū diei Resurrectionis Dominicæ: & à festo Pentecostes vsque ad Aduētum Domini, neglecto similiter proprio diei Dominicæ officio, cantetur Missa, vel de sancto Spiritu, vel de sanctissima Trinitate: indeque fiat, vt ex frequēti ac nimia repetitione, diuina illa officia vilescant, & præcipitata quadam cantandi consuetudine, magna vocum confusione, magis astantes offendant, quàm vt parilibus modulis, voce ac tono graui, ad compunctionē peccatorum, & amorem Dei permoueant: Ad tollendā hanc consuetudinem, omnibus & singulis Ecclesiarum Prælatis, Rectoribus, Cantoribus, Ludimagistris, & alijs quibuscūq;, ad quos eā emendare & abolere pertinebit; in virtute s. obediētiæ præcipimus: vt deinceps dieb⁹ Dominicis, per annū, & ferialibus vacantibus, non aliud, quā propriū illius diei Dominicę officiū cantari curent, ꝙ in illā septimanā ac diē incidet, & rubricas huic Cōstitutioni nostrę repugnātes, si quę forte in quibusdā libris *Conc. prouin. sub Herman. 5. parte 2. ca. 16. Micrologus de Ecclesiasticis obseruationibus, cap. 60.*

Missa-

Missalibus, aut ordinem in Missarum sollemnijs seruandum præscribentibus inueniantur; ex huius decreti nostri sententia & voluntate, quamprimùm expungant & corrigant.

Adol. 3. in his quæ in Cathedral. & Collegiat. Ecclesijs inquirenda sunt §. 48. 52. p. 481. a. b. et in his, quæ à Decanis & Past. inquiri debent §. 25. pag. 485. d.

93. Curent quoque Prælati & Ecclesiarum Rectores, quò ab indignatione Dei se liberent; vt quæ à Concilio Prouinciali ab Hermanno 5. parte 2. cap. 12. & 15. ac ab Adolpho tertio in formula Reformationis & visitationis Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum præscripta sunt; tandem aliquando post longam & diuturnam negligentiam executioni mandentur: nempè vt Epistola, Præfatio, Symbolum fidei, & Oratio Dominica, quæ sunt præcipuę eorum, quæ in Missa cantanda sunt, partes; cantorum aut organorum concentu non mutilentur, aut intercipiantur; sed ex integro distinctè, ac intelligibiliter decantentur. ac nihil siue organo, siue vocali cantui lasciuum aut impurum admisceatur; omnisque cantus non aliud personet, quàm quod audientium corda rapere in Deum queat. Vigilent quoque ne cantus organicus aut nimia præcipitatione ac breuitate sua, maiestati cultus diuini, aliquid detrahat; aut Clero & astanti populo nimia protractione tædiũ aut fastidium pariat: sed cantu Gregoriano reuerenter ac grauiter cantato, paulò diutius duret.

Adol. 3. in his quæ in Cathedral. & Collegiat. Eccl. sijs inquirenda sunt. §. 52. pag. 481. b.

94. Vt pijs omnibus ad recensendam mortis ac dilectionis Christi memoriam, totus animus, omnesque internæ vires, nullo distrahente eos sono, omnimodè intendantur; sub eleuatione corporis ac sanguinis Domini nostri Iesu Christi, vsque ad versiculum *Agnus Dei*, & in cãticis & in organis (quemadmodum ab Adolpho tertio præscriptum est) altissimum seruetur silentium: omnesque quotquot sunt in templo, Clerici, Cantores, Organistæ, Custodes, ijque qui organorum folles agũt, in genua procumbant, & facie ac animo ad venerabile Sacramentum conuersi, Deum omni cum deuotione

ac

ac pietate adorent.

95. Loco Antiphonæ, quæ ex more Coloniensis Ecclesiæ, peracto Missæ sacrificio à Choro decantatur, dũ legit Sacerdos Euangelium S. Iohannis: *In principio erat Verbum* &cæt. non cantetur Antiphona, quæ breuior sit quàm vt antè eius finem Sacerdos commodè Euangelium legere & absoluere possit; ne Collectam cantare cogatur, vel antequam Euangelium incipiat, & illud post cantatam Collectam recitandum differre; vel Euangelicã lectionem (si eam incœperit) interrumpere, aut tãtisper inter cantatam Antiphonam, & cantandam Collectam in Ecclesia silentium sit, quoad Sacerdos Euangelium finierit: quod quomodocunq; fiat, ad decorem, grauitatem, & maiestatem diuini officij non satis decenter fit. Inter breuiores autem Antiphonas in primis illã censemus, cuius initium est; *Ista est speciosa*: quæ compendij gratia à Cantoribus vel Ludimagistris, in quibusdam Ecclesijs ab octaua festi Pentecostes, vsque ad Aduentũ Domini videtur introducta: Cuius loco cantetur illa quæ incipit. *Hæc est praeclarum vas* &c. vel alia similis, quę simile temporis interuallum, in cantu suo requirat.

96. Vt nec temporũ diuturnitate, nec hominum incuria, errore vel improbitate, ab hisce regulis vel paululum deflectatur: volumus vt in singulis Collegiatis Ecclesijs, vir doctus cõstituatur cæremoniarum magister, qui omnem vigilantiam ac diligentiam in eo ponat, vt omnia quæ ad ritus ac cæremonias totius diuini officij faciunt, ritè ex præscripto horum Decretorum ab omnibus obseruentur. In parochialibus autem Ecclesijs, ijsq; subiectis oratorijs aut Sacellis, ipsi Pastores perpetua inspectione vigilent; ne quidquam deforme ab his sanctionibus in diuinum officium irrepat: & si qui Regulares in huiusmodi Ecclesijs, in obseruatione rituum, ac cæremoniarum peccauerint, qui nec modum sequantur, quem Romana præscribit Ecclesia; nec illum quem ex

Ordine, cui aſſcripti ſunt, ſeruare tenentur; vel alio modo fuerint reprehenſibiles; illos ſi ſemel atque iterum moniti, ſeſe non emendauerint, poſtea ad celebrandum diuinũ officium in Eccleſijs, Oratorijs, aut Sacellis, quibus præſunt, vel ſuperintendunt, non admittant.

97. Subdecani præterea, Choriepiſcopi, & Cantores in Eccleſijs Collegiatis ſuo perfungantur officio; vt quę cunque in cantu Eccleſiaſtico euitanda, & obſeruanda digeſſimus, & ſi quæ alia adijcienda fuiſſent, exactè ab omnibus vitentur & obſeruentur; & vbi illi non adfuerint, ſenior Canonicus, inter Canonicos præſentes, ac in Parochialibus Eccleſijs Paſtor aut ſenior Sacerdos, vel ſenior Cantor inter Cantores, pro zelo domus Dei & diuini honoris, aſſiduam in eo operam ac diligentiam faciant: aut ſi vnicus duntaxat Sacerdos & Ludimagiſter cum pueris ſcholaribus aduenerit, eidem Sacerdoti maieſtatem ac honorem cultus diuini promouenti, Ludimagiſtri & pueri auſcultare teneantur.

In his quæ in Cath & Col legiis Eccl. Adol. inquirenda præſcripſit, § 27. pa. 479 d. Stat Conr. c. 9. pa. 13 b.

98. In ſumma, vt omnis Dei cultus, & quæcunque eò pertinent (cuiuſmodi in alijs horum Decretorum locis tacta ſunt) ſic peragatur, vt nihil in eo deſideretur; ſed omnibus modis & Deo gratus ſit, & hominibus placitus; eoſque non modò aliquid in eo non offendat, ſed omnia ædificent, inſtruant atque reficiant: Decani alijque Eccleſiarum Prælati atque Rectores nihil ſui muneris negligēter aut otioſo animo prętermittant, nihilq; perfunctoriè, quaſi ad oculum ſeruientes, peragant; ſed ſine intermiſſione ac remiſſione perpetuò in inſpectione, correctione, & diſciplina commiſſi ſibi Cleri ac populi vigilent; perpetuò in executione horum Decretorum aliarumque Canonicarum ſanctionum laborent; & de quibus ipſi Deo & Superioribus ſuis reddere debent rationem, à ſubiectis ſibi, cuiuſcunque ordinis, conditionis aut ſtatus illi ſint, quotieſcunq; opus fuerit, ſine vlla diſſimulatione, exactiſſimam ratio-

Cap Decet De immunit. Eccleſ in 6. Cōc prouinc ſub Herm. 5 parte 3. ca. 9.

rationem reddi ſibi curent. Quod vt fideliter præſtare queant, omnium ac ſingulorum ſubiectorum ſuorum onera, quibus vel ad certas Miſſas, vel ad alia munia ſiue diuina ſiue prophana, ſeu ex vtrisq; mixta, tenentur; eorumque iuramenta & obligationes, & in ſcriptis ſemper ad manum habeant, & omni die quando quieti ſeſe dabunt, quando à quiete ſurgent, etiam inter comedendũ & bibendum, dum corpus reficiunt, in animo ac ante oculos ſuos verſent; cogitentque ſe ideo alijs omnibus prælatos eſſe, vt omnium negligentias ac culpas quibuſcunque poſſunt modis corrigant atque emendent, ſuaq; innocentia, authoritate, iuſtitia ac diligentia præſtent. Et ne fortè ea quæ ſacris miniſterijs dicata ſunt, temporum iniuria obſoleſcant, & ex hominum memoria excidãt, aut temeritate vel iniquitate alicuius, ad indebitos vſus diſtrahantur; piæque teſtantium voluntates pereant, & ſua ſpe ac deſiderio fraudentur: Volumus vt ſinguli Prælati & Decani rurales, Beneficia illa (ſui diſtrictus) quæ tenuiora ſunt, quàm vt inueniatur, qui onera eis adiuncta præſtare velit, nec non & ea quæ Eccleſijs, Oratorijs, Sacellis aut altaribus adiuncta erant, quę vetuſtate, aut aliâs collapſa ſunt, & inſtaurari nõ poterunt: in proxima ſynodo Diœceſana, cũ omnibus oneribus & emolumentis eis annexis, in ſcriptis exhibeant; vt per ſynodalem ſententiam ſtatui ac decerni poſſit, quidquid magis ad honorem & cultum Dei, ad vtilitatem Eccleſiarum, ad deuotam mentem & voluntatem piorum fidelium, qui ea legauerunt, facere videbitur.

Adol. 3. in ſynodo Diœceſana anno 1548 menſe Octob habit. pag 413. c. d.

DE SVPPLICATIONIBVS, SEV PROCESSIONIBUS, STATIONIBUS, & POMPA FUNEBRI.

Titulo De Past. cap. De munere prædicationis articulo Instãte die. pag. 289.

99. Quæ de Supplicationibus seu Processionibus & Stationibus, ad instructionem populi, titulo de Pastoribus à nobis decreta & sancita sunt, tanto religiosius à Religiosis, seu Regularibus, Canonicis, Sacerdotibus, Canonissis, Clericis, alijsq; Ecclesiasticis personis, obseruẽtur; quanto à reliquis Christianis, altiorem in locum sublati conspiciuntur; vt in eos, tanquam in speculum reliqui oculos conijciant, ex ijsq; sumant quod imitentur. Grauissimum enim scandali illud crimen est, quod ad blasphemandum nomen Domini, & exprobrandũ castris Dei Israel, veræ fidei, & Catholicæ religionis hostibus ab his datur, qui fidei & Catholicę religionis præcipui debebant esse cultores; ac in omni Christiani populi supplicatione, non solũ non vel leuiter quidẽ offendere; sed pro culpis & offensionibus suis, ac aliorum omnium, sua contritione ac eminente pietate sese Deo irascenti murum opponere, eiusq; furorem, sanctis orationibus, gemitibus, lachrymis, atque suspirijs suis placare.

Cõc prouinc. sub Adol 3. c. Quantum in process-sionibus. in censuris et Decretis. pa 452. b. syno. Diœces anno 1550 feria 5. post Remigij habit. in mandato cuius initium est. Quum inter omnia. p. 516. c syn. Diœcesa. Anno 1591.

Quapropter quod primum in Concilio prouinciali Anno 1549. sine vlla adiectione pœnæ sancitum; deinde in synodis Diœcesanis anno 1550. feria quinta post Remigij; & anno 1551. feria 2. post Dominicam Inuocauit sub Adolpho tertio habitis sub diuini interminatione Iudicij prohibitum est; vt dum Processiones, seu venerabilis Sacramẽti, vel sacrarum Reliquiarum & imaginum circumlationes aguntur, nemo omnium, qui huiusmodi processionibus intersunt, edendo vel bibendo ieiunium soluat, antequam peracta in timore Dei, cum pijs precibus, processione, singuli ad domos suas reuertantur, ac nec tum quidem comessationibus & ebrietatibus indulgendum esse, sed cibum parcè cum gratiarum actione sumendum; ne gratia diuina, quæ in sacris processio-

cessionibus ambitur, fœda ista temulentia duplicato crimine abijciatur; suo exemplo in vsum ac consuetudinē populi inducant. Et quæcunq; vel à nobis in præcedentibus, vel in Concilijs Prouincialibus aut Synodis Diœcesanis, alijsque Episcopalibus Constitutionibus hac de re constituta sunt, singuli Ecclesiarum tam regularium quàm sæcularium Prælati & Rectores, à Clero & populo sibi subiecto exactissimè obseruari satagant. Curent quoque Magistratum sæcularem, imminente supplicationis die, tempori præmoneri; si qua in re eius officium desideretur; vel ad cohibendam & coercendam impiorum insolentiam; vel ad impediendum ne in via, qua procedendum erit, esculenta aut poculenta vendantur; vel ad remouenda quæcunque alia, quæ ad excitandam veram deuotionem nihil faciunt, sed potius ad vanitatem animas relaxant, & à sanctis cogitationibus auocant.

feria 2 post Dominicam Inuocauit habit. art. 7. p. 530. b c. Vide loca citata & cap. Nihil propetam sanctum, in Decretis & censuris, Conc. prouinc. sub Adol. 3 hab. pa. 451 d. & ca. Decanis ruralib. ibidē p. 453 a & §. 55 In his quæ in Cathed. et Colleg. Eccl. Adol. inquirenda digessit. p. 481. d. et §. 33. in his quæ eodem authore à Decanis & Pastoribus inquirenda sunt, pag. 486. a et Cōc. prouinc. sub Hermanno 5 parte 4 cap 28. 29 parte 9. c. 7 & 8 stat. VVilhelm. ca. 1. §. 21 pag. 151 c.

100. Quod Adolphus tertius in formula Inquisitionis Canonissarum desiderat, vt ne Canonissæ sæculares nimis exquisito vtantur habitu, neue incedant vestibus nimis sæculariter comptis & excultis; illud præcipuè in publicis supplicationibus seruari mandamus; easque in Collegijs suis ceu in scholis virtutum, in omni pietate ac timore Dei ita cupimus institui, vt omni lasciuia, superbia, ac petulantia exutæ, omni humilitate, modestia, verecundia, pudicitia, alijsque virtutibus, quibus Christi sponsas exornatas esse decet, verè nobiles ac illustres appareant.

Adol 3. in his quæ in monasterijs et Collegijs Canonissarum sæcularium inquirēda proposuit pag. 496. b. c etc.

101. Vt verò in supplicationibus omnes suo ordine incedant, nec is vnquam perturbetur; sint qui in singulis Monasterijs, Collegijs, ac Parochijs, hanc curam gerant, sint etiam qui totum corpus processionis curent, & quæcunque ad illam spectant, reuerenter obeundo ac lustrando agant.

102. Vt ne aliqui ex processionibus & stationibus digrediantur, earumque ordinem sua defectione deforment; in vsum reuocamus cap. 46. & 47. statutorum D. Friderici: vt nimirum distributiones quæ ratione processionum aut stationum dandæ sunt. non alijs dentur, quàm qui seruato legitimo processionis ac stationis ordine eũdo, ac redeundo in processione perseuerant; vel qui eadẽ forma ad locũ seu Ecclesiam vbi fit statio conueniunt, ac chorum Ecclesiæ intrant, & ibidem vsque ad finem diuini officij religiosè persistunt, peractoque diuino officio cum cruce, eodem ordine quo venerant, ad Ecclesiam suam reuertuntur; exceptis duntaxat his, quos vel necessitas, vel alia iusta causa, iudicio Decani & Capituli, in Domino excusat.

Pag. 216. 217. c. d.

103. Quod si distributiones hæ nimis exiguæ fuerint, paruiq; fiant; curent Decani, vt augeantur, & aliqua annonæ pars, vel aliquid aliud eis adijciatur.

104. Si qui autem fraudulenter distributionum harũ participes illos fecerint, qui ex Decreti huius sententia eis indigni erant; prima quidem vice tantundem Ecclesiæ restituere cogantur, quanti distributiones ipsæ valebant: eaque pœna contempta, alia grauiori, vel suspensionis vel excommunicationis, aut quacunque alia seuerius puniantur.

Ibidem.

105. Vt stationes primam pietatis suæ speciem ac pulchritudinem referant; decernant singuli Decani, Canonicis, Clericis, alijsque Collegij sui puerulis, certum in choro locum, vbi in stationibus in ordine suo persistere debeant; omnesque & singulos, in ordine ac officio suo contineant; & per Subdecanos, Choriepiscopos, Scholasticos, Cantores, Ludimagistros, aliosque inspectores in his contineri curent. Vbi autem chorus satis capax non est, vt omnes qui ad stationem conueniunt, cape-

Cõc. prouinc. sub Adolp 3. c. Quantũ in processionibus. In censuris & Decretis pa. 452. b. c.

capere poſſit, deſignent eis extra chorum, vel altaria vel Oratoria, ſeu Sacella, vbi ſe omnes, in omni ordine ac deuotione contineant.

106. Vt à pompa funebri & lugubri illa proceſſione, qua fidelium corpora religiosè ad ſepulturæ locum efferuntur, ea offenſionis præſcindatur occaſio, qua fit ex largiore potatione vini (quæ in prædiuitum ſepultura, quando illi à prandio ſepeliuntur, non rarò accidere ſolet) vt nonnulli ſine vacillatione, aliaque reprehenſibili nota pompam funebrem ad tumulum proſequi non poſſint: Prohibemus ne poſthac Eccleſiaſticis perſonis, ſiue regularibus, ſiue ſæcularibus, dum ad deducendum funus conueniunt, ab vllis, cuiuſcunque ordinis, conditionis, aut ſtatus illi fuerint, vinum propinetur; ſed ſi qui eis pia voluntate, vel honorarij, vel beneuolentiæ cauſa dare aliquid decreuerint, loco vini, vel pecuniam dent, vel Symbolum, quod pecuniç aut vino çquiualeat. Quod quidem Decretum Paſtores ad eorum notitiam perferent, quorum ſcire intereſt, & in vſum ac conſuetudinem ſua diligentia ducent.

DE RESIDENTIA ET

PERSONALI DEBITAE SERVITVTIS *miniſterio Canonicorum, Vicariorum, Officiantium, Beneficiatorum, aliorumque Clericorum.*

CVM ad diuini cultus maieſtatem faciat, & decorem, ſi diuina officia à quamplurimis pſallentibus in vnum, reuerenter, diſtinctè, & deuotè peragantur; & Beneficia Eccleſiaſtica, ad diuinum cultum atque 1.

Eccle-

Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, vt qui ea obtinent diuina officia, in Ecclesijs quibus asscripti sũt, per se & non per substitutos suos obeant; non minori studio & diuini honoris zelo, quàm olim D. Fredericus Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Ecclesiarum Prę latis, in virtute sanctæ obedientiæ mandauit, ijsdem in eadem virtute præcipientes, mandamus; vt omni diligentia, sollicitudine, & qua prædit sunt authoritate in hoc incumbant, vt omnes Canonici, Vicarij, alijq́ue Officiantes resideant, & personale debitæ seruitutis ministerium, quod propriè residere est, Deo & Ecclesiæ suæ præstent. Alioquin si in ciuitate aut in loco agant, vbi Collegium aut Ecclesia residentiæ suæ sita est, aut etiam intra Ecclesiæ aut Collegij sui immunitatem præsentes Ecclesiam non frequentent; sed tempus quod diuinis officijs dare deberent, comessationibus, aut alijs modis malę & inutiliter perdant; imò si in ipsa Ecclesia corpore quidem præsentes, at cum alijs diuina officia non peragentes; sed dum alij hoc agunt, ipsi aut fabulando, aut ambulando, vel etiam alicuius officij notabili parte obdormiendo, seu etiam sine iusta causa officium quod alij cantant, aut alias preces, vel quod peius est, vanas historias, aut fabulas legendo, alijsve modis cum alijs in officijs non communicant; residentiæ suæ non satisfecisse, & fructus ac distributiones assignatas lucrifecisse, secundùm veriorem & securiorem Doctorum sententiam dici non possunt. Beneficium enim non datur nisi propter officium: quod eadem ratione, qua vnus aut plures se intermittere posse iudicat, alij itidem se id posse iudicabunt; ac ita fieri poterit, quemadmodum alicubi factum magno cum dolore cognouimus; vt vbi triginta vel plures simul adesse deberent, aliquando paucissimi, aliquando nulli adsint; maxima cum irreuerentia nominis Dei, Diuiniq́ue cultus diminutione, magnoq; populi scandalo & malo: dum

In statutis Anni 1406 16. Decemb. publicatis, c. 40 pa. 213. a.

In Constit. disciplinæ Ecclesiasticæ D. Vvilh. §. 33. pa. 152. b stat. Frider. c. 45. p 216 a. b. Card. Caieta. in opusc 17. responsionũ responsione 8 Nauarr. de oratione & horis Canon. c 9. num. 4. 5. & c & c. 10. num. 47. et c. 11. num. 42. Dominicus Soto de iure & iustitia l. 10 quæst. 3. artic. 1 et alij.

dum quod ad laudandum & placandum Deum est institutum, cedit in maiorem Dei offensionem: Et qui debebant esse omnis mali deprecatores, grauiorum plagarũ, & afflictionum fiunt authores.

2. Ad extirpanda autem hæc, & ad tuendam Canonicorum, Vicariorum, aliorumque Clericorum residentiam, obseruari imprimis volumus, cap. 41. & 42. Statutorum D. Friderici Archiepiscopi Coloniensis; nec non Bullam Innocentij eius nominis Octaui Pontificis Romani, pro declaratione, approbatione, & confirmatione dicti quadragesimi secundi capitis Statutorum D. Friderici, ab Hermanno quarto Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo impetratam, & ab Adolpho tertio, eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, in Synodo Diœcesana die 2. Octobr. Anno 1549. innouatam; quæ sequuntur in hæc verba. Pag. 461. d.

CAPVT 41. STATVTORVM DOMINI FRIderici Archiepiscopi Coloniensis.

PRaterea statuimus, quod quicunq; Canonicus, aut Vicarius, vel aliás in aliqua prædictarum Ecclesiarum Beneficiatus seu intitulatus, voluerit ex licita & rationabili causa abesse; tenetur à suo Prælato, seu ab illo vel illis, cui seu quibus, de iure vel consuetudine hoc competit, licentiam petere & obtinere: qua petita & obtenta, debet per aliam personam idoneam Beneficio suo, à quo se absentat, durante sua absentia, facere deseruiri. Quod si non fecerit, volumus & præcipimus, vt per Decanũ & Capitulum Ecclesiæ, in qua Beneficium huiusmodi est constitutum, minister substituatur idoneus, qui eidem Beneficio & Ecclesiæ interim deseruiat in diuinis, cui de fructibus & reditibus eiusdem Beneficij, mandamus per ipsos Decanum & Capitulum congruè prouideri. Pag. 213.

Quicunq; verò sine licentia à suo Beneficio se absentare præsumpserit, etiamsi per alium idoneum huiusmodi Beneficio deseruiat, nihilominus à perceptione fructuum ipsius Beneficij,

per illum ad quem id pertinet suspendatur. Saluis tamen in his rationabilibus Ecclesiæ obseruantijs, consuetudinibus & statutis, quibus per hanc Constitutionem non intendimus derogare, aut eis præiudicium aliquod generari.

CAPVT 42. STATVTORVM EIVSDEM D. Friderici Archiepiscopi Coloniensis.

Item vt Canonici, et alij prædictarum Ecclesiarum Beneficiati seu Clerici, Horis Canonicis, Missarum celebrationibus, alijsq; Diuinorum officijs, dum in ipsis peraguntur Ecclesijs, curent frequentius interesse: Statuimus vt distributiones a quotidianæ, in quibuscunq; rebus consisterent, quæ pro defunctorum memorijs, vel alia quauis de causa in dictis Ecclesijs, Canonicis & alijs Beneficiatis earum dari consueuerant, & solent, non dentur, nisi illis qui huiusmodi officijs & memorijs tempore quo celebrantur & fiunt in choris earundem Ecclesiarum præsentialiter intersint, licet in ipsis Ecclesijs præsentes existant.

Qui verò aliter de distributionibus ipsis quicquam receperint, (illis tamen quos infirmitas, seu iusta & rationabilis corporis, ac euidens Ecclesiæ vtilitas excusaret: nonnullis etiam Ecclesiarum Prælatis, quibus de antiqua ipsarum Ecclesiarum consuetudine, & obseruantia distributiones huiusmodi etiam in absentia sunt solitæ ministrari exceptis) rerum sic receptarum dominium non acquirant, nec faciant eas suas, imò ad omnium restitutionem, quæ contra huiusmodi nostrum statutum receperint, teneantur.

Mandantes & districtè præcipientes vniuersis administratoribus, pro tempore dictarum distributionum, vt statutum huiusmodi fideliter tenere & obseruare procurent. Alioqui contrarium facientes, ipso facto excommunicationis sententia innodamus.

Præmissis insuper addendo statuimus, & sub pœna prædicta mandamus, vt præfatæ distributiones, quatenus facultates & vires bonorum & redituum ad eas faciendas assignatorum patium-

Pag 214. a Ca Liceat vobis de Præbendis & dignitatibus & ca. Consuetud. de clericis nō residentibus f. x: Decret. lib. 3. De hac re vide etiam Statut. D Henr. Anno 1307. edit. ca 10. f. 69 d et Stat. Freder. c. 51. pag. 218 a. ac ca 63 p 225 b. Item Cōc. prouinc. sub Herm. 5 parte 3. c. 10. & 12 Conc prouinc. sub Adolp 3 in censuris, ca Nō minori. pa 452 c. d.

patiuntur, dentur horis, temporibus, & modis, & ad hoc per illos, qui eas de suis & aliorum bonis ordinarunt, rationabiliter constitutis, & prout horæ, tempora & modi huiusmodi in libris Memoriarum cuiuslibet Ecclesiæ annotati & conscripti existunt.

Reprobantes penitus & omninò, detestabilem abusum, qui in quibusdam Ecclesiys inoleuit, in quibus illi qui in commendatione animarum dum legitur Psalmus Miserere, *præsentes existunt, licet ante & post se absentauerint, Distributiones quæ pro defunctorum memoriys largiuntur, integraliter percipiũt, ac si totali animarum officio, videlicet Vigilys, Missæ & Commendationi præsentialiter interfuissent.*

Item, vt his qui in duabus vel pluribus Ecclesiys nostrarum ciuitatis & Diœcesis Canonici vel aliàs Beneficiati existunt, vagationis & dissolutionis subtrahatur occasio: Statuimus & ordinamus, quod nemo deinceps vna die, in diuersis Ecclesiys in quibus Beneficia obtinet, quotidianas distributiones percipiat, nisi in aliqua prædictarum Ecclesiarum sit Prælatus, seu aliàs ei hoc competat ex priuilegio, vel iure alio speciali, ne, dum ad plures vno tempore festinat Ecclesias, nulli earum debitum famulatum impendat.

Vide Statut. Herm 4 f. 19 & 20 p. 273. d. 274. a

BVLLA S. D. N. INNOCENTII OCTAVI:

PER REVERENDISSIMVM DOMINVM Hermannum eius nominis quartum Archiepiscopum Coloniensem impetrata: declarans authoritate Apostolica STATVTVM, quod nullus in diuersis Ecclesijs vno eodemque die distributiones quotidianas percipiat, ratione Beneficiorum suorum, obtinere debere non modò in Canonicatibus & Præbendis, sed & in Vicarijs.

INNOCENTIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, ad perpetuam rei memoriam.

EX Apostolicæ seruitutis officio, meritis quanquam insufficientes, diuina nobis dispositione commisso, ad ea libenter intendimus, per quæ in singulis Ecclesijs diuinus cultus floreat, & continuum incrementum suscipiat: ac illa quæ propterea statuta & ordinata fuisse dicuntur, vt firma & inconcussa permaneant, libenter, cùm à nobis petitur, Apostolico munimine roboramus, optimas prouisiones super his adhibēdo, prout in Domino cognoscimus salubriter expedire.

Sanè pro parte Venerabilis fratris nostri Hermanni Archiepiscopi Coloniensis, nuper nobis exhibita petitio continebat; quod licet in Statutis & Consuetudinibus Ecclesiæ Coloniensis, Canonicè æditis, inter alia contineatur expresse, quod nullus in diuersis Ecclesijs, in quibus beneficia obtinet, vno die Distributiones percipiat, nisi in aliqua dictarum Ecclesiarum sit Prælatus, seu aliàs hoc ei competat ex priuilegio, vel iure alio speciali, ne dum ad plures eodem tempore festinat Ecclesias, nulli earum

rum debitum famulatum impendat: ipsumq́; statutum, quantum ad Canonicos diuersarum Ecclesiarum fuerit hactenus obseruatum, & de præsenti obseruetur; tamen quoad personas, diuersas Vicarias, altaria, aut alia Beneficia Ecclesiastica, in diuersis Ecclesijs, seu Canonicatus & Præbendas in vna, ac Vicarias, altaria, seu alia Beneficia Ecclesiastica, in alia Ecclesijs obtinentes, in obseruantia non existit; pro eo forsan, quod nonnullæ ex ijsdem personis ab aliquibus Apostolicæ sedis Nuntijs, cum potestate Legati de latere, ad illas partes destinatis; se super hoc indulta, seu dispensationes dicunt impetrasse: Cum autem sicut eadem petitio subiungebat, dicti statuti non obseruantia, sit occasio diminutionis diuini cultus, tam in maiori, quàm in alijs Ecclesijs Ciuitatis & Diœcesis Coloniensis; pro parte præfati Hermanni Archiepiscopi nobis fuit humiliter supplicatum, vt statutum prædictum approbare & confirmare, ac perpetuò obseruari mandare, aliasq́; in præmissis oportunè prouidere, de benignitate Apostolica dignaremur:

Nos igitur attendentes, quod quò ad personas, talia Beneficia etiam mixtim obtinentes, ita concludit ratio Satuti, sicut in his qui diuersos obtinent Canonicatus & Præbendas, quodq́; statutum ipsum indistinctè loquitur: absurdum quoq; videtur, quod illi tanquam inferiores alijs magis qualificatis, & pro statu suo sustentando, amplioribus stipendijs indigentibus, potiori debeant prærogatiua gaudere; huiusmodi supplicationibus inclinati, statutum prædictum, quod etiam (vt asseritur) in Synodo Coloniensi publicatum, & per dictum Archiepiscopum innouatum extitit, authoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, nec non per omnes & singulas personas, etiam inferiora Beneficia, seu talia mixtim cum Canonicatibus & Præbendis in Ciuitate & Diœcesi prædictis obtinentes, sub excommunicationis pœna, inuiolabiliter obseruari debere.

Et nihilominus Venerabili fratri Archiepiscopo Treuirensi, & dilectis filijs, sancti Martini & sancti Panthaleonis Coloniensium Monasteriorum Abbatibus, per Apostolica scripta

mandamus, quatenus ipsi vel duo, aut vnus eorum, per se vel alium seu alios faciant authoritate nostra, statutum prædictum, per omnes & singulas personas prædictas inuiolabiliter obseruari: contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Non obstantibus quibuscunque concessionibus, & indultis, seu dispensationibus, à quibuscunq; Legatis seu Nuntijs dictæ Sedis eisdem personis hactenus concessis, & in posterum concedendis, quas ipsis contra Satutum huiusmodi in aliquo suffragari nolumus, contrarijs quibuscunq;: aut si aliquibus communiter vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, constitutionis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo, Quadringentesimo, Nonagesimo primo: tertio Calendas Septembris, Pontificatus nostri Anno 7,

3. Quibus quidem prioris capitis verbis, vt rectè de licentia & facultate requirenda & obtinenda Canonicis alijsque Clericis præscriptum est; non tamen quantum hîc, ab Ecclesiæ Prælatis Canonicè permitti illis possit, est expressum: quod definientes, duorum aut trium ad summũ mensium spatiũ permitti posse pronuntiamus, iuxta ea quæ supra, cùm de Prælatis ageremus, constituimus. Nam etsi Canonicorum aliorumq; Clericorũ residentia, non tam Ecclesiæ vtilis sit & necessaria, quã Prælatorum; minimè tamẽ decet, vt gregarius miles ab excubijs sit liber, vbi Dux sẽper vigilat & stat in armis. Saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quę

Artic. 24. & 28.

longius

longius seruitij tempus requirunt, sicut statuta D. Frederici, quatuor Clericis maioris Ecclesiæ Coloniensis, longius seruitij tempus, præscripserunt, dum eis quindecim tantùm dies, consentiente Decano, abesse permittunt: alioquin præter distributiones quotidianas, primò amittat vnusquisq; dimidiam partem fructuum, quos ratione Præbendæ ac residentiæ fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit vsus negligētia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno fuerit lucratus, crescente verò contumacia, contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur. *Cap. 53. pag. 218. d.*

4. Pari modo & illa, eiusdem capitis verba interpretantes, quibus de sufficiendo in locum absentis deseruitore prouidè constitutum est, declaramus: Non tantùm deseruitorem constituendum esse, qui absentis vicem suppleat in cantando duntaxat Euangelio, Epistola, Lectione, vel sacrificio Missæ faciendo, sed &, (vbi haberi poterit) qui toto absentiæ tempore, totum officium diuinum cum alijs decantet, & eos voce & animo iuuās, diuinam maiestatem collaudet, atque concelebret, ac pro peccatis populi vnà cum alijs publico Ecclesiæ officio, vnanimiter apud Deum intercedat.

5. Idem prout cap. 24. statutorum D. VValrami præscriptum est, obseruandum decernimus, quando is qui Beneficium recens obtinuit, tempore annorum gratiæ aut expectantiarum, vt statuta vocant, vigore extrauagantis Iohannis vigesimi secūndi Romani Pontificis, fructus Præbendę adire cupit, aut si hoc neglexerit, alius in eius locum subrogandus erit. Nec non quando quis ex Decreto Concilij prouincialis sub D. Conrado Episcopo Coloniensi habiti in locum erit assumendus alicuius Clerici, qui ob inscitiam cantandi aut legendi debitum in choro præstare non poterit. *Pag. 134. etc.* *Conc. prouin. sub D. Conrado Episc. Colon. ca. 3 pag. 10 d.*

6. A qua

6. A qua residentiæ obligatione, & facultatis absentandi se impetrandæ, nec non substituendi in locum suum, absentiæ suæ tempore, deseruitore, cùm minimè liberi sint Capellani Episcoporum, Regum, Præpositorũ, etsi qui sint, qui similem libertatem sibi vsurpant (eo dũtaxat tempore excepto, quo pro vtilitate Ecclesiæ Dominis suis seruiunt) ad prædicta omnia præstanda à Decanis cogendi erunt. De illis quippe cap. 10. Statutorum D. Conradi Archiepiscopi Coloniensis statutum est. Quod residentiam in Ecclesijs suis, tanquam alij fratres facient, nisi illo tantùm tempore, quando agunt suorum negotia dominorum, atque etiam si negotia Ecclesiæ hoc exposcant.

Pag. 13.

7. Ne autem per huiusmodi officium Episcopis, Regibus, & Præpositis, à Capellanis suis præstandum, Ecclesiæ aliquando vel ad breue quidem tempus necessariò aliquo membro carere cogantur; consultissimè in Concilio Prouinciali sub Domino Conrado cap. 10. vetitum est, ne Decani, Scholastici, Choriepiscopi, Cantores, & Sacerdotes Ecclesiarum, vllatenus Episcopales aut Regales Capellani existant: Quam Constitutionem innouantes præcipimus, vt si qui Decani, Scholastici, Choriepiscopi, Cãtores aut Sacerdotes Ecclesiarum, huiusmodi officium susceperint, ante mensem à publicatione horum decretorum illud resignent: quod si non fecerint, illud extunc vacare decernimus, & ab eo penes quẽ fuerit collatio, in alium transferri posse ac debere.

Ibid d.

8. Quod verò ad alterum caput, in quo de distributionibus agitur, non alijs quàm illis, qui in choro diuinũ officiũ peragunt, dilargiendis; rectè in Prouinciali Concilio, sub D. Adolpho tertio Coloniensis Ecclesiæ Episcopo, Anno 1549. declaratum est: illos solos huiusmodi distributionum debere esse participes, qui Horis diuinis aut defunctorum exequijs seu memorijs à principio ad finem vsque intersunt, idque in habitu qualem temporis

Pag. 452. c.

ris & personæ conditio requirit.

9. Exceptionem autem illam eiusdem Capitis: *Illis tamen exceptis, quos infirmitas, seu iusta & rationabilis corporis, ac euidens Ecclesiæ vtilitas excusaret*, exponentes: euidentem Ecclesiæ vtilitatem intelligi declaramus, quando Canonici alijque Ecclesiæ ministri in negotijs Capituli aut fabricæ suæ Ecclesiæ, vel in negotijs Diœcesis cū Episcopo, vel ex eius commissione occupantur, fraude tamen & dolo seclusis. *Habetur eadem exceptio ca. vnico de Cler. non resident. li. 6.*

10. Similiter eos, qui vel sacrificant, vel audiunt confessiones, ipsa hora, qua hæc faciunt, pro pręsentibus habendos esse decernimus, modò tamen ad principales horas, iuxta Ecclesiæ suæ consuetudinem ingressum fecerint, & sacrificio suo, aut Confessionibus finitis, si nondum sit peractum officium chori, in ipsum redeant.

11. Fauore verò studiorum, eos qui ad docendum, vel in ipsis Ecclesijs Cathedralibus, aut Collegiatis, vel in Vniuersitatibus (quo ad Beneficia quæ in ipsis Vniuersitatibus possident) obligātur, ijs diebus quibus actu docebūt, aut publicis disputationibus intererunt, pro præsentibus habendos esse statuimus, modò duabus de maioribus horis in die intersint.

12. Prædicatores quoque verbi Dei, qui ad hoc munus ab Ordinarijs deputati erunt, quibus diebus concionabuntur, eodem priuilegio gaudeant.

13. Qui autem huiusmodi onere aut officio ad quod ratione Præbendæ quam habent obligati sunt, non funguntur pro rata temporis; officij neglecti aut omissi, & distributionibus quotidianis & principalibus, Præbendæ suæ fructibus, perinde ac non residentes priuentur.

14. Vt hæc obseruentur, in singulis Collegiatis Ecclesijs constituatur Signator, qui præstito fidelitatis iuramento, diligenter annotet eos omnes, qui diuinis non intererunt officijs; aut si intererunt, canere cum alijs recusauerint; vel priuatim officium recitauerint; aut va-

gando, fabulando, vel alijs modis distributiones nō promeruerint; quas vsib⁹ præscriptis accrescere faciat, præter illam distributionum partem, quæ iuxta laudabilem consuetudinem, vel Ecclesiarum statuta, ratione laborum & molestiarum Signatori cedere debet, quæ si definita non sit, nos decimam definimus.

Supra tit de Prælatu, vbi de Prælatorum residentia agitur.

15. Absentias singulorum, atque errata aliaque huiusmodi in certum librum referat, quem singulis minimū mēsibus, Capitulo exhibeat. Exacto verò anno aut tempore, quando facienda erit distributionum solutio, subductis ex eo diligenter rationibus, vt pro erratorum modo quisque distributionibus priuetur, illum Capitulo tradat, in Archiuo perpetuò custodiendum.

16. Si quæ autem errata, aut absentias Signator aduerterit, sciensque notare noluerit; tantum ipse de distributionibus, sibi aliâs iure obuenientibus eo ipso amittat; quantum ille quem notare neglexit recusauitve, amittere debuit: sciatque se, nisi facta illarum restitutione in foro conscientiæ (etiamsi aliâs peccatum eius probari non valeat) absolui iure non posse.

17. Vt autem Signator suo muneri non desit, omnibus horis diuinis officijs interesse debet; nec omninò à choro discedat, nisi missione à Decano, vel chori præfecto impetrata. Si autem contra fecerit, vnius diei distributionibus mulctetur, cuius rei exactio, & obseruatio magistro fabricæ incumbet.

18. Quod si autem Signator aliquando à choro abesse cogetur, alium in locum suum substituet, non quidem puerum choralem, Campanarium, Virgiferum, seu ex laicis aliquem; sed Canonicum aut Vicarium, qui à Decano aut eius Vicario idoneus iudicabitur: cui eo nomine illa vel per absentes neglectæ, vel per præsentiū

cul-

culpam perditæ distributionis pars accrescet, quæ Signatori debebatur.

19. In obseruandis autem illis, qui in Vniuersitate prælegere tenentur; Pedelli Signatoris subibunt officium, & pari obligatione ac commodo negligentias Professorum, ad Magistrum fabricæ & Signatorem singulis mensibus deferent. Cùm autem illi qui in Vniuersitate docendi officium neglexerint, eodem tempore in officio chori negligentes fuerint, & vel ratione neglectæ residentiæ, vel ratione commissorum errorum erunt mulctandi, vt & Signatori & Pedellis sua integra sit merces, præter illam partem, quæ ex distributionibus Signatori debebatur, tantundem ex alijs distributionibus quos mulctandi aliâs promeruerant, pro Pedellorum mercede deducatur.

20. Cæterùm cùm quotidianæ distributiones, diuersis in locis, quorundam arte & infidelitate, vt nobis relatum est, multum sint accisæ, & in alium vsum conuersæ, alioquin pro temporum ratione satis tenues; ideoque ferè negligantur: ac præterea iniqua nimis illa consuetudo sit, vt fructus principales, siue corpus Præbendæ, ab vnius atque alterius diei residentia, imò ab obseruatione exigui momenti alicubi pendeat; videlicet vt qui tempore lecturæ, quam vocant, statuto tempore in domo Capitulari sese præsentem exhibuerit, omnibus principalibus totius anni Præbendæ suæ fructibus, seu toto Præbendæ suæ corpore fruatur, etiamsi reliquo anni tempore non resederit; & contra qui toto anno diligenter resedit, ac tulit totum pondus laboris, sudauit & alsit, omnibus principalibus totius anni Præbendæ suæ fructibus, quos diligentia sua eo anno meruerat, fraudetur, si casu aliquo, statuto diei illius momento inter alios non comparuerit; & idcirco residentiæ parua à multis habeatur ratio, vt qui non tam sunt solliciti,

vt debitum præstent Deo obsequium, quàm vt certi sint, seu per fas seu per nefas de annuo emolumento: Statuimus, vt præter distributiones quotidianas hactenus vsurpatas & vsurpandas (si fortè alicubi quædam earum quorundã infidelitate obliteratæ & antiquatæ fuerint, siue pecuniariæ illæ sint, siue frumẽtariæ, seu alijs in rebus existant) tertiam partem fructuum & quorumcunque obuentuum, tam Dignitatum, quàm Canonicatuum, Personatuum, Portionum & Officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter Dignitates obtinentes, & cæteros diuinis interessentes, proportione conuenienti diuidantur. Salua tamen earum Ecclesiarum consuetudine, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil vel minus tertia parte recipiunt, non obstantibus exemptionibus, ac alijs consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & appellationibus quibuscunque.

21. In distributionibus, abolenda est hæc consuetudo, quæ potius corruptela & auaritiæ filia dici debet, qua videlicet panes Præbendales, vt Concilium Prouinciale
Pag. 14. sub D. Conrado habitum, cap. 11. meminit, in certum numerum excrescere permittuntur, vt tandem pretio redimantur. Cùm enim hac occasione pereat hospitalitatis occasio, quo nomine panes illi magni solent esse ponderis, & ad illam reducendam ex eiusdem Concilij præscriptione singula Collegia commune teneantur habere pistrinum; quod licet nunc plerisque locis extet, idem nihilominus vitium in Clerum irrepserit: Statuimus, vt qui panem Præbendalem in specie non receperit, sed illum in certum numerum excrescere permiserit, vt pro panibus pecuniam, aut certam frumenti mensuram recipiat, eadem pecunia vel illo frumento priuetur, & in vsum fabricæ aut sacrarij vel alterius loci, aut rei piæ cõuertatur, non obstante temporum difficultate & angustia, quam ad tegendam vitij huius deformitatem & turpitudi-

pitudinem, quidam forsitan causabuntur. Hæc enim tẽporum difficultas, rerumque angustia, non auaritia & tenacitate, sed beneficentia & communione superanda est: huiusmodi enim hostijs, inquit Apostolus, promeretur Deus. *Hebr. 13.*

22. Ne autẽ illi qui toto anno in officijs diuinis semper fuerunt præsentes, nihilque quod sui erat officij prætermiserunt, omne quod toto anno promeruerant, per vnius diei absentiam leui casu perdant, & vt præterea vnà cum necessitate residentiæ, beneficiorum excludam' pluralitatem: Statuimus vt reliquæ tres, quę supersunt, principaliũ annuorum fructuum, seu corporis Præbendæ aut dignitatis partes, non vnius diei momento, neç quidem vno duntaxat die aut duobus, sed quatuor præcipuis anni festiuitatibus (quibus meritò diębus, omnes Ecclesiæ ministri in suis Ecclesijs præsentes esse debent) promereantur: videlicet Natiuitatis Dominicæ, Paschę, Pentecostes, & Dedicationis Ecclesiæ. Vt si quis singulis istorum dierum horarijs officijs, ab initio vsque ad finem non interfuerit, & personaliter competens seruitium non præstiterit, quartam annuorũ fructuum partem, quam tunc mereri potuisset, amittat, nec eius quoquo modo dominium acquirat; sed fabricæ Ecclesiæ applicetur, aut in alium pium vsum, vtpote erigendi seminarij, aut dotandæ scholæ, similesve causas pias conuertatur. In quem finem peculiare faciendum erit gazophylacium, in quo huiusmodi pecuniæ coaceruari tutò poterunt. Nec alicui dispensatio super pluralitate Beneficiorum prodesse contra hanc Constitutionem possit, nisi expresse simul dispẽsatum fuerit, quod prætactis diebus non residens stipendium residentibus duntaxat debitum adire possit. *Concil. Agathens. cap. 39. & 7. qu. 1 c. Si quis.*

23. Vbi tamen alicuius Collegij seu Ecclesiæ consuetudo, vel statuta plures dies, seu aliam rationem, & temporis distinctionem requirunt; quæ Canonicos aliosq;

Ecclesiarum ministros arctius ad residendum constringunt, ac Beneficiorum pluralitatem magis excludunt: illa hac Constitutione nostra minimè sint abrogata; sed inuiolata omninò ab omnibus seruentur.

24. Ex cuius Cōstitutionis & Decreti nostri obseruatione, ne quis se nimis grauatum queri possit, quod rarò aut nunquam trium mensium spatio, ab Ecclesia sua abesse poterit: in arbitrio & potestate Decanorum relinquimus, vt sicut iusta de causa certum & Canonicum, quotannis, non residendi tempus, Canonicis, alijsque sibi subiectis permittere possunt; ita vnum quoque ex quatuor dictis diebus (fraude & dolo cessantibus) relaxare possint, si ille in illud interuallum inciderit, quo quisquam abesse cogetur, & alias Canonicè permitti poterit.

25. Ad pręsentem porrò hunc locum pertinent, quę cap. 15. Concilij Prouincialis Anno 1310. sub D. Henrico habiti, & cap. 38. Statutorum D. Frederici ad personale debitę seruitutis ministerium pręstandum, Ecclesię ministris pręscripta sunt. Quę vt obseruentur, & nec istos lateant propter quos decreta sunt, nec hos fugiant, qui exequi eadem tenentur, hoc loco ad verbum inserenda fuerunt.

Pag. 81 d. Pag. 212. b.

Cap. 15 Stat. Conc. prouin. sub Henrico pag. 81. c. d.

Vicarij Ecclesiarum Collegiatarum, vel aliarum Ecclesiarū, ad Ordinem quem onus Beneficiorum suorum requirit, à tempore susceptorum Beneficiorum promoueantur, & personaliter resideant in eisdem. Aliás eisdem Vicarijs seu Beneficijs, si non promouentur, nec personaliter eas deseruierint, ipso facto post lapsum anni, iuris impedimento cessante sint priuati; & Collatores earundem Vicariarum, seu Capellaniarum de ipsis, personis alijs (id facientibus) studeant prouidere. Idem de Vicarijs iā existentibus volumus obseruari, ne votum Christi fideliū, qui huiusmodi Vicarias pro remedio animæ suæ, vel pro cultu diuino ampliando instituerunt, & dotauerunt easdem, per talium non promotorū, & non deseruientiū negligentiā defraudetur.

Beneficiati quicunque in nostra Coloniensi vel alijs Collegia-

tis Ecclesijs ciuitatis & Diœcesis prædictarum, qui Dignitates, Personatus, officia seu Præbendas, vel alia Beneficia Ecclesiasti ca, quibus certi Ordines sunt annexi, aut debentur, pacifice nunc obtinent aut obtinebunt in futurum: si legitimo cessante impedimento ad huiusmodi Ordines, quos Dignitates, Personatus, officia seu Beneficia requirunt, quouis modo etiam de consuetudine vel de iure, si Subdiaconalis vel Diaconalis ordo forsan existit, intra sex menses: si verò Presbyteralis ordo fuerit, intra annum à tempore pacificæ possessionis adeptæ, Beneficiorum prædictorum, se promoueri non fecerint, ex tunc à perceptione fructuũ Beneficiorum eorundẽ, quæ huiusmodi requirunt, sint ipso facto authoritate præsentis nostri statuti suspẽsi: quos, deductis oneribus eisdem Beneficijs incumbentibus, in vsus fabricæ, seu ornamentorum Ecclesiarum, in quibus Beneficia ipsa consistunt decernimus conuertendos. Quam suspensionem si postmodum huiusmodi Beneficiati per sex menses contumaciter sustinuerint; volumus & mandamus, ipsos dictis suis Beneficijs huiusmodi Ordines requirentibus, ex tunc per suos Superiores, ad quos hoc pertinet, omnino priuari, & illa alijs idoneis conferri personis, qui velint & possint ad huiusmodi Ordines intra tempus prædictum Canonicè promoueri, pœnis alijs quæ contra tales promoueri ad Ordines recusantes statuuntur in iure, nihilominus in suo robore duraturis.

Cap. 38 Stat. Frideric. pa. 212 b.

26. Quia verò etiam per annos gratiæ seu expectantiarum, quos vocant, multum diuinis officijs detrahitur; & vt consulatur defuncto & Ecclesiæ fabricæ Deus ipse negligitur, & defuncti Beneficiorumq; fundatores, multarum personarum suffragijs ac intercessionibus, multis quandoque annis fraudantur: ideoq; illos Archiepiscopi Colonienses, & moderandos esse censuerint, & certis duntaxat præscriptionibus admittendos; quæ partim temporum longinquitate, partim Prælatorũ negligẽtia, ac inexplebili quorundã auaritia, authoritatis suæ vigorẽ perdiderunt, ac frequenti inobedientiũ multorũ trãsgressione, ita cõculcatæ sunt, vt iã rarus aut nullus sit, qui earum.

Cap. 24 Stat. VValram p. 131. b. c. d.
Conc. prouin. sub Herman. 5. part. 3 c. 21.

earum reuerentia prohibitus, non transgrediatur terminos, quos posuerunt patres sui: Frigenda nobis ista sepes est, ac nouis firmamentis confirmanda. Innouamus itaque extrauagantem Ioannis vigesimi secundi Romani Pontificis, quæ incipit, *Suscepti regiminis*: hic olim à diuersis Archiepiscopis publicatam, & obseruari volumus Constitutionem F.R. Pij Quinti, cuius initium est: *Dudum nimis & incommodum*: super præsenti re, Anno 1570. 13. Iulij æditam, Necnon & Constitutionem D. Frederici cap. 44. Statutorum eius digestam, quorum exempla sequuntur.

CONSTITVTIO EXTRAVAGANS Iohannis Papæ XXII.

Pag. 36. in statut. Ecclesiæ Colonien. *SVscepti Regiminis nos cura sollicitat, vt quæ in Ecclesijs non absq. dispendio ministrorum & cultus detrimento diuini seruari videamus, per appositionem congrui moderaminis, in melius reformemus. Cùm itaq. in nonnullis Ecclesijs obseruetur, & à longis retroactis temporibus fuerit obseruatum, quod fructus primi vel secundi, aut alterius cuiusque sequentis anni Beneficiorum vacantium in ijsdem, defuncto vel fabricæ aut Ecclesijs vel personis habentibus annalia, de consuetudine, priuilegio vel statuto applicentur in totum: ita quod illis qui huiusmodi Beneficia Canonicè obtinent, & ad quos aliâs de iure fructus ipsi spectare deberent, nihil inde percipiunt: vnde illud inconueniens sequitur, quod commodè nequeunt, ad impendendū seruitium debitum residere in Ecclesijs, in quibus Beneficiati existunt.*

Nos de illo super his remedio prouidere volentes, per quod hi & illi in fructuum perceptione prædictorum participent, & Ecclesiæ debitis seruitijs non fraudentur: præsenti Decreto statuimus de fratrum nostrorum consilio, quod illi qui fructus prædictos sibi hactenus integrè vendicabunt ex priuilegio, de consuetudine vel statuto, nihil exinde vltra summam, pro qua vnum-

numquodque Beneficiorum ipsorum consueuit in decimæ solutione taxari, prætextu cuiusuis priuilegij, consuetudinis vel Statuti quouis modo percipient: sed ipsius summæ perceptione duntaxat sint omnino contenti, totali residuo prædicta obtinentibus Beneficia remansuro, nisi forsan illi qui fructus eosdem soliti fuerint (vt præfertur) cum integritate percipere pro se mallent ipsum habere residuū, & obtinētibus ipsa Beneficia summā dimittere memoratā: quo casu percipiendi quod maluerint illis relinquimus optionē. sic quod intra decem dies, postquā sciuerint Beneficia ipsa vacare, ij quibus annalia ipsa debentur ex priuilegio, consuetudine vel statuto, aut ipsorum annalium Collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decimæ taxationem, vel illa dimissa residuum (nulla subhastatione præmissa) eligere teneantur. Quam electionem si intra dictos decem dies non fecerint, vt est dictum, ex tunc ad eum cuius est Beneficium huiusmodi optio vel electio transeat ipso iure. Et hoc in Ecclesijs & partibus illis, in quibus Beneficia maiora, & alia quantū ad solutionem decimæ, sunt taxata, volumus obseruari.

In illis verò partibus & Ecclesijs, in quibus decimarum taxatio non est facta, seruetur, quod fructus & obuentiones Beneficij tunc vacantis, quos in decima soluere consueuit, per medium diuidantur, quorum medietatem habeat is, cui annalium per alterum de prædictis modis perceptio est concessa. Reliquam verò medietatem percipiat ille, cui Beneficium est concessum pro sustentatione sua, & alijs Ecclesiæ oneribus supportandis: quorum si alter de prædictis, prædicta medietate voluerit esse contentus, altero contentari nolente, pars volentis ipso iure transeat ad nolentem, & volens, fructus & obuentiones illius Beneficij percipiet vniuersos, eidem Beneficio congruè faciens deseruiri, ac eius supportans onera consueta.

Et si quicquam aliquis prædictorum vltra præmissa perceperit, illudque his ad quos pertinebit, intra mensem non restituerit, cum effectu; eo ipso, si Episcopus, vel Superior Prælatus fuerit, à Pontificalibus & ingressu Ecclesiæ nouerit

 se suf-

se suspensum: si autem Capitulum, Vniuersitas, vel Collegium, Ecclesiastico interdicto se nouerit (donec prædicta cum integritate restituerit) subiacere. Si verò aliqua singularis persona Ecclesiastica, vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto, à qua nisi restitutione præmissa (præterquam in mortis articulo) minimè absoluatur, non obstantibus quibuscunq; Priuilegijs, vel indulgentijs, aut contrarijs consuetudinibus, aut contrarijs Statutis, iuramento, confirmatione sedis Apostolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis. Quæ omnia, quò ad hæc, authoritate Apostolica reuocamus, cassamus, & irritamus, & nullius deinceps esse volumus firmitatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis, reuocationis, cassationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentauerit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Auinione Kalendis Nouemb. Pontificatus nostri Anno II.

(*.*)

SAN-

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPÆ V. REVOCATIO PRIVILEGIORUM ET STATUTORUM:

Quod fructus Beneficiorum primi anni aut alterius temporis ex quo vacarunt, cedant Capitulo, vel alij loco. Qui verò sunt concessi fabricæ seu Sacristiæ, seu pio vsui vltra semestre, deinceps sint illius pro dimidia, reliquum capiat Beneficiatus.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, AD PERPETVAM rei memoriam.

DVRVM nimis & incommodum arbitramur, quod Ecclesiarum ministri in ijs quæ ad ipsorum sustentationem suppeditantur, dispendia patiantur. Quocirca cùm hanc ad rem, simulq́ prohibendam ab Ecclesia Dei auaritiæ prauitatem, editas ante hac sanctiones minimè satis esse intelligimus; nouæ Constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cùm itaq, aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine, obseruari intelligeretur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione siue admissione, ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel Beneficij, Canonicatuum aut Præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationes ve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesijs dicuntur Turnorum lucra, interponerentur, licet sancta Synodus Tridentina, hæc detestata mandauerit Episcopis, vt quæcunque huiusmodi in vsus pios non conuerterentur, atque ingressus eos, qui Simo-

Concil. Trid. sess. 24 ca. 14. de reformat. mandauit Episcopis vt prauas con-

suetudines Ecclesiarum Collegiatarũ & Cathedralium, aliquid recipiendi in prouisionibus Beneficiorũ reijcerent.

Simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspitionem haberent, fieri non permitterent, ipsiq; diligenter de eorum Constitutionibus, siue consuetudinibus, super prædictis cognoscerent, & illis tantùm quas probarent exceptis, reliquas vt prauas & scandalosas reijcerent; eos verò qui aduersus prædicta quauis ratione commisissent, pœnis contra Simoniacos æditis teneri decreuerit: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad Beneficium & commodum ipsorum ministrorum ædita, aut omninò contemnuntur, aut in varios sensus traducta, perperam eluduntur.

Hic Põtifex modò reuocat consuetudines & Constitutiones huiusmodi

Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulq; euocato eorũ ad illũ auxilio plenius, euidentiusq; consulendum fore rati, reuocamus, & abolemus omnia, & quæcunque priuilegia, consuetudines & statuta, quarumcunq; Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, ac maiorum, nec non Collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, aut alio quouis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo ac quantocunq; tempore, etiã continuò obseruata, siue pro persoluendis Ecclesiarum vel Prælatorum debitis siue pro supportandis illorum oneribus, siue alijs etiam maioribus, maximis vrgentissimis causis, concessa & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa & moderata, quod vacantibus ipsarum Ecclesiarum Dignitatibus, Canonicatibus, Præbendis, Portionibus, Beneficijs, & Officijs, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones, ex eis primò ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mensæ Episcopali, seu Capitulari, aliove loco integrè vel partim remaneant seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios Canonicos & personas Ecclesiæ, seu Capituli diuidantur; quodq; nullus etiam Apostolica authoritate prouisus, in Canonicum recipi, aut ad Dignitatem seu Portionem, Beneficium vel Officium admitti, vel aliâs in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruãdis huiusmodi priuilegijs, consuetudinibus, & statutis, iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum & distributionum perceptioni renunciauerit, seu Capitulo & personis p̃dictis cesserit, seu (vt appellãt) dulciaria, aut quid aliud

præsti-

præstiterit quorum omnium tenores, causas & effectus habemus præsentibus pro expressis, quibuscunque illa concepta sint formulis; nec non irritantibus & alijs decretis roborata: volentes ea omnia vires & effectum de cætero non habere.

Præcipimus igitur & interdicimus, omnibus Episcopis, Capitulis, Collegijs & personis, ad quos id pertinet, ne posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, neve ipsorum cessionem, vel renunciationem aut dulciaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant, aut quenquam, siue ordinaria, siue Apostolica authoritate prouisum, ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant aut illi prædicta non facienti possessionem impediant vel remorentur. His conformia sunt quæ habentur in fine cap 43. Stat. D. Freder pa. 215 b

Quicunque contra fecerint, si Ecclesiarum Antistes; tam diu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: Capitula verò & Collegia quæcunque, Ecclesiastico subiaceant interdicto; ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quàm à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quenquam illis obligari: Quinimò iurantes in huiusmodi censuram incidere: Nec nõ irritum & inane quicquid secus super his, per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari.

It nihilominus statuimus, vt vbicunque huiusmodi fructus, & distributiones fabricæ vel Sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus, vltra semestre tempus reperiuntur concessi: horum duntaxat dimidia pars ipsi Sacristiæ vel fabricæ, aut pro loco deinceps tribuatur: alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiãt.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac contrarijs quibuscunque, aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sede sit indultũ; quod interdici, suspendi, vel excõmunicari nõ possint, per litteras Apost. non facientes plenã & expressã, ac de verbo ad verbũ, de indulto huiusmodi mentionẽ; Decreto prædictæ Synodi, ac etiã Constitutionem, fe. re. Iohan. Papæ 2. quæ incipit, Suscepti; *& alijs iuribus hac de re disponentibus, nihilominus aliàs in suo robore duraturis.*

Cæterũ per prædicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, Collegijs, mensis, aut personis, fructus & distributiones, inter vacationem Beneficiorum & eorum collationem, siue possessionis apprehensionem prouenientes, ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quo minus ipsi illos interim, vt antea exigere valeant & habere.

Postremò volumus, vt præsentium exempla etiam impressa, Notarij publici manu & Prælati Ecclesiastici, eiusve Curiæ sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem vbique locorum, in iudicio, & extra illud faciant, quàm facerent ipsæmet præsentes, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, præcepti, interdicti, decreti, statuti, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Septuagesimo. Pridie Calen. Iulij, Pontificatus nostri Anno 5.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini *nostri 1570. indictione tertia decima, die verò tertia decima Iulij Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris &* D.N.D. *Pij diuina prouidentia Papæ V. Anno 5. retroscripta litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Principis Apostolorum de vrbe, ad valuas Ecclesiæ S. Ioan. Lateranensis, & ad valuas Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, per nos Scipio. de Octauianis & Ant. Clerici cursores Apostolicos.*

Stephanus de Olea

Mag. Curs.

CAP.

CAP. 44. STATVTORVM, A D. FREDERICO Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopo æditorum.

QVia VValramus prædecessor noster præfatus, ne Præbendas Ecclesiarum, in quibus vacantibus Præbendis fructus earum per certos annos defuncto, & Ecclesijs de consuetudine applicantur, nimis diu suis seruitoribus & ministris carere contingat, alijsq; legitimis rationibus motus, duxit prouide statuendum, vt nulla Ecclesia ciuitatis & Diœcesis Coloniensis, sibi & defuncto vltra quadriennium fructus Præbendarum ipsius Ecclesiæ vacantium, etiam si durantibus annis expectantiarum vacent, pluries successiue, vendicet vel vsurpet: sæpe dubitatur à multis, Si aliquis Canonicus, post completum dictorum annorum numerum ad perceptionem fructuum Præbendæ suæ sic admissus decedat, vel Præbendam suam simpliciter, vel permutatione, vel alia quauis ex causa, resignet, seu dimittat, vtrum dictum statutum etiam locum habeat in hoc casu. Nos dubitationem huiusmodi, in casu præmisso locum habere declaramus, ipsumq; similitudine rationis inducti, ad eundem casum extendimus, & prorogamus, mandantes, & sub pœna suspensionis ab officio, & Beneficio districte præcipientes, vt successor in tali Præbenda sine vlteriori expectatione, ad perceptionem fructuum illius Præbendæ, qualibet difficultate semota, beneuole admittatur; non obstante contraria consuetudine, si qua forsan ab aliquibus prætendatur Ecclesijs vel personis de facto seruata, quam, vtpote abusionem & corruptelam, penitus abolemus.

[Margin: Pag 115. Quæstio de quatuor annis expectantiarum. — Declaratio. — Cap. 24 pag. 136 b.]

27. Quibus duo ex D. VValrami statutis adiungentes; volumus vt Canonicus, Vicarius, aut alius quilibet Clericus tempore annorum gratiæ, seu expectantiarum residens, præter illam corporis, seu principalium fructuũ partem, quæ illi iuxta præscriptas Constitutiones debetur, distributionum quotidianarum perinde ac alij residentes sit particeps, & ad Conuentus Capitulares, dummodo

modò aliàs fuerit habilis, admittatur atque vocetur, idemque cum alijs ius dicendi suffragij habeat.

28. Quæ quidem omnia non solùm ad Beneficia, Præbendas & Dignitates quæ vacaturæ sunt; sed & quæ nunc vacant, & quorum anni gratiæ seu expectationis licet incepti sint, nondum tamen sunt finiti, referenda esse decernimus. Quemadmodum hoc ipsum, cap. 24. Statutorum D. VValrami decretū inuenitur, non obstante quauis alia Constitutione, etiam iurata seu qualibet alia cōsuetudine.

Ibid.

29. Præter hæc, quæ ad tuendam, & confirmandam ministrorum Ecclesiasticorum residentiam, & ad promouendum hac ratione diuinum honorem hactenus recensita sunt: commodum Ecclesiarum ministris, magnumque ad præstandum personale Ecclesijs ministerium foret incitamentum, si quisque propè Ecclesiam cui seruit suam haberet habitationem. Quod prioribus sæculis magna sedulitate, magnisque sumptibus & laboribus, cùm alibi, tum in hac præcipuè sancta Ciuitate Coloniensi, ac celeberrima Diœcesi, multis de causis curatum fuit. In primis voluerunt sanctissimi illi Patres, omnes Ecclesiæ ministros, à promiscua laicorum conuersatione & consuetudine esse segregatos, & extra omnes huius mundi turbas, ab omni re, quæ animi intentionē distrahere aut remittere posset, liberos. Voluerunt præterea illos semper in oculis esse suorū Superiorum, quò hi de illorum vita & conuersatione nunquam non certi esse possint, & illi nihil inordinatè agere, quod nō à vigilantibus super illos Superioribus aduerteretur, & quāprimùm curaretur. Voluerunt denique omnem excusationem sublatam, qua vel per viæ longitudinem & difficultatem, aut dissona horologia, vel laicorum interpellationes, aliasque rationes similes, à frequentando templo sese excusare possent: & contra, magna ista habitationis commoditate & vtilitate, eos ad residendum inuitare

Conc. prouin. sub Herman. 5. parte 3. ca. 4 pag. 357 a.

tare & cogere studuerunt. Quæ omnia, contra primam institutionem, & sacrorum Canonum sanctionem, peruersa & immutata sunt, & domus, quæ olim solùm Canonicorum aut Canonissarum, aliorumue ministrorũ Ecclesiasticorũ habitationi comparatę ac dedicatę erãt, nunc laicis coniugatis, mercatoribus, forsitan etiam alibi hæreticis locantur, & qui eas inhabitare debebant, quorumq́ domus propriæ sunt, procul ab Ecclesia, suorumq; Superiorum conspectu, vel obscuro loco apud laicos, vel nobili, in aulis Principum, vel alibi subinde parũ religiosè viuunt, nihil de residentia & ministerio quod Ecclesijs debent, (à quibus sustentantur) solliciti: vt videre sit quarundam Collegiatarum Ecclesiarum immunitates, quæ olim muris, & portis, à laicorum habitatione separatæ erant, & tantùm ab Ecclesiasticis personis, quæ in Ecclesiarum ministerio, diuinoque quotidie seruiebant officio, inhabitabantur; nunc excepta vna atque altera domo, à solis laicis inhabitari, omneque immunitatis pristinæ, ac claudendarum portarum ius perdidisse: & vbi olim omnes residebant, ac magna cum reuerentia nominis Dei diuina officia obibant, nũc alicubi paucos residere, & diuina officia in Ludimagistrum, & aliquot cantores, vel aliquot pueros reiecta esse; quibus cũ exiguum decretum sit stipendium, pro precio illi faciũt, vt opus appareat, vt aliquando præstaret eos tacuisse, quàm diuinas laudes tam irreuerenter decantasse. Irrepserunt hæc sensim, partim per Superiorum incuriam & negligentiam, partim per Canonicorum, Canonissarũ, aliorumque Ecclesiæ ministrorum nimiam vitæ licentiam, & irreligiosam atq; inconsideratam temeritatem; quorum nonnulli dum sub censura ac disciplina Superiorum suorum viuere, & personale seruitutis ministerium Ecclesijs præstare, graue arbitrabantur; quotidianarum distributionum iacturam, quam absentes faciebãt, elocatarum domorum suarum quæstu, humana qua-

 dam

dam prudentia resarcire studuerunt; vt iam dissolutioris vitæ & absentiæ diuturnioris, aut perpetuæ, inde fomentum accipiant, vnde vitæ sanctioris, & residentiæ perpetuæ necessitatem sibi impositam gaudere debebāt. Quare vt quæ vigili quondam Archiepiscoporum Coloniensium cura ad promouendum diuini nominis honorem, & Ecclesiasticam disciplinam conseruandam fuerunt constituta, posterorum negligentia diutius non seruiant, ad diuini honoris diminutionem, & disciplinæ Ecclesiasticę eneruationem; sed eodem fructu ad diuini honoris celebrationem, vigoremque disciplinæ Ecclesiasticæ restituantur, quo primitus claruerunt: Innouamus, quæ cap. 70. & 71. super hac re in statutis D. Friderici Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopi decreta sunt, & quæ ille maioris Ecclesiæ Capitulo duntaxat præscripsit, nos omnibus vtriusq; sexus Collegiatæ Ecclesiæ Capitulis, sub ijsdē pœnis obseruanda præscribimus. quodque vetuit ne vnus pro se aut pro suis duas habeat domos, non ad eos tantum referendum decernimus, qui duas in vno Collegio domos habent, sed & ad illos, qui vnam in vno Collegio habent, & aliam in alio.

CAPVT LXX. STATVTORVM D. FREderici Archiepiscopi Coloniensis.

Pag. 217. *PRaeterea Capitulo nostro supradicto, & singularibus personis eiusdem sub suspensionis & interdicti pœnis, districtè inhibemus, ne vendant, committant, vel locent, vel alio quouis quæsito colore assignent vni Canonico vel alteri cuiquam in Ecclesia Coloniensi beneficiato, plures domos Canonicales pro vsibus suis & suorum: & domum pro tempore habens Capitularem siue hæreditariam, à dicta Ecclesia tamen dependentem, si aliam habere procurauerit, vel assecutus fuerit, ex successione hæreditaria, ex concessione, venditione, vel assignatione Capitulari, vel aliàs quomodolibet, ille domum suam priorem,*

rem, si hæreditaria foret, intra annum continuum, à die acquisitionis secundæ computandum, in Capitulo, Canonico Ecclesiæ eiusdem vendere, vel aliàs ius suum, quod ipse habet, dimittere liberè teneatur, dummodo emptorem pro competenti precio habuerit. In quo precio si concordare nequiuerint, illud Capitulum vel maior pars eius, super suis conscientijs taxabunt, ad quam taxationem intra quindecim dies tunc immediatè sequentes, idem Capitulum vel maior pars sub pœna suspensionis, quam in his scriptis ferimus, faciendam teneantur: quod si non, ipso facto post dictum annum & quindecim dies pœnam suspensionis ab officio & beneficio, quam in his scriptis in sic contra facientes promulgamus, ineuitabiliter incurrant.

CAPVT LXXI. STATVTORVM EIVSdem D. Friderici.

P*Raterea sub pœna excommunicationis, quam etiam in his scriptis ferimus, in quemlibet contrarium facientem, districtè prohibemus ne de cætero quisquam domos Capitulares siue hæreditarias, ab aliqua Ecclesiarum dependentes, quas Canonici seu Beneficiati ipsius Ecclesiæ inhabitare consueuerũt, Laicalibus, seu extraneis personis quibuslibet concedere, dare vel locare, committere seu vendere ad inhabitandum, aut in eis nuptias, aut choreas publicas, vel alia sæcularia negotia exercendũ, vel alios quoslibet vsus præsumant.* Ibid.

Et si fortè actu aliquæ domorum huiusmodi, locata, commissa, vel concessæ sint, locationes, commissiones, & concessiones huiusmodi, illi ad quos pertinent domus, intra duos menses post publicationem præsentium immediatè sequentes, quos ipsis & eorum cuilibet, pro monitione Canonica assignamus studeant sub pœna excommunicationis antedicta, cum effectu reuocare. Quas etiam & nos nostro ex officio reuocamus.

30. Innouamus similiter quæ de immunitatibus Ec-

clesiarum Collegiatarum muro cingendis, in Concilio prouinciali sub Conrado Archiepiscopo cap. 14. præ-
Pag. 15. b. scripta sunt, earumque portas & valuas, quæ collapsæ sunt, vel alio modo perierunt, innouari & restitui volumus. Quod vt sine molestia & cunctatione perficiatur, Magistratum ciuilem paterno affectu cõuenientes, hortamur, vt suo fauore ac patrocinio hoc ipsum promoueat, & ea deuotione & sedulitate in hoc conspiret, qua decet Ecclesiasticæ libertatis ac integritatis defensores ac vindices Ecclesiarum Prælatis omnibus modis adunari, & pia eorum studia comprobationis, consensus, & potestatis suæ adminiculo tueri ac fouere.

DE SACRAMENTORVM ADMINISTRATIONE.

1. CVM nouæ legis Sacramenta ad vitam, salutem, & sanctificationem omnium hominum à Christo Domino instituta sint; ea reuerentia, præparatione, fiducia, ac pietate, & administranda, & suscipienda sunt; vt ex eorum tractatione & vsu, vberiorem indies gratiam cõsequantur, & qui illa administrant, & qui eadem suscipiunt.

2. Curent itaque sacerdotes quotquot Sacramenta administrant, non solùm vt Sacramentorum formas perfectè, & debita cum attentione pronuncient, omniaque & singula, quæ ad substantiam Sacramentorum & externum rei præsentis decorem, ac maiestatem pertinēt, grauiter & reuerenter exequantur; sed &, vt ipsi ab omni re,
Cap. Maximianus Dist. 81. quæ diuinam maiestatem offendere quoquomodo posset, sancti sint & immaculati; ne dum aliorum salutem promouere student, sibi ipsis grauiorem damnationem acquirant, & indignis modis Sacramenta tractando, indignationem ac iram Dei super se ac populum inducāt.

Et quam-

Etquamuis nullius sibi criminis aut offensionis fuerint conscij, nihil tamen ex agendi consuetudine, aut præsumptuosè, aut temerè, aut perfunctoriè agant; ac de suis meritis, nihil altum sapientes, supplices in timore Dei, antè Deum prostrati, breui oratione, & pro se, & pro illis, quorũ salutis causam acturi sunt, magno affectu ac desiderio Deum deprecentur; ac innouationem spiritus necessariãq; Dei gratiã implorent, his aut similibus verbis, vel sola mente, vel etiam verbotenus proferendis. 1 Reg. 6.

ORATIO.

SVMme Sacerdos & verè Pontifex Iesu Christe, qui te obtulisti Deo Patri, hostiam puram & immaculatam in ara crucis pro nobis miseris peccatoribus; quiq; virtutem humilitatis, passionis, mortis, ac charitatis tuæ, ad viuificandum & conforformandum nos tibi; in paucis Sacramentis Ecclesiæ tuæ reliquisti; Rogo te per tuum sanguinem pretiosum, magnum salutis nostræ pretium; rogo per hanc miram, & inexplicabilem charitatem tuam, qua nos miseros, & indignos sic amare dignatus es, vt lauares nos à peccatis nostris in sanguine tuo; & Sacramenta hæc, vitæ ac salutis nostræ instituere, vt in ijs vsque ad consummationem sæculi nobis adesses; doce me seruum tuum indignum, hoc Sacramentum, quod pro credito mihi ministerio, in nomine tuo dispensaturus sum, ea circumspectione, reuerentia, & honore tractare, eaq; fiducia, deuotione & amore; quibus oportet & decet. Dirige quæso summe Deus, dulcissime Iesu Christe, hoc officium meum ad honorem tuum, & meam populiq; tui vitam ac salutem. Non respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiæ tuæ; quam acquisiuisti sanguine tuo pretioso, & licet in me boni operis testimonium non cognoscas, officium dispensationis creditæ non recuses; nec per me indignum famulũ tuũ eorum salutis pereat pretium, pro quibus victima factus salutaris, dignatus es, esse redemptio. Non enim in iustificationibus nostris, prosternimus preces nostras ante faciem tuam, sed in

miserationibus tuis multis, & in virtute Sacramenti tui: vt memor æternæ Clementiæ tuæ, ac testamenti tui, gratiam tuam in hosce famulos tuos efficaciter infundere digneris: vt non Sacramentum tantum ad iudicium & condemnationem suam; sed rem ac virtutem Sacramenti, copiosè percipiant, secundum pijssimam voluntatem tuam; atque ipse in ministerio nostro, quod tuæ pietatis atque institutionis est operare. Aufer cor lapideum de carne nostra, & da nobis cor carneum, quod timeat, diligat, & honorificet te, te delectetur, te sequatur, & te perfruatur.

Stat. Sifr. c. 8 p 41. 1. Statut. VVilbe c. 30 pag. 152. b. c.

3. Quisq; sacerdos Sacramentũ aliquod administraturus, indutus sit vestibus sacris; ad minus superpelliceo ac stola, seu orario, & tonsura Sacerdotali sit insignitus.

4. Excepto dũtaxat Cõfessionis Sacramento, in singulorum Sacramentornm administratione adsit Clericus, Clericali veste, ac mundo & decenti Superpelliceo indutus; qui Sacerdoti oranti totius Ecclesiæ nomine respõdeat.

5. Omnia Sacramenta cum lumine dispensentur; vt præter lumen lampadis, quæ ante tabernaculum Venerabilis Sacramenti corporis Domini perpetuò ardet, vnus atque alter accensus cereus colluceat, qui innouata accensione sua, & lumen quod datum est ad reuelationẽ gentium, designẽt, & ministrantes ac suscipientes admoneant, vt hoc quod agunt, non in tenebricosa vetustate consuetudinis; sed in innouatione fidei ac deuotionis agant, ceu recens à Deo, fide, spe, & charitate, in Deum accensi & illuminati.

Ado. 3 in his quæ à Decanis & Pastoribus inquirẽda sunt 5. 16. pag. 48, a.

6. Sacramenta omnia ministrentur ex more Ecclesiæ Catholicæ, & præscriptione Agendæ seu libri Pastoralis propriæ Diœcesis; adhibitis omnibus Ecclesiasticis ceremonijs, ac pijs ritibus, pro ratione cuiusq; Sacramenti, ex dictamine Agendæ seu libri Pastoralis, adhibendis: ita vt nec Sacramentalibus nec essentialibus alicuius Sacramenti, ex infidelitate, vel ex petitione seu persuasione hære-

hæretica, quidquã vnquam detrahatur; vel contra morẽ Ecclesię Catholicę aliquid in eis immutetur; etiamsi hac occasione contingeret, sine necessario salutis Sacramento aliquem ex hac vita discedere. Existimare enim debẽt Sacerdotes se non habere quod faciant, quãdo id solum reliquũ est, quod non nisi peccãdo faciãt. Si tamẽ aliàs sine hæresis approbatione, administrare possunt, necessarium salutis Sacramentũ omitti non debet. Quod si quis vel ex hæretica persuasione, vel pro libito suo, prędictos ritus omiserit; aut in alios, quam in libro pastorali Diœcesis suæ præscriptum est, mutauerit, ab officio suo suspẽdatur, atque alienus sit à ministerio, quod illegitimè depræhensus fuerit administrare.

D. Aug. contra mẽdaciũ cap. 17.

7. Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis Sacramenta; pręterquam in casu necessitatis, non ab alijs, quam à proprijs parochis ministrentur; nisi de Episcopi aut proprij Sacerdotis licẽtia; nec ab his alibi quã in parochia Iurisdictionis suæ. De matrimonio autem seruetur decretum Concil. Tride. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.

Cap Interdicimus 16. *quæst.* 1. *De consecrat. dist.* 4 *cap.* Constat, *& sequent. cap.* Omnis vtriusq; sexus, *tit. de Pœnit. & remiss. cap.* Religiosi qui Clericis *tit. de priuil in Clem. Conc. Florent. sub* Eugenio, *Conc. prouinc sub Henrico Anno* 1310 *habit. cap.* 20 *pag.* 82. c. *Synod Diœcesan. sub Adolpho* 3 *Anno* 1549. 2. *Octobr. habita pag.* 462.

8. Eandem suspensionis pœnam, sicut aliàs* ob administrationem Baptismi, qui sine iusta causa in priuatis ædibus factus est; ita nunc iudicio Ordinarij in illos quoq; ferendam iudicamus, qui aliquod aliud Sacramentum, præterquam in casu necessitatis, aut de licentia Ordinarij, in priuatis ædibus administrare, aut celebrare præsumpserint. Maximè enim decet, vt sacrosancta hęc mysteria, eo peragantur loco, qui & ministrantes & suscipientes, omnesque circumstantes, ab omni prophana cogitatione, ad sublimium rerum considerationem prouehat, & fidem in eis ac charitatem magis accendat, suaque maiestate sanctas ac Sacramentales actiones, ab omni

** In mandato quod anno 1591. Dominica 6. post Trinita. quæ fuit 21. Iulij publicatum est. quod incipit* Quia parum esset.
Cap. *Vnico tit de Baptis. in* Clem. *Statut. Sifr. c* 8. *pa* 41. *Conc. prou. sub Herman.* 5. *par.* 7. *c.* 7. *Cõc pro. sub Adol.* 3 *c.* Detestãda *in cẽsuris & Decr. p.* 449.

ab omni irreuerentia tueatur, omnique cultu ac religione sanctissimè peragendas esse promoueat.

Concil. Trid. sess. 24 c. 13. cap. Ecclesias 13 quaest. 1. ca Plures. 16. quaest. 1.

9. Ne de proprio sacerdote quaestio aut dubium esse possit, volumus vt in proxima Pastorali synodo, & posthac singulis annis, parochiarum singularum fines, in synodis pastoralibus recenseantur, & si cui parochiae aliqua facta fuerit accessio, de qua dubitatio ac quaestio moueri posset; ea concordi Pastorum & Decanorum sententia definiatur, ac singulis pastoribus parochiarum suarū fines scripto exhibeantur; cuius exemplum singulis pastorum Vicarijs, aut pastoralis officij coadiutoribus tradatur, & aliud praeterea in tabula scribatur, in parochialis Ecclesię sacristia, ad intrantium & exeuntium oculos affigenda.

Adolph 3 in bis quae à Decanis & Pastoribus inquirēda sunt § 27. 28. pa. 485 cap Excommunicatos. causa 11 quaest. 3. De vsuris c. Quanquā in 6 Statut. Sifrid. cap. 14 pa 46 d. 47 a. Stat. Vrichbold. c. 12. pa. 54 d. 55 a. statut Frideric ca. 10. pa 192 b. c. C. 13 p 194 & ca 14 p 208 c. d 209 a. b c.

10. Nulli absq; legitima poenitentia & Canonica satisfactione admittantur ad Sacramenta haeretici aut schismatici; nulli vsurarij, in mortis licet articulo constituti, nisi vsuris aut restitutis, aut sufficienti cautione, ex Sacrorum canonum sanctione data, de ijsdem restituendis: nulli concubinarij, nullaeq; concubinae, nisi eo loci interuallo ac vitae desuetudine fuerint separati, vt omnis incontinentiae ac prioris vitae cesset suspicio; nulli denique publicè criminosi; nulli qui orationem Dominicam & fidei symbolum ignorant; nulli accincti gladijs, alioue modo armati, vel vano ac irreligioso habitu, gestuue, prophanum animum, magnamque cordis vanitatem irreligiosè prae se ferentes. Illi verò qui in occulto peccato mortali sunt, vel occultam peccati certissimam occasionem dimittere nolunt, sicut dum publicè ad Sacramenta accedunt, publicè sine crimine reijci non possunt, ita occultè Sacramenta petentes, nec sine peccato admitti.

Concil. prou. sub Herman. 5. parte 7 c. 2.

11. Non solùm pro concionibus, quandocunque dabitur occasio, sed etiam cùm Sacramenta administranda sunt, prius illorum vis, vsus, ritus, ac caeremoniae (si com-

commodè fieri poterit) pro suscipientium captu explicentur; doceaturque quænam ad hæc vtiliter ac reuerenter suscipienda, animi ac corporis præparatio necessaria sit, & quomodo dignè vel indignè percipiantur.

Concil prou. sub Adol. 3. cap. Detestãda in censura & Decretis pag 449. b. & in his quæ ex eiusdem Adol. 3 digestione à Decanis & Pastoribus inquirenda sunt §. 17.18.19 pa. 485 a.b.

12. Quamuis Pastoribus licitum sit, quod à fidelibus post Sacramentorum administrationem sponte offertur, accipere; & quod iuxta laudabilem locorum consuetudinem eis debetur, peracto ministerio exigere (præsertim vbi potior pars victus, atq; sustentationis pastoralis, à fidelium oblationibus pendet) caueant tamen diligentissimè, ne directè vel indirectè, pactionem aut contractum aliquem ineant, pro Sacramento ministrando, prædicatione facienda, vel quouis alio pastorali officio exercendo; etiamsi cum vitæ periculo, aut aliquo alio graui damno fieri non posset. Qui contra fecerit, tanquã auaritiæ & Simoniæ reus, pro transgressionis & culpæ ratione, grauiter puniatur.

Concil. prou. sub Herman. 5 parte 8. ca. 1 Cap. Cùm in Ecclesiæ. Cap. Cùm ad Apost. extra De Simonia Cap. Baptizandis cap Nullus. cap. Placuit cap. Quicquid inuisibilis. &c. 1 quæst. 1 Concil Eliberi. c.48. Concil. Tolet 2. ca. 8. Gelasius Papa cap 7 Epist. ad Episcopos Lucaniæ. Concil. 2. Bracarense cap. 7.

13. Sacra olea, singuli Pastores quotannis ad festum Paschæ noua petant, ex ea Ecclesia vnde veteri ac approbata consuetudine vel iure petenda sunt, & loco honesto ab omni prophanatione & irreuerentia diligenter custodiant. Eorum vascula aut stannea aut argentea sint, suis inscriptionibus ac notis, ad certam ac infallibilem distinctionem insignita.

Cap Presbyteri qui. de conse. dist. 4. Concil 4 Carthag. cap. 36. Conc. Vasense 1 cap. 3 Statut. Sifrid. C. 4 pag 38. c.

14. Eadem ante infusionem nouorum oleorum, ab omni puluere, squalore, & obfuscatione mundentur, & decenti defricatione, eis quidam splendor inducatur.

15. Hi quibus sacra olea distribuendi onus iniunctum fuerit; benignè ac gratis sine vllo murmure, aut contentione, omnique cum grauitate & pietate illa dispensent.

Ca. Placuit, vt nullus 1. quæst. 1.

16. Pastores similiter ipsimet, aut per Sacellanos suos,

 viros

De consecr. dist 4. capit. Presbyteri qui. viros graues ac pios, non autem per minores Clericos, eadem reuerenter ad Ecclesiam suam perferant; nec in via, in tabernis potitent, nec aliud quod sanctitatem suam, in hac sanctificatorum portatione non decet, committant.

Ibid. cap. Si quis: & Fabianus PP. ep. ad omnes orientales Episcop. c. 1. 17. Mox vbi noua olea acceperint, vetera aut super piscinam comburãt, aut in fomentum lampadis, quæ honoratiori in templo loco est, conuertant ac consumant: Non autem in die cœnæ Domini, aut priusquam noua olea acceperint: ne ob defectum olei populus aliquando salutari extremæ vnctionis Sacramento destituatur.

Stat. Frid. c. 4 pa 38 d. 18. Si ante nouorum oleorum consecrationem vetera inciperent deficere; nec inde vnde ista petita & accepta fuerunt, haberi possit, quo imminenti prouideatur indigentiæ: veteri oleo consecrato, guttatim tantillum infundatur puri ac recentis olei oliuarum non consecrati, vt consecratum aliqua parte illud superet, ac ita non cõsecrato permisceatur, vt nihil olei accipere sit, cui non aliquid consecrati olei fuerit permixtum.

DE BAPTISMO.

1. *Conc Trid. de peccat. origin. sess. 5. Concil Mediolenit. c. 2. c. Si baptizata est caro, & cap. Nulla præter: De consecr. dist. 4. Ioan. 3. D. Aug. Ep. 28. ad Hieronym. et li 3 de Anima et eius origine cap. 9 item de peccatorum meritis & remiss. lib 1 cap 23. & lib 3. cap. 4.* Baptismi susceptio & administratio nunquam in longum tempus differatur, ne patrinorum quidem inuitandorum, vel alia quacunq; de causa: cum id in paruulis ac primum natis, quorum valdè infirma ac incerta valetudo est; sine æternæ vitę periculo fieri rarò possit; ac temerè speretur vota parentum, cum sanctissimæ Trinitatis inuocatione, ad salutem infantium suffragari posse, vbi Euangelica lex: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu non potest intrare in regnum Dei:* tam manifestè reclamet, & aliud vsu suo doceat Apostolica traditio, & perpetua Ecclesiæ fides & obseruatio; quæ humanis ingenijs longè præferenda est.

2. Consentaneum tamen fuerit diuinis officijs, & Ecclesiasti-

clesiasticis sanctionibus, valentiores aliquot pueros (quã do sine periculo aliquo fieri poterit) & adultos omnes si quando tales baptizandi erunt, in Sabbathum sanctum Paschæ, & Pentecostes baptizandos seruare, cum totum illius temporis officium, huic rei seruiat, & adultorum Baptismus hisce dumtaxat diebus fieri soleat. Vnde etiãnum mos est ab Apostolorum temporibus in Ecclesia seruatus, ac nostra sanctione, antiqua religione, sanctius seruandus, vt fons baptismatis hisce diebus mũdetur, atque solemni ritu innouetur.

Cõc. prou. *sub Adol.* 3. c. Inoleuit *In cẽs. & Decr. p.* 448. *d De cõs. di.* 4. c. Nõ ratione autoritatis: *& aliquot seq Syric. PP. ep. ad Himeriũ Tarracon. Episc. c.* 2. Cõc. *Antis. c.* 18. *Gelas. PP. c.* 12. *ep. ad* Episc. *per* Lucaniã *cõstitutos.* Cõc. *Gerund. c.* 3 *Greg. PP.* 2. *ep* 3. *ad* Cler. Conc. *Tribur. c.* 12 *Matisc.* 2. *ca.* 3.

3. Mundetur autem posthac, non quidem ab homine Laico; sed ab eo cui ex sacro ordine potestas est, ea quæ sacra Chrismatis vnctione sanctificata sunt, tangere atque mundare; à Sacerdote nimirum vel Diacono.

4. In Canonicorum Collegijs, vbi fontis Baptismalis nullus potest esse vsus, seruetur constitutio Concilij Prouincialis sub Adolpho tertio habiti, cap. *Inoleuit*. in censuris & decretis. *Pag.* 448. *d.*

5. Vt non solum à sordibus atq; immunditie; sed ab omni re & actione, quæ sacram regenerationis aquam, vel contaminare vel prophanare, quouis modo posset; fontes baptismales sancti sint: semper operculis & septis conclusi custodiantur, serarumq; claues nõ apud alium quã Pastores sint, eorumq; Vicarios. *Stat. Sifr. c.* 4. *pag.* 38. *b. c.*

6. Vt baptismi Sacramentum omni cum pietate & grauitate peragatur, neque huc parum sobrij & vino madentes patrini compareant, nunquam à prandio, nisi necessitas aut periculum infanti imminens cogat: sed vt in Cõc. prou. sub Adol. 3. prouidè statutum fuit, semper antè prandium baptismus fiat, & susceptores cum amicis ad missam diei compareãt, eamq; pro veteris Ecclesię ritu, ad salutem suscepti infantis, aut adulti baptizandi, deuoto corde Deo patri offerant. *Conc. prou. sub Adol.* 3. *c.* Detestanda. *In censu & Decr. pa.* 449. *a. b. et in his quæ à Decanis et Pastoribus inquirenda sunt §.* 21. *p.* 485. *d.*

 7. Sine

Conc. prouin. sub Hermen. 5 parte 7 ca. 6.

7. Sine omni pompa, fastu, ac superbia, ad sacrum Baptisma deferantur paruuli: vt qui renuntiaturi sunt Sathanæ, omnibusque pompis, & operibus omnibus eius; hoc offerentium fide, humilitate, ac Christiana modestia præ se ferant, actuq; demonstrent.

Adol. 3. in præparatorio ad visitationem pag. 475. a. b. Con Laodicense. cap 7. & 8. Conci. Carth 4. cap 85 cap. Paruuli & sequenti De consec dist 4. Syricius PP cap. 2 epistola ad Himerium. Celestinus PP. 1. cap. 12. ad Episcopos Galliæ cap. Omnis qui iam & sequent. De consecrat. dist 4.

8. Adulti antequam baptizentur, primùm Catechizentur, & fide, spe, alijsq; Christianæ religionis, ac iustitiæ & Charitatis Christianæ elementis sufficienter imbuantur; imbuti vero crebro examinentur, & iusto temporis spatio probentur, vt sinceritas intentionis, & cõstãtia volũtatis magis explorata sit, magisq; cõfirmetur, atq veteris vitę detestatio, in agnitione, pœnitẽtia, & humili ac simplici, omniũ retro delictorũ, coram Deo confessione, firma ac perfecta sit, suisq; numeris absoluta.

(a) Conc. Carthag 3 c 34. Conc. Arausi 1. cap 11. De consecrat di 4 cap Ægrotantes (b) Victor PP. in epistola ad Theophilum cap. Siqui necessitate, & cap. Mulier, & seq et ca Sanctum est Baptisma. De con secr. Dist. 4 Conc Gerund. c 4 Conc Eliberi cap 38 Gelasius PP

9. Quod si ex hæresi venerint, etiam curandum erit, vt cauteriatam conscientiam, omneq; præiudicium deponant, & damnatis omnibus hæresibus, Catholicæ fidei professionem publicè faciant, iuxta formam à Pio Quarto præscriptam; eoq; diutius & diligentius probentur, quo vel causa sustentationis vitæ temporalis, vel honoris, aut cuiuscunq; alterius boni huius seculi, maior fictionis possit subesse suspicio.

10. In mortis (a) articulo facta pro ratione periculi instructione, ac explorata periclitantis fide & desiderio, sine solemnitate à quolibet homine cuiuscunq; ordinis, conditionis, sexus, sectæ, aut vitæ, quocunq; loco ac momento (vbicunq; euenerit) siue in flumine, siue in (b) mari, siue in fonte administrari baptisma poterit: Sacerdos tamen; qui solus est ordinarius huius Sacramenti minister, quando adesse poterit, præferendus erit Diacono, Diaconus Subdiacono, Clericus Laico, Catechumenus (c) Catholicus hæretico baptizato, vir fœminæ, nisi illa baptismi substantialia, viro melius nosceret; vel in ipso pariendi actu, honestatis ac pudoris gratia, viro esset

ante-

anteponenda. Nimia (*d*) vero necessitate cogente, etiam Patri & matri prolem suam, in extremo vitæ suæ positā, baptismatis vnda abluere, sacri Canones permittunt. *epist. 1. cap. 9. Concil. Lateranen. sub Innocentio 3. c.*

1. D. August. epist. 50. (c) *cap.* Non dubito, *De consecrat. Dist. 4. cap. 1. De Clericis non ordinandis.* (d) *cap. Ad limina causa 30 quæst. 1.*

11. Quod si extra necessitatem Laicus, vel alius quis quam à proprio Sacerdote Clericus baptizandi ministerium vsurpauerit, & seruata legitima materia ac forma, id facere intenderit, quod Ecclesia Catholica facit; vel si proprius Sacerdos, solemnes baptismi ritus, ac cæremonias prætermiserit, quamuis hæc faciendo peccent, ratus tamen est baptismus, & nullo modo iterandus. *Ca. Quod quidam, Quæst. 1.*

12. Hyeme si ob nimium aquæ consecratæ frigus, infanti valetudinis aliquod timeatur periculum, prudenter cum aqua baptismali in pelui, aqua calida miscebitur: quæ ritè peracto baptismate non in fontem baptismatis, sed in sacram piscinam mittenda erit.

13. Licet Catholicæ Ecclesiæ definitio sit, vera Sacramenta apud hæreticos inueniri posse ideoq; nec iteranda esse, quæ foris, licet illegitimè, integrè tamen data fuerunt: ea tamē nunc insanientium perfidia; crudelitas, & sæuitia hæreticorum est; vt quæ ad essentiam Sacramentorum pertinent, peruertant, & ab intentione faciendi quod facit Ecclesia, sacrilego rebellionis spiritu, prorsus discordent: vt re diligenter perspecta; non solùm baptizandi ministerium inueniantur illegitimè vsurpare, sed & magna impietate prophanare, omnemque baptismi Christi virtutem, quantum in ipsis est perdere, atque euacuare. Quare nisi certo constet, seruatam fuisse Ecclesiæ Catholicæ formam, materiam atq; intentionem, sine omni scrupulo, iuxta formam ab Alexandro Tertio præscriptam; *Si tu es baptizatus te iterum non baptizo; si vero nondum es baptizatus ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: in Ecclesiam recipiendos esse censemus, qui ab hæreticis huius temporis baptizati fuerunt. *Ibid. & ca. Romanus Pontifex & sequentibus. De consecrat. Dist. 4. & ca. Hi de quibus. ibi. & sequent. Libro 5 Decret. De Baptismo & eius effectu. ca. De quibus.*

14. Eadem seruetur forma, quandocunque alias re di-

 ligen-

D. Leo epist. 37. ligenter perquisita & (longo tempore si opus, ac nullo impediente periculo integrum fuerit) examinata, de aliquo incertum est, an baptizatus sit an non; seu quando dubium relinquitur, an de substantia Sacramenti huius quidquam prætermissum, vel peruersum fuerit.

15. Huiusmodi casus sunt:

1. Quando infans ob dubiam eius valetudinem, ac vitæ periculum quod imminere putabatur, à laico perfunctoriè baptizatus fuit, nec Pastori clarè constare potest, de adhibita legitima materia, vel forma, vel an actus ablutionis vno temporis momento, cum prolatione formæ concurrerit.

2. Quando in difficili ac periculoso partu, exerta ex materno vtero manus, brachium, pes, aut cuiuscunque alterius membri pars, ablutionem baptismalem susceperit, secus autem est, si emerserit caput, illudq; ritè baptizatum fuerit. Hoc enim casu nec sub conditione, repetendus postea baptismus est, etiamsi non cognito sexu, aut viro fœmineum, aut fœmellæ virile nomen fuerit impositum. Nihil enim illud baptismi integritati detrahit, atque mutatione nominis corrigere hunc errorem licet, nulla sacri Baptismatis facta repetione.

3. Quando in partu geminorum aut plurium, vbi exertum infantis caput, quod baptizatum fuerat, in vterũ maternum se recipit, ac de se dubitandi postea præbet occasionem.

4. Quando expositus infans nullum certum ac infallibile baptismi sui præ se fert testimonium.

D. Leo epist. 37. cap. Paruulos & sequent. De cõsecrat. Dist. 4. Conc. Carthag. 5. ca. 6.

5. Quando qui inter infideles aut hæreticos educatus est, vtrum baptismi Sacramentum perceperit, infantiæ inscientia non potest reminisci; nec sollicita indagatione inuenitur, qui testimonio suo iuuare possit, ignorantiam nescientis.

D. Greg. PP. Primus l. 12. epist. 31

16. Ne leue crimen reputetur ab hæreticis baptismum accipere; & hi qui hæreticis baptizãdos obtulerint, & qui ab il-

ab illis fuerint baptizati, ex sacrorum Canonũ sententia, atq; censura puniantur.

17. * Cum sine maxima Sacramenti iniuria, seu sacrilegij crimine, atq; irregularitatis macula sacrum baptismatis lauacrum, quod semel ritè peractum est, iterari non possit, diligentissimè ab ijs, qui baptizandum sistunt perquirẽdum est, num eum aliquis baptizauerit, & vlterius qua forma, quaq; materia baptizans vsus fuerit, & si nihil essentialibus, seu substantialibus Sacramenti huius deesse inueniatur, sed exorcismos duntaxat, & sacras cæremonias, cõmunesq; Ecclesiæ preces, quę solemni ritu ab Ecclesia Catholica in Baptismo adhibẽtur; illa, Baptismi nulla facta iteratione, † ne sub cõditione quidẽ adhibeãtur; & si ex hæresi aut schismate venerit, vel Catechumenus Catholicus, ab hęretico vel scismatico baptizat⁹ fuerit; facta solẽni fidei professione, p manus impositionẽ, inuocata virtute Spiritus sancti, quã ab hæreticis vel schismaticis accipere nõ potuit, Catholicis copuletur. 4. ca. Qui bis & sequent. Catechis Roman. tit. De Baptismo. versu Neq; vero quisquã.

18. Vt ne facilè in substantialibus Baptismi error cõtingat, ea quæ ad essentiam Baptismi pertinent, clarè & breuiter, quotiescunque dabitur occasio, ex Catechismo Concilij Tridentini, pro Concionibus exponantur, nullæq; admittantur ad obstetricandum mulieres, nisi prius per Pastorem loci, vbi obstetricaturæ sunt, examinatę, & si opus fuerit instructæ fuerint.

19. * Instruendę autẽ erũt obstetrices, nõ solũ in his quę ad formã (quam à laicis vernacula lingua proferri volumus) materiam, intentionem, modumq; baptizãdi, pręsertim in difficili partu obseruandũ spectant; sed & vt os parturientis (si moriatur) apertũ teneãt, & mortuæ vterũ, tempori aperiri, infantemque si superuixerit baptizari; sin autem sine baptismo mortuus fuerit, extra cæmiterium loco separato, à sepultura fidelium Christianorum sepiliri curent; & vt nunquam aut ipse baptizare infantem præsumant, vel ab alio quam à proprio Sacerdote

Vide Conc. Ilerdẽse sub Theoderico rege. ca 13 et cap Qui in qualibet. 1. Quæst 7. * D. August. epist. 203 D. Leo ep. 37 et 92 ca. 16 De consecrat. Dist. 4. cap. Hi de quibus. Synod. Diæcesana sub Adolp. 3. habit. anno 1549. 2. Oct. pa. 462. a. b. & in præparatorijs ad visitatio. pa. 475 a. b. De cõsecrat. Dis. † Cõc. Arela. 1. ca. 8. Conc. Arelaten. 2. c 17. ca. Manus impositio & cap. Hi qui. 1. quæ. 1. c. Ab antiqua De consecrat. Dist. 4 c. Si uc hęreticus ibi. Cõc Arausic. sub. Leone 1. ca. 2. Statut. Sifrid. ca. 4. pag. 38. a. * Stat. Sifrid. c. 4 pa. 38. b. Syn. Diœces. sub Adolp 3. anno 1551. habit. art. 6 pa. 530 a.

cerdote baptizari permittant, nisi mortis periculum cogere videatur. Quo casu sine exorcismis, catechismis, vnctionibus, cæterisq; solemnibus Ecclesiæ ritibus baptizatum, ante nonum diem nisi valetudo excuset, ad Ecclesiam perferri satagant, & hæc quæ prætermissa fuerũt solemni ritu adhiberi. Monendæ etiam, vt baptizandi solemni ritu, caput, pectus, & scapulas denudent, ac suscipiendo baptismo, sacrisq; vnctionibus debito modo pręparent, ac linteola, quibus post Chrismatis vnctionem infantium capita absterguntur Sacerdotibus relinquãt, vel in Sacros vsus, si fieri poterit adaptanda, vel ne ad prophana vsurpentur, in sacros cineres comburenda.

Conc. Laodicēs. ca 47 c. Spiritus Sanctus 1. Quæst. 1.

20. Monstra quibus duo sunt capita, & diuisa pectora, quibus sua cuique propria inest anima, vt altero quiescente, alterum vitales operationes habeat, tãquam duo homines baptizentur. Quod si de distinctione suppositorum certo constare non possit, vnus quidem absolutè, alter sub conditione baptizandus erit.

21. Amentes & furiosi, qui nunquam vsum habuerũt rationis, nec spes est quod eum accepturi sint, etiam inuiti ac repugnantes (si subsint Ecclesiæ) quouis tempore, ceu pueri & infantes baptizandi sunt. Qui autem per interualla insaniunt, si quando fidei ac rationis lumine illustrati, baptizari cupiuerint; non obstante insania ac furore, in periculo mortis similiter baptizandi erunt.

22. Quamuis infidelium pueri inuitis parentibus baptizandi non sint, hæreticorum & Schismaticorum tamen filij (quod Iurisdictioni Ecclesiæ subiecti sint) inuitis ac renitentibus parentibus sanctè baptizentur, modo pia cura non desit, vt quæ ad Catholicam, ac sanctam baptizatorum educationem, ac instructionem requiruntur, non negligantur.

23. Quò diræ & vesanæ Anabaptistarum hæresi occurramus, quæ inter alias hic magnas vires sumere videtur (quod maximè dolemus) magistratum quarumcũ-

que Ciuitatum, oppidorum, & locorum huius Diœcesis ac prouinciæ, monemus & requirimus, atq; à Pastoribus suis alijsq; Prælatis, quandocũq; oportunum videbitur, hortari ac requiri volumus; vt ne pro munere atq; officio suo quod ad defensionem Catholicæ religionis Deo & matri suæ Ecclesiæ debet, ad obstetricandum parturiẽtibus, aliquam obstetricem tolerent, nisi quæ Catholicæ fidei, examinis atq; admissionis suę, à Pastoribus suis testimonium habuerit, & præterea iurauerit, se singulis septimanis die sabbathi cuiq; Pastori denunciaturam, nomina & cognomina puerperarum, quibus in cuiusque Pastoris parochia adfuerit, cum numero prolium susceptarum. Pastores verò teneantur sub pœna Suspensionis, aliaque arbitria Episcopo aut eius Officiali, infra quindecim dies, à tempore huius cognitionis, indicare nomina & cognomina matrum, quæ proles suas baptizari non fecerint, eademque cum prolium non baptizatarum numero, in singulis Pastoralibus Synodis scripto exhibere, vt ab illis in Synodis Episcopalibus recenseantur, ac Synodi iudicio & sollicitudini committantur.

24. Semel minimũ quotannis, in octaua nimirũ Pentecostes (quandoquidem Euangelium quod tũc proponit Ecclesia, optimam huius rei dat occasionem) singuli Pastores subditos suos grauiter admoneant, & quibuscunq; possunt modis inducant; vt infantes quos sciunt non esse baptizatos, sine dilatione baptizandos offerri curẽt, & adolescentes aut prouectioris ætatis catechisandos adducant.

25. Ne propter Patrinorum multitudinem, vel ignorantiam Canonicarum sanctionum, ac cognationis spiritualis, quæ inter susceptores & baptizatum, & illius Patrem & Matrem contrahitur; aliqui in gradibus prohibitis matrimonia contrahãt; in quibus vel non sine magno salutis discrimine perseueratur, vel ea nõ sine magno scan-

Conc. Trid. sess 24. ca. 2. cap. Non plures. De consecrat Dist. 4. & cap. Quãuis. De cognat. Spirit. in 6. et

no ſcandolo dirimuntur: Diſtrictè mandamus, vt Paro-
chi Decr. Cõc. Trid. de vno Patrino, aut vna Matrina, vel
ad ſummũ vno & vna ꝗaliàs puplicauim⁹ † & obſeruari
præcepimus, inuiolabiliter ſeruent; & ſi plures conuene
rint, antequã ad exorciſandum puerũ accedant, diligen-
ter ab ijs, ad quos ſpectabit, ſciſcitentur, quem vel quos e-
legerint, vt baptizandum de ſacro fonte ſuſcipiant; & e-
um vel eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittant, &
in libro prout titulo de * Paſtoribus à nobis mandatum
eſt, eorum, ac baptizati nomina deſcribant, doceantq;
eos quam cognationem contraxerint, non ſolum patri-
nus ſed ipſe baptizans, ſi forte antea periculi cauſa à lai-
co baptizatus fuerit, & non Baptiſmi, ſed exorciſmorũ,
Catechiſmi, ac Sacrarum vnctionum adhibendarum
cauſa, ſuſceptus coram Parocho ſiſtatur.

*cap. Pitatiũ 30. Queſt. 3 Stat Sifrid ca. 4. pa 38. b † In mãdato quod anno 1591. Dominica 6 poſt Trinitatem, quæ fuit 21. Iulij publicatum eſt, quod incipit. Quia parũ eſt. * Ca De alijs Paſtoralis muneris functionibus ar tic. Codices pręterea pa. 923.*

26. Si qui pręter deſignatos atq; deſcriptos, inuitis Paſto-
ribus, ſe Patrinis ad tangendum baptizandum, inſtar
Patrinorum adiungant: declarent illos nullo patrino-
rum iure, aut obligatione teneri, nec vllum cognationis
ſpiritualis vinculum contraxiſſe. Quemadmodum nec
illi vllam Spiritualem cognationem contrahunt, qui
baptizatum in neceſſitate domi infantem, ſolum exor-
ciſmorum, Catechiſmi, & ſacrarum vnctionum adhi-
bendarum gratia, in templum perferunt, & vngendum
ſacerdoti leuãt. Annotabit nihilominus Paſtor in bap-
tizatorum libro eorum nomina, qui ad huiuſmodi ſup-
plementum antea baptizatum obtulerunt, addetque eo
quod antea in neceſſitate adminiſtratum baptiſma fue-
rat, ſuppletos tãtum fuiſſe Catechiſmos & exorciſmos,
& nullum tunc affinitatis ſpiritualis, quod matrimoni-
um dirimat, vinculum eſſe contractum.

Vide Nauar. ca 22. nu 40 Enchiridij.

27. Moneantur quoque parentes, vt ne in mortis qui-
dẽ articulo proprios filios, ad baptiſmũ teneant, tanquã
eorundem ſuſceptores, quia nec tunc Patrino opus eſt,
nec aliàs minus quam Patrini, ad præſtanda ea filijs ſuis,
quæ

Cap. Si vir. De cognat. Spirit Conc. Magunt ſub Carolo Magno. cap. 55.

quæ Patrinorum ſunt, iure naturæ obligantur.

28. Cum Patrinorum officium ſit, adeoq; Deo & Eccleſiæ, ſolemni cæremonia ſpondeant, ſe quos ſuſcipiunt, in filios ſpirituales perpetuo eſſe habituros, ac in ijs quæ fidei, religionis atq; conuerſationis Chriſtianæ ſunt, inſtructuros ac directuros eſſe; huius ſponſionis ac obligationis ſuæ, vel ante vel poſt baptiſmū admoneantur; vt cognoſcant ſe non ſolum fideiuſſores eſſe, vt in fide Catholica, ac Chriſtiana conuerſatione rectè inſtituantur, ſed & in his in quibus bene inſtituti ſunt, cuſtodiantur; ac ſi, quod abſit, à pijs, & religioſis inſtitutis receſſerint, nihil prætermittant, quod ad reducendos eos in viam ſalutis facere poſſe arbitrabuntur.

D. Dionyſ. cap. vltimo Eccleſiaſ. hierarch. D. Aug. Sermo. 163. & 215. De tempore & epiſt. 23. ad Bonifaciū Et cap. Vos ante omnia. De conſ. Diſt. 4. Conc. Magunt. ſub Carolo magno. cap. 47.

Cōc. prou ſub Herm 5 parte 7 ca 4 Adol 3 in his, quæ à paſtoribus & Decanis inquirenda ſunt §. 20 pa. 485. c. & in his quæ à Laicis & plebe debens inquiri §. 33. pag. 500 b. Huius rei illuſtre exemplum eſt apud victorem lib. 3 Vandal. perſecutionis.

29. Nulli ad ſuſcipiendum baptizandum admittantur, de quibus conſtat, aut veriſimile eſt, hoc Patrini officium preſtare non poſſe, vel quod curis Paſtoralibus impediantur, vel vitæ profeſſione, ac Canonicis ſanctionibus prohibeātur, vel quod in his quæ Patrinorum ſunt, ipſimet Patrinis adhuc egeant, & ab alijs inſtitui, dirigi, aut cogi opus habeant. Cuiuſmodi ſunt omnes hæretici, ſchiſmatici, infideles, Iudæi, non baptizati, vſurarij, excommunicati, interdicti, aut aliàs perditæ famæ homines, & qui ad feſtum Paſchæ non ſunt confeſſi, nec Sacrā Communionem receperunt; qui orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, Symbolum fidei, Decalogi & Eccleſiæ præcepta ignorant; aut ad annos diſcretionis nondum peruenerunt. Deniq; Paſtores & omnes vtriuſq; ſexus religioſi; arcētur enim hi ab hoc munere, & profeſſione vitæ, & ſacrorum Canonum prohibitione; Illis verò, quod publicæ parochiarum curationi præpoſiti ſint, ideoque plus ſatis ad curandam omnium & ſingulorum ſalutem obligati, Eccleſia per Patrinos ſolatium aliquod eſſe voluit, & per priuatam ſingulorū Patri-

Cap. in Baptiſmate. De conſecr. Diſt. 4 Cōc. prou. ſub Herm. 5. par. 7. cap. 4. Adolph. 3 in his quæ à Paſtorib & Decanis inquirenda ſunt §. 20. pag 485. queſtion. 2. cap Placuit 16 Quæſt. 1. cap. Peruenit. 18. quæſ. 2. ca. Nō licet. ca. Monachi. De cōſec Diſt 4. Conc Antiſſiodorenſe cap. 25 Cōc. Prou. ſub Adolp. 3. ca Quāuis in cēſuris & Decretis pa. 449 Catechiſ. Conc. Trid. vbi agitur de Patrinis.

Patrinorum curam atq; affinitatem, eorum curas ac onera subleuare.

30. Ne de patrinorum fidei integritate, ac doctrina aliquando dubium esse possit, hæc quæ in fidei professione exigũtur, antequam ad Baptisma procedatur eis proponantur: & priusquam ad suscipiendum baptizandum admittantur, interrogentur nũ in his, quæ ab aduersarijs fidei hac tempestate in controuersiam vocantur, sic credant & sentiant, sicuti à sancta & Catholica Romana Ecclesia, in sacra ac Oecumenica Synodo Tridentina, credẽdum esse, decretũ ac definitum est, atq; nũ in ea fide susceptos suos, pro viribus suis instituere, dirigere ac prouehere velint, & quantũ in se est curare, vt eã vsq; ad extremũ vitę Spiritum constantissimè teneant, confiteantur, doceant, ac prædicent. Quod si facere renuant, eos reijciant, & in eorum locum subrogari alios, ab ijs quorum id curæ est, curent.

Concil. prouinc sub Hermanno 5. parte 7. cap. 11. Concil. prouinc. sub Adol 3 cap Detestanda. in censuris & Decretis pag. 419. b. Synod. anni 1550. in mãdato cuius initium est Quum inter omnia pag. 517. b. Ca. Vos ante omnia de consecrat Dist. 4.

31. Curent præterea Parochi, omni studio ac diligentia, vt quæ in Concilijs Prouincialibus sub Hermanno Quinto Anno 1536. & sub Adolp. tertio, Anno 1549 ac in Synodo Diœcesana Anno 1550. feria quinta post Remigij, sub eodem Adolpho tertio habita, de moderandis atq; abrogandis, in die Baptismatis conuiuijs, epulis, ac cõpotationibus sancita sunt, in vsum ducãtur: vt ne (sicut ferè videre est) immodicis symbolis atq; donarijs, & patrini & baptizatorum parentes consumantur, multoque ære alieno grauẽtur, breui hora inutiler ac prodigè profundẽdo, quo se ac familiam suam, in multa tẽpora, honestissimè alere, ac sustẽtare potuissent. Moneantq; Patrinos, vt quæcunq; susceptos suos docere, ac monere tenentur, non minus sancta conuersatione, ac religiosæ vitę exẽplo, quã verbis ostendant, & Christianã charitatem, temperantiam, modestiam, castitatem, omnemq́ue iustitiam, ab hoc ipso die, nouo quodam vigore, in sua conuersatione commonstrent.

31. Pro-

32. Procuratoris nomine, nemo ad Patrinorum officium admittatur, nisi Regum duntaxat ac Principum legati. Nec vnquam aduocandorũ Patrinorum causa, vltra octauum diem Baptismus differatur. Nam vt humanæ necessitudines sese latius funderẽt, & Christiana charitas ad quãplurimos sese extenderet, faciliusq; ac magis sese in actum proferret, non tam ex cognatis & propinquis, quam ex alijs Patrinos assumendos esse Ecclesia voluit, ideoq; illos nouo affinitatis spiritualis vinculo, & baptizato, & illius patri ac matri arctissimè coniũxit. Doceantur autem Regum & Principum legati se ipsos & nõ Dominos suos quorum nomine venerant, cognationem spiritualem contraxisse, & sponsionis suæ multo magis se, quam Dominos suos, Deo atq; Ecclesiæ debitores esse.

Vide vitam sanctæ Elisabethæ vxoris Lantgrauij à Conrad. minor. conscrip. Stat. Sifrid. cap. 4 pag. 38. b.
Vide Sotum in 4. dist. 42. quæst. 1. art. 2

33. Nec in Patrinorum, nec in parentum gratiam patiantur Parochi, gentilium nomina baptizandis imponi; sed vt sacramentis nomina congruant, ac ea quæ huiusmodi sunt, verè, vt stercora ac stultitia reputentur, quæque Christiani sunt hominis, non sacramento tantum, cæremonijs, ritibus, nudaq; professione, sed nomẽclatura adeoq; re ipsa, & vitæ conuersatione exprimantur: illorum nomina baptizandis imponantur, quorum vitæ exemplo, ad quælibet Christiani hominis officia, quasi manu ducantur quorumq; inuocatione, meritis, patrocinijs, atq; intercessionibus in omnibus animæ ac corporis molestijs superandis plurimum adiuuentur.

Chrysost. Homil. 21. in Genesim.

34. Adulto baptizando æquè ac paruulo Patrinus assistat, qui illum vlterius instituendum, prouehendum, ac custodiendum suscipiat: non tamen Patrinus pro eo, sed ipse Catechumenus ad interrogata respondeat, siquidem ætatem habet.

De cõsecrat. Dist. 4. cap. Cum pro paruulis.

35. Vetus ac religiosa illa consuetudo, qua mulieres confirmata à partu valetudine, cum in publicum prodituræ sunt, antequam alio digrediantur, primum ad Ec-

Dist. 5. cap. si mulier. De purificatione mulie. cap. vnico.

clesiam suam Parochialem se conferunt, vt Deo pro beneficio puerperij agant gratias, eiusq; benedictionem, Sacerdotum intercessione consequantur: præcepto nostro, suaque commẽdatione, atq; exhortatione, in vsum reuocent Parochi, omnesq; concionatores; non quidem muneris aut oblationis gratia; à quo eos animum prorsus liberum, ac alienum gerere volumus; sed solius intuitu pietatis. Mulieres vero quæ ex illicito concubitu pepererunt, tanquam infames ab hac benedictione, repellant, benedictionemq; hanc, ex modo & ritu quem liber ritualis suę Diœcesis præscribit, soli Pastores eorũq; Vicarij faciant; Religiosi autem alijq; Sacerdotes, quibus pastoralis cura non incumbit, sub pœna suspensionis eam ne facere præsumant.

DE CONFIRMATIONIS SACRAMENTO.

1\.

Concil prouinc sub Hermãno 5. parte 7. cap. 8. Adolp. 3 in his quæ ab hereseos insinuatis inquirẽda sunt. §. 17. 18. 19. pag. 503. a b. cap. 1 & 2 De cõsecrat Dist. 5. Vrbanus PP. in epistola ad omnes Christianos. Melchiades PP. ad Hisp. Episcopos. Concil. Florent.

QVanquam collatio Sacramenti Confirmationis Episcoporum sit, non prorsus tamen ab eius tractatione abstinere debent Pastores alijq; Sacerdotes. Nam cũ ad excitandos, erigendos ac confirmandos Christi fidelium animos, à Christo Domino fuerit institutum, vt aduersus omnes carnis, mundi, & Diaboli, impetus, atq; insidias imperterriti, magnaq; animi constantia persistãt; & fidem suam, non solum nunquam erubescant; sed in ipsis opprobrijs, irrisionibus, persecutionibus, ad extremum vitæ Spiritum, alacriter, magnaq; in Deum fiducia, & charitate confiteantur; adeo vt animi virtus, ipsis iniurijs, vexationibus, & persecutionibus, suis efflorescat, augustior atq; robustior fiat: opus sane nunc est, vt Episcopi, Pastores, atq; omnes Concionatores, eo maiori diligentia, sollicitudine, ac zelo in explicatione, ac cõmendatione huius Sacramenti nunc versentur; quod videant, multos hac tẽpestate illud contẽnere, atq; alios, eo quod huius Sacramenti gratia confirmati non sint

eiusue

eiusue virtutem in se non exsuscitent, in persecutionibus, sannis, opprobrijs, derisionibus, ac vel per solā quotidianam cum hæreticis vitæ consuetudinem, fidem suam erubescere; eamq; ex leuissima causa, ac vbi opus non est, tegere; falsitatem, iniquitate maxima, prę se ferre; atq; dum prudenter agere volunt, & hominibus in omnibus placere; sensim à vera ac Catholica fide deficere; & pro confessione nominis Christi, fideiq; ac religionis Christianæ; portare per simulationem, & consensum charactěrem bestiæ in dextera manu sua, & in frontibus suis. *Apoc. 14.*

2. Quare licet Sacramentum hoc omnibus ad salutem absolutè necessarium non sit; grauiter tamen illos delinquere omnes intelligant, quicunque solliciti non sunt, eamue curam, quam possunt, non adhibent, ne vel sibi, vel ijs quorum curam gerunt; cum ad annos discretionis peruenerint, non desit: multo autem grauius eos peccare, qui illud per contemptum negligunt. Nec inexcusabiles sunt Episcopi, eorumq; Suffraganei, qui ad cōfirmandos Christianos, Diœcesin suam, vt veros Pastores decet, per interualla non obeunt, & ad confessionem nominis Christi isto periculoso tempore, subditos suos, hisce militiæ Christianæ indumentis, insignijs ac Sacramentis, nec animant, nec armant. Maximè quia (sicut persuasum nobis est) innumera fidelium turba non deesset, quæ illud religiosè maximoque cum desiderio ac fructu susciperet, si esset qui eam, ad desiderandum & suscipiendum dignè hoc Sacramentum, cœlesti doctrinæ erudiret; quique illud in locis habitationis eorum administraret. Rogamus itaq; in Domino Episcopos ac Suffraganeos omnes, & obtestatione diuini iudicij hortamur, vt ne hac in parte muneri suo desint, & aliquot antè diebus, qua parte Diœcesim suam obituri sunt, singulos Pastores de aduentu suo faciant certiores. Monemus similiter Pastores omnes, vt cum huius rei gratia Episcopum suum eiusúe Suffraganeum, ad Parochias suas

Clemēs PP. ep. 4. ad Discipulos suos, Iulium & Iulianum.

Conc. Laodicense cap. 48.

ventu-

venturum intellexerint, de omnibus quæ in Catechismo Concilij Tridentini,& in Concilio Prouinciali sub Hermanno Quinto, parte 7. cap. 8. 9. 10. 11. ac 12. & quæ ab Adolp. 3. in synodo Diœcesana Anno 1550. feria 3. post S. Matthiæ habita, atq; in præparatione ad visitationem; nec nō & illa, quæ cap. 5. statutorum Sifridi de Sacramento Confirmationis exposita, sancita, & recensita sunt; pro credito sibi talento, populum suum instruant, & ad illud magno cum desiderio ac fructu suscipendum, cohortationibus & documentis eum præparent atque disponant.

Pag. 466. a. 475. a

Pag. 38.

3. Inter alia publicè coram omnibus hæc doceant, hortentur,& pro suo munere, ac officio curent:

Concil. prouinc. sub Hermanno 5. par. 7. ca. 10. Statut. Sifrid c. 5. pag 38. c. d.

4. Vt non alij Episcopo confirmandi sistantur, quā qui distinctè sciant orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, ac Symbolum Apostolorum,& qui iam vsū rationis habeant. Quod cum communiter septimo aut octauo ætatis anno accidere solet; ideò hæc ætas præuenienda non est, nisi aut sapientia ætatem superaret, aut imminens persecutio, aliud Episcopi iudicio faciendum suaderet.

** Ibid Conc. Aurelianense ca. 3. cap. Vt ieiuni. De consecr. Dist. 5. Cōcil prouinc. sub Hermā. 5. parte 7. cap. 9.*

5. * Vt adulti & qui peccare possunt, ne gratiæ Spiritus Sancti ponant obicem, peccata sua prius cōfiteantur, atque ieiuni accedant,& pijs desiderijs, alijsq; dignis pœnitentiæ fructibus, ac pietatis operibus, Deo appropinquēt.

† Stat. Sifrid. cap. 5. pag. 38. c. d.

6. † Vt omnes, ad reuerentiam Sacramenti, lota ac mūda facie, fronteq; crinibus non impedita, sese confirmandos sistant.

De cōsecrat. Dist. 4. cap. Non plures ca. in Catechismo, & ca In Baptismate

Supra tit. De bap §. 29.

7. Vt Patrinus non assumatur nisi vnus, qui confirmatus sit, ętate si non confirmando maior, saltē nec minor; alius ab eo, nisi cogat necessitas, qui confirmandum ad Baptismum susceperat; & qui aliàs iuxta Decretum nostrum, quod præcedenti, titulo posuimus, ad Baptismum adhiberi posset. Quod, vt & alia omnia, quæ de Patrinis ibidem constituimus, etiam hîc locū habere

bere volumus;ac populo annunciari, inter Patrinum & confirmatum, Confirmatique Patrem & Matrem, eam nasci spiritualem affinitatem, qua;vt de Baptismo dictũ est,& contrahendum Matrimonium impediatur,& cõtractum dirimatur.

Conc. Trid. sess. 24. ca. 2. Reform. matrim.

8. Vt Patrinus eiusdem sexus deligatur, cuius est confirmandus.

9. Vt quilibet confirmandus, eiusue Patrinus vittam lineam adferat,nouam & mundam,trium digitorum latitudinis,ac longitudinis sufficientis;quã Patrinus fronti,& capiti confirmati, ad reuerẽtiam Chrismatis circũliget,ac confirmatus triduò gestet;quo peracto à Pastore, eiusue Vicario aut Sacellano soluetur, illiusq; extremitatibus,locus consignationis defricabitur,ac comburenda in sacros cineres, ad diem cinerum,loco seruabitur honesto.

Stat. Sifid. cap. 4.

10. Vt parentes ac Patrini confirmatis filijs suis sæpè in memoriam reuocent,quando,à quo,& vbi fuerint cõfirmati;cum vt hanc gratiæ perfectionem,quam hoc Sacramento acceperunt,non in otio detineant, & sine vsura,ad maiorem damnationem suam,in terram fodiant; tum,vt ne iterato (quod graue sacrilegium foret) Sacramentum hoc suscipiant. Quod ne facilè contingere queat, & vt affinitate Spirituali constare possit; si aliquãdo de ea aliqui dubitarent; Parochi confirmatorum,ac parentum eorum, & Patrinorum nomina, in peculiari libro conscribent, iuxta formam titulo de Pastoribus à nobis præscriptam.

Ibidem.

Ca. Dictum est & cap. De homine. De consecr. dist. 5. Greg. PP. epist. 31. libr. 2. Greg. PP. 3. epist. 4. Nam de homine ets

11. Vt confirmati ab Ecclesia non discedant nisi percepta Episcopali benedictione, qua Episcopus peracto Confirmationis ministerio benedicere omnibus consueuit.

12. Si qui adulti vbi de aduentu Episcopi,& Sacramenti Confirmationis administratione publicè constabat, sine legitima causa confirmati non fuerint; quamdiu

Adolp. 3. in Synod. Diœce. anno 1550. feria 3. post

S. Matthia habis pag. 466. a. & in preparatorijs ad visitatione pag. 475 a.

Ecclesiæ non satis fecerint, à sacra Communione repellantur.

DE SANCTISSIMO SACRÆ EVCHARISTIAE SACRAMENTO.

Concil. Trident sess. 13. ca. 1. 2. 3 4 5. &c.

1\. QVoniam Catholicæ Ecclesiæ fides est, statim post cõsecrationem verum Domini nostri Iesu Christi corpus, verumq; eius sanguinem, sub panis & vini speciebus, vna cum ipsius anima & Diuinitate existere; & quoadusq; species perdurãt, sub illis perseuerare; nullus dubitandi locus relinquitur, quin pro more in Catholica Ecclesia sẽper recepto, omnis latriæ cultus, qui ipso Christo Redemptori nostro, Omnipotenti, viuo ac vero Deo debetur; huic sanctissimo Sacramento, omni tempore ac loco ab omnibus debeatur. Verùm cum partim per colluuiem diuersissimarũ hæresium (quæ omnes in hoc potissimum à præcursoribus Antechristi exuscitatæ videntur, vt Christum Dominum in hoc Sacramento quàm plurimis in ruinam & offendiculum ponãt, eiusque verbis, potentiæ, ac maiestati, quantum possunt diabolica malitia detrahant) multi ab hac fide defecerint, & seducti sint, pluresq; in ea vacillent: partim per socordiam, ac summam negligentiam, plurimi fidem suam non exerceant; nec moribus alijsq; significationibus cõmonstrent; & perinde ac si nullam fidem haberent, sacrã Eucharistiam, in omni actione ac conuersatione sua, ceu rem prophanam habeant: diligentissimè à Pastoribus, alijsq; diuini verbi Prędicatoribus, ea omnia tractãda, explicanda, ac frequenter inculcanda sunt, quæ ad exuscitandam hanc fidem, in Catechismo Romano tractanda & explicanda proponuntur; currentq; vt omnes & ex diuinis instructionibus, & ex probatis historijs intelligant, cum ob aliàs, tum vel ob hanc maximè causam,

1. Regum. 4. 5. 6 & 7. 2. Regum. 6. 1. Corr. 11. Vide Molanum lib. 2.

sam, Deum grauissimè offendi, & varias calamitates in populum immittere, quod non omni qua par est, deuotione, honore, reuerentia, atque adoratione, in hoc Sacramento colatur, atque adoretur; & quod multi fidem, quā de hoc Sacramento habuerunt, hęreticè reiecerint, multiq; eandem non probent habere in notitia; qui nec Deū ob hoc glorificāt, nec gratias agunt, quemadmodū facerent, si in eis fides viueret, & quod sensus non capiunt, vigore suo dijudicando præstaret.

De Cauteliis cap 13. & collat. Tilmā Bredēbachij. lib. 1. cap. 8. 9. 12. etc.

2. Ea porrò quæ in generalibus & Prouincialibus Cōcilijs, ac Synodalibus constitutionibus, ad cultum, venerationem, ac maiestatem Sanctissimi huius Sacramenti sancita sunt, Ecclesiarum Prælati, alijq; Cleri & populi Rectores, memores officij atq; vocationis suæ, in vsum ducant; & tanquam de his omnibus districtam Deo reddituri rationem; nihil muneris in illis, & his præcipuè quæ sequuntur, exequendis, intermittant.

Ca. sane. De celebratione missarum.

DE CVSTODIA SACROSANCTAE Eucharistiæ.

3. Sacrosancta Eucharistia, nec adorationis causa, nec in gratiam infirmorum seruetur alibi quam loco sacro; in Ecclesijs nimirum Parochialibus, vel alijs quibus animarum cura annexa est.

4. Si quando tempore persecutionis, vbi omnia sacra loca, aut prophanata fuerint, aut hostium inuasionibus exposita, in vsum ęgrotorum, in priuatis domibus Sancta Eucharistia asseruanda erit: id fiat consilio & cōsensu Ordinarij. Nunquam tamen talis ac tantus thesaurus Fœminæ, licet deuotissimæ & pijssimę aut hominibus sæcularibus credatur.

Cap. Peruenit. De consf. Dist. 2.

5. Tabernaculum siue sacrarium, in quo Sacramentum corporis Christi, dictis de causis in Ecclesijs seruatur, sit firmum, splendidum; ac pro cuiusque Ecclesiæ facultatibus, intrinsecus & extrinsecus, ita decēter & magnificè

Cap Sanè. De celebrat. Missarum. Conc. proui. sub Herman

mo 5. parte 7. ca. 16. Adol. 3. in his quæ à Decanis & Pastorib. inquirenda sunt § 31. pag. 48 C. 1.

nificè exornatum; vt & signum sit præclaræ fidei, deuotionis, ac pietatis illorum, qui illud curant, & earundem virtutum incitamētum, his qui adorationis causa ad illud conueniunt. Sit quoq; loco eminenti, conspicuo, omniumq; oculis exposito, & ad adorandum sine vllo impedimento, congruētissimo: qui nec humiditate aliqua sacris hostijs incommodet; nec, quod istac crebrò transeundi necessitas sit, per frequentem ac indecorum transitū; aut diuinum honorem imminuat, aut piam adorantium animi intentionem relaxet.

6. Accessus ad illud facilis sit, vt Sacerdos & sine labore, & sine irreuerentia, ostiolum eius aperire & claudere; tabernaculum minus, aut sacros calices, cum sacris hostijs inde promere; & in illud reponere, sine vlla molestia aut difficultate possit.

Statut. Hermanni 4. §. 23. pag. 274.

7. Claues sancti huius tabernaculi non solus custos habeat, quod sub excommunicationis pœna ab Herm. quarto, vetitum fuit: sed in Ecclesijs parochialibus solus Pastor, eiusq; Vicarij: in Ecclesijs autem Cathedralibus & Collegiatis (nisi statuta, vel vetusta consuetudo aliū Sacerdotem nominauerit) ipse prælatus & Sacerdos ille, cuius est per hebdomadam Missam conuentualem, & per horas Canonicas capitula, & collectas cantare: diligentissimeq; hi curent, vt illud semper clausum sit, nec vlla vnquam Sacramento iniuria fiat.

Statut. Sifri. ca. 7 pa. 41. b.

8. Si quis Eucharistiæ custos eam incautè reliquerit; tribus mensibus iuxta sacrorum Canonum sanctiones, ab officio suspendatur: & si per eius incuriam aut negligentiam, grauior Sacramento facta fuerit iniuria: pro modo culpæ grauiori, etiam subiaceat pœnæ.

Cap. Quibene De cons. Dist 2. et ca. 1. De custodia Eucharistiæ.

9. In quacunque Ecclesia, tam regularium quam sæcularium, siue in pagis, siue in ciuitatibus, sacra Eucharistia seruatur; nocte ac die, perpetuo ante eam lumen ardeat; in signum atque incitamentum fidei atque deuotionis, quæ nunquam extinguantur, sed quotidie maiora in-

Cap. Sane. De celebr. Missarum. Adol. 3. in his quæ à Decanis & Pastoribus

ra intrementa accipiant. *Interroganda sunt. §. 30. pag. 486 a.*

10. *Omnia sacra vasa, quæ vel ad ostensionem, deportationem, vel ad custodiam S. Eucharistiæ seruiunt; vt sunt tabernacula, ostensoria, monstrantiæ, arculę, calices, & pixides; si argentea, aurea, vel inaurata sint; quotannis minimũ semel, ad festum nimirũ Paschæ intrinsecus & extrinsecus mundentur, & splendori suo restituãtur: si propter Ecclesiæ paupertatẽ, vel direptionũ pericula fuerint stannea, singulis mensibus diligentissimè defricentur. Aenea autẽ, vitrea, lignea, & cuiuscunq; alterius materiæ, nullum ex sacrorum Canonum definitione, in hisce sacris vsibus locum habeant. ** Vide supra tit. De custodibus artic. Ampullas & sequent. pag. 356. Cap Vasa ea. Vt calix. De consecra. Dist. 1.*

11. Pixis aut calix, in quo corpus Dominicum asseruatur, nitidissimo panno lineo aut corporali, ab Episcopo vel alio, qui hanc benedicendi potestatem habet, benedicto intrinsecus vestiatur; vt fragmẽta, quæ à sacris hostijs soluuntur, potius huic panno adhæreant, quam sacris hostijs, vnde facilè in administratione decidere possent. Nunquam tamen corpus Domini in solo linteo extra clausam pixidem, aut transportetur aut custodiatur; & pixidis aut calicis cooperculum fibulis, aut quouis alio modo pixidi, aut calici ita inhæreat, vt etiamsi, quod absit, calix aut pixis aliquando ex manu excideret, casu tamen non aperiretur. *Statut. Sift. cap 7. pag. 40. d. 41. a.*

12. Sacro calici, pixidi, ciborio, seu cuicunq; alij vasculo, in quo sacrosancta Eucharistia conseruatur; tam in tabernaculo seu sacrario cui includitur, quam dum ad excitandam magis populi deuotionem, super altare exponitur, semper consecratum ac mundum corporale sit substratum.

13. Omni die Dominico, & frequentius si opus fuerit, in Ecclesijs parochialibus, alijsq; quibus animarum cura annexa est, tot hostiæ consecrentur, quot Pastor, aut alius Ecclesiæ rector, animarum curam habens, pro ægrotantium numero, per septimanam sufficere posse iudica-

bit;easq́; quę post septimanam superfuerint, aut communicātibus distribui eodem die curet, aut in sacrificio missæ, à Sacerdote sacrificante, vnà cum minutissimis fragmētorum particulis, quæ linteo corporalis in pixide aut calice inhærebant; ante ablutionem seu purificationem sumi: diligentissimeq́; caueat, vt ne aut recens consecratis hostijs, aliquæ octo, vel pluribus diebus citius consecratæ misceantur; aut in vasculum aut pixidem mittantur, non mundatam à fragmentorum veterum hostiarum particulis.

Stat. Sifrid. ca.7.pa.41.b. Conc. prou. sub Herm 5. par.7.ca 16.

*Huc spectat ca.2.3.5.7. et 8. sess 13 Cōc. Trid & cap. 14.18 19.20. 21. et 22 par 7. Cōc. prou. sub Herm. 5. et quæ habet Catech. Romanu, De Eucharistia. versu. Et ne forte aliquis & D. Chrisost. Homil 60 ad pop. Antioch. & D. Grego. Hom 36. in Euang. quæ leguntur infra c. octauam corporis Christi in vsu Rom.

DE SACRA COMMVNIONE ET SACRAE *Eucharistiæ administratione.*

14. *Omnis Parochus & diuini verbi Prędicator, omni studio & diligētia adeoq́; omnibus modis, omnes & singulos, qui Christiano nomine censentur, excitent; vt magno cum desiderio, animique deuotione, ac omnimoda præparatione, viuificum ac salutare corpus Domini frequenter percipiant: eosque instruant & moneāt, vt post eius perceptionem ceu noui homines, ac nouo Sacramenti vigore confortati, ita vitam in omni sermone, actione & conuersatione sua instituant; vt par est eos facere, qui Spiritum Christi acceperunt, eiusq́; carne & sanguine idcirco pasti sunt, vt illi interioris & exterioris hominis conformitate, simillimi fiant.

Ephes.4.

15.† Ne facilè ad S. Eucharistiā indignus aliquis accedat, obseruari volumus Constitutionem Synodi Diœcesanę, Anno 1549. 2. Oct. sub Adol. 3. habitę, qua vetitū est, ne Monachi, aut alius quisq̄, (nisi à Sede Apost. priuilegiatus existat) alienū parochianū, sine sui Parochi cōsensu sciēter cōmunicent, sub pœnis Canonū ipso facto incurrendis.

† In Sta. Ado. pa 462 b. Stat Sifr. ca. 7. pa. 41. c. Cap. Religiosi. De priu. in Clem. cap. 20 Cōc prou. sub Henrico habiti Anno 1310. pa. 82. c.

16. *Parochus aūt neminē ad sacra hęc mysteria admittat; cuius conscientia aut sibi aut illi, cui hoc iudicium seu examen, sine periculo salutis suæ credere audet, per confessionem explorata aut probata non sit. Et ne quis mentiendo fraudem facere possit: hi qui se alijs confessos esse

*Cōc. pro. sub Herm 5. par.

esse dicunt, si noti non sint, manu Confessarij sui, de facta confessione & obtenta absolutione Parocho suo fidem faciant, ac nihilominus Parochus eos examinet in his, de quibus caput vigesimum partis septimæ Concilij Prouincialis sub Hermanno Quinto habiti, eos examinandos esse censuit.

7.c 19. et 20. Conc prou. sub Adol 3. in cēsuris & Decr. ca. Per latū est in Concilū multos pa. 455. a.

17. Examinet in primis eos:

[1] An firmiter credant, firmaque fide dijudicent atq; discernant, sub quauis specie panis & vini; & sub quauis speciei etiā minima parte, esse totū & integrum Christum Deum viuum & verum; nihilq; panis & vini post consecrationem esse reliquum, sed sola accidentia?

Stat. Sifr. ca. 7. pa. 41. b. Conci. Trid. sess. 13 ca. 3.

[2] An cum proximis pacem habeant, eosque ex animo diligant? *Matth. 5.*

[3] An sciant eos indignè, & ideò in mortem & condemnationem suam, viuificam ac salutarem Eucharistiam sumere (quantumcunque etiam sibi contriti videantur) qui cum peccati mortalis conscientia, habita confessoris copia, sine Sacramentali confessione communicant?

Conci. Trid. ibi. 30. & canon. 11.

[4] An ad gustandum spirituales hasce delitias, famem, ac desiderium aliquod in se sentiant?

Chrisost. Homil. 83 in Matth. et Co ad pop Antiochenum.

18. Vbi in hisce satisfecerint, aut si in aliquibus instructione egeant, eos in illis vel ex tempore, vel per certa tēporis interualla instruxerit; docebit præterea eos, si iudicauerit necessarium; qua intentione quoue fine huc accedendum sit, & cętera quæ ad animi & corporis puritatem, humilitatem atque reuerentiam, requiruntur.

19. Eos qui matrimonij vinculis ligati sunt, hortabitur; vt ad reuerentiam Sacramenti, & quò orationibus melius vacare possint; ac facilius quod postulant impetrare, à commixtione carnali, aliquot diebus ante S. Communionem abstineant.

Exodi 19. 1 Regum 21. Ioël. 2. 1. Corinth. 7. cap. Omnis homo. *De consecrat. Dist. 2* Hieron. *in Apolog. ad Pammach. pro libris aduersus Iouinianum. Vide Magist. senten. lib. 4. Distinct. 31. §. H. I. Dist. 32. §. c. d.*

20. Omnes

20. Omnes moneat:

Vt ardentibus orationibus, alijsq; pietatis operibus pro facultatibus & viribus suis ad Deum conuertantur, eique propinquent.

Conc. Trid. sess. 13. ca. 7. & can. 11. Cap. Liquido. De cons. Dist. 2. D. Augusti. ep. 118. ca. 6. Concil. Toletan. 7. can. 1. Concil. Constantiense sess. 13. ca. Presbyter. De cons. Dist. 2.

21. Vt non solum confessione Sacramentali Deo reconciliati; sed & ex præcepto Ecclesiæ ieiuni accedant; ita vt à media nocte antecedentis diei, vsq; ad illud tempus, quo S. Eucharistiam accepturi sunt; nihil omninò aut comederint, aut biberint. Excipitur ab hac lege ægrotantium necessitas, si timeretur, ne per dilationem sine Sacra Communione ex hac vita discederent.

22. Vt pridiè antè Sacram Communionem antequam cubitum vadant, os diligenter abluant; idemque ipso die priusquam ad templum vadant, leuiter faciant; cauendo ne aquam ablutionis transglutiant. Si tamen casu inter colluendum aliquid traiectum fuerit, nisi magna fuerit quantitas, communionem non impediet.

23. Vt vestitus honestus sit, ac modestus, nihil irreuerentiæ, superbiæ, fastus ac vanitatis præ se ferens.

24. Vt omnia arma offensiua, & si commodè possint, etiam defensiua deponant.

25. Vt non stantes vagis oculis, ac impeditis manibus; sed vtroq; genu in terram flexo, oculis ac mēte in sacram hostiam intenta, iunctisque ante pectus manibus, suppliciter sese ad locum Communionis, & reuerēter componant.

26. Vt huc accedant, & hinc recedant non festini, ac alios qui præcesserant præcedendo offendentes; aut dum præcedere eos conantur, prementes; sed omni cum modestia, sedatione, ac grauitate: vt omnibus modis animus sibi imperet, nihilque faciat contra rectum ordinem, aut charitatem, vbi ordinis & charitatis, summam decet esse perfectionem.

27. Vt Sacerdote porrigente Sacram Eucharistiam, caput ad eam commodè suscipiendam nonnihil attollant;

lant;os minimum ad latitudinem pollicis honestè aperiant, ac linguam vsque ad inferius labium vltra dentes exerant, vt Sacra hostia sine barbæ & dentium offensione, super eam à Sacerdote imponi possit.

28. Vt in ipso actu susceptionis sanctissimi Sacramenti, nec in his quæ dicta sunt, nec in aliqua alia corporis sui parte se moueant; sed capite, lingua, ac toto reliquo corpore quieti ac immobiles, manū cœlestia dona porrigentis expectent.

29. Vt suscepta sacra Eucharistia, vbi Sacerdos manū suam retraxerit, caput suauiter ac sedatè inclinent, oculos humiliter demittant; cum summa reuerentia, feruētissimo desiderio, cupidissimoq; animo, panem cœlestē, ita vt palatum (quantum fieri potest) non tangat, deglutiant, seque Christo Domino tota voluntate vniant ac conforment.

30. Vt post deglutitam ac transmissam hostiam, sese vino purificent, & reliquias, si forte aliquæ in ore hæserint, vna cum ablutione sumant. Si quis autem acceptā à Sacerdote hostiam studio non transmiserit, sed Diabolico consilio, immaniq; scelere seruauerit, velut Sacrilegus puniatur. *Conc. Tolet. 1. cap. 14.*

31. Vt post purificationem, ad horam aut dimidiam à spuendo caueant, aut si catharri, aut alterius infirmitatis necessitate exspuere citius cogantur; non quidem in terram exspuant vbi conculcetur; sed in parietem, angulum, aut sudariolum, vbi sine aliqua irreuerentia exsiccetur.

32. Vt nisi ægritudo aut corporis infirmitas, vel alia grauissima necessitas impediat, quæ ab audienda Missa excuset; antequam communicent, integrum Missæ Sacrificium audiant; vel ei saltem sacrificio, sub quo administratio fiet, ab initio intersint; & post communionem non minori studio ac sollicitudine, in beneficij accepti meditatione, gratiarum actione, sanctis orationibus, ac *Ca. omnes fideles De consec. Dist. 1.*

pijs desiderijs in templo perseuerent, quoad peractum fuerit diuinum officium, vltimamq; benedictionem, ac dimissionem à Sacerdote acceperint; quàm antè sumptionem faciebant. Imò verò tantò magis ac perfectius hoc tūc faciant, quod eos qui præsentia ac virtute Christi facti sunt robustiores, perfectiora & robustiora opera magis decent.

33 Ne verò Pastores alijque Sacerdotes cogantur aliquando indignos ad sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum admittere, vel illos cum indignatione & turbatione aliqua inde repellere; sed debita constantia suū exequātur officiū: approbantes ea quæ hac de re in Cathechismo Treuirēsi proposita reperimus: hæc quę sequuntur decernimus hominem Christianum absolutione Sacramentali planè indignum facere, & à Sacramento corporis Christi apertè repellere.

1. *Scienter in confessione peccatum aliquod mortale vel circumstantiam necessariò explicandam, aut omninò reticuisse, aut tam obscurè, & cum rei gestæ extenuatione, enarrasse; vt malitiam sacerdos deprehendere nequeat.*

2. *Non quidem de industria: sed supina quadam negligentia, leuiter, & superficie tenus, conscientiæ suæ latebras discußisse, ideoq; nec integrè confessum esse.*

De peccatis admißis non doluisse, ac in posterum, cauere velle, firmiter secum non statuisse.

3. *Ignorare Symbolum Apostolorū, orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Decalogum, & Ecclesiæ præcepta; nec ad discendum paratum se offerre.*

4. *Habere, absq; legitima facultate, libros hæreticos. Qui enim hoc præsumūt excōmunicati sunt, & à Deo eiusq; Ecclesia maledicti.*

5. *Iniustè parta, vel inuenta, domino suo nō restituere: debita cōtra eius cui debentur voluntatē, cū adest facultas, non soluere, famulis ac operarijs, aut tardè aut nullam, aut non integram mercedem pendere; Toto anno vulgaribus quidem, sed grauibus*

pecca-

peccatis consuescere; & circa Pascha consuetudine quadam, & ne videri possint nō Christiani esse, potius quā Dei amore, & odio iniquitatis, ac vitæ melioris desiderio confiteri, atq; in eodem luto hærere per omnem ætatem, nulla vitæ emendatione vnquā secuta, nec conatu vllo proficiendi adhibito.

In huiusmodi primi sunt, quibus lubet in dies singulos, aut certè sæpissimè sacrilego ore Christi vulnera, sacramenta, sanctos & Deum ipsum blasphemijs incessere. 1

Deinde qui ad quodlibet verbum, per Deum, per animam, aut quouis alio iurandi modo iurare non perhorrescunt. 2

Præterea quorum cor, velut abominandum sterquilinium, cōtinuis luxuriæ cogitationibus fœdatur: Quibus annumerandi sunt, qui scurrilibus verbis, etiam innocuæ ætatis pueros nequaquam reueriti, se mutuò absq; fine, quasi tempus fallentes oblectant, quiq; aut secum, aut cum alijs impudicè agendo modum nullum faciunt. 3

Præterea qui ebrietatibus, comessationibus, ludis & otio, non absq; vxoris vel liberorum mœrore & detrimento, tēpus omne transigunt: & si qua lucrātur aut per intemperantiam fœdè absumunt aut stultè vel nequiter prodigunt. 4

Postremò qui festorum, ieiuniorum, debitæ decimarū oblationū; etsi quæ alia Ecclesiæ præcepta sunt, rationē non habēt, nec vt sua cura cōmissi habeāt, curāt. 5

Hos & similes non tam peccata, quàm peccatorum status, communione omninò indignos reddit, in quibus cōcubinatus vel principē locū obtinet. Huiusmodi infelix hominū genus simul atq; confessi fuerint absoluere: præsertim cum si aliàs confiterentur, seriò admoniti non adlaborarunt, vt pro missa emendatio vitæ consequeretur; est animas illorum rectà ad perpetuos inferorum cruciatus deducere, aut ad minimum præsentissimo periculo obijcere.

Hi verò qui nec iniuria nec inueterata malitia, sed humana fragilitate, (sæpius licet & grauiter) interdum in eundem scopulum impingunt; nō solum patienter, & cum doloris è lapsu fraterno orti significatione ferendi, sed et dirigendi, atq; in spem erigendi, viaq; eis commonstranda, qua salua naue & mercibus euadant: ostendenda arma, atq; adeò manibus eorum porrigenda quibus infestis, piratarum machinationibus obuient eosq; deuincant; in eis frequēs Sacramentorum vsus, vel præcipuum locum obtinet.

34. Ne igitur iustę querelę causā prętexere quis possit, aut alteri quā sibi ipsi succēsere; volumus hęc, quò neminē lateāt, in tabula impressa in singulis parochialib⁹ Ecclesijs

loco conſpicuo latinè & Germanicè omnibus proponi; & quotannis imminētibus Natiuitatis & Reſurrectionis Dominicæ feſtis diebus, aut frequentius, de ſuggeſtu populo publicari.

35. In his omnibus maximè erudiantur pueri, aliiq; cum primum communicaturi ſunt, & illi, qui licet frequenter communicauerint, nondum tamen modum rectè communicandi tenent; vel quod in fide & cognitione Sacramentorum non ſint ſatis inſtructi, vel quia moribus, ac exterioris hominis conſtitutione, piè ac reuerenter non ſint compoſiti. Et quandocunq; inſtabit dies, quādo frequens eſſe ſolet, aut eſſe deberet communicantium numerus, præter hæc quæ præſcripſimus, aliqua ex Catechiſmo Romano; & à Cōcionatoribus omnibus, tempore Concionis, & à Paſtoribus tempore ſacræ adminiſtrationis exponantur, quæ ad confirmandā fidem, ad excitandam actualem deuotionem, deſiderium & reuerentiam, quæq; ad vberrimorum fructuum, ſeu ad vtilitatis & neceſſitatis ſanctæ Cōmunionis cognitionem pro tempore, loco, & ratione auditorij dicēda magis in Domino videbuntur.

36. In pueris admittendis vt præpropera feſtinatio vituperanda eſt, ſi ad ſacram Dominici corporis menſam accedere permittantur, antequam iudicium diſcretionis, & guſtum huius admirabilis Sacramēti acceperint, panemque hunc cœleſtem, à communi pane diſcernere poſſint; vel priuſquam in alijs, quæ ad dignam præparationem neceſſaria ſunt, ritè fuerint inſtructi: ita vehementer reprehendimus, parentum, curatorum, herorū, Præceptorum, Paſtorum, ac Confeſſariorū negligentiā, qui liberos, pupillos, minores, famulos, ancillas, diſcipulos, ac filios ſpirituales, alioſq; quorum curam, ac inſpectionem gerunt, cum ad annos diſcretionis peruenerint, (quod alijs octauo, alijs 12. 13. aut 14. anno accidere ſolet) in his quæ ad dignam præparationem pertinent, non proue-

Cap Dno. 23 quæſt. 4.

prouehunt,& ad participationem cœlestium mysteriorum, eorumq; admirabiles fructus percipiendos non perducunt. Quod ne post hac fiat, Pastores omni studio ac vigilantia caueant.

37. Quoniam, ex præcepto sanctę Matris Ecclesię (quod titulo de Pastoribus quotannis sub festum Paschæ aliquoties publicari iussimus, & aliàs quandocunque dabitur occasio publicandum censemus) omnes & singuli vtriusq; sexus Christi fideles, cum ad annos discretionis peruenerint, sub pœna excommunicationis saltem semel confiteri, & ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum reuerenter suscipere tenentur: vt certo cognosci possit, quinam huius Decreti authoritati non obtemperauerint; à Dominica palmarum vsq; ad Dominicā in albis, nullus ad sacram Communionem admittatur, quin sacræ Communionis tempore; Custodi, Diacono, aut Sacerdoti, (quem in singulis Ecclesijs Parochialibus, commodo loco constitui ad hoc volumus) testimonium, manu Confessarij sui cōsignatum exhibuerit, quo se certo die confessum & absolutum esse, docere possit.

Tit De munere prædicationis artic. Ac initio pag. 288. Concil. Lateranen sub Innocent. 3. cap. 21. cap. Omnes vtriusque sexus. De pœnit & remiss. Concil. Trid. sess. 13. canon 9. & sess. 14. can 8. Adol p 3. in his quæ à Decanis & Pastorib. inquirenda sunt. § 34 pag. 486. b.

38. Quod vt sine molestia fiat, singuli Cōfessarij à Dominica Passionis, vsque ad Dominicam in albis, antequam ad audiendas Confessiones accedant, schedulas testimonij sui in promptu & expeditas habeant; pro numero eorum, quos verisimiliter audituri & absoluturi sunt, ita conscriptas, vt qui illas acceperint, nomina sua, & locū habitationis suę eis inserere, vel inseri ab alijs curare possint, in hanc formam.

Anno 1594. 7. Aprilis; Ego N. Sacellanus N. (vel si alium titulum habeat N) in templo sancti N. audiui & sacramentaliter absolui:....... hîc adijciat, aut adijci curet Confessus nomen suum: Det autem singulis singulas schedulas, nō autem vnam pluribus.

39. Mandamus porrò & in virtute sanctæ obedientiæ,

 omni-

omnibus & ſingulis Confeſſarijs, cuiuſcunque fuerint ordinis aut ſtatus, præcipimus, vt omniũ & ſingulorum, quibus huiuſmodi teſtimonium dederunt, nomina, cognomina, & habitationis locum in codicillis annotẽt, eaque poſtea ex illis in ſchedulis accurratè exſcribant, ac diem & locum factæ confeſſionis, & abſolutionis notent, ſchedulasq; haſce feria 2. poſt Dominicã in albis ſingulis Paſtoribus, quorum ſubditi fuerunt tradant, vt fraudes, quæ tentari poſſunt, facilius manifeſtentur.

40. Curent etiam Parochi vt ſacra Euchariſtia tempore Paſchæ, in ſuis Eccleſijs, vno eodemque tempore ad diuerſa altaria nõ diſtribuatur; vel ſi multitudo & populi frequẽtia cogat, vt duo aut plures Sacerdotes, ſinguli ad ſingula altaria, hęc ſacra dona diſtribuant; iiſdẽ certi inſpectores adſint, qui populũ in ordinem componãt, regant, dirigant, eumq; norint, & obſeruare poſſint, ac Paſtori poſtmodum indicare, in quos cadere poſſet ſuſpicio, quod aut non ſint confeſſi, aut quod nihilominus in peccato mortali hæreant, & in re alicuius momenti, Deo, Eccleſiæ, vel proximo, non ſatisfecerint.

41. Quod ſi Paſtor re diligenter explorata (citra cognitionem in ſacra Confeſſione percepta) quenquam inuenerit in ſtatu vel affectu peccati mortalis communicaſſe; illum ad ſe vocet; & ſi res occulta ſit, priuatum ſeuerè corripiat, & ad contritionem veramq; pœnitẽtiam perducat; ſin autem manifeſta, ipſe quidem nihil paſtoralis officij intermittat, quo peccatoris animum ſaluet, & nihilominus ad Ordinarium vel Officialem referat, vt ad emendationem ſuam, & ad exemplum ac terrorem aliorum puniatur.

42. Non minorem curam habeant de his qui frequenter ad menſam Domini accedunt, & non ſolum diebus Dominicis alijſque feſtis, ſed penè quotidiè, aut alternis diebus communicant, Quod vt non reprehendimus, ſed vel maximè fieri volumus ab his, qui ſic viuunt, vt quotidiè

tidiè corpus Domini accipere mereantur: ita instigãdos aut vrgẽdos quosdã esse, vt id faciant, nõ approbamus. Putamus enim satis esse cuiuis, non Sacerdoti, etiã insigniter pio & religioso, semel atq; iterum in septimana hoc cœlesti pane pasci ac recreari: & hos maximeque eos qui crebrius hac sacra mensa frui cupiunt, diu ac diligenter probandos, & in omnem eorum vitam atq; conuersationem inquirendum, num ea talis sit, quæ in omni externa actione alios ædificet, nihilque quod in communicante reprehensibile sit, quotidiè aut crebrò manifestet, & præcipuè an nihil notabilis irreuerentiæ, statim à communione prę se ferant, vnde colligi possit, quod crebrò cõmunicando, nec Christo vita & moribus magis conformẽtur; nec ipsi mũdo nec mundus ipsis magis displiceat; aut quod virtutum nullã accipiant accessionẽ, nullũq; diuini feruoris incremẽtum; sed quod huc ferantur, vel agẽdi cœca quadam consuetudine; vel vana aut superba magnæ existimationis ambitione; vt præ alijs aliquid esse videantur; vel vt hoc pulcherrimo pallio, aliquam turpitudinem suam contegant; vel deniq; aliquo alio reprehensibili motu.

43. Nullus Laicus, præcipuè si indoctus, minimeque Fœmina, ad sacram Communionem accedere permittatur, qui in eo ipso die, aut pridiè, vel ad summum tertio antè die, si constantis animi fuerit, se per Sacramentum Confessionis Deo reconciliauerit. *Orig. Homil. 2. in Psal. 88.*

44. Pluries eodem die communicare nemini concedatur, neq; enim Laico plus quam Sacerdoti hîc est concedendum; quem sacri Canones felicem prædicant, si vnam Missam dignè celebrare possit. *Ca. Sufficit. De Cõsecrat. Dist. 1. Ca. Consuluisti. De celebr. missarũ.*

45. Qui vixerunt in diuturna peccandi consuetudine, vel aliquot peccatum recens cõmiserunt, licet cõtriti & confessi sint; à sacra tamen Cõmunione, pro prudentia & discretione Confessarij aliquãdiu abstineant, tum ad reuerentiam Sacramenti, tum vt constantia eorum, veraq;

con-

conuersio hac ratione probetur, & communicandi donum magis æstimetur; vtq; à vinculis, nube, ac hebetudine peccati, magis liberati, actuali deuotione, menteq; ac corde puriore, Deo se magis præsentes exhibeat, eiusque gratiæ influxus, omnibus animæ viribus vberius percipiant.

Catechismus Roman.

46. Furiosis & amentibus cum furiunt, aut à pietatis sensu alieni sunt, hoc Sacramentum minimè detur. Cũ autem lucida habentes interualla, suique facti compotes, ex deuotione & pio animi affectu, illud sumere desiderauerint, quin & in fine vitæ insanientibus, si antequã in insaniam inciderent, præ se tulerunt piam & religiosam animi voluntatem (ex Concilij Carthaginiensis Decreto) Eucharistiam administrare licebit, modo periculum vomitionis, vel alterius indignitatis aut incõmodi, nullum timendum sit.

Concil. Carthagin 4. ca. 76. Cap. Si quis in infirmit 26. quæst 6.

47. Energumenis, si pia animi præparatione se dignos fecerint, nequaquam sacra Eucharistia negetur; cum, vt eius virtute muniãtur ab incursu Dæmonum, quo infestantur, tum vt purgentur.

Conc. Arausic. 1. cap. 14.

48. Nec damnatis ad mortem sacra Eucharistia denegãda est: ne tamen aliquid irreuerentiæ Sacramento videatur irrogari, detur ante supplicij diem.

Cap. Quæsitũ. 13 Quæst. 2. ca. Fures. De furtis.

49. *Sacerdos administraturus sanctissimum hoc Sacramentum stola collum circumdet; ac sumpturus etiã vtrumq; humerum. Et cum venerit ad tabernaculum vel altare, vbi pixis aut calix, cum sacris hostijs, quas administraturus est, seruatur, aut expositus est; ad pedes tabernaculi aut altaris sese in genua proijciat, & Deũ suppliciter adoret. Custos verò seu Clericus qui aderit, det tintinnabulo signum, quo populus admoneatur sese similiter in genua prosternere, & ad suscipiẽdam benedictionẽ se præparare. Hoc facto sacerdos surgat, & ambab' manibus ex altari, aut tabernaculo sacrũ calicẽ reuerẽter acci-

*Concilium Vvormat. can. 80. *Ca. Ecclesiastica. Dist. 23.*

accipiat, & ſtans antè medium altaris, vbi Sacramentum hoc diſpenſaturus eſt, verſa facie ad populum, per modum crucis, cum ſacro calice aut pixide, in qua conſecratæ particulæ ſunt, populum conſignet & dicat: *Benedictio Dei Patris Omnipotentis & Filij & Spiritus ſancti, deſcendat ſuper vos & maneat ſemper.* Si tabernaculum ex quo accipiendus ſit calix, aut pixis, ab altari, ex quo Sacramenti huius futura eſt diſpenſatio, alia in templi parte ſitum fuerit, vt nonnihil à tabernaculo digrediendum foret: & antè tabernaculum, populus qui aderit, eo quo dictum eſt modo benedicatur, & antè altare vbi Sacramentum hoc diſpenſandum eſt. Data benedictione calicem ſupra altare reponat, rurſum genua flectat, Deumq; adoret. Tum ſurgens & ſtans ante venerabile Sacramentum, iunctis ante pectus manibus, recitante Cuſtode aut Clerico, audiet Confeſſionem generalem; qua finita, ad cornu Euangelij ſe conuertat ad populum, cumque generali abſolutione abſoluat, dicens: *Miſereatur veſtri Omnipotens &c. Indulgentiam, &c.* Hoc dicto ante venerabile Sacramentum ſeſe iterum in genua demittat, illudque deuotiſſima corporis & animæ adoratione honoret. Mox calicem aut pixidem, in qua ſunt panes benedictionis, omni cum veneratione, ac pietate aperiens, & ſiniſtra calicem, dextera verò benedictum, ac cõſecratum vnum panem ſupra calicem attollens, ita vt minor digitus extremitate ſua, ſupra os calicis quieſcere aut incũbere videatur, clara ac actioni præſenti congrua voce dicat: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*, & conſequenter addat, ac tertiò repetat, *Domine non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum, ſed tantum dic verbo, & ſanabitur anima mea.* Deinde incipiendo diſpenſationem à cornu epiſtolæ; dum vnicuique Sacramentum porrigit, faciat cum ipſo Sacramento ſuper calicem, ante faciem ſuſcipientis ſignum crucis, & dicat: *Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuſtodiat animam tuam in vitam æternam Amen.*

Cum verò venerabile Sacramentum ori suscipientis impositum fuerit, suscipientem manu sua, qua Sacramentum porrexerat, rursum signo crucis consignet, dicens: *Pax tecum.* Quod dum facit, pollicem indici coniunctum teneat; & reliquo administrationis tempore, dum ab vno ad alium procedit, eosdem digitos coniunctos supra calicem sustineat; ne vel minima particula, si quæ fortè ex contactu sacræ hostiæ digitis adhæreret, casu ex eis decidat & pereat. Cui periculo vt, quoad humana prouidentia fieri poterit, occuratur; panes consecrandi sigillatim à Sacerdote mũdentur, & minimæ particulæ, quæ solutè ac infirmiter adhærent abstergãtur. & Sacerdos Sacramentũ hoc multis administrans, vbi semel in orbem ierit ad altare reuersus, digitos supra calicẽ purificet, eũq; peracta communicatione mundet. Porrò communicationis locus ita præparatus sit, vt mũdissimus, & integerrimus pannus lineus communicantium ori substernatur, qui absoluto diuino officio, à Sacerdote aut Diacono inspiciatur, & perlustretur: nimirum vt hinc inde extremitatibus illius à duobus in altum eleuatis, ex lateribus sinuetur, & circa longitudinis medium, instar arcus demittatur, quò ad leuem concussionem, particulæ etiam minimæ, si quę fuerint, in vnum coadunentur, & patena sacra excipiantur.

Origenes Homil. 13. in Exod. D. Augus. libro 50 Homiliar. homil. 26 1. Quæst. 1. Interrog. Stat. Sifrid. cap. 7. pag. 39 d.

50. Quod si nihilominus sacra hostia, aut aliqua eius particula in terram ceciderit, reuerẽter attollatur; locus vbi cecidit, mundo linteamine, vel aliquo honesto vasculo cõtegatur, & finito diuino officio mundetur, ac aliquantulum abradatur, abrasio ac pulueres in sacrarium proijciantur, atq; Sacerdos, cuius negligentia id accidit, Canonicam faciat pœnitentiam.

Cap. Per negligentiam De consecr. Dist. 2. Stat. Sifrid ca. 7 pag. 40. c.

51. Pro purificatione communicantium eorumq; numero ac multitudine, vno aut pluribus locis consistant viri aut adolescentes Clerici, qui purum ac bonum vinum

nũ cõmnicantibus offerant ex vasculis, quę ad hunc solum vsum seruiant, & nec cum sacris calicibus, neque cum domesticis mensarum vasis, formæ habeant affinitatem, aut similitudinem.

52. Contra communem, longinquã, ac piam Catholicę Ecclesiæ consuetudinem, iustissimamq; eius legem, sine Romani Pontificis authoritate, ac Ordinarij cognitione & consensu, nemo sub vtraque Specie sacram Eucharistiam alicui administrare præsumat; etiamsi renuenti ac recusanti hoc facere, mortis immineret periculum, & graue, sed & gloriosum martyrium. Si quis autem Sacerdotum contrauenire huic decreto ausus fuerit, aut Sacerdotem quisquam ad hoc adigere tentauerit, cum Schismaticis ac hæreticis partem habeat, & à corpore Christi, quod est Ecclesia, sit abscissus.

Concil Trid. sess. 21. cap. 1. 2 & 3 & can. 1. 2. & 3 ibid. Concil. prouinc. sub Herman 5. parte 7 cap. 14. Concil. prouinc. sub Adolp 3 in censuris & Decretis cap. Similiter requirimus. *pag* 445 *d.* 446 *a b & cap.* Accepimus Magistratus. *pag* 453 *b c. Synod. Dioecesan. Anno* 1548. 2. *Octob. habita in mandato quod incipit.* Volentes tranquillitati. *pag.* 417.

53. Sed nec in extrema quidem necessitate, quisquam ab Hæretico aut Schismatico Communionem accipiat, (quamuis Baptismum accipere possit) nisi eorundem voluerit esse socius, ac ipsis Sacramentorum symbolis cum ijs colligari, ac vnum re ipsa corpus effici, cum quibus in Sacramentis, ac precationibus communicat.

54. Communicatis omnibus, si extra aut post Sacrificium facta fuerit communicatio, dicat Sacerdos orationem de venerabili Sacramento, *Deus qui nobis sub Sacramento mirabili &c.* cum suis versiculis: claudat pixidem, in qua consecratæ particulæ supersunt; genua flectat, & Deum in Sacramento adoret; ac vertens se ad populum, vnà cum sacra pixide ei diuinam benedictionem impertiatur. Deindè Sacramentum sanctè reponat, eoque reposito, rursum illud adorando genua flectat. Quem modum in accessu & recessu ad sanctissimum Sacramentũ, eiusq; administratione semper obseruet.

Num 16. D. Cyprian De Simplicitate Prælatorum D. Aug. De Baptismo cõtra Donat. c. 2. Vide Euse. libr. 6. histo. Ecclesiastic. cap. 2. Basil. Epist. 69. D. Augu. cont. epist. fundament. cap. 3.

Cap. Tribus gradibus De consecrat. Dist. 2.

55. Si in templo vbi consecratio & administratio S. Eucharistiæ facta est, corpus Christi reseruari non soleat, pluresque particulæ consecratæ fuerint, quam fuerunt communicantes (quod studiosè caueri volumus) particulam aut particulas consecratas, quæ superfuerunt, Sacerdos antè ablutionem & purificationem suã, innouato deuotionis affectu, reuerenter ipsemet sumat. Quod vt facere possit, statim post sumptionem sacri calicis, antequam vlterius in Missa progrediatur, communicationem incipiat.

DE DEPORTATIONE SACRAMENTI *huius ad Infirmos.*

Statut Sifrid cap. 7 pag. 40 d.

56. Cum ægrotus Sacramentum corporis Christi ad se deferendum desiderauerit; confessionem suam (quando fieri poterit) fecerit, antequam ad eum Sacramentum perferatur.

Ca. 1 De celebratione Missarum.

57. Si qui in infirmitate sua ad petenda & percipienda salutis suæ Sacramenta tardiores fuerint, aut negligentiores: eos Pastores ad eadem petenda, & percipienda, docendo, hortando, monendo, oportunè, importunè inducant omnesque infirmos quos habent, etiam non vocati, frequenter visitent; eos consolentur, ad patientiam animent & vt de rebus suis piè disponendis, tempori cogitent; seque quo se totos Deo commendare atque resignare possint, ab omni distrahente cura liberent; atq; omninò ab omni superstitione, quàm superstitiosi, ad euadendam vel superandam morbi molestiam ac difficultatem suggerere possint, abstineant; moneant, & hortentur. Et cùm anima sit multò pretiosior corpore, etiam medicis in memoriam reuocent: sub pœna anathematis prohibitum eis esse, ne quis eorum pro corporali salute aliquid ægroto suadeat, quod in periculum animæ conuertatur.

58. Vt cognoscant Pastores quosnam & quot ægros visitan-

viſitandos habeant; omnibus Parochianis ſuis iniungant, vt de infirmitate coniunctorum, familiarium, ac domeſticorum ſuorum, ſe certiores faciant; & Medicos omnes admoneant, vt ex præcepto Innocentij tertij, & Pij Quinti, ac ſolemni iuramento ſuo, cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipſos antè omnia moneant, vt idoneo Confeſſori omnia peccata ſua, iuxta ritum S. Romanæ Eccleſiæ confiteantur; neque tertio die vlterius eos viſitent, niſi longius tempus infirmo Confeſſor, ob aliquam rationabilem cauſam conceſſerit, & eis, per fidem Confeſſoris, in ſcriptis factam, conſtiterit, quod infirmi, vt præmittitur peccata ſua confeſſi fuerint. Quod ſi hac ratione ne quidquam ab ægroto obtentum fuerit, rogentur prætereà & moneantur coniuncti, ac omnes familiares & domeſtici infirmi, vt illum ad cõfeſſionem peccatorum ſuorum ſuadeant & inducant.

Concil. Lateranen ſub Innocentio 3. cap 22. Cap Cum infirmitas De penit. & remiſſ. Pius Quintus in in Conſtitutione, quæ incipit. Supra gregem Dominicũ &c. Data Romæ ad S. Petrum 8. Martij 1586. Pont: ſui Anno. 1.

59. Priuſquam Paſtor ſeſe componat, vt S. Euchariſtiam ad ęgrotum perferat, exploratum habeat: an ęgrotus ieiunius ſit; An non ieiuno periculum ſit expectare, tanto temporis interuallo, vt ieiunus cenſeri poſset? An non patiatur vomitum? An nihil aliud ſit, ob quod, vel cum indignitate, aut ſcandalo, vel re infecta redeundum eſſet? Et ſi qui faciles fuerint, vt per infirmitatem nimiam, aut vomitus alteriusque incommodi periculum, ſe à Sacramenti ſuſceptione excuſatos haberi voluerint; diligenter inquirat, ac inueſtiget, num re vera, vt præ ſe ferunt, res ſeſe habeat; ne quiſquam ob Sacramenti horrorem, huiuſmodi prętextũ, ad damnationem ſuam fingat.

60. Si quando per vomitum, aut traijciendi difficultatem, aut quamuis aliam cauſam ſteterit, quo minus ægrotus, corpus Chriſti Sacramentaliter ſumere tutò poſſit; doceat eum Parochus qua nam ratione illud Spiritualiter ſumat, eiusq; fructum & magnam vtilitatem percipiat; nimirum vt fide viua, quæ per dilectionẽ ope-

Conc. Trid. ſeſſ. 13. can. 8.

Cap. Quis De consecra. Dist. 2. ratur, incensus, desiderium ac votum habeat, cœlestem illum panē comedendi, illiusq; virtute innouari, recreari, ac confortari percupiat. Quò referri potest illud D. Ca. Qui 26. quest. 6. De consecr. Dist. 2. ca. Presb. Augustini: *Crede, & manducasti*. Caueat tamen Sacerdos ne ægrotus leui de causa, sine reali huius Sacramenti perceptione moriatur.

61. Sacerdos augustissimum Sacramentum ad ægrotos perferens, decenter & reuerenter superpelliceo vestitus sit, ac stola circumdatus: & custos superpelliceo indutus, lumen & aquam benedictam, cum aspergillo præferat; ac tintinnabuli sonitu populum sui moneat officij; tum vt ad adorandum Sacramentum concurrat, illudque comitatu suo honoret; tum vt orationibus suis (quemadmodum sibi fieri cuperet) laborantem infirmum iuuet.

62. Tam Sacerdos, qui panem Angelorum, & pretium humani generis manibus gestat; quā custos, alijq; qui comitantur; toto itinere, nisi inclementia cœli, aut corporis infirmitas prohibeat; capite aperto procedant; à fabulis & vaga, & vana oculorum iactatione, & inconstātia abstineant; suaq; grauitate, pietate, ac reuerentia, alios omnes quotquot obuiam habuerint, ad deuotionē permoueant.

Stat. Sifrid. ca. 7. pa. 40. d 63. Sacerdos neminē in via agnoscat, aut salutet; sed totus in orationibus sit; & vel psal. pœnitētiales, vel hymnos de venerabili Sacramento Hymnum DD. Ambrosij & Augustini: *Te Deum laudamus*. Canticum trium puerorum, *Benedicite omnia opera Domini, Domino*: aliasue preces pias, aut clara voce alternatim cum Custode, alijsque comitantibus; aut solus & tacitè, prout ei in Domino videbitur, eundo & redeundo recitet, piaque ac deuota mēte petractet.

D. August. in psalm. 88. 64. Qui admirabili sāctissimoq; huic Sacramēto obuiā venerint, aut quos illud in via offēderit; mox vbi potuerint oculos in illud figere, ac Sacerdotē, aliosq; qui ei honoris, fidei, & deuotionis causa adsūt, intueri; sese ad exaltandum

altandū Deū,& ad adorādum ſcabellum pedum eius humiliēt; & flexis in terram genibus, Chriſtum Dominum ac redemptorem ſuum, toto corde ac corpore adorent. Si equites fuerint, ex equis deſcendere, ac in terram procidere, vnaq; cum Magis, alijsque Chriſtianis Principibus, qui id frequenter feciſſe leguntur; ſumma cum humilitate Chriſtum adorare, non vile, aut ſordidum; ſed pro fidei ſuæ deuotione ac profeſsione, verè glorioſum vereq; Chriſtianum arbitrentur. Si quis autem corā hominibus Chriſtū erubuerit, aut in genua non prociderit, ſeu debito honore non adorauerit; moneant illū qui Sacerdotem deducunt; & ſi ex contemptu id eum facere animaduerterint, ad eum deferant, cui hanc impietatem, ac Catholicæ religionis iniuriam corrigere, ac punire ex officio incumbit; cogaturq; inter alia, ad honorem Sacramenti, quod inhonorauerat, aliquid præſtare.

Mat 2. Chriſoſt. hom. 24. in priorē ad Corint. Ca. Sanc. De celebratione Miſſæ ñ. Statut Sifrid. c. 7 pag. 41. b.

65. Cum admodum indecens, indignum, irreligioſum, atq; ſcandaloſum ſit; quod ſolus Sacerdos cum præeunte cuſtode, nullis, aut paucisſimis alijs comitantibus, ad ægros Sacramentum hoc perferat; ſæpe ex noſtra hac ſanctione populum moneant Parochi, ac Concionatores, vt maiorum ſuorum exemplo, fide & pietate, fidem ac pietatem ſuam in Deum hic exerceant; eumque Chriſto Domino ac redemptori ſuo honorem in Sacramento exhibeant; quem ei in carne ambulanti, exhibere par eſſet, præcipiantque authoritate noſtra, vt quicunque in loco ægritudinis ſuæ, ſanctiſsimum hoc Sacramentū, accepturus eſt; duodecim proximè habitantes Catholicos vicinos, aut quotquot habere poterit, ad proſequendū hoc Sacramentum, amicè & ſeriò inuitari curet. Et vt prętereа alij, quorum Deus corda excitabit, ad honorandum comitatu ſuo hoc Sacramentū, conuenire poſsint; certis certæ campanæ pulſibus ſignum detur, quo fideles ad præſtandū Deo Saluatori ſuo hoc officiū, vocari,

67. Ne Sacerdote ad Ecclesiam redeunte, populus aut inanem pixidem adoret; aut si nullam in pixide hostiā reliquam esse intelligat, offendatur; atque à tam pio ac sancto officio præstando abstrahatur: nunquam Sacerdos ad communicādum ægrotum procedat, quin etiamsi plures eodem tempore essent communicandi, hostia nihilominus sacra superesset, quam redeundo pari modo, atque eundo, populus pio comitatu suo, alijsq; pietatis ac religionis, & fidei officijs honorare atque adorare posset. Si tamen pręter omnē expectationē, illa quoq; hostia, quæ non distribuenda putabatur, vnà cum alijs distribueretur; Sacerdos posita vacua pixide, populum ante ædes infirmi, eius reditum præstolantem, consueto more admoneat, manuque signum crucis faciens, ei benedicat, eumque dimittat. Ipse deindè se stola ac superpelliceo exuat, sacram thecam abscondat, & sine tintinnabuli pulsu ac lumine, nisi tenebræ sint, vnà cum Custode ad Ecclesiam reuertatur, ac sacram thécam in sacrarium reponat. Eadem ratio Sacerdotem permoueat, ne ad ægrotum corpus Christi perferens, illius tabernaculum quod in templo est; sine sacra hostia, quam fideles ibidem adorare possint, vacuum relinquat.

68. Cum procul per aspera loca ac periculosa progrediendum erit, quò paucissimi aut nulli comitari solent; Sacerdos non plures secum capiat hostias, quam cōmunicandis sufficiant. Et quò sacram pixidem tutius, cōmodius, ac honestius ferat, eam in eleganti, pretioso, ac benè consuto sacculo, firmis funiculis, ex collo appendat.

69. Quoniam ad maiestatem Sacramenti huius, eiusque dignitatem pertinet; vt & ipsa sacra pixis, & Sacerdos qui illam defert, ab omni aëris iniuria, omni tempore defendatur: huius populus & æditui admoneantur; curentq; & ipsi, & eis cunctantibus, Ecclesiarum Prælati; & Pastores, alijque quorum hæc cura esse debet; vt

ob hanc causam vmbella fiat, quæ procedente Pastore cum sacra Eucharistia ad infirmum, ipsum perpetuò cõtegat, & ab omni aëris iniuria defendat. Cæteraque quæ ad maiestatem, dignitatem ac honorem, sanctissimi huius Sacramenti faciunt, omnibus modis & præstent, & tueantur, atq; conseruent.

CONSTITVTIO S.D.N. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE V. PER MEDICOS OBSERVANDA.

PIVS PAPA V. AD *perpetuam rei memoriam.*

SVper gregem Dominicum nostræ vigilantiæ diuinitus creditum, vigilis speculatoris, prout nobis desuper conceditur, exercentes officium; ad ea, per quæ animarum saluti cum diuini nominis gloria consuli valeat libenter intendimus; vt Christi fideles post Baptismum in peccata lapsi per Sacramentũ Pœnitentiæ, Deo reconcilietur.

Sanè, cum infirmitas corporalis, nõnunquam ex peccatis proueniat, dicente Domino languido, quem sanauerat: Vade, noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat; *ac propterea proinde felic. recordat. Innocentius III. prædecessor noster Medicis præceperit; vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, vt animarum medicos vocent; ne tum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur, in desperationis articulum incidant: Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum, nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper obseruari, constitutionem præfatam, authoritate Apostolica, tenore præsentiũ innouamus & hac nostra in perpetuũ valitura constitutione statuimus & decernimus, quod omnes Medici,*

dici, cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos antè omnia moneant, vt idoneo Confessori omnia peccata sua iuxta ritum S. R. E. confiteantur neq; tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo Confessor, ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem Confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi vt præmittitur, peccata sua confessi fuerint.

Coniunctos verò ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certiorem faciant, ac tam Parochus, quam coniuncti, et familiares præfati, infirmum ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant.

Quod si qui Medicorum præmissa nō obseruauerint, vltra pœnas in dicta Constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuò sint infames, & gradu medicinæ quo insigniti erant omninò priuentur, & à Collegio seu vniuersitate Medicorum eÿciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorū, vbi deliquerint mulctentur.

Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus & eadē authoritate præcipimus et mandamus, vt nullus posthac vbiq; locorum in Medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medēdi facultas, à quouis Collegio et Vniuersitate, cōcedatur, nisi omnia in præsenti Constitutione nostra contenta, medio eorum iuramento, coram Notario publico et testibus obseruare in eorum manibus vel Ordinarÿ iurauerint, et de huiusmodi iuramento in priuilegio seu licentia medendi specialis mentio fiat.

Quod si Collegia et vniuersitates præfatæ nō recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eosdem ad gradum prædictū promouerint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam priuationis facultatis, alios vlterius doctorandi incurrant.

Mandantes in virtute S. obedientiæ, omnibus & singulis, venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus & Diœcesibus proprÿs, præsentes nostras litteras publicari faciant, ac iuramentum præscriptum, à Medicis iam promotis seu licentiam medendi habē-

tibus, omnibus Iuris remedijs exigāt, neq; aliquos ad medendū in Ciuitatibus, & Diœcesibus prædictis admittāt, nisi eis cōstiterit, eosdē Iuramentū huiusmodi præstitisse; & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam præstitum exhibere recusantes, gradu medicinæ, & omnibus priuilegijs eisdem medicis, tam coniunctim q̄ diuisim eis, & eorū cuilibet cōcessis, per quosuis etiā Rō. Pont. priuēt, ac ab ingressu Eccl. arceāt, donec resipuerint.

Non obstantibus præmissis, priuilegijs, indultis literis Apostolicis quibusuis personis, Collegio & Vniuersitati, sub quibusuis verborum formis & tenoribus concessis; Quæ omnia quoad effectum validitatis constitutionis nostræ, tantum reuocamus, cassamus, & annullamus. Et omnes Principes sæculares, ac alios Dominos & Magistratus tēporales rogamus, requirimus; & obsecramus, per viscera misericordiæ Iesu Christi, eisdem in remissionē peccatorum nihilominus iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem & auxilium præstent, ac contrafacientes, pœnis etiā temporalibus afficiant. Volumus autem quod præsentes literæ, in Cancellaria, & acie Campi Floræ publicentur, et inter Constitutiones extrauagantes perpetuò valituras conscribantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæq; loca deferri; volumus, & etiam declaramus, quod earum transumptis etiā impressis, manu alicuius Notario subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbicunq; adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris Die 8. Mart. 1566. Pontificatus nostri Anno 1.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini 1566. Indict. 9. die verò 11. mensis Martij, Pont. Sanctiss. in Christo Patris & D. N. D. Pij diuina prouidētia PP. V. anno 1. retroscriptæ literæ seu breue, affixæ seu publicatæ fuerunt in Valuis Cancellariæ Apostolicæ, & acie Campi Floræ, per me Camillum Cherubinum Apostolicum Curs.

Scipio de Octauianis
Magist. Cursor.

DE SA-

DE SACRAMENTO POENITENTIAE.

SAcramentum Pœnitentiæ, quod lapsis post Baptismum ad salutem necessarium est, vt nondum renatis ipse Baptismus; & ceu fundamentum, ianua, virtus ac robur est omnis Ecclesiasticæ reformationis, ac puritatis: eo magis omni studio, contentione, ac diligentia, tractãdum & excolendum censemus; quod eius negligentia, ac imperita tractatione, videre est peccata inter Christianos latè regnare, eorumq; permultos, post susceptam pœnitentiam, non solum magna facilitate ac leuitate (perindè ac si nulla pœnitentiæ Sacramẽti virtus ac fructus esset) ad pristinam iniquitatem relabi; sed & in magnam impœnitentis cordis caliginem incidere: vt qui Sacramentum hoc, nudæ alicuius cæremoniæ loco habere videntur, & non tam laborare, vt tacti dolore cordis intrinsecus, toto corde ad Deum cõuertantur; quàm pro more ac consuetudine populi Christiani, hoc fecisse dumtaxat videri velle. Pro legationis itaq; nostrę munere, ac Ecclesiasticæ reformationis necessitate, ad legitimam Sacramenti huius administrationem, ad Sanctam ac salutarem eius frequentationem; hæc quæ sequuntur inuiolabiliter seruanda omnibus proponimus, & vsu ac obseruatione perpetua, confirmanda sancimus. 1. Concil. Trid. sess. 14. cap. 2.

2. Cum absolutio Sacerdotis actus sit iurisdictionis, quo ab ipso, velut legitimo iudice, remissionis aut retentionis peccatorum sententia pronunciatur; & satisfactio ac fructus pœnitentia digni præscribuntur; ideoq; excepto mortis articulo, qui omnib. Sacerdotibus quoslibet pœnitentes, à quibusuis peccatis & censuris absoluendi iurisdictionem tribuit, nullius momenti sit absolutio, quam Sacerdos in eum profert, in quem Ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem: præ- Ibid. cap 7. Ibid. sess. 23. cap. 15. Conc. prouinc. sub Nicol. Cusa. §. 15 p. 250.

Conc. prouin. sub Adolp. 3. in censuris et Decretis. Ca. Exploratū pa. 455. b. Vide de hac re supra titulo De religiosis cap. De his quæ ad cultum Dei. articulū Quod in Cōcilio & aliquot sequentes. pa. 97. 98.

cipimus vt nullus etiam regularis, quantumuis exemptus, nec tempore quidem Iubilæi, nec aliàs per ratihabitionem quasi per tacitam licentiam & approbationem, seu quouis alio prætextu, cōfessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire præsumat (excepto duntaxat mortis articulo) nisi aut parochiale habeat beneficium, aut ab Ordinario per examen, si ei videbitur necessarium, aut aliàs idoneus iudicatus fuerit, & approbationem (quæ gratis detur) in scriptis obtinuerit, priuilegijs & consuetudine quacunque, etiam immemorabili non obstantibus.

3. Ordinarij & alij quibuscunq; hæc examinandi, admittendi, & approbandi Sacerdotes, cura incumbit, non alios ad exercendam in foro conscīētiæ iudiciariam hāc Christi potestatem admittant; quàm qui ad præsentandam Christi personam, digni habentur, ac præter clauem potestatis & scientiæ, cor rectum habent, clauis amoris ac timoris Domini, zeloque salutis animarum, veritati ac iustitiæ tam firmè confixum; vt nec per inutilem verecundiam, nec per vanum timorem, aliumue prauum affectum silētio premāt quæ vel ad correptionem prudenter insinuanda, vel ad medicinam & emendationem salubriter præscribenda, vel ad competentem satisfactionem, cum Discretione iniungenda fuissent: & qui illis præterea virtutibus præditi sint, quas in huiusmodi animarum iudicibus, Pastoribus, ac Medicis Concilium prouinciale sub Hermanno Quinto habitum, parte 7. cap. 33. requirit. Alioqui, si prouehant eos, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident; qui consuunt puluillos, sub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis; qui viuificant animas quæ non viuunt, & liniunt absq; temperatura; qui vulnera non circumligant, nec curant medicamine, neque fouent oleo: non minus se quàm illos peccare cognoscant, & hoc grauius, quo altiori præ illis

Conc. Cabil. 2. ca. 34. cap. Sacerdos. 26. quæst. 7.

Ezechie. 13. Esaia 1.

illis loco cōſiſtunt, & ad reſiſtendum iniquitati, authoritatem maiorem acceperunt.

Vide Diſt. 83. per totum. Greg. hom 9. In Euang.

4. †Quicunq; legitimè admiſſus, & approbatus Ordinariam vel ſubdelegatam audiendi confeſſiones acceperit poteſtatem; non alios audiat, quàm quos nouerit, ordinariæ aut ſubdelegatæ iuriſdictioni ſuæ eſſe ſubiectos; nec hos ab alijs vel peccatis vel cenſuris, abſoluat, quàm à quibus pro accepta facultate, abſoluere eos poterit: quæ ſi à parocho committente vices ſuas data fuerit, hoc tãtum ſubdelegatum eſſe intelligatur quod ille poteſt ex ordinaria ſua poteſtate, non autem ex ſpeciali permiſſione.

†Conc. Trid. ſeſſ. 14. ca. 7.

Cap. Si Epiſ. De pænit. & remiſſ.

5. Quicunq; regularis ſeu ſecularis à Romano Pontifice, vel à quocunq; alio, quam ab Ordinario ſuo acceperit poteſtatem exercendæ iuriſdictionis, in foro conſcientię, vel à caſibus reſeruatis abſoluẽdi; aut ea maiorem; eandem ne exerceat, antequam Ordinario, in cuius Diœceſi illa exercenda eſt, huiuſce permiſſionis authenticas litteras exhibuerit, & eius ſuper hoc obtinuerit conſenſum. & ſi quis alieno Sacerdoti voluerit iuſta de cauſa peccata ſua confiteri, licentiam prius poſtulet & obtineat, à proprio Sacerdote. Saluis ſemper Apoſtolicis Indultis.

Concil. 2. Latera. ca. 21. Omnis vtriuſq; De pænit. & remiſſ Statut. Sifrid cap 8. pag 44.

6. Quia ferè contingit vt propter imminentis mortis periculum; aut vim morbi, ægrotus magis peccata ſua ponderet, eaq; melius & exactius confiteatur, quàm vnquam in vita ſua fecerat: adeò vt ſubindè quidam peccata quædam tunc prodant, quæ ex humana verecundia, in multis præcedentibus confeſſionibus; ſcienter reticuerant, vel non benè confeſſi erant: vigilantiſſimi ac diligentiſſimi in audiendis ægrotorum cõfeſſionibus ſint ſacerdotes, & ſtudioſè ac amicè inquirant, num quid ſit quod confiteri non auſint, vel in prioribus confeſſionibus confiteri ſcienter prætermiſerint, aut non benè confeſſi fuerint; & ſi tale quid acciderit, propter quod

vna vel plures repetendæ erunt confessiones, si valetudo permittat, detur pœnitenti tempus recogitandi ea tempora in amaritudine animæ suæ; & peccata mortalia etiam occultissima, & sola cogitatione perpetrata, quę post legitimum conscientiæ examen, ab vltima benè facta confessione occurrerint, distinctè & sigillatim confiteatur. Sin verò mortis periculum, aut aliud malum, temporis nullam patiatur dilationem; iuuet eum Sacerdos ex tempore, prout in Domino faciendum esse iudicabit, & peccata quæ eũ fecisse arbitrabitur, sigillatim percurrendo, tardam ac impeditam eius confessionem expediat, cumq; amicissimè moneat; vt si superuixerit, aut malum quod timebatur non superuenerit, ad exactiorem confessionem se componat; ad quod eum crebra visitatione sua magis magisque animet, & si quid ei post vltimam confessionem in memoriam venerit, quod cõscientiam eius grauet, ab eo, si mortis, aut destitutionis linguæ, vel simile alterius mali perseueret periculum, eum mox liberet, & nihilominus si Deus ei vitam dederit, pleniorem confessionem expectet.

7. Sacerdos cum vocatus ad ægrotum, inuenerit illũ iam parum mente valentem, sequatur Consilium à P. Ioanne Polanco, cap. 15. methodi adiuuandi eos, qui moriuntur, propositum; & si illud malum ex vulnere, percussione, vel ex alia accepta iniuria acciderit, antè omnia instet, vt hanc & omnem aliam illatam sibi iniuriã, eius authoribus ex animo condonet.

Ca Eos. De sent. excom. lib 6. Vide ca 32. Statut. VVilhelm pa 183. b & supra titul De Sacramentorũ administ. ar.

8. Quandocunque pœnitens vel ob imminentis mortis periculum, vel aliud legitimum impedimentum, recurrere ad illum non potest, cui absoluendi potestas reseruata est, & idcircò ab eo à peccatis vel censuris tunc absoluitur, qui eum absoluere aliàs non valebat: moneatur, vt cessante periculo, aut impedimento, quàm citò commodè poterit, se ei præsentet, cui de iure talis absolutio competebat, aut eo nomine ad eum idoneum Procu-

Procuratorem mittat. Et si satisfacere canoni aut homini teneatur, nec ante absolutionem, quod iura omnia iubent satisfacere possit, det sufficiẽtem cautionem cum pignore vel fideiussore, aut si neutram dare possit, det eam quam potest, saltem iuratoriam. *tit. Nulli absque pag. 440. Ca. Nuper. De sent. excom.*

9. Extra articulum mortis, Sacerdotes cum nihil possint in casibus reseruatis, quemadmodum nec simplex Sacerdos, in ipso mortis articulo in peccatis mortalibus, quæ reseruata non sunt, quando Parochi vel alterius Sacerdotis Confessarij, ab Ordinario approbati copia est: id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad superiores, & legitimos Iudices, pro beneficio absolutionis accedant, vel ipsi ab ijsdem impetrent absoluendi facultatem. *Conc. Trid. sess. 14. cap. 7.*

10. Casus Episcopales sunt hi. Homicidium; sacrilegium; incendium ex deliberata voluntate procuratum; Sodomia; stuprum; raptus Virginum; incestus cum consanguineis, aut sanctimonialibus; iniectio manuum violenta, deliberato proposito cùm læsione in parentes facta; sortilegium; periurium factum in iudicio; violatio voti castitatis per contractum matrimonij; adulterium notorium; indigna Sacramentorum, ac rerum sacrarum tractatio, cui sacrilegium, aut similis iniuria, aut contumelia coniuncta est; hæresis; apostasia; & omnia crimina præscriptis grauiora, quæque vel excommunicationem maiorem, ab homine aut canone latam annexam habent; vel publica pœnitentia castiganda sunt. In his tamen quæ occulta sunt locum habeat, moderatio capitis trigesimi septimi, partis septimæ, Concilij Prouincialis sub Hermanno quinto habiti. Et vt facilior pateat omnibus ad veniam aditus, nullusque in adeundo eo, à quo absoluendus est causam prętexere possit difficultatis, pręter Reueren. Archiepiscopi Coloniẽsis Vicarium in Pontificalibus, & eiusdem Vicarium in spiritualibus, aliosque eius pœniten- *Statut. Sifri. ca 8. pa 42. e* *Pa 384. e d.*

tiarios, quibus, quod attinet ad absolutionem casuum reseruatorum, vices suas commisit: in primis Metropolitanæ Ecclesiæ Coloniensis presbyteri Canonici Theologi, deindè omnes intranei & extranei Collegiorum, & ruraliũ Pastorũ Decani, 4. quoq; primarum parochialiũ Ecclesiarum ciuitatis Coloniensis Pastores, scilicet S. Martini, Columbæ, Laurentij, & Albani, nec non & Priores Ordinum mendicantium, ex permissione Concilij Prouincialis, sub Adolpho tertio habiti, facultatem habeant omnes sibi confessos, ab omnibus casibus Ordinario reseruatis, in foro conscientiæ absoluendi.

Concil prouinc sub Adolp. 3. habit. in cẽsuris & decretis. ca. Insuper vt conscientijs &c. pa. 455.

11. In recipiendis & absoluendis apostatis, illud ab omnibus obseruetur, vt nisi sincerè & ex animo promittãt, se statim vel ad clastrũ proprij Ordinis redituros, vel ad alium Ordinem æqualis vel arctioris obseruantiæ transituros, vt perpetuam ibi vitam agant, absolutionis beneficium non consequantur.

Pius 4. in bulla reformat. S. Penitentiariæ Data Romæ apud S. Petrũ 1562. 4. non. Maij. Pont. anno 3.

12. Casus Papales in primis illi sunt, quos Bulla cœnæ Domini complectitur, quam vt & cæteros casus Romano Pontifici reseruatos, cùm ex alijs authoribus, qui de casibus conscientiæ scripserunt, tum ex Enchiridio Cõfessariorum, & pœnitentium Martini ab Azpilcueta, Doctoris Nauarri omnes Confessarij cognoscant, eosq; sæpè legant, expendant & ruminent, vt ne aliquando terminos iurisdictionis suæ transgrediendo, contra disciplinam Ecclesiæ faciant, quod ratum haberi nulla ratio permittat, aliosq; decipiant, & seipsos perdant. & Cõcionatores, processus in dicta Bulla contentos populo Christiáno, pro concionibus suis, lingua vulgari, clarè ac distinctè publicent, nec non pœnarum ac censurarum, quæ transgressoribus infliguntur, vnumquemque sedulò præmoneant, quemadmodum Hermannus quartus, quotannis quater (circa ferias nimirum quatuor temporum) fieri voluit, ac omnibus Pastoribus mandauit.

Calixt. epi. 1. D. Cyprian li. 3. ep. 14. 15. & 16. Stat. VVilhel. ca. 11. pag. 163 c d.

Stat. Herm. 4 §. 25. pag. 274 d.

13. Qui

13. Qui habent potestatem recipiendi & absoluendi hæreticos, non eos recipiant vel absoluant, nisi prius schisma, hæreses & errores suos publicè vel priuatim detestati fuerint, anathematizauerint, & abiurauerint, ac iureiurādo promiserint, de cœtero ab huiusmodi Schismate, hæresi & erroribus, alijsque excessibus, penitus abstinere, fideique Catholicæ ad formulam, à Pio Papa Quarto præscriptam fecerint professionem; moneantque eos, si sacris Ordinibus initiati fuerint, ne eorum officijs ac ministerijs sese ingerant, priusquam irregularitate sublata, executioni Ordinum atque officiorum fuerint restituti.

Ca Conuenientibus. ca. Quoties. ca. Saluberrimum 1. *quæst* 7. *ca.* Cum aliquis. 11. *qu.* 1. *ca.* Ego B. rengarius. *De cons dist.* 2. *ca.* Vt officium *De hæret in* 6 *Conc. proui. sub Adol.* 3 *incens & Decr ca.* Caueant autem *pa.* 446 *e. cap.* Ventū. 1. *qu.* 1. *cap* Si qui. *cap.* Qui in qualibet 1 *quæst.* 7 *cap* Ad abolendam tit. *de hæret cap.* Quicunque *De hæretic. in* 6.

14. Vt Christi fideles saluberrimum pœnitentiæ medicamentum, non solum post lapsum suum diu non differant, sed pro fragilitatis suæ ratione, in frequenti adeoq; perpetuò vsu habeant, non tantum canonem. *Omnes vtriusq. sexus*, & quę pro eius obseruatione, in prouincialibus ac Synodalibus Constitutionibus sancita & decreta sunt, Pastores ac Concionatores quotannis, statis temporibus publicent, verum etiam quæ de vtilitate ac necessitate huius Sacramenti, in Catechismo Concilij Tridentini explicata sunt, frequenter & accuratè pro Concione populo exponant, eique tum ex eodem Catechismo, tum ex Directorio Polanci, & libello Sodalitatis Francisci Costeri, alijsq; similibus perfectam & facilem confitendi methodum tradant; præcipuè autem illa & in confessionibus, & in concionibus, ac aliàs populo Christiano inculcent, sine quibus peccatorum remissio obtineri, aut esse perfecta pœnitentia non potest; nec cœtera negligant, aut perfunctoriè prætereant, quæ ab ijsdem authoribus, ad honorem & reuerentiam Sacramenti, & congruam ac debitam corporis constitutionem,

Vide supra tit. De Pasto. ca. De munere prædicat. artic. Ac initio pa. 288. Vide Statut. Sifrid. ca. 8. pag. 41. b. 43. d. Syno Diœces. anno 1330. sub Henrico habita cap. 1. pag 400. d.

tionem tam ad instructionem Confessariorum quàm pœnitentium proponuntur.

Stat. Sifr. ca. 8 pa 41 d. 42 a. Stat. VVil. ca. 30. pa. 182. d.

15. Quod titulo de Sacramentorum administratione præcepimus, vt ne Sacramenta alibi quam loco sacro administrentur: pro huius Sacramenti honore ac reuerentia, & confitentium atq; Confessariorum admonitione, hoc loco ex Statutis Sifridi, & VVilhelmi, sigillatim repetendum statuimus; mandantes omnibus & singulis Confessarijs, vt nunquam in priuatis ædibus, nisi ægritudinis causa Confessiones audiant, sed tantum in Ecclesia loco aperto, omniumque oculis exposito, & vel solis, vel candelarum lumine illustri; nec fœminæ Confessionem audiant, nisi aliquibus alijs ceu testibus præsentibus.

Stat. Sifr. ca. 8. pa. 42. b.

16. Præcipimus quoque vt ne Confessarius (nisi necessitas cogat) fœminæ illius Cōfessionem audiat, cum qua incontinentiæ peccatum commisit, nec socij vel fautoris peccati sui; sed talem ad alium idoneum Cōfessarium remittat. Si quis contra facere ausus fuerit, in eum Ordinarius, Ecclesiasticæ disciplinæ exempla edat.

17. Locus aut sedes Confessionis ita facta sit, vt inter Confitentem & alios, qui mox post eum confiteri cupiunt, aliquid interpositum sit, quod prohibeat, ne vox cōfitentis, aut Confessarij, multo minus verba ad illos deferri possint.

Stat. Sifridi. pa 43. a.

18. Ab omni Confitente maximè ignoto, inquirant omnes Confessarij, an excommunicatus sit; an iniustè aliquid possideat; an habeat debita occulta; an sit votis aut peregrinationibus obnoxius; & si in fundamentis religionis Christianæ rudis appareat, explorent prætérea, an orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ teneat; & vnumquemque ad ea quæ facere tenetur, & rationibus, alijsq; modis & absolutionis suspensione (si opus fuerit) cogant.

19. Vota

19. Vota castitatis, obedientiæ, aut paupertatis à confitentibus, absque Ordinarij consilio, Confessarij siue sæculares, siue regulares, quantumuis exempti, & priuilegiati, nec exigant, nec admittant, neque vnquam Confitentes obligent, vt perpetuò sibi, nunquam alteri confiteãtur. Quin verò etiam proprius Sacerdos, *Cap. Omnis* cui omnes & singuli de Iure quotannis confiteri tenen- *vtriusq; De* tur, haud difficilis sit, vt alteri, quam sibi confiteri cupi- *pœnit. & re-* enti id permittat. *miss.*

20. Si qui vel sponte sua, vel à Confessarijs inducti, voto aut promissione obstricti sunt, vel alio modo obligati, quod nunquam alteri confitebuntur præterquam ei, quem aut ipsi elegerant, aut qui hoc ab ipsis obtinuerat, eos ab eiusmodi votis, obligationibus, ac conscientiarum laqueis liberamus, illaque ceu impedimenta internæ puritatis, ac trãquillitatis, hoc Decreto nostro irrita facimus.

21. Vota quæ quandoq; occasione Iubilæi, aut Indulgentiarum, Confessariorum Iudicio commutanda permittuntur: vel in maiora pietatis opera, quæq; Deo gratiora futura sint; vel saltem in æq; pia Deoq; grata commutent: habeantque in facienda commutatione rationem laborum & sumptuum, quos pœnitens in persolutione voti subire aut ferre debuisset, atq; omninò caueãt, ne quid fiat in cuiusquam alterius prǫiudicium.

22. Per bullas & condonationes Romanorum Pontificum, etiam si clausulam habeant dispensandi super quibuslibet votis, & absoluendi à quibuslibet censuris & pœnis, non intelligant Confessarij, datam esse facultatem dispensandi, super irregularite, nisi expressa illius in bullis facta fuerit mentio.

Conc. Lateranens. 2 ca. 21. 23. Pro iniungendis legitimis satisfactionibus meminerint Sacerdotes à Synodo Tridẽtina se esse admonitos, *Concil. Trid.* & instructos, vt quantum Spiritus & prudentia suggesse- *sess. 14 cap. 8.* rit, pro qualitate criminum, & pœnitentiũ facultate (vbi *Cap. Consideret De pe*

contritionis habenda ratio & loca ac tempora regionis considerãda) salutares & conuenientes satisfactiones iniungant; ne si fortè peccatis conniueant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leuissima quædam opera, pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur, habeantq́; præ oculis, vt (sicut ab eadem Synodo præcipitur) satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad nouæ vitę custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem.

24. Qua in re ne facilè errent, docente† D. Aug. discant, peccata quæ sint leuia, quæq; grauia, non humano sed diuino pensandum esse iudicio: & in præscribenda satisfactione ad praxim veteris Ecclesię, sanctorũq; patrum instructiones, ac facta, quantum fieri potest, proximè accedere contendant.

25. Aegris in periculo mortis positis, sciant pœnitentiæ quantitatẽ non esse indicendã sed indicandã, & amicorũ orationib. ac Eleẽmosynis põdus pœnitẽtię subleuandũ si forte migrauerint; sin autẽ conualuerint, pœnitentiæ modũ à Sacerdote sibi impositum diligenter obseruent.

26.* Audita Pœnitentium confessione, & data absolutione, non mox omnem sollicitudinem, & iuuandi Pœnitentes animum Sacerdotes deponant; sed, vt veris Pastoribus ac animarum medicis congruit, orationibus, sacrificijs, alijsq́; Pœnitentiæ & pietatis operibus eis opem ferre studeant; atq; non solùm à peccatis, & peccatorum pœnis eos liberare, sed exercitio bonorum operum, ac contrariarum maximè peccatis quæ confessi erant, virtutum actionibus, ad summam virtutis perfectionem, pro cuiusq; capacitate & conditione, singulos prouehere contendant. Ad quod eos in primis vehementer iuuabit, frequens bonæ voluntatis innouatio: nimirum vt ad minimum manè, cum primũ surrexerint, & vesperi antequam cubitum eant; diligenti conscientiæ examine in seip-

nit. Dist. 5. Innocent. 1. epi. 1 ca 7. D Aug. in Enchirid ca. 65. ca. Tempora. ca De his ca. Pro qualitate. ca Alligant. 26. qu. 7. & cap. In actione. dist. 1. de pœnit. Synod. Remens. ca. 12. Synod. VVormat. ca 7 Synod. Cabilon. tempore Caroli magni. ca. 35. cap. Falsas. & ca. Fratres De pœnit. Dist. 5. Stat. Sifr. ca. 8 pa 41. d. 42. d 43 a. b. 44. a

Cap Si quis de pœnit di. 2.

† D. Aug. Enchir. ca. 78. et seq.

* Ca. Ab infirmis. 26. quæst 7.

ſeipſos inquirant, & videant quantum à poſtrema volũtatis ſuæ innouatione, vel profecerint, vel defecerint. Magnâ enim facilitatis recidẽdi in peccata, cauſa eſt, infirmitas & incônſtantia voluntatis, quæ ex impœnitentia, & emendationis negligentia plurimũ proficit. Ad excitandã autẽ promouendã & confirmãdam hanc bonæ voluntatis innouationem, proderit frequens & ardens oratio, viua fides præſentiæ Dei & S. Angeli, peccatorum confeſſio, S. Euchariſtiæ deuota ac deſiderata ſuſceptio, piorum librorum lectio, ac intenta eorum quæ lecta ſunt meditatio; potiſſimum meditatio cauſæ ac finis creationis noſtræ, quatuor nouiſſimorũ, vitę Chriſti ac Sanctorum; qualitatum & effectuum, virtutum & vitiorum; infirmitatis tentantis Diaboli, carnis & mundi; & contra, fortitudinis adiuuantis gratię Chriſti; nec non & aliorum mediorum conſideratio, quibus ſe quiſq; in pietate profeciſſe, & profectui ſuo adijcere animaduertit. De his omnibus quiſq; Confeſſarius pœnitentes ſuos diligenter inſtruat, & pios libros vnde Spiritum bonum concipiant, ſingulis pro captu ſuo commendet: cuiuſmodi aliàs eſſe cenſuimus libellum ſodalitatis P. Franciſci Coſteri, eiq; nunc addimus aureum de imitatione Chriſti libellum *Qui ſequitur me*, vulgò nuncupatum. Neq; verò Confeſſarij tantum iſta commendent; ſed & cuiuſq; ſtudium ac diligentiam in hiſce præſtandis cognoſcant, tardiores ſępè excitent; diligentes rectè dirigãt, & ſi quos ad certum aliquod vitæ genus amplexandum animum adijcere animaduertãt, vel de ineundo vitæ genere deliberet, eis in primis ſcopũ, in quem colli mare, debent, diligentiſſimè conſiderandum proponant, vt non alij vitæ generi ſe tradant, quàm per quod certius & facilius ſaluandos ſe ſperant.

27. Ad hęc & alia Confeſſariorũ munia pręſtanda, quique Paſtores officiũ audiendarũ Confeſſionũ, nullo maioris aut vtilioris ſtudij vel occupationis prætextu, ita in

Saccl-

Sacellanos, & cooperarios reijciant, vt ipsi nunquam, aut rarissimè, ad audiendas subditorum suorum Confessiones, compareant; sed alios in auxilium oneris sui ita admittant, vt se veros ouium suarum Pastores esse demõstrent, & quæuis potius alia alijs, quam hanc animarum curam credant, de quibus ipsi districtam Deo reddere debebunt rationem; qui de manibus eorum non tantum animas perditas, sed & vsuras in singulis neglectas requiret. Quare ab omni re alia quæ ad Pastorale officium nõ pertinet sese prorsus expediant, & hisce animarum lucris maxima sollicitudine, ac deuotione inhæreant.

Ezech. 34. D. Benedict. in regula ca. 2. D Bernar lib. 4 De consideras.

28. Sedulò curent, dentque operam quam possunt Pastores, vt parochiæ suæ pueri à teneris annis de modo cõfitendi exactissimè informentur, & in eo diligentissimè exerceantur; atque ab optima horum institutione ac directione, omnium vitiorum monstra, à parochia sua tã procul exulare faciant, vt illis adolescentibus, ac ad virilem ætatem peruenientibus, illa inter illos ne nominentur quidem.

29. Quoniam Sacerdotes peccata eorumq; circunstantias, quæ per confessionem dumtaxat cognouerunt, non solum humano sed diuino quoq; iure, perpetuò tenentur cælare; nec eis, licet vllo casu, verbo, signo, vel quouis alio modo, directè, vel indirectè citra permissionẽ cõfessi, prodere peccatorẽ; ne illum quidẽ, qui deliberatã retinens peccati alicuius voluntatẽ sine absolutione dimissus est: religioso silentij sigillo perpetuò cõsignata teneant, quæcunq; per confessionẽ dũtaxat cognouerunt; ita quidem vt si iuramento astringantur ad cognitã per confessionem veritatem aperiendam, absq; vlla periurij crimine liberè respondeant, ea omnia (quæcunq; hac tantũ via cognouerunt) sibi incognita esse, nec vllo vel proposito præmio, vel supplicio intentato inducantur, vt sacrũ Confessionis sigillum, vel ex parte vnquam violare præsumant. Si quis id fecerit, ab audiendis Cõfessionibus in per-

Ca. Sacerdos. De peniten. dist 6 cap. Omnis. De penit. & remiss. Stat Sifr. ca 8 pa. 43. c.

in perpetuum suspendatur,& prout iuris est grauiter puniatur. Quod si quis super confessis consilio aliquando indiguerit,illud ita requirat, vt peccati authorem nullo modo manifestationis periculo exponat.

30. Cætera quæ ad Confessarij ac confitentis munus rectè obeundum pertinent, cognoscant Confessarij, cũ ex libris quos eis in præcedentibus commendauimus, tum ex libro Pastorali Ecclesiæ Cathedralis, & ex cap.8. Statutorum D.Sifridi, & parte septima Concilij Prouincialis sub Hermanno 5. habiti, nec non ex opusculis & tractatibus D.Thomæ Aquinatis; De modo confitendi & puritate conscientiæ; De officio Sacerdotis ac Sacramentis, quos Concilium Prouinciale sub Nicolao de Cusa, perpetuò in eorum manibus esse voluit.

Supra eodem artic.14.

Conc prouin. sub Hermanno 5. parte 7. ca. 30. 31. 32. &c.

Conc. prouin. sub Nicolao De Cusa. f. 3. pa. 247.

DE SACRAMENTO
EXTREMAE VNCTIONIS.

VT nullum tempus est, quo aduersarius noster ad perdendos nos,& à fiducia etiam diuinæ misericordiæ si possit deturbandos, omnes versutiæ suæ neruos vehementius intendat, quàm cum impendere nobis vitæ exitum prospicit, animique & corporis vires deficere: ita Pastorum & Concionatorum sedula charitas, magnoperè debet esse sollicita, vt Christianus quisq; in extremo illo agone, contra omnes Sathanæ insultus benè armatus sit, & in spem diuinæ misericordiæ eò magis erectus, quo humanæ infirmitatis virtus magis lãguescit, & vnusquisq; moriens, ad ingrediẽdas ignotas sibi futuri sęculi vias, ob peccatorum suorũ conscientiã, & abyssum iudiciorum Dei, magis timet magisque horret. Quare cum clementissimus Dominus ac redemptor noster, in extremę vnctionis Sacramento, Passionis suæ virtutem, in firmissimum exeuntium præsidium, plenissimamque consolationem reliquerit; nihil officij, studij, ac diligentiæ, vel à Concionatoribus & Catechistis, in Concioni- 1.

bus & Catechiſmis, vel à Paſtoribus pro huius ſacramẽti adminiſtratione prætermittẽdum erit, quin & omnes intelligant Sacramenti huius virtutes, atque vtilitates, multipliciq; eius gratia perfrui, auidiſſimè cupiant, & nulli in extrema infirmitate conſtituti, Paſtorum negligentia aut incuria eo deſtituantur. Quò eis ſeruiẽt tum illa quæ in Catechiſmo Concilij Tridentini hac de re digeſta ſunt, & in Concilijs Prouincialibus, Synodalibuſq; Conſtitutionibus ſancita: tum in his quæ ſequuntur, ad maiorem Paſtorum omnium inſtructionem, vtque omnibus magis obuia ſint, ſunt expreſſa

2. In primis ex ipſius Sacramenti inſtitutione & virtute, hanc impreſſionem omnibus eximant, qua malè perſuaſum aliquibus eſt, eius perceptionem ad certam mortis facere accelerationem, ideoq; illam magna cum fidei ac ſpei iactura, differendam euſq; indicant, donec iam mori incipiant; ita vt, (quod alioquin ad vberiorem Sacramenti huius gratiam factum oportebat) nullam aut exiguam fidem, & religioſam animi voluntatem in Sacramenti huius perceptione adferre poſſint.

Concil. prouinc. ſub Adolp. 3. ea Relatum nobis eſt pag. 456. a.

3. Quia verò tanti Sacramenti contemptus, abſq; ingenti ſcelere, & ipſius Sacramenti iniuria eſſe nõ poteſt: ſi quis illud cõtempſerit, vel in extremis conſtitutus cõpos mentis impendi ſibi noluerit, ex conſtitutione Cõcilij Prouincialis ſub Adolpho tertio habiti Eccleſiaſtica careat ſepultura.

4. Aetas idonea, ad hoc Sacramentum ſuſcipiendum, eadem eſt, quæ ad ſacram Dominici corporis menſam admittendorum.

5. Vt ſingulari quodam animi ac pietatis vigore, nouaque deuotione Sacramentum hoc, & adminiſtretur, & ſuſcipiatur, vimq; ſuam ac proprios effectus vberius exercere poſſit; non quidem, vt ferè fieri ſolet, vno eodemque temporis momento, vna cum ſacra Euchariſtia adminiſtretur; ſed niſi neceſſitas aliud poſtulet, facta ali-

qua

qua temporis dilatione, & innouata rursum per reconciliationis Sacramentum (si fuerit necessarium) conscientiæ puritate.

6. Pro reuerentia huius Sacramēti, ac Sacerdotali dignitate, & Sacerdotis ab omni iniuria defensione, sēper adsint Sacerdoti viri aliquot graues, ex ægroti vicinis aut amicis, qui illum sacrum infirmorum oleum portantem, ab Ecclesia ad infirmum deducant, & illuc cum honore reducant. Quinimò cum impendendum alicui erit extremum vnctionis Sacramentum, distincto campanæ maioris sono, omnibus parochianis id significetur, vt dato hoc signo ad Ecclesiam conueniant, & Sacerdoti sese iungant, vnà cum ipso pro salute ægri, Deum Patrem per Filium in Spiritu sancto deprecaturi, quotquot ad præstandum hoc charitatis opus non impediuntur; & ad promerendas pares indulgentias, quales, ad honorandam sacrosanctam Eucharistiam, Sacerdotem prosequentibus, donauimus, Deo operante excitabuntur. Ad prouocandam enim hanc populi ad honoranda Sacramenta pietatem, & fraternam in se inuicem charitatem, alios centum dies, de pœnis peccatis eorum debitis, in Domino eadem benignitate ac misericordia relaxamus, his qui pietatem hanc exercuerint, & nihilominus sese hoc beneficio & desiderijs, & Sacramentis dignos fecerint. Alij verò quibus non vacat Sacerdoti, & animo & corpore adesse, animis saltem adsint, & pro inungendi salute breuem saltem orationem in cœlum magno cum affectu emittant, eiusq; instantem agonem & anxietatem; perindè ac si in se sentirent, ceu viua eiusdem corporis membra, cordi capiant.

7. Cum Sacerdos sacrum infirmorum oleum ad infirmum perfert, superpelliceo quidem & stola indutus sit, ac ei lumen præferatur, amulaq; aquæ benedictæ, cum aspergillo ac cruce sine hastili, quæ veteri atq; perpetua Ecclesię consuetudine, ad lectum decūbentis, ex aduerso

eius figẽda est, quo ille, durante ægritudine sua, causam, mysteria, virtutem, ac triumphos crucis Christi, redẽptoris ac Ducis sui, nunquam non memori mente, viua fide, firma spe, ac fiducia, ardentissimaq; charitate tenẽda esse moneatur: at non aperto vel nudo capite (quod in delatione S. Eucharistiæ faciendum esse iussimus) sed capite cooperto incedat, nec tintinnabulum moueatur, neq; cum pixide S. olei quam gestat, populo in plateis benedicat, ne honorem latriæ rudis populus perindè ac S. Eucharistiæ, ad conspectum huius pixidis exhibeat; sed vel hoc discrimine intelligat, honorem diuersum deferendum hîc esse; nempe quæ rei sacræ, vel materiæ sacramentali conueniat, non autem quæ Deo deferenda est.

Concil. prouinc. sub Hermanno 5 parte 7 cap. 50.

8. Vbi Sacerdos ad ægrotum peruenerit, præmissa suaui ac pia salutatione, dulci, graui, ac ægri sensibus & mẽti accommodata oratione, res & effectus huius Sacramẽti exponat, eũq; consoletur ac cõfirmet, & à curis atq; amore huius sęculi, ad spẽ & desideriũ vitę ęternę erigat. Nequaquam verò (quod imprudentes faciunt, ignorantes officium sacerdotum ad populum, aut scire nolentes) vana longioris vitæ pollicitatione illum fallat, omneque animi eius robur soluat: sed contra potius ad contemnendam vitam & mortem, eamque parato, magnoque animo excipiendam ita componat, vt nihil præter Deum sapiat, nihil præter illum esuriat, & sitiat, ille solus in corde, solus in ore eius versetur; propter illum dissolui cupiat; ab illius beatifica visione diutius abesse suam miseriam ducat; sic viuere Christianum esse, sic mori Christiano maximè necessarium persuadeat.

Supra eod. titul. § 5.

9. Quamuis, vt præscriptum est, ita instructos oportet esse Christianos omnes vt pœnitentiæ & sacræ Eucharistiæ Sacramentum pia sollicitudine præmiserint, antequam inungendos se curent, illudq; religiosè præstiterint.

terint: roget tamē Sacerdos infirmū, antequam sacram Vnctionem impendere ei incipiat, an aliquem adhuc conscientiæ remorsum aut singultum sentiat; & si opus reconciliatione fuerit, eius confessionem audiat, eumq; absoluat.

10. Etsi ordinariè inungenda sint singula singulorum sensuum loca: nec vnquam nisi grauissima necessitas cogat aliter faciendum sit, constabit tamen sacræ Vnctionis Sacramentum, & in inungendo cōtagioso morbo, aut peste laborante, ad euitandum contagionis periculum suffecerit, si inungatur sensus organum, ad Vnctionem magis expositum & detectum, dicendo: *Per istam Sanctam Vnctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum*. Atque hoc casu preces, quæ præmittendæ & subiungendæ erant, deuotè in Ecclesia coram venerabili Sacramento legantur, nec vnquam prætermittantur aut negligantur, nisi Sacerdos videret ægrotum deficere: tum enim eadem cautela vti licebit vel incipere ab ipsis vnctionibus: quibus collatis si infirmus superuixerit, alia omnia more solito exequenda sunt: sin autem moriatur, prætermissis illis, quæ legenda restabant, statim fiat animæ commendatio. Porrò in inungendis leprosis, vel alia contagione infectis, hac vtatur Sacerdos cautela: spatula munda oleum pollici admoueat, vngatque ægrotum, ac spatulam cum stuppa, qua pollicem & inuncta loca tersit, cremendam curet.

11. Si pede, manu, alioue inungendo membro infirmus careat; pars illi propinquior, eius loco inungatur. Sacerdotibus verò & Episcopis nō obstante præuia sacri ordinis sui vnctione, æquè ac Laicis manus vngantur.

12. Sacræ Vnctionis actionem inchoaturus Sacerdos, hortetur præsentes omnes, vt sua sancta comprecatione, vber- *Adolph. 1 in br. quæ à De cani & Pa-*

Porrò inqui- renda sunt 6 29 pa 486.d

ne, vberrimam Sacramenti huius gratiam infirmo obtineant; ac sacra Vnctione absoluta, vbi ad templum peruentum fuerit, conuenienti adhortatione, pro temporis ac personarum ratione, proposita mortis necessitate, ac incertitudine, ad vitam sanctius ac prudentius, pro Christiani hominis vocatione transigendam, omnes excitet; & ad omnia pietatis & misericordiæ officia, infirmo impendenda permoueat. Demùm hoc misericordiæ & pietatis officio, quod præstiterunt, promeritas eis indulgentias annuntiet, eosque cum benedictione dimittat.

13. His ita peractis, verus Pastor, minimè arbitretur se nunc omnes, quæ sui erant muneris partes, abundè præstitisse: sed pietatem quam ab alijs exegit, ipse in primis pro Pastorali dignitate, charitatisque suæ eminentia, re ipsa commonstret, & ouem suam in hac, quam cum crudelissima bestia habitura est lucta, non deserat; crebraque visitatione, ac omni sollitudine, salutis eius causam gerat; nec vllis parcat laboribus, ne de manibus suis rapiatur, aut in æternæ damnationis veniat periculum. Quare vt non perpetuò adesse possit ægrotanti, morienti tamen, & vltima iaculanti suspiria adsit, animamq; exeuntem in fide & spe confirmet, atq; orationibus, admonitionibus omnibusq; modis iuuet. Egressa verò de corpore anima, statim eius commendationem faciat, dicendo. *Subuenite sancti Dei &c.* Sin autem hæc ipse per se aliquando non possit; minimè tamen negligat, quin per alios idoneos fiant, & toto ęgritudinis tempore non desint, qui ægrum pia exhortatione, instructione, piorumque librorum, maximè Dominicæ Passionis, Psalmorum pœnitentialium, orationis Dominicæ, symboli Apostolorum, Litaniarum, aliarumque Sanctarum orationum suaui recitatione reficiant, animent, suaq; pietate, & ardenti charitate, ad ingrediendam viam vniuersæ carnis omnimodis expeditam faciant.

DE

DE SACRAMENTO ORDINIS.

CVM Ordinis Sacramentum ad purgandum, illuminandum, & perficiẽdum hominum animos, atq; ad regendam vniuersam Ecclesiam à Christo Domino fuerit institutum; vt qui eo initiantur pro authoritate & excellẽtia gradus, atq; Ordinis sui, Ecclesiæ vtilitatem, sanctitatem, & pulchritudinem quærant, & promoueant, omniaq; quæ his aduersantur, ab ea excludant, & procul abigant: ad stabilem atq; diuturnam Ecclesiastici Ordinis, adeoq; totius Reipu. Christianæ reformationem necessarium est vt maxima in hoc Sacramẽto cautio adhibeatur, nec alij ad sacros Ordines admittantur, quàm qui singulari vitæ probitate, ac sufficienti eruditione, nomini ac vocationi suæ satisfacere, Ecclesiæq; sanctitatem & pulchritudinem, lumine suo illustriorem facere, & velint, & possint. Quamobrem maximè sollicitos & vigiles esse volumus Episcopos, & eorum Archidiaconos atque Officiales, aliosq; Ecclesiarum Prælatos & Pastores; vt quæ de hoc Sacramento ad populi, & ordinandorum instructionem, in Catechismo Romano tradita sunt, populo tradant; quęq; in sacris Concilijs, ac Canonicis sanctionibus, de eo sunt præcepta, ea & ipsi religiosissimè custodiant, & ab alijs omnib. religiosè custodiri faciant; præcipuè hæc, quæ partim ex Concilio Tridentino; partim ex Prouincialibus & Synodalibus Prouincię ac Diocesis Colonien. Constitutionibus recensemus, & omnibus seruanda publicamus.

D. Dionysius Areopagita De Ecclesiastic. Hier. ca. 5. part. 1. Dionysium PP. 1. ad Senerũ Episcopum ep. 2. Bonifacius PP. 2. epist. 2. ad Eulalium. Concil. proui. sub Hermanno 5. parte 2. cap. 27. D. Leo epi. 87. Conci. Trid. sess. 14. in proœmio De reformat.

2. Quoniam plerumque pro meritò populi disponitur Ordinandorum electio; semper Dominico die sacram Ordinationem proximè præcedente, vniuersus populus à singulis Concionatoribus commoneatur; vt ieiunijs, quæ ex vetustissimo Ecclesiæ more ante ordinationem præmittuntur, & pijs sanctisq; pr̃ecationibus, toto corde ad Deum conuertatur, suaq; humiliatione, & con-

Actor. 13. & 14.

&c conuerſione ab eo impetret, vt Epiſcopi eorumque aſſeſſores, & coopitulatores, in examinandis deligendis, & ordinandis Eccleſiæ miniſtris, ſuo rectè perfungantur officio; talesque producendos in meſſem ſuam operarios ſubminiſtret, qui ei ſecundum cor ſuum & animam ſuam, in omni ſanctitate & iuſtitia, omnibus diebus vitæ ſuæ, in munere ſuo ſeruiant.

Con. Tri. ſeſſ. 23. c. 4. ca. Final de temp. Ordinand. in 6 Stat Sifri. cap. 5 pa. 38. d Conc. prou. ſub. Herm. 5 par. 1 ca 72.

3. Prima tonſura non initientur illegitimo toro nati, & qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant, ac de quibus probabilis coniectura ſit, eos non ſęcularis iudicij fugiendi fraude, ſed vt Deo cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe.

4. Quoniam prima tonſura præparatio quædam eſt, ad Ordines accipiendos, & oſtium ad Beneficia Eccleſiaſtica; diligenter inſtruendi & admonendi illi ſunt, qui Clericali corona inſigniri cupiunt, quid Clerici profiteantur, & facturos ſeſe recipiunt: nihilque minus quàm Clericos eſſe illos, qui beneficijs Eccleſiaſticis ex pauperibus diuites fieri volunt, vel ex diuitibus ditiores; & lucra quæ in ſęculo habere non poterant, in militia Chriſti quærunt; cum Clericorum ſit, ſolo victu & amictu contentum viuere, nihil extra Dominum poſsidere, nihil extra illum quærere, & crucem nudam nudum ſequi.

D Hieron. in epiſt. ad Nepotianum. Quæris à me. *D. Proſper. De vita contemplat. libr. 2. cap 9 10 & aliquot ſequent D. Bernard. epiſt. 2. quæ eſt ad Fulconem Lingonenſem Archidiac & Serm. 23. ſuper Cantica, item ſermone De verbis Euangelij* Dixit Simon Petrus ad Ieſum Ecce nos reliquimus omnia.

Conci Tride. ſeſſ. 23 De reform ca 5 Conci. prou. ſub Herm. 5. parte 1. ca. 19 27. Conc. prouinc. ſub Adolpho 3. Medio ſecundo

5. Ad primam tonſuram & minores Ordines promouendi, à Parocho ac Magiſtro ſcholæ, ab ijs quoque, apud quos potiorem vitæ partem tranſegerunt, ac diuerſati ſunt, de doctrina, vita, moribus, ingenio, ac indole bonum teſtimonium habeant, eorumque commendatione, ſe ea voluntate ingenio ac indole prẽditos doceãt, vt non ſuæ commoditatis gratia, ſed Dei tantùm cauſa, ad ca-

ad capeſcendos ordines aſpirare credantur, vitaque ac exemplo ſuo alios ad pietatem & cultum Dei eſſe pertracturos ſperetur.

6. Qui ad ſingulos Ordines maiores erunt [illegible]ſumendi, per mēſem ante Ordinationem Decanum ruralem, cui ſubiacent, adeant, qui parocho cuius parochiam inhabitant, aut alteri in cuius parochia magis noti ſunt (prout ei magis expedire videbitur) committat, vt nominibus ac deſiderio eorum, trina denunciatione, publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales, clauſas & conſignatas, ipſam inquiſitionem factam cōtinentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat, vel Ordinandis ad eum perferendas tradat.

ca. 1. & 5 pa. 432. c. Synod. Dioeceſ. An. 1551. ſub Adol. 3. habit. cap. 2. pa. 5: 3 b. c. d. Conci. Trid. ſeſſ. 3. cap. 5. Conc. prouin. ſub Adolph. 3. Medio 2. ca. Quoniā non oportet. pa. 432. b. c.

7. Vt hæc denunciatio, ſeu inquiſitio fructu ſuo non careat, Paſtor vel Sacerdos denunciationem & inquiſitionem faciens, eodem tempore populo exponat, quinam ſint, qui de iure ad ſacram Ordinationem promoueri non poſſint, vt ſunt.

A.

1. Minores natu.

B.

2. Illegitimè nati.

C. *D.*

3. Digami; aut qui viduam habuerit vxorem.

E.

4. Rudes & ignari.

F.

5. Corpore vitiati, inſigniter deformes.

G.

6. Serui, qui in aliena ſunt poteſtate.

H.

7. Curiæ aut ratiocinijs obligati.

A. *Ca.* In ſingulis *Diſt.* 77. *cap.* Nullus *de temp. ord in 6. Concil. Trid ſeſſ.* 23. *cap* 12.
B. *Ca* 1. *De filijs Presbyt. in anti. & in 6. Sixtus* V. *in conſtit. contra illegitimos, ad aliquam religionē tranſire volentes, cuius initium eſt.* Cū de omnibus. *Data apud S. Petrum* 1587. 6. *Kal Decem. Pont. Anno* 3. *Vide ſupra pag.* 118. *&c.*
C. *Diſt.* 26. & 34. *Titul. De Bigam.*
D. *Diſt.* 34.
E. *Cap.* Nullus *de temp. ord in 6. Con Trid. ſeſſ.* 23. *ca.* 4. & 11. *diſt* 34. *ca.* Præcipimus. *cap.* Sacerdos. *Diſt.* 49. *ca.* Illiteratos. *Diſt.* 36. F. *Ca* Si Euang. *Diſt* 55 *vide tit. De corpore vitiatis.* G. *Diſt* 54 *per totam.* H. *Ca.* Præcipimus. *Diſt.* 34. *Diſt.* 51. *ca.* 1. 2. & 3. *ca.* Legē *Diſt.* 53.

I.

I. Cap. Maritum. Dist 33. & seq. Conc. Tole. 11. ca. 13.

8. Amentes, morbo caduco laborantes, Energumeni.

K.

K. Ca Quoniam Dist. 48.

9. Neophyti.

L.

L. Conc. Elibert. ca. si In nocent. PP. 1 ep. 22 ca. 4.

10. Olim hæretici aut schismatici.

M.

M. Ca. Maritum. Dist 33. ca. Ex pœnitent. Dist. 50.

11. Solemniter pœnitentes.

N.

N. Ca. Innotuit. De eo qui furt ordi susc. Concil. Trid sess. 23 ca. 14.

12. Furtim per saltum promoti.

O.

O. Dist. 50. ca 1. & 2. &c.

13. Lapsi post ordinem susceptum.

P.

P. Cap. Quoniam. Dist. 48. ca. Episcopus aut Presbyter. Dist 34. 1. Tim. 3

14. Ebrietati, Gulę, aut impudicitię dediti

Q.

Q. Dist 34. per totam.

15. Qui Vxorem adulteram retinuerint cognouerintq́; siue scienter siue ignoranter.

R.

R. Conc. Elibert ca. 30.

16. Qui in adolescētia mœchati fuerint.

S.

S. Ca. Maritum Dist. 13.

17. Vsurarij.

T.

T. Conc. Trid sess. 14. ca 7. cap. Miror &c. Dist. 50. &c.

18. Qui culpa sua hominem occiderint, aut mutilauerint;

V.

V. Ca. Aliquos. Dist. 51

19. Imò quisquis per iustitiam, seu iusto iudicio cooperans id fecerit.

X.

X Ca. Ex tenore. ca Ad aures de temp. ordi.

20. Alijq́ue criminosi, infames, irregulares, aut quouis alio modo, suspensi, interdicti, aut excommunicati.

Conc. Tride. sess. 23 ca. 12. Conc. prouin. sub Herm. 5. part. 1. ca. 25.

8. Sine huiusmodi commendatitijs litteris, probitatis & eruditionis, à Magistro scholæ ac à proprio Parocho da

cho datis,& testimonio de pręmissis proclamationibus, iuxta ordinationem Concilij Tridētini,& Concilij Prouincialis sub Adolpho 3.habiti,nullus ad sacros Ordines admittatur;& quantumuis quis à viris probatissimis valdè commendatus fuerit,etiamsi regularis sit vel sæcularis,Canonicus,Vicarius,aut Clericus, & in monasterio suo à suis Superiorib.vel inCollegio à Decano vel Scholastico Collegij sui, præuio examine ad sacros Ordines iudicatus idoneus,nihilominus ab Episcopo, & Examinatoribus quos sibi adiunget, diligētissimè examinetur, & aliorum testimonio Episcopi & examinatorum ab eo assumptorum plus valeat iudicium.

9. Quoniam Apostolo præcipiente, manus citò nemini imponenda est,& ab ordinandorum examine, ordinandorum prorsus pendet electio;cordi illa debent esse Episcopis &Vicarijs,in Pontificalibus,quę ad examen hoc ritè instituendum,& ad principia sua reuocandum, in Concilijs Prouincialibus sub Hermanno 5. & Adolpho 3.sancita & decreta sunt.Quare,lectione ita illa cognoscant,vt vsu & obseruatione probent.

1 Timoth 5. D.Leo Epist. 87.vide Gregor magnum ca.3.li. 6.comment. in 1 Reg. Cōcil prouinc. sub Hermā. 5.parte 1.ca. 17.Concil. prouinc.sub Adolp.3 Medio. 2.cap.2. pa.431.

10. Examinatores ne à recto deuient, atq; fauore vel munere corrupti peccent,ad sancta Dei Euangelia iurēt, se munus suum quacunq; affectione seposita, fideliter executuros, caueantq; *. ne quidquam occasione huius examinis, nec ante nec post accipiant, alioquin Simoniæ vitium,tam ipsi quam dantes incurrant.

** Ca.Quando Dist.34.*

11. Quæ ex antiquis & nouis Patrum sanctionibus de tempore præsentationis & examinis in Concilio Prouinciali sub Adolpho tertio Ordinandis pręscripta sunt; Episcopi ac Vicarij in Pontificalibus, alijque examinatores studiosè , magnaque cum diligentia in vsum ac consuetudinem ducant,& non frustra (perindè ac si ista cura ad eos non pertineret) hæc præscripta & toties repetita esse patiantur.

Conc.prouin. sub Adolp. 3. Medio. 2.ca. Mandam' vt pag 432. c.ca Quando Dist.24. Conc prouin. sub Herman. 5.part. 1.cap. 22 & 24.

12. Ad examen nulli pateat aditus,quin honesta Cleri-

Conc Trid. sess.24.ca 7.

Arg. Statut. VValrami cap. 20. pag. 130.b.

cali veste fuerit indutus, & conuenienti, pro Ordinis sui ratione corona insignitus.

**Conc. Trid. sess. 24. ca 7. Concil prou. sub Herman. 5 parte 1. ca. 18. 19. 20 21. 22. Cōc. prou. sub Adol. 3. Medio 2. ca. 1. et 2 Syno. Diœces anno 1551 sub Ado. 3. habit. ca 2. pa 523 b. c. d.*

13. *In examine omnia diligenter inuestigentur & examinentur, quæ Concilium Tridentinum & Concilia Prouincialia, aliæque Diœcesanæ Constitutiones, diligenter inuestiganda & examinanda mādauerunt cuiusmodi sunt: Ordinandorum genus, persona, ætas, voluntas, intentio, scopus, fides, ingenium, indoles, institutio, mores, doctrina, titulus siue cēsus, vel Ecclesiasticus vel Laicalis. Et ne quid examinatores eorum fugiat, quæ in examinādis & admittendis hisce, qui ad aliquem Ecclesiasticum gradū, aut Ordinem promoueri cupiunt, considerandа & expendenda sunt; singuli Examinatores instante die Examinis, hæc decreta, & quęcunq; à Concilio Tridentino, tota sessione vigesima tertia, & à Concilio Prouinciali, sub Hermanno quinto habito, nec non à Concilio Prouinciali, sub Adolpho tertio *Medio secundo*, primis quinq; Capitibus, atq; in Catechismo Romano de sacro Ordine decreta, tradita, & exposita sunt; ad renouandam memoriam, studiosissimè domi suæ perlegant, eosdemq; libros ipso examinis tempore ante se apertos habeant, ac præcipua examinis capita subindè inspiciant.

Conc. prouin. sub Herman. 5. parte 1. ca. 18. Cōc. Trid. sess. 23. De re form. cap. 12. †Conc. proui. sub Henrico ca. 8. pa. 80.

14. Circa Ordinandorum ætatem seruetur decretum Concilij Tridentini, quod Prouinciale Concilium sub Hermanno quinto habitum, cum hac de re ageret, seruandum esse decreuit; nimirum vt nullus in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimum secūdum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad †Presbyteratus ante 25. ætatis suæ annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi & Examinatores, non singulos in ea ætate constitutos, debere ad hos Ordines assumi, sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita senectus sit. *a* Regulares quoq; nec in minori ętate, nec sine diligenti Episcopi examine, quemadmodum prescriptum est, ordinentur:

a. Supra eod art. 8.

priui

priuilegijs quibuscunq; quo ad hoc penitus exclusis, Si quis autem vel regularis vel secularis, absq; speciali dispensatione Canonica, aut legitima licentia, antè huiusmodi ætatē, ad aliquē ex sacris Ordinibus se fecerit promoueri, à suorum Ordinum executione ipso iure sit suspensus; & si ea suspensione durante, in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserit; eo ipso irregularitatem incurrat, prçterq; alias pœnas, in tales generaliter à iure inflictas, Beneficijs Ecclesiasticis, quç obtinent possint iure priuari. Quæ omnia & singula ex constitutione Pij P P. secundi, etiam in eis locum habere volumus, qui extra tempora, à iure statuta, vel absq; litteris dimissorijs sacris ordinibus se ingerunt.

15. *Ne quis statim à stiua ad sacros Ordines prouehatur, & qui paulò ante adhuc totus secularis erat, cum scandalo ac offensione populi breui post temporis interuallo, antequam satis probatus sit, Sacerdos ordinetur; ea quæ in sacro Concilio Tridentino sessione 23. cap. 11. 13. & 14. de Ordinibus per temporum interstitia conferendis, & ordinatis in vnoquoq; ordine exercendis ac probandis sancita sunt, eo religiosius & studiosius, Episcopi & Examinatores obseruent, quo neglecta plus damni faciunt, offensionesq; maiores in Ecclesiam inducunt. Eo porro delectu, scientiæq; experimento, ac vitæ merito, alios ad minores Ordines, alios ad Subdiaconatum, Diaconatum, aliosq; ad Sacerdotium admittāt, vt à Regulis, iisdem capitibus, à Concilio præscriptis, in alicuius personæ gratiam nequaquam declinēt, nec vnquam, aut regulari aut seculari, ad Ordines suscipiēdos, spe aut pollicitatione maioris eruditionis, vel pietatis, aditum aperiant, quem in examine nondum idoneum inuenerunt, aut in his quæ Concilium requirit non satis instructum. Nunquam enim in admittendis & prouehendis his, qui ad Ordines aspirant, præcipites esse debent examinatores: quia etsi plures fortè inuenient, qui ad susci-

Pius PP. 2 in cōst. quæ incipit Cū ex sacrorū. Data Romæ apud S. Petrū. An. 1461. 15 Kal. Dec. Pontif. sui Anno 4. & innouata est per reg. Cāc. Innocent. 8. PP. & Alexand. 6. vt videre est apud Felicianū Episc. Scalēs. in Enchi. De cēs. ca. 14. De suspens. Hæc Constit. conforme ac cōsonum est. Stat. D. Hēr. anno 1327. postridie D. Remigij edit. pa. 98. d. Et in 2. Stat. D. FValr. pa. 110. b.

* Vide Hor. PP. ep. ad Episc. Hisp. Innocēt. PP. 1. in ep. 4. ca. 5. Cælesti. PP. ep. 1. ca. 2. 3. Conc. Romæ sub Nicolao PP. 1. Nullus laicum &c. D. 1. eo. epist. Syric. PP. ep. 1. ca. 9. & 0. [illegible] PP. ep. ad Heficbium.

piendos

1. Timoth. 5. D. Greg. cap. 3. li. 6 in primum Reg. Cap Tales Dist. 23. ca. 3. & 35. Concil. prouinc. sub Her. 5. par. 1.

piendos Ordines non sunt idonei, qui tamen dignè eos suscipere queant, eis deesse non possunt, pręstatq; paucos habere Ecclesiæ ministros, qui possint dignè opus Dei exercere, quam multos inutiles, qui onus graue adducāt Examinatoribus, ordinatori, & Ecclesiæ.

16. Quoniam crebrò compertum est, nonnullos ad sacros ordines, tanquam ad rem prophanam, aut externam dumtaxat cæremoniam, sine vlla religione aut pietate, illotis quod dici solet manibus accedere nouoq; ac maximo scelere, quo sese peccati alicuius mortiferi conscij obstringunt, vniuersam Ecclesiam perturbare: Statutum D. Sifridi (quod omnes Clericos sacris initiandos, Pœnitentiæ Sacramento conscientiam suam purgare voluit, & ieiunos ad sacros Ordines suscipiendos accedere) innouantes statuimus; vt ordinandi tam regulares quam sæculares, præter alia testimonia, quę Examinatoribus exhibenda præscripsimus, ab aliquo Confessario approbato, testimonium obsignatum adferant, quo probent se intra proximos quatuordecim dies confessos esse, & beneficium absolutionis obtinuisse. Confessarijs autem omnibus iniungimus, ac in virtute obedientiæ præcipimus, vt nemini sacris Ordinibus initiando huiusmodi testimonium dent, nisi eius conscientiam bene perspexerint, & quem non solum à Superioribus, parētibus, amicis, aut alio aliquo, ad suscipiendos Ordines non coactum, aut alias non inuitum, aut non renitentem: sed tota voluntate sinceroq; affectu, sacram hanc promotionem, vehementer desiderare cognouerint, eamq; magna cum ædificatione, ac vtilitate Ecclesiæ iudicauerint eum posse exercere. Quod vt legitimè fiat, nihilq; prodatur, quod ad sigillum confessionis pertinet, hæc testificationis huius forma erit. *Anno 1594. 20. Martij Ego A. in templo B. audiui confitentem peccata sua, & sacramentaliter absolui, C. ad sacrum, D. Ordinem aspirantem, eumq; in illis quæ capite 22. & 23. Concilij Prouincialis sub Herman. 5. habiti, atq; in*

Stat. Sifridi, ca. 9. pa. 44. b Conc. prou. sub Herm. 5. par 1. cap 26. D. Greg. p. ar. 1. pastorali ca. 11.

his quæ

his quæ articulo (Quoniam crebrò) titulo de Sacramento Ordinis in Directorio Ecclesiasticæ Disciplinæ, Ecclesiæ præsertim Coloniensi accommodato, præscribuntur, examinaui, eiq; ex sanctione eiusdem articuli, sine vllo conscientiæ meæ grauamine, hoc testimonium dare posse iudicaui. Loco A. ponat Cōfessarius nomen & cognomen suum, nec non titulum officij aut dignitatis suæ, atq; nomen Ecclesiæ cui inseruit, Loco B. scribat Ecclesiæ nomen, in qua audita est Confessio. Loco. C. nomen atque cognomen ordinandi, quē audiuit; Loco verò D. Ordinem ad quem aspirat.

17. Tituli quoq; ordinandorum, prout cap. 30 Concilij Prouincialis sub Hermanno Quinto habiti præcipitur diligenter discutiantur, nec quis deinceps Clericus sęcularis quamuis aliàs sit idoneus, moribus, scientia & ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet eum Beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id verò Beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius Beneficij titulum sit promotus, neq; ea resignatio admittatur, nisi constito quod aliunde viuere commodè possit: & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinētes, ordinari post hac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos, pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum: eo quoq; prius perspecto, patrimonium illud vel pensionem, verè ab eis obtineri, taliaq; esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint, atq; illa deinceps sine licētia Episcopi, alienari aut extingui, vel remitti nullatenus possint, donec Beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliūdè habeāt, vnde viuere possint; antiquorum Canonum pœnis super his innouatis.

Concil. prouinc. sub Hermanno 5. parte 1 cap. 2. Statut. VVdrami, cap. 1. pa. 110 Conc. Trid. sess. 23. ca. 2. De reformat. Statut. VVdrami cap. 20. pa. 129. d. 130. a. b.

18. Tituli igitur Patrimoniales & beneficiales sint in posterū viginti vt minimū florenorum aureorū Rhenēsium, oneribꝰ deductis, nēc vllus eorū, nisi visis litteris, in debita forma expeditis admittatur, & qui huiusmodi

titulo

titulo ad Ordines promouebuntur, hoc præstent iuramentum. *Ego N. iuro quod in acquisitione bonorum meorum patrimonialium, ad quorum titulum sum promouendus ad sacros Ordines, nulla fraus, aut dolus intercessit, quodque illa verè possideo, neque in posterum directè aut indirectè alienabo, nisi fuerit mihi de Beneficio Ecclesiastico aquè sufficienti prouisum: quo casu idipsum non faciam sine consensu mei Episcopi, in litteris ipsius alienationis specialiter exprimendo, Beneficium autem, quod in dicti tituli mei locum successerit, sine simili consensu non resignabo. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.*

Ca 121 Conc. Aquisgran. sub Ludoic. Imp.

19. Cum de titulo Ecclesiastico diuitibus ferè melius solet esse prospectum, quàm pauperibus, & contra inter pauperes frequenter aliqui inueniantur scientia & moribus, ad Ordines suscipiendos magis idonei, quàm plerique diuites: nullus admittatur ad suscipiendos sacros Ordines, qui prçter Beneficium, quod ad eius vitam honestè sustentandam sufficit, aliud quodcunque Beneficium Ecclesiasticum habet, aut qui, si vnum illi, ad vitã honestè sustentandam non sufficiat, aliud præterea incompatibilè, sine legitima dispensatione Beneficium obtinet. Quod si verò quisquam, illud se legitima dispẽsatione obtinere dicat, eandem ostendere cogatur.

Conc prouin. sub Herm. 5. par. 1. ca. 29 Conc. prouin. sub Adolp 3. Medio 2. ca. 3. & 9. Cõcil. Trid. sess. 23. cap 8. Ca 11 sess 7. Cõ. Trid. in Synod. Diœcesana anno 1551. sub Ad. 3 public. pag. 5 2. b. et Cõc. Trid sess 14. ca. 2 & 3.

20. Vnusquisq; à proprio Episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusuis generalis aut specialis rescripti, vel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus, permittatur, nisi primum à suo Episcopo probetur, & examinetur, & illius testimonio, examinati & probati probitas ac mores commendentur; si secus fiat, ordinans à collatione Ordinum, & ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quam diu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus, & facultates de promouendo à quocunque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à proprijs Episcopis ordinari non possint, in litte-

litteris expressam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua Diœcesi residēte, & diligēti præuio examine.

21. Episcopus familiarem suum non subditum, ordinare non possit, nisi per triēnium secum fuerit commoratus; & Beneficium quacunq; fraude cessante, statim re ipsa illi conferat, consuetudine quacunq; etiam immemorabili, in contrarium non obstante. *Conc Tride. sess. 23 de reform. ca. 9.*

22. Abbatibus, ac alijs quibuscūq;, quantumuis exemtis non liceat in posterum, intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus non sit, tonsuram vel minores Ordines conferre, nec ipsi Abbates & alij exempti, aut Collegia vel Capitula quęcunq; etiam Ecclesiarum Catdedralium, litteras dimissorias, aliquibus Clericis sęcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedant; sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in Decretis sacrosanctæ Tridentinæ synodi cōtinentur, ad Episcopos, intra quorum Diœcesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibusuis priuilegijs, præscriptionibus aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. *Ibid. ca. 10.*

23. Pœnam impositam ijs, qui contra eiusdem sanctæ Synodi, sub Paulo 3. Decretum, à Capitulo Episcopali, sede vacante, litteras dimissorias impetrant; ad illos, qui easdem litteras non à Capitulo, sed ab alijs quibusuis, in iurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante, succedentibus obtinerent, ab eadem Synodo, publicamus esse extensam. Concedentes autem dimissorias, contra formā decreti, ab officio & Beneficio per annum sint ipso iure suspensi. *Sess. 7 De reform ca. 10.*

24. Omnes qui ordinantur, quocunq; titulo ordinandi sunt, alicui Ecclesiæ statim ascribantur, vbi suis fungantur muneribus, nec incertis vagentur sedibus, & in proximi Ordinis susceptione, examinentur singuli, nū in ijs Ecclesijs quib⁹ ascripti fuerint, suas fūctiones obierint. *Conci. Tride. sess. 23. ca 16. De reforma. Concil Chalcedon. ca. 6.*

25. Pridiè eius diei quo Ordines conferendi erunt, ordinator, vel eius nomine ac iussu, alius quisquam Sacerdos doctus ac grauis, ordinandos omnes ac singulos, simul congregatos, eorum admoneat, de quibus, illos Côcil. prou. sub Herm. 5. habitū ca. 26. * & synodus Diœces. A° 1551. sub Adol. 3. acta ca. 2. diligenter commonēdos esse voluit, præcepit, ac mādauit; planissimeq́; exponat, omnes eos qui sacris Ordinibus initiandi sunt, solemne perpetuæ castitatis votum facere, ac Sacerdotes corporali iuramento se obstringere, quod Episcopo, ad cuius Parochiam ordinandi erunt, secundum iustitiam ac ministeriū suum, obedientes ac consentientes esse velint; ideoq; se ipsos diligenter explorent, & excutiant, neq; ad suscipiendos Ordines reuertantur, quin sentiāt & sperent, atq; adeò coram Deo certissimè constituant se Deo adiutore, perpetuò continere posse & velle, atq; obediētiā, quā iureiūrando Episcopo suo promittent, se per gratiā Dei, omni mūdano timore postposito, præstituros & exhibituros, omniaq; mala forti cōstātiq; animo (prout Sacerdotes Dei altissimi decet) potius esse passuros, quā malo cōsensuros, & Spiritui sancto mētituros, confidāt.

* Parte 1. Pag 346. Synod. Diœcesan sub Adol. 3. an. 1551 habita cap. 2. pag. 523. b. c d 524. a. b. Ca. vnico De voto & voti redempt. in 6. Vide Concil. Tolet. 4. ca. 26. & Conc. Tole. 11 ca. 10.

†26. Et ne quis incautꝰ peccet, ac cēsurarū Ecclesiasticarū vinculis, per Ordinis susceptionem se imprudens inuoluat, impedimēta, quę à sacri Ordinis susceptione ordinādos, sacra pręceptione prohibēt, eis recēseat, ac pręfertim ipso iure, sine vlla exceptione suspēsos esse declaret, quicūq; vel regularis, vel sęcularis absq; speciali dispēsatione Canonica antè legitimā ętatē, vel absq; litteris dimissorijs sui ordinarij (si qui fortè alterius fuerint Diœcesis) vel per saltū ad aliquē ex sacris Ordinibus se fecerint promoueri; & si ea suspēsione durāte, sacris ministerijs se ingesserint, eo ipso irregulares factos esse

† Vide supra tit. eod artic. 14. Côc. Trid. sess. 23 de reform. ca. 24. Stat. Sifr. ca. 9. pa. 44 b. Conc. Tride. ib. ca. 6 Bonifacius viij. in 6. De Clericis coniug. ca. Clerici qui vnicis. cap. Quoniam de vita & honest. Cler. lib. 3. in Clem.

27. Denūcient pręterea omnibus, nullū fori priuilegio gaudere posse, nisi habitum & tonsurā deferat Clericalē.

28. Deniq; cum sub pœna suspensionis & excōmunicationis

tionis à Sifrido præceptum sit, ne quis ad sacrum Ordinē præficiendus Ordine suo suscepto recedere audeat, priusquam sacro Missæ officio absoluto, dataq; vltima benedictione, abeundi licentia facta sit: illudq; pręceptum in omni ordinatione publicetur: huius etiam rei pridiè ordinationis, ordinandos omnes præmonitos esse volumus, atq; ipso ordinationis die, facto silentio publicationem hanc, tam clara ac intelligibili voce fieri; vt nullus inexcusabilis esse queat. *Stat. Sifr. ca. 9. pa. 44.*

29. Ipso autem ordinationis tempore, breui ac congrua oratione Episcopus singulos officij ac vocationis suę, rursum grauiter admoneat, & ad exequenda illa, quę sese facturos & præstituros, solemni professione ac Sacramento receperunt, quæq; à sacris Canonibus ipsis præcipiuntur, atq; ex disciplina Ecclesiastica facere singuli tenētur, eos animet, atq; confortet, vt memores eius quod scriptum est: *Sancti estote quoniam ego sanctus sum:* in quocunq; Ordine fuerint, conuersatione, sermone, & scientia, commisso sibi Dei populo præeant; & iuxta Apostoli vocem, nemini dent vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant se, sicut ministros Dei; ne illud prophetę dictum impleatur. *Sacerdotes Dei contaminant sancta, & reprobant legem.* *Synod. Diœces sub Ado. 3. an. 1551. ba. ca 2. pag. 523. d.* *Leuit. 11.* *2. Cor 6.* *Conc. Tride. sess. 14 in proemio De reform.* *Ezech 22.*

30. Illos quibus de Ecclesiasticis Beneficijs prouisum est, omnesq; Subdiaconos, Diaconos, ac Sacerdotes moneat, ad persoluendum pensum precum horarum Canonicarum, astrictos esse; & si id sine iusto ac legitimo impedimento neglexerint, præter peccatum mortale quod faciunt, Beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis officij & temporis, se suos non facere. ijsdem porrò mandet, vt in precandi ritu, Ecclesiæ Cathedrali cui subiacent, sese conforment, doceatq; eos non satisfacere, qui alium ab illo legendi ritum seruant, his dumtaxat exceptis, qui sequuntur Breuiarium Romanum, iuxta ea quæ titulo de diuinis officijs, cap. De vnifor- *Vide supra tit. De Canonicis art. Ad horas pagina 210. 211.*

 mitate

mitate officij à nobis decreta sunt, & si quid prætereà Spiritus sanctus suggesserit, corrigendum, admonendũ, vel docendum, hoc eo diligentius & lubentius tum faciant, quo auditorum animi, professionis & sacri Ordinis nouitate, ad intelligendam & adimplendam voluntatem Dei sunt paratiores.

31. Ordinationes sacrorum Ordinum, statutis à iure tẽporibus, ac in Cathedrali Ecclesia, vocatis præsentibusq; ad id Ecclesiæ Canonicis, publicè celebrentur; si autem in alio Diœcesis loco, pręsente Clero loci, dignior quantum fieri poterit Ecclesia semper adeatur.

Conc. Trid. sess. 23. cap. 8. De reform.

32.* Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspicio abesse debet; nihil pro collatione quorumcunq̃ue Ordinum, etiam Clericalis tonsuræ; nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus; nec pro sigillo, nec alia quacunq; de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri quouis prætextu accipiant. Notarij verò seu scribæ in Diœcesi Coloniensi, ex decreto Concilij Prouincialis sub Hermanno Quinto habiti, vnum dumtaxat album accipiant, in alijs verò eiusdem Prouinciæ locis, sicubi non viget laudabilis consuetudo, nihil accipiendi, decimam tantum vnius aurei Rhenensis partem accipere possint.

**Conc. Trid. sess. 21. ca. 1. Causa 1. qu. per totam.*

Concil. prou. sub Herm. 5. par. 1. ca. 28.

33. Ne quis fingat se esse in aliquo ordine, in quo non sit; singuli tam regulares quam sæculares Ordinis, quo initiati sunt, litteras, quæ formatæ vulgò dicuntur, ab Ordinatore suo accipiant, aliàs vt in superioribus statuimus, ab ignotis non admittantur.

Stat. Henri. Anno 1330. edita. cap. 9. pa. 102. d. Supra tit. De Decanis ruralibus art. Ne quis vagus pa. 195.

DE

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

ETSI pro neceſſaria reformatione, de Sacramento 1.
Matrimonij aliàs in Synodo Diœceſana, & in peculiari† quadam Cōſtitutione, pręcipua quędam capita ex Conc. Trid. publicauerimus; nihilominus cùm ſācta res ſit Matrimonium, ac ſanctè tractandum, eadem nimis frequenter repeti non poſſunt, quàm diu religioſa obſeruatione, firmè non tenentur. Quare pro exactiori obſeruatione, & executione eorum, quæ aliàs, vel à Synodo Tridentino ſancita, & à nobis publicata, vel in Prouincialibus & Synodalibus conſtitutionibus ſtatuta ſunt, quædam ex illis repetenda, & quædam illis adijcienda iudicauimus.

Synod. Diœceſ. An. 1589. in vere habita. † In mandato quod an. 159·. Dominic. 6. poſt Trinit. quæ fuit. 21. Iulij publicatū eſt. quod incipit. Quia parū eſſet et Datā Colo. 11. Iulij Anno 1591.

2. Sponſalia, quæ futurarum nuptiarum promiſſio ſunt, & Matrimonij Sacramentum, iuſtas ob cauſas, ex Eccleſiæ conſuetudine, ſemper præcedere debent; nunquam contrahantur, niſi coram proprio Parocho, vel eius Vicario, & duobus vt minimum conſanguineis, ſeu contrahentium amicis, aut ſaltem alijs honeſtis, & fide dignis teſtibus, non noctu aut in priuatis ædibus (multò minus in œnopolijs, aut tabernis potorijs) ſed interdiu, & in loco ſacro, ac non niſi à ſobrijs animoque benè deliberato.

3. Priuſquam ſponſalia contrahantur, ſeparatim à Paſtore examinetur deſponſandus, & ſeparatim deſponſanda, an ſint Catholici? an nouerint rudimenta fidei? an ſint confirmati? an nullius ſibi conſcij ſint impedimenti, quod contrahendum Matrimonium impedire poſſet? nullumque ſe ſcire iurent. Nulluſque poſthac ad contrahendum Matrimonium admittatur, qui ignorat orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolorum, & quinque præcepta Eccleſiæ, neque ille qui confirmatus nondum eſt. Et quia coa-

& nuptiæ luctuosum plerumq; habent exitum, diligenter ab ijs inquirat, an sponte & animo lubenti, soluto ac libero, nō vi aut metu parentū, amicorum aut aliorum coacti ad Matrimonium procedant. Quod si inuenerit alterutrum ad cōtrahendum coactum esse, nullo modo ad contrahenda sponsalia procedat, neque alteri vices suas committat, sub pœna suspensionis ab officio & Beneficio. Eos verò qui quouis modo directè vel indirectè, subditos suos vel quoscunq; alios cogunt, quo minus liberè Matrimonia cōtrahant, ipso facto anathemati subiacere volumus.

Conc. Tride. sess. 24. ca. 10.

4. Laborent Parochi vt sponsalia clarè contrahantur, seruata forma in Pastorali Cathedralis Ecclesię suæ pręscriptam, ac vigilanter caueant, ne eiusmodi verba à desponsandis proferantur, quibus Matrimonium inter se contrahant: nimirum, vt quisq; non quidem asserat per verba de præsenti, se alteri fidem suam dare, eumq; vel eam in coniugem suam vel suum accipere; sed promittat dumtaxat, se alteri fidem suam daturum esse, & si non obstiterit aliquod Canonicum impedimentum, in coniugem esse accepturum.

5. † Antequā Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentiū Parocho, tribus discontinuis dieb. festiuis in Ecclesia, inter Missarū solemnia publicè denūcietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum; quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur, iuxta formam in Pastorali cuiusq; Ecclesiæ Cathedralis præscriptam.

† Synod. Diœces. ann. 1330. sub Henr. bauoit. ca. 8 pag. 102. b. e Statut. Fride. ca. 1: pag. 193. d. 194. a. Conci. prou. sub Ad. 3. 11 cēs. et decr. ca. Fit sępè pa. 454. d. Conc. Tride. sess. 24. De reform. matri. ca. 1.

6. * Si desponsi diuersarum sint Parochiarum, tunc Pastor sponsæ, corā quo sponsalia iniri consueuerunt, scribat Pastori alterius Parochiæ, huiusmodi sponsalia à se celebrata esse, eumq; requirat, vt vnà secū proclamationes desponsorū legitimè faciat: quib sic hinc indè factis, Parochus ille, qui Matrimonium non celebrabit, scribet alteri

** Conc. prou. sub Adolp 3. 11 censes decr. ca. Fit sępè. pa 454 d.*

alteri Parocho; se proclamationes requisitas fecisse, ac si nullū impedimētum sit insinuatum, aut à se cognitum, hoc ipsum etiam testabitur. Nec non & illud, quod spōsus sit Catholicus, qui facta Cōfessione peccatorū suorū, ac sacra Communione suscepta, ad Matrimonij gratiam se præparauerit, aut quàm primum se præparare velit. Si verò desponsi diuersorum sint Episcopatuum aut Decanatuum, corroborandæ erunt litteræ Parochi illius, qui Matrimoniū nō solemnizabit, Episcopi aut Decani ruralis testimonio, nec antè desponsi ad Matrimonij solēnitatem admittātur, q̄ tota res hoc modo peracta fuerit.

7. Vt Parochi scire possint, & desponsis indicare, quo in loco vel locis, eorū denuntiationes fieri debeant, & quibus attestationibus indigeant, vt ad Matrimonij solemnizationem procedere possint: antequam desponsentur, diligenter ab eis quęrant nomina, cognomina, parentes, & patriam vtriusq;, & sub qua parochia pro maiori vitæ parte, maximè post pubertatis annos, si adolescētes, sint; si verò aliquādo coniugati fuerint, post mortē cōiugum habitauerint; & veritate rei probè intellecta, denūciationes fieri in istis locis curēt, in quibus 7. vltimis annis habitarūt. Quod si fortè quatuor annis, vel circiter in vnà, & trib. vel circiter, annis in alia parochia habitauerint: eo casu illorū denunciationes in vtraq; parochia fiant.

8. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot pręcesserint denunciationes; tunc permittente Episcopo, vel eius Vicario aut Officiali, vel vna tantum denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus præsentibus, Matrimoniū celebretur, deindè ante illius consummationem, denunciationes in Ecclesia fiant, vt si aliqua subsunt impedimēta, facilius detegātur; nisi Ordinarius ipse iudicauerit expedire: vt prædictæ denunciationes remittantur. *Conci. Tride. sess. 24. ca. 1. De reforma. Matrim.*

9. Parochus qui trinas, trib. diebus Dominicis, aut festis discon-

Stat. ſi ſuſpendatur cũ ab officio & beneficio ca. 12. pa. 94. a.

diſcontinuis proclamationes non fecerit, antequam Matrimonio iungat coniuges, niſi remiſſionem earundem viderit, per Epiſcopum vel eius Vicarium, aut Officialem in ſcriptis factam, grauiter Ordinarij arbitrio puniatur, non obſtante quacunque per eum prætenſa, in cæteris exemptione.

Stat. Sifr. ca. 10 pa. 45. d. Stat. Herm. 4. § 7. & 8. pa. 272. facie 2 b. c.

10. Si futuro Matrimonio ſe quiſpiam opponat, aut aliquod Canonicum deſuper impedimentum denunciet, vel ſi ambiguum fuerit, an Matrimonium de iure ſubſiſtere poſſit: non prius Parochi, ad alias denunciationes, aut Matrimonij ſolemnizationem progrediantur, quàm re ad Ordinarium, aut eius Officialem delata, quid de ea fuerit ordinatum, authenticis litteris cognouerint; etiamſi poſt oppoſitionem ſemel interiectam, partes inter ſe conuenire, & impedimenti denunciatorem, in denunciationes, quæ deſiderabantur, aut Matrimonij celebrationem conſentire contingat.

Stat. Sifr. ca. 10. pag. 45. a.

11. Si quis certo ſciat, vel veriſimili coniectura credat, inter eos quorum nomina publicè ſunt recitata, impedimentum eſſe, quo Matrimonium reddatur illegitimum, idque fauore, odio, negligentia, vel quia ſua putet non intereſſe, aut alia quacunque ex cauſa celauerit, criminis denuncietur particeps, & graui pœna mulctetur.

12. Vt impedimenta Matrimonij, omnibus magis obuia ſint, magiſque innoteſcant, ne ex eorum ignorantia deinceps facilè peccetur, qua quàm plurimos grauibus cenſuris Eccleſiaſticis diu irretitos fuiſſe deprehendimus; & vt in primis eos non lateant, qui ea maximè ſcire tenentur, & per quos alij ea cognoſcere debent: præcipimus omnibus Parochis, eorumque Vicarijs, ac in vniuerſum omnibus Confeſſarijs, vt ſtudiosè legant, & obſeruent, ac Concionatoribus, vt data & accepta occaſione publicent, populoq; exponant, quę de impedimentis, Matrimonium vel contractum dirimentibus, vel contrahen-

trahen-

trahendum impedientibus, à Concilio Tridenti. sess. 24. de reformat. Matrimonij sancita & decreta sunt, & quæ Doctor Martinus Nauarrus ab Azpilqueta in Enchiridio Confessariorum & pœnitentium, cap. 22. vbi de Sacramento Matrimonij, eiusque impedimentis agit, ad Confessariorum ac pœnitentium instructionem, ex sacris Canonibus congessit. Quod si verò aliqui Parochi, aut Parochorum Vicarij tam rudes fuerint, vt quæ de impedimentis sancita, decreta, ac constituta sunt, intelligere ac discernere non norint, peritiores consulant: alioqui si scienter in gradibus prohibitis, alijsue Canonicis impedimẽtis aliquos coniunxerint, ad annũ suspendantur, aut alia arbitraria pœna puniantur.

13. Quoniam coniuges in fide dissentientes, indiuiduam vitæ societatem concorditer agere, & proles ad Dei cultum educare nequeunt: ac præterea multa ac magna coniugibus fidelibus, ab hæreticis seductionis, aliaque salutis animarum pericula imminent: innouandam esse duximus antiquorum Canonum authoritatem, qua inter impedimenta contrahendum Matrimonium impedientia recensetur hæresis, ac fideles cum hæreticis nuptias contrahere prohibentur. Quare Pastores in cognoscendis impedimentis, & faciendis proclamationibus, non minorem huius inquisitionis habeant rationem, quam aliorum impedimentorum: & si alterum coniungendorum hæresi infectum, aut non temerè suspectum inueniant, eos non coniungant, nisi parati sint hæresin abiurare, & fidei professionem facere.

Concil. Elibertin. cap. 16. cap. Caue *&* *sequent. 28. quæst. 1. cap.* Decreuit. *titul. De hæret. in 6. Tertulli libr. 1. ad vxorem, circa principium explicans illud. 1 Corint. 7.* Tantum in Domino. *Cyprian. libr. 3 ad Quirinum, cap. 22. Hieron. lib. 1. contra Iouinianum Theophilact. & Ambro in comment. eiusd. loci, & Ambr. lib. 8 in Lucam.*

14. Ex decreto Concilij Tridentini aliàs à nobis publicato, irritus & nullus ab omnibus habeatur contractus, irritumque ac nullum Matrimonium quod con- *Conc. Trid. sess. 24. De reformat. Matrim. ca. 1.*

trahitur, aliter quàm præsente proprio Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus testibus.

15. Quare irrita ac nulla habeantur omnia Matrimonia, ab ijs contracta, qui sunt oriundi ex aliquo loco, vbi prædictum decretum sessionis vigesimæ quartæ Concilij Tridentini de reformatione Matrimonij publicatum est, nisi contracta sint coram proprio Parocho, vel alio Sacerdote, ad hoc specialem potestatem habente; & ijs non obstantibus, decernimus & declaramus, si induci non possint, ad dicta Matrimonia ratificandum, & in facie Ecclesiæ de nouo celebrandum, conuolare eos posse, ad alias veras nuptias, etiam adhuc viuentibus, quas sic contra Canones duxerint, coniugibus, & sic sæpè populum doceri, vt in posterum ab huiusmodi Matrimonijs omninò abstineant, hortamur & præcipimus.

16. Etsi per hanc sanctionem irrita sint clandestina Matrimonia, minimè tamen per illam sponsalia clandestina irrita esse intelligantur. Quare, pro maiori securitate & corrigenda desponsatorum facilitate ac inconstantia, non facilè consentiant Parochi, vt illi, qui in ætate legitima constituti sponsalia contraxerunt, se mutuò ab eiusmodi promissione futurarum nuptiarum propria voluntate absoluant; sed illos spiritualis curiæ promotori seu Fiscali denuncient, vt causa per Episcopum aut eius Officialem discussa, si ea secundum iuris dispositionem legitima sit, ab eiusmodi promissione absoluantur.

Conc. Trid. ibid. Stat. Sifrid. cap. 10. pag. 44. d. Concil. prou. sub. Henric. cap. 22. pag. 82. d.

17. Ordinarij iudicio, graui, ac cōpetenti pœna puniatur Parochus, vel alius Sacerdos, qui Parochi nomine, cùm minore quàm præscriptū est, testiū numero; & testes qui sine Parocho vel legitimo Sacerdote, huiusmodi contractui interfuerint, nec non & ipsi contrahentes.

18. Quando ob periculum persecutionis, alius magis idoneus

idoneus testis haberi non poterit: coram duabus fœminis, aut impuberibus, doli capacibus testibus, & proprio Parocho, vel alio Sacerdote ad hoc potestatem habente, contractum Matrimonium ratum habeatur: quoniam non rei arduæ, aut difficilis, sed luculenter manifestæ, quam obseruare etiam fœminæ, ac impuberes doli capaces, æquè ac viri possunt, testes requiruntur.

19. Parochus vel alius Sacerdos, siue Regularis siue sęcularis, qui alterius Parochię sponsos, sine illorum Parochi aut Ordinarij licentia in scriptis, & de proclamationibus in loco fixæ eorum residentiæ attestatione, coniungere aut benedicere ausus fuerit: ipso iure ab Officio tam diu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluatur. Benedictio autem à proprio Parocho fieri debet, nec à quoquam nisi ab ipso Parocho, vel ab ipso Ordinario licentia ad prędictam benedictionem faciendam concedi potest, quacunq; consuetudine vel priuilegio non obstante.

Conc prouin. sub Adolp. 3. in censf. & decret. cap. Fit sæpè pagina 454 d. Conci. Triden. sess. 24. ca. 1. De reforma. Matrim.

20. Matrimonijs eorum qui alterius regni aut regionis sunt, vel qui vagantur, & incertas habent sedes, præcipimus Parochis ne intersint; nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi in scriptis obtinuerint.

Conci prouinc. sub Herm 5. par 7. ca. 45. Conc. Trid. sess. 24. ca. 7. De reform.

21. Ne dubium esse possit, quis habendus sit proprius Parochus; declaramus eum esse proprium Parochum, qui contrahendis aut benedicendis Matrimonijs adesse debet, in cuius parochia vir aut fœmina, quæ Matrimonium contrahere cupit, animo ibidem residendi, non autem statim ad propria redeundi, vel aliò commigrandi sedem fixerit, ita vt studiosi qui in vniuersitate, vel alibi studijs dant operam, & alij similes, sedem fixam non habentes, non censeantur illius esse Parochiæ vel Diœcesis, quo ad dictum effectum Matrimonij contrahendi.

Cōgreg Conc. Trid. sub Pio V. et sub Gre. 13.

22. Doceantur omnes Christi fideles, qui Matrimonio iungi affectant, qua fide, qua religione, quibus de causis id faciendum sit & quę viri, quę vxoris sint officia: atq; admoneantur: vt antequam contrahant vel saltem triduò ante Matrimonij consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, atque ad sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, piè accedant. Grauiter enim illi peccare censendi sunt, qui Sacramenti huius sanctitatem, per conscientiam peccati mortalis violare præsumunt, cuius criminis Pastores aliosque Sacerdotes iudicamus esse participes, qui peccatis manifestis obnoxios, sine præuia confessione ad celebrandum hoc Sacramentum admittunt, scriptum † est enim: *Nolite sanctum dare canibus.*

† Matth. 8.

Adolph. 3 in his quæ à Decanis & Pastorib. inquirenda sunt §. 40. pag 486 c. Concil. prouinc. sub Herman. 5. part. 7. cap. 40 41. Concil Trid. sess. 24. De reformat Matrimon cap 1. Catechis Concil. Trident. Magister sententiarum li. 4. Dist. 30 §. D. Dist. 32. per totam D. August. cap 9 De S. Virginit & lib. 1 De nupt. & concupiscen. cap. 13. 15 & 16. D Hieron. in ca. 18. Ezech. August. quæst 64 super Leuit Ioan Hessel ca. 135. in Decalog

23. Fornicationis adeoque etiam stupri reos fore desponsos moneat Parochus; si antequam legitimè celebratum sit Matrimonium carnali copula commisceantur. Quare in eadem domo ne cohabitent, aut pernoctēt; & si cohabitabant; donec sacerdotalem benedictionem in templo susceperint, separentur.

Conc. Tride. sess. 24 cap. De reforma Matri. ca 10.

24. A Dominica prima aduentus, vsq; in diem Epiphaniæ; & à feria quarta cinerum, vsque in octauam Paschæ, inclusiuè, antiquæ solemnium nuptiarum prohibitiones, diligenter ab omnibus obseruentur.

Conc proui. sub Adolp 3. intens. & decret. cap. Superiù à pag. 454 d. Concil. prouinc. sub Hermā.

25. Eum, qui alio tempore, quàm iura permittunt, vel alibi quam in Ecclesia, publicè intra Missarum vt hîc moris est solemnia, sine Ordinarij, eiusúe Vicarij aut Officialis licentia, in scriptis obtenta (quam non nisi grauissimis de causis, & vrgente magna necessitate, concedi volumus) iungendos Matrimonio copulauerit, pęnam suspen-

ſuſpenſionis ab officio, à Concilio prouinciali ſub Adolpho tertio, in huiuſmodi præuaricatores latam, incurriſſe declaramus. 5. parte 7. ca 44.

26. Quibus temporibus Eccleſia prohibet nuptias, iiſdem multò magis prohibet publicas choreas, & ſolẽnitates nuptialium conuiuiorum, ac ſponſarum publicas traductiones: Ideoq; ſi quid horum dictis temporibus factum fuerit, ſponſus & ſponſa incurrãt pœnam viginti aureorum Rhenenſium, burſę communi pauperum ſuę parochiæ, iudicio Paſtores & æditnorum parochialis Eccleſiæ, applicandam cui ex nunc prout ex tunc ius acquiſitum declaramus.

27. A ſponſarum traductione, ac nuptiarum benedictione abſit omnis leuitas, nihilq; in his fiat, quod Sacramenti ſanctitatẽ dedeceat, aut quod his qui calumniandi Eccleſiam occaſionẽ quærunt, ridendi aut ſubſannãdi cauſam præbeat.

Concil prouinc. ſub Hermanno quinto, parte 7. cap. 47. Concil. prouinc. ſub Adolp 3. in cenſuris & decretis. cap. ſępius experti. pag. 454 c. & in his quæ à Decanis & Paſtoribus inquirenda ſunt. §. 47. pag. 487. a.

28. Ad nuptialia conuiuia, iuxta cõſtitutionẽ Synodi Diœceſanæ Anno 1550. feria quinta poſt Remigij ſub Adolpho tertio habitæ, ciues in opppidis non vltra tres menſas inſtruant, ſeu ne plures inuitent, quam duabus menſis accumbere poſſint, quæ ita inſtructæ ſint, vt magis Chriſtianam modeſtiam, piamq; ac prudentem animi moderationem præ ſe ferant, quàm vanam diuitiarum aliquam iactantiam, aut ſuperbam facultatum oſtẽtationem. Et qui inuitati fuerint, ab immoderatis donarijs, & à ſuperba æmulatione, qua alter alterum, doni magnitudine ſupra vires ſuas ſuperare contendit, ſeſe modeſtè contineant. *Synod Diœceſ. an. 1550 feria 5 poſt Remig. ſub Adolp 3 habita in mandato Curiæ inditum eſt.* Quum inter omnia. *pag 517. a. b.*

29. In nuptijs eorum qui illegitimè ex Clericis procreati ſunt vitetur omnis Pompa, ac ſolemnitas nuptialis.

Concil prouinc. ſub Conrado Archiepiſcopo. cap. 1. pag. 10 b.

30. Ne falsa Matrimonij specie aliqui decipiantur, & in certo damnationis statu securi diutius viuant, ac Ecclesiæ tranquillitatem suo scelere perturbent: mandamus omnibus Parochis, vt si quem in suis Parochijs habeant, qui mulierem vxoris loco foueat, vtrumque ad Matrimonij contractum, aut si Canonicum subsit impedimentum, cur matrimonio iungi non possint, ad separationem seriò hortētur: & si sic moniti matrimonium non contraxerint, aut sese à mutua cohabitatione, & cōsuetudine non separauerint, eos ab Ecclesiasticis sacramentis prorsus arceāt, & Ordinario vel eius Officiali denuntient, iuxta sacros Canones & sanctum Concilium Tridentinum puniendos. Religiosos verò & Moniales, religionem aliquam solemni voto professos, Clericos quoq; omnes, aliquo sacro Ordine initiatos, qui matrimonialiter contrahere præsumpserunt, nec non & eos, qui scienter cum consanguineis, vel affinibus, in gradibus Canonica constitutione interdictis, aut cū monialibus matrimonialiter sese iunxerunt, similiter Ordinario aut eius Officiali prodant, & eos tanquam excommunicatos ab omnibus tam diu esse habendos publicè nūtient, donec suum humiliter recognoscentes errorem, separentur ab inuicem, & absolutionis beneficium obtinere mereantur.

Concil. prouinc. sub Herman. 5 parte 7. cap. 43. Concil. prouinc. sub Adol. 3. in censuris & decretis cap. Sępius experti *pag. 454. b c.* statuit. *Herman 5 in mandato cuius initium est.* Querelam grauem. *pag. 322. 323. Concil. Trid. sess. 24. De reform. Matrim cap. 8. & sess. 25 cap. 14 reformat Cap. vnico De consanguinit. & affinit. in Clement. Synod. Diœcesa anno 1548. in Octob. sub Adolp. 3. habita in mandato cuius initium est.* Volentes tranquillitati. *pag 416 c. d. Concil. prouinc. sub Adolp. 3. in censuris & Decretis cap. 2. pag. 444. a. b. Synod. Diœcesa sub eodem Adolp anno 1550. in vere habita pag. 465 d*

Conci. Tride. sess. 24. ca. 8. 31. Quamuis iustas ob causas inter legitimos coniuges fieri aliquando possit diuortium: ne tamen id temerè fiat, ac matrimonij Sacramento, quo indissolubili vinculo, per mutuam fidem sibi astricti sunt coniuges, aliqua imprudentia (Christianæ religionis ac pietatis inimico operante) magna iniuria fiat, prohibemus ne ali-

Capi. Porro Extra de Diuortijs.

ne aliqui priuata authoritate non intercedente Ecclesię aut Ordinarij iudicio se separent, aut se mutuò epudiēt. Qui secus fecerint, à sacra Communione repellantur, quamdiu in peccatis suis manserint, aut huic decreto nō satisfecerint, ac pro facultatibus suis Ordinarij iudicio pecunia mulctentur, pauperum congregationibus donanda.

Synod. Diœces. sub Ado. 3 an 1550. in vere hab. pa. 465. d. 466. a.

32. Quoniam cognoscere de Matrimonij causis, solius Ecclesiasticæ est potestatis & iurisdictionis; latam esse denunciamus excommunicationis sententiam in Magistratus ac Iudices sæculares, qui in matrimonialibus causis, inter subditos suos, aut alienos iudicant, vel dispensandi, aut transigendi potestatem in matrimonio, ac gradibus prohibitis sibi vsurpant.

Conc. prou. sub Adol 3. Medio 5. cap. vlt pa. 443. a.b.

DE FESTORVM
DIERVM CVLTV.

I.

VT dies festi à Christi fidelibus, ad honorem, gloriam, & celebrationem nominis Dei, religiosè sanctificentur, & ad fidei ac religionis, spei & charitatis prouectionem, in debita reconciliatione, ac gratiarum actione (ad quod præcipuè seruiunt) sanctè ab omnibus traducantur; quò & populus fidelis, cognitione, amore, atq; desiderio Domini Dei, creatoris ac redemptoris sui, eiusque beneficiorum grata recordatione, alijsq; Christiani hominis sacrificijs & officijs istis diebus magis magisq; Deo appropinquet, & Deus Opt. Max. in benedictionibus multis dulcedinis, abundantius populum suum pręueniat: omnem operam ac diligentiam, Pastores ac Cōcionatores omnes, in eo ponere debent; vt populus Christianus festorum dierum causas cognoscat, & à quibus actionibus abstinere hisce diebus debeat, quibusque contra, toto animo & corpore incumbere; qua facilitate, fructu, ac vtilitate, Ecclesiæ, naturæ, ac Dei lex, in hisce præstandis seruetur; qua contra temeritate, quo

Conci. Tride. sess. 25 de delectu ciborū ieiunijs & diebus festis.

Concil. prou. sub Hermā. 5. parte 9. ca. 9.

Synod Diecef. sub Adol. tertio an 1550. fer. 5 post Remi. habit in mandato cuius initium est. Quum inter omnia. pa. 516 a. Vide etiam Ioannem Hessellium in Decalogum.

quo scandalo, totiusque Reipub. Christianæ detrimento, qua deniq; pœnarum, ac suppliciorum obligatione, se Christianæ religionis, sanctarum legum, ac Dei hostes esse declarent, qui ea præstare omninò negligunt, clarè intelligat planeq; perspiciat. Quæ vt facilius præstent, documẽta, & instructiones Catechismi Romani, de tertio Decalogi præcepto, studiosè perlegant, & sequantur, eademque & hæc nostra decreta, non solum verbi prædicatione, sed & factis ipsis, ac vitæ actionibus, quod est perpetuum quoddam prædicandi genus, populo persuadeant, ac in vsum & consuetudinem perpetuam ducant.

Cõci. Tribu. can. 35. conci prouinc. sub Mic Cusano art. 8. pa. 248 a. Conc prou. sub Herm. 5. par. 9. ca. 10. Syno. Diœc. sub Adol. 3 an. 1550. fer. 5. post Remi. hab. in mãdato cuius initium est. Cum inter omnia. pa 516 a.b.c. d. & in his § à Decanis & Pastorib. inquirenda sunt § 83. pa. 488. d. ca. vet 3. tit. de feri. Cõc. Arelian. 3. can 21. Cõcil Toleta. 3 can. 22. D. Aug. in epist. 64. D. Chry

2. Prohibita diebus festis habeantur hæc: mercatus; placitum; sententia in causa criminis; sacramentum; bellum, profectio, agrorum cultus; aut messis; fabrorum, aurigarum, nautarum, molitorum, coctorum cereuisiæ, lanionum, pistorum, sartorum, sutorum, aliorumq; mechanicorum operæ; ac in vniuersum manualia, & sæcularia quæcunq; nisi ob notabilem necessitatem, cuius cognitio ad Decanum Ruralem, aut Archidiaconatum vel Officialẽ, aut ijs nimis procul degẽtibus, ad Pastorẽ loci spectabit. Pari religione cessare debẽt his diebus comessationes, potationes, lusus publici, spectacula ludicra, tripudia, choreæ, etiam nuptiales, aliaq; prophana opera, & actiones plenę insanijs; multoq; magis ebrietates, cantilenæ turpes, cubilia, impudicitiæ, blasphemiæ, omnis superbia, ac cætera omnia Sabbatismi Christiani impedimenta, ac transgressionis præcepti huius occasiones, & incentiua. Quæ, vt quantum in nobis est, tollamus, omnemq; violãdi diem festum occasionem præscindamus: prçcipimus aromatarijs, bibliopolis, lanarijs, linarijs, vestiarijs, alijsq; qui merces aliquas venales habent, ne Dominicis alijsq; festis diebus, antè fores, vel in fenestris domorum suarum, vel alibi venales exponant; & œnopolis ac tabernarijs, ne ijsdem diebus, maximè tempore diuini

mini officij Missæ, Vesperarum, ac Concionis, Oenopolia aut tabernas aperiant. Magistratum porrò secularem monemus & hortamur, moneri quoq; & hortari à Pastoribus suis volumus, vt in ijs, quæ ad hunc cultum Dei retinendum atq; augendum pertinent, Ecclesiæ Præsides authoritate sua iuuent, iubeantq; populum huiusmodi præceptis obtemperare. Inter alia autem, eum pro authoritate sua aduigilare cupimus, vt spectacula ludicra, per quæ populus Christianus, astu & consilio Diaboli, à templorum visitatione, ab officio vesperarum, & ab-audienda Concione, quotidiè magis magisq; auocatur, ac Christo suus honos perit, atq; intercidit; diebus festis fieri nulla patiantur: & circulatoribus, vel alijs, nullam vsquam hisce diebus permittant exercere actionem, per quam populum à templis, vel à sanctificatione diei festi, detinere possent: atq; forum & nundinas cum incidunt in aliquem ex celebrioribus festis, eas seruari curent, vel antè vel post festum. In quibus præstandis eo magis Magistratus Catholici desideramus officium, quod ad magnam Catholicorum confusionem quid in his, à vigilanti Magistratu seruari possit, odijs ac inimicitijs incensa æmulatione, ostendant, vbi rerum potiuntur hæretici.

Iosse.Hom.1. De Lazaro & Epulone.

3. Qui autem sint dies festi, quibus populus Christianus ab opere seruili cessare debeat, standum est statutis ac consuetudini cuiusq; Diœcesis, ac in Diœcesi quidem Coloniensi, ex declaratione ac mandato Syno. Diœces. sub Adolpho 3. Anno 1549. secunda Octobris habitæ, hi dies solemniter ac concorditer obseruandi ac celebrandi sunt, & in omnibus Calendarijs, ad populi admonitionem inserendi. Præter dies Dominicos, Festum circũsionis Domini, Epiphaniæ, Agnetis virginis & martyris, Conuersionis S. Pauli, Purificationis B. Mariæ virginis, Cathedræ Sancti, Petri Apostoli, Sancti Matthiæ Apostoli, Anuntiationis Beatæ Mariæ virginis, Festum

Pag. 460. A. & c.

Paschæ, cum feria secunda & tertia sequentibus: Sancti Georgij Martyris; Sanctorum Philippi & Iacobi Apostolorum; Inuentionis Sanctę Crucis; Festum Ascensionis Domini; Festum Pentecostes cum feria secunda & tertia sequentibus; Venerabilis Sacramenti, Festum sanctissimæ Trinitatis in Dominica post octauas Pentecostes; Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, SS. Petri & Pauli Apostolorum; Visitationis Beatæ Mariæ Virginis: B. Mariæ Magdalenę: Translationis trium Regum in ciuitate Coloniensi tantum; Sancti Iacobi Apostoli; Sancti Panthaleonis, in ciuitate Coloniēsi; Sancti Petri ad vincula; S. Laurentij Martyris; Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis; S. Bartholomæi Apostoli; Decollationis S. Ioannis Baptistæ: Natiuitatis B. Mariæ Virginis; Exaltationis S. Crucis; Sancti Matthæi Apostoli & Euāgelistæ; Dedicationis maioris Ecclesiæ Coloniensis, in die SS. Cosmæ & Damiani, in ciuitate Coloniensi celebrandæ; S. Michaëlis Archangeli; S. Gereonis; SS. vndecim millium Virginum; S. Seuerini in ciuitate Coloniensi; SS. Simonis & Iudæ Apostolorum; Omnium Sanctorum; Commemorationis animarum antè meridiem; Sancti Martini Episcopi; Sancti Cuniberti in ciuitate Coloniensi: Præsentationis Beatæ Mariæ Virginis; Beatæ Cæciliæ in ciuitate Coloniensi; Beatæ Catharinæ virginis; S. Andreæ Apostoli; S. Nicolai Episcopi; Conceptionis B. Mariæ Virrginis; S. Thomæ Apostoli; Natiuitatis Domini, & Saluatoris nostri Iesu Christi; S. Stephani Protomartyris; Sancti Iohannis Apostoli & Euangelistæ; SS. Innocentium; denique festum Patroni in singulis Ecclesijs, vt par est solēniter celebretur.

4. Moneri ac incitari populum volumus, vt prædictos dies omnes ac singulos eo religiosius colat, quod præsētiū temporū calamitas, ac maiorum exempla, nō modo ex eis aliquos antiquandos, & obscurandos esse non permittant, sed nouos potius, noua pietate ad placandam

iram

iram Dei, veteribus adiungendos postulent. Nam si ad extirpãdas hæreses, ad schismata aliasq; calamitates tollendas, maiores nostri, certos dies instituerint, quibus ad prouocandam Dei erga se misericordiam, animo ac corpore vacarent: meritò sanè hac cogitatione, & consideratione, singuli excitandi nunc sunt, vt sublatis omnibus abusibus, dies institutos, quos praua transgressionis consuetudo, ac beneficiorum Dei obliuio, nec non & Prælatorum negligentia pœnè aboleuerat, tanto colant sanctius, quo tot ac tantis hæresibus, schismatis, ac calamitatibus, vndequaq; Diœcesin ac prouinciam hãc prementibus, & tantum non opprimentibus, & salus magis desperata est, & ad obseruationem plurimum dierum festorum, qui ad promerendam Dei gratiam, maiorum exẽplo institui deberẽt, difficilius induci populus possit.

Ad extirpationẽ hæresis Hussitarũ institutũ fuit in Cõc. prou sub Theodor. ann. 1423 fest Cõpass B. Virg. Mariæ fer. 6. post Dominic. Iubiliate quotãnis celebrandũ. De qua re vide ca. 11. eiusdẽ Cõc pa. 236 Ad tollẽdũ diuturnum schisma, ab Vrban. 6. institutũ, & à Bonif. 9. confirmatum est festum Visitationis B. Mariæ Virginis &c.

5. Quoniã domũ Dei decet omnis grauitas atq; sanctitudo; abolitũ prorsus esse volumus (si vel ex parte aliqua, alicubi in vsu adhuc sit) festũ Hypodiaconorũ, quod stultorũ vocãt, omnesq; stultitias, leuitates, & abusus, qui hoc nomine in Ecclesiam irrepserunt sublatos. Et licet longo vsu plerisq; locis receptũ sit, vt pueri à die S. Nicolai, vsq; ad festum SS. Innocentium personatum Episcopũ suum habeant, eam quoq; consuetudinem, quod puerilibus dissolutionibus, & petulãtijs plena esse cœpit, multumque grauitatis ac decoris diuinis officijs detrahat. antiquatum iri vehementer optamus. Præcipuè verò in desuetudinem duci præcipimus, ac in virtute obedientiæ mandamus, quod Clerus sese pueris, in die SS. Innocentum submittat, ac puerorũ locum & officia in diuinis officijs subeat, ac contra personatus Episcopus aliquas benedictiones faciat, alijque pueri in cantandis horarijs precibus ac collectis Sacerdotũ, Diacono-

conorum, aut Subdiaconorum, quædam officia vsurpent; quod puerilis iste Episcopus, in die electionis suæ, ad ostentandū se,& in die suę defunctionis, ad colligēdā aliquam pecuniā in Symbolum, mitra & vestibus Episcopalibus, more Episcopi indutus, cum baculo Episcopali, & personatis aliquot militibus, per plateas obequitet; quod alibi quoq; Canonici & Vicarij, ex Collegarum suorum numero, aliquem ex ordine Episcopum designent, qui reliquos omnes nō sine magno sumptu & grauamine, alijsq; incommodis, liberali mensa excipiat. Ab his enim cum magis carnem sapiant quam spiritum, sponsam Christi Ecclesiam volumus esse liberam, & quo id sine murmure, aut contradictione fiat, Praeceptoribus aut Ludimagistris, qui alioquin forsan obstrepent, potius aliquid pecuniæ ex communi Ecclesiæ ærario donandum censemus, quam vt diutius illo personati Episcopi lusu, non sine Episcopalis dignitatis ac honoris diminutione & contemptu, emendicando, pecuniam in Symbolum corradere.

DE IEIVNIIS.

1. DE ieiunijs seruentur quæ à Cōcilio Prouinciali sub Herman. 5. parte nona constituta sunt. Et vt singuli vberrimos ieiunij fructus consequantur, exactè doceantur, quis sit ieiunandi modus, & in quo ieiunium à temperantia differat. Est enim temperantiæ, à superfluis in cibo & potu abstinere; ieiunij autem Ecclesiastici est, etiam à conuenientibus alimentis, iuxta certum Ecclesiæ morem aliquid detrahere; atqui modus hic est à carnibus abstinere, & vnica cibi refectione, in die, hora conuenienti, frugalius refici. Quam quidem horam serius quàm alio die ordinari decet, vt ex dilatione refectionis corpus affligatur. Non tamen vt Diuus * Leo sapientissimè monet, in sola abstinentia cibi

*Serm. 4. De Quadragesimæ qui legitur in vsu Romano nocturno 2 Dominic. 1. Quadragesimæ.

ria cibi ſtat noſtra ratio ieiunij: haud enim fructuoſè corpori eſca ſubtrahitur, niſi mens ab iniquitate reuocetur. Quare in gratia eſſe ſtudeant, quicunque vberrimos Ieiunij fructus percipere volunt.

2. Vigiliæ ſingulis annis per totam Prouinciam Colonienſem, ab vniuerſis ætatem habentibus, nec legitimè excuſatis, ſub periculo peccati mortalis ieiunandæ, præter quadrageſimam, & quatuor anni tempora, ſunt Vigilia Pentecoſtes, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum, S Laurentij Martyris, Aſſumptionis B. Mariæ Virginis, S. Matthæi Apoſtoli; SS. Simonis & Iudæ; Omnium Sanctorum, S. Andreæ, S. Thomæ Apoſtoli, & Natiuitatis Domini. Quæ ſi in diem Dominicum, aut feriam ſecundam inciderint, Sabbathis præcedentibus ieiunentur. Inſuper in Litania maiori, quæ cadit in diem S. Marci, & in diebus rogationum, abſtineatur per totam diem à carnibus, & ieiunetur ad minus vſque ad prandium. Singulis præterea hebdomadibus, maiorum conſuetudine, feria ſexta & Sabbatho (quos dies, maiores, in honorem Dominicæ Paſſionis, & Beatiſſimæ Virginis, ieiunio conſecratos habuerunt) carnium vſus prorſus habeatur interdictus, niſi in alterum horum incidat Natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti: Et vbi vel plura vel ſtrictius obſeruata fuerint, piæ conſuetudine obſeruentur, atque non ſolum hac ratione, ſed & alijs præterea ieiunijs, ex deuotione aſſumptis, quiſque demonſtret, ſe ieiuniorum exercitia ſuſcipere, non coactione legis, ſed virtutis delectatione, & vero Dei amore.

Stat. Henri. an. 1307. edi. c. 3. pag. 67. c.

Conc. prouin. ſub Henrico an 1307. hab. pa. 64. Vide S. Ignat. ep. 5. quæ eſt ad Philipp. Conc. Eliber. can 26. Innocēt. PP 1. ep. 1. ca 4. D. Auguſti. epi. 86. 118 & 19.

3. Vt Paſtoribus, Concionatoribus, Confeſſarijs omnibusque Chriſtianis augendæ pietatis demus occaſionem: præter voluntaria conſueta ieiunia, ad omnem diem Feſtum Beatiſſimæ genetricis Dei Mariæ à pijs omnibus recepta, proponimus, non imponimus, virtutum ſtudioſis, ad exercendam virtutem ſuam, & maiorem

Dei gratiam obtinédam, hæc infra scripta ieiunia, pridiè cuiusq; diei cui inscribuntur, ab his quorum Deus corda excitabit obseruanda, cũ certo ieiuniorum scopo in quem collimare possint. Ieiunium Epi-
1. phaniæ Domini nostri Iesu Christi, vt quisq; vocem Domini, ad meliora, & ad se vocãtis, atq; stellam seu ductũ diuinæ inspirationis cognoscere possit, & in ea vocatione qua vocatus est, tota volũtate Deo seruire. Conuersionis S. Pauli, vt inimici crucis Christi humilien-
2. tur, omnesq; peccatores spiritum bonum accipiant, & Cõcionatoribus omnibus, ea gratia, virtus & efficacia verbi, vitæ, conuersationis, & prudentis zeli tribuatur, quæ in D. Paulo post conuersioné viguit. S. Heriberti, hoc est à S. Heriberto, contra subitaneam mortem aliasq́ue
3. calamitates, quæ Diœcesin Coloniensem tunc premebant, institutum feria secũda, quarta, & Sabbatho, post Dominicam Misericordia, instar dierum rogationum, antè prandium, in abstinentia ab esu carnium seruandum. Quod hoc tempore, ad extirpationé hęresiũ, aliorumq́; malorum, quæ Diœcesin hanc apprehenderunt, vtiliter resumetur. Ascensionis & transfigurationis Dominicæ, vt omnes

Vide Statut. Her. an. 1307 edit. cap. 3. pag. 67.

4. qui Christum fide cognouerunt, quæ Christi & quæ sursum sunt sapiant, non quæ carnis, & quę super terram. Sãctissimi corporis Chri-
5. sti: vt Sacramenta Ecclesię, ab omnibus in debito honore habeantur, & digna præparatione, desiderio, & gratiarũ actione ab omnibus su-
6. scipiantur. S. Mariæ Magdalenæ, vt amatores mundi, & vanitatum huius sæculi, ab ea veræ pœnitentiæ exemplum sumant, & confidentiæ bonæ in Deum. Sancti Michaelis, & omnium Angelorum, vt
7. ab his vita nostra, sine intermissione muniatur, & ad omne bonum dirigatur. Sancti Materni, S. Vrsulæ, S. Gereonis, S. Seuerini, S. Cu-
8. niberti: Translationis trium Regum, aliorumq́ue Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Coloniensis Patronorum, vt fidem quam hîc Sanguine vel prædicatione sua plantauerunt, vel ex coluerunt, & confirmauerunt, suis meritis ac intercessionibus, intemeratã semper hîc & vbiq; tueantur; hancq; Prouinciam vbi sua corpora, ac pretiosæ reliquiæ seruantur, ab omni malo semper seruent, Deo gratam faciant, suarumq; reliquiarum, fidelissimam, deuotissimamq́; custodé. Quæ quidem ieiunia, & si quæ sint alia, quæ cuiusq; pietas suggeret, quæq́; vel ob dictas, vel ob similes causas, aut in honorem & gratiam alicuius patroni, alteriusúe sancti suscipientur, cùm primum fuerint confessi, qui ea susceperint, & absolutionis beneficium perceperint, de omnipotentis Dei misericordia, ac Sãctorum meritis cõfisi, quadraginta dies Apostolica authoritate, de iniunctis eis, vel iniungẽdis pœnitentijs pro qualibet die relaxamus. Eandemq; gratiam his facimus,
qui

qui in nuptijs, in Martinalibus, in Regalibus, alijsq́; diebus, quib. mũdus insanire solet, & se super cibum & potum effundere, ac in nuptijs etiam superbo vestium cultu, alijsq́; modis à recta ratione discedere, modestiæ & temperantiæ Christianæ seruauerint modum, multoq́; magis his, qui ex eo quod circa se fuerint abstinentiores, circa pauperes sunt effusiores, & vel conuiuia sua pauperibus communia faciunt, vel his, inde partes mittunt.

4. Quæ in hæc vsq; tempora religiosè ab omnibus obseruata fuit consuetudo, vt in quadragesima abstineretur ab omnibus quæ sementiuam carnis trahunt originem, à lacte nimirum, butiro, caseo, & ouis, non passim sine causa intermittatur; aut si propter olei caritatem, eorumq́; qui illo non vescũtur multitudinem, difficilis à butiro abstinentia foret; à caseo tamen & lacte, maximeque ab ouis, abstinendi religio restituatur; & in capite ieiunij, vsq; ad primam quadragesimæ Dominicam, ac tota maiori hebdomada, præsertim feria quarta, quinta, sexta, & sabbato sancto, antiquus ieiunij rigor Cõcionatorum diligentia, multoque magis vigilanti Pastorum studio, reuirescat. His tamen atq; alijs animæ curatoribus, pro vniuscuiusq́; subditi sui necessitate, iudicare liceat, quando ieiunium, vel ieiunij rigor, alicui remittendus erit, & decernere, quid vel in orationibus, vel in Eleemosynis, alijsue pietatis operibus, pro cuiusque facultate, ieiunij loco iniungendum erit. Est enim fidelis & prudentis serui, quem constituit Dominus super familiam suam, ibi tantum vsurpare dispensationem, vnde bonam possit habere compensationem.

Conci. Tolet. 8. can 9. Ado. 3 in hu quæ ab hære. insimulatis inquir. sunt §. 44 pa. 504. c. d. D. Bern de precept. & dispens. ca. 3.

5. Quoniam vno eodemq́; Ecclesiæ præcepto & diei cinerum, & diei Parasceues, ac reliquorum Quadradesimæ dierum ieiunium fidelibus iniunctum est; monendi sunt omnes, primis perindè ac medijs & vltimis Quadragesimæ diebus pari deuotione, & obseruantia esse ieiunandum; & * feria quinta maioris hebdomadæ *Mandatum*, quod vocant, debere sobrium ac religiosum esse, ac potius abstinendum tuncà prandio, quàm vt illius *Mandati* occasione pluribus quàm vna refectione, vtantur, seu vt pransi, cœnando soluendi ieiunij periculum adeãt. Quia qui vnius diei ieiunium soluit totam Quadragesimam inhonorat.

** Cõc. I eod. ca. 49 De cõsec Di. 3. cap. Nõ liceat & ca Non oportet &c.*

6. † His qui sacrum quadraginta dierum ieiuniũ, carnium esu violare non timent, Canon nonus Concilij Toletani octaui sæpè inculcetur, qui ita habet: *Quisquis absque ineuitabili necessitate, atque fragilitate, & euidenti languore, seu etiam impossibilitate ætatis, diebus Quadragesimæ esum carnium præsumpserit attentare; non solum reus erit*

† Conc. prouin. sub Herm 5. par. 9. ca. 6.

resur-

resurrectionis Dominicæ; verum etiam alienus ab eiusdem diei sancta Communione: & hoc illi cumuletur ad pœnam, vt ipsius anni tempore, ab omni esu carnium abstineat gulam; qui sacris diebus abstinentiæ oblitus est disciplinam. Quæ quidem non solum pro Concionibus, aut in Confessionibus proponantur, sed & à Pastoribus, alijsque animarum curatoribus, ducantur in vsum, & tanquam indigni qui ad sacram Communionem admittantur, probētur aliquamdiu, & non nisi peracta, quæ Sacerdotis arbitrio iniungenda erit pœnitentia, Communionem corporis Christi accipiant.

7. Vt sacro quadragesimæ tempore carnes manducandi, nulli detur occasio; magistratus sæcularis sui nouerit esse officij, vt macella omnia clausa teneat, & nulli eas vendendi hoc tempore licentiam permittat, curetque vt caupones diebus prohibitis viatoribus carnes non proponant.

8. Ieiunium quatuor temporum magna deuotione ab omnibus suscipiendum doceatur, cùm ob rationes & causas à D. Leone Magno in sermonibus de hisce ieiunijs recensitas; tum quia istis temporibus sacræ ordinationes fiunt. Meritò enim ob hoc, ieiunio, oratione, & Eleemosynis in vnum propositum pia plebis corda adducenda sunt, vt omnes vno spiritu, sacratiori virtute Dominum exorent, vt eligendorum sortes, ad Ecclesiæ suæ vtilitatem dirigat, operarios idoneos in messem suam mittat, eosque septiformi spiritu suo, in omni bono confirmet. Ieiunium verò quatuor temporum, ac Vigiliæ Sancti Matthiæ, quod in quadragessimam incidit, solemnius ac religiosius, quam reliquis diebus colendum declaretur, quia duobus nominibus suscipiendum.

In ep decret. ad vniuers scripta.

9. Quod à Thelesphoro Papa olim decretum fuit, vt Clerici aliquot dies ieiunando Laicos excederent; vt sicut discreta debet esse vita Clericorum, à congregatione Lai-

ne Laicorum, ita & in Clericorum ieiunio esset à Laicis discretio: hoc ad excitandos omnes Clericos, maximè autem Prçlatos & Pastores recensemus, eosq; per Sanctissimum Domini nostri Iesu Christi atq; Saluatoris aduẽtum obtestamur, vt religiosæ vitæ exemplo, quoscunq; fideles ad obseruantiam sacrorum Canonum, & præceptorum Ecclesiæ inducant, omniq́ue diligentia vtantur, vt illis omnibus, & ijs præcipuè sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, vt ciborum delectus & ieiunia, omniaq́ue quæ faciunt ad pietatem augendam, & certam faciendam vocationem suam, toto corde sectentur.

Conc. Trid. sess. 25. De delectu ciborum &c.

DE SANCTORVM RELIQVIIS ET SACRIS IMAGINIBVS.

DE pretiosis Sanctorum Reliquijs, deuotè colendis, ac religiosè conseruandis, titulo de Pastoribus & Custodibus quædam inserta sunt; hoc loco illud decernimus: vt nouæ aut ignotæ Sanctorum reliquiæ non recipiantur, nisi ab Episcopo fuerint approbatæ; & antiquç nequaquam extra capsam ostendantur. In ostendendis autem ijs ea adsit grauitas, reuerentia, & pietas, quæ fidem & religionem Christianam præ se ferat, & intuentium animos, omni pietatis deuotione commoueat. Porrò in dilargiendis illis hæc seruetur ratio, vt nemini vnquam donentur, nisi vt loco sacro reponantur; maiori, aut non minori saltẽ pietatis studio, & prouectione ibidem seruandæ, quàm vbi antea seruabantur, ac notabiles reliquiarum partes, nullus Prælatus aut Ecclesiæ rector dare transferendas alicui possit, sine Ordinarij & Capituli Ecclesiæ suæ, seu aliorum Ecclesiç prouisorum consensu; quibus id permittentibus, donationis huius authenticæ, vnà cum reliquijs, donentur, litteræ & in in-

I. Ca. Placuit De consec. Dist. 1. Ca. 2. De reliquijs & vener. Sanct. Conc. Trid. sess. 25. De inuocat vener. & reliquijs Sanctor. & sacr. imag.

liquiarum Ecclesiæ, eadem donatio, cum sufficienti reliquiarum donatarum, nec non personæ dantis & accipientis, ac temporis expressione annotetur.

2. Nulla quoque insolita imago, vel in Ecclesia, vel alio loco quomodolibet exempto ponatur, nisi eodem recognoscente, & approbante Episcopo.

3. In exprimendis Sanctorum imaginibus, studiosè ac diligenter curetur, vt prototypis quæ repræsentant, iuxta historiæ veritatem, & receptam ac probatam Ecclesiæ traditionem, simillima sint; nec quod religiosum quidam putant, pro cuiusque voluntate, ad repræsentandam viuentis alicuius hominis effigiem, genuina earum forma adulteretur.

Adolph 3. in in his quæ in Cathed. & Collegat. Eccles. inquirẽ sunt § 54. pag. 481 c.

4. In forma, in cultu, & ornatu sacrarum imaginum, abstineatur ab omni procaci venustate, & obscœna pudendaúe nuditate æquè ac deformitate; magis enim illa sacras imagines deformant, quam exornant.

5. Imagines, sculpturæ, aulæa, quæ vel obscœnitate, vel gentilium fabularum exhibitione, aut quacunq; alia offensione, intuentium animos à pietatis sensu quoquo modo possunt auertere: nec ad ornatum templorum; nec ad platearum cultum, quando per eas sacræ habendæ sunt supplicationes, vllum occupent locum: & à domibus ac hortis Ecclesiasticorum, picturæ & simulacra omnia exulent, quæ lasciuia, procacitate, aliaúe quauis indecentia, à professione pietatis, modestiæ aut grauitatis, hominis Ecclesiastici aliqua ratione dissentiunt.

6. Sacræ imagines & sculpturæ, quæ vel vetustate, vel situ, aut quauis alia iniuria factæ sunt deformes; si fieri potest, quàm primum pristinæ integritati atq; decori restituantur. Sin autem, tollantur de locis suis, & vnà cùm imaginibus, quæ periculosi erroris occasionem rudibus præbere possent, quiq; apocriphas historias, vel aliquid superstitionis, aut falsi dogmatis præ se ferunt, incinerẽtur, ac cineres in sacrario sepeliantur.

Conc prouin præsidente Nicol. Cusa. artic 17. pag. 250. b. Conc. Trid loco citat.

7. Nec

7. Nec in pauimento Sanctorum imagines pingantur, nec eo loco, vbi aliquando clauis tranfigi poterunt, vel pluuia aut vligine deleri; & licet in muro ex viuo & polito lapide conſtructo, ſacræ hiſtoriæ, niſi aliud obſit, depingi aliquando poterunt; in muro tamen aut pariete, qui argilla aut calce incruſtatus eſt, cùm eiuſmodi incruſtatura facilè decidat, nunquam pingantur, ſed paries aut murus huiuſmodi, tela linea, aut tabulis politis, artificioſeque compactis, picturæ excipiendæ cauſa veſtiatur.

DE REPRÆSENTATIONIBVS.

Repreſentationes trium Mariarum, viſitantium Dominicum ſepulchrum, quæ nocte reſurrectionis 1.
Dominicæ in quibuſdam Eccleſijs fiunt; cum potius in ijs inueniamus, quod mouere riſum poſſit, & deuotionis intentionem deprimere, quàm pietatis aliquē affectum excitare, prorſus intermitti volumus.

2. In ſacris ſupplicationibus nullæ ſimiliter ſanctorum, aut ſacrarum hiſtoriarum, ne ipſius quidem Chriſti ſaluatoris, à perſonatis adoleſcentibus, aut alijs, repreſentationes fiant, vel quidquam quod poſſit intuentium animos, ab eo, quod in ſupplicatione potiſſimum ſpectandum eſt, ad ſe rapere.

Conc prouī. ſub Adolph. 3. in cenſ & decretis cap. Nihil propè tam ſanctum pa. 451. 452.

DE INDVLGENTIIS.

Qvia clauium poteſtas à Deo in ędificationem fidelium tradita eſt, non in deſtructionem: nequaquam 1.
per falſas, indiſcretas, ac ſuperfluas indulgentias, fideles decipiendi ſunt, ac pœnitentialis ſatisfactio eneruenda. Quare in virtute ſanctæ obedientiæ, omnibus ac ſingulis Eccleſiarum quarumcunque, tam regularium quam ſęcularium Pręlatis ac Rectoribus mandamus, vt indulgē-

tiarum Ecclesiæ suæ faciant indicem, & quibus pietatis operibus, quas indulgentias concessas habeant, & à quibus eas habeant accuratè annotent, ac in proxima Episcopali Synodo, vel per se, vel per superiores suos examinandas tradant; vt si quæ falsæ aut fictæ reperiantur, reijciantur, omnisq; abusus, si quis irrepserit, tollatur, & quę legitimæ inuenientur, Romano Pontifici, confirmandæ, atq; innouandæ exhibeantur, ac ad maiorem fidelium certitudinem, atq; excitationem, in quibusq; Ecclesijs authentico scripto, publico loco, ac conuenienti, ad aspectum omnium proponantur.

Cætera de indulgētijs vide tit. De Pastoribus.

2. Falsæ, vanæ, & ad imposturam excogitatæ habeantur, immodicæ & plus æquo exorbitantes indulgentiæ, quæ ex leuibus causis incertisq; reuelationibus, sine legitima vlla authoritate, scriptis quibusdam & impressis libellis insertæ sunt, ac in tabellis, quas alicubi videre est, nonnullis orationibus adiunctæ: præsertim si promissiones cõtineant certorum effectuum, periculorum scilicet euitationem, à gladijs, à tormentis, ab aquis, à peste, aut liberationem certam à Purgatorio.

DE SEPVLTVRA ECCLESIASTICA.

1. SEpultura careant Ecclesiastica omnes hæretici, schismatici, Venefici, Sortilegi, Religiosi proprietarij, publici Simoniaci, Vsurarij, & illi qui sibi manus violentas intulerunt, aut in duello mortui sunt; omnes excõmunicati; quiq; præcepto Ecclesiæ; *Omnis * vtriusq; sexus*, satisfacere contempserint, ac postea subita morte præuenti fuerint: nec non & illi, qui contempserint sacram vnctionem; qui cum antea fuerint de hæresi suspecti, Pastorem ad se in morbo aduocare neglexerint; licet ipsis iam rationis vsu & officio priuatis, à Parentibus aut amicis Pastor aduocetur; nisi eodem Pastore præsente, aliquod

nota-

notabile dederint pœnitentiæ ſignum. Qui autem eos loco ſacro ſepeliuerint, aut ſepeliri curauerint, pœnis iure conſtitutis, alijsq; arbitrarijs puniantur.

Cap.8.titu.De heretic.cap.7.tit.De conſecr.Eccleſiæ.cap 12.tit. De ſepultura.cap.3.Titu De vſuris in 6. & ca.2.Ibidem titul. De hæretic. cap. 2. Concil. Bracaren.1.cap.34.cap. Placuit vt hi qui.23 quæſt.5.Conc.prou.ſub Adol.3 in cenſuris ca.vlt.pa.456.a.Stat.Sifr.ca.14.pag.47 b.c.Synod.Diœceſ.an.1551.habit.pa.530.a. + Cap.Omnis vtriuſque ſexus. *De pœnit. & remiſsio.*

2. Infantes quoq; qui antè ſuſceptum Baptiſmum fuerint mortui, loco prophano, ad hoc deputato aut deputando, extra cœmiterium ſepeliantur.

Stat.Sifr.cap.4.pag.38.b.Syn. Diœceſ.anno 1551.habit.artic.6.pag.530. Concil. Bracaren. 1. *cap 35.*

3. Ne ſepulta defunctorum corpora aërem queant inficere, aut grauem per templa aut cæmiteria offundere odorem; tam profundè ſepeliantur, vt duos pedes ſupra loculum terra congeri poſſit; ac in templis quidem lapidibus, in cæmiterijs verò vetuſtiſſimo Chriſtianorum more, tumulo ſepulcra muniantur. Quæ porrò de ſepulturis & exequijs in prouincialibus Concilijs, & Synodalibus Conſtitutionibus, ac à nobis titulo, *De diuinis officijs*, decreta & ſancita ſunt, omni ſedulitate ac deuotione, ab omnibus in actum ducantur.

Conc.prou.ſub Herm.5 par.7.cap.28.29.Conc.prou.ſub Adol.3 in cenſ & decretis, ca Cũ mortuus ſit Chriſtus *pag.451.c.d Synod. Diœceſ.an 1550. feria 3 poſt. S. Matth. habit. pag 467.Conc prouinc.ſub Conrad. Archiepiſcopo ca.26.pa.17 d. Statut. Sifr. ca 2.pa 36.d. Stat.VVilhelm.cap.17.pag.169.a.b.c.*

DE SVPERSTITIONE.

CVM variæ ſint ſuperſtitionum ſpecies, quarum nulla eſt, quæ non vel tacitè vel explicitè cum Dæmone aliquam includit ſocietatem, debitumúe Dei honorem ad creaturas transferat, vel ad minus in falſi proteſtatione conſiſtat; aut à vero religionis cultu, ad nugatoriam & noxiam Dæmonis pelliceat vanitatem: grauiter illi peccare doceantur & ab erroribus conuenientibus modis reducantur, qui aliũdè quam Dei reuelatione, fortui- 1.

Deut. 18 Leuit. 20. Esaie 47. 1. Corint. 10 26. quest. 1. 2. 3. 4. 5 Exi. tit. de sortil.

tarum rerum, actionumq; humanarum præscientiam prædictionemq; firmam sibi arrogant; vel qui rebus aut signis, ad effectum aliquem producendum vtuntur, ad quem nec naturæ ordine, nec diuina virtute, neq; Ecclesiastica institutione valere intelliguntur. Tales sunt, qui per nigromanciam aut Phytonis consultationem apertè cum Dæmone paciscuntur: qui ex garritu aut volatu auium, extorum inspectione prędicunt futura: qui ex die natali, aut sydere cōceptionis, manuum ac faciei lineamentis, ex somnijs quoq;, mortuorum apparitionibus, ex galea quam vocant natiuitatis, alijsq; id genus obseruationibus, certo de futuris hominū moribus, fortuna, aut exitu, pronunciant, & ex constellationibus euenta, atq; hominum opera prædicunt; eaq;, & propensiones ad bonum aut malum, astris subijciūt; aut ex sortibus, citra singularem Dei reuelationem vel inspirationem, occulta dijudicant: qui ad hominum pecorumque valetudinem conducere arbitrantur ligaturas quasdam, philacteria, quosdam characteres, seu imagines astrologicas, precationes ad certum & determinatum verborum numerum restrictas, verba sacra, sanctorumque reliquias de collo suspensas; & his similia millia inanium obseruationum, vim quandam occultam his characteribus, aut idiomati scripto attribuentes, aut alias vanas conditiones, tanquam necessarias addentes.

26 qu. 7. Cap Si quis. Capi. nō obseruetis & ca. Qui ex istimaret.

Adhæc qui certis horis, diebus, mensibus, vel annis, volunt, aut nolunt aliquid inchoare, tempora quædam fausta aut infausta statuentes, nec non & ij, qui herbas certo die, hora, aut ritu decerptas, ad certas quasdam iniurias ac pericula propulsanda valere confingunt. His porrò annumerandi sunt magi atq; malefici, qui maleficijs corpora, non præstigio solum sed veraciter miris modis immutant; homines dementant; bestias occidūt; matrimonij consummationē impediūt; valetudinem

tudinem lædunt; ſterilitatem terræ inducunt, omniaq; nocendi genera exercent, non ex ſyderum aut maleficorum vi, ſed Dæmonum auxilio.

2. Neque verò hi ſolum, qui prædictis ſuperſtitionibus & maleficijs dant operam, grauiſſimè peccare cenſendi ſunt: ſed & illi qui in eiuſmodi rebus, talium hominum auxilium implorant, ſollicitant, pecunia redimunt, eoſque ſuper amiſſis rebus, aut occulta veritate cognoſcenda, vel ſoluendis maleficijs cōſulunt.

Leuit. 9. 4. Reg. 1. Cap. Admoneant fideles. 26. qu. 7. ca. Ex tuarũ tit. De ſortil. Grego PP. 3. ca. 12. Concil. Rom Conc. Tolet. 4. ca. 28. ca. Si per ſortiarias. 33. quæſt. 2.

3. Contra quæ ab Ordinarijs inquiſitoribus, Paſtoribus, Concionatoribus, atq; ſęculari magiſtratu, pro vniuſcuiuſq; officio, tanto diligentius & vigilantius nunc agendum eſt, quod maleficorum numerus & nocendi libido, multarũ animarũ iactura, partim ex impunitate, partim ex errore, deceptione, & infidelitate, indies magis magisq; in hac prouincia creſcere videatur: ac omni cura docendus populus, vt ad depellenda maleficia, eorumq; vim hebetandam ijs vtatur remedijs, quæ aduerſus nequitias, & illuſiones Dæmonum Eccleſiaſtica ſanxit authoritas, vſuſq; confirmauit: vt ſunt ſignum crucis, ſolemnes exorciſmi, aqua benedicta, benedictarum campanarum pulſus, cerei, herbæ conſecratæ: in primis verò ſincera ad Deum conuerſio, frequens Sacramentorum vſus, ieiunium, eleēmoſina, oratio, & Miſſæ ſacrificium.

4. Vt deteſtabili huic ſuperſtitionum, & illicitarum diuinationum, artiumque magicarum, ſtudio certius occurratur: prohibemus omnes & ſingulos libros, opera & tractatus aſtrologiæ iudiciariæ, qui de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitisúe caſibus, aut ijs actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certo aliquid affirmare audent, permiſſis duntaxat iudicijs, & naturalibus obſeruationibus, quæ naui-

Vide regul. 9. indicis librorum prohibi. 10. Concil. Trid.

nauigationis,agriculturæ, siue medicę artis iuuādæ gratia conscripta sunt. Ad hęc libros omnes & scripta Geomantiæ,Hydromantiæ,Aëromantię,Pyromantiæ,Onomantię,Chyromantię,Necromantię,siue in quibus sortilegia, veneficia, auguria,auspicia, execrabiles incantationes,ac superstitiones,& artes magicæ continentur:ac sub pœna excōmunicationis,à qua non nisi Episcopus absoluere valeat, à quibuscūq; Christi fidelibus legi,aut quomodolibet retineri vetamus; sed illos Episcopis & Ordinarijs locorum,vel inquisitoribus pręsentari,& cōsignari volumus,& nihilominus vigore Constitutionis S. D. N. D. Sixti PP. V. contra exercentes Astrologiæ iudicariæ artem, aliaque diuinationum genera editæ: statuimus & mandamus , vt tam contra Astrologos, Mathematicos, & alios quoscunq; dictæ Astrologiæ iudiciariæ artem, præterquam circa agriculturam , nauigationem , & rem medicam , in posterum exercentes, aut facientes iudicia & natiuitates hominum ,quibus de futuris contingentibus, successibus, fortuitisque casibus,aut actionibus ex humana voluntate pendentibus, aliquid futurum affirmare audent (etiā si id se non certo affirmare asserant,aut protestētur) quàm contra alios vtriusque sexus,qui supradictas damnatas, vanas,fallaces, & perniciosas diuinandi artes,siue scientias exercēt,profitentur, & docent,aut discunt, quiue huiusmodi illicitas diuinationes,sortilegia,superstitiones,veneficia,incātationes, ac præmissa detestanda scelera faciunt, aut in eis se quomodolibet intromittūt,vel libros prædictos scienter legunt aut retinent,& scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur,cuiuscunque dignitatis, gradus, & conditionis existant: tam Episcopi & Prælati superiores,ac alij Ordinarij locorum,quàm inquisitores hæreticę prauitatis,deputati,aut deputandi,etiam si in plerisq; his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentius inquirant, & procedant, ac inquirere & pro-

Constitut. huius initiū est. Cœli & terræ creator Dat. Romæ apud S. Petrum. Anno 1585. nonis Ianuar. Pōt. eius anno 1.

& procedere liberè & licitè possint, atque in eos seuerius Canonicis pœnis, & alijs, eorum arbitrio animaduertant.

5. Vt autem hæc omnibus innotescant, vniuersis Ordinarijs, Archidiaconis, & Archipresbyteris, in virtute S. obedientiç mandamus, vt ea cum primum receperint, in Ecclesijs sui districtus, dũ in eis populi multitudo ad diuina conuenerit, deindè verò semel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari sermone publicent, aut publicari faciant.

DE BLASPHEMIIS ET PERIVRIIS.

VT *a* blasphemãdi, temerè iurãdi, *b* ac periurandi cõsuetudo, & facilitas, à finibus populi Christiani exterminetur, species horum peccatorũ grauitas & enormitas, à Pastoribus & Concionatoribus ei diligenter exponantur, & pœnæ quibus hæc crimina, ex Patrum sanctionibus punienda & vindicanda sunt, declarentur, atque ab his, quibus ea iniuncta potestas est, ducantur in executionis vsum. 1.

a *Matt* 12. ca. Statuimus, *De maledicis. Conc.* Lateran. *vlt sess* 9. §. Ad abolendam. b *Leuit.* 5. & 24. *Zach.* 5 *Malach.* 3. *Eccles* 3. 2. *Regum* 21. *Ezech.* 17 *Eutichian. PP.* 1. *citat eum Burch. lib.* 5. ca 9 *Conc. Aurelian* 3 ca. 5. *Pius PP.* 1. *Conc. Matis.* 1. ca. 31. *causa* 22. qu. 4. & 5. ca Querelam. ca Tua nos *de iureiurando.*

DE VSVRIS.

AD compescendam & infrenandam, insatiabilem vsuræ crudelitatem, quæ quod in consuetudinem venerit plurimorum, aut nullum aut paruum creditur esse peccatum, adeò vt inter negociatores non solũ pauci nunc sint, qui pecuniam suam non dent ad vsuram; sed paucissimi planè, qui lucro illo sint contenti, quod leges ciuiles ad vsurã recipi permittunt, hęc decernimus, 1.

& ad declinationem atq; cautionem huius peccati, omnibus annuncianda sancimus.

2. Vsura non solum diuina lege, tam antiqua quam noua, sed etiam lege naturæ prohibita est: vt quæ natura sua, iustitiæ commutatiuæ aduersetur, & ex suo genere peccatum mortale sit, nulloq; tempore alicui, ne Iudæis quidem permissa. Quod autem leges ciuiles eam non puniant, & alicubi pro centum ad annũ mutuo datis, duodecim supra sortem recipi permittatur, vsurarios à peccato non excusat, quemadmodum nec meretrices id circo à peccatis excusantur, quod ob vitanda grauiora peccata in populo tolerentur.

Exodi 22. Deut. 23. Psal. 14. Ezechiel. 18. & ibid. Hieron. Math. 5. Luc. 6. Ephes. 5. D. Ambros. in lib De bono mortis Concil. Nicæn. 1. ca. 18. Concil. Elibert in. ca. 20. Concil. Arelat. 1. ca. 12 caus. 14 quæst. 3 & 4. Ext. lib. 5, tit. 19 & in sexto lib. 5. tit. 5. Stat. Sifrid. cap. 34. pag. 208. c d. & alibi.

3. Vsurarius est, quicunq; pro mutuo id vltra sortem paciscitur, quod est vel pecunia, vel pecunia æstimabile.

4. Talis est qui ob pactam in longius tempus pretij solutionem, carius iusto rem vendit, & qui ob illam acceleratam vilius emit.

Statut. VVilbelm. ca. 14. pag. 167. b. & cap. 21. pag. 172. b. Statut. Frid. cap. 10. pag. 192. b. c. d. &c.

5. Qui rem aliquam vendens, vult vt accessio pretij, quæ prorogatæ solutionis tempore forsitan fiet, lucrum suum sit, & vt nihilominus indemnis habeatur, si contra, rei venditæ pretium interim minueretur.

6. Qui vinum, oleum, aut rem quãcunque aliam summo pretio vendit, vt emens eandem, venditori, gratioso planè pretio, mox reuendat.

7. Qui exigit solutionem redditus re perdita, super quã redditus, fuerat consignatus; nisi illius, qui soluere deberet, dolo vel culpa perierit.

8. Qui emens redditum obligat vendẽtem, ad illum, vel certo

certo tempore, vel cum emptori, vel illi pro quo emit, placuerit, redimendum.

9. Qui licet tutor vel curator, aut magiſtratus ſit pupillorum, aut pupillarum; patrimonij eorum augendi cauſa, ſeu quouis alio prætextu, pecunias illorum, ſub certo lucro ſingulis annis vltra ſortem recipiendo, dat mutuas, retenta facultate repetendæ ſortis, vbi ad maiorem ætatem pupilli vel pupillæ peruenerint, aut matrimonium contraxerint, vel aliâs ipſe tutor, curator, aut magiſtratus voluerit.

10. Qui ſocietatem init cum pacto, vt pecuniæ, quam confert, periculum ſit penes accipientem, ſortemq; ſibi integram reſtitui cupit.

11. Qui mutuum dat, vt aſſecurentur merces ſuæ, quæ mari vehuntur. Ca. Nauiganti. De vſuris.

12. Qui mutuat cum pacto, vt mutuata rius ſibi vel alijs remutuet; agrum ſuum aut aliorum, iuſta licet mercede colat; in mola ſua molat; merces ſuas emat; officinā aut tabernam, aut ſcholam ſuam frequentet; pro ſe aut alijs fideiubeat.

13. Qui Principibus vel Reipub. ea lege mutuat, vt ſibi temporale aliquod præſtent beneficium, vel vt tributa, vectigalia, aliaúe diſtributa iuſta onera, à ſe non exigant.

14. Qui accipit pignus fructificans, ea conditione, vt fructus quos deductis expenſis inde accipiet, non computet in ſortem.

15. Qui dat frumentum, oleum, vinum, vel quidquam aliud iſtius generis, vt aliud melius reſtituatur.

16. Qui eo pacto mutuat, vt reddatur alio loco vel tēpore, vbi vel quando res mutuata pluris valebit.

17. Qui licet mutuantes nullum pactum faciant, eo tamen propoſito ac intentione mutuant, vt amplius accipiant quam mutuarunt.

18. Ex his alij vſurarij contractus deprehendi & diiudicarij poterunt, & quam multos teneat vſurarum auaritia captiuos, cognoſci: à qua neminem abſolui poſſe declaramus, niſi reſtituatur quidquid per vſuram etiam mentalem acceptum fuerit, & res quidem fructiferæ vnà cum fructibus acceptis reſtituantur, vſu verò conſumptibiles, in ſpecie reddantur cum damno, ſi quod alter interea paſſus eſt.

19. Declaramus porrò ad hanc reſtitututionem obligari non ſolum hæredes, qui in defuncti vſuarij bonis ſuccedunt, ſed etiam omnes vſurarij cooperatores, licet nullum indè accipiant cōmodum, adeò vt nec hi Eleëmoſynarum largitione à reſtitutione excuſentur, nec ab eadem exonerentur illi, etiamſi nihil rerum vſura comparatarum ſuperſit, ſi alia bona ab vſurario relicta ſint, vnde fieri poſſit reſtitutio; nec licitè ab vſurario donum vel ſtipendium pro ſeruitio accipitur, quem conſtat, nihil præter id quod vſura corraſum eſt, habere: neque venditionis aut emptionis in bonis vſurarij iniri poteſt contractus; quo ille ad reſtituendum vſuras impotens redderetur.

20. Cum publici vſurarij ipſo iure excomunicati ſint, munera & oblationes eorum, vt iure ſtatutum eſt, reſpuantur, & ab Eccleſię arceantur ingreſſu, ac ne in mortis quidem articulo Eccleſiæ ſacramenta eis adminiſtrētur, niſi de vſuris ſatisfecerint, vel de ſatisfaciendo, pro ſuarum viribus facultatum, idoneam præſtiterint cautionem: præcipimusq; diſtrictè omnibus iudicibus, aduocatis, ſecretarijs, notarijs, alijſque Chriſti fidelibus, ne vſurarijs in vſurarum cauſis aliquod præſtent patrocinium, vel contractus vſurarios teſtimonio ſuo confirment, aut alio quouis modo approbent, ſub pœna, pro exceſſus qualitate Ordinarij iudicio infligenda.

Stat. Sifr. ca. 14 pag. 47 b. Stat. Vrich bol ca. 12 pa. 54 d.

Ib pa 46. d. 55 a.

21. Vſurarij autem publici habeantur, qui vel per ſen-

ten-

tentiam iudicis, vel per Confeſſionem coram iudice factam, vel per rei euidentiam, quæ tergiuerſatione celari non poſſit, vſurarij eſſe conuincuntur.

DE BENEFICIIS
ECCLESIASTICIS.

IN opere reformationis Eccleſiaſticæ, moleſtum ac operoſum faceſcunt negotium beneficia Eccleſiaſtica; cùm quod beneficiorum collatores in eis conferendis, ac diſpenſandis, alijque qui inſtituendi onus ſuſtinent, in beneficiarijs inſtituendis, ſæpè carnali & iniquo perſonarum amore potius ducantur, quam agant ex mente, ac ratione benefactorum, & Canonicorum Sanctionibus præceptorum: tum quod beneficiarij multi, magis in his quæſtus, ac temporalis commodi habeant rationem, quàm muneris ac officij, indeque contra Eccleſiam, ſuoſque benefactores; ſumant delinquendi anſam ac animum, vnde ad præſtrandum Eccleſiæ officium, magis deuincti ſunt, magiſque deuoti. Quam indignitatem, vt pro legationis noſtræ munere, ac operis huius ratione, ęquitatis cenſura prorſus tollamus, hæc beneficiorum collatoribus, beneficiariorumque inſtitutoribus, ipſiſque beneficiarijs præſcribimus, & obſeruanda ſtatuimus. 1.

2. In omni nominatione, præſentatione, electione, & collatione, ex iure naturæ, Dei & Canonum, ſepoſito omni carnalitatis affectu, ac perſonarum acceptione, Beneficium conferatur digniori maximè idoneo. *Conci proui. ſub Herma. 5. parc. 1 ca 3. 4. 6. 11 14.*

3. Qui indigno dederit Beneficium, quia iniuriam fecit Deo, Eccleſiæ, & dignis, reſtitutionem faciat Eccleſiæ.

4. In conferendis Dignitatibus & Prælaturis, ſeruentur ea quæ in præcedentibus, titulo de Prælatis, à nobis ſancita & decreta ſunt, & Dignitatibus ac Beneficijs omnibus, atq; ſingulis viri dentur, non autem viris Benefi- *D. Greg. Ho. 4 in Euang.*

cia & dignitates, ne, qui aliter fecerint, in die Iudicij audiant, se non Ecclesijs sed personis prouidere voluisse.

Conci. Trid. sess. 23. ca 6. De reform.

5. Nullus Beneficium Ecclesiasticum obtinere possit, nisi qui susceptione coronę Clericalis professus fuerit, se discretam à Laicorum conuersatione vitam acturum esse, & Clericorum regulis ac professioni congruenter victurum, quique ætatis annum ad minus decimum quartum fuerit ingressus.

Vide sup. tit. De Prelatis arti. Ne autẽ defectu pa. 22. & tit. De pasto ca. 1. art. facultates pag. 264. Adolp 3. in his quæ in Ecclesijs Cathedralib. & Collegiatis inquirenda sunt § . 3. & 4. pag. 478. a, b.

6. Dignitates, personatus, officia, præbendę, portiones, ac quęlibet alia Beneficia, quibus onera sunt annexa, non conferantur alijs, quàm qui ætatem à Canonibus pręscriptam, & cęteras habilitates, integrè habere dignoscuntur, aliter irrita sit prouisio.

7. Nemo ad dignitates quascunque, quibus animarum cura subest promoueatur, nisi qui saltem vigesimum quintum ætatis suæ annum attingerit; & in Clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commẽdetur, iuxta constitutionem Alexandri tertij, in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit. *Cum in cunctis*: Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quib. animarum cura nulla subęst, Clerici alioquin idonei, & viginti duobus annis non minores, adsciscantur: & quod in superioribus, de Prelatis sanciuimus, in omnibus alijs beneficijs Ecclesiasticis, volumus locum habere, vt nemo deinceps ad dignitatem, Canonicatum, Portionẽ, aut quodcunq; Beneficium Ecclesiasticum recipiatur; nisi qui eo ordine sacro, aut sit initiatus, quem illa dignitas, pręben da aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure statutum initiari valeat.

Vide supra tit. De prælatis. artic. Ne autem defectu. pag. 22. & tit. De diuinis officijs cap. De his quæ faciunt ad diligentiam, assiduitatem, numerum, & frequentiam, ministrorum, & c. art. Quicunq; præbendas. *pag. 364. Cap.* Cũ in cunctis *li. 1. De cretalium. De elect. & electi potestate.*

Vide supra tit. De Canonicis art. Vt

8. Ad Canonicatus, Præbendas, & Beneficia, quibus in vniuersitate Coloniensi onus prælegendi annexum est

illi

illi soli prouehantur, qui velint & posſint onera, ipſis vigore Bullarum Apoſtolicarũ impoſita ſubire: alioquin vt titulo de Canonicis à nobis ſancitum eſt, irrita & nulla ſit prouiſio.

hoc quod diximus pa. 235. Ado: 3. in his quæ in Cathedr. & Collegia. Eccl. inquir. ſunt §. 9 pa. 478.

9. Quoniam in vniuerſitate Colonienſi multi ſunt qui huiuſmodi præbendas, habent & eo nomine ad prælegẽdum & docẽdum aſtricti ſunt, paucíq; aut nulli qui hoc præſtent; & vt aliqui aliquando aliquid faciant minimè tamen ſatisfaciant; vt cõſtet, quid quiſq; huiuſmodi aut aliud Beneficium, quod onus lectionis adiũctum habet obtinens, pręſtare debeat, & quando ob intermiſſam aut neglectam, lectionem mulctandus erit: Volumus vt Rector vniuerſitatis, vnà cum Decanis ſingularum facultatum, & duobus alijs ſingulis Decanis à qualibet facultate adiungendis, quotannis bis eorũ numerum recenſeat qui præbendas, Vicarias, aliaúe Beneficia huiuſmodi obtinent, & ſingulis, in facultatibus, quibus ipſis videbitur, dies, horam & tempus prælegendi præſcribant: nulluſq; poſt hac ad talem Præbendam promoueatur, quin per ſe ſuo ſatisfacere poſſit officio, ac vniuerſitatis nomen ac gloriam promouere.

10. Pręcipuè verò rationẽ haberi volumus ſtudij Theologici nempe vt in Scholis Theolog. quotidiè (exceptis dieb. duntaxat quib. lectiones intermitti ſolẽt) antè prandium niſi habeatur diſputatio, & poſt prandiũ lectio fiat.

11. Quæ quidem horæ ita conſtituantur, ac habita ratione lectionũ q̃ in Gymnaſijs fiunt, ſic ordinentur vt Gymnaſiorum profeſſores hiſce lectionibus intereſſe poſſint.

12. Porrò cum in hiſce Prouincijs, & præcipuè in ciuitate Colonienſi multi ſint Typographi, & ex illis nõnulli quib. eſt lucri odor bonus ex re qualibet, qui ſine vllo iudicio, examine ac circumſpectione quoſcunq; libros ędunt, vnde aliq̃d lucelli ſperant, etiamſi ſine offenſione & magno animarum periculo, ac Reipu. perturbatione; legi paſſim ab omnib. non poſſint, & imagines ſępè tales

excudunt, quæ ſuo obiectu intuentium mentem, à iuſtitiæ rectitudine, per memoriam, imaginantem deformant, ac turbas etiam ſubindè in populo excitant; ideoque promulgata hic olim ſit Bulla Innocentij octaui Romani Pontificis, qua ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ipſo facto incurrenda, & mulcta pecuniaria per locorum Ordinarios, pro eorum arbitrio exigenda cauetur, ne Typographi libros, tractatus, aut ſcripturas qualeſcunque imprimere, aut imprimi facere præſumant, niſi conſulto prius ſuper hoc Ordinario, & eius ſpeciali & expreſſa licentia gratis concedenda, quam ille non concedat niſi imprimenda diligenter examinauerit, aut à peritis & Catholicis examinari curauerint: vt ne quid imprimatur, quod aut orthodoxæ fidei contrarium, aut aliàs impium vel ſcandaloſum exiſtat; eique conſtitutioni inhærendo Concilium Prouinciale ſub Hermanno quinto parte 12. cap. 9. prohibuerit ne vlli Typographi aut Bibliopolæ quempiam recens æditum libellum aut chartam vel imprimant, vel venum exponant, aut vendant publicè; vel occultè, niſi liber examinatus, & charta ſcripturam aut picturam continens, per deputatos diligenter prius perſpecta fuerit, & Typographi nomen ac cognomen complectatur, atq; eā ciuitatem ſeu oppidum in quibus excuſa ſunt nominatim deſignent: vt Reipublicæ Chriſtianæ hac quoque in parte, ad perpetua tempora optimè conſulatur, & ſemper certi aliqui ſint, quibus in libros, chartas, & imagines, Cenſoris munus incumbat, ſine quorum approbatione in ſcriptis obtenta, nihil imprimi aut impreſſum vendi poſſit: Volumus ſimiliter vt Rector vniuerſitatis, vnà cum Decanis facultatum, & eorum Aſſeſſoribus, ex iiſdem qui Præbendas Vniuerſitatis, aut alia Beneficia quibus ſimile onus adiunctum eſt, obtinent tot magiſtros, aut Licētiatos in Theologia vel alioquin alios viros doctos, graues & idoneos huic officio

Hanc Bullā habes ſupra pag 341.

Pag. 401.

officio deputent, quot in tanta typographorum & Bibliopolarum frequentia necessarios esse arbitrabuntur; qui in censendo, reijciendo, & approbando regulis, quę indici librorum prohibitorũ à Deputatione Tridentinę Synodi confecto, præmissæ sunt, in omnibus satisfacere tenebuntur. et si propter onus Censorium ad pauciores lectiones, quam alij astringendi videbuntur, hoc ipsum à Rectore & Decanis decernendum erit.

13. Si eorum numerus, qui habent præbendas vniuersitatis, vel quibus est lectionis vel doctrinę munus annexũ ferat, & videatur Rectori vniuersitatis, & facultatum Decanis fore vtile, iniungatur aliquibus vt certis diebus in Collegijs suis pro iunioribus Canonicis, Vicarijs ac Clericis, alijsque studiosis qui in vicinia habitant, Catechismum doceant, vel aliud non minus expediens, idque præcipuè fiat in Collegijs, quæ procul à scholis Theologorum dissita sunt.

14. Quo constituto, iudicij Decanorum erit decernere; quibusnam ex Canonicis, Vicarijs alijsque Clericis huiusmodi lectioni interesse tenebũtur. Qui si Decanis suis inobedientes fuerint, & præscriptæ lectioni interesse contempserint, mulctis alijsque pœnis Canonicis cogendi erunt.

15. Ad Beneficia, præsertim curam animarum habentia, non censeantur habiles, nisi qui in loco residere, ac per se ipsos curam exercere valeant: iuxta Constitutionẽ Alexandri Tertij in Lateranensi, quæ incipit, *Quia nonnulli*, & aliam Gregorij X. in generali Lugdunensi Cõcilio, quæ incipit. *Licet Canon*, editam: aliter autem facta collatio siue prouisio omninò irritetur, & Ordinarius collator, pœnas Constitutionis Concilij generalis, quæ incipit *Graue nimis*, se nouerit incursurum.

Vide supra tit. De Pastoribus. cap. 1. artic. Quare quæcunq; & sequent. *pag* 261. *& cap.* Cupientes ex animo *Medio* 3. *Concil prouinc sub Adol* 3. *pag.* 436. *c d & c. Cap.* Quia nonnulli *de Clericis non residentibus. Ca* Licet Canon. *de elect & electi potestate in* 6. *cap.* Graue nimis. *De præbendis & dignitatibus.*

16. Qui in Catholica vniuersitate, ad aliquem eruditionis gradum promoti sunt, si vita ab eruditione nõ discordet, præcipuè si * pauperes fuerint, & sustentationis aliquo subsidio indigeant, præferantur alijs non promotis, maximèque nulla sustentationis accessione indigentibus, nisi euidens & manifesta Ecclesiæ vtilitas, aut necessitas, aliud in Domino faciendum cogat.

**D. Prosp. de vita contẽpl. li. 2. ca. 10.*

Ca 2. De hæret in 6.

17. Schismatici, hæretici, horumq; fautores & filij, vsq; ad secundam generationem, ab omni Beneficio Ecclesiastico habeãtur exclusi, irritumq; sit ac inane quidquid secus fuerit actum.

Ibidem.

18. Qui ad preces hæreticorum, aut fautorum eorundem, Beneficium aliquod fuerit adeptus, eo ex decreto Alexandri Quarti, sit destitutus, ac perpetuò priuatus; & si scienter illud receperit, ad alia vel similia nequaquam in posterum admittatur.

Ca. Clericũ alienum, Dist. 72.

19. Nullus extra diœcesanus, siue peregrinus, quantũcunq; notus admittatur ad aliquod Beneficium, vel eius deseruituram, in aliena Diœcesi, sine litteris commendatijs Episcopi à quo vltimo discessit.

Capi Commissa De elect. in 6.

20. Sicut qui Matrimonium contrahunt ab omni Beneficio Ecclesiastico excidunt: ita eos qui contrahendi habent propositum, ad restituendum fructus; quos ex Beneficijs recipiunt, nisi voluntatem mutent decernimus obligari; & illum qui tali sciens Beneficium contulerit, præter diuinam quam exinde incurrit offensam, ad seruandam Ecclesiam indemnem ipso iure teneri.

Conc prouin sub Adolp 3. Medio 2. cap. Porro quo plus, & seq. pa. 432 d. Vide supra tit. De pastorib. ca 1 art. 2. etc. pa. 251.

21. Ne ab his, qui pleno, quod aiunt iure, Beneficia Ecclesiastica se conferre posse præsumunt, indigni promoueri queant; sine dissimulatione, sanctissimè seruari volumus, cap. 13 sess. 7 Concil. Trident. hîc aliâs publicatũ; & præsentatos seu electos, vel nominatos à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam sedis Apostolicæ Nuntijs, ad quæuis Ecclesiastica Beneficia non institui, nec confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiusuis priuilegij seu

ſeu conſuetudinis, etiam ab immemorabili tẽpore præſcriptæ; niſi fuerint prius à locorum Ordinarijs, examinati & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio ſe tueri poſſit, quo minus examen ſubire teneatur. Præſentatis, tamẽ electis, ſeu nominatis, ab vniuerſitatibus ſeu Collegijs generalium ſtudiorum exceptis.

22. Patronis, alijſque ſecularibus, qui habent ius præſentandi aliquem ad Beneficium Eccleſiaſticum, ſiue cura animarũ illi annexa fuerit, ſiue ab ea fuerit liberum, multò minus liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, aliquem ad Beneficia ſui iuris patronatus, niſi Epiſcopo loci ordinario, ad quem prouiſio, ſeu inſtitutio ipſius beneficij, ceſſante priuilegio, iure pertineret, quoquo modo præſentare; aliàs preſentatio ac inſtitutio forſan ſecutæ, nullæ ſint & eſſe intelligantur. Quod ſi autem ad inferiores inſtitutio pertineat, ab Epiſcopo tamen, præſentati à Patronis, examinentur, & ſi idonei non fuerint, repellantur; & ſi Patroni contra hæc decreta, ac Canonicarum ſanctionum regulas, via facti aliquem intrudere tentauerint; iure præſentandi, ex decreto Concilij Prouincialis ſub Adolpho tertio habiti, pro ea vice deſtituti ac priuati ſint, & per Ordinarium, in præſẽtati locum, ſurrogetur alius, atq; nihilominus pœnæ, quas iura in intrudentem, & recipientem conſtituunt, mandentur executioni.

Conc. prouin. ſub Adolp. 3. Medio 2. cap. vlt. & in his quæ in Cathedra. et collegiat. Eccleſijs inquirẽda ſunt §. 16. pa. 479 a b. Stat. Sifr. ca. 15 pag. 47 d. Vide ſupra tit. De paſto. cap. 1. artic. Quod vt obtineam* *pag. 251. Conc. prouin. ſub Herm. 5. par. 1. ca. 12. et 5 Cõ. Salegunſt. cap. 13.*

23. Mandata de prouidendo, & gratiæ, quæ expectatiuæ dicuntur citra legitimam Romanę ſedis diſpenſationem amplius non concedantur; nec conceſſis, iuxta decreta Concilij Tridenti. vti cuiquam liceat. Reſeruationes quoque mentales, & alias quaſcunq; gratias ad vacatura, & indulta ad alienas Eccleſias & monaſteria † acceſſus, regreſſus, aut coadiutorias cùm futura ſucceſſione, abrogata eodem modo habeantur.

Concil. prouin ſub Herman. 5. part. 1. ca 5 & cap. 2. De conceſſ præbend & cap. Deteſtanda, *eodem titul. in 6. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap 19. De reformat. ſeſſ. 25. cap 9. De reformat.* † *Ibidem, ca. 7.*

Vide cap. 9. Synodi Diœces. sub Vvalram. habit. pagi. 115 c.d. 116.a.b. Ext li.3 tit 19 ca. 5 & 7.

24. In collationibus, resignationibus, aut cessionibus, & permutationibus, quorumuis Beneficiorum, nihil fiat contra Constitutiones Pij Quinti, quarum vna de cōfidentijs, altera de nō admittēdis per Ordinarios resignationibus, edita est. Quæ vt ad omniū notitiā perueniant, hisce decretis adiunctæ sunt: vt autem obseruentur, volumus vt in ciuitate Coloniensi, permutantes, cedentes, resignantes ex decreto Synodi Diœcesanæ Anno 1550. feria 3. post S. Matthiæ habitæ, antequam permutatio, cessio, aut resignatio fiat, à Vicario in spiritualibus, & Theologo quem sibi adiunget, super his diligenter examinētur, eisque in proprijs personis examinandos sese sistant: extra verò ciuitatem in Diœcesi tamen Coloniensi, ne examinandi qui procul à ciuitate Coloniensi habitant, nimis grauentur, examinis huius curam examinandorū Collegiatarum & Ruraliū Ecclesiarū Decanis iniungimus, & his, quos hi vel ex Collegio suo, & aliundè, non vulgari eruditione ac pietate præditos, ad examen hoc instituendum, sibi adiungēdos in Domino decreuerint. Et si ipsi Decani præmissorum causa examinandi sint, ipsorū Archidiaconis, aut Reuerendissimi Episcopi Vicario in spiritualibus eorum examen reseruamus; eandemque aut similem, in alijs huius prouinciæ Diœcesibus permutantium atque resignantium curam ac rationem haberi desideramus.

Syn Diœces. an. 1550. in vere habita pa. 467. b. Conc. proui. sub Adolpho 3 Medio 2. ca. Porro quo plus, & seq. pa. 432. & c.

Conc. prouin. sub Herm. 5. par. 1. ca. 4.

25. Omnis nominatio, electio, præsentatio, collatio, resignatio, cessio, permutatio, institutio, installatio, vel alia prouisio, & nominatorum, electorum, vel præsentatorum, examinatio, iuxta Dei ordinationem, & sacrorum Canonum sanctiones, purè, simpliciter, & gratis fiat nulla interueniente prece aut precio, nullius obsequij gratia, nulliusque muneris, etiam sponte oblati intuitu; atque in his, & quauis alia admissione, ad possessionem, ceterisque similibus id obseruetur, quod capite decimo quarto sessionis vigesimæ quartæ in Tridenti-

Tridentino Concilio constitutum est,& sub ijsdem pœnis. Cuius quidem decreti verba, ne quis in alium sensum detorqueat,quàm ex sententia Concilij accipienda sunt:in pios vsus,pro huius decreti intelligentia conuerti intelligatur, quod vel in seminarij subsidium, vel in pauperũ eleëmosynas,vel in Ecclesię fabricã destinatur.

26. Vt à Simoniaca prauitate omnes contineantur: declaramus præsentationes, electiones, collationes, & quaslibet alias prouisiones seu dispositiones beneficiarias omnes,per realem Simoniam factas,viribus omninò carere,nec per eas ius aliquod cuiquam acquiri;& sic prouisos,præter pœnam excommunicationis Papalis, quã cum ipsis mediatoribus ipso iure incurrunt, etiam ad omnium fructuum, ex Beneficijs sic acceptis, perceptorum restitutionem astringi,&inhabiles ad idem Beneficium, & alia quæcunq; fieri,atque in quibusdam casibus, omnia Beneficia & acquisita & acquirẽda perdere, & infamiæ macula in perpetuum notari, ac collatores, electores,præsentatores,confirmatores, & institutores à Beneficiorum & officiorum collatione, nec non electione,præsentatione,& institutione, prout cuiq; competierit,suspensos esse.

Concil prouinc.sub Conrado Cardinali cap.9.10. 11.pag.5. Concil prouinc. sub Conrado Archiepiscopo cap.5.pag.11.Ca.Sanè ne in vinea,*& cap* Cum detestabile, *in extrauagãt. cõm.tit.De Simonia.Conc: Cõstant.sess.43.vide tit.De Simonia & 1.Quæst.3.cap.2 3.& alibi.& extrauagãt Pij 5.De cõfidẽtijs;& De nõ admittẽdis per Ordinarios resignationib etc.*

27. Prætextu iurium sigilli,aut pro litteris,registrationibus,cæterisq; eôdem spectantibus, in mediocribus Beneficijs, qui id oneris habent,& instrumẽta examinare, registra conficere & conseruare debent, non accipiant vltra dalerum simplicem, quinquaginta duorum alborum currentium vt vocant;nunquam verò, ne in maximis quidem accipere possint vltra aureũ coronatũ,siue quatuor florenos Colonienses.

28. Quicũq; nominatos,electos,prĉsentatos,ad aliquod Beneficiũ Ecclesiasticũ instituẽdi ius, & authoritatẽ ha- *Vide Concil. prouinc. sub Conrad Car-*

bent; Beneficiorum, ad quæ instituere possunt fructus, redditus, & obuentiones omnes sciant; & antequam nominatum, electum vel presentatum instituant, studiosè explorent, anne nominationis, electionis, vel præsentationis causa, aut quouis alio nomine eorum pars aliqua reseruata sit, nec non, an in illorum perceptione, sacrilego ausu, aliqui se ingesserint: & si quid horum cognouerint accidisse, id antè institutionem (si tale fuerit, vt eam impedire posset) Ordinario indicent, eoq; casu sine eius iussu institutionem ne faciant. Mandamus porrò ijsdē vt antè institutionem aut prouisionem, ab instituendis aut prouidendis hoc iuramentum recipiant. *Ego N. iuro quod pro obtentione huius Beneficij, vel officij, in quod instituendus sum, neq; ego neq; alius quisquam nomine meo, expresso vel tacito meo consensu, adeoq; nec consciente me aliquam illicitam pactionem fecerit, arteue vel pretio, aut ambitiosa prece, illius consequendi causa, viam mihi fecerit, aut contra constitutiones Pij Quinti, de confidentijs, & non admittendis per Ordinarios resignationibus editas, aut alias Canonicas sanctiones, in aliquo peccauerit. iuro etiam quod Romano Pontifici, & Episcopo meo, eiusq; successoribus, & alijs superioribus meis, in omnibus licitis & honestis ero obediens: nec non quod iura ac bona omnia mobilia & immobilia Beneficij (aut officij) huius fideliter conseruabo, & si quæ fortè alienata sunt pro virili satagam recuperare, eorumq; inuentarum, Episcopo aut superioribus meis; quādocunq; eis placuerit, tradam. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

dinali, cap. 9. 10. 11. pag. 5. *Concil prouinc. sub Herm.* 5 parte 1. cap. 11. *Cōc. Lateranē sub Innocent.* 3. cap. 31. *Cap.* Extirpandæ *De præbend. & dignita Ext. lib.* 3. *tit.* Vt Ecclesiast. benefic. sine diminutione conferantur.

Synod. Diœcesan sub Adolp 3. *An* 1551 *feria* 2. *post Dom. inuocauit habita cap.* 2 *pa.* 523. 524.

29. Quod si verò instituendus iure aut consuetudine ad residentiam teneatur præterea iuret, se omninò residentem futurum, neq; ab Ecclesia, prout onus Beneficij, vel officij sui iure aut consuetudine requirit, vnquam discessurum, nisi obtenta ab eo, qui illam ex horum decretorum, vel aliâs iure, aut consuetudine, concedere potest, facultate.

30. Quo-

30. Quoniam Ecclesiastica Beneficia magis instituta sunt, vt Ecclesijs de idoneis ministris, quam vt ministris de Beneficijs prouideatur; vehementer Ecclesiasticum ordinem peruertunt, diuino honori & gloriæ, diuinorumque officiorum maiestati plurimum detrahunt, intercessoribus Ecclesiam minuunt, & maximo cum fidelium aliorumq; scandalo, viuis atque defunctis, grauissimam & intolerabilem faciunt iniuriam, sibique turpissimam insatiabilis auaritiæ inurunt notã, prorsusq; à Clericalis professionis dignitate recedũt, quotquot mediocri bonorum Ecclesiasticorum portione non contenti, officia vel Beneficia, pluribus personis destinata soli occupant. Quod malum vt de medio populi electi auferamus; in primis persuasum esse omnibus cupimus, hoc quod Beneficiorum Ecclesiasticorum multitudine consequi laborant, obtineri per eam non posse. Cupiditas enim habendi, cuius illud negotium est, nunquam hac ratione satiatur, † sed semper in habendis, nunquam in habitis finem cõstituit, fitq; iustissimo Dei iudicio (quia plurimi sibi coaceruant Beneficia plura, & non tã Christiana spe bonorum omnium autori, quàm prudentiæ suæ vanitati inhærent) vt per temporum iniurias aliasq; calamitates, iustissimasq; vindictas, & castigationes, ex multis Beneficijs non tam piè & feliciter nunc viuant, qui plura Beneficia obtinent, quàm ex vno ipsi, vel antè eos eorum maiores olim viuebant; & impletur Prophetæ illa vox.* *Respexistis ad amplius, & ecce factum est minus.* Nec necessariæ huius castigationis videmus finem, nisi conuertantur ad percutientem se, ac cupiditati modum ponant. *a* Quare habentes victum & amictum, his contenti sint, & prę laicis ac diuitibus huius sæculi (quibus illud dictum est) fide, spe, & charitate feruentes, non tantũ habitis adijcere, & diuites fieri in hoc sæculo non studeant, sed & de eo quod habent, quantumuis id parum fuerit, cum pio Tobia eleẽmosynas faciant, & hospitalitatis

Conc. prouin. sub Herm. 5. par. 1 ca. 32. Conc. prouin. sub Adolp. 3. Medio 3 cap. Cupientes ex animo. pa. 436. Vide extrauag. Ioha 22. cuius initiũ Execrabilis. Cõ. Trid. sess. 24. ca 17. Huc porrò referendi sunt omnes Canones, quibus prohibetur, ne quis ab Ecclesia, in qua in ordinatione sua conscriptus est, transeat ad aliã: si enim hoc Canones non permittunt, multò minus vt emolumentũ percipias plurium Ecclesiarũ in quibus ministrare non possis. Huiusmodi videre est. Cõc. 1. Nicæ. ca. 5. & 16. Antioch. c. 3. Arelat. 1. ca. 2. & 22 Mileu. cap. 15 c. Quia in tãtum. c. Ad

tatis officium, à ſanctis *b* Patribus frequenter commendatum, promptè benigneque exercere aſſueſcant, atque hac ſaltem ratione, rerum huius ſæculi ſe non ſeruos ſed Dominos eſſe oſtendant, & Euangelicæ perfectioni, ac Deo magis magiſque appropinquent. Porrò vt infirmas quorundam voluntates Eccleſiæ authoritate confirmemus, & faciles ad peccandum, religioſis Patrum ſanctionibus contineamus, præter ea quæ in *c* præcedentibus ad huius mali extirpationem inſeruimus, hæc omnibus obſeruanda præſcribimus.

*† 1. Timoth 6. Prouerb. 23. * Aggæi 1. a 1. Timoth 6. D Hieron. in epiſt. ad Nepotian. D. Proſper li. 2. De vita contemplat. cap. 9. 10. 15. 16. & c. Prouerb. 1. b Concil. Trid. ſeſſ. 55. ca. 8. De reformat. c Titul. De Dec. Collegialibus, & De ſacro Ordine et alibi.*

hæc. ca. Cũ non ignores ca. Referente. ca. De multa. de Preb. 21. qu. 1. per totam. ca. Quia non nulli. de Cler. non reſident. Diſt. 70. cap. Sanctorum. D. Thom quodl. 9 art. 15.

31. Qui Eccleſiaſticum aliquod habet Beneficium, quod ei ad honeſtam ſuam ſuſtentationem ſufficiat, ad aliud etiamſi ſimplex ſit, in poſterum promoueri vel inſtitui non poſſit, niſi iureiurando promiſerit, ſe Beneficium quod habet, antequam fructum ex poſteriori Beneficio recipere poſſit, reſignaturum eſſe. Si autem ambiguum erit ſufficiatne ei illud quod habebat, ad honeſtè & decenter viuendum, Ordinarij iudicium requiratur, † & ſine legitima ac neceſſaria diſpenſatione, nemo in duabus Eccleſijs conſcribatur.

† D. Bernar. epiſt 271. D. Thom. quodl. 9. art 15. Quæ autem requirantur in huiuſmodi diſpenſationibus, vide apud eundem li. 3. de Conſideratione.

Conc. prouin ſub Conr. Archiepiſ. ca. 9. po 13. d Conc. Lateranenſ ſub Innocentio 3. ca. 9.

32. Quando ob prouentuum tenuitatem, vnum alicui Beneficium ſufficere non poteſt, ad vitam honeſtè agendam, licebit aliud ſimplex eidem conferri; dummodo vtrumque perſonalem non requirat reſidentiam, vel alterum alterius officium, aut miniſterium non impediat, nec ſub eodem fuerint tecto. Non tamen in his quidquã agendum eſt ſine illius conſenſu ac legitima diſpenſatione, cui ex authoritate & munere ſuo incumbit, de huiuſmodi iudicare ac ſtatuere: manifeſtum enim eſt, (ſi proprio vniuſcuiuſque hic ſtandum erit iudicio) quod frugali cuiuſque ſuſtentationi ſatis eſt, parum videri cupidita-

piditati,& obtentum neceſſariæ ac honeſtæ ſuſtentationis, vel prudentiæ obumbrari negotium timiditatis vel cupiditatis. Et cum ab omnibus ſemper iudicatum fuerit, ordinem Eccleſiaſticum vehementer* peruerti, quãdo vnus plurium occupat officia Clericorum; quiſquis id ſine legitima autoritate & diſpenſatione faceret, magnæ temeritatis, turpitudinis, improbitatis, adeoque etiam impietatis notam haberet, alijſq; liberius peccandi anſam daret.

*Vide Conc. Trid. ſeſ. 24. c. 17. aliaq; loca §. 30. pa. 559. citata.

33. Qui contra formam ſacrorum Canonum & præſertim Conſtitutionis Innocentij Tertij, quæ incipit. *De multa*, incompatibilia Beneficia recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, Beneficijs ipſis iuxta ipſius Conſtitutionis diſpoſitionem, ipſo iure priuatus ſit.

Ibidem. vide ſupra tit. De Prælatis, artic. Omnes qui, *pag. 25. & tit. de Paſtoribus. ca. 1. art.* Quia vero qui duo, *& ſequent pag 261. & Syn. Diœceſ ſub Adolp 3. An. 1551. feria 2. poſt Dominic.* Inuocauit *habit. in qua publ. fuit ca. 4 ſeſſ. 7. Concil. Trid & formul inquiſit. in in Eccleſ. Cathedral. & Colleg. §. 37 pag. 480 Cap* De multa. *De præbend. & dignitati.*

34. Qui ad incompatabilia Beneficia diſpenſationes habent, eas intra menſem, à die publicationis horum decretorum, nobis aut Ordinario ſuo præſentent examinandas, ſub pœna in Conſtitutione Gregorij decimi expreſſa, ad quam ſe refert Concilium prouinciale, ſub Adolpho Tertio habitum, & quam ſynodus Diœceſana Anno 1551. feria 2. poſt Dominicam *Inuocauit* celebrata, per decreta Concilij Tridentini innouatam publicauit.

Conc prouin. ſub Adolp. 3. Medio 3. ca. Cupientes *ex animo, pa. 236. d. 237. a. Synod. Diœceſ. An 1551. habi. pa. 521. c Stat VVilhelm. cap. 4. pa. 156. b c. d.*

35.† Beneficiarius plura habens Beneficia compatibilia, ex mente fundatorum, ac Patrum, & ſacrorum Canonum Decretis, ſatisfaciat officio, cuius gratia Beneficium accipit, & ab Eccleſia vbi Beneficium negligit, nihil participet.

†Conc prouinc. ſub Adolp. 3. loco proximè citato Concil. prouinc. ſub Herman 5. part. ca 32.

36. * Vt de examinandis vnionibus & viſitandis Eccleſiaſticis Beneficijs ſatisfiat decretis Concilij Tridentini, in ſynodo Diœceſana Anno 1551. receptis & publicatis, ſinguli Decani Collegiatarũ & Ruraliũ Eccleſiarum in

**Conc. Trid. ſeſſ. 7. c. 6 et 7. De reformat. Synod.*

Diœce. An. 1551 habit. pa 521.d,522. a. proxima Synodo Diœcesana exhibeant omnes vniones perpetuas sui districtus, aut regiũculæ, à quadraginta annis iuxta definitionem eiusdem Concilij, citra factas siue in totum sortitæ fuerint effectum siue non.

37. Indicem quoque faciant omnium Collegij, regiunculæ, iurisdictionis, vel inspectionis suæ Beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ tam tenuia sunt, vt singula ad honestam Sacerdotis aut Clerici sustentationem nõ sufficiant: vt communi consilio & publica auctoritate statuatur, quid de ijs faciẽdum sit; ac potius duo vel tria, si necesse fuerit, legitimè vniantur, quàm vt vnus in duabus Ecclesijs contra sacrorum Canonum sanctiones conscribatur.

LIB. III. DECRET. DE CLERICIS NON RESidentibus. Cap. 3.

QVia nonnulli modum auaritiæ non ponentes, dignitates diuersas Ecclesiasticas, & plures Ecclesias paræciales, contra sacrorum Canonũ instituta nituntur accipere, vt cum vnũ officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum; ne id de cætero fiat, districtius inhibemus. Cum igitur Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc persona quæratur, quæ residere in loco, & curam eius per se ipsam valeat exercere. Quod si aliter actum fuerit: & qui receperit, quod contra sacros Canones accepit, amittat; et qui dederit, largiendi potestate priuetur.

IN SEXTO, DE ELECTIONE ET ELECti potestate, Caput XIIII.

LIcet Canõ à feli. recor. Alexand. PP. 3. prædec. nostro editus, inter cætera statuerit, vt nullus regimen Ecclesiæ parochialis suscipiat, nisi 25. ætatis annũ attigerit, ac scientia & moribus commendandus existat; quodq. talis ad regimen assumptus huiusmodi, si monitus non fuerit, præfixo à Canonibus tempore, in Presbyterum ordinatus, à regiminis eiusdem amoueatur officio, & alij cõferatur. Quia tamen in obseruatione Canonis memorati se multi exhibent negligentes, nos periculosam illorum negligen-

negligentiã, volẽtes iuris executione suppleri, præsenti decreto statuimus; vt nullus ad regimẽ Paræc. Eccl. assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & ætate. Decernentes collationes de parochial Ecclesijs, ijs qui non attigerint 25. an. de cætero faciendas, viribus omninò carere. Is etiã, qui ad huiusmodi regimẽ assumetur, vt gregis sibi crediti diligentius curam gerere possit, in paræciali Ecclesia cuius rector extiterit, residere personaliter teneatur. Et intra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad Sacerdotium promoueri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesia sibi cõmissa (nulla etiam præmissa monitione) sit præsentis constitutionis authoritate priuatus. Super residentia verò (vt præmittitur) facienda, possit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere, prout causa rationabilis id exposcit.

LIB. III. DECRETAL. DE PRAEBENDIS ET dignitatibus Caput XXVIII.

DE multa prouidentia fuit in Lateran. Concil. prohibitũ, vt nullus diuersas dignitates Ecclesiast. vel plures Eccl. parochiales reciperet contra sacrorũ Canonũ instituta; alioquin recipiens, sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferẽs, priuaretur. Quia verò propter præsumptiones, & quorundam cupiditates, nullus hactenus aut rarus de prædicto statuto fructus prouenit: nos euidentius & expressius occurrere cupiẽtes, præsenti decreto statuimus, vt quicunq; receperit aliquod Beneficium, curam habens animarum adnexam, si prius tale Beneficium habebat, eo sit ipso iure priuatus: & si fortè illud retinere contenderit, etiam alio spolietur. Is quoq; ad quẽ prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius liberè conferat, cui meritò viderit conferendũ: & si vltra sex menses cõferre distulerit, non solũ ad alios, secundũ Latera. Concilij statutũ eius collatio deuoluatur, verumetiam tantum de suis cogatur prouẽtibus in vtilitatem Ecclesiæ, cuius est illud Beneficium assignare, quãtũ à tẽpore vacationis ipsius constiterit esse perceptum. Hoc idẽ & in personatibus decernimus esse obseruandum; addentes vt in eadẽ Eccle. nullus plures dignitates, aut personatus habere p̃- Ca. Quia nonnulli.

ſumat, etiamſi curam non habeant animarum, Circa ſublimes tamen & litteratas perſonas, quæ maioribus Beneficijs ſunt honorandæ: cum ratio poſtulauerit per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari.

LIBRO III. DECRETAL. DE PRAEbendis & dignitatibus. Caput XXVIIII.

GRaue nimis eſt & abſurdum, quod quidam Eccleſiarum Prælati, cum poſſint viros idoneos ad Eccleſiaſtica Beneficia promouere, adſumere non verentur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec litterarum ſcientia ſuffragatur, carnalitatis ſequentes affectum, non iudicium rationis: vnde quanta Ecclesijs damna proueniant, nemo ſanæ mentis ignorat: Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus vt prætermiſſis indignis, idoneos aſſumant, qui Deo & Ecclesijs velint & valeant gratum impendere famulatum; fiatq́; de hoc in prouinciali Concilio diligens inquiſitio annuatim: ita vt qui poſt primam & ſecundam correptionem fuerit repertus culpabilis, à Beneficijs conferendis per ipſum Concilium ſuſpendatur, inſtituta in eodem Concilio perſona prouida & honeſta, quæ ſuſpenſi ſuppleat defectum in Beneficijs conferendis. Et hoc ipſum circa Capitula quæ in his deliquerint, obſeruetur. Metropolitani verò delictum ſuperioris iudicio relinquatur ex parte Concilij nuntiandum. Vt autem hæc ſalubris prouiſio pleniorem conſequatur effectum: huiuſmodi ſuſpenſionis ſententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchæ minimè relaxetur, vt in hoc quoq; quatuor Patriarchales ſedes honorentur ſpecialiter.

S. D. N.

S. D. N. D. PII PAPAE V. NOVA CONSTITVTIO. DE CONFIDENTIIS BENEFI-cialibus, earumque casibus, præsumptionibus & probationibus, cum relaxatione cognitionis causarum, præterquam pendentium, itemque futurarum. De collatoribus, Episcopis, & superioribus, Beneficijsque consistorialibus.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

INTolerabilis multorum peruersitas, qui sacrosancTas Constitutiones, nouis quotidiè fraudibus eludere nituntur, sæpè illarum auctores in necessitatem adducit cautius prouidendi, quò pertinacium animi ab improbis conatibus grauiore sanctione proposita reprimantur. Benè quidem & prouidenter feli. recor. Pius Papa quartus prædecessor noster, ad tollendam fiduciariæ mancipationis Beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam statuit & decreuit, vt ipso iure vacarent Ecclesiæ, Monasteria, cæteraq; Beneficia Ecclesiastica in confidentiam, à quibuscunq; etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, cuiusuis personæ contemplatione, vel intuitu recepta, liberam illorum dispositionem sibi, & Apostolicæ sedi reseruando. Nec valerent ipsorum collationes, seu concessiones, nec fructuum, nec pensionum reseruationes, nec facultates, illas transferendi, nec regrediendi, seu accedendi & ingrediendi ad Ecclesias, Monasteria, Beneficia supradicta, illaq; recipientes, fructus, pensiones, & aliàs res eorundem indebitè perciperent. Prohibens quibuscunq; etiam sub censuris Ecclesiasticis, ne quid huiusmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit, omnes & quascunq; prouisiones, præfectiones, collationes, com-

mendas, & alias dispositiones, de Ecclesijs, Monasterijs, & Beneficijs, nec non reseruationes fructuum, pensionum, rerum, & iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasq; facultates, siue per se, siue futuros Romanos Pontifices, etiam Motuproprio, ac consistorialiter, siue etiam per Ordinarios Collatores, etiam ad patronorum præsentationem, cum interuentu confidentiæ huiusmodi siue expressè siue occultè, ac de iure præsumpto & aliàs contra prædicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquam suffragari; sed Ecclesias, Monasteria, & Beneficia huiusmodi ipso iure vacare, ac prædictæ dispositioni, reseruata esse, sicq; per quoscunq; etiã per præsumptiones & coniecturas legitimas, & aliàs eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiusmodi in lucem erui & probari non posse constaret) iudicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane quicquid secus cõtingeret attentari, quemadmodum confectis super his litteris suis plenius continetur. Veruntamen propter improbas multorum cupiditates, prædicta, quæ ad purgandam hac pernicie Ecclesiã, & animarum salutem ab ipso prædecessore edita sunt, in multis deprehendimus viam aperuisse grauius delinquẽdi. Siquidem cum frequẽtibus plurium querelis pridem concitati, quod iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediẽdis remissiores essent; omnes & singulas causas vbicunq; & inter quoscunq; motas, ad nos aduocassemus, ac omnimodam huiusmodi causarum præsentium, et futurarũ, rerumq; omnium ex ipsis resultantium cognitionem, nobis & successoribus nostris reseruauissemus, & super quibusdam coram nobis processum fuisset, varijs inde nec leuib. coniecturis intelleximus, vitium quidem confidentiæ occultè irrepsisse, sed plerisq; causis præsumptiones, & coniecturas, quæ ad illud probandum deducũtur, minimè sufficere, eiusq; rei causa plurimos, qui ante litterarum prædictarum editionem huiusmodi confidentias exercebant, vbi cognouerunt obstructã veritatẽ, propter difficultates probandi in iudicio confidentias ipsas, contempta constitutione prædicta, Ecclesias, Monasteria, et Beneficia, sic recepta, vt prius retinere; alios fructus, pensiones, &

alias

alias res recipere; alios eorum exemplo ad similia & grauiora, fidentius commoueri: Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeuntes; alij ne cogantur ad sacros Ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu Clericali, vt ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant; alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant, alij propter crimina incapaces; quidam vt purgato delicto, vel absolutione consecuta illa repetant, eadem in alios deponunt, & in plerisq; fructus ipsorum, aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sæpe Laicis, & inhabilibus; plerisq; vel senes, vel infirmi, vt Beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciarunt, & renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus Ecclesiasticis alant, vel illa etiamnum infantibus, aut nascituris asseruent, facto interdum circuitu retrocessionis, cùm reseruatione fructuum, & aliarum rerum, aut accessu, præsertim ab illis qui præstandorum Iurium Cameræ Apost. sunt immunes; alij, aut incapaces, aut alijs Beneficijs Ecclesiasticis onusti, aut Ecclesiastico ordini sese mancipare refugientes, aut merè Laici, Beneficia Ecclesiastica alijs conferenda procurant, vt de illis postmodum ad libitum suum disponatur, fructus etiam percipientes illorum. Adhæc pleriq; Ordinarij, & alij Collatores, ac etiam Patroni Laici curant deponenda Beneficia, vt fructus seu pensiones capiant eorundem, alijsue faciant ministrari. Alia item permulta eiuscemodi admittũtur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impiè violatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminens patratur exitium animarum.

Quare nos volentes periculosam talium audaciam, noui iuris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus: vt si quis quacunque auctoritate Ecclesiam, vel Monasterium, aut aliud Beneficium Ecclesiasticum qualecunq; ex resignatione, vel cessione cuiuscunq; personæ simpliciter, aut cùm circuitu retrocessionis, cùm regressu vel accessu etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa vel illud etiam in euentum regressus vel accessus, eidem dimittenti vel alteri postea cõferatur, aut illius

fructus

fructus vel eorum pars, alij vel alijs concedantur, vel pensiones soluantur, ex eisdem hæc confidentiæ censeatur.

Itidem si Ordinarius, vel alius collator contulerit antehac, aut conferat in futurum Beneficium Ecclesiasticum quouis modo vacans, ea conditione, tacita vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio collatoris, seu alterius cuiuscunq; contra iuris communis ordinationem disponatur, siue vt de eo prouisus, fructus illius, vel partem, ad vtilitatem vel libitum conferentis, vel cedentis, aut alterius relinquat & remittat, seu pensionem illi vel illis, quem vel quos idem collator, aut cedens, vel alius, per se vel alium scripto, aut verbo iusserit seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono, etiam Laico, vel alteri præsentatori, seu electori contigerit, aut contingat id fieri:

Adhæc si Clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius à solutione iurium ipsius Cameræ, vel etiam Cancellariæ Apostolicæ exemptus, post resignationem vel cessionem alicuius extranei, de Ecclesia, Monasterio, vel alio Beneficio Ecclesiastico in se Apostolica vel alia auctoritate factam & admissam, illam vel illud etiam, confectis litteris Apostolicis, & possessione apprahensa, in eundem resignantem vel cedentem, modico spatio interiecto, veluti duorum aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij aut Beneficij, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus seu accessus, & ingressus ad illam vel illud, ipsi Clerico vel Cardinali, aut alij exempto sit fueritue concessus. Postremò si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit quacunq; auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud Beneficium Ecclesiasticum, quod antè vel post commissum delictum, aut contractam irregularitatem dimiserit, in quouis horum casuum confidentiæ prauitas sit contracta, casusq; huiusmodi litteris præscriptis comprehendantur, ac si illis speciatim expressi fuissent, licet ipsum confidentiæ crimen, alterius tantum partis conscientia sit admissum.

Adprobandum vero plenè confidentiarum abusum, inter alias

alias etiam hæ præsumptiones, & coniecturæ habeantur legitimæ: videlicet, si qui post cessam ab se Ecclesiam, vel Monasterium aut Beneficium, & publicatam resignationē, seu cessionem, captamq́ à successore possessionem, sese in illa vel illo, seu rebus illius per se, vel alium seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicunq́ successor illi, vel eius propinquis ipsos, aut partem aliquam remiserit eorundē: si recipiens Beneficium, constituerit dimittentem, vel eius parentes aut propinquos procuratores ad percipiendum vel locandū fructus Beneficij dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit: si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalib. mensariorum ex parte dimittentis, expeditio quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulq́ expensæ, pro ea necessariæ, ab illo factæ fuerint: Deniq́ si quis pro concessione alicui facta, quacunq́ auctoritate de Beneficio Ecclesiastico, per se vel alium, seu alios, intercesserit, vel alios in negocio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis Beneficij de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo post modum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque.

Testes autem de quaque re singulares, singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, pluresq́ue huiusmodi præsumptiones & coniecturæ, plenam probationem faciant in prædictis. Cæterùm criminosi & cæteri omnes, qui ad prohibendum in casibus Simoniæ testimonium recipi possunt, ad præscripta omnia admittantur.

Sed ne quisquam etiam, vana fiducia fretus non intendendi contra se iudicij, in crimine perseueret, vt q́ hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaq́ prohibeatur; omnes & singulos, qui hucusq́ Ecclesias, Monasteria, Beneficia, fructus, pensiones, aliasúe res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi & resipiscentes, celeri dimissione sibi prospexerint, & qui quid tale admiserit in futurum, etiam omnib. & singulis alijs Ecclesijs, Monasterijs, dignitatibus, administrationib. officijs, & Beneficijs obtentis, quæ pariter sub

dicta reseruatione comprehendi volumus, nec non fructibus, pensionibus, et alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs officijs temporalibus, præsentiũ auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris subsidium, excommunicationis sententia innodamus, à qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio quàm à Romano Pontifice, absolutionis Beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarum, rerumq; omnium inde emergentium, nobis & præscriptis successorib. vt præscriptũ est, facta, causis illis dumtaxat exceptis, quæ iã coram nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs, quas ratione Ecclesiarum et Monasteriorum, quorum dispositio in Consistorio fieri consueuit, aut debet, itemq; contra Ordinarios collatores, Episcopos, & alios superiores Prælatos, etiam Cardinales, haberi contigerit, vti iam alijs nostris litteris statutum est audiendis, decidendis et terminãdis, harum serie prorsus relaxata decernimus, ita deinceps quoscunq; Iudices, Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac præscripta Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & ipsorum cuicunq;, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, vbiq; iudicari, interpretari, & diffiniri debere, nec non irritum & inane quicquid secus in prædictis, per quoscunq; quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca omnibus locorum Ordinarijs, districtius iniungimus, vt in suis quisq; Ecclesijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & locis etiam exemptis, ad præscripta studiosè attendant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes seuerè animaduertant, si Diuinæ maiestatis iudicium, dictæq; Sedis censuram voluerint euitare. In cæteris vero causis, & negotijs (nobis & prædictis successoribus exceptis) eosdem locorũ Ordinarios præsentium auctoritate delegamus, vt gratia & fauore postpositis pro se quisq; cùm venerit vsus contra præscriptos omnes, sub ipsa exceptione comprehensos, diligenter inquirant, suoq; inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad præscriptã Sedem quamprimũ transferant, vt nos & præscripti successores, in causis huiusmodi procedẽtes,

quod

quod iustum fuerit, decernamus. Nos enim singulis Ordinarijs ipsis praescriptos, oẽs & quoscunq; alios, etiam exemptos, etiã per edictum publicum, cõstito prius summariè & extraiudicialiter de non tutò ad illos accessu, citandi & monendi, eisq; ac iudicib. ordinarijs, & delegatis, alijsq; personis quibuscunq;, ne praescriptorum executionẽ quoquo modo impediant, vel aliàs in illis sese interponant etiam per simile edictum inhibendi, eosdemq; ac alios contradictores, & rebelles quoscunq;, per censuras & poenas Ecclesiasticas, ac omnia alia Iuris & facti remedia oportuna, compellendi, auxilium brachij saecularis quandocunq; opus erit inuocandi, caeteraq; in praescriptis omnibus & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam & liberam, tenore praesentium concedimus facultatem. Non obstantibus fel. recor. Bonifacij Papae Octaui praedecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus Dietis, alijsq; Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, quodq; Episcopis, Collatoribus, & Praelatis praescriptis, etiam Cardinalibus, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim à praedicta sit Sede indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, & ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcunq; tenorum existant, per quae praesentibus non expressa, aut in totum non inserta, effectus praesentium, aut attributae praedictis Ordinarijs Iurisdictionis explicatio, seu exercitiũ, vel executio, impediri valeat quomodocunq;, vel differri, & de quib. quorumq; totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, caeterisq; contrarijs quibuscunq;, litteris p̃decessoris huiusmodi, nihilominus in suo robore duraturis.

Volumus autem vt praesentiũ exempla, etiam impressa edantur, eaq; Notarij publici manu, & cuiuscunq; curiae Ecclesiasticae, eiusue Praelati Sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio & extra vbique locorum faciant, quam ipsae praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae priuationis, statuti, decreti,

innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo, quingentesimo, sexagesimo nono, Kalen. Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini 1569. Indictione duodecima, die verò Sabbathi sexta Augusti, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Dn. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti anno quarto, retroscriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt, ad valuas Basilicarum Lateranens. & Principis Apostolorum de vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, vt moris est, dimissis in omnibus supradictis locis earundem retroscriptarum litterarum copijs affixis, per nos Iulium Parinum & Ioannem Andream Panizzam prædicti Sanctiss. Dn. N. Papæ Cursores.

Christianus de Monte Magister Cursorum.

CON-

CONSTITVTIO S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE V. RELAXATIONIS, PROHIBITIONIS, DE NON admittendis resignationibus, per Ordinarios, cum modificationibus.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

QVANTA Ecclesiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidiè magis afferat, ministrorum in eam ingressio vitiosa, iam latè perspiciant, & cùm mœrore expendant Præsules omnes & Pastores, quando hæc pernicies cæterarum omnium maxima, tam multas orbis Ecclesias impiè violarit. Quia vero hoc malum cũ in cæteris frequens, tum maximè in Beneficiorum & Ecclesiasticorum officiorum dimissione admittitur; nemini molestum esse debet, quod perinde de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoscuntur, certam aliquam rationem tandem endem inituri, officij nostri partes in prohibenda omnibus interim resignationum huiusmodi receptione, paulò seuerius interposuerimus, omnesq́. Beneficiorum interim resignandorum dispositiones quæ fierent, in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus nullum per eas in illis ius, neq. titulum, vel coloratum, tam in petitorio quàm in possessorio, ipsis prouisis tribuere, quin etiam eos ad illa deinceps obtinenda perpetuò inhabiles fore; Collatores verò aliàs in illorum dispositione, etiam tanquam deuolutionis iure sese interponere non posse, sed de eis vt vere vacantibus siue per Romanum Pontificem, siue alios collatorum eorundem superiores, vti prauentum esset, liberè prouideri.

Nunc autem intendentes institutum hoc nostrum, quo sanctuarium

ctuarium Domini cupimus illibatum auctore Domino persequi, ac simul quantum in nobis est cauere, ne resignationes ipsæ dehinc pro cuiusq; arbitrio, nullisq; vel certè leuibus causis passim & temerè admittantur, prohibitionē, & alia præscripta, ac cætera omnia nostris sup his litteris contenta, eatenus relaxamus, vt posthac Episcopi, & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat resignationes recipere & admittere possint, qui aut senio cōfecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisq; Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt aut non debent Ecclesiæ vel Beneficio inseruire, seu qui vnum aliud vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud cōtigerit promoueri; religionem quoq; ingressuri, vel matrimonium contracturi, si statim postea id re ipsa exequantur, deniq; cum quis ex alijs casibus acciderit, qui constitutione feli. recor. Innocentij Papæ 3. de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs, edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt vel non audent in loco Beneficij residere securi. Sed nec horum vllus sacro Ordini mancipatus, nisi Religionem ingressurus, valeat vllo modo Beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit, quo in vita possit commodè sustentari. Adhæc Beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur.

Caueant autem Episcopi & alij præscripti, itemq; omnes Electores, præsentatores & patroni, tam Ecclesiastici quàm Laici, quicunq; sint, ne verbo quidem aut nutu, vel signo, futuri in huiusmodi Beneficijs & officijs successores, ab ipsis resignantibus, aut alijs eorum significatione vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Cæterum præcipimus, atq; interdicimus, ne ipsi Episc. aut alij Collatores, de Beneficijs & officijs resignandis præscriptis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiarib. etiam per fallacem circuitū, multiplicatarū in extraneos collationum audeant prouidere, quod si secus, ac etiā quidquid præter vel contra formā præscriptorū fuerit à quocunq; temere attentatū, id totū ex nūc vires & effectū decernimus nō habere.

Qui

Qui verò contrà fecerint, vt in eo quo deliquerint puniantur, à Beneficiorum & officiorum collatione, nec non electione, præsentatione, confirmatione & institutione, prout cuiq; competierit, tamdiu suspensi remaneant, donec remissionem à Romano Pontifice meruerint obtinere, & qui talia Beneficia seu officia receperint, eos præscriptis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos qui sic suspensi, conferre, eligere, p̃sentare, confirmare vel instituere ausi fuerint, excommunicationis quò ad personas, quò verò ad capitula & conuentus, à diuinis suspensionis sententias ipso facto promulgamus: quibus etiam nullus alius quàm ipse Roman. Pontifex, siue absolutionis, siue relaxationis gratiam, (excepto mortis articulo) valeat impertiri. Prohibitione & litteris nostris præscriptis, nihilominus in cæteris omnibus perpetuò valituris.

Non obstantibus quibuscunq; priuilegijs, indulgentijs & litteris Apostolicis generalibus & specialibus quibuscunq;, Episcopis & alijs superioribus ac inferioribus Ecclesiarum Prælatis, nec non Ecclesijs, Monasterijs, & Capitulis, Conuentibus, Collegijs, & vniuersitatib. eorumq; et alijs personis, etiã Regia & Imperiali Maiestate præditis, sub quacunq; verborum forma, & cõceptione concessis, per quæ effectus præsentium impediri posset quomodocunque, vel differri, etiamsi de eis, ipsorumq; totis tenoribus ad verbum, ac de proprijs nominibus eorum, nec non Ecclesijs, Monasterijs, locis, ordinibus, & dignitatibus de quibus, nec non causis, propter quas illa concessa sunt, specialem & expressam præsentibus fieri oporteret mentionem. Cæterum iubemus easdem præsentes ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, de vrbe, & in acie Campi Floræ publicari, & earum exempla affigi volumusq́ue eas sic publicatas, omnes & singulos perinde afficere & obligare, ac si illis ipsis fuissent singulariter intimata, exemplis quoque præscriptis, etiam impressis, manuq́ue Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiastici, vel eius Curiæ obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ relaxationis, præcepti,

inter-

interdicti, decreti, promulgationis, iussionis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis aũt hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo, quingentesimo, sexagesimo octauo Calend. April. Põtificatus nostri Anno tertio.

Cæſ. Gloricrius.
H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini 1568. Indictione vndecima, die verò decima mensis Aprilis, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pij Diuina prouidentia Papæ V. anno tertio retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basil.cæ Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, dimissis ibidem earundem exemplis affixis per nos Iulium Parinum, & Ioãnem Andream Panizzam Pralibati S. D. N. Papæ Cursores.

Bartholomæus Sottocaſa Mag. Curſ.
Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

DE RECTA BONORVM ECCLESIASTICORVM CONSERuatione & adminiſtratione.

1. BOnorum Eccleſiaſt. quæ Eccleſiæ vnà cum religione accreuerunt: cùm ad cultum & maieſtatem diuinorum officiorum: tum ad ſuſtentationem, & mercedem tẽporalem, ſeu honorariũ miniſtrorum Dei, & pauperũ ac miſerabilium perſonarum neceſſitates ſubleuandas: habenda ratio eſt, & vt non ſolum à nullis indignè diſſipentur, vel dilapidentur, aut iniuſtè retineãtur, vel temerariè

rariè vſurpentur, ad pauperum oppreſſionem, operariorum Dei defraudationem, ac religionis interitum; & vt his, quæ à maioribus in hos vſus donata ſunt, aliqua acceſſio fiat. ac non ſolum hæc pietatis illorum monumēta, quemadmodum accepta ſunt, integra, ſarta tectaq; poſteris tradantur; ſed noſtra quoq; cum fœnore, pari religione & pietate illis adiiciantur. Quod præſtare cupientes, ſancienda duximus quæ ſequuntur.

2. Quotquot Beneficia obtinent Eccleſiaſtica, ſiue regularia ſiue ſæcularia: totum quod ſibi *a* ſupereſt, ex honeſta & decenti ſuſtentatione ſua, ac familiæ ſuæ, erogādum eſſe ſciāt pauperibus, vel in vſus dumtaxat pios expendendū; & à reatu *b* peccati mortalis, ob violatā charitatē, nō fore ſe immunes, ſi magno ſeu notabili defectu, vel exceſſu infideliter in hoc agāt. Nā ſi omni Chriſtianę familiæ dictū à *c* D. Amb. ſit: *Plus quā ſufficiat ſumptui, violēter obtentū eſt*: & Chriſtianos oēs ęquè tangant verba D. *d* Hieronymi: *Aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria retinere probatur*: eademque alijs patribus ſtet ſententia: multò magis Clericos ac Beneficiatos omnes percutere iſta debent qui & præ alijs *e* frugalius tenentur viuere, & ad eleēmoſynarum præceptum arctius obſtringuntur: cum ex nomine & profeſſione ſua; & quia miniſtri Chriſti ſunt alijſque omnibus in exemplum dati, tum ex *f* natura bonorum Eccleſiæ, quæ ad frugalem, honeſtam ac decentem ſuſtentationem ſuam & communem Reipub. Chriſtianæ vtilitatem acceperunt; non autem vt hinc ſuperbirent, *g* ebrij eſſent, rebuſq; omnibus affluerent; alij verò frigore, fame, & egeſtate perirent.

a Luc. 11. b D Thom. 2. 2. qu 118 art. 4. & qu. 185. art. 7. & quodl. 6. art. 12. Caiet. in citato D. Thom. loco. Adrian. 6 in 4. Sēt. qu. an Cler prodigè consumēs, tenetur restituere? & quodl. 5. ar. 1. Petrus de Soto de vita Sacerdotum, lectione 3. Nauarrus in manuali c. 23 num. 74. & latiſſimè in tractatu de redditibus Benefic. Eccl. Cordub. a li. 1. Quæſt. qu. 18. in prob. 2. opinion. Iud. Lopes in instructorio

conſ. par. 1. ca 140. & ſeq. & aliſ. Clemens Rom. Conſt. Apoſt. ca. 24 & 25. li. 2. & ibid Turrian c D. Amb. ſerm. 81. in dict. illud Luc ca. 12. Hominis cuiuſdam diuitis, vberes fructus ager attulit. *D. Baſil. in eundem D Luc. locum, homil 6 inter homil variorum arg idem ibi hom. 7. in diuites auaros. Diſt 47. ca.* Sicut hi *d Diſt 42. ca.* Hoſpitalem. *16. qu. 1. ca.* Quoniam. *12. qu. 1. ca.* Quia tua fraternitas. *ca* Epiſc. *ca* Res Eccl. *ca.* Nulli. *et ca.* Vlt. *D. Greg in 3 par. Paſt. admonitione 21 & 22. D Leo ſerm 1 & 5. de Col. D. Aug. ſerm 219. de tēpore. D Chryſ. conc. 2. de Lazaro tom. 2. in fine et hom 34. ad pop Antioch. e 1. Tim. 6. D Hier. citatus a Grat. diſt 44. in princ. 16 qu. 1. ca.* Vlt *D. Bern ſerm. 3. ſuper Cant & ſerm de verbis Dom.* Dixit Simon Petrus ad Ieſum *et epiſt. 2 quæ eſt ad Fulc. Lingon. Ar hid. vide ſupra pa. 2 7. §. 33. f arg in ſt. apoſt. ca. 2 et 4. etc. ca.* Cum ſecundū. *de præb. et dignit D. Aug epiſt 50. g Matth 24. 1. Cor. 11. can. Apo. ca. 41.*

h *seß.25.ca.1. de reform.* i *cap* Pastor Ecclesiæ. 1. *qu.2. & ibi. quæst.2.cap* Quisquis. *Can. Apost ca.39.75.Cõc.* Carthag. 4. *ca 15.c.Epis. dist.* 41. k *psal.101. Eccles 3. & 35 Phil.2.Matt 11.18.* l *cap.* Magnæ. *de voto.Concil. Trid seß.22. ca.1.de refor.*

3. Quare ne consanguineos familiaresúe suos (quod à Patribus *h* Concilij Tridentini maxima auctoritate iustissimisque rationibus, omnibus interdictum omninò est) ex redditibus Ecclesiæ augere studeant: sed omni humano erga fratres, nepotes, propinquos, ac familiares carnis affectu penitus deposito; si pauperes sint, ijs vt pauperibus *i* distribuãt, & diuitias Ecclesię Dei, non ad luxũ, pompam, aut ad voluptatem suam; sed ad hæc quæ Dei sunt conuertant: modestaq; supellectili & mensa, ac frugali victu contenti, ita mores suos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac quæ nos tantoperè commendat Deo, sanctæ *k* humilitatis *l* exempla petere possint, ac in omni conuersatione sua caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodq; non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum, præ se ferat.

4. Omnes Prælati ac Concionatores, & operis exemplo, & prædicationis verbo, Clerum ac populum sibi subiectum doceant; primum Christianorum fructum esse, carnalia sua his communicare, à quibus spiritualia accipiunt: & quæ ad fidei & religionis conseruationem faciunt, inter quæ & templa, & sacra instrumenta numeramus, non solum bonorum temporalium communicatione, sed & vitæ (si quando opus esset) periculo tueri: nec minus vnumquemque pro vocatione ac modulo suo debere satagere, vt fides & religio, & quæ ad eius exercitium pertinent, inuiolata & potius aucta, quàm integra posteris manu tradãtur; quàm maioribus curæ ac religioni fuit, vt eadem nobis prouiderent, ac magno cum apparatu conseruarent.

Marc.11. Galat.6.1.Cor 9 1.Timoth.5. D. Ambros lib 5.epist in Auxentium. De basilicis tradendis & epist.33.ad Marcellam sororem lib 2.offic.cap.28.lib. 0.tripartit. Hist.cap.6. & Theod.li.5.hist.cap.32 D. Aug.lib.contra Donat.post collat.ca 1 Optat.Mileuit.lib.3 & 6.ad Parmenianum & alibi.

5. Collegiorum, & monasteriorũ aliorumq; templorũ ac sacro-

ac ſacrorum locorum officiarij, quibus cura ſeruandorum, adminiſtrandorum, vel diſpenſandorum bonorũ Eccleſiaſticorum committitur, cuiuſcunq; ſortis aut generis illa fuerint: iureiurando promittant, ſe velle ea fideliter conſeruare, tractare, & adminiſtrare, & quotieſcunq; iubentur, dare rationem: dieſq; certus reddendæ rationis eis præfigatur, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, & emolumentorum perceptione.

Concil. prouinc. ſub Adol. 3. in cẽſuris & decretis cap Accepimus. *pag. 448. & in his quæ in Cathed & Colleg. Eccleſijs inquirenda ſunt §. 35. pag. 480. ca* Quia contingit. *De religioſis domib. in Clement. quod ex decreto ca. 15 ſeſſ 7. Cõcil. Trid. in Synod. Diœceſa. An. 1551. publicatum eſt. pag 523 Stat. Frid. ca 62. pag. 224. d. 225. a. ca. 66. pag. 225. d. 226. a. b.*

6. Vbi plures idoneæ perſonæ ſunt, vni, ne plura, quã vnum, officia cõmittantur: niſi vèl natura connexa ſint, vel vnius tantum valeat induſtria, vt ſolus plus alijs pręſtare poſſit.

Concil prouinc. ſub Adolp. 3. loco citato. Statut. Sifrid. cap. 65. pag. 225. c. d. cap. 66. pa. 225. d. 226. a.

7. Omnes & ſinguli Abbates, Præpoſiti, Priores, Decani, & alij, qui monaſterijs vel Eccleſijs Ordinario ſubiectis præsũt, per ſe vel ſuos receptores; Magiſtri quoq; ſeu adminiſtratores Fabricę, tã Parochialium, quam Collegiatarum Eccleſiarum, nec non & hoſpitalium, & omniũ piorũ locorũ, Ordinario, aut quẽ vel quos ille ſpecialiter ad hoc cõſtituet, & ſenioribus Eccleſię vel loci ſui, ſingulis annis, aut ad ſummum altero quoque anno, exactam & diſtinctam, de tota adminiſtratione ſua reddãt rationem; ſine vllo pręiudicio ſtatuti aut cõſuetudinis, quæ vel crebrius, vel alijs quàm præſcripſimus, hunc cõputum faciendum ſanciuit.

Cap. Quia cõtingit. De religioſis domibus in Clement. Adol. 3. in his quæ in hoſpitalib. inquir. ſunt. §. penult. & vltim pa. 457. d. ca. 15. ſeſſ. 7. Concil. Trid. in Syn. Diœce. An. 1551 publica. pa. 523. a.

8. Abbates, Priores, & ſinguli Prælati, Paſtores, ac Eccleſiarum quarũlibet Rectores, in Eccleſijs ſibi ſubiectis, quotãnis ſtato tẽpore inſpiciãt & examinent libros, veſtes ſacras, ornamẽta, oĩaq; inſtrumenta ſacra & prophana, ad diuinũ officium neceſſaria; & ſi qua inſtauratione,

Cap. 7. pag. 82. a.

vel innouatione opus fuerit, ea ex præscriptione Concilij prouincialis Anno 1310. sub Henrico habiti, quàm primum fiat.

Adolp. 3. in his quæ in Cathed. et Colleg. Ecclesijs, inquirendæ sunt. § 86 pa 483. b.

9. Singuli Ecclesiarum præfecti, tam regulares quam sæculares, semel in anno per se vel per alios, visitent & inspiciant domos, & cortes quas vocant, Ecclesiæ suæ, curamq; adhibeant, ne inhabitatorum & cultorum negligentia, ruinæ succumbant & intereant.

10. Hospitalibus, quæ Ecclesijs Collegiatis adiacent, præficiatur vnus atq; alter Canonicus, qui hospitalitatẽ ibidem ex fructibus ad id deputatis, exerceri perpetuò curent.

Adolph 3 in his quæ in hospitalib inquirenda sunt § 12 & in Synodo an. 1551. habita ex ca 15 sess. 7 Concil. *Trid. & cap.* Quia contingit *De religios. domib in Clement.*

11. Singuli Beneficiarij, Officiantes, & altaristæ, intra trimestre à publicatione horum decretorum, sub pœna duorum aureorum Rhenensium, conficiant inuentarium calicum, corporalium, purificatoriorum, sanctarũ reliquiarum, sacrarum vestium, ornamentorum, librorum, aliorumq; sacrorum instrumentorum, tabularum pictarum, omniumq; redditium, obuctionum, Iurium, atq; bonorum, ad Beneficia vel officia sua spectantium; quod ipsi quidem quoad vixerint, semper seruent, post mortem autem eorum vel Beneficiorum, aut officiorũ defunctionem; eorum successoribus, in eorum institutione tradatur, eiusq; authenticum exemplum, intra præfixum tempus exhibeant superiori Ecclesiastico, aut Pastori vel Rectori eius Ecclesiæ aut loci, in quo Beneficia vel officia illa obtinent, & superior ex omnibus inuentarijs, addito etiam inuentario omnium bonorum quę ad suum Beneficium pertinent, & ad Beneficia aut officia, quæ fortè nullum possessorem habent, vnum librum faciat, in Archiuis Ecclesiæ suæ fideliter conseruãdum, atq; illius authenticum exemplum tradat Ordinario.

Stat. Frid. ca. 52 pa 218 b. c.

12. Litteræ originales, regesta, & alia quæcunq; munimen-

nimēta vel inſtrumenta, officiorum, Beneficiorum, obuentionum, iurium, & quarumcunque rerum Eccleſiaſticarum, quæ vetuſtate conſumuntur, ſumptibus & cura Beneficiarij, aut Officiantis, ſi ad Officium vel Beneficium ſpectent: Si autem ad Collegium, vel quamcunq; aliam Eccleſiam, ſumptibus & cura Collegij vel Eccleſiæ, in authenticam formam tranſumantur, & vna cùm tranſumptis ſuis, in ſua Eccleſia, ſub tuta & fideli cuſtodia conſeruentur.

13. Archiui vel ciſtæ in qua huiuſmodi litterę, monumenta vel inſtrumenta Abbatiarum Monaſteriorum & Collegiorum ſeruantur, vnam clauem habeat Prælalatus vel Præfectus Eccleſiæ, alteram Abbatiæ, Monaſterij, vel Collegij, ſenior, tertiam verò qui ingreſſu ad Monaſterium ſeu Collegium huic proximus eſt, ſaluis tamen Eccleſiarum ſtatutis, & conſuetudinibus, quæ Theſaurarijs, ſi eiuſdem Collegij vel Monaſterij membra fuerint, vel aliam aliquam in Monaſterijs vel Collegijs præfecturam gerentibus, vnam clauem ſeruandam tribuunt. *D. Gregor. Epiſt. 66. cap. 66 lib. 7. indict. 2.*

14. Ciſtæ Vicariorum, Officiantium, & Altariſtarum, vnam clauem habeat Decanus Collegij, alteram ſenior Canonicus Presbyter, tertiam ſenior Vicarius, iuxta ſui introitus ordinem. *Stat. Frider. cap. 52 pag. 218. b. c.*

15. Archiui parochialis Eccleſiæ, vnam clauem Paſtor cuſtodiat, alteram ſenior prouiſor Eccleſiæ, ſeu rector fabricæ, aut ædilis, & tertiam huius ſenior Collega.

16. Si quando Archiuum aut ciſta huiuſmodi erit aperienda, ſinguli clauium cuſtodes perſonaliter ipſimet compareant, aut ſi ægritudine, vel quauis alia graui neceſſitate impediantur, nulli alteri claues ſuas credant, quam ſeniori poſt ſe, vt ſemper tres diuerſi adſint ex dignioribus, & primis Eccleſiæ. Idem obſeruetur quan- *Ibidem.*

do quis ex clauium harum custodibus, à loco residentiæ suæ, abesse ad tempus cogetur.

Stat. VVichbold. cap. 16. pa 56. a Concil. prouinc sub Adolp 3. in censur. & decret. cap. Accepim' pag. 448.

17. Laici prouisores Parochialium Ecclesiarum, qui pro conseruatione ædificiorum, luminarium, & comparatione ornamentorum instituuntur, nihil ordinent absque consilio sui Plebani, cui bis in anno teneantur reddere rationem; postridiè nempe B. Margarethę, & Cathedræ B. Petri, vt si quid inordinatè egerint pro vtilitate Ecclesiarum, prout in Domino faciendum videbitur, corrigatur atq; reformetur.

18. Alienationes rerum Ecclesiasticarum, quæ in damnum Ecclesiæ, aut sine decreto superiorum, ac causæ cognitione factæ sunt, ipso iure irritas decernimus; ac de cętero eiusmodi alienationes perpetuas, sub pœna excommunicationis ipso facto, tam per Clericos, siue sęculares, siue regulares eas facientes, quàm per Laicos cùm eisdem contrahentes (à qua non nisi locorum Episcopi absoluere possint) incurrenda prohibemus.

Statu. Frideric. cap 32 pag. 205. d. 206 a. b c. cap 58. pag. 221. d. 222. a. b. Statut. Sifrid. cap. 12. pag 45. d. 46 a. b. cap. 2. De rebus Ecclesiæ non alienandis in 6 & extrauagant. Pauli. 2. quæ incipit Ambitiosæ.

Ca. De precarijs. 10. *quæst. 2. & ca 2. De precarijs.* ** ca.* Ambitiosæ *in extrauagant. Pauli 2.*

19. Locationes bonorum Ecclesiasticorum, quæ repræsentata pecunia fiunt, nullatenus successores obligent, quocunque priuilegio vel indulto non obstante.

20. * Locationes rerum Ecclesiasticarum quæ huc vsque factæ sunt, diligenter ab Episcopis examinentur, & ad longius tempus, quam Canonicæ sanctiones præfixerunt, factas, irritas, & nullas declaret.

21. Quotiescunque locationes bonorum Ecclesiasticorum fient, vel contractuum innouationes; scripto expressa limitum, quibus illa continentur, fiat declaratio: ne per intermissam diutius huius rei agnitionem, illi in obliuionem veniant, aut quoquo modo obscurari possint.

22. Vt populus fidelis ab iniqua rerum Ecclesiasticarum inuasione, detentione, aut contrectatione deterreatur,

tur, & cognoſcat qua obligatione, ad reſtituenda huiuſmodi teneatur: in linguam vulgarem fideliter vertatur, & oblata occaſione eidem ſubindè inculcetur caput vndecimum de reformat. ſeſſ. 22. Concilij Tridentini; quod ſequitur.

Statu. Engelbert. cap. 4. pag. 21 & cap. 7 pag. 22 d. Statut. VVichbold. cap. 7. pag. 52 c. d. cap. 14 pag. 55. d. Concil. prouinc. ſub Henrico 5. pag. 79. b. c. Adolp. 3. in his quæ à Decanis & Paſtorib inquirenda ſunt §. 68 pa 488. a Statut. Herman. 4. §. 1. pag 272. a

Siquem Clericorum vel Laicorum, quacunque is dignitate, etiam Imperiali aut Regali præfulgeat, in tantum malorum omnium radix cupiditas occupauerit, vt alicuius Eccleſiæ, ſeu cuiuſuis ſecularis vel regularis Beneficij, Montium Pietatis, aliorumquè piorum locorum iuriſdictiones, bona, cenſus, ac iura, etiam feudalia, & emphyteotica, fructus, emolumenta, ſeu quaſcunquè obuentiones, quæ in miniſtrorum & pauperum neceſſitates conuerti debent, per ſe vel per alios vi, vel timore incuſſo, ſeu etiam per ſuppoſitas perſonas Clericorum aut Laicorum, ſeu quacunquè arte, aut quocunquè quæſito colore in proprios vſus conuertere, illoſquè vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs ad quos iure pertinent, percipiantur; is anathemati tam diu ſubiaceat, quam diu iuriſdictiones, bona, res, iura, fructus, & redditus quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocunquè, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, peruenerint, Eccleſiæ, eiuſquè adminiſtratori, ſiue Beneficiato integrè reſtituerit, ac deindè à Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit. Quod ſi eiuſdem Eccleſiæ Patronus fuerit: etiam iure patronatus, vltra prædictas pœnas eo ipſo priuatus exiſtat. Clericus verò qui nefandæ fraudis, & vſurpationis huiuſmodi fabricator, ſeu conſentiens fuerit, eiſdem pœnis ſubiaceat; nec non quibuſcunque Beneficijs priuatus ſit, & ad quæcunquè alia Beneficia inhabilis efficiatur: & à ſuorum Ordinum executione, etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem ſui Ordinarij arbitrio ſuſpendatur.

23. Similem excommunicationem in eos decernimus, *Stat. Siſrid.*

qui

cap. 12 pag. 46. a. b. qui licet ipsi non detineant, bona, titulos, litteras, chartas, instrumenta, & munimenta ad Ecclesias aut Beneficiatos pertinentia; sciunt tamen præscripta ab alijs detineri: si post trinam monitionem premissam, ijs quos negotium concernit, non denunciauerint.

24. Inculcari etiam populo volumus, quæ in eodem Concilio Tridentino sessione vigesima quinta, capite duodecimo de reformatione ex instinctu naturæ Dei & Ecclesiæ institutione, de reddendis decimis decreta sunt; & in eandem sententiam adduci, quæ in statutis Prouincialibus, præsertim Engelberti & Henrici, olim definita fuerunt, quæ in subtractores decimarum, aliosque qui illas impediunt, excommunicationis sententiam non solum ferendam pronunciant; sed latam decernunt, ac sterilitatis, pestilentiæ, tempestatis, aliorumque malorum, quæ frequenter eueniunt, eos causam esse statuunt.

• *Exod 22.23. Leuit. 27. Num. 18 Tob. 1. Malach. 3 Concil. Maticonens. 2. ca 5 Concil Ticin. vers.* In sacris *Cap.* Decimas *16. quæst. 1. cum sequent 16 quæst. 7. cap.* Parochianos *Cap.* Ex transmissa. *& cap.* Tua *De Decimis. Statut Engelbert. cap 5 pag 22 b Concil prouin. anno 1310 sub Henric. habit cap 1 pag 75. d Statut. Henric. anno 1330. edit. cap 2 pag 104. d 105 a. Synod Diœcesana, sub Adolph. 3, anno 1551 habit pag. 529 d. D. August sermo 2 9. De tempore.*

CAPVT XII. DE REFORM. SESS. 25. Concil. Trid.

NON sunt ferendi, qui varijs artibus, decimas, Ecclesijs obuenientes, subtrahere moliuntur; aut qui ab alijs soluendas temerè occupant, & in rem suam vertunt; cum decimarum solutio debita sit Deo: & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscunque gradus & conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, vt eas, ad quas de iure tenentur, in posterum Cathedrali, aut quibuscunque alijs, Ecclesiæ, vel personis, quibus legitimè debentur integrè persoluant. Qui verò eas, aut subtrahunt, aut impediunt; excommunicentur; nec ab hoc crimine

mine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. Hortatur dehinc omnes & singulos pro Christiana Charitate, debitoq; erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi à Deo collatis, Episcopis & Parochis, qui tenuioribus præsunt Ecclesijs, largè subuenire, ad Dei laudem, atq; ad Pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

7.

DE PIIS TESTAMENTIS.

QVoniam piarum dispositionum executores, & tutores sunt Episcopi; idque D. Sifridus considerans, ob magnitudinem Diœcesis Coloniensis, præter Sigilliferum suum, in singulis Archidiaconatibus duos esse voluit, qui testamētis superintenderent, & in testamentorum executores inspectionem haberent; Nos perpendentes magnam quoque esse singulorum Archidiaconatuum amplitudinem, hoc onus in Ciuitate quidem Coloniensi in Sigilliferum; extra Ciuitatem verò; in Diœcesi tamen Coloniensi, in Decanos rurales dispertiendum iudicamus, & illis omnibus ac singulis; pro districtu regiunculæ suæ, hanc curam, hoc nostro decreto imponimus: & executores quoscunque testamenti, seu vltimæ voluntatis, codicilli, aut ordinationis quorumcūque Legatorum, sub pœna decem florenorum Rhenensium, fisco soluendorum obligamus, vt intra mensem, à die mortis testatorum computandum, Sigillifero, si in ciuitate Coloniensi habitent, vel alioquin Decano Rurali cui subiacent, authenticum exemplum testamenti, & inuentarij, bonorum relictorum exhibeant; Quod si ea tam ampla ac multa fuerint, vel aliud legitimum obstet impedimentum, vt intra præfixum terminum, in inuentarium redigi non possint: hoc ipsum nihilominus, sub eadem pœna Sigillifero, aut Decano suo, antè statutum diem indicare, & competentē ab eo petere temporis dilationem teneantur. Teneantur præterea

Ca. Tua nobis. De testament. Statu. Sifrid. ca 17. pa. 48. d. Statut. VVichbold. ca. 10. pag. 53. Stat. Theod. §. 61. pag. 263. a. Stat. Philip. pag. 285. 286. Adolph. 3. in Synod. anniuali. anno 1550. habit. in mandato cuius initiū est. Quanquam diuinis. *pa 508. b. et in Syno. anni 1551 pa. 530 & Conc. prouin. sub Herm. 5 par. 13. ca. 10. Concil. Trid sess. 22. cap. 8. refor. & sess. 25 in Decre. de Purgator. Const Herm. 4. quæ incip.* Cum nihil plus *pa 269 facie 2 Stat. Herman 4. pag 297. b.*

dicti executores, intra annum continuum, à die mortis testatoris computandum, testamenta, vltimas voluntates, codicillos, siue ordinationes testatorum, executi fuisse, & intra mensem post annum præscriptum de facta executione, coram dicto Sigillifero aut Decano suo rationem reddidisse; alioqui si præscripto tempore, testamentorum, siue vltimarum voluntatum codicillorum, seu piarum ordinationum facta non fuerit executio, eadem, nulla alia monitione præmissa, ad Ordinarium deuoluatur; si autem de facta executione non fuerit reddita ratio, decem florenorum pœnam similiter executores incidant.

Stat. VVicb. cap. 6. pag. 52, b. s.

2. Cum valdè periculosum sit, testamenti sui scriptionem, ad extremum vsque vitæ suæ differre; monendos hoc loco censemus Concionatores, vt quando hac de re agendi dabitur oportunitas, Christi fideles moneant; vt cùm adhuc integra est incolumitas, illabefactaq; sanitas, etiam longo antè morbum letiferum temporis interuallo, testamentum suum maturè condant, qui legare sua, testariq; iure possint.

Vide præterea quædam quæ huc spectant, supra tit. De Canonic. art. Cum in officijs charitatis, & seq. pag. 233.

3. In condendis testamentis, testatores in his præcipuè dirigantur.

4. Testamentum suum in statu gratiæ faciant, & omnia quæ in eo legant, vel aliter faciunt, ad bonum finem referant; ne vanitas memoriæ sui relinquendæ, vel quæuis alia humana affectio, potius quàm Dei & proximorum amor eos moueat; & si fortè aliàs id fecerint, in statu animæ minus bono, vt vitæ æternæ meritorium esse possit, Deo reconcilientur, innouentque priorum legatorum, imò & omnium bonorum, quæ vnquam egerunt, intentionem, eaque tum rata habeant, & ad Dei gloriam, & remissionem peccatorum suorum referant.

5. Si eis cum aliquo vel aliquibus intercedat publica inimicitia, non solùm ignoscant, sed si fieri poterit co-

ram Notario,& teſtibus,id teſtatum faciant.Quod ſi ipſi alios offenderint,mittant ad veniam petendam, & ſatiſfaciant offenſo vt oportet, ac pax,ſi res id ferat, dum ægrotus viuit,conficiatur.Secreta autem ſi quæ fuerint, in huiuſmodi ſecretè tranſigantur.

5. Solliciti ſint,vt declarent depoſita,ſi quę acceperint, ſimiliter & debita atque iniuſtè acquiſita, ſi quæ habent, eaque primò perſolui curent, omniaque bona & ſcripta ſua, in eum modum tempeſtiuè diſponant, vt nequid per eorum negligentiam alijs perire poſſit, nec lites aut forenſes ſtrepitus exoriri. *Stat. VVichbold. cap. 6. pag. 52. b. c.*

6. Cum hæredibus Chriſtum cohæredem ſcribant, & in extremo ſaltem exitu largiter & ſalubriter ſui memores ſint.

D. Auguſt. in pſalm. 48 & in tractatu, De decem chordis. cap 12. Chryſoſtom. in ſerm. De gratijs reddendis D. Cyprian. tractat. De opere & Eleemoſynis cap. 5.

7. Loco bonorum quæ iniuſtè acquiſiuerunt, aut poſſident, quorum tamen ignorantiam habent, matricem & parochialem ſuam Eccleſiam, maiorum conſuetudine, & pietate, pro ratione magnitudinis ſubſtantiæ ſuæ, legato honorent. Cum enim non temerè à B. Hieronymo ſcriptum ſit; veriſſimam eſſe vulgarem ſententiam: *Diues, aut iniquus, aut iniqui hæres*, facilè à diuitibus aliena poſſidentur. *Stat VVichbold. cap. 6. pag 52. c.* *D Hiero ep. 150. ad Hedib. quæſt. 1. & alibi.*

8. In hiſce obeundis, ſolliciti ſemper ſint viri Eccleſiaſtici, vt ne quæ ſua ſunt quærant, & compēdia alijs debita, vel parata, auertant: ſed ab omni ſuſpicione ſordidę auaritiæ, adeoque ab omni malo, omniq́ue ſpecie mali ſeſe religioſè ſemper contineant. *D. Amb. lib. 3. offic. ca. 9.*

DE SCHOLIS.

1. QVONIAM veriſſimam eſſe cenſemus illam Concilij prouincialis ſub Hermanno quinto ha- *Parte 12. cap. 3.*

 biti

biti sententiam: Iuuentutis institutionem rem esse tanti momenti, vt ab ea totius propemodum Reipublicæ Christianæ, tum salus, tum pernicies dependeat; maximam Scholarum iudicauimus habendam esse rationem, & diligentissimè, summaque cura prouidendum, vt quæ de his, in prouincialibus Concilijs constituta & decreta sunt, in vsum ducantur, & ab omnibus recipiantur. Quare ad rectam Scholarum institutionem certamque ac perpetuam earum reformationem, hæc sancimus & præscribimus obseruanda.

2. Scholastici, vel alij quibus Scholis Collegiatarum Ecclesiarum de Ludimagistris prouidendi potestas competit, nec non ædiles, aut Ecclesiarum prouisores, & si qui sint alij, quibus eadem authoritas, in prouidendis parochialium Ecclesiarum Scholis data est; neminem posthac ad Ludimagistri officium admittant, quin ea præditus fuerit eruditione, prudentia, pietate, morum castitate, & pulchritudine, in primis autem illa fidei Catholicæ integritate, & sinceritate, vt iuuentutem, quæ ei instituenda committetur, primum quidem in Orthodoxa fide, & Catholici Catechismi instructionibus, in pietate ac morum innocentia, rectaque cùm in templis ac locis sacris, tùm domi ac in plateis conuersandi ratione, ac deindè in litteris maximo cum fructu atque profectu erudire, & instituere possit, ac diligentissimè velit: nec vllus in his vel alijs quibuscunque Scholis, ad Ludimagistri, hypodidascali, vel coadiutoris officium, de cætero recipiatur, vel receptus in eo toleretur, nisi satisfecerit decreto, quod de emittenda fidei professione condidimus.

Vide supra tit. De fidei professione pag. 4.

3. Cum Scholæ Collegiatarum & Parochialium Ecclesiarum, indies magis magisque pereant; cum ob magistrorum quorundam, qui illas regunt, inscitiam ac vilitatem; tum ob priuatarum Scholarum, & clancularioriorum magistellorum, quorum numerus pro cuiusque volun-

voluntate quotidiè magis crescit, multitudinem; indeque tandem sit futurum, vt diuinum officium sine cantu celebrandum sit, quod is à puerorum choro in parochialibus præsertim Ecclesijs, magna ex parte depēdeat: vt hisce damnis ac scandalis ponamus obstaculum, & Cathedralium ac parochialium Ecclesiarum scholæ, magistros semper idoneos habere queant, quod plerisque locis, eo quod tenuiter admodum eis esset prospectum, difficulter fieri potuit: volumus vt primo quoque tempore, huiusmodi Scholis non prçficiātur nisi Sacerdotes vel in sacris Ordinibus constituti, seu ad eosdem aspirantes. Ac in Collegiatis quidem Ecclesijs, vna ex Vicarijs; in parochialibus autem officium aliquod, quod cum Ludimagistri officio cōpatibile esse possit, & cui Vicariç atq; officio, Ludimagisti, sine aliqua notabili Scholæ iactura queant satisfacere, Scholæ perpetuò vniatur. Si autem hoc fieri minimè poterit, portio aliqua singulis, aut plerisq; Ecclesiæ Beneficijs detrahatur, quæ in stipendium Ludimagistrorum deputetur: aut collecta & contributio populi fiat, vel alio modo de honesta & sufficienti sustentatione, harum Scholarum magistris prouideatur.

Conc prouin. sub Herm 5. par. 12. cap. 3. & 4.

4. Vt nimia tollatur Scholarum priuatarum frequētia, quæ pro cuiusque voluntate, non autem ex publica authoritate aperiuntur; ac Collegiatis & Parochialibus Ecclesijs integer puerorum sit numerus, qui chorum facere possint, & diuinum officium ac laudem Dei ex perpetua Ecclesiæ consuetudine, magna cum populi ædificatione decantare: vetamus rudimenta linguæ Latinæ alibi tradi, quàm in præscriptis Scholis & Gymnasijs, alijsque Scholis, publica vtriusque magistratus authoritate institutis: exceptis dumtaxat his, in quibus adolescentes, qui publica Gymnasia frequentant, lectionum suarum repetitiones habent, & in his, quæ in publicis Gymnasijs audiuerunt, vel audituri sunt, exercentur, &

Ibidem ca. 1.

 diri-

diriguntur, arctiorique disciplina continentur. Quam exceptionem ad nobiles aliosque prædiuites extendimus, qui inter priuatos parietes filijs suis didascalum alunt, si modo didascali illi fidei professionem fecerint, & à methodo ac ratione tradendæ disciplinæ, quæ in publicis Scholis obseruatur, non discordent. Ad hæc nulli peregrinas linguas doceant; nulli artem scribendi aut numerandi tradant, nisi in his quæ profitentur, & alijs, quæ ex præscripto Concilij Prouincialis sub Adolpho tertio habiti, ab huiusmodi professoribus inquirenda sunt, examinati fuerint, & inuenti idonei, atq; post fidei professionem admissi, qui eadem profiteantur. Si qui cõtra facere præsumpserint, reijciantur, & mulcta puniantur, quæ in solatium cedat eorum qui publicis Scholis præsunt.

Conc proui. sub Adolp. 3. Medio 1. cap. Percepim⁹ pa. 427. Syn Diœcés. An. 1550. feria 3 post S. Matt. hab. pa. 464. d. Et in his quæ de Scholis inquirenda sunt. §. 8. 9. 10. & cet. pa. 489.

5. Pertinebit examen hoc præcipuè quidem ad Ordinarium, verum cùm ille infinitis propemodum curis & sollicitudinibus distrahatur; pro maiori circumspectione & cautela, ex decreto prouincialis Concilij sub Adolpho tertio habiti, hanc examinationis curam, & admittendi vel reijciendi auctoritatem; in ciuitatibus, Prælatis & Rectoribus Ecclesiæ, vbi Schola est, ruri autem Pastoribus & Decanis Ruralibus iniungimus, in quorum districtu, examinandi, profiteri aut ludum aperire cupiunt. Præcipimus autem Magistratibus, alijsque qui se interponere possent; ne examen huiusmodi quouis modo impediant; alioquin censura Ecclesiastica, & alijs oportunis remedijs, ex eiusdem Concilij sententia coërcendis.

Ib. pa. 531. a. b

6. Vt hæc in consuetudinem duci possint, & sine conniuentia, ac dissimulatione in actum perduci: omnibus parochialium Ecclesiarum Pastoribus iniungimus, vt quotannis bis, instante nimirum tempore Synodi Diœcesanæ, omnium clanculariorum magistellorum, & priuatarum scholarum Parochiæ suę indicem faciant, tam

illa-

illarum in quibus ars scribendi, numerandi, vel peregrinę linguæ docentur; quàm in quibus linguæ Latinæ fundamenta ponuntur: simulq́; annotent, cuiusnam fidei & religionis Clancularij illi Ludimagistri sint, & quid doceant; ac indicem hunc vel ipsi ad Synodum Diœcesanam perferant, vel per Decanos suos perferri curent.

7. In omnibus scholis eadem sit pueros instituendi ratio, ijdemq́; prælegantur vbiq; auctores: præcipuè verò vna ab omnib. tradatur Grãmatica & Syntaxis. Cum enim frequenter per migrationem contingit, vt pueri præceptores mutare cogantur, & consequenter alia quã cœperant Grãmatices atq; syntaxeos ediscere pręcepta, fit vt frequenti mutatione, ac magna confusione, nihil retineant, grauissima studiorum suorum, & temporis ad capescendas artes maximè idonei iactura.

8. Ratio institutionis huius sit, quam tradit Simon Verrepæus, in libris scholasticarum institutionum, Antuerpiæ, per Ioannem Bellerum editis, aut quam Patres societatis Iesu sequuntur, quibus, quod hæc prima & potissima eorum sit professio, plurimum in hac re credendum est.

9. Ante omnia Christianam iuuentutem optimè institui volumus, in Orthodoxa fide, & fundamẽtis Christianæ religionis quæ paruus Catechismus Petri Canisii, ad puerorum captum breuissimè complectitur; ac doceri singulos modum orandi, benedicendi mensam; sacerdoti diuinam rem facienti, inseruiendi; peccata sua confitendi, & eos, qui ad annos discretionis peruenerunt, deuotè communicandi. Vtq; à teneris omnes discant, immaculatam semper habere conscientiam, & regnum Dei quærere; singulis minimum mensibus, ad sacram Confessionem ducãtur, ac diebus Dominicis & festis vnà cum Præceptore suo, ad Concionem & sollemnẽ seu conuentualẽ Missã, atq; vespertinas preces,

Concil. Lateran sub Iulio 2 Leon. 10 C. 7. sess. 9.

Act. 3 De his quæ in scholis tradenda sunt pa. 491. d.

quæ

quæ in Parochialibus Ecclesijs fiunt, compareant, loco à Pastoribus singulis Parochiæ suæ Ludimagistris designando, quod etiã ab his qui publica Gymnasia frequentant, religiosè obseruari volumus.

Conc. Lateran. sub Iulio 2. et Leon. 10. cap. 7. sess. 9.

10. Dominicis & festis diebus exponantur Euangelia & Epistolæ Dominicarum & festorum incidentium, atque sanctorum vitæ, Grammaticè tantum, hymni quoq; & prosæ tempori seruientes.

11. In Scholis Collegiatarum & Parochialium Ecclesiarum, quotidiè vna hora doceatur cantus Gregorianus: & quidquid à pueris in templo cantandum erit, hoc priuatim, crebro exercitio ita didicerint, vt non solum fine errore, sed magna cum audientium omnium ædificatione, canere publicè possint.

12. Cum Collegiatarum, ac Parochialium Ecclesiarũ pueri, prodituri sunt ad diuinum officium, vel in publicam supplicationem, aut ad deducendum funus, moneantur à præceptoribus suis grauiter omnes; vt veste linea chorali induti compareant. Inualescẽte enim nunc hæresi, laudabilis ista consuetudo, ita abit in desuetudinẽ, vt erubescere videantur pueri, ac puerorum parentes, hac pia, & veteri consuetudine fidẽ suam profiteri. Quod si ab omnibus obtineri non poterit, saltem pro maiori decore, iste inter illos seruetur ordo, vt qui lineis vestiti non sunt, non misceantur alijs, qui linea veste sunt induti: sed certo ordine, aut primi, aut vltimi procedant; aut parui quidem primo, & maiores vltimo, medio ordine incedentibus, qui lineis vestiuntur.

13. Singuli scientiarum, Philosophiæ, ac humaniorum artium professores, alijque Ludimagistri, in Scholis quique suis, & quandocunque dabitur oportunitas, diligẽter discipulos suos admoneant, ac quantum in se est curent, vt nullos habeant libros obscœnos, aut qui veræ religioni, pietati, Christianisúe moribus officere aliqua ratione possint.

14. Tol-

14. Tollant quoq; & impediant, auctoritate qua prȩditi ſunt, & quibus poſſunt modis, alias omnes impietatis, prodigalitatis, luxus, ebrietatis, turbulentarum concertationum, aliorumque peccatorum, petulantiarum, impudentiæ, nimiæque licentiæ incentiua & quaslibet occaſiones inueteratasque conſuetudines. Morem etiam illũ nouitios ſtudioſos deponendi, vt loquuntur, cũ in eo nunquam non, aut creberrimè pleroſque huiuſmodi alioſque multos exceſſus locum habere intellexerimus, ſi non penitus apud omnes interciderit, in deſuetudinem ac obliuionem ducendum decernimus.

15. Vt hæc decreta noſtra explicatius ſingulis Præceptoribus innoteſcant, & ad puerorum etiam perueniant notitiam, vtq; ea quæ in prouincialibus Concilijs, de cauenda ſuſpectorum librorũ prælectione, præcepta ſunt, nullius violentur inſcitia; in virtute S. obedientiæ præcipimus artium ſtudij genaralis Ciuitatis Colonienſis Decano, vt adiunctis ſibi primis Parochialium Eccleſiarum Ciuitatis Colonienſis Paſtoribus, intra trium menſium ſpatium, à publicatione horum decretorum, tam in vſum Gymnaſiorum, quàm ſcholarum Collegiatarum & Parochialium Eccleſiarum, aliarumq; priuatarum ſcholarum, pro cuiusq; ſcholȩ ratione, certas condat leges, quibus decretorum horum ſententia, ad captum puerorum latiſſimè explicetur, eiſq; cùm in templis tùm domi ac in plateis certa conuerſandi præſcribatur ratio: & Prȩceptoribus (profeſſores & ſcholas excipimus Societatis Ieſu) exercendæ diſciplinæ ſcholaſticæ modus, & tradendæ conſtituatur methodus. Ad hæc quotannis ad feſtum S. Remigij Catalogum edat librorum, qui in Gymnaſijs alijſq; ſcholis doceri poterunt. Ac leges quidem prædictæ lingua vernacula ac latina typis edantur ea forma vt cum ſtudioſorum libris compingi poſſint, forma quoque patenti, vt ſpectabili & conuenienti loco, in ſcholis affigãtur ac ſingulis ſeptimanis ab vno puerorũ,

Concil. prouinc. ſub Her. 5. parte 12. ca. 8.

Latinis Latinè, rudioribus autem Germanicè publicè prælegantur. Catalogus verò librorum prælegendorum à singulis Pastoribus, singulis cuiusq; Parochiæ Præceptoribus tradatur.

16. Hæc omnia scholasticis,alijsq;,quibus scholarum prouisio,inspectio, vel visitatio, ex officio vel speciali mandato iniuncta est, ita curæ sint; vt pro horum debita executione & obseruatione, nihil ab ipsis sollicitudinis, & diligentiæ desiderari possit.

DE LIBERTATE ET IMMVNITATE ECCLESIASTICA.

1. Quoniam Iudices quidam Laici in graue animarum suarum detrimentum, & immunitatis Ecclesiasticæ præiudicium Ecclesiasticam libertatem multis modis restringunt; immunitatem in seruitutem redigūt & summa cum indignitate, in sacrosanctam eius inuolant iurisdictionem: supplicandum esse duximus Cæsareę Maiestati, vt vnicuiq; quod suum est tribuens, Ecclesiasticā libertatem, immunitatē, ac iurisdictionem, Imperatoria sua authoritate defendat: & hæc præcipue quæ sequū- in Ciuitate & Diœcesi Coloniensi præstare dignetur.

De his Bulla cœna Domini. Stat. Engelb. ca 17.18.19 & seq pa 25. Stat. Sifr. c. 12. pa. 46 Stat. Henr. an. 1306 edit. ca. 5 & 6. pa. 61. Stat Henr. an. 1307. edit. c. 15. pa. 72 d. Stat. Sifr. c. 33. pag. 206. 207. Mandatum Caroli 5. pro confirmatione & execut. Conc. prou. sub Adolp 3. habit. pag. 420. etc. in Statut. prouinc Colonien. Concil. prouinc. sub Adolp. 3 habit. in censu. & decretis cap. Accepimus Magistratus. *& sequēt. pag. 452 Synod Diœcesa an. 1549. 2 Octo. habit pag. 458. c. & Synod. Diœcesa. anno 1550. feria 5. post Remigij habit. in mandato cuius initium est.* Quamquam diuinis legibus. *pag. 509. Item Synod. anno 1551. habit. pag. 530.*

2. Vt ne iudices Laici in personas Ecclesiasticas aliquid iuris, vel de eorum excessibus cognitionis aut vsurpent, aut prætendant; nec eosdem coram se, pro actionibus personalibus, etiam ciuilibus pertrahāt; siue sint seculares Clerici, siue Capitula, aut Monasteria dictis iudicibus subiecta.

3. Vt

3. Vt ne Episcopos ac eorum officiales vllo pacto impediant, quin in criminosos sibi subiectos, Canonicam exercere possint disciplinam, eosque pro modo culpæ ex sacrorum Canonum dictatione punire.

4. Vt ne aduersus Ecclesiastica Iudicia, & quæ ad illa instituenda præparatoria sunt, patrocinium ferant; aut eorum vel quorumcunque mandatorum, aut decretorum Ecclesiasticorum executionem, quauis ratione impediant.

5. Vt ne Clericos, maximè in sacris Ordinibus constitutos, cogant ad militares excubias; nec eorum aut Ecclesiarum, aliorumue piorum locorum bona, sine speciali, & expressa licentia Ordinum Ecclesiasticorum, ad aliquas contributiones obligare vel taxare præsumant, alioue quouis modo, contra Ecclesiasticam immunitatem grauare vel arrestare.

6. Vt ne in matrimonialibus aut alijs quibuscunque caussis spiritualibus, ad cognitionem solius iudicis Ecclesiastici spectantibus, inter suos subditos aut alienos iudicent; nec dispensandi aut transigendi potestatem, in matrimonio ac gradibus prohibitis sibi vsurpent, sed huiusmodi causas omnes, ad iudicis Ecclesiastici cogtionem & definitionem remittant.

7. Vt Episcopos aliosq; iudices Ecclesiasticos, quando ab eis in auxilium vocantur, omnimodo iuuent, eorumque sententiam cum requisiti fuerint, sine noua caussæ cognitione, & cuiuscunque exceptionis, per eos propositæ excusatione promptissimè exequantur.

CENSVRA.

Hoc Directorium Ecclesiasticæ Coloniensis disciplinæ reformandæ, ab Illustrißimo et Reuerendißimo Domino, Domino Octauio Episcopo Tricaricensi Nuncio Apostolico collectum,

Decanus & Facultas Theologiæ in Acadimia Louaniensi, debito examine præuio, tanquam opus magno studio, & pietate concinnatum fructuosè admodum excudi posse iudicant.

De mandato Domini, Decani & Facultatis.

Subscrip.

And. Sassenus dictæ
Facultatis notarius.

INDEX RERVM AC VERBORVM HVIVS LIBRI.

A.

B.

Bap-

C.

Col-

D.

E

In Ec-

Gra-

L.

Libri

M.

INDEX.

Scho-

Pecca-

Qui

T.

REVE-

REVERENDISSIMI IN CHRISTO PATRIS AC DOMINI, D. OCTAVII FRANGIPANI MIRTHI, PRIMVM CALATINI AC DEINDE TRICAricensis Episcopi, Apostolicæ Sedis Nuntij, Constitutio de Sacramentorum administratione, præcipuè autem de Matrimonijs clandestinis, Baptismo, & Patrinis; quæ cum suo loco, vbi eius facta fuit mentio, per obliuionem non fuerit inserta, ad satisfaciendum studioso lectori hic posita est.

Pag. 439. 450. & 521.

OCTAVIVS DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA EPISCOPVS CALATINVS, S. D. N. GREGORII DIVINA PROVIDENTIA Papæ XIIII. eiusdemque S. Sedis in tractu Rhenano & Belgarum prouincijs Nuncius cum potestate Legati de latere, Vniuersis & singulis, Decanis, Parochialium Ecclesiarum Rectoribus Plebanis, & Viceplebanis, Curatis & non curatis per ciuitatem & Diœcesim Coloniensem vbilibet constitutis salutem in Domino & nostris imo Apostolicis in huiusmodi firmiter obedire mandatis.

QVia parum esset nos Diœcesanam Synodum Coloniensem annis aliquot intermissam in vsum reuocasse, atque aliquatenus ad pristinum reduxisse vigorem, nisi etiam debitam illius decretorum executionem curaremus: Ideo cùm inter alia in vltima synodo decreta promulgata, illud vrgentibus nobis, ad reparandam Ecclesiasticam disciplinam multis modis labefactatam, etiam publicatum fuerit; vt omnes in animarum cura & ministerio constituti sedulò & accurate incumbant in diuinorum sacramentorum dispensatione, iuxta legitimas Ecclesiæ sanctiones: & modo dolentes audiamus, non esse post synodalium decretorum publicationem, ipsumque conuentum legitimè absolutum pastoribus iniunctum, vt illud susciperent, susceptumque

Publicata fuit hæc constitutio in ciuitate Coloniensi Dominica V I. post Trinit. quæ fuit 21. Iulij Anno 1591.

ceptumque singuli in suis parochijs publicarent, publicatumque seruarent; vnde non sine magna Christi fidelium iactura animarum dispendio, & multorum errorum implicatione, præsertim eorum, qui ex clandestinis coniugijs emanare solent, irritum omne studium nostrum deprehendamus: hisce nostris litteris vobis omnibus & singulis auctoritate nostra Apostolica præcipimus, & mandamus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, vt in omnib. sacramentis, per vos vti curatos ministrandis, nimirum Baptismo, Pœnitentia, Eucharistia, Extrema vnctione, & præsertim Matrimonio, ritè rectèque iuxta sacrorum canonum prę-scriptum, decreta & statuta conciliorum ac synodorum huius Coloniensis diœcesis, munus pastorale exequamini, ac proinde mox hisce litteris visis, primo die festo in parochijs singuli subdito sibi populo Concilij Tridentini decretum sub sess. 24. tit. de refor. matrim. cap. 1. semel atq; iterum ac sæpius, quemadmodum expedire videritis, publicetis & explicetis &. Atque vt illud tam salubre pręceptum, protinus optatum consequatur effectum, ad grauissima incommoda in posterum depellenda, omnesque omnino iudices liget, post tempus ab eodem sacrosancto concilio præfixum trigesimo nimirum die à prima publicatione in singulis parochijs facta, intelligant ea omnia matrimonia, præter formam illius decreti contracta, post pręfatum temporis lapsum irrita & nulla in eorum sententijs decernenda, quemadmodum in illa constitutione Concilium Tridentinum irritat & annullat, cuius tenor est talis:

Tametsi dubitandum non est, clandestina Matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata & vera esse Matrimonia, quandiu Ecclesia ea irrita non fecit; & proinde iure damnandi sit illi, vt eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant, quique falso affirmant, matrimonia à filijs familias sine consensu

consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis caussis illa semper detestata est, atque prohibuit. Verum cùm sancta synodus animaduertat probationes illas, propter hominum inobedientiam iam non prodesse, & grauia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugijs ortum habent; præsertim verò eorum, qui in statu damnationis permanent, dum, priore vxore, cum qua clam contraxerant relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt; cui malo cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: iccirco sacri Lateranensis Concilij sub Innocentio III. celebrati, vestigijs inhærendo præcipit, vt in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum sollemnia publicè denuncietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur; vbi parochus, viro & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti: vel alijs vtatur verbis, iuxta receptum vniuscuiusque prouinciæ ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suscipio Matrimonium impediri posse, si tot præcesserint denunciationes, tunc vel vna tantum denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem, denunciationes in Ecclesia fiant; vt si aliqua subsint impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, vt prædictæ denunciationes remittantur: quod illius prudentiæ, & iudicio sancta synodus relinquit. Qui aliter quam

 præsente

præſente Parocho, vel alio ſacerdote, de ipſius parochi, ſeu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus teſtibus Matrimonium contrahere attentabunt; eos ſancta ſynodus ad ſic contrahendum omnino inhabiles reddit: & huiuſmodi contractus irritos & nullos eſſe decernit, prout eos præſenti, decreto irritos facit & annullat. Inſuper Parochum vel alium Sacerdotem qui cum minore teſtium numero, & teſtes qui ſine Parocho vel ſacerdote huiuſmodi contractui interfuerint, nec non ipſos cõtrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Præterea eadẽ ſancta Synodus hortatur vt coniuges ante benedictionem ſacerdotalem, in templo ſuſcipiendã, in eadem domo non cohabitent; ſtatuitque benedictionem à proprio Parocho fieri; neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam, alij ſacerdoti concedi poſſe; quacunque conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt, vel priuilegio non obſtante. Quod ſi quis Parochus vel alius ſacerdos, ſiue regularis ſiue ſæcularis ſit; etiamſi id ſibi ex priuilegio, vel immemorabili conſuetudine, licere contendat, alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere aut benedicere auſus fuerit: ipſo iure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum & teſtium nomina, diemque & locum contracti matrimonij deſcribat, quem diligenter apud ſe cuſtodiat. Poſtremò ſancta Synodus coniuges hortatur, vt antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante Matrimonij conſummationem ſua peccata diligenter confiteantur, & ad ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum piè accedant. Si quæ prouinciæ alijs, vltra prædictas laudabilibus conſuetudinibus, & ceremonijs hac in re vtuntur,

eas omni

eas omnino retineri sancta Synodus vehementer optat. Ne verò hæc tam salubria præcepta quemquam lateant Ordinarijs omnibus præcipit, vt cùm primum poterint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum dioecesum parochialibus Ecclesijs; idque in primo anno quam sæpissimè fiat, deinde quoties expedire viderint. Decernit insuper, vt huiusmodi decretum in vnaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis in eadem parochiæ factæ, numerandos.

Præterea cum inter impedimenta matrimonij latissimè pateant cognationis spiritualis, consanguinitatis & affinitatis, ac denique publicæ honestatis iusticiæ; volumus, vt c. 2. 3. & 4. Trid. sess. sub eodem titulo de reformatione Matr. in parochijs vobis concreditis summa prouidentia custodiatis & obseruetis, eorumq; vim & vsum populo publicetis & explicetis, ne ob ignorantiam negligentiamue talia dissimulentur, vel contemnantur; cum citra peccatum, scandalum, periculumque quotidianum dissimulari & contemni nequeant. Insuper cùm nobis innotuerit vestros animos nonnumquam sollicitari ad dandũ baptismi Sacramẽtum extra fontes Ecclesiarum in domibus priuatis, nulla caussa necessitatis vrgente: vobis omnibus sub pœna suspensionis interdicimus, & vetamus omnino, ne aliquis absque necessitate extra fontes deputatos in ædibus baptizetur; cùm in Ecclesiæ conspectu, maiori cultu ornatuque, salutare hoc regenerationis Sacramentum ministretur, & sanctorum patrum decreta statuerint ministrandum. Denique vos omnes hortamur & obtestamur in Domino, vt in vestri populi fidem & mores sollicitè ac piè inquiratis, omnesque ad veram pietatem iustitiamque excolendam pro Dei gloria, ac pro vestra populique salute, quę fuerint emendanda ac corrigenda priuatè priuatim; quæ publicè, publicitus corrigatis

& emendetis, omnem impiam turpem inhoneftamque confuetudinem, omnemque abufum abigatis & in melius reformetis. Porro vt ad omnium notitiam hoc noftrum decretum perueniat, nec impofterum aliquis ignorantiæ prætextus quouis quæfito colore allegari poffit: Omnibus Paftoribus intra Ciuitatem Colonienfem fub pœnis fuprà memoratis præcipimus ac mandamus vt Dominica 7. quæ eft 21. menfis præfentis publicè pro concione, hanc noftram fanctionem feu edictum, populo follemniter promulgent, ac valuis fingularũ parochiarum publicè affigant, & per triginta dies affixum conferuent. Extra verò Coloniam Decanis ruralibus iniungimus ac feuerè præfcribimus, vt eodem modo harum literarum conftitutionem primo die fefto poft factam intimationem exequantur, ac rudi populo non fummariè aut perfunctoriè, fed difertè atque dilucidè effectum earum explicent, & in praxim deducant, memores minifterij ac fortis fuæ, in quam à Chrifto Domino, tanquam Rectores vocati funt, ad gregem fuum erudiendum, falutarique doctrina pafcendum. Datum Coloniæ Die 11, Menfis Iulij anno 1591.

Pontificatus S. D. N. D. Gregorij
diuina prouidentia PP.
XIIII. Anno 1.

ERRATA

ERRATA TEXTVS, IN QVIBVS PRIOR NVMErus paginam, posterior vero versum indicat: quod inde sequitur vera lectio est:

Pagina 4. præfationis versu. 26. acceptentur; accepta firmius. *pag. 44. v. 14.* vadelicto. p. 48 v, 28. testificentur. 56. v. 18. habent *pag. 98. v. 18.* excommunicatos p 168. v. 16. consistit pag. 172. *ad finem articuli decimi iungantur sequentia.* Saluis tamen priuilegijs & indultis Apostolicis Religiosis concessis, & constitutione Gregorij IX. ca. Ne pro dilatione. De pœnit. & remiss. p. 232. v. 24 habito. p. 238. v. 29 Titulo de Beneficijs Ecclesiasticis. pagina 513. p. 248. v. 32. *dele* (de electione) p. 248. v. 8. præstari. p. 294 v. 30. horribile. p. 318. v. 20. poterunt Præfecti Parochiæ, siue Præuisores aut ædiles templi, ac tribun. pag. 309. ver. 33. angelos. pag. 336. v. 13 constito. p. 364 v. 12. teneantur. p 375. v. 9. correspondeat. p. 389. v. 24. pallijs. p. 417. v. 34. cum alijs sine iusta caussa recu. p. 446. v. (vno temporis momento) *deleatur.* p. 467. v. 28. incuria. p. 484. v. 23. Notarij. p 495. v. 29. deliberare. p. 527. v. 2. mutuò repudient. p. 535. versu 12. vescuntur. pag. 561. v. 1. (obtentu)

Errata annotationum marginalium.

pag 183. vers. 5. (*9 p. 69.*)*p. 185. v* 12 (*c. §.*)*p. 214 v. 19* (1307. 4. *Martij edita. p. 72*)*p* 218. ad finem annotationis §. 33 adde (*vide infra p. 577. 578.*)*p* 224. *v.* 9. (*bis clericis, pro*) *p. 256. v* 2 (*frid. cap. 15.*) *p.* 284 *v. 13* (*cap. 10*)*p. 286. v. 12.* (*pag* 443.) *p* 286. *v. 32.* (*sess. 25.*) *p. 303 v 3.* (*cap. 15. 16*)*p.* 303. *v.* vltimo. (*Possevinum*) *p. 312. v* 4 (2. 3. 4.) *p* 326. *v. 5.* (101.) *p. 361. v. 1.* (*De Consecrat dist. 1.*)*p. 404. v.* vlt. (1551.)*p. 431.* annotationem vltimam pone ad initium. §. 27. *p* 450. *v. 15.* (*esset*)*p.* 451. *v* 12. dele (*quæst. 2.*)*p.* 463 *v* 16. (*ibid ca. 7. &*)*p* 506. *v. 5* (*ca. 51. In.*)ibid *v* 13. (*dist. 33.*)*p.* 509 *v. 19.* (*de Censuris*) ibid. *v. 26.* (*Hormisdam*)*p* 516. *v* 6. (*q. 1.*)*p. 528. ver. 11.* (*p. 516.*) ibid *v. 19* (*Nicol.*) ibid. *v. 41.* (*Aurel.*)*p.* 555 *v.* penult. (*& 15.*) *p.* 560. *ver. 16* (*sess. 25.*)*p. 52 v* 6 dele (*ibidem*) *&* pone (*lib. 3. de preb. & dignit. ca. 2.*) *præter hæc in tractatu de religiosis & præpositis restituendus est articulis numerus. pag.* 436 *art. 8. pag.* 450. *art. 25. pag. 521. art. 14. adde ad marg.* (*vide infra post indicem*)*ibid. lege* (*Dominica 7.*)

FINIS.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
ANNO M. D. XCVII.
Typis Godefridi Kempensis.